FARUM-KOMMISSIONEN · Bind 10

Beskæftigelsesindsats

Bind 10 · Beskæftigelsesindsats

Publikationen kan bestilles
via Justitsministeriets hjemmeside (www.jm.dk)
eller hos
Rosendahls - Schultz Grafisk Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon: 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

ISBN: 978-87-92904-00-3
ISBN: 978-87-92904-01-0 (e-udgave)
Tryk: Rosendahls - Schultz Grafisk A/S

BIND 10

Kapitel 14 Beskæftigelsesindsats

Indholdsfortegnelse

14.	**Beskæftigelsesindsats**	**5**
14.1.	**Indledning**	**5**
14.1.1.	Generelt om kommissoriet og kritikpunkter	5
14.1.2.	Særligt om medieomtale mv.	7
14.1.3.	Særligt om Folketingets behandling	16
14.2.	**Den retlige ramme**	**19**
14.2.1.	Generelt om kommunernes rolle i beskæftigelsespolitikken	19
14.2.2.	Lovhjemlen for aktivering	24
14.2.3.	Rimeligt tilbud om arbejde/aktivering	28
14.2.4.	Afsætning af produktion	30
14.2.5.	Tilsyn og revision	36
14.2.5.1.	Statsligt tilsyn	36
14.2.5.2.	Statsrefusion og tilskud	40
14.2.5.3.	Regnskab og revision	41
14.2.6.	Støtte fra Den Europæiske Socialfond	45
14.2.7.	Arbejdsmarkedsrådet og Arbejdsformidlingen	47
14.2.7.1.	Arbejdsmarkedsrådet	47
14.2.7.2.	Arbejdsformidlingen	53
14.3.	**Beskæftigelsesindsatsen i Farum**	**54**

14.3.1.	Målsætninger, udmøntning og evalueringer	58
14.3.1.1.	10-punktsprogrammet (1990) med opfølgning	58
14.3.1.2.	Ny arbejdsdeling (1995)	71
14.3.1.3.	48-timers jobgaranti	77
14.3.1.4.	Evaluering og statusrapporter (1996, 1997 og 1999)	78
14.3.1.5.	Målsætninger og håndbog (2000 og 2002)	81
14.3.1.6.	Forklaringer	87
14.3.2.	Undersøgelse af den rejste kritik	96
14.3.2.1.	Socialministeriets sager	99
14.3.2.1.1.	Aktivitetsaftaler (1992-1994)	99
14.3.2.1.2.	Bistandslovens § 4 (1996)	106
14.3.2.1.3.	Sygemeldte (1998)	107
14.3.2.2.	SiD's kritik (1992-1994)	108
14.3.2.2.1.	Fortjeneste og overenskomst	109
14.3.2.2.2.	Særligt om opmandskendelse (1993)	136
14.3.2.2.3.	Forklaringer	143
14.3.2.3.	Rengøring, "Føl-ordningen" mv. (1993)	143
14.3.2.3.1.	Aftale med Jydsk Rengøring	143
14.3.2.3.2.	Forklaringer	146
14.3.2.4.	Sagsbehandling i Produktionshuset	149
14.3.2.4.1.	SiD's klager til Det Sociale Nævn (1992-1993)	149
14.3.2.4.2.	Grundlovens § 75, stk. 2, mv.	159
14.3.2.4.3.	Andre klagesager	161
14.3.2.4.4.	Forklaringer	162
14.3.2.5.	Produktionshusets aftaler med private virksomheder mv.	165
14.3.2.5.1.	Landsorganisationen af Arbejdsledige (1998-)	166
14.3.2.5.2.	Aktindsigt i Produktionshusets aftaler med virksomheder	173
14.3.2.5.3.	Aktindsigt i projekter under Den Europæiske Socialfond mv.	185
14.3.2.5.4.	Eksempler på aftaler med virksomheder	198
14.3.2.5.5.	Forklaringer	205
14.3.3.	Opfølgning på SiD's kritik (2002)	219
14.3.3.1.	Farum Kommune redegørelse for den arbejdsmarkedsrettede indsats	222

14.3.3.2.	Forklaringer	240
14.3.4.	Sammenfatning og vurdering	242
14.4.	**Særligt om støtte fra Den Europæiske Socialfond**	**245**
14.4.1.	Sagsgang, kontrol og tilsyn	246
14.4.2.	Oversigt over de enkelte projekter	249
14.4.3.	Habilitet i Frederiksborg Amts Socialfonds Udvalg	259
14.4.4.	Forklaringer	260
14.4.5.	Sammenfatning og vurdering	260
14.5.	**Særligt om relationerne til Arbejdsmarkedsrådet og AF**	**261**
14.5.1.	Arbejdsmarkedsrådet	261
14.5.1.1.	Det faktiske forløb	264
14.5.1.2.	Efterforløb	277
14.5.1.3.	Forklaringer	279
14.5.1.4.	Sammenfatning og vurdering	283
14.5.2.	Arbejdsformidlingen	287
14.5.2.1.	Overtagelse af Arbejdsformidlingen	288
14.5.2.2.	Forklaringer	299
14.5.2.3.	Sammenfatning og vurdering	302
14.6.	**Regnskab og revision**	**302**
14.6.1.	Bemærkninger til de sociale regnskaber	303
14.6.2.	Rigsrevisionen	329
14.6.3.	Forklaringer	332
14.6.4.	Sammenfatning og vurdering	333
14.7.	**Resultater af beskæftigelsesindsatsen**	**334**
14.7.1.	Medieomtale	334
14.7.2.	Undersøgelser og anden dokumentation	337
14.7.2.1.	Kommunens eget materiale	337
14.7.2.2.	Kommunernes Revision	338
14.7.2.3.	Eksternt materiale	339
14.7.2.4.	Andet materiale	348

14.7.3.	Forklaringer	351
14.7.4.	Sammenfatning og vurdering	356
14.8.	**Forklaringer**	**357**
14.9.	**Sammenfatning og vurdering (kapitlet som helhed)**	**357**

Kapitel 14

14. Beskæftigelsesindsats

14.1. Indledning

14.1.1. Generelt om kommissoriet og kritikpunkter

Efter kommissoriet skal kommissionen undersøge og redegøre for det samlede begivenhedsforløb, som knytter sig til de beskrivelser og påstande, der er fremkommet i medierne og den offentlige debat om kritisable forhold vedrørende bl.a. "kommunens aktiveringsindsats". Kommissionen skal inden for denne ramme bl.a. undersøge og redegøre for "de forskellige tilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver, herunder Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, Frederiksborg Amtskommune, relevante ministerier samt Arbejdsmarkedsrådet".

Kommissionen har under dette tema behandlet kommunens beskæftigelsesinsats med tilgrænsende emner vedrørende integration.

I undersøgelsesperioden har Farum Kommune ved mange lejligheder fremhævet sin beskæftigelses- og integrationsindsats. En kommunes indsats på det sociale område og på integrationsområdet omfatter naturligvis flere delemner end beskæftigelse. Den førte politik i Farum var imidlertid udtryk for, at beskæftigelse blev anset som den væsentligste mulighed for at bringe borgerne ud af det sociale system og at skabe integration. Borgere med problemer, der alene skyldtes manglende beskæftigelse, skulle tages helt ud af det sociale system og andre borgere med problemer, der kunne løses ved arbejdstræning, sprogundervisning mv. skulle hjælpes i gang på arbejdsmarkedet. Kommunen mente sig bedre i stand til at skaffe beskæftigelse for de ikke arbejdsløshedsforsikrede end Arbejdsformidlingen, og der kæmpedes for at kommunen i det hele taget overtog beskæftigelsesindsatsen, jf. afsnit 14.5.2.

Også efter Farum-sagens opkomst er beskæftigelsesområdet både af lokale oppositionspolitikere og af flere landspolitikere, herunder af den daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen (V), fremhævet positivt og som modstykke til navnlig den omfattende kritik af aktiviteter, der har medført straffesretlige skridt: Her var der et område med rigtig gode resultater, og hvor kommunen førte an også landspolitisk set. Andre af Folketingets politikere har imidlertid forholdt sig meget kritisk til beskæftigelsesindsatsen i Farum Kommune. Det viste sig navnlig med Lilly Gyldenkilde (F)'s spørgsmål i Folketinget først i perioden og med Line Barfod (EL)'s mange spørgsmål efter Farum-sagens opkomst, jf. oversigten i afsnit 14.1.3.

Den 22. januar 1990 besøgte Folketingets socialudvalg og arbejdsmarkedsudvalg om formiddagen Farum Kommune og om eftermiddagen Ballerup Kommune for at se på, hvordan de to kommuner gennemførte beskæftigelsesindsats inden for de rammer den dagældende lovgivning gav kommunerne[1]. Når udvalgene valgte at besøge disse to kommuner, må det tages som udtryk for, at bl.a. Farum Kommunes beskæftigelsesindsats allerede dengang havde påkaldt sig Folketingets interesse. I Farum Kommune havde man angiveligt frem til midten af 1980'erne fulgt den almindelige udvikling. Herefter blev der taget flere selvstændige initiativer inden for rammerne af det såkaldte "Produktionshus" med henblik på øget aktiveringsindsats for ledige i Farum Kommune. Den primære målsætning var jobtræning og jobformidling for alle erhvervsduelige i kommunen. Produktionshuset arbejdede i 1990 inden for tre lovområder: lov om kommunal beskæftigelsesindsats, bistandsloven (revalidering) og lov om jobtilbud til langtidsledige A-kassemedlemmer (kvoter). Der var endvidere et samspil med integrationsindsatsen, hvor danskundervisning på kommunens sprogskole var væsentlig for beskæftigelsesmulighederne.

Især SiD, nu 3F, og Landsorganisationen af Arbejdsledige har på forskellig måde forholdt sig kritisk til kommunens beskæftigelsesindsats både med spørgsmål om lovlighed og om de faktiske resultater. Kritikken er i vidt omfang fulgt op med folketingsspørgsmål.

[1] Efter Ballerup Kommunes handleplan benævnt "Pakken" ("- aktivitet i stedet for passiv kontanthjælp"), skulle unge under 20 år, der ønskede kontanthjælp, rette henvendelse til "Jobhuset", der bl.a. vurderede, om den unge var til rådighed for arbejde. Ved henvendelse inden den 10. i måneden blev den unge "placeret" i beskæftigelse straks og ved senere henvendelse fra den "førstkommende 1.". Målet var uddannelse eller fast beskæftigelse og delmålet beskæftigelse 19 timer ugentlig i et midlertidigt job eller i kursusaktivitet. (232-7,b13-16 og 29).

Farum Kommune har i øvrigt i hele undersøgelsesperioden søgt den positive effekt af beskæftigelsesindsatsen påvist både efter det menneskelige aspekt og med statistikker og beregninger, herunder i sammenligning med andre kommuner. Kommissionen har medtaget oplysninger om resultaterne af beskæftigelsesindsatsen, men skal samtidig understrege, at det ligger udenfor kommissionens opgave og muligheder at lave egentlig benchmarking, jf. afsnit 14.7.
Overordnet set skal beskæftigelsespolitikken i Farum Kommune i undersøgelsesperioden 1. januar 1990 til 6. august 2003 sammenholdes med de krav og de muligheder, der fulgte af den offentlige regulering i undersøgelsesperioden (den retlige ramme). Ansvaret for aktivering af ledige, der helt eller delvist stod til rådighed for arbejdsmarkedet var således ved periodens begyndelse opdelt mellem den statslige Arbejdsformidling, som forestod aktivering af de arbejdsløshedsforsikrede dagpengemodtagere, og kommunerne, som forestod aktiveringen af de ikke forsikrede, navnlig kontanthjælpsmodtagere. Herudover havde Farum Kommune i lighed med andre kommuner fået tildelt en kvote af ledige dagpengemodtagere, som man skulle finde beskæftigelse til. Ved periodens afslutning fandtes denne opdeling fortsat, men med et forløb og reformer undervejs, hvorefter ansvaret for aktivering for alle borgere i højere grad blev en kommunal opgave. Efterfølgende er den samlede beskæftigelsesindsats blevet lagt i kommunale jobcentre. Beskæftigelsesindsatsen har efter lovgivningen generelt gennemgået en udvikling mod en fortsat mere aktiv indsats med henblik på at bringe ledige i arbejde (aktivering/varig beskæftigelse).

Mange spørgsmål og debatindlæg afspejler politiske holdningsforskelle og markeringer. Det gælder også Folketingets behandling. Udtrykket "tvangsaktivering" eller ligefrem "slavearbejde" afspejler således den opfattelse, at aktivering bør være et tilbud om beskæftigelse på overenskomstmæssige løn- og arbejdsvilkår snarere end en pligt med tilknyttede sanktioner ved ikke-opfyldelse. Kommissionen har på dette - som på andre - områder forholdt sig til den bevismæssige fastlæggelse af det faktiske forløb set i forhold til den retlige ramme, som den til enhver tid gældende lovgivning mv. har udgjort.

14.1.2. Særligt om medieomtale mv.

Farum Kommunes beskæftigelsesindsats har givet anledning til megen omtale i medierne og i litterære fremstillinger.

Kommissionen har gjort sig bekendt med omtalen i en række fremstillinger, herunder Bjarne Birkbak: "På med vanten - Moderne beskæftigelsespolitik i Farum" (1997), Peter Brixtofte: "På borgernes side - Liberal kommunalpolitik i praksis" (1997) - Venstres Landsorganisation, Peter Brixtofte: "Fremtidens Kommune" (1999), "Det politiske menneske - portrætter af Peter Brixtofte på 50-årsdagen" (1999) - Lars Bjerregaard Jensens bidrag, Tôrun Ellingsgaard & Jaku-Lina Elbøl Nielsen: "Brixtofte - Spillet om magten" (2002) og Jens Jørgen Nielsen: "Ikke bare rødvin - Om underet i Farum" (2003).

Peter Brixtofte har i bøgerne "På borgernes side - Liberal kommunalpolitik i praksis" (1997) og "Fremtidens kommune" (1999) fremhævet den positive effekt af kommunens beskæftigelsesindsats såvel for de beskæftigede selv som for kommunens økonomi og sammenholdt med andre kommuners indsats.

I Peter Brixtofte: "På borgernes side. - Liberal kommunalpolitik i praksis" (1997), hedder det side 56:

> "Farums beskæftigelsespolitik har givet meget store resultater.
>
> For det første har vi ingen arbejdsløshed blandt de ikke forsikrede, hvor vi burde have haft ca. 300 på helårsbasis, hvis vi havde været en gennemsnitskommune. Mange sociale tragedier er herved forhindret, fordi lediggang jo ofte er første skridt på en social nedtur.
>
> For det andet har kommunen sparet brutto 40 - 50 millioner kr. om året, når også værdien af flere skatteindtægter fra de, der er kommet i job, og besparelsen på socialudgifterne er taget med i billedet. En del af besparelsen tilfalder staten."

I "Fremtidens kommune" (1999) hedder det side 76:[1]

> "Ledigheden i Farum er faldet drastisk og ligger betydeligt under landsgennemsnittet på trods af, at vi har en befolkningssammensætning, der berettiger os til at ligge betydeligt over landsgennemsnittet. Og udgifterne er faldet meget markant.
>
> Udgifterne til kontanthjælp kulminerede i 1990 med ca. 64 mio. kr. I dag er beløbet 23 mio. kr. Uden Farums grundlov af 1990 ville Farum ikke have sparet dette store millionbeløb. Hertil skal jo lægges, at de tidligere arbejdsløse også tjener mere og dermed bidrager med mere skat og færre sociale tilskud.

[1] Herefter følger bl.a. en sammenligning med andre kommuner side 77f.

> Alt dette er de umiddelbare økonomiske fordele for samfundet. Men herudover har beskæftigelsespolitikken sikret, at mange, mange mennesker har genvundet den selvrespekt, der sætter dem i stand til i andre af livets forhold at yde et positivt bidrag til såvel de nærmeste i familien som til samfundet.
>
> Det har været undersøgt to gange af Kommunernes Revisionsafdeling, hvad der senere sker med de personer, der har været i kontakt med Produktionshuset. Begge undersøgelser viser sammenfattende, at en meget stor del af de personer, der har været i kontakt med Produktionshuset, senere er blevet i stand til at klare sig selv."

I forordet til bogen "På med vanten -" sammenfatter Bjarne Birkbak beskæftigelsespolitikken i Farum før undersøgelsesperioden således, at den indtil midten af 80'erne lignede den politik, der blev ført i det meste af landet: "Der blev lavet beskæftigelsesprojekter hvor man "opbevarede" de ledige i et stykke tid, hvorefter de vendte tilbage på bistandshjælp eller arbejdsløshedsunderstøttelse." Det ændredes i 1986 efter ansættelse af en ny beskæftigelses-konsulent, Lars Bjerregaard Jensen, der havde vist gode resultater i arbejdsløsheds-bekæmpelsen i Allerød Kommune. Lars Bjerregaard Jensens ideer fik væsentlig betydning for beskæftigelsespolitikken i Farum. Han havde den ide, at "der skulle stilles krav, og kravene skulle efterleves. Mødte de unge ikke op, som de skulle, så blev de hentet!" Han havde også den idé, at kommunens beslutning om at indrette en produktionsskole til unge ledige skulle opgives, således at Produktionsskolen blev erstattet af et Produktionshus indrettet i en industribygning med kontorer, produktionshal og systue, hvor de ledige, der ikke kunne placeres andre steder, blev sat i arbejde. Politikerne besluttede at følge disse ideer, og der blev indrettet et Produktionshus i lejede industrilokaler på Farum Gydevej 69.

Bjarne Birkbak skriver herefter i forordet side 9:[1]

> "Reglerne var klare: Bistandsklienter, hvis eneste problem var manglende arbejde, skulle henvende sig på Produktionshuset, og der skulle de tage anvist arbejde - uanset arbejdets karakter - ellers kunne de ikke få bistandshjælp. Tilsvarende gjaldt de for indvandrere, der ikke kunne dansk nok til at få et almindeligt arbejde: de skulle mod tage danskundervisning, ellers blev de nægtet bistandshjælp.
>
> Dette gav anledning til stor debat i medierne, hvor kravene blev kaldt urimelige og fra nogen sider også racistiske. Flere andre forhold omkring Farums beskæftigelsespolitik og Produktionshuset har gennem årene givet anledning til

[1] 65-14,f1,b10

polemik, men politikerne i Farum fastholdt deres linie, og resultaterne kan ses i arbejdsløshedsstatistikken."

Tôrun Ellingsgaard & Jaku-Lina Elbøl Nielsen: "Brixtofte - Spillet om magten" (2002) har bl.a. følgende kritiske omtale side 101:[1]

> "I slutningen af 1991 meddelte statsminister Poul Schlüter, at regeringen var parat til at stille stort set de samme krav til dagpengemodtagere, som Farum stillede til sine bistands- og kontanthjælpsmodtagere. Schlüter mente, det var udtryk for "en enkel og sund tankegang", at de ledige skulle arbejde for deres dagpenge.
>
> Medierne beskæftigede sig knap så meget med det faktum, at hvis alle kommuner begyndte at bruge Brixtoftes "mirakelkur", så ville det betyde, at statens i forvejen store udgifter til dagpenge ville stige eksplosivt. En stor del af forklaringen på, hvorfor Farum sparede så mange penge, og hvorfor udgifterne til kontanthjælp havde været stabile i tre år - mens landet som helhed havde oplevet en stigning på 18 procent - var, at Farum faktisk eksporterede sin kontanthjælpsbyrde til staten. For som Brixtofte selv sagde i en artikel i B.T. den 2. juli 1990:
>
> "Jeg har en nem løsning på problemet. Jeg sørger bare for, at de får arbejde i et år, så er de understøttelsesberettigede, og det er igen statens problem." Når Lars Bjerregaard tildelte de ledige et job ude i det private, var det nemlig samtidig en betingelse, at de meldte sig ind i en A-kasse. For når de havde været i arbejde et år, så betalte staten - som Brixtofte forklarede det i artiklen - 90 procent af pengene til dagpengemodtagerne."

Jens Jørgen Nielsen er i sin bog "Ikke bare rødvin - Om underet i Farum" meget kritisk og konkluderer side 15 bl.a.:[2]

> **"Beskæftigelsesunderet i Farum**
> Der eksisterer ikke noget beskæftigelsesunder i Farum Kommune. Det er en reklameskabt opfattelse. Beskæftigelsen i Farum Kommune er stort set hverken bedre eller for den sags skyld værre end i nabokommunerne. Og de udsving der eksisterer, har andre forklaringer end dem, som Brixtofte ynder at anvende.
>
> I 1990'erne var det næsten en fast talevending, at Farum havde en af landets laveste skatteniveauer og landets bedste service. Hvis alle gjorde som ude i Farum ville vi stort set ikke have nogen beskæftigelsesproblemer. Disse udtalelser byggede i vidt omfang på Farum Kommunes sminkede regnskaber og på nogle tvivlsomme statistiske metoder.
> …"

[1] 65-3,f1,b106
[2] 65-5,f1,b7

Medieomtalen af Farum Kommunes beskæftigelses- og integrationsindsats i undersøgelsesperioden var efter kommissionens bedømmelse overvejende positiv. Eksempelvis udsendte TDC den 14. juni 2000 følgende pressemeddelelse:[1]

> **"Integration med succes i Farum**
>
> Integrationssuccesen får i dag indenrigsminister Karen Jespersen til at aflægge virksomheden, hvis vigtigste samarbejdspartner er Tele Danmark, et besøg.
>
> - Syv ud af vores i alt 33 medarbejdere er nydanskere, og vores arbejdsstyrke er på den måde med til at afspejle det danske samfund, siger direktør i MilCom Kenneth Soldal.
>
> Salgsdirektør i Tele Danmark Søren Bostrup-Sørensen tilføjer:
>
> - Nydanskerne repræsenterer en vigtig ressource, som det danske erhvervsliv har brug for, og derfor bakker vi op om MilComs arbejde, siger han.
>
> MilCom har ansat en gruppe indvandrerkvinder, som det hidtil har været svært at integrere på det danske arbejdsmarked.
>
> Det er sket i tæt samarbejde med Farum Kommune, som har fået støtte af Det Regionale Socialfondsudvalg.
>
> Projektet med navnet Stabelkassen har varet et lille år, og i den periode har kvinderne fået undervisning og været i praktik på virksomheder i Farum Kommune.
>
> Herefter var kun to ud af 18 deltagere ledige.
>
> Det er meningen, at erfaringerne fra Stabelkassen skal bruges af andre kommuner.
> …"

Set i forhold til kommissoriets afgrænsning omtales nedenfor enkelte overvejende kritiske artikler, der har givet anledning til nærmere undersøgelse. I øvrigt henvises til artikler medtaget under de enkelte emner i dette kapitel og i bind 2, kapitel 3, om den generelle medieomtale.

[1] 267-51

Information skrev den 15. september 1998 "Et dynamisk sted" om Produktionshuset og beskæftigelsesindsatsen.[1]

Flere aviser omtalte en høring i Farum den 27. oktober 1999 vedrørende aktivering, som var arrangeret af Landsorganisationen af Arbejdsledige. Jyllands-Posten skrev den 28. oktober 1999 "Ledige føler sig ydmyget"[2] og Politiken skrev samme dato "Protest mod lavt lønnet aktivering".[3]

Information skrev den 25. juli 2000 "Farum mørklægger bistandsaftale" med underrubrikken "Tilsynsrådet finder det i orden, at Farum ikke vil afsløre aktiveringsaftale med erhvervslivet" om Landsorganisationen af Arbejdslediges forsøg på at få aktindsigt i Produktionshusets aftaler med private virksomheder.[4] Bladet skrev videre om emnet den 29. juli 2000 under overskriften "Brixtofte: Vi overholder loven" med underrubrikken "Farums borgmester mener, at det er noget bureaukratisk fnadder at kræve aktindsigt i kommunens aktiveringsaftaler med private firmaer."[5]

Information skrev den 9. januar 2001 under overskriften "Papir-mangel i Farum":[6]

> "Borgmester Peter Brixtofte indgår kun mundtlige aftaler med virksomheder, der får udført opgaver af kommunens aktiverede. Det er klart ulovligt, mener forvaltningsekspert.
>
> Farum kommune indgår udelukkende mundtlige aftaler med de virksomheder, der får udført opgaver af kommunens aktiverede bistandsklienter. Derfor er der ikke noget at søge aktindsigt i ...
>
> Det fremgår af et brev, som borgmester Peter Brixtofte (V) har skrevet til Folketingets Ombudsmand. Anledningen er en klage fra Landsorganisationen af Arbejdsledige. Den har ønsket aktindsigt i materiale om de indtægter, kommunen har haft i to forskellige aktiveringsprojekter.
>
> Men der er altså ingen dokumenter, aftaler eller mødereferater i Farums kommunale journaler om de to projekters indtægter.

[1] 257-9,b189. Af Ina Kjøgx Pedersen.
[2] 257-10,b172. Af Helle Ib.
[3] 257-10,b173. Af Lise Bondesen.
[4] 257-11,b310. Af John Henriksen.
[5] 257-11,b316. Af John Henriksen.
[6] 257-12,f1,b9. Af Ulrik Dahlin.

Den totale mangel på papir sker dels for spare tid og ressourcer, dels »af hensyn til et praktisk og smidigt samarbejde« med de forskellige virksomheder, skriver borgmester Brixtofte til Folketingets Ombudsmand, og tilføjer:

»Det ville være helt ude af proportion hvis hver enkelt opgave, hvor stor eller lille den er, skulle dokumenteres ved en skriftlig kontrakt.«

Men det synspunkt er afdelingsforstander ved Danmarks Journalisthøjskole, forvaltningseksperten Oluf Jørgensen, helt uenig i:

»Efter min mening er det klart ulovligt og klart uacceptabelt,« siger han.
»En myndighed skal kunne dokumentere, hvad den laver herunder aftaler med private firmaer. Det er et ganske elementært krav, som ikke kan siges at kræve særlig mange ressourcer.«

Oluf Jørgensen uddyber sin kritik:

»Kommunen siger jo, at den har indgået aftalerne med de private virksomheder. Det er altså bare det at få aftalerne skrevet ned, som resterer og det kan næppe siges at kræve mange ressourcer.«

Virkelig forbløffende

Oluf Jørgensen undrer sig også over, hvordan kommunen sikrer sig, at aftalerne overholdes, når de nu ikke er skrevet ned:

»Det er virkelig forbløffende, det må jeg sige. Skriftlighed har især to formål: Det ene er at sikre, at aftalerne overholdes, og det andet er at sikre demokratiet.«

Hvordan sikres demokratiet?

»Det er et grundlæggende element i demokratiet, at borgerne kan kontrollere, hvilke aftaler en myndighed som her en kommune indgår på borgernes vegne,« siger Oluf Jørgensen.

Formanden for Landsorganisationen af Arbejdsledige Erling Frederiksen siger, at organisationen tidligere har fået lukket aktiveringsprojekter, fordi de gennem aktindsigt har kunne påvise, at konkrete projekter fungerede konkurrenceforvridende: »Vi havde i foråret et eksempel fra Frederiksværk kommune, hvor firmaet Expandet i alt betalte 3.200 kroner om måneden for, at i gennemsnit ti aktiverede bistandsklienter ordnede deres rawlplugs,« siger Erling Frederiksen.

Det er det regionale arbejdsmarkedsråd, der kan vurdere, om et konkret aktiveringsprojekt virker konkurrenceforvridende.

Superbillig arbejdskraft

»Det samme havde vi så tænkt med Farum kommune, altså at søge aktindsigt i, hvor meget virksomhederne betaler for at få gjort arbejdet,« siger Erling Frederiksen.

Landsorganisationen for Arbejdsledige vil have lukket alle de projekter, hvor private virksomheder »udnytter systemet til at få superbillig arbejdskraft, som er helt uden rettigheder,« forklarer formanden.

»Teoretisk kan man da godt forestille sig, at de virksomheder, som Farum har indgået de her mundtlige aftaler med, betaler en anstændig pris. Men når man ikke kan se kommunen efter i kortene, så bliver man nemt mistænksom.«

»Man kan forestille sig så meget måske at virksomhederne til gengæld for en lav pris støtter andre af kommunens aktiviteter som f. eks. kommunens sportsklubber.«
…"

Politiken skrev den 17. februar 2001 under overskriften "Farum skal svare":[1]

"Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen har bedt Farum Kommune om at svare på i alt 11 spørgsmål om kommunens aftaler med private virksomheder om arbejdsopgaver, som virksomhederne får udført af kommunens aktiverede personer. Ombudsmandens henvendelse til Farum, efter at Landsorganisationen for Arbejdsledige har klaget over, at Farum Kommune har nægtet at give oplysninger om kommunens aftaler med de private firmaer. Landsorganisationen ønsker ifølge formanden disse oplysninger, for at Det Regionale Arbejdsmarkedsråd i Frederiksborg Amt kan vurdere, om aftalerne mellem Farum Kommunes Produktionshus og de private virksomheder, som får udført arbejde, er konkurrenceforvridende i forhold til andre virksomheder."

Flere medier skrev herom, herunder Jyllands Posten, der den 21. februar 2001 bragte artiklen "Aktivering: Kritisk eftersyn af lediges aktivering":[2]

" … Ifølge Lars Bjerregaard, der er chef for erhvervs- og arbejdsmarkedsforvaltningen i Farum, har kommunen aftaler med fire-fem virksomheder.

Gensidig tillid

"De ringer, når de har brug for hjælp, og vi laver mundtlige aftaler fra gang til gang i fuld tillid til hinanden. De ledige bliver ikke udnyttet. De får deres kontanthjælp og en aktiveringsydelse (11,20 kr. i time, *red.*), men jeg så da gerne, at der var en fast projektløn. Det havde været langt lettere at administrere," siger han. Lars Bjerregaard er også leder af Produktionshuset - den lokale arbejds-

[1] 257-12,f2,b24 Af Nina Kragh.
[2] 257-12,f2,b34 Af Asger Westh.

> formidling i Farum med 48 timers jobgaranti. Af de ledige, der sluses ud herfra, får mange ifølge Lars Bjerregaard fast arbejde i det lokale erhvervsliv. "Hovedformålet for os er at få folk i arbejde og integrere dem i en virksomhed. Vi hjælper, så godt vi kan, med de redskaber, der nu er til rådighed, og de private virksomheder påtager sig et stort socialt ansvar," siger han. …"

Information bragte den 28. april 2001 artiklen "Succes-kampagne mod Farum" med underrubrikken "De arbejdslediges landsorganisation har fået Matas og McDonald's til at opsige samarbejdet med Produktionshuset i Farum."[1] Også andre medier skrev herom.

Information skrev den 18. maj 2001 "Farum-svar ikke godt nok" med underrubrikken "Farum har ikke besvaret ombudsmandens spørgsmål om indholdet af kommunens mundtlige aftaler med private firmaer om aktivering af ledige"[2]. Jyllands-Posten skrev samme dag "Tommel-skruer på Brixtofte" med underrubrikken "Svar fra Farum Kommune om Produktionshuset er så mangelfuldt, at ombudsmanden igen må rykke for oplysninger."[3]

Jyllands-Posten skrev den 14. juni 2001 "Farum Produktionshus under nyt pres", hvorefter Arbejdsmarkedsrådet nu skulle behandle en klage indgivet af Landsforeningen for Arbejds-ledige om konkurrenceforvridning.[4]

Information skrev den 15. juni 2001 under overskriften "Produktionshus i Farum mister kunder" med underrubrikken "Aktiveringsprojektet Produktionshuset i Farum stopper for nye virksomheder på grund af chikane fra Landsorganisationen af Arbejdsledige" bl.a.:[5]

> "Vi har såmænd rigeligt at lave, og vi får rigtig mange forespørgsler fra virksomheder, men vi er nødt til at sige, at de risikerer at blive udsat for chikane fra Landsorganisationen af Arbejdsledige,« fortæller Lars Bjerregaard, leder af Produktionshuset i Farum.
>
> »Så indtil der bliver mere ro om sagen, og indtil lovgivningen bliver mere klar, så stopper vi med at tage flere virksomheder ind.«
> …
>
> »Det vi gør, det gør man mange andre steder i landet,« forklarer Lars Bjerregaard. »Vi har siden 1987 haft en godkendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet til at lave

[1] 257-12,f4,b18 Af Lars Mogensen.
[2] 257-12,f5,b22 Af Asger Westh.
[3] 257-12,f5,b21
[4] 257-12,f6,b15
[5] 257-12,f6,b17. Af Ulrik Dahlin.

beskæftigelsesprojekter med produktion til afsætning. Hvorfor skal virksomheder, der gør en indsats for det rummelige arbejdsmarked, hænges ud i pressen?«

Lars Bjerregaard anfører, at »det er lykkedes ret flot« for Farum kommune at få arbejdsløsheden blandt kommunens indvandrere bragt ned. Undersøgelser viser, at kun 20 procent kommer tilbage til kontanthjælp. Så Landsorganisationen af Arbejdsledige burde i stedet henvende sig til Folketinget og til social- og arbejdsministeren, mener Lars Bjerregaard.

»Hvis der skal være en projektløn, sådan som der var i gamle dage, så er det ikke noget, Farum kommune kan beslutte,« siger han.
…

Erling Frederiksen fra Landsorganisationen af Arbejdsledige er »glad for«, at Farum kommune har lagt mærke til deres kritik.

»Og det er et forsøg på at give aben videre at forsøge at rette fokus mod Folketinget. Intet forhindrer Farum i at give deres bistandsklienter bedre forhold.«

14.1.3. Særligt om Folketingets behandling

Folketingsspørgsmål og forslag fra 1990 og frem med relation til emner, der behandles af kommissionen, er samlet i beretningens bilag 10. Nedenfor er medtaget en oversigt over spørgsmål og forslag vedrørende beskæftigelsesindsatsen i Farum Kommune.

Folketingsåret 1989-1990
S 1048 om hjælp efter bistandslovens § 42 til flygtninge

Folketingsåret 1991-1992
AD 202 om revalidering m.v.
AD 217 om revalidering m.v.
S 550 om Farum Kommunes tilbageholdelse af dele af bistandsmodtageres løn for anvist arbejde

Folketingsåret 1992-1993
AD 301 om løntilskud
S 363 om Farum Kommunes beskæftigelsesordninger

Folketingsåret 1993-1994
AD 285 om ledige stillinger

Folketingsåret 1997-1998
AD 313 om sygemeldt i arbejde

Folketingsåret 2000-2001

S 2200 om kontanthjælpsmodtagere udfører ordinært arbejde for private virksomheder
S 2411 om hvor mange kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune der har fået ordinært arbejde efter jobtræning
LF om ændring af aktivloven (skriftlige planer)

Folketingsåret 2001-2002
AD 381 supplerende redegørelse for aktiveringsindsatsen i Farum Kommune
S 885 om statsministerens opfattelse af Peter Brixtoftes ideer og initiativer
S 1012 om aftaler med Farum Kommune/Produktionshuset om arbejde udført af kontanthjælpsmodtagere i jobtræning
S 1013 om ansættelsesvilkår for lederen af Produktionshuset/forvaltningschefen for beskæftigelsesafdelingen i Farum Kommune
S 1015 om løn- og ansættelsesforhold for aktiverede i Farum Kommune
S 1101 om hvor mange bistandsklienter der er kommet i varigt arbejde efter aktivering i Farum Kommune.
S 1102 om hvad Farum Kommune har betalt til private firmaer i forbindelse med aktivering af bistandsklienter.
S 1103 om løn- og ansættelsesvilkår for deltidsansatte flygtninge og indvandrere i Farum Kommune.
S 1166 om hvordan pakning af produkter i Farum Produktionshus adskiller sig fra en ulovlig pakning i Bjergsted Kommune.
S 1398 om ansættelsesvilkårene for lederen af Produktionshuset i Farum Kommune.
S 1399 om ministerielle redegørelser om ansættelsesvilkårene for lederen af Farum Produktionshus.
S 1400 om Tilsynsrådet afviste at tage stilling til ansættelsesvilkårene for lederen af Farum Produktionshus.
S 1401 om aktivering af kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune
S 1402 om aktivering af kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune
S 1403 om forventet løntilskud til private virksomheder, der ansætter ledige kontanthjælpsmodtagere.
S 1404 om antallet af indvandrere og flygtninge i job og i aktivering i Farum Kommune.
S 1694 om effekten af aktiveringen i Farum Kommune.
S 1695 om effekten af beskæftigelsespolitiken i Farum Kommune.
S 1696 om marginalproduktionen i Farum Produktionshus er i overensstemmelse med lov om aktiv socialpolitik.
S 1697 om Arbejdsmarkedsrådets vurdering af lovligheden af aktiveringen i Farum Kommune.
S 1698 om omfanget af produktionen i Farum Produktionshus sammenlignet med produktionen i Hal 13 i Bjergsted Kommune.
S 1699 om private virksomheders betaling til Farum Kommune for produktion udført af kontanthjælpsmodtagere.
S 1702 om antallet af kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune, der er kommet i varigt, ordinært arbejde.
S 1703 om ansættelsesvilkårene for lederen af Farum Produktionshus

S 2014 om at ansættelsesvilkårene for lederen af Produktionshuset i Farum ikke er blevet vurderet.
S 2102 om administrationen af aktiveringen af arbejdsløse i Farum Kommune.
S 2103 om værdigrundlaget for Farum Kommunes beskæftigelsespolitik er anbefalelsesværdigt.
S 2106 om SiD's anklager om at aktiveringen i Farum Kommune er lovstridig.
S 2107 om afvisning af SiD's anklage om lovstridig aktivering i Farum Kommune.
S 2119 om Farums aktiveringspolitik er forbilledlig.
S 2213 om at borgerne sættes over systemet i klagesager til de regionale arbejdsmarkedsråd. S 2443 om dokumentation for Farum Kommunes resultater med at skaffe folk i arbejde
S 2610 om en analyse af beskæftigelseseffekten af Farum Kommunes aktivering
S 2873 om hvilke undersøgelser der er lavet af aktiveringsindsatsen i Farum Kommune siden 1996
S 2909 om hvorvidt kommunerne overholder loven om kontanthjælps-modtagere i individuel jobtræning
S 2910 om hvor mange sager om kontanthjælpsmodtagere i jobtræning arbejdsmarkedsrådene har behandlet siden 1997
S 3149 om hvorfor Farum Kommune har særlig lave udgifter til aktivering og jobtræning i forhold til udgifterne til kontanthjælp.
US 41 om statsministerens syn på Farum Kommune
US 44 om indenrigsministerens syn på Farum Kommune
F 23/25 om Farum Kommune
F 43 om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation
LF om ophævelse af lov om servicejob
LF om ændring af aktivloven og integrationsloven

Folketingsåret 2002-2003
AD 636 om aktivering
S 761 om hvordan kommuner med Farum Kommune som forbillede, kan spare milliardbeløb
S 3164 om individuel jobtræning i kommunale produktionshuse m.v.

Folketingsåret 2003-2004
S 3114 om en undersøgelse af kommunernes administration af reglerne om ansættelsesbevis til aktiverede
BF om ret til overenskomstmæssig løn under aktivering

Folketingsåret 2005-2006
S 6116 om fusk med aktivering

Herudover er i beretningens bilag 10 medtaget beslutningsforslag B84, bilag 38, om sager i Beskæftigelsesministeriet.

14.2. Den retlige ramme

14.2.1. Generelt om kommunernes rolle i beskæftigelsespolitikken

Den politiske interesse for beskæftigelsesområdet har i hvert fald siden socialreformen i 1930-erne været knyttet til ønsket om både at skabe et forsørgelsesgrundlag for den enkelte og at sikre arbejdskraft til virksomhederne. Udviklingen er siden slutningen af 1970'erne gået i retning af en stadigt mere aktiv beskæftigelsespolitik. Det er sket arbejdsmarkedspolitisk med henblik på generelt at tilpasse arbejdsstyrkens størrelse og kvalifikationer og socialpolitisk med henblik på at give den enkelte arbejdsledige ikke blot en forsørgelse, men en mulighed for at opnå eller genopnå ordinært arbejde, herunder via privat og offentlig jobtræning.[1]

Indsatsen vedrørende den enkelte arbejdsledige har traditionelt været opdelt efter, om den ledige var berettiget til dagpenge efter en arbejdsløshedsforsikring eller alene sociale ydelser i form af kontanthjælp mv. Generelt er kravene blevet harmoniseret for forsikrede og ikke forsikrede.

På det sociale område betød indførelsen af bistandsloven i 1976 en væsentlig reform. Bistandsloven blev i 1998 afløst af lov om social service (serviceloven), lov om aktiv socialpolitik (aktivloven) og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Et væsentligt spørgsmål i kritikken af beskæftigelsesindsatsen har været, om eller i hvor høj grad kommunen retmæssigt kunne stille krav til de ledige om aktivering som modydelse for kontanthjælp mv., jf. afsnit 14.2.2.

Ved arbejdsmarkedsreformen "Flere i arbejde" fra 2002 ønskede Folketinget at gøre noget ved, at mange angiveligt blev aktiveret i projekter og uddannelser, der ikke resulterede i ordinær beskæftigelse. De ledige skulle, uanset om de var arbejdsløshedsforsikrede, have udarbejdet en individuel jobplan, der gav mulighed for og motiverede til beskæftigelse på det

[1] Se fra 1979 kritisk Jørgen Estrup: "Problemstillinger på arbejdsmarkedet" (Nationaløkonomisk Tidsskrift, Bind 117 fra 1979), der bl.a. skriver "Der er i de seneste år gennem beskæftigelsesplaner m.m. sket en vis oppriorite-ring af den aktive indsats. Alligevel må arbejdsmarkedspolitikken siges at være domineret af socialpolitisk tanke-gang. Dette viser sig som et »bidrags-« eller »forsørgelsesprincip« den stærke vægt på kontantydelser, og et »opbevaringsprincip« uddannelsessektorens tilbud om fortrinsvis almen uddannelse. Derved spænder man et sik-kerhedsnet ud, som på kort sigt af bøder de værste følger af ledigheden. Men ud fra en arbejdsmarkedspolitisk synsvinkel er dette ikke tilfredsstillende. Indsatsen burde være koncentreret om at øge de lediges muligheder for beskæftigelse - det man kunne kalde et »arbejdsprincip« - medens socialpolitiske foranstaltninger alene tjente som nødløsninger."

almindelige arbejdsmarked. De hidtidige begrænsninger, hvorefter ledige i aktivering kun måtte udføre arbejde, der ellers ikke ville blive udført, og kun bestemte typer af arbejde måtte udføres, blev ophævet. En ledig ansat med løntilskud måtte således efter reformen udføre al slags arbejde. Der skulle heller ikke længere være tale om merbeskæftigelse, og medarbejderrepræsentanter skulle ikke give tilsagn før sådan ansættelse, men alene informeres. Kravet om, at den ledige skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet, blev skærpet.

Med ikrafttræden 1. juli 2003 - og dermed ved slutningen af undersøgelsesperioden - gennemførtes ny lovgivning om en aktiv beskæftigelsesindsats (beskæftigelsesloven)[1] og om ansvaret for og styring af den aktive beskæftigelsesindsats (styringsloven)[2]. Samtidig ophævedes lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik og de særlige bestemmelser i aktivloven om tilbud til personer, der modtager hjælp efter denne lov. Beskæftigelsesloven betød, at kommunerne og arbejdsformidlingen fik samme redskabsvifte, der blev forenklet til vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud. Disse tilbud kan gives til alle personer, der er omfattet af beskæftigelsesloven, dvs. både dagpengemodtagere, kontant- og starthjælpsmodtagere, personer under revalidering, personer, der får førtidspension efter lov om social pension, som ønsker at komme i deltidsbeskæftigelse, samt nyuddannede personer med handicap. Der skulle forud for tilbud i alle tilfælde udarbejdes en jobplan. Styringsloven fastslog, at arbejdsformidlingen, kommunerne og amtskommunerne som hidtil havde ansvaret for beskæftigelsesindsatsen. Kommunalbestyrelsen havde ansvaret for og besluttede, hvordan kommunen skulle planlægge og udføre sin virksomhed på det beskæftigelsesmæssige område efter beskæftigelsesloven for så vidt angår personer, der er omfattet af aktivloven og lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Som led i kommunalreformen gennemførtes med virkning fra 1. januar 2007 et tostrenget system med statslige og kommunale jobcentre, idet arbejdsformidlingen og kommunerne i hele landet flyttede sammen i nye fælles jobcentre og indgik et forpligtende samarbejde om beskæftigelsesindsatsen. De lokale jobcentre udgjorde således en fælles indgang for alle borgere og virksomheder, der havde brug for hjælp og service på beskæftigelsesområdet. Udover lokale jobcentre oprettedes nogle større jobcentre, benævnt "beskæftigelseshuse",

[1] Lov nr. 419 af 10. juni 2003. Jf. senest lovbekendtgørelse nr. 710 af 23. juni 2011.
[2] Lov nr. 416 af 10. juni 2003. Jf. senest lovbekendtgørelse nr. 731 af 15. juni 2010.

især for ledige med mere komplekse problemer og nogle pilot-jobcentre, hvor kommunen løste opgaven med at få forsikrede ledige i arbejde på vegne af staten.

Med virkning fra 1. august 2009 gennemførtes et enstrenget system med kommunale jobcentre. Hermed blev den samlede beskæftigelsesindsats lagt i kommunerne. Både dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere skal således nu henvende sig i det kommunale jobcenter, når de skal i job, aktivering eller uddannelse.

Hovedlovgivningen i undersøgelsesperioden har således på socialministerens/velfærdsministerens område været

- lov om social bistand (bistandsloven) fra 1976,
- lov om kommunal aktivering fra 1993 samt
- lov om aktiv socialpolitik (aktivloven), lov om social service (serviceloven) og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven) fra 1997.

På arbejdsministeren/beskæftigelsesministerens område har det været

- lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. fra 1970,
- lov om beskæftigelsesmuligheder for unge m.v. fra 1985,
- lov om kommunal beskæftigelsesindsats fra 1990,
- lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik fra 1993 samt
- lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (beskæftigelsesloven) og lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats (styringsloven) fra 2003.

Hertil kommer på indenrigsministerens/integrationsministerens område lov om integration af udlændinge i Danmark (integrationsloven) fra 1998.

Som kortfattet beskrivelse af gældende ret vedrørende aktivering og den skete harmonisering for forsikrede og ikke forsikrede samt udlændinge på starthjælp kan fra Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside under beskrivelsen af "Beskæftigelsesrettiget aktivering" citeres:[1]

[1] Fra www.ams.dk/Reformer-og-indsatser/Indsatser/Kontakt-og-aktivering/Beskaeftigelsesrettet-aktivering.aspx (august 2011).

Seneste tidspunkt for ret og pligt til aktivering

Modtagere af arbejdsløshedsdagpenge, kontanthjælp eller starthjælp.

Ledige under 30 år, har ret og pligt til aktiveringstilbud senest efter 13 ugers ledighed. Tilbuddet skal vare i 6 sammenhængende måneder. Når perioden med tilbud er påbegyndt, kan der højest være 4 uger uden tilbud.

Hvis man er under 25 år og ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, og ikke har forsørgerpligt overfor hjemmeboende børn, vil man blive pålagt at tage en uddannelse på almindelige vilkår, såfremt det skønnes, at man er i stand til dette. ...

Hvis man er fyldt 30 år, har man ret og pligt til aktiveringstilbud senest efter 9 måneders ledighed. Dog er det efter 6 måneders ledighed, hvis man er dagpengemodtager over 60 år.

Efter det første tilbud har man ret og pligt til et nyt tilbud, hver gang man har været forsørget af det offentlige i 6 måneder. Tilbuddet skal mindst være på 4 uger.

Dagpengemodtagere, har efter 123 ugers sammenlagt ledighed, [ ] ret og pligt til tilbud i resten af den 4-årige dagpengeperiode.

Aktive tilbud - Indhold og varighed

Jobcentret kan, uanset om den ledige er arbejdsmarkedsparat eller ej, give tre typer aktiveringstilbud:

1. Vejledning og opkvalificering Dette redskab dækker over alt lige fra korte vejlednings- og afklaringsforløb, særligt tilrettelagte projekter og uddannelsesforløb til ordinære uddannelsesforløb.

I den første ledighedsperiode er der en varighedsgrænse på 6 uger i følgende tilfælde:

For dagpengemodtagere gælder varighedsgrænsen i de første 6 måneders ledighed, hvis man er under 30 år, og har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Hvis man er mellem 30 og 60 år, gælder den i de første 9 måneders ledighed. Og hvis man er fyldt 60 år, gælder den inden for de første 6 måneders ledighed.

For kontant- eller starthjælpsmodtagere gælder varighedsgrænsen på 6 uger inden for de først 9 måneders ledighed, hvis man arbejdsmarkedsparat og fyldt 30 år.

Varighedsgrænsen på seks uger gælder ikke, hvis danskundervisning fylder meget i forløbet.

2. Virksomhedspraktik

Virksomhedspraktik på en offentlig eller privat virksomhed bruges til personer, som har behov for afklaring af beskæftigelsesmål, eller som på grund af mangelfulde faglige, sproglige eller sociale kompetencer kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse på normale løn- og arbejdsvilkår eller med løntilskud. Formålet med tilbuddet er at afdække eller optræne personens faglige, sociale eller sproglige kompetencer samt at afklare beskæftigelsesmål.

Som udgangspunkt kan tilbuddet have en varighed på op til fire uger for arbejdsmarkedsparate ledige, men op til 13 uger, hvis der er tale om kontant- eller starthjælpsmodtagere, som ikke har erhvervserfaring, har langvarig ledighed eller i øvrigt har vanskeligt ved at opnå beskæftigelse med løntilskud. Tilbuddet kan i særlige tilfælde forlænges.

Også for ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere kan tilbuddet vare op til 13 uger. Også her kan tilbuddet i særlige tilfælde forlænges.

3. Ansættelse med løntilskud

Ansættelse med løntilskud hos offentlige eller private arbejdsgivere kan bruges til genoptræning af lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer. Forløbet kan vare i op til et år. For at blive ansat med løntilskud i en privat virksomhed, er det en betingelse, at man har 6 måneders forudgående ledighed."

Under hjemmesidens menupunkt "Kontakt og aktivering" findes beskrivelse af kontaktforløb og de særlige regler for unge og for ældre.

I det følgende beskrives nogle retsspørgsmål af betydning for kommissoriet.

Det drejer sig om, hvorvidt de krav, der stilles om aktivering af kontanthjælpsmodtagere mv., er forenelige med grundloven og internationale konventioner mv., og om hvad der er et rimeligt tilbud om arbejde/aktivering efter loven. Hjælp i form af aktivering opfattes således ikke alene som en hjælp til at opnå beskæftigelse, men også som en pligt til at udføre et arbejde for at opnå en social ydelse (afsnit 14.2.2. og 3). Endvidere behandles spørgsmål om vilkårene for kommunens aftaler med private virksomheder særligt for så vidt angår afsætningen af produktion udført af aktiverede (afsnit 14.2.4). Endelig behandles den retlige ramme for tilsyn og revision (afsnit 14.2.5.) samt reglerne for Den Europæiske Socialfond (afsnit 14.2.6.) og Arbejdsmarkedsrådet og Arbejdsformidlingen (afsnit 14.2.7.).

Der henvises i øvrigt til faglitteraturen vedrørende de mange lovgivningsinitiativer på området med tilhørende bekendtgørelser og vejledninger.

14.2.2. Lovhjemlen for aktivering

Bestræbelser for at aktivere kontanthjælpsmodtagere byggede fra undersøgelsesperiodens start på bistandslovens bestemmelser om ikke blot det offentliges pligt til at yde bistand, men også på den enkeltes pligt til at forsørge sig selv og sin familie så vidt muligt. Efter bistandslovens § 6 var enhver mand og kvinde således "over for det offentlige forpligtet til at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år."[1] Dette princip er videreført i § 2 i den nugældende lov om en aktiv socialpolitik (aktivloven).[2]

Det offentliges bistand ville typisk bestå af kontanthjælp, der efter § 37 ydes til "en person, der på grund af ændringer i sine forhold er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold". Kontanthjælp kunne afslås til den, der uden rimelig grund nægtede at modtage et tilbud om arbejde mv., jf. bistandslovens § 40. Kommunen skulle efter § 41, når der ydedes kontanthjælp, "vurdere, om der er grund til at iværksætte særlige hjælpeforanstaltninger med henblik på, at modtageren igen bliver i stand til at klare sig selv." Der kunne efter § 42, når det måtte "anses for påkrævet af hensyn til en persons mulighed for fremtidig at klare sig selv og sørge for sin familie", ydes "hjælp til uddannelse og erhvervsmæssig optræning eller omskoling i det omfang, der ikke kan ydes tilskud hertil af Statens Uddannelsesstøtte eller efter andre regler uden for den sociale lovgivning." Der blev i den situation givet kontanthjælp efter lovens § 37, dog med reduceret ydelse for unge under 23 år og grænsebeløb fastsat i forhold til dagpengesats. Hjælp ved optræning eller oplæring på det almindelige arbejdsmarked blev ydet som løn eller løntilskud.

§ 42 blev pr. 1. oktober 1990[3] afløst af en ny § 43 i et kapitel 10 "Hjælp til uddannelse, erhvervsmæssig optræning eller omskoling mv." Ved en revalidering efter denne bestemmelse i overensstemmelse med en forud fastlagt erhvervsplan udbetaltes en fast revalideringsydelse, der blev fastsat efter principperne i bistandslovens kontanthjælpsafsnit. Ved optræning eller oplæring på det almindelige arbejdsmarked kunne hjælpen fortsat ydes som løn eller løntilskud. I bemærkningerne til lovforslaget anførtes bl.a., at den erhvervsrettede revalidering

[1] Ved undersøgelsesperiodens start lovbekendtgørelse. nr. 637 af 27. september 1989 af lov om social bistand (bistandsloven). Loven er oprindeligt fra 1976.
[2] Efter den nugældende § 2, stk. 1, hedder det: "Enhver mand og kvinde har i forhold til det offentlige ansvar for at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år", jf. lovbekendtgørelse nr. 946 af 1. oktober 2009 med senere ændringer.
[3] Lov nr. 853 af 20. december 1989.

inden for Socialministeriets lovområder var "af central betydning, fordi det er en af vejene til at gøre folk selvhjulpne og forhindre, at de bliver i det sociale system."[1]

Ved ændring af bistandsloven pr. 1. juli 1990[2] blev der indført en ungdomsydelse, hvorefter der til "unge under 20 år, der søger hjælp på grund af ledighed, udbetales ungdomsydelse mod beskæftigelse efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse." Beskæftigelsestilbuddet kunne være ansættelse i et beskæftigelsesprojekt eller ansættelse i privat virksomhed med løntilskud efter reglerne i lov om beskæftigelsesmuligheder for unge mv.[3] Efter bemærkningerne til lovforslaget havde der [4]

> "… i kommunerne været stor interesse for på grundlag af den gældende lovgivning - herunder bistandslovens forsøgsbestemmelser og frikommunelovgivningen - at iværksætte forskellige ordninger, der går ud på at anvende kontanthjælpsmidlerne til aktiv indsats i stedet for til passiv forsørgelse. Erfaringerne fra disse ordninger har været positive. Regeringen finder derfor fortsat, at alle unge under 20 år, der søger kontanthjælp på grund af ledighed, skal have ret til et tilbud om beskæftigelse i stedet for kontanthjælp."

Et beskæftigelsestilbud havde en varighed på indtil 5 måneder og omfattede kun unge, der søgte kontanthjælp på grund af ledighed. Blev et tilbud om beskæftigelse eller vejledning afslået nægtedes kontanthjælp. Beskæftigelsestilbuddet kunne suppleres med tilbud om uddannelse. Bistandslovens regler vedrørende beskæftigelsesindsats rettet mod unge blev udbygget ved senere lovændringer[5], herunder således at aldersgrænsen for ungdomsydelse blev ændret til 21 år og 25 år, samt mulighed for ansættelse i en ungdomspraktikordning (følordning), hvor løn- og arbejdsvilkårene for den unge svarede til reglerne for ungdomsydelsen. Det særlige afsnit i bistandsloven om ungeydelser blev ophævet pr. 1. januar 1994 samtidig

[1] LSF 30. Se også bemærkningen i opmandskendelsen af 22. juni 1993 gengivet i afsnit 14.3.2.2.
[2] §§ 49a ff. Lov nr. 425 af 13. juni 1990, der trådte i kraft 1. juli 1990. Smh. Socialministeriets vejledninger nr. 133 og 144 af 4. juli 1990 om ungdomsydelse mv.
[3] Det krævedes dog ikke, at pågældende havde været ledig i 3 måneder forud for ansættelsen, eller at arbejdstiden skulle være overenskomstmæssig eller den sædvanlige ved tilsvarende arbejde. Ved ansættelse i privat virksomhed med løntilskud kræves heller ikke, at ansættelsen var af varig karakter.
[4] LSF 62.
[5] Se lov 406 af 6. juni 1991, lov 497 og 499 af 24. juni 1992, lov 1074 og 1076 af 23. december 1992, lov 276 af 6. maj 1993 og lov 1113 af 20. december 1995.

med, at kontanthjælpen blev bruttoficeret, herunder med kontanthjælp knyttet til aldersgrænser på 21 og 23 år.[1]

Ved ændring af bistandsloven i 1997[2] blev der indført bestemmelser om fleksjob mv. Kommunalbestyrelsen skulle efter disse bestemmelser sørge for, at personer med varige begrænsninger i arbejdsevnen, der ikke modtog social pension, og som ikke kunne opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, havde mulighed for at blive ansat i fleksjob hos private eller offentlige arbejdsgivere. Mulighederne for revalidering til beskæftigelse på normale vilkår skulle være udtømte, før der kunne tilbydes et fleksjob. Arbejdsgiveren betalte lønnen til den ansatte, men kommunen gav arbejdsgiveren tilskud til lønnen på 1/3, 1/2 eller 2/3 af lønnen afhængig af graden af den nedsatte arbejdsevne. Løn og øvrige arbejdsvilkår, herunder arbejdstiden, skulle som udgangspunkt fastsættes efter de kollektive overenskomster på ansættelsesområdet, herunder de sociale kapitler og ved ikke overenskomstdækket ansættelse efter overenskomsten på sammenlignelige områder. Kommunen havde pligt til at foretage opfølgning. Ved efterfølgende ledighed skulle kommunen i en periode betale en ledighedsydelse. Staten refunderede kommunes udgifter til løntilskud til fleksjob og 50 pct. af en kommunes udgifter til ledighedsydelse.

Bistandsloven blev pr. 1. juli 1998 afløst af lov om social service (serviceloven), lov om en aktiv socialpolitik (aktivloven) og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven).

Efter aktivlovens § 13 blev hjælp som udgangspunktet betinget af dels, at ansøgeren og dennes ægtefælle ikke har et rimeligt tilbud om arbejde (stk. 1), dels at de tager imod et rimeligt tilbud om aktivering eller et andet tilbud, som kan forbedre mulighederne for at få et arbejde (beskæftigelsesfremmende foranstaltninger) (stk. 2), jf. afsnit 14.2.3.[3]

[1] Lov nr. 496 af 30. juni 1993. Tidligere bestod kontanthjælpen af en grundydelse, et boligtillæg og et børnetillæg. Den blev nu som udgangspunkt fastsat som en procentsats af højeste dagpengebeløb efter lov om arbejdsløshedsforsikring mv.
[2] §§ 49a ff (på den ledige plads efter ungdomsydelserne). Lov 459 af 10. juni 1997.
[3] Efter den nugældende § 13, stk. 1, hedder det: "Det er en betingelse for at få hjælp efter § 11, at ansøgeren og ægtefællen ikke har et rimeligt tilbud om arbejde, og at de aktivt søger at udnytte deres arbejdsmuligheder", jf. lovbekendtgørelse nr. 946 af 1. oktober 2009 med senere ændringer.

Der har i den juridiske teori indtil Højesterets dom af 5. december 2005 været rejst spørgsmål om, hvorvidt betingelse om deltagelse i aktivering var i strid med grundlovens § 75, stk. 2, samt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og ILO-konventionerne om tvungen eller pligtmæssigt arbejde.

Der har således været rejst spørgsmål om, hvorvidt betingelse om deltagelse i aktivering var i strid med grundlovens § 75, stk. 2, hvorefter "den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder", samt Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 4, stk. 2, hvorefter "ingen må pålægges at udføre tvangs- eller pligtarbejde", og Den Internationale Arbejdskonferences (ILO's) konventioner nr. 29 vedrørende tvunget eller pligtmæssig arbejde og nr. 122 om beskæftigelsespolitik (samt nr. 105 om afskaffelse af tvangsarbejde). Højesterets dom vedrører aktivlovens § 13, stk. 2, i forhold til disse bestemmelser. Det blev ved dommen fastslået, at betingelse om at deltage i aktiveringstilbud ikke var i strid med hverken grundlovens § 75, stk. 2, Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 4, stk. 2, eller ILO-konventionerne.[1]

Højesteret har efterfølgende i dom af 26. april 2006 fastslået, at ansættelse i arbejdstilbud i den offentlige sektor med lønloft ikke indebar tvangs- eller pligtarbejde, usaglig forskelsbehandling eller krænkelse af foreningsfriheden, og i dom af 21. marts 2007 at der ikke var krav på overenskomstmæssig løn under ansættelse i jobtræning.[2]

14.2.3. Rimeligt tilbud om arbejde/aktivering

Til belysning af kravene til arbejdstilbud og aktiveringstilbud hedder det i Socialministeriets vejledning fra 1998 om aktivloven bl.a.:[3]

> "…
>
> Rimeligt tilbud om arbejde

[1] UfR 2006.770H.
[2] UfR 2006.2083H og 2007.1519H. Se også UfR 2009.1845H hvorefter en kommune blev frifundet for krav om godtgørelse for mangelfulde ansættelsesbeviser fremsat af person under individuel jobtræning.
[3] Vejledning nr. 39 af 5. marts 1998 (fortsat gældende). I vejledningen er indarbejdet ændringer af aktivloven senest ved lov nr. 1112 af 29. december 1997.

60. Tilbudet om arbejde skal være rimeligt. Det er kommunen, som vurderer, om et tilbud er rimeligt. Denne vurdering sker med udgangspunkt i, hvad ansøgeren skønnes at kunne klare. En ansøger om hjælp kan således ikke uden konsekvenser for hjælpen afslå at tage imod et arbejde med begrundelser som fx, at lønnen er for lav i forhold til, hvad man tidligere tjente, at arbejdsgiveren ikke har indgået overenskomst, eller at jobbet, som den pågældende i øvrigt kan klare, ligger uden for ansøgerens arbejdsfelt i forhold til tidligere arbejde, uddannelse eller lignende. Kan ansøgeren magte arbejdet, skal den pågældende tage imod dette.

Konkrete forhold ved arbejdet eller hos ansøgeren kan bevirke, at arbejdet i forhold til ansøgeren ikke er rimeligt. …
…

Rimeligt tilbud om aktivering

64. Der vil være tale om et rimeligt aktiveringstilbud, hvis sigtet med at deltage i den pågældende aktivitet er at forbedre deltagerens muligheder for at etablere eller genetablere kontakt til det ordinære arbejdsmarked eller at forbedre deltagerens muligheder for at begynde på en ordinær uddannelse. Hvis dette ikke umiddelbart skønnes muligt, kan der ved et rimeligt tilbud lægges vægt på andre målsætninger, fx hvordan modtageren ved andre former for aktivitet kan forbedre sin livssituation.

Det betyder, at hvad der ikke er et rimeligt tilbud for en person, kan udmærket være et rimeligt tilbud for en anden person, hvis forhold er anderledes.

Ethvert aktiveringstilbud til en person, hvis overvejende problem er, at personen mangler et arbejde, vil i almindelighed opfylde betingelsen om at være beskæftigelsesfremmende og dermed et rimeligt tilbud.

Et tilbud om aktivering vil ikke være rimeligt, hvis der er konkrete forhold hos personen, som kan bevirke, at tilbudet ikke er rimeligt. …

Et tilbud vil heller ikke være rimeligt, hvis tilbudet i sig selv måtte være formålsløst, eller hvis det kvalificerende element er ganske underordnet. …"

Om konsekvenserne ved afvisning eller udeblivelse hedder det i vejledningen:

"4.3. Konsekvenser ved at afvise eller udeblive fra et tilbud

134. Det er en grundlæggende betingelse for at modtage kontanthjælp, at både ansøgeren og ægtefællen udnytter deres arbejdsmuligheder. Når en kontanthjælpsmodtager uden rimelig grund afviser eller udebliver fra et tilbud, ophører eller nedsættes hjælpen.

> Kravet om, at modtageren skal udnytte sine arbejdsmuligheder, må imidlertid tilpasses individuelt under hensyn til personens forudsætninger. Generelt vil kravene være strengere til personer, der kun har ledighed som problem. For personer, der har problemer udover ledighed, bør kommunen være opmærksom på, om der ligger andre årsager bag, at en person uden rimelig grund afviser eller udebliver fra et tilbud. Kommunen må derfor foretage en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.
>
> Specielt når der er tale om personer, der har taget imod et tilbud og efterfølgende udebliver, bør kommunen foretage en vurdering af, om tilbudet på det nu foreliggende grundlag stadig må anses for at være rimeligt, eller om der evt. er behov for andre eller supplerende tilbud. Det gælder særligt i forhold til svagt stillede grupper, fx stofmisbrugere og svært belastede unge. …"

Principperne er gentaget i forarbejderne til lovændring pr. 1. januar 2001, hvor det i de almindelige bemærkninger hedder:[1]

> "Efter den gældende rådighedsforpligtelse har kontanthjælpsmodtageren og dennes ægtefælle ikke pligt til at tage imod tilbud om arbejde eller aktivering, hvis der ikke er tale om et rimeligt tilbud.
>
> Det er kommunen, der skal vurdere, om et tilbud om arbejde eller aktivering er et rimeligt tilbud. Denne vurdering skal i det enkelte tilfælde ske med udgangspunkt i, hvad personen skønnes at kunne klare. Hvis kommunen derfor skønner, at kontanthjælpsmodtageren ud fra omfanget af sine ressourcer og forudsætninger kan magte det konkrete tilbud, skal den pågældende tage imod dette - uanset karakteren af et eventuelt hidtidigt arbejde.
>
> Konkrete forhold med hensyn til indholdet af det tilbudte arbejde kan bevirke, at rimelighedskravet ikke er opfyldt, fx hvis arbejdet forudsætter kræfter, som personen ikke besidder. Ved et tilbud om aktivering kan rimelighedskravet heller ikke anses for opfyldt, hvis fx den tilbudte aktivitet må betragtes som formålsløs, eller hvis det kvalificerende element kun har et meget begrænset omfang."

Efter aktivlovens §§13-13c om udnyttelse af arbejdsmulighederne er det en betingelse for at få hjælp i form af kontanthjælp, starthjælp og tilbud efter beskæftigelsesloven, at ansøgeren og ægtefællen ikke har et rimeligt tilbud om arbejde, og at de aktivt søger at udnytte deres arbejdsmuligheder. Det er en betingelse for at få hjælp, at ansøgeren og dennes ægtefælle tager imod et rimeligt tilbud efter beskæftigelsesloven (§ 13, stk. 3, nr. 1).[2] Ønskes hjælp

[1] LF 112 til den senere lov nr. 1310 af 20. december 2000 om bl.a. ny § 13, stk. 3, nr. 1, § 13a og § 41, stk. 2. Efter § 13a stilledes krav om aktiv arbejdssøgning også fra kontanthjælpsmodtagere, der er under aktivering.
[2] Under bemærkningerne til § 13, stk. 3, nr. 1, anføres i lovforslaget, at "der tale om en lovfæstelse af den hidtidige praksis om undtagelsesgrunde fra rådighedsforpligtelsen." (LF 112 til den senere lov nr. 1310 af 20. december 2000 om bl.a. ny § 13, stk. 3, nr.1, § 13a og § 41, stk. 2).

alene på grund af ledighed, er der dog ikke pligt til at udnytte arbejdsmuligheden ved at tage imod et tilbud om arbejde eller beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, hvis tilbuddet ikke kan anses for et rimeligt tilbud på grund af forhold, der vedrører tilbuddets indhold.

Efter § 41 ophører hjælp "hvis en person eller dennes ægtefælle 1) uden rimelig grund afviser tilbud efter beskæftigelsesloven eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, herunder foranstaltninger som led i sygeopfølgning, eller 2) uden rimelig grund har gentagne udeblivelser fra et tilbud efter beskæftigelsesloven eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, herunder foranstaltninger som led i sygeopfølgning, og udeblivelserne har et så betydeligt omfang, at det kan sidestilles med en afvisning af tilbuddet. Efter stk. 2 ophører hjælpen så længe personen afviser tilbud mv. Hjælpen ophører tilsvarende hos ægtefællen. Det er efter stk. 3 en betingelse for, at hjælpen kan ophøre, at kommunen samtidig sikrer, at der er et åbent tilbud, som personen kan tage imod og dermed opfylde sin pligt til at udnytte sine arbejdsmuligheder.

Klage over et aktiveringstilbuds rimelighed kunne ske til det sociale nævn, nu beskæftigelsesankenævnet, med ankemulighed til Ankestyrelsen (Den sociale Ankestyrelse).[1] Der henvises om praksis til www.ast.dk og www.socialjura.dk.[2]

14.2.4. Afsætning af produktion

En del af kritikken mod beskæftigelsesindsatsen i Farum Kommune har vedrørt den produktion, som er udført i Produktionshuset, herunder spørgsmål om konkurrenceforvridning.

I undersøgelsesperioden har der kunnet søges vejledning navnlig i Amtsrådsforeningens og Kriminalforsorgens vejledninger. I hvert fald efter undersøgelsesperioden er der tilvejebragt et detaljeret redskab for priskalkulation mv. ved afsætning af produktion i forbindelse med beskæftigelsesprojekter.

[1] Jf. kapitel 10 i retssikkerhedsloven.
[2] Sidstnævnte hjemmeside indeholder under "Forsørgelse & aktivering" såkaldte N-medd. med referat af Ankestyrelsens principafgørelser, ombudsberetninger mv.

Efter § 32, stk. 1, nr. 2, i beskæftigelsesloven kan der gives tilbud om vejledning og opkvalificering bl.a. i form af særligt tilrettelagte projekter for at udvikle eller afdække den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer med henblik på opkvalificering til arbejdsmarkedet. Tilbud i form af særligt tilrettelagte projekter har bl.a. erstattet den tidligere ordning med individuel jobtræning efter aktivloven. Praktikperioder kan sammenlagt have en varighed på højst 3 måneder, og hver enkelt praktikperiode kan højst have en varighed på 1 måned. Produktion og afsætning af produkter i forbindelse med disse særligt tilrettelagte projekter eller uddannelsesforløb må efter lovens § 33 ikke være konkurrenceforvridende[1]. Beskæftigelsesministeren kan efter inddragelse af de kommunale organisationer fastsætte vejledende retningslinjer om, hvornår produktion og afsætning kan anses for konkurrenceforvridende.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har efter denne bemyndigelse i 2004 og senere i 2005 udarbejdet en detaljeret "vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige"[2]. Hertil kommer skrivelser om ændringer i de variable satser efter vejledningen. Vejledningen omfatter primært problemerne med at fastsætte en markedspris for produkter, der fremstilles under aktiveringen.

Det fremgår af vejledningen fra 2005, at den bl.a. bygger på Amtsrådsforeningens vejledning om kalkulationsregler til produktion i beskyttede værksteder, samværs- og aktivitetstilbud og i forbindelse med den amtskommunale revalidering. Der er udarbejdet elektroniske regneark til priskalkulation på Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside. Vejledningen skal danne udgangspunkt for kommunernes fastsættelse af priser for de opgaver, der udføres for private firmaer og skal kunne anvendes af de regionale arbejdsmarkedsråd ved behandling af klager over konkurrenceforvridning i forbindelse med de særligt tilrettelagte projekter. Vejledningen blev udarbejdet på baggrund af arbejdet i en arbejdsgruppe[3] nedsat i 2003 efter,

> "at de regionale arbejdsmarkedsråd i en række klagesager havde afgjort, at nogle kommuner havde handlet konkurrenceforvridende, fordi de ikke ved afsætning af

[1] Ifølge lovens § 130, stk. 2, kunne spørgsmålet om konkurrenceforvridning indbringes for de regionale arbejdsmarkedsråd. Arbejdsmarkedsrådenes afgørelser kunne ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Se nu afsnit 14.2.7.1 om beskæftigelsesankenævnene (med sekretariat i statsforvaltningerne).
[2] Vejledning nr. 9484 af 18. juni 2004, afløst af vejledning nr. 9066 af 11. januar 2005.
[3] Bestående af KL, ARF, DA, LO, Konkurrencestyrelsen og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

> produktion havde kunnet dokumentere en tilstrækkelig indsats for at sikre, at prisfastsættelsen skete på markedsvilkår."

Under omtale af konkurrencereglerne hedder det bl.a.:

> "Formålet med sådanne særligt tilrettelagte projekter må ikke i sig selv være at etablere en produktion, men at skabe tilbud som udvikler den enkelte og styrker muligheden for, at den pågældende hurtigst muligt kan få et job på almindelige vilkår og sikre varig beskæftigelse for pågældende. Det er ikke afgørende i forhold til reglerne på området, hvilken form for arbejde, der udføres i projekterne, men det er vigtigt, at der er tale om tilbud, der giver de ledige, der har behov for det, lejlighed til at prøve noget, der minder om rigtigt arbejde. Grænserne for omfang og typer af projekter ligger derfor i, at formålet med projekterne skal være at bringe de ledige tættere på arbejdsmarkedet og i, at de enkelte ledige får tilbuddet for at få afdækket eller udviklet arbejdsmarkedsrelevante kompetencer. I forbindelse med etablering og gennemførelse af de særligt tilrettelagte projekter kan det være en god idé at inddrage koordinationsudvalget, hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenterede, som led i udvalgets opgave med at samordne og udvikle den forebyggende indsats."

Det bemærkes i øvrigt i vejledningen, at det ikke kun er i forbindelse med aktiveringsprojekter o.l., at konkurrenceforvridning er forbudt. Det følger generelt af kommunalfuldmagten, der gælder for de områder, hvor der ikke er lovgivet, og af de statslige budgetregler, at konkurrenceforvridende erhvervsstøtte er forbudt. Uden for aktiveringsområdet giver konkurrenceloven mulighed for, at Konkurrencerådet kan gribe ind over for konkurrenceforvridende offentlig støtte og medvirke til, at offentlige erhvervsaktiviteter sker i lige konkurrence med det private erhvervsliv. Reglerne om konkurrenceforvridning skal sikre, at såvel offentlige som private erhvervsaktiviteter ikke modtager ulovlig, konkurrenceforvridende støtte fra det offentlige. I vejledningen beskrives kort en række forhold omkring konkurrenceforvridende støtte, der har relevans for aktiveringsprojekter og aktiviteter. Der henvises endvidere til Konkurrencestyrelsens hjemmeside.[1] Reglerne om konkurrenceforvridning skal sikre, at det offentlige ikke forvrider konkurrencen, når det offentlige involverer sig i erhvervsaktiviteter, dvs. en økonomisk aktivitet der foregår på et marked for varer og tjenester. Kommunens "in-house" produktion og aktiviteter er ikke omfattet. Støttebegrebet omfatter enhver form for hel eller delvis omkostningsdækning, der er ydet med offentlige midler. Det er altså ikke alene kontante tilskud men også indirekte støtte som fx køb eller salg på mere fordelagtige vilkår end sædvanlige markedsvilkår.

[1] www.ks.dk/konkurrence/regler/vejledninger/

Herefter udtales:

> ”Netop problemstillingen omkring salg på mere fordelagtige vilkår end de sædvanlige markedsvilkår har været rejst i forbindelse med forskellige aktiveringsprojekter. I den forbindelse kan der dels peges på, at der med den ydelse, som de ledige modtager under deltagelse i de aktive tilbud (kontanthjælp, aktiveringsydelse m.v.), som er væsentlig lavere end mindstelønnen, er en form for direkte ”løntilskud”, der kan påvirke prisen. Og dels kan der peges på den indirekte støtte i form af betaling af husleje eller gratis brug af kommunale lokaler/værksteder og maskiner, dækning af andre lokale- og personaleomkostninger, konsulentbistand, hel eller delvis dækning af materialeomkostninger m.v., der ligeledes kan påvirke prisen.”

I den konkrete vurdering af om en aktivitet er konkurrenceforvridende indgår især, om alle virksomheder på markedet har adgang til at opnå den pågældende støtte eller omkostningsdækning på samme vilkår og om støtten har en reel effekt på de berørte markeder. Som eksempel nævnes tilfælde, hvor en virksomheds produktionsomkostninger sænkes som følge af, at et aktiveringsprojekt udfører opgaver for virksomheden til en pris, der ligger under den markedsmæssige.

Om dokumentationspligt når der rejses spørgsmål om konkurrenceforvridning i forbindelse med et konkret aktiveringsprojekt, hedder det i vejledningen, at det er den kommune, der har etableret projektet/aktiviteten, som skal dokumentere, at der ikke er tale om konkurrenceforvridning. Der er ikke fastsat krav til, hvordan dokumentationspligten skal opfyldes, men kommunen skal kunne sandsynliggøre, at aktiviteterne ikke er konkurrenceforvridende. I forbindelse med afsætning af produkter vil dette sige, at kommunen skal kunne dokumentere, at afsætningen sker på markedsvilkår og uden noget støtteelement. For at opfylde dokumentationspligten vil det i praksis som regel være nødvendigt at fremlægge regnskabsmæssige oplysninger og kalkulationer, der belyser økonomien i projektet. Der skal fra starten laves et selvstændigt budget med en egentlig priskalkulation for projekterne.

Om de oplysninger, som er nødvendige for at foretage en konkret vurdering af de eventuelle konkurrenceforvridende effekter, hedder det:

> **”- Projektets samlede indtægter**

- **Projektets samlede omkostninger:**

Direkte omkostninger - direkte løn og personaleomkostninger, materialeforbrug.

Man skal være opmærksom på, at i aktiveringsprojekter vil en del af den direkte "løn" udgøres af den ydelse, som deltagerne efter loven er berettiget til under aktiveringen, og at denne ydelse ikke er på højde med en normal løn. Denne ydelse kan i denne forbindelse opfattes som en form for "løntilskud", der vil være konkurrenceforvridende, hvis der ikke tages hensyn til det i prisberegningen.

Indirekte omkostninger - indirekte løn (adm. personale m.v.), husleje, el, vand, varme, administration (kontorhold m.v.), afskrivninger på maskiner og inventar osv.

Ofte er det sådan, at mange af de indirekte omkostninger "deles" med andre kommunale projekter eller aktiviteter. I de tilfælde fordeles omkostningerne forholdsmæssigt mellem de forskellige projekter og aktiviteter.

Opgørelsen af de forskellige omkostninger skal ske ud fra markedsmæssige betragtninger - fx skal der fastsættes en husleje for kommunale lokaler, der anvendes i forbindelse med produktionen. Huslejen skal fastsættes ud fra markedslejen på tilsvarende lokaler. Erfaringerne viser, at det ofte er omkring fastsættelse af markedsværdien og medtagelse af *samtlige* indirekte omkostninger, der kan opstå problemer.

Dokumentation for prisberegning (priskalkulationer)

Hvis et aktiveringsprojekt indebærer salg af produkter eller ydelser (fx pakning af kaffekander) skal man kunne dokumentere, hvordan salgsprisen er beregnet. Priskalkulationerne skal medtage *samtlige* omkostninger og må som udgangspunkt ikke ende med en pris, der ligger under markedsprisen for de pågældende produkter eller ydelser. En priskalkulation baseret på brug af aktiverede personer, som fx modtager kontanthjælp eller aktiveringsydelse, må ikke føre til, at projektet sælger produkter eller ydelser til konkurrenceforvridende priser. "

Som alternativ til sådanne omfattende beregninger kan kommunen ifølge vejledningen anvende nogle i vejledningen nærmere beskrevne kalkulationsregler ved fastsættelse af priser for produkter og ydelser, der afsættes i forbindelse med de særligt tilrettelagte aktiverings-projekter efter beskæftigelsesloven. Hvis kalkulationsvejledningen anvendes, vil det som udgangspunkt blive anset som tilstrækkelig dokumentation for, at der ikke foreligger konkurrenceforvridning. Det forudsætter dog, at de omkostninger mv., der indgår i kalkulationen, er fastsat i overensstemmelse med de principper og retningslinjer, der er beskrevet (medtagelse af samtlige omkostninger, indregning af omkostninger til markedspris osv.). Dette vil kunne

ske ved, at der i kalkulationen medtages det, der svarer til samtlige omkostninger, som en privat virksomhed måtte antages at have ved en tilsvarende produktion.

Herefter følger en gennemgang af kalkulationsreglernes hovedelementer og en række kalkulationsskemaer og en konkret gennemgang af prisberegningen i kalkulationsreglerne baseret på et konkret eksempel. Som bilag til vejledningen er medtaget kalkulationsskemaer og nogle beregnede timepriser for udvalgte brancher, som kan indgå i en forenklet beregning af et prisoverslag.

Kalkulationsreglerne bygger på KL's (tidligere Amtsrådsforeningens) vejledning[1] om kalkulationsregler, som revideres årligt, idet der i kalkulationssystemet indgår variable satser i af brancheområdernes dækningsgrader, lønafhængige omkostninger og tillægstid. Udgangspunktet i beregningerne er det resurseforbrug, som er gældende for private virksomheder, der udfører tilsvarende opgaver. Det drejer sig om at finde frem til den pris, som en privat virksomhed, der fremstiller et tilsvarende produkt, vil tage. Kalkulationssystemet er et "minimumssystem", således at forstå, at dækningsgrader og øvrige faktorer er minimumsstørrelser. Den salgspris, man får beregnet sig frem til, bør i øvrigt sammenlignes med markedsprisen, hvor det er muligt. Den aktuelle udbuds- og efterspørgselseffekt er ikke indbygget i kalkulationssystemet. I kalkulationen indgår der tre hovedelementer: Materialeudgifter, arbejdsløn og dækningsbidrag. Et vigtigt begreb i beregningen er minutfaktoren, som udtrykker omkostningerne pr. minut. Minutfaktoren bruges til at beregne omkostningerne for det antal minutter, som det tager at fremstille det pågældende emne.

Kalkulationssystemet indeholder 3 hovedskemaer:

1) Materialestykliste. Herpå noteres hvilke materialer, der indkøbes til opgaven, og prisen. Materialeudgiften pr. enhed beregnes på baggrund heraf.

[1] Servicelovens § 106 (tidligere § 90) indeholder en bestemmelse svarende til beskæftigelseslovens § 33, hvorefter en produktion, der udføres ved beskyttet beskæftigelse og i aktivitets- og samværstilbud ikke må påføre andre virksomheder ubillig konkurrence. KL (Kommunernes Landsforening) udarbejder vejledning om kalkulationsregler for produktionen i beskyttet beskæftigelse og i aktivitets- og samværstilbud. KL har således efter kommunalreformen afløst amtsrådsforeningen ved varetagelsen af denne opgave. Se Socialministeriets vejledning nr. 95 af 5. december 2006.

2) Tidsskema. Tidsskemaet har til formål at beregne den normale produktionstid for en øvet operatør på en almindelig arbejdsplads. Tiden beregnes på baggrund af tidsstudiet. De beregnede tider er således et skøn over, hvad en medarbejder i en privat virksomhed må forventes at skulle bruge for at fremstille en identisk vare under "normale" arbejdsforhold, og med de maskiner, en privat "gennemsnitsvirksomhed" råder over.

3) Hovedkalkulationsskema. Oplysningerne fra tidsskemaet og materialestyklisten overføres til et hovedkalkulationsskema, hvor de sammen med dækningsbidraget indgår i beregningen af den pris, der skal tages for en enhed.

På Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside findes et elektronisk regneark med kalkulationsskemaerne, der kan anvendes til konkrete beregninger.

Vejledende minimumssatser for dækningsgrader for private virksomheder i udvalgte brancher blev oprindeligt hentet fra Amtsrådsforeningens kalkulationsvejledning. Arbejdsmarkedsstyrelsen udsender satser efter vejledningen for lønafhængige omkostninger, beregnede timepriser for udvalgte brancher og nye lønsatser for mindstelønnen for voksne og for ungarbejderløn.

Det fremgår således af vejledningen, at det skal kunne dokumenteres, at projektet ikke er konkurrenceforvridende. Prisberegningen kan enten ske på baggrund af en lang række oplysninger om bl.a. projektets samlede omkostninger eller på baggrund af mere enkle kalkulationsregler.

14.2.5. Tilsyn og revision

14.2.5.1. Statsligt tilsyn

Det kommunale tilsyn udøver generelt et retligt tilsyn med de kommunale aktiviteter, men således at tilsynet viger i det omfang, særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til sagen, ligesom det kommunale tilsyn i det hele taget er opmærksomme på ressortmyndighedernes ansvarsområde.[1]

[1] Jf. nu den kommunale styrelseslovs § 48. Der føres ikke tilsyn med ansættelsesretlige regler, jf. § 48, stk. 2.

Arbejdsmarkedsrådet har ikke haft karakter af en egentlig tilsynsmyndighed, der på eget initiativ har kunnet foretage kontrol, men har har haft adgang til generel information om beskæftigelsesindsatsen og med beføjelser som klageorgan på et begrænset område, jf. afsnit 14.2.7.1.

Det kommunale tilsyn har derfor som udgangspunktt alene haft det statslige tilsyn med den kommunale beskæftigelsesindsats. Herudover må det dog antages, at arbejds- og senere beskæftigelsesministeren samt Arbejdsdirektoratet som ressortmyndighed uden udtrykkelig hjemmel har haft adgang til overtilsyn. Det hedder således i forarbejderne til lovændring i 2004[1] om forslag til en udtrykkelig hjemmel til at føre et statsligt tilsyn med de kommunale rådighedsvurderinger, at den supplerer den adgang, som beskæftigelsesministeren allerede havde dels som ressorttilsynsmyndighed til at indkalde oplysninger fra kommunerne om deres administration af reglerne, dels til at afvise statsrefusion af udgifter, der ikke var afholdt efter reglerne. Undersøgelser havde vist, at der var meget store forskelle i kommunernes vurdering af, om kontant- og starthjælpsmodtagere havde andre problemer end ledighed og dermed, om de var arbejdsmarkedsparate.

Der blev herefter ved lovgivning i 2004 etableret et statsligt tilsyn med de kommunale rådighedsvurderinger af kontant- og starthjælpsmodtagere, der alene har ledighed som problem samt et tilsvarende rådighedstilsyn i forhold til modtagere af introduktionsydelse efter integrationsloven (rådighedstilsynet). Endvidere fik beskæftigelsesministeren (Arbejdsdirektoratet) bemyndigelse til at fastsætte regler for tilsyn med kommunernes praksis i vurderingen af hvilke aktiviteter eller tilbud, der skulle gives efter beskæftigelsesloven (visitationstilsynet). Endelig omfattede bemyndigelsen fastsættelse af regler om, at kommuner, der ikke foretog de i visitationsreglerne foreskrevne sagsbehandlingsskridt i forhold til den enkelte ledige, mistede retten til refusion af udbetalt kontant- eller starthjælp til den pågældende ledige fra det tidspunkt, sagsbehandlingsskridtet skulle have været foretaget, og indtil det var sket.

[1] Lov nr. 423 af 9. juni 2004 om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, integrationsloven og beskæftigelsesloven. Smh. i øvrigt bind 16, kapitel 26.1.7. om tilsynsreformen pr. 1. januar 2004 vedrørende det kommunale tilsyn (styrelseslovens § 63a).

Pr. 1. januar 2011 overtog Pensionsstyrelsen under Beskæftigelsesministeriet fra det nu nedlagte Arbejdsdirektorat det overordnede ansvar for administrationen af en række forsørgelsesydelser, der udbetales af såvel arbejdsløshedskasser (a-kasser) som kommuner i forbindelse med ledighed. Hovedparten af klageområdet overgik til Arbejdsskadestyrelsen.

Pensionsstyrelsen har på sin hjemmeside beskrevet tilsynsrollen således:[1]

> "Pensionsstyrelsen fører tilsyn med kommunerne.
>
> Pensionsstyrelsen skal tjekke kvaliteten af kommunernes arbejde med at sikre, at kontant- og starthjælpsmodtagere er til rådighed for arbejdsmarkedet. Vi ser også på, om kommunerne følger de sagsbehandlingsskridt, de skal i forbindelse med en ledigs kontakt med kommunen. Tilsynene kaldes for Det kommunale rådighedstilsyn og Det kommunale visitationstilsyn.
>
> Formålet med tilsynet er at sikre, at kommunerne følger loven mv., og at borgere, der får en ydelse, også reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet.
>
> Formålet er også få en samlet viden på området, så vi kan bruge resultaterne fra tilsynet til at sammenligne kommunerne med hinanden. Det er et godt værktøj for kommunerne til at få inspiration til at løse opgaverne bedre.
>
> Tilsynet sker ved, at vi indkalder konkrete sager til styrelsen eller trækker oplysningerne til tilsyn i Arbejdsmarkedsportalen. Vi tager også på tilsynsbesøg i kommunerne."

Om det kommunale rådighedstilsyn hedder det:[2]

> "Pensionsstyrelsen fører tilsyn med kommunernes administration af reglerne om rådighed, konsekvenser og sanktion.
>
> Pensionsstyrelsen fører tilsyn med kommunernes rådighedsvurderinger i sager om arbejdsmarkedsparate modtagere af kontanthjælp, starthjælp eller introduktionsydelse.
>
> Rådighedstilsynet omfatter kommunernes materielle afgørelser, dvs. om kommunerne har afgjort den enkelte sag korrekt efter reglerne. Hvis en sag er afgjort

[1] http://www.penst.dk/Tilsyn-og-kontrol/Tilsyn-og-kontrol-kommuner.aspx (august 2011). Beskrivelsen svarer stort set til beskrivelsen på Arbejdsdirektoratets tidligere hjemmeside.
[2] Jf. bekendtgørelse nr. 1404 af 13. december 2006 om tilsyn med kommunernes administration af reglerne om rådighed, konsekvenser og sanktioner for personer, der søger om eller får hjælp alene på grund af ledighed. Vejledning nr. 118 af 13. december 2006.

forkert og der fejlagtigt er udbetalt hjælp, mister kommunen retten til statsrefusion for udgifterne.

Tilsynet gennemgår hvert år ca. 1.700 sådanne tilsynssager, og det foregår på to måder:

- Stikprøvekontrol: Kommunen sender materialet, og sagerne behandles i Pensionsstyrelsen
- Tilsynsbesøg: Vi ser på sagerne i forbindelse med tilsynsbesøg i kommunen.

Herudover kan styrelsen beslutte at gennemføre en spotundersøgelse, dvs. en undersøgelse på et udvalgt område. Typisk vil vi lave en spotundersøgelse, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt en kommune administrerer et område rigtigt.

Når tilsynet i en kommune er slut, får kommunen en rapport med det samlede resultat. Kommunalbestyrelsen skal behandle rapporten på et møde.

Resultater fra tilsynene i de enkelte kommuner offentliggøres løbende på Pensionsstyrelsens hjemmeside, og styrelsen udsender desuden samlede benchmarkingrapporter, der sammenligner kommunernes resultater."

Om det kommunale visitationstilsyn hedder det:[1]

"Pensionsstyrelsen fører tilsyn med, om kommunerne tager de sagsbehandlingsskridt, som de skal i forbindelse med en ledigs individuelle kontaktforløb.

Tilsynet omfatter sager om personer, som modtager kontanthjælp eller starthjælp. Borgeren får besked om, at vedkommendes sag indgår i tilsynet.

Hvis kommunen ikke har taget de korrekte sagsbehandlingsskridt, mister kommunen ret til statsrefusion i den periode, hvor sagsbehandlingsskridtet ikke er taget. Tilsynet får ikke betydning for den hjælp, som kommunen har udbetalt til borgeren.

Styrelsen gennemgår hvert år 3.000-4.000 sager i tilsynet. Sagerne vælges ved træk af oplysninger fra www.Jobindsats.dk

Kommunen får en samlet rapport om resultatet, når undersøgelsen i kommunen er slut. Rapporten sendes til kommunalbestyrelsen.

Styrelsen laver løbende benchmarking-rapporter om resultaterne af det kommunale visitationstilsyn."

[1] Jf. bekendtgørelse nr. 1002 af 19. august 2010 om tilsyn med kommunernes overholdelse af reglerne om de sagsbehandlingsskridt, som kommunerne skal foretage ved jobsamtaler i henhold til bekendtgørelse om matchvurdering (visitationstilsyn). Vejledning nr. 144 af 21. december 2006.

Pensionsstyrelsen har endvidere til opgave i samarbejde med Arbejdsmarkedsstyrelsen at behandle de kommunale revisionsberetninger for så vidt angår beskæftigelsesindsatsen (Revisionstilsynet), jf. afsnit 14.6.

14.2.5.2. Statsrefusion og tilskud

Staten yder refusion af en række kommunale udgifter på beskæftigelsesområdet vedrørende kontanthjælp, starthjælp mv.

Efter aktivlovens kapitel 14 om finansiering mv., således som disse bestemmelser var formuleret frem til 1. januar 2011,[1] refunderede staten 35 % af kommunens udgifter til hjælp efter kapitel 4 (kontanthjælp og starthjælp). Under revalidering eller forrevalidering efter kapitel 6 eller under tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 10 og 11 refunderede staten dog 65 % af kommunens udgifter til kontant- og starthjælp. For så vidt angår revalidering omfatter bestemmelsen modtagere af starthjælp, der også under revalidering modtager starthjælp. Fra 1. januar 2011 ændredes refusionen bl.a. således, at staten fremover refunderer 30 % af kommunens udgifter til hjælp efter kapitel 4. For personer, der deltager i tilbud efter § 32, stk. 1, nr. 1, og kapitel 11 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, herunder som led i revalidering eller forrevalidering, refunderer staten 50 % af kommunens udgifter til kontant- og starthjælp.[2]

Med ikrafttræden pr. 1. januar 2010 fik kommunerne som noget nyt pligt til at medfinansiere udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge. Lovændringen var et led i lovgivningen om indførelsen af et enstrenget kommunalt beskæftigelsessystem, hvor kommunerne også fik ansvaret for de forsikrede ledige. Efter § 82a i lov om arbejdsløshedsforsikring bidrager kommunerne nu til finansiering af statens udgifter til dagpenge med 50 % regnet efter de første 4 uger i en dagpengeperiode, dog 25 % under tilbud efter aktivloven. Efter forarbejderne ville det give kommunerne et "klart incitament til at få forsikrede ledige i job og give dem aktive tilbud." [3] Ved ovennævnte lovændring pr. 1. januar 2011 blev størrelsen af medfinansieringsprocenterne øget "således, at incitamentet for kommunerne til at give borgerne aktivering med

[1] Lovbekendtgørelse nr. 946 af 1. oktober 2009.
[2] Lov nr. 1602 af 22. december 2010 (LSF 71).
[3] Lov nr. 482 af 12. juni 2009 med ikrafttræden 1. juli 2009 (LFS 184).

jobsigte øges."[1] Kommunerne skal herefter som udgangspunkt medfinansiere 70 pct. af udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge og uddannelsesydelse ved deltagelse i vejledning og opkvalificering, ved deltagelse i 6 ugers selvvalgt uddannelse (med uddannelsesydelse) og i perioder, hvor den ledige ikke deltager i tilbud (passive perioder). Deltager en ledig derimod i ordinær uddannelse eller i virksomhedspraktik udgør kommunernes medfinansieringsbidrag 50 pct. af udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge.

Der gælder særlige finansieringsbestemmelser for de kommunale udgifter til udlændinge. Staten har for udlændinge i undersøgelsesperioden efter bistandsloven og siden aktivloven ydet refusion på 100 % af kommunens udgifter til kontanthjælp i en tidsbegrænset periode regnet fra opholdstilladelsen.[2]

14.2.5.3. Regnskab og revision

På beskæftigelses- og integrationsområdet som på andre områder, hvor staten yder refusion og tilskud, påhviler regnskabsaflæggelsen kommunen, og regnskabet er undergivet revision af kommunens revisor. Regnskabsaflæggelse og revision sker imidlertid under iagttagelse af de evt. særlige krav, der er stillet på området. Herudover har Rigsrevisionen som led i revision af statens regnskaber adgang til også at gå ind i grundlaget for kommunernes opnåelse af refusion og tilskud, herunder i form af kontrolbesøg i kommunen. Denne adgang har Rigsrevisionen anvendt også i forhold til Farum Kommune.

Socialministeriet har oprindeligt i medfør af bistandslovens § 137 fastsat regler for anvisning af refusion, regnskabsaflæggelse og revision. Regelsættet er blevet betegnet som regnskabsbekendtgørelsen[3]. Ved Socialministeriets bekendtgørelse fra 1991 fastsattes (på dette ministeriums område) krav om, at der i hver kommune skulle foreligge et registreringssystem bestående af 1) journal, 2) arkiv og 3) ydelsesregistrant.[4] Socialministeriets regnskabsbe-

[1] Lov nr. 1602 af 22. december 2010 (LSF 71).
[2] Se fra undersøgelsesperiodens start bistandslovens § 134, stk. 3, om 100 % refusion for kontanthjælp efter lovens afsnit III i en periode på 6 ½ år efter datoen for opholdstilladelsen og senere aktivlovens § 100 om 50 % refusion ved hjælp efter lovens kapitel 4 om kontanthjælp og starthjælp i de første 1½ år efter datoen for opholdstilladelser meddelt inden den 1. januar 1999 (bortset fra døgnophold og mindreårige asylansøgere).
[3] Ved undersøgelsesperiodens begyndelse henvises til Socialministeriets bekendtgørelse nr. 88 af 18. februar 1991 og før cirkulære af 10. december 1986 om kommunernes regnskabsaflæggelse og statsrefusion mv. på visse dele af det sociale område samt Socialministeriets cirkulære af 20. marts 1990 om ændring af nævnte cirkulære.
[4] Jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 88 af 18. februar 1991.

kendtgørelser fra 1993 og senere[1] kom tillige til at omfatte kommunal aktivering. I 2005 blev reglerne på henholdsvis det sociale område, beskæftigelsesområdet og på integrations- og repatrieringsområdet samlet i en bekendtgørelse.[2] Ved bekendtgørelse i 2009 blev reglerne om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision pr. 1. januar 2010 samlet på Indenrigs- og Socialministeriets, Beskæftigelsesministeriets og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations ressortområder.[3] Reglerne blev samlet for 22 love. De er videreført i den nugældende bekendtgørelse fra 2010, dog således at Indenrigsministeriet ikke længere udgør et ressortområde.[4]

Bestemmelserne om kommunerne (og regionernes) dokumentations- og registreringssystem er udbygget siden undersøgelsesperiodens begyndelse, men bygger på de samme principper. Det påhviler kommunalbestyrelsen at sikre, at kommunen har etableret betryggende og hensigtsmæssige forretningsgange for sagsbehandling, udbetaling og regnskabsaflæggelse for ydelser eller tilskud omfattet af bekendtgørelsen, herunder for de anvendte edb-systemer, samt at der er etableret betryggende og dokumenterede interne kontroller. De opstillede retningslinjer for dokumentations- og kvalitetskontrol, herunder retningslinjer for personalemæssig adskillelse må ikke fraviges.[5]

Det i bekendtgørelsen fra 1991[6] omtalte registreringssystem omfatter efter bekendtgørelserne fra 2009 og frem et krav om, at der i hver kommune skal foreligge et dokumentations- og regnskabssystem bestående af 1) journal, 2) personbogføring, 3) tilskuds- og aktivitetsregistrering for aktiviteter efter integrationsloven og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. og 4) arkiv.[7]

Der sondres vedrørende journalisering mellem personsager og ikke-personsager. For personsager skal journaliseringen som udgangspunkt omfatte al relevant dokumentation vedrørende ydelser eller tilskud til personer, hvor der ydes statsrefusion eller -tilskud.

[1] Bekendtgørelse nr. 927 af 2. december 1993, nr. 98 af 16. december 1998 nr. 515 af 9. juni 2000 og nr. 592 af 27. juni 2003.
[2] Bekendtgørelse nr. 119 af 24. februar 2005.
[3] Bekendtgørelse nr. 1305 af 15. december 2009.
[4] Bekendtgørelse nr. 858 af 2. juli 2010.
[5] Jf. § 28.
[6] Bekendtgørelse nr. 88 af 18. februar 1991.
[7] Jf. § 29.

Personsagen skal indeholde al relevant dokumentation eller henvisninger hertil. Dokumentationen skal være lettilgængelig for revisionen.[1] Reglerne om journalisering i ikke personsager foreskriver, at en kommunes driftsudgifter vedrørende bl.a. tilbud om vejledning og opkvalificering samt fleksjob efter beskæftigelsesloven, skal registreres særskilt på en sag. Der skal være dokumenterede oplysninger om bl.a. tilbudstype, budget og disponerede og udbetalte beløb. Driftsudgifterne til tilbud skal være dokumenterede. Arbejdsmarkedsstyrelsen udarbejder vejledninger.[2]

Personbogføringen omfatter ydelser og tilskud til en person (eller familie) og skal indeholde oplysninger om cpr-nummer, ydelses- og tilskudsart, beløb og dato for udbetaling af ydelser og tilskud. Personbogføringen skal foretages på en sådan måde, at der umiddelbart kan foretages en opgørelse over ydelser og tilskud, herunder løntilskud, til hver person (eller familie). Personbogføring af ydelser og tilskud skal ske løbende i overensstemmelse med den budgetspecifikation, som er udarbejdet af Socialministeriet, og som udgør refusions- og tilskudsgrundlaget for hver af de anvendte konti i "Budget- og regnskabssystem for kommuner" og i "Budget- og regnskabssystem for regioner". Registreringerne skal ske i overensstemmelse med rækkefølgen i kontoplanen og dennes ordlyd, herunder med henvisning til de anvendte lovbestemmelser.[3] Der er særregler om tilskuds- og aktivitetsregistreringen efter integrationsloven og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.[4]

Der kan som udgangspunkt ikke ske statsrefusion for udgifter, der ikke er afholdt efter reglerne.[5] Også disse regler om fejl og mangler svarer stort set til reglerne fra 1991-bekendtgørelsen.

Revisionen efterprøver, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter, samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Revisionen foretager en vurdering af, hvorvidt der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og ved driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet. Revisionen udføres i overens-

[1] Se nærmere §§ 30-49.
[2] Jf. § 50
[3] Jf. § 51
[4] Jf. § 55
[5] Jf. § 68

stemmelse med god offentlig revisionsskik, som det er fastlagt i § 3 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. Revisionen efterprøver ved revisionsbesøg i løbet af året, om kommunens eller regionernes administrative og regnskabsmæssige praksis på områder omfattet af bekendtgørelsen, herunder forretningsgange, interne kontrolprocedurer samt procedurer for sagsbehandling, er hensigtsmæssige og fungerer på betryggende vis.[1]

Der er opstillet særlige regler for bl.a. revisionen af tilskud og statsrefusion på Beskæftigelsesministeriets område. Beskæftigelsesministeriet kan iværksætte særlige årlige fokusrevisioner af sagsområder på ministeriets områder og fastsætte retningslinjer herfor. Retningslinjerne kan angive: 1) Typer af sager, der skal revideres, 2) revisionsmetoden som skal anvendes for eksempel systemrevision, substansrevision, forvaltningsrevision, mv., 3) kriterierne for udvælgelsen af de relevante stikprøver på områderne samt stikprøvernes størrelse og 4) rapporteringsgrundlaget for fokusrevision, herunder afrapporteringens indhold, afrapporteringens form, detaljeringsniveau og skematik.[2]

Rigsrevisor udfører regnskabsgennemgang på de områder, der er omfattet af bekendtgørelsen i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 5 og 6 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. Rigsrevisor kan af kommunalbestyrelsen forlange alle sådanne oplysninger, som efter rigsrevisors skøn er af betydning for regnskabsgennemgangen, jf. § 12 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. Rigsrevisor kan til enhver tid foretage den regnskabsgennemgang på det sted, hvor regnskaberne føres, eller hvor det nødvendige materiale i øvrigt findes, jf. § 13 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.[3]

Pensionsstyrelsen, tidligere Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen, har på sin hjemmeside angivet sin opgave vedrørende de kommunale revisionsberetninger således:[4]

> ”Kommunerne skal hvert år senest den 30. september sende deres revisorpåtegnede revisionsberetning om refusion og tilskud på Beskæftigelsesministeriets område for det foregående regnskabsår til Beskæftigelsesministeriet. Københavns Kommune har dog frist til den 31. december.

[1] Jf. nærmere §§ 69ff (kapitel 11-15).
[2] Jf. § 82
[3] Jf. § 85
[4] www.penst.dk/Tilsyn-og-kontrol/Tilsyn-og-kontrol-kommuner/Behandling-af-kommunalerevisionsberetninger.aspx.

Hvis kommunen har modtaget en revisionsbemærkning i revisionsberetningen eller har foretaget systematiske fejl med udbetalingsmæssige konsekvenser for staten, skal kommunen senest samtidig med indsendelsen af revisionsberetningen sende en redegørelse. Af redegørelsen skal det fremgå, hvorledes kommunen sikrer, at den fejl, som revisionen har påpeget, undgås i fremtiden.

Kommunerne skal give revisoren adgang til at foretage de undersøgelser, som revisoren finder nødvendige.

Pensionsstyrelsen gennemgår revisionsberetningerne og vurderer bl.a. revisionsbemærkninger vedrørende lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og lov om sygedagpenge m.fl.

Når revisionsberetningerne er gennemgået sender vi en tilbagemelding, en såkaldt decisionsskrivelse, til kommunalbestyrelsen, revisor og Statsforvaltningen. Vi kan fx bede kommunen om at gennemgå samtlige sager på et område, at redegøre for tiltag i forhold til kvaliteten i sagsbehandlingen eller rejse krav om tilbagebetaling af udbetalte refusioner og/eller tilskud.

Vores målsætning er, at alle revisionsberetninger er behandlet, og decisionsskrivelse er sendt til kommunen omkring den 1. april det efterfølgende år.

14.2.6. Støtte fra Den Europæiske Socialfond

Farum Kommunes benyttelse af midler fra Den Europæiske Socialfond er beskrevet i afsnit 14.4.

Den Europæiske Socialfond er en arbejdsmarkedspolitisk fond, der i undersøgelsesperioden har ydet støtte til forsøgs- og udviklingsprojekter, der 1) forebygger og bekæmper arbejdsløshed via kvalificering og efteruddannelse af bl.a. ledige og ansatte, 2) sikrer en lige adgang til og på arbejdsmarkedet, 3) bidrager til at styrke samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og private virksomheder.

Projekter med støtte fra den Europæiske Socialfond skal medvirke til en høj beskæftigelse, integrering af flygtninge og indvandrere, ligestilling mellem mænd og kvinder, en bæredygtig udvikling i alle egne af Danmark samt økonomisk og social samhørighed. Socialfondens medfinansiering af projekter i Danmark har navnlig omfattet programmer under mål 3: Bekæmpelse af langtidsledighed og integration af unge og udstødningstruede på arbejdsmarkedet. For disse områder kunne ansøges om midler i prioritet 1: Unge under 25 år; prio-

ritet 2: Langtidsledige; prioritet 3 A: Handicappede; prioritet 3B: Indvandrere; og prioritet 3C: Udsatte grupper.[1]

Farum Kommune har i flere tilfælde søgt og fået midler under mål 3B og 3C. Frederiksborg Amt varetog koordinationen af Den Europæiske Socialfonds mål 3-program i Nordsjælland. Der har i hele undersøgelsesperioden været mulighed for at søge midler i Den Europæiske Socialfond, men der blev først i 1996 gennemført en dansk lovgivning om tildelingen.[2] Loven indeholder særlige bestemmelser om kontrol og tilsyn. Det anføres generelt i forarbejderne til loven:

> "Forvaltningen af Socialfondsmidler i Danmark sker principielt efter samme generelle og overordnede regler som den nationale administrative indsats i øvrigt. EU-midlerne behandles således med samme omhu som danske penge."

Der gælder bl.a. et princip om, at støttede aktiviteter skal være supplerende i forhold til den danske indsats på det pågældende område. Aktiviteterne kan ikke træde i stedet for en national lovpligtig finansiering (additionalitet).

Området blev i 2003 overført fra beskæftigelsesministeren (Arbejdsmarkedsstyrelsen) til erhvervs- og økonomiministeren (Erhvervs- og Byggestyrelsen).[3] Der er efter loven udstedt bekendtgørelse om ansvar, kompetencefordeling mv. og bekendtgørelse om støtteberettigelse, regnskab, revision og kontrol mv.[4]

14.2.7. Arbejdsmarkedsrådet og Arbejdsformidlingen

14.2.7.1. Arbejdsmarkedsrådet

Arbejdsmarkedsrådets rolle er direkte nævnt i kommissoriet. Det faktiske forløb er navnlig omtalt i afsnit 14.5.1.

---

[1] Med citat fra forarbejderne til lov nr. 335 af 1. maj 1996 om administrationen af tilskud fra Den Europæiske Socialfond.
[2] Lov nr. 335 af 1. maj 1996, senere lov 254 af 12. april 2000 og nu gældende lov nr. 1599 af 20. december 2006 med senere ændringer. Se fra før 1996 f.eks. Budgetvejledning nr. 6670 af 31. august 1989.
[3] Senest bekendtgørelse nr. 1132 af 24. november 2008.
[4] Oprindelig bekendtgørelse nr. 909 af 15.oktober 1996 (ansvar) og nr. 910 af 15.oktober 1996 (regnskab). Gældende bekendtgørelser er nr. 358 af 18. april 2007 (kompetence mv.) med ændringer i 2008 og 2010 samt bekendtgørelse nr. 207 af 5. marts 2010 (støtteberettigelse, regnskab, revision og kontrol mv.).

Der har siden 1968 i hver amtskommune været nedsat arbejdsmarkedsnævn og fra 1994 arbejdsmarkedsråd med det formål at varetage opgaver i forbindelse med styring af arbejdsmarkedsforholdene i regionen. Efter strukturreformen i 2007 er det et arbejdsmarkedsråd i hver af de fem regioner.

Arbejdsmarkedsnævnet havde i forhold til Arbejdsmarkedsrådet frem til 1. januar 1991 tillige til opgave at forhåndsgodkende kommunale beskæftigelsesprojekter, der afsatte produkter.

Arbejdsmarkedsrådet bestod af 1 formand og 21 andre medlemmer, sidstnævnte udpeget efter indstilling fra arbejdsmarkedsorganisationer og myndigheder.[1]

Arbejdsmarkedsrådet havde en koordinerende funktion i forhold den regionale arbejdsmarkedspolitiske indsats mens Landsarbejdsrådet medvirkede i tilrettelæggelsen af arbejdsmarkedspolitikken på landsplan.

Arbejdsmarkedsrådet skulle bl.a. samordne "arbejdsformidlingens og (amts) kommunernes varetagelse af arbejdsmarkedsindsatsen, herunder anvendelse af jobtræning og særligt tilrettelagte jobtræningsforløb", jf. lovens § 60, stk. 2, nr. 4.

Regionschefen varetog sekretariatsfunktionen for Arbejdsmarkedsrådet og skulle bl.a. påse lovligheden af Arbejdsmarkedsrådets beslutninger og drage omsorg for, at de blev sat i værk. Regionschefen varetog endvidere driften af den statslige arbejdsformidling i regionen.

Efter lovens nærmere angivelse kunne Arbejdsformidlingens og (amts)kommunernes afgørelser indbringes for Arbejdsmarkedsrådet (§ 62). Visse af Arbejdsformidlingens afgørelser skulle dog indbringes for Arbejdsmarkedsstyrelsen (§ 63). Arbejdsløshedskassernes afgørelser indbragtes for Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen med appeladgang til Arbejdsmarkedets Ankenævn.

[1] Oprindeligt lov nr. 434 af 30. juni 1993 om en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Senest lovbekendtgørelse nr. 207 af 17. marts 2003.

Som lovens § 62, stk. 2-4, oprindeligt var affattet,[1] kunne kommunens afgørelser vedrørende § 14, stk. 4, § 22, stk. 5 og 6, og § 24, stk. 4, indbringes for Arbejdsmarkedsrådet. Det drejedes sig om klager over, at der var handlet i strid med følgende bestemmelser:

> "§ 14, stk. 4. Udbetaling af løntilskud afvises, hvis løntilskuddet vil være eller viser sig at være konkurrenceforvridende.
> …
>
> § 22, stk. 5. Særligt tilrettelagte jobtræningsforløb må kun omfatte arbejde, der ellers ikke ville blive udført som almindelig lønnet arbejde.
>
> Stk. 6. Produktion og afsætning af produkter må kun ske, hvis produktionen er nødvendig for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige, afsætningen er en naturlig følge af produktionen og afsætningen sker på markedsvilkår.
> …
>
> § 24, stk. 4. Etablering af særligt tilrettelagte jobtræningsforløb og udbetaling af tilskud efter stk. 1 afvises, hvis det vil være eller viser sig at være konkurrenceforvridende."

Arbejdsmarkedsrådets afgørelser kunne ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men arbejdsministeren kunne inden 4 uger på eget initiativ tage en afgørelse, der var truffet af Arbejdsmarkedsrådet, op til nærmere undersøgelse og afgørelse.

Som lovens § 62, stk. 3 og 4, senest var affattet,[2] kunne kommunens afgørelser vedrørende konkurrenceforvridning indbringes for Arbejdsmarkedsrådet. Det drejede sig om klager over, at der var handlet i strid med følgende bestemmelser:

> "§ 14, stk. 7. Udbetaling af løntilskud må ikke være konkurrenceforvridende.
> …
>
> § 22, stk. 5. Individuel jobtræning må kun omfatte arbejde, der ellers ikke ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde.
> Stk. 6. Produktion og afsætning af produkter må kun ske, hvis produktionen er nødvendig for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige, afsætningen er en naturlig følge af produktionen og afsætningen sker på markedsvilkår.
> …

[1] Lov 434 af 30. juni 1993.
[2] Jf. lovbekendtgørelse nr. 207 af 17. marts 2003. Gældende til 1. juli 2003 hvor beskæftigelsesloven trådte i kraft.

§ 24, stk. 5. Etablering af individuel jobtræning og udbetaling af tilskud efter stk. 1 må ikke være konkurrenceforvridende."

Arbejdsmarkedsrådets afgørelser kunne ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

De ændrede formuleringer afspejlede aktivloven fra 1998.

Det hedder i forarbejderne til §§ 62-63 i loven fra 1993:

"Til § 62

De afgørelser, der opregnes i bestemmelsen, vil enten være af direkte skønsmæssig karakter eller basere sig på regionalt fastsatte retningslinier, som vil indebære en skønsmæssig vurdering.

Arbejdsmarkedsrådet foreslås at være klageinstans for denne type af afgørelser. Arbejdsmarkedsrådet befinder sig således på det regionale niveau og må derfor antages at have den fornødne regionale indsigt og kompetence til at afgøre sådanne sager.

Til § 63

Arbejdsformidlingens afgørelser vedrørende de lediges ret til et forløb, udarbejdelse af en individuel handlingsplan og ret til jobtræning eller etableringsydelse kan indbringes for Arbejdsmarkedsstyrelsen.
…

Afgørelser truffet af Arbejdsmarkedsstyrelsen er endelige, idet arbejdsministeren dog kan tage en afgørelse op til nærmere undersøgelse og afgørelse.

Lovforslaget indeholder ikke bestemmelser om klageadgang for så vidt angår (amts)kommunernes afgørelser. De almindelige kommunale tilsynsmyndigheder (tilsynsrådene og Indenrigsministeriet) udøver imidlertid et retligt tilsyn i henhold til reglerne i § 61 i den kommunale styrelseslov."

I bemærkningerne til § 63 anføres det således, at kommunernes afgørelser ikke var omfattet af klageadgangen, men at de almindelige kommunale tilsynsmyndigheder udøvede et retligt tilsyn, jf. § 61 i den dagældende kommunale styrelseslov.

Beskæftigelsesråd

Efter styringsloven fra 2003[1] fik de regionale Arbejdsmarkedsråd tillagt styringsopgaver i lighed med de opgaver, de var pålagt efter § 60 i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

[1] Lov nr. 416 af 10. juni 2003.

Efter styringsloven fra 2005[1] fik de nye regionale beskæftigelsesråd pr. 1. januar 2007 lignende opgaver, men kontrolfunktionen blev styrket. Beskæftigelsesregionen skal bl.a. overvåge og tilvejebringe dokumentation for resultater og effekter af beskæftigelsesindsatsen i jobcentre, herunder dokumentation for resultatproblemer i enkelte jobcentre. Regionsdirektøren varetager sekretariatsbistanden for det regionale beskæftigelsesråd, og sikrer, at rådets beslutninger er lovlige.

Regionsdirektøren har efter lovens § 11 beføjelser til at gribe ind over for jobcentre, hvis jobcentrets resultater afviger væsentligt fra sammenlignelige jobcentre. Midlet er en skriftlig aftale indgået mellem regionsdirektøren og jobcentret om forbedret indsats. Hvis ikke en aftale kan indgåes eller efterleves, kan beskæftigelsesministeren efter indstilling fra regionsdirektøren give kommunen pålæg om at benytte andre aktører. Regionsdirektøren skal inddrage det regionale beskæftigelsesråd, og beskæftigelsesministeren skal ved pålæg om benyttelse af andre aktører i beskæftigelsesindsatsen over for udlændinge inddrage integrationsministeren. Det regionale beskæftigelsesråd kan indstille til regionsdirektøren at tage sådanne initiativer, jf. § 40.

Om baggrunden for disse bestemmelser hedder det i lovforslaget til § 11 i den oprindelige lov fra 2005 (LF 22):

> ”Det foreslås i stk. 1, at regionsdirektøren i en beskæftigelsesregion efter inddragelse af det regionale beskæftigelsesråd kan indgå aftale med de ansvarlige for beskæftigelsesindsatsen i jobcenteret om en forbedring af indsatsen, hvis regionsdirektøren konstaterer, at der i et jobcenter er et af følgende alvorlige problemer:
>
> 1. Lovgivningens krav til beskæftigelsesindsatsen overholdes ikke. Det kan f.eks. være, at reglerne om borgerens ret og pligt til tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats eller integrationsloven ikke overholdes.
>
> 2. Jobcenterets eller dele af jobcenterets resultater på bestemte indsatsområder afviger væsentligt fra sammenlignelige jobcentres, f.eks. at resultater af indsatsen for enkelte målgrupper er væsentlig dårligere i forhold til sammenlignelige jobcentres resultater.
>
> Beslutningen om at indgå en aftale om forbedring af indsatsen vil altid skulle ske på et veldokumenteret grundlag. Det kan være dokumentation fra det lokale

[1] Lov nr. 522 af 24. juni 2005 Se nu lovbekendtgørelse nr. 731 af 15. juni 2010.

jobcenters årlige resultatrevision, målesystemet Jobindsats.dk, regionens årlige analyserapport udarbejdet til brug for det regionale beskæftigelsesråd eller i særskilte analyser og undersøgelser af indsatsen, som beskæftigelsesregionen har gennemført. Endvidere kan dokumentation fra statslige tilsynsmyndigheder, kommunens revision eller Ankestyrelsens undersøgelser af praksis blive lagt til grund.

…"

Beskæftigelsesankenævn

Mens de regionale beskæftigelsesråd fra de regionale arbejdsmarkedsråd overtog ansvaret for styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, blev opgaverne som klageinstans overtaget af nyoprettede beskæftigelsesankenævn, der sikrede ens klageadgang for alle borgere i jobcenteret uanset, om de fik ydelser fra staten eller kommunen. Der oprettedes i hver af de fem regioner et nyt beskæftigelsesankenævn med sekretariat i statsforvaltningerne. Beskæftigelsesankenævnet behandler herefter klager over afgørelser om tilbud mv., der er truffet af myndighederne i jobcenteret, og klager over kommunens afgørelser om beskæftigelsesrettede ydelser. Efter bestemmelserne i beskæftigelseslovens kapitel 24 kan jobcenterets afgørelser således indbringes for beskæftigelsesankenævnet, jf. kapitel 8 i styringsloven. Klagen behandles efter reglerne i kapitel 10 i retssikkerhedsloven. Klage over afgørelser i spørgsmål om konkurrenceforvridning efter § 33, stk. 1, og §§ 49 og 65 kan foruden af den, som afgørelsen vedrører, tillige indbringes for beskæftigelsesankenævnet af andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen. Beskæftigelsesankenævnets afgørelser kan behandles af Ankestyrelsen, hvis styrelsen vurderer, at afgørelserne har principiel eller generel betydning.

Denne model for et klageorgan med tilknytning til statsforvaltningen og begrænset adgang til 2. instansprøvelse i Ankestyrelsen svarer til klageordningen på det sociale område, hvorefter de sociale nævn efter retssikkerhedsloven er organiseret med tilknytning til statsforvaltningen (tidligere statsamtet) og med tilsvarende begrænset klageadgang til Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen behandler således i dag sager af principiel eller generel betydning efter den sociale eller beskæftigelsesmæssige lovgivning i form af klager over afgørelser truffet af de sociale nævn eller beskæftigelsesankenævnene i statsforvaltningerne vedrørende sager fra de kommunale socialforvaltninger og jobcentre. I Ankestyrelsen er beskæftigelsessagerne hen-

lagt til Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg, der er et selvstændigt nævn i Ankestyrelsen. Klager over afgørelser fra Pensionsstyrelsen afgøres ligeledes i Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg.

Praksis før styringsloven fra 2005 kan belyses ved følgende udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, der i 2005[1] udtalte sig om Arbejdsmarkedsrådets afgørelse om konkurrenceforvridning ved en kommunes anvendelse af kontanthjælpsmodtagere til rengøring hos pensionister og tilsynspligten for regionschefen for den statslige arbejdsformidling og Beskæftigelsesministeriet. Udtalelsen er refereret således i ombudsmandens beretning:

> "En forening klagede til et arbejdsmarkedsråd over at en kommune anvendte kontanthjælpsmodtagere i individuel jobtræning til rengøring hos pensionister. Foreningen, mente at der var tale om konkurrenceforvridning. Arbejdsmarkedsrådet skulle tage stilling til om aktiveringen var i strid med §§ 31-33 i bekendtgørelsen om kontanthjælpsmodtageres aktivering efter lov om aktiv socialpolitik. Arbejdsmarkedsrådet afviste at der var tale om konkurrenceforvridning. Ombudsmanden udtalte i forbindelse med sagen at officialprincippet indebærer at det er myndigheden der er ansvarlig for at sagen er fornødent oplyst. Oplysning af faktum kan oftest foregå i samarbejde med parterne, eventuelt ved at stille opklarende spørgsmål til parterne. Oplysning af jus kan myndigheden normalt selv forestå hvis myndigheden er i stand til at fortolke og udfylde de relevante regler. Myndigheden kan også indhente udtalelser fra relevante ressortministerier/myndigheder hvis der er behov for bistand i relation til afklaring af det juridiske grundlag. Ombudsmanden kritiserede Arbejdsmarkedsrådets oplysningsgrundlag og begrundelse. Samlet set anså ombudsmanden rådets konkrete sagsbehandling for yderst kritisabel. Efter loven påser regionschefen for den statslige arbejdsformidling at arbejdsmarkedsrådets beslutninger er lovlige. Ombudsmanden anså det for meget beklageligt at regionschefen end ikke mente at der var tvivl om lovligheden af arbejdsmarkedsrådets beslutninger og derfor ikke indberettede sagen til Beskæftigelsesministeriet. Ombudsmanden udtalte sig endvidere om indholdet af Beskæftigelsesministeriets lovbestemte tilsynspligt. En lovbestemt tilsynspligt må indebære en pligt for ministeriet til at konstatere over for rådet (og regionschefen) hvis ministeriet vurderer at arbejdsmarkedsrådets beslutning anses for ulovlig, og give ministeriet mulighed for at give arbejdsmarkedsrådet en henstilling. (J.nr. 2003-3687-022)."

[1] FOB 105.2005.

14.2.7.2. Arbejdsformidlingen

Arbejdsformidlingens rolle er ikke direkte nævnt i kommissoriet, men har nær sammenhæng med den debat, der har været rejst for og imod Farum Kommunes beskæftigelsesindsats. Det faktiske forløb er navnlig omtalt i afsnit 14.5.2.

Med ikrafttræden 1. juli 1990 indsattes i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring mv. hjemmel for kommunerne til at "anvise arbejde til personer, der modtager eller søger støtte efter afsnit III eller III A i lov om social bistand, og til personer, der tilhører andre særligt udsatte grupper af ledige."[1]

Den statslige Arbejdsformidling skulle i øvrigt søge at formidle job til alle ledige. I det omfang job blev formidlet via kommunen, f.eks. som ansættelse i en privat virksomhed med løntilskud, var det efter loven forudsat, at Arbejdsformidlingen også blev inddraget.[2]

Reglerne om kommunal arbejdsformidling mv. blev ophævet pr. 1. januar 1994 i forbindelse med lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.[3] Kommunerne havde da med lov om kommunal aktivering fået et selvstændigt lovgrundlag for arbejdsformidling.

Arbejdsdelingen mellem arbejdsformidling og kommune gav navnlig i 1995 anledning til om ikke konflikt, så dog diskussion mellem Farum Kommune og Arbejdsformidlingen i Frederiksborg Amt, jf. afsnit 14.5.2.

Ved ændring i 1997[4] af bistandsloven og aktivloven blev det bestemt, at kommunen skulle sørge for, at personer, der fik hjælp alene på grund af ledighed, blev tilmeldt arbejdsformidlingen. Hvis en person, der fik hjælp, afslog et formidlet arbejde eller udeblev fra en formidlingssamtale eller en kontaktdato på arbejdsformidlingen, havde kommunen pligt til at vurdere, om den pågældende fortsat opfyldt betingelserne for hjælpen ved at udnytte sine arbejdsmuligheder.

---

[1] § 24, stk.2, indsat ved ændringslov nr. 381 af 13. juni 1990. Ved undersøgelsesperiodens start lovbekendtgørelse nr. 510 af 19. juli 1989 af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring mv.
[2] Se lov nr. 379 af 13. juni 1990 om kommunal beskæftigelsesindsats § 19: "Den kontakt med private virksomheder, som er nødvendig for placering af ledige i ansættelsesforhold efter denne lov, varetages af kommunerne og amtskommunerne efter en generel forudgående aftale med Arbejdsformidlingen." Se i øvrigt Folketingsspørgsmål nr. S 550 af 28. februar 1992 (beretningens bilag 10).
[3] Lov nr. 436 af 30. juni 1993.
[4] Lov nr. 1112 af 29. december 1997 med ikrafttræden 1. april 1998.

14.3. Beskæftigelsesindsatsen i Farum

Farum Kommunes beskæftigelsesindsats blev navnlig lokaliseret til beskæftigelsesafdelingens lokaler, benævnt "Produktionshuset", der var en lejet erhvervsejendom på adressen Farum Gydevej 69, og omkringliggende virksomheder.

Farums erhvervsvirksomheder vedrørende håndværk og produktion har således i meget vidt omfang hjemsted i et trekantområde i kommunens nordvestlige del, der er afgrænset af Paltholmvej, Slangerupvej og Frederiksborgvej. Farum Gydevej skærer i gennem dette område. Produktionshuset var derfor geografisk velplaceret både af hensyn til lokale virksomheders rekvirering af pakke- og sorteringsarbejder mv. til udførelse af aktiverede i Produktionshusets egne lokaler og for aktivering i de lokale virksomheder. Der var endvidere forholdsvis korte afstande til kommunens boligområder. Produktionshuset lå godt en km fra Farum Rådhus. Produktionshuset blev taget i brug i maj 1987 og lukket i 2008.[1]

Til belysning af forløbet også før undersøgelsesperioden kan fra sagsfremstillingen i byrådets protokol 3. april 1995 citeres:[2]

> "I 1986 besluttede Farum Kommune, at alle ledige på kontanthjælp skal i arbejde, primært på det private arbejdsmarked.
>
> I 1987 åbnede Produktionshuset med det formål, at ledige, som ikke umiddelbart er til rådighed for arbejdsmarkedet, skal ansættes i Produktionshuset for derigennem at lære arbejdsrutiner, således at det private erhverv kunne ansætte disse ledige.
>
> I 1990 blev der vedtaget et tipunktsprogram, hvori samarbejdet mellem Socialforvaltningen og Produktionshuset blev lagt i faste rammer.
>
> Siden 1990 har dette samarbejde fungeret optimalt. Det har således været muligt, at finde job til ledige bistandsmodtagere fra dag til dag.

[1] 447-5. Artikel i 3F Fagbladet den 15. oktober 2008 under overskriften "Farums aktiveringsmirakel er lukket", hvori det bl.a. hedder: "... Farum, der i dag er en del af Furesø Kommune, har lukket for produktion udført af ledige. Ifølge kommunen fordi aktiveringen skal være tidssvarende: - Vi laver i stedet aftaler med private virksomheder om at oprette forskellige typer jobs. Og snart indvier vi et center, hvor vi fokuserer mere på uddannelse og på at klæde folk på til at søge job, oplyser Vini Lindhardt, der er vicekommunaldirektør med ansvar for beskæftigelsesindsatsen i Furesø Kommune."

[2] 249-6,b31 Protokollen (pkt. 16) vedrører behandling af forslag om frikommuneforsøg: "Kommunal arbejdsformidling for A-kassemedlemmer", jf. afsnit 14.5.2.

> Farum Kommune har endda til tider haft ledige job, men ingen bistands-modtagere.
>
> Som følge heraf har såvel udgifterne til kontanthjælp som til beskæftigelse været faldende.
>
> Denne tendens er blevet stadig tydeligere, og i 1994 og 1995 har antallet af ledige job med eller uden løntilskud været konstant stigende.
> …"

Bjarne Birkbak har i bogen: "På med vanten - Moderne beskæftigelsespolitik i Farum" (1997) givet en udførlig omtale. Det hedder i bogen bl.a., at det for beskæftigelseskonsulent Lars Bjerregaard Jensen[1] var væsentligt, at Produktionshuset blev placeret i et industriområde, da rammerne for beskæftigelsesindsatsen skulle være så realistiske som muligt. Bjarne Birkbak skriver videre (side 32):

> "Foruden den plads, der naturligvis skulle være til de faste medarbejdere, var Produktionshuset indrettet med en systue - hvor fortrinsvis tyrkiske kvinder blev beskæftiget med syning af f.eks. arbejdstøj o. lign. - og en produktionshal, hvor der kunne udføres forskellige underproduktioner for private virksomheder."

Bjarne Birkbak bemærker (side 32-33), at der intet nyt var i, at

> "ansættelse i det private erhvervsliv med løntilskud gav langt bedre resultater set i forhold til, hvor mange der fik varigt arbejde, end noget beskæftigelsesprojekt kunne fremvise. Det var heller ikke nogen nyhed, at disse ansættelser i det private erhvervsliv var langt billigere for kommunen end tilsvarende ansættelser i kommunale beskæftigelsesprojekter. " …"Det nye i forbindelse med ansættelsen af Lars Bjerregaard og oprettelsen af Produktionshuset var, at der blev gjort noget effektivt ved at få placeret de ledige i det private erhvervsliv."

Bjarne Birkbak skriver, at Lars Bjerregaard Jensen kunne spille med på erhvervslivets præmisser, at han kom direkte ud på virksomhederne, og at han ikke havde ændret holdning eller stil fra sin tid som beskæftigelseskonsulent i Allerød som "aggressiv og pågående". Til de arbejdsløse (unge) blev der "stillet krav, der svarede til dem, de ville møde i det private erhvervsliv: op om morgenen og møde til tiden - hver dag - en recept, som også var med til at skabe tillid i det private erhvervsliv …" (side 34).

[1] Daglig leder og siden forvaltningsdirektør, jf. omtalen i bind 5, kapitel 7.

Produktionshusets oprindelige målgruppe var ”særligt arbejdsløshedstruede unge med dårligt folkeskoleforløb og indvandrere, der på grund af dårlige danskkundskaber havde vanskeligheder ved at få arbejde på det almindelige arbejdsmarked. Fælles for dem alle var dog, at de var fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet. Fælles for dem var også, at de havde behov for støtte og undervisning for at kvalificere sig til almindelig beskæftigelse eller fortsat uddannelse.” (side 35). Der blev i 1988 ansat en socialpædagog, som udarbejdede en individuel plan for de unge, som skulle kvalificere dem til beskæftigelse eller fortsat uddannelse, og de i Produktionshuset beskæftigede indvandrere fik tilbudt danskundervisning som en del af ansættelsen.

Der stilledes krav om, at bistandsmodtagerne skulle modtage anvist arbejde - uanset arbejdets karakter - ellers blev der ikke udbetalt nogen bistandshjælp. Mantraet var ”Uden arbejde - ingen penge”. Kunne en bistandsmodtager ikke med det samme anvises arbejde på det private arbejdsmarked - med eller uden tilskud - blev de sat i arbejde i en af Produktionshusets produktioner. Det kunne være med at sy betræk til madrasser eller med montage af dele til lysstofarmaturer i en underleverance til en privat virksomhed eller man kunne blive tilknyttet naturplejeprojektet el.lign. (side 36). Det gav anledning til konflikt om, hvorvidt det var ”passende” eller ”meningsfyldt arbejde, herunder sagen om pakning af fuglefrø i Produktions-huset.

Bjarne Birkbak skriver videre, at der lige fra Produktionshusets start var et samarbejde mellem bistandsafdelingen og beskæftigelsesafdelingen, der skulle sikre, at folk, der søgte bistandshjælp, blev henvist til Produktionshuset. Således blev der allerede i foråret 1988 udarbejdet et fast henvisningsskema, som sagsbehandlerne i socialforvaltningen udfyldte og sendte til Produktionshuset, når der var en, der fik bevilliget bistandshjælp. De konsekvente krav over for bistandsmodtagere om at modtage anvist arbejde som forudsætning for at få bistandshjælp blev imidlertid først formuleret i 10-punkts-programmet fra 1990 - der af såvel Lars Bjerregaard Jensen som tidligere socialudvalgsformand Peter Madsen betegnes som “Produktionshusets grundlov” (side 38).

Om Produktionshusets placering i forhold til den kommunale administration skriver Bjarne Birkbak, at Produktionshuset i 1989 fik vidtstrakt økonomisk selvstændighed i forbindelse med, at man i Farum Kommune gennemførte en decentralisering (side 46):

> "Dette indebar, at Produktionshuset fik mulighed for økonomisk at disponere frit inden for den ramme, der blev afsat af økonomiudvalget, hvilket bl.a. indebar, at Lars Bjerregaard kunne ansætte og afskedige personale uden først at skulle have en godkendelse. Det betød også, at Produktionshuset frit kunne anvende et evt. overskud, men til gengæld også, at Produktionshuset måtte foretage indskrænkninger, såfremt man løb ind i underskud.
>
> Samtidigt blev Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget omdannet fra at være et stående kommunalt udvalg til at fungere som bestyrelse for Produktionshuset. Det vil sige, at udvalget fik det overordnede økonomiske ansvar for Produktionshusets drift og økonomi..."[1]
> …
>
> "I forbindelse med en omdannelse af ledelsen i Farum Kommune i 1991, blev Produktionshuset gjort til en selvstændig kommunal forvaltning, … og Lars Bjerregaard blev udnævnt til forvaltningsdirektør."[2]

Lars Bjerregaard Jensen har selv i festskriftet "Det politiske menneske - portrætter af Peter Brixtofte på 50-årsdagen" (1999) bl.a. beskrevet sin ansættelse i Farum Kommune (side 13-16).[3]

I det følgende beskrives:

- Målsætninger, udmøntning og evalueringer (afsnit 14.3.1)
- Undersøgelse af den rejste kritik (afsnit 14.3.2)
- Opfølgningen i 2002 (afsnit 14.3.3)

[1] Jf. notat fra Byrådsforvaltningen af 24. november 1989, vedtaget i byrådet den 13. december 1989. Ordvalget "bestyrelse" skal måske tages med forbehold. Vidnet Peter Madsen "har aldrig hørt om en bestyrelse for Produktionshuset i 1990/1991. Han har således ikke siddet i nogen bestyrelse for Produktionshuset. Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget fungerede ikke som en bestyrelse i den periode." (316-22,b7).
[2] Jf. økonomiudvalgets beslutningsprotokol den 21. december 1991 pkt. 241.
[3] Se også Henrik Madsen: Bogen om Peter (2002) side 45 og 218, Tórun Ellingsgaard og Jaku-Lina Elbøl Nielsen: Brixtofte - Spillet om magten (2002) side 99-104 og Morten Pihl: Højt at flyve … (2009) side 44.

14.3.1. Målsætninger, udmøntning og evalueringer

14.3.1.1. 10-punktsprogrammet (1990) med opfølgning

Socialudvalget behandlede den 19. juni 1990 under pkt. 63 "Overdragelse af kompetence til plan- og informationsforvaltningen, produktionshuset" med følgende sagsfremstilling:[1]

> "Peter Madsen (A) og Regner Møller (V) foreslår, at beslutningskompetencen indenfor bistandslovens regler om
>
> - Lønvederlag, arbejdsmaskiner m.v. (pgf. 43, stk. 8, 9 og 10) tidligere pgf. 42, stk. 3,
>   Vederlag til optræning,
>   Konto 05.01.01,
>   Årsbudget i 1990 kr. 5.065.000
>
> overføres fra Social- og sundhedsforvaitningen til Plan- og informationsforvaltningen, produktionshuset snarest muligt.
>
> Desuden ønsker forslagstillerne at der sker en præcisering af retningslinierne i forbindelse med henvisning af kontanthjælpsmodtagere, der modtager hjælp efter BIL pgf. 37, stk. 2, 1. og BIL pgf. 37, stk. 2, 5. som står til rådighed for arbejdsmarkedet.
>
> Endvidere ønsker forslagsstillerne, at det præciseres, at der ikke må ydes kontanthjælp, dersom kontantshjælpsmodtageren afslår eller ikke udnytter et af Produktionshuset fremsat arbejds- eller beskæftigelsestilbud, der fortsat står åbent eller ikke tilegner sig dansk på en sådan måde, at de står til rådighed for arbejdsmarkedetl jfr. BIL pgf. 40, stk. 1, og kontanthjælpscirkulæret pgf. 17.
>
> Efter de forvaltningsretlige regler kan socialudvalget delegere beslutningskompetencen indenfor de nævnte områder til forvaltningen, herunder også til anden forvaltning end social- og sundhedsforvaltningen.
>
> Efter aftale med forslagstillerne foreslår forvaltningen, at delegationen sker på følgende betingelser:
>
> - at beslutningskompentencen omfatter bevilling af genoptræningsstøtte i indtil 3 måneder med mulighed for forlængelse op til 6 måneder.
> - at plan- og informationsforvaltningen, produktionshuset følger socialministeriets vejledning nr. 101 af 26. juni 1987 vedr. hjælp efter bistandslovens paragraf 42 (nu pgf. 43).
> - at tvivlsspørgsmål om hvilke sager, der varetages af plan- og informationsforvaltning, produktionshuset afgøres af det sociale udvalg (socialchefen).

[1] 476-1,f1,b99

- at budget- og regnskabsansvaret følger delegationen.

Forvaltningen har i samarbejde med produktionshuset udarbejdet en henvisningspraksis, der har fungeret siden foråret 1988. Denne henvisningspraksis er løbende tilpasset ved månedlige møder mellem produktionshuset og forvaltningen.

Alle ansøgere til kontanthjælp henvises til registrering i arbejdsformidlingen og derefter henvises de til produktionshuset med henblik på at opnå beskæftigelse. Der udbetales således ikke kontanthjælp før tilbagemeldning fra produktionshuset foreligger.

Forvaltningen har i samarbejde med produktionshuset i april måned 1990 udarbejdet vedlagte skrivelse til kontantsmodtagere, som ikke opfylder arbejdskravet i henhold til bistandslovens pgf. 40.

Bilag: -Vejledning om hjælp efter bistandsloven pgf. 42. (nu 43).
- Socialministeriets vejledning nr. 101 af 26.6.87 rev. pr. 11.4.89
- Henvisningsskemaer til produktionshuset.
- Forvaltningens standardskrivelse "ophør af kontanthjælp"."

Socialudvalget tiltrådte forslaget og oversendte sagen til erhvervs- og beskæftigelsesudvalget. Bent Jensen (UP) ønskede dog sagen udsat med henblik på "nærmere belysning af produktionshusets ressourcer og opgaveløsninger m.m."

Den 6. november 1990 behandlede socialudvalget under punkt 136 "Social bistand, kontanthjælp":[1]

"Forvaltningen har udarbejdet præcisering af reglerne for henvisning af ansøgere om kontanthjælp til Produktionshuset.
Reglerne forelægges udvalget til orientering.
Bilag:

- Retningslinier for samspillet mellem kontantshjælp og beskæftigelse.
- Procedure ved henvisning af kontanthjælpsansøgere til den kommunale arbejdsanvisning, Produktionshuset.
- Pjece vedr. pligter og rettigheder."

Udvalget tog orienteringen til efterretning.

[1] 476-1,f1,b208

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget behandlede den 3. september 1990 under punkt 45 "Samarbejdet mellem bistandsafdelingen og beskæftigelsesafdelingen" med følgende sagsfremstilling:[1]

> "Konsulenten vil orientere om samarbejdet mellem bistandsafdelingen og beskæftigelsesafdelingen.
>
> Bilag: Retningslinier for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse."

Udvalget tog orienteringen til efterretning.

Den 19. november 1990 behandlede erhvervs- og beskæftigelsesudvalget under punkt 56 "Samarbejdet mellem bistandsafdelingen og beskæftigelsesafdelingen".[2] Efter sagsfremstillingen blev der i august 1990 nedsat et koordinationsudvalg bestående af Regner Møller (V), P. E. Gustafsson (C), Peter Madsen (A), Klaus Elbæk-Jørgensen, Leif Frimand Jensen og Lars Bjerregaard Jensen. Peter Madsen (A), der var udpeget som koordinator, orienterede om samarbejdet og koordinationsudvalget i øvrigt. Orienteringen blev taget til efterretning.

De af socialudvalget og erhvervs- og beskæftigelsesudvalget godkendte retningslinjer for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse, herefter benævnt 10-punktsprogrammet, har med datering 25. oktober 1990 følgende indhold:[3]

> **"Retningslinier for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse**
>
> 1. Borgere i Farum Kommune henvender sig i tilfælde af arbejdsløshed til den kommunale arbejdsformidling, Produktionshuset.
>
> 2. Henvender en borger sig i Socialforvaltningen og ansøger om bistandshjælp, afklares det, om henvendelsen skyldes manglende arbejde, eller om baggrunden er andre sociale forhold.
>
> 3. Hvis hovedproblemet er manglende arbejde, henvises borgeren til Produktionshuset. Der udfærdiges henvisningsskema og udleveres pjece om rettigheder og pligter.
>
> 4. I Produktionshuset interviewes borgeren med henblik på klarlægning af arbejdsinteresser, arbejdsmuligheder mm. Herunder indskærpes igen

[1] 480-1,f1,b33
[2] 480-1,f1,b25
[3] 224-16,b35-36. Udstederangivelsen er "Farum Kommune, Koordinationsudvalget vedr. Farum Midtpunkt mv."

pligten til at tage anvist arbejde, samt at anvist arbejde ikke uden fyldestgørende grund kan opsiges eller forlades.

5. Da betingelsen for at nægte kontanthjælp er, at arbejdstilbud står åbent, skal Produktionshuset permanent have åbne tilbud.

6. Skønner Produktionshuset, at borgeren opfylder betingelserne for tilskud efter bistandslovens pgf. 43 til arbejdsoptræning, arbejdsprøve eller lign., har Produktionshuset kompetence til at iværksætte dette.

7. En borger, der er henvist til Produktionshuset, kan ikke modtage bistandshjælp uden tilbagemelding/forudgående kontakt fra/til Produktionshuset.

8. Produktionshuset foretager den konkrete vurdering af, om borgeren har haft rimelig grund til at afvise eller ophøre med arbejde, jfr. bistandslovens pgf. 40. Produktionshuset er ansvarlig for den fornødne kontrol heraf. Ved afgørelsen af, om en arbejdsvægring er ubegrundet eller ej, er arbejdsløshedskassernes praksis vedrørende nægtelse af dagpenge efter pgf. 63 i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring vejledende. 5 ugers karantæneperioden kan ikke anvendes. I stedet ansættes den pågældende i efterfølgende arbejdstilbud på timeløn. Lederen af Produktionshuset afgør, hvornår den pågældende skal tilbage til normalt aflønningssystem.

9. For unge på 18 til 20 år kan der, hvis der er behov for det, iværksættes et vejlednings- og introduktionsprogram i op til 6 uger, jfr. Socialministeriets vejledning af 4.7.1990.

10. Skønner Produktionshuset, at en borger har behov for danskundervisning for at kvalificere sig til arbejdsmarkedet, sidestilles en afvisning af eller udeblivelse fra undervisningen uden rimelig grund med nægtelse af at modtage arbejde, jfr. Socialministeriets informationsbrev af 2.6.1989."

I socialudvalgets møde den 19. februar 1991 behandledes under punkt 9 "Revalideringscenter, projekt" med følgende sagsfremstilling:

"Byrådsmedlem Peter Madsen (A) har foreslået oprettet et revalideringsprojekt for de, der ikke umiddelbart er parate til at fungere i det almindelige uddannelsessystem eller på arbejdsmarkedet.
Social service og sundhed har i samarbejde med Produktionshuset udarbejdet forslag til et sådant.

Der er via Frederiksborg amt søgt om tilskud i Den Europæiske Socialfond.

Såfremt denne støtte ikke opnåes, foreslåes projektet fuldt ud finansieret inden for revalideringsområdets økonomiske ramme.

Projektet forventes opstartet 1.3.1991.

Social service og sundhed indstiller, at udvalget godkender iværksættelse.

Bilag:

Projektbeskrivelse.

Ansøgning til Den Europæiske Socialfond."

Udvalget tiltrådte iværksættelse af projektet. Bent Jensen (UP) og Lisbeth Jacobsen (UP) var enige i intentionerne bag forslaget, men manglede oplysninger om de normeringsmæssige forudsætninger for at oprette projektområdet.

Bjarne Birkbak skriver side 43:

> "Det var Peter Madsen (S) og Regner Møller (V), som d. 19.6.1990 foreslog, at beslutningskompetencen i sager vedr. bistandslovens § 43 om vederlag til optræning, skulle overgå til Produktionshuset. Det var de samme to, der ifølge et tillæg til Frederiksborg Amts Avis[1], foreslog, at der på Produktionshuset skulle oprettes et kommunalt revalideringscenter, finansieret af midler fra EF.
>
> Peter Madsen understregede, at det ikke var et spørgsmål om at spare penge, men først og fremmest et spørgsmål om at skabe rammer, der kunne være med til at forhindre, at de tungere bistandsklienter faldt helt ud af systemet, at sørge for at f.eks. unge alkoholikere ikke på et tidligt tidspunkt endte som førtidspensionister.
>
> Forslaget blev behandlet på Socialudvalgets møde d. 19.2.1991, og her var der enighed om at iværksætte projektet, også selvom der ikke kunne opnås støtte hertil fra EF.
>
> Revalideringsprojektet indgik som en integreret del af Produktionshusets arbejde - der skulle ikke gøres forskel på de forskellige grupper."

I Socialministeriets sagsakter er fundet kopi af 10. punktplanen af 25. oktober 1990 og en orientering om Produktionshuset, der angiveligt er udarbejdet i slutningen af 1991:[2]

> "Farum Kommunes Produktionshus, beliggende Farum Gydevej 69, blev startet i maj 1987. Lokalerne er lejede midt i industrikvarteret i kommunen.

[1] Den Ny Lokalavis, tillæg Frederiksborg Amts Avis den 8. februar 1991.
[2] 232-3,b4f. Dateret efter de refererede statistiske oplysninger til og med første halvår 1991.

Grundlaget for Produktionshuset var en politisk beslutning i 1986 om, at skabe flere arbejdspladser i det private erhvervsliv til både langtidsledige og bistandsklienter. Samtidig med en intensivering af kontakten til virksomhederne i området, var det Produktionshusets opgave at træne og motivere de ledige til virksomhedernes krav til arbejdskraft.

Den primære målsætning har ikke ændret sig markant siden starten. Den kan kort defineres som JOBTRÆNING og JOBFORMIDLING, for alle erhvervsduelige i kommunen.

Produktionshusets lovområder.

I Produktionshuset er de tre lovområder vi arbejder indenfor således:

Loven om jobtilbud til langtidsledige A-kassemedlemmer.
Loven om Kommunal beskæftigelsesindsats.
Revalideringsparagrafferne i Bistandsloven.

Arbejdsområder.

Jobformidling.

Jobformidling er det primære arbejdsområde. Målsætningen er; "Der ansættes ingen, hverken langtidsledige eller kontanthjælpsmodtagere i offentligt job, hvis der kan findes arbejde i en privat virksomhed til den ledige".

For at opnå den størst mulige effekt og dermed et tilfredsstillende samarbejde med virksomhederne, er det nødvendigt med et forarbejde, som sikrer at den arbejdskraft virksomhederne også får, er interesseret og motiveret for arbejdet.

Produktionshusets funktioner.

For de ledige, som tilbydes arbejde i Produktionshuset er der tale om en optræning som sikrer at de ledige igen kan fungere i erhvervslivet.

I Produktionshuset er arbejdets indhold ikke det vigtigste, men derimod viden hos den enkelte om, at det arbejde, der udføres er nødvendigt.

Naturplejen.

Det arbejde, der udføres i naturplejen er meget vidtspændende og der er mangeartede opgaver. Der ydes bl.a. service af forskellig håndværksmæssig karakter til en række institutioner i kommunen f.eks. reparationer, malearbejde og flytteassistance. Desuden er der i vinterhalvåret snerydning for pensionister. Kort sagt service overfor institutioner, skoler, børnehaver, pensionister og kommunen selv.

Antallet af ansatte i Naturplejen svinger mellem 5-10 personer.
Produktionen.

Egentlig produktion foregår ikke i Produktionshuset - men et særskilt projekt benævnes produktionen, som primært er en form for underleverandør til private virksomheder og institutioner i Farum Kommune med Arbejdsmarkedets godkendelse.

Arbejdsopgaverne er enkle f.eks. montering, pakning, mærkning og sortering af forskellige produkter. Det vigtigste element er igen dette, at der hele tiden er noget, der skal laves, således at de beskæftigede får en fornemmelse af, hvad det vil sige, at arbejde hver dag og hele dagen, så de kan honorere de krav, der stilles på en normal arbejdsplads.

I praksis har det stor betydning, da mange ansatte i produktionen er indvandrere. Antallet af ansatte i produktionen svinger mellem 15 og 30.

Systuen.

Systuen har en løbende produktion af arbejdstøj bl.a. til naturplejen, men også småopgaver og reparationer for forskellige af kommunens institutioner.

Flere af de ansatte i systuen er indvandrerkvinder, hvilket ofte betyder endnu større sproglige vanskeligheder end tilfældet er i produktionen.

Antallet af ansatte i systuen svinger mellem 5 og 8 personer.

Samarbejde.

Internt:

Social- & sundhedsforvaltningen.

Et nært og godt samarbejde med socialforvaltningen er en forudsætning for en tilfredsstillende sagsbehandling - da beskæftigelsesafdelingen varetager JOBFOR-MIDLINGEN og socialforvaltningens område er sociale behandlingsplaner og -hjælp.

Kommunens institutioner.

Der er etableret et godt samarbejde i forbindelse med arbejdsoptræning og jobplacering.

Private erhvervsliv.

For at det nødvendige samarbejde kan virke optimalt, er det vigtigt at der holdes tæt virksomhedskontakt.

Samtidig skal der altid være hjælp til virksomheder, der har fået ansat folk gennem Produktionshuset, således at de problemer der tit opstår i forhold til uøvet

arbejdskraft og virksomhederne kan afhjælpes hurtigt. Kun på den måde kan der altid skaffes ekstra arbejdspladser til Produktionshusets klientel."

Herefter følger nogle statistiske oplysninger. Se om dette emne afsnit 14.7. Det hedder afslutningsvis:

"Farum Kommune har valgt at koordinere indsatsen til arbejdsmarkedsforanstaltninger i Produktionshuset. Herved er Farum Kommune på forkant med udviklingen - også på dette punkt.

Der udtrykkes i mange virksomheder glæde over et kommunalt initiativ, ligesom man i andre kommuner "skæver" til, hvad der foregår i Farum

Generelt er private virksomheder særdeles positive og interesserede i at få information om tilskudsordninger for ekstra jobskabelse. Flertallet af virksomhederne har intet kendskab til disse muligheder.

At arbejde med jobskabelse kan nytte - og det giver store menneskelige positive resultater for de personer, der kommer i arbejde. Passiv udbetaling er i Farum Kommune vendt til aktiv indsats."

Socialudvalget behandlede den 26. maj 1992 under pkt. 32 "Aktiv på kontanthjælp" med bl.a. følgende sagsfremstilling:[1]

"Farum kommune har med målsætningerne "Aktiv på kontanthjælp' og "Beskæftigelse til alle, der kan og vil arbejde" opnået et højt aktivitetsniveau blandt kontanthjælpsmodtagere.

Resultatet har bl.a. været uændrede kontanthjælpsudgifter i 1991 på trods af stigende arbejdsløshed. I 1992 er der udsigt til faldende kontanthjælpsudgifter, idet udgifterne i de første måneder af 1992 ligger 15 % under samme periode sidste år.

På baggrund af de seneste erfaringer har forvaltningen udarbejdet forslag til retningslinier om "Aktiv på kontanthjælp".

Forslaget er primært en opsamling af den nuværende praksis på området.

Forslaget indfører begrebet "en aktivtitsaftale" for alle modtagere af "passiv" kontanthjælp.

Formålet er at gøre alle kontanthjælpsmodtagere ansvarlige for deres egen situation gennem krav om aktivitet.
…"

[1] 476-1,f2,b51

Socialudvalgets flertal godkendte forvaltningens forslag til Retningslinjer om "Aktiv på kontanthjælp" af 21. maj 1992 med to redaktionelle ændringer, idet Lisbeth Jacobsen (UP) ikke kunne medvirke. "Aktiv på kontanthjælp". Retningslinjerne er i deres endelige udgave dateret 29. maj 1992. De var en vejledning til sagsbehandlerne om, hvilke aktivitetskrav, der skal stilles til borgerne. Retningslinjerne blev revideret 11. marts 1993 efter en henvendelse fra byrådsmedlem Bent Jensen til Socialministeriet/tilsynsrådet om aktivitetsaftaler, jf. afsnit 14.3.2.1.[1]

Der er i den senere voldgiftssag mellem SiD og kommunen/KL, jf. afsnit 14.3.2.2, fundet en beskrivelse af Produktionshuset dateret den 21. september 1992:[2]

> "INDLEDNING
>
> Farum kommune oprettede "Produktionshuset" i 1986.[3]
>
> Farum kommune har med Produktionshuset besluttet at koncentrere og integrere den fremtidige beskæftigelsesindsats for arbejdsløse, langtidsledige og revalidender i et fælles beskæftigelsesprojekt. Projektet er samtidigt et brud med den traditionelle opdeling af de ledige i kasser efter lovgivningen på beskæftigelses- og socialområdet.
>
> Farum kommunes indsats overfor de ledige er den samme uanset alder, køn, nationalitet og finansieringsmuligheder.
>
> FORMÅL
>
> Formålet er i alle tilfælde at medvirke til, at de ledige får beskæftigelse på arbejdsmarkedets normale vilkår.
>
> Produktionshusets kunder kan opdeles i 2 hovedgrupper:
>
> * Ledige, der umiddelbart er i stand til at få og beholde beskæftigelse
> * Ledige, der har behov for at blive tilvænnet arbejdsmarkedets
> * kvalifikationsmæssige krav og sociale normer.

[1] Jf. opgavebeskrivelsen i socialudvalgets protokol 28. april 1992 (pkt. 29). Retningslinierne er i den oprindelige og reviderede udgave medtaget i beretningens bilag 3 under 218-16,b10-19. Endvidere er i beretningens bilag 3 under 232-10,b21-22 medtaget blanket vedrørende "Aktivitetsaftale - beskæftigelsesfremme" og vedrørende "Afgørelse om iværksættelse af beskæftigelsesfremmende foranstaltninger" (som fremlagt i socialudvalget den 15. december 1992).

[2] 301-3,b209-210

[3] Produktionshuset blev efter andre oplysninger taget i brug maj 1987, men lejeaftalen er muligt fra 1986.

Ved jobsamtaler med de ledige vurderer Produktionshuset om det er muligt indenfor kort tid at skaffe den ledige job eller om den ledige skal ansættes i Produktionshuset.

Ved ansættelse i Produktionshus opnås et bedre kendskab til den enkelte lediges stærke og svage sider.

Under ansættelsen vurderer Produktionshuset, hvilke uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, der kan blive aktuelle.

Produktionshuset kan med dette kendskab bedre forhandle med virksomhederne om en ansættelse med eller uden løntilskud. Produktionshuset skal være en støtte i bestræbelserne på at udbygge og forbedre de lediges og erhvervslivets tillid til kommunens beskæftigelsesarbejde.

Derfor formidles alt samarbejde med erhvervsliv, arbejdsformidling, arbejdsmarkedsnævn og det sociale område af Produktionshuset.

INDHOLD

Produktionshuset skal kunne afpasse aktiviteterne efter de aktuelle behov, derfor er der ikke fastsat faste rammer for Produktionshusets indhold.

De ledige skal i projektet fastholdes i en arbejdssituation og lære at arbejde en fuld arbejdsdag.

For de ledige som har et behov for undervisning oprettes der undervisningsprogrammer.

Efter en periode skal de ledige udsluses til arbejdsmarkedet, når de selv og Produktionshuset vurderer at de er modne til det.

Siden 1986 har Produktionshusets aktiviteter været følgende:

Undervisningsprogrammer:

- dansk for indvandrere i samarbejde med amtskommunen.
- kursus i praktiske færdigheder, primært for indvandrere
- svejsekurser og andre kurser indenfor jern og metal
- montagekursus indenfor elektronik i samarbejde med private virksomheder
- sykursus, primært for indvandrekvinder

Produktioner:

- montage- og pakkearbejde for private virksomheder
- arbejdsopgaver fra kommunale institutioner.
- forefaldende arbejde i kommunale institutioner, f.eks. flytninger, maling,

- småreparationer, hjælp ved større arrangementer
- havehjælp og snerydning for pensionister

Tilknyttede projekter:

- naturplejeprojekt
- malerprojekt i Farum Midtpunkt
- rengøringsprojekt, primært for indvandrekvinder

Praktikordninger:

- de ledige deltager under ansættelsen i praktik i private eller offentlige virksomheder, hvis dette er muligt.
- aftale med Jysk Rengøring om "følordning" i forbindelse med rengørings-arbejde.

FYSISKE RAMMER

Produktionshuset ligger i Farum industrikvarter i lejede lokaler i tæt naboskab med en plastvirksomhed.

Placeringen i industrikvarteret giver et godt samarbejde med erhvervslivet.

Produktionshuset opfattes som en "virksomhed" i Farum.

Lokalerne indeholder

- kontor
- værksted
- kantine
- toilet og badefaciliteter
- undervisningslokaler
- systue

MEDARBEJDERE

Produktionshuset ledes af konsulent Lars Bjerreqaard Det øvrige faste personale består af en jobkonsulent, 4 projektledere og 2 kontorassistenter.

KUNDEGRUPPER

De ansatte i Produktionshuset kan opdeles i følgende kundegrupper:

- Ikke forsikrede ledige uanset alder

Gruppen består f.eks. af:

- Dårligt fungerende unge og ældre med alkohol- og eller stofproblemer.
- Indvandrere og flygtning uden tilstrækkelige danskkundskaber.
- Langvarigt ledige med stabilitetsproblemer

- Ledige med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet.

- Langtidsledige

Gruppen består af langtidsledige som er vanske1igt at placere på arbejdsmarkedet i forbindelse med jobtilbud. F.eks. indvandrere, der ikke kan læse eller skrive dansk.

- Revalidender

Gruppen består af ledige med en større eller mindre grad af erhvervshæmning, som ledige har svært ved at erkende.
Erhvervshæmninger er f.eks.

- misbrugsproblemer
- manglende stabilitet
- manglende kendskab til arbejdsmarkedet
- forskellige former for psykiske eller fysiske lidelser, der ikke er beskrevet i forhold til muligheden for at klare et arbejde.

Ansættelsen i Produktionshuset sker enten som arbejdsprøvning (på kontanthjælp) eller arbejdsoptræning (alm. løn) efter bistandslovens pgf. 43.

ANTALLET AF JOBPLACERINGER

Produktionshuset har forøget antallet af jobplaceringer med tilskud fra 540 placeringer i 1990 til 845 placeringer i 1991. I 1992 forventes samme antal placeringer, som i 1991.

De 845 placeringer i 1991 var fordelt på følgende arbejdsgivere:

Virksomhedstype:	Placeringer i 1991	Procentvis andel
Produktionshuset	201	23,8 %
Offentlige institutioner	144	17,0 %
Private virksomheder	500	59,2 %

Bemærkning: Omregnet svarer antallet af placeringer til ca. 175 helårsstillinger.

Udover disse placeringer har Produktionshuset formidlet 120 jobs i private virksomheder uden tilskud"

Socialudvalget behandlede den 17. november 1992 (pkt. 75) "Kompetence på revaliderings-området" med følgende sagsfremstilling:[1]

[1] 225-12,b75

> ”Socialudvalget besluttede den 19.6.1990 at overdrage kompetence på en del af revalideringsområdet (Pgf. 42, stk. 8, 9 og 10 - genoptræningsstøtte) til Produktionshuset.
>
> Efter organisationsændringen pr. 1.11.1992 er revalideringsområdet organiseret som et område under forvaltningsområdet Borger økonomi og Skat.
>
> Efter forvaltningens opfattelse vil det derfor være hensigtsmæssigt at samle kompetence og ansvar på revalideringsområdet i revalideringsområdet, som har de nødvendige faglige og administrative kvalifikationer til at varetage opgaverne.
>
> Samarbejdet mellem Produktionshuset og revalideringsområdet omkring placering af revalidenter i private og offentlige virksomheder berøres ikke af kompetenceændringen.
>
> Forvaltningen indstiller, at kompetencen vedr. BIL pgf. 43, stk. 8, 9 og 10 tillægges forvaltningsområdet Borger økonomi og Skat.”

Socialudvalget godkendte indstillingen, idet forvaltningschefen pålagdes at delegere placeringen i det private erhvervsliv til produktionshuset.

I en senere udgave af 10-punktsprogrammet dateret 24. november 1994 blev pkt. 3 affattet således:[1]

> ”3. Hvis problemet alene er manglende arbejde, skal borgeren henvises til samtale om jobmuligheder i Produktionshuset.
>
> I Produktionshuset udleveres en pjece om rettigheder og pligter, og der fastsættes tidspunkt for en samtale, samt beregning og udbetaling af kontanthjælp, hvis dette er nødvendigt.”

Denne ændrede formulering blev behandlet i erhvervs- og beskæftigelsesudvalget den 13. oktober og 10. november 1994 og i socialudvalget den 1. november 1994. Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget anbefalede samtidig, at der afholdtes et fællesmøde med socialudvalget om, hvorvidt andre klientgrupper kunne overføres til Produktionshuset.[2]

[1] 224-16,b31
[2] 224-16,b27

14.3.1.2. Ny arbejdsdeling (1995)

Socialudvalget og erhvervs- og beskæftigelsesudvalget drøftede i tiden herefter en ny arbejdsdeling. Til brug for et fællesmøde den 5. september 1995 lå et notat af 31. august 1995:[1]

> "**FORMÅL**
>
> Produktionshuset har gennem en årrække varetaget kontakten, og sikret et godt samarbejde, til det private erhvervsliv. Herved er arbejdsløse Farum-borgere kommet i beskæftigelse, og arbejdsløshedens nedbrydende tendenser for den enkelte er blevet brudt.
>
> Produktionshuset har herved været banebrydende, også landspolitisk, for en linie, hvor netop den direkte og hurtige kontakt til et "rigtigt" arbejde har vist at fungere forebyggende for cementering af sociale problemstillinger. Samtidig er udgiftsniveauet på kontanthjælpsområdet faldet markant de senere år.
>
> Den aktuelle udvikling indenfor den sociale lovgivning understøtter sammenhængen mellem aktivering og kontanthjælpsudbetaling, ikke mindst for de unge.
>
> Det vil derfor være et klart signal til arbejdsløse kontanthjælpsansøgere i Farum, hvis de fremover kan henvende sig direkte i Produktionshuset.
>
> Samtidig kan der foretages en administrativ forenkling af sagsgangen, ved at beregning og eventuel udbetaling af kontanthjælp kan ske i Produktionshuset
>
> Produktionshuset har endvidere været aktive igennem en længere årrække, for at skabe forståelse i virksomhederne for, at også personer med sociale problemer har behov for en chance på arbejdsmarkedet og at de også kan yde en indsats. I den forbindelse kan der være behov for at give tilskud til løn og eventuelle udgifter forbundet med at integrere personer med nedsat erhvervsevne på arbejdspladsen.
>
> Det er, på den baggrund nærliggende, at opgaven med endelig placering af visse erhvervshæmmende på arbejdsmarkedet, samt opfølgningen heraf, kan overgå til Produktionshuset.
>
> Der har i den forbindelse været foretaget sagsgennemgange m.v. til afdækning af, hvilken personkreds af borgere, der relevant kan sagsbehandles i Produktionshuset.
>
> Det er samtidig præciseret at overdragelse af opgaver til Produktionshuset, ikke skal medføre, at der oprettes en alternativ socialforvaltning, eller parallelforvaltning.

[1] 224-16,b20-23

Dette ville medføre store uklarheder for borgeren, om hvor ansvar og kompetence vedrørende sagsbehandlingen er placeret, med risiko for dobbeltsagsbehandling, og med risiko for at borgeren kan klage i det ene system, over det andet systems afgørelser.

Social og Sundhed har gennem en årrække varetaget opgaven med at afklare personkredsen af erhvervshæmmede borgere. Heri ligger oftest et stort arbejde

- med indhentning af og vurdering af relevante oplysninger,
- oplysninger om sociale forhold, uddannelses- og erhvervsoplysninger og vurderinger heraf,
- igangsætning af relevante tilbud til afhjælpning af/eller afklaring af erhvervshæmningen samt
- opsamling af erfaringer hermed
- koordinere den samlede indsats
- vurdering af erhvervsevne/erhvervshæmning
- justering af vurderinger, løbende.

Produktionshuset har gennem dagligt arbejde med jobformidling og arbejdsoptræning, oparbejdet en faglig indsigt, der gør det muligt at vurdere om den ledige er erhvervshæmmet i en sådan grad, at det nødvendiggør en arbejdsoptræning via revalideringen. Derudover har Produktionshuset erfaring med arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft der kan sikre at arbejdstræningen fører til job.

Derfor bør Produktionshuset have kompetence til at vurdere og iværksætte revalideringsforanstaltninger efter bistandslovens § 43 for ledige, der henholdsvis er visiteret til eller ansat på Produktionshuset.

Dette vil sikre, at arbejdstræningen iværksættes i sammenhæng med øvrige aktiveringstiltag og en enkel og hurtig sagsbehandling.

Det sociale udvalg får i henhold til uddelegering af 1.11.94 hvert kvartal en oversigt over de iværksatte revalideringsforanstaltninger, og har herved kompetence til kontinuerligt at fastlægge niveauet for erhvervshæmning og revalideringsforanstaltning.

Der er således lagt op til at følgende kategorier af klienter kan overgå til sagabehandling i Produktionshuset.

* 1. Kontanthjælpsmodtagere, med arbejdsløshed som hovedproblem. Herunder indvandrere, hvis hovedproblem er manglende danskkundskaber.

  Det skal hermed foreslås, at Produktionshuset overtager selve arbejdsformidlings- rådgivnings- og § 37/37a udbetalingsdelen for de klienter, hvis hovedproblem er arbejdsløshed.

Såfremt disse klienter har andre sociale problemer, kontaktes Social og sundhed, der tager stilling til om sagen kan klares i Produktionshuset.

Produktionshuset har således ansvar for og kompetence til at afgøre ansøgninger om kontanthjælp (§§37/37a) for denne personkreds. Hertil kommer visse arbejdsmarkedsrelaterede ydelser i henhold til § 46, typisk transport, arbejdsbeklædning, sprogundervisningsudgifter.

* 2. Kontanthjælpsmodtagere, der ikke umiddelbart er til rådighed for arbejdsmarkedet, og hvor det er realistisk at iværksætte arbejdsoptræning/tillæring på det private arbejdsmarked støttet efter - revalideringsparagraf 43 stk. 8 (løntilskud), for kortere eller længere tid. Eksempler på personkategorier kan f.eks. være visse flygtninge og også personer med mere permanent nedsat erhvervsevne, hvor der kan iværksættes et længerevarende løntilskud til arbejdspladsen (50/50-ordning).

  Da der er tale om afklaring af erhvervshæmningen, foretages sagsbehandlingen i Social og Sundhed, hvor erhvervshæmning og planen afklares. Borgeren visiteres til p-huset, hvortil fortsat sagsbehandling og sagsansvar overgår.

* 3. Erhvervshæmmede/sygemeldte, hvor de igangsatte foranstaltninger skønnes at have afhjulpet erhvervshæmningen, hvorved sagen kan visiteres til aktivering i henhold til lov om kommunal aktivering.

  Denne personkreds visiteres fra Social og Sundhed til p-huset, hvortil sagsansvar, sagsbehandling og herunder evt. udbetaling overgår.

Klageadgang

Klager over afgørelser indenfor området vil derfor fortsat være til det sociale udvalg.

Kompetencedelegation

Den kompetence, der delegeres til Produktionshuset er således følgende:

* kompetence indenfor bistandslovens §§ 37/37a (forsørgelse)
* kompetence indenfor bistandslovens § 46 til de arbejdsbetingende ydelser: transport til arbejde/sprogskole, arbejdstøj, kursusafgift sprogskole, for ikke revalidender,
* kompetence indenfor bistandslovens § 43 til arbejdsoptræning (BIL § 43 stk. 3), samt til transport og kursusafgifter (BIL § 43 stk. 6).

…"

Forvaltningens indstilling blev godkendt af et flertal i socialudvalget den 5. september 1995 (pkt. 41), således at ordningen skulle tages op til vurdering senest om et år for evt. justering og med tilføjelse:[1]

> "Det forudsattes, at Produktionshuset råder over de fornødne ressourcer til at løse opgaverne, og at der i fornødent omfang tages hensyn til klienternes situation på langt sigt, herunder muligt uddannelsesforløb m.v."

Hans Carl Nielsen (A) ønskede kompetenceoverførslen vedrørende bistandslovens § 37/37a udformet sådan, "at Social og Sundheds stillingtagen til, om en sag vedrørende klienter med andre sociale problemer kan klares i Produktionshuset, skal ske i samråd med den enkelte." Bo Finsen (F) tog forbehold og ville have sagen forelagt i byrådet.

Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget tog den 12. september 1995 (pkt. 62) en orientering om, at der den 5. september 1995 på et fællesmøde med socialudvalget var vedtaget en ny arbejdsfordeling, til efterretning.[2]

Ifølge protokollen fra byrådets møde den 12. september 1995 (pkt. 48)[3] tiltrådte et flertal socialudvalgets indstilling. Socialdemokratiet henholdt sig til Hans Carl Nielsens udtalelse i socialudvalget. SF kunne ikke medvirke, idet man fandt forslaget

> "i strid med de hidtidige intentioner for Produktionshuset, hvad angår den enkelte kontanthjælpsmodtagers medindflydelse på egen situation. Endvidere frygter SF for, at den konkrete sagsbehandling i forhold til den enkelte kontanthjælpsmodtager, ikke vil ske korrekt i forhold til bistandsloven, da alle vurderinger ikke skal ske i samråd med den enkelte."

Den vedtagne ny arbejdsdeling fik herefter følgende indhold:[4]

> **"Fremtidig arbejdsdeling mellem Social og Sundhed og Produktionshuset.**
> …
>
> Følgende kategorier af klienter overgår til sagsbehandling i Produktionshuset pr. 1. november 1995.

[1] 224-16,b18 og referat i byrådsprotokollen 249-6,b96.
[2] 224-16,b24
[3] 249-6,b95-97
[4] 224-16,b25-26

1. Kontanthjælpsmodtagere, med arbejdsløshed som hovedproblem. Herunder indvandrere, hvis hovedproblem er manglende danskkundskaber.

2. Kontanthjælpsmodtagere, der ikke umiddelbart er til rådighed for arbejdsmarkedet, og hvor det er realistisk at iværksætte arbejdsoptræning efter bistandslovens paragraf § 43 stk. 8. Produktionshuset kan iværksætte revalideringsforanstaltninger for ledige der henholdsvis er henvist eller ansat på Produktionshuset.

3. Erhvervshæmmede/sygemeldte, hvor de igangsatte foranstaltninger skønnes at have afhjulpet erhvervshæmningen.

På den baggrund besluttes at uddelegere kompetencen til Produktionshuset inden for følgende områder.

Kompetence indenfor bistandslovens § § 37/37a (forsørgelse)

Kompetence indenfor bistandslovens § 46 til de arbejdsbetingede ydelser: transport til arbejde/-sprogskole, for ikke revalidender.

Kompetence indenfor bistandslovens § 43 til arbejdstræning (BIL § 43 stk. 8) samt til transport og kursusafgift (BIL § 43 stk. 6).

Administrativt vil arbejdsopgaven blive varetaget på følgende måde.

Placering i ordinære job og job med løntilskud:

Lars Bjerregård og [AA] foretager alle placeringer af ledige i ordinære job, løntilskudsjob.

Placering i revalideringsforløb og kursus/uddannelse:

Lars Bjerregård og [AA] varetager vurdering og placeringer af ledige i arbejdstræning efter revalideringsloven, samt visiterer til kursus og uddannelse.
Administration af ordningerne:

[BB og CC] varetager administrative opgaver i forbindelse med sagsbehandlingen.

Beregning og udbetaling af kontanthjælp/aktiveringsydelse:

Beregning af kontanthjælpsniveau, udbetaling af kontanthjælp op til 1. Lønudbetaling samt udbetaling af aktiveringsydelse, beskæftigelsestillæg, enkeltydelser og § 37a hjælp.

John Gilbert og [DD] varetager ovennævnte opgave i samarbejde med [EE], der tager sig specielt af indvandrere og flygtninge.

Indvandrer rådgivning/vejledning:

I forbindelse med overtagelse af nye arbejdsopgaver, etableres indvandrer-rådgivning/vejledning hvor indvandrerkoordinator [EE], varetager rådgivning og vejledning af indvandrere, samt visitering og opfølgning vedrørende jobplacering, projektansættelse og danskundervisning på sprogskole.

Det vurderes i øvrigt at Produktionshuset har det nødvendige antal medarbejdere til at varetage ovennævnte arbejdsopgaver."

Frederiksborg Amts Avis skrev om forslaget den 8. september 1995 "Produktionshuset skal erstatte forvaltningen" med underrubrikken "Kontanthjælpsmodtagere skal gå direkte til Produktionshuset". Det hed i artiklen bl.a.:[1]

"- Når borgerens problem kun er mangel på arbejde, så letter det sagsgangen for både borgeren og for administrationen med det nye tiltag, siger socialudvalgs-formand Marianne Helslev Rasmussen (V).

Hvis kontanthjælpsmodtageren har mindre problemer som for eksempel at søge boligstøtte skal det også klares af jobkonsulenterne i Produktionshuset. Hvis problemerne har mere alvorlig karakter skal borgeren sendes til social- og sundshedsforvaltningen på Rådhuset, hvor en socialråd giver vil tage sig af sagen.
…

I Socialministeriet forklarer fuldmægtig Ville Budtz, at Den Sociale Styrelseslov ikke forhindrer Farum Kommunes socialudvalg at uddelegere opgaver til Produktionshuset, så længe diskretionshensynene over for den enkelte klient overholdes.

- Men når det drejer sig om folk med sociale problem er er det vigtigt, at det er socialrådgiverere, der tager sig af deres sag, og at sagsgangen fungerer på en måde, så borgeren føler sig tryg, siger fuldmægtig Ville Budtz fra Socialministeriet.

Hun understreger også, at kommunerne selfølgelig skal have lov at afprøve nye veje og metoder for at lette administrationen på landets rådhuse."

14.3.1.3. 48-timers jobgaranti

Fra februar 1996 gav Farum Kommune en 48-timers jobgaranti. Det blev udsendt pressemeddelelse herom den 15. januar 1996[2]:

[1] 224-16,b17 Af ig
[2] 906-2,f47,b1

”**Farum indfører 48-timers jobgaranti**

Som den første kommune i Danmark indfører Farum pr. 1. februar 1996 en 48-timers jobgaranti for ikke-forsikrede borgere.

Ordningen omfatter alle Farum-borgere som står til rådighed for arbejdsmarkedet. Uanset alder, køn eller nationalitet vil Farum Kommune foreløbig for 1996 opretholde en jobgaranti.

Jobgarantien udøves af kommunens beskæftigelsesafdeling, i daglig tale også kaldet Produktionshuset.

- Jeg skal indrømme, at garantien er en stor satsning på det beskæftigelsesmæssige område. Jobgarantien betyder, at borgerne senest 48 timer efter henvendelsen til vores beskæftigelsesafdeling står med et konkret tilbud i hånden. I de fleste tilfælde vil der være tale om jobs på det private arbejdsmarked. Der kan dog også blive tale om offentlig jobtræning, alt afhængig af, hvor gode kvalifikationer den enkelte har, udtaler formanden for Farums Enhvers og beskæftigelsesudvalg Flemming Oppfeldt (V).”

Vidnet Flemming Oppfeldt har forklaret, at:[1]

”… indførslen af 48 timers jobgaranti var en stor succes i 1996, for det sikrede, at næsten alle fik job. De trænede de arbejdsledige, så de var sikre på, at når de kom ud i de private virksomheder, ville det blive en succes. På den måde genererede de, at virksomhederne ville tage imod flere arbejdsledige og senere ansætte dem. Det blev endnu mere effektivt senere. De, man mødte i Produktionshusets interne jobtræning, var typisk indvandrerkvinder.

Foreholdt oversigt over virkningen af jobgaranti Farum Kommune 1. oktober 1996 til 30. september 1997, … forklarede vidnet, at de fleste kom i privat beskæftigelse uden løntilskud.”

Den nævnte oversigt viste, at der i perioden havde været 885 henvendelser i Produktionshuset med følgende forløb: Ordinært job i private virksomheder (339), private virksomheder med løntilskud (176), beskæftigelsesarbejde i Produktionshuset (78), revalideringsforløb i private virksomheder, arbejdstræning § 43, stk. 8, (47), ordinær uddannelse eller kursusforløb (51), henvendelse udelukkende for råd og vejledning vedrørende job og uddannelse (95), på grund af sociale omstændigheder revisiteret til videre sagsbehandling i bistandsafdelingen (18), personer, der ikke ønskede at modtage tilbud om arbejde (21). Der havde ”på grund af den

[1] 316-222

effektive jobformidling indenfor 48 timer kun været 261 personer, som har haft behov for at modtage kontanthjælp til 1. lønudbetaling."[1]

Flemming Oppfeldt udsendte den 3. november 1997 en pressemeddelelse, hvori oplysninger fra oversigten blev citeret og med Oppfeldts bemærkninger: [2]

> "- Vi har halveret antallet af kontanthjælpssager i Farum. I dag er det sådan, at alle bistandsklienter, der står til rådighed for arbejdsmarkedet, kan komme i beskæftigelse med det samme. Der er ikke flere ledige bistandsklienter i Farum. Vi kan se, kontanthjælpsudgifterne ligeledes er faldet dramatisk over de seneste par år. Og vi kan nu bruge vore ressourcer på, at hjælpe dem der ikke umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet. Vi kan hjælpe dem med færdigheder og uddannelse,… Vores næste mål er, at overtage Arbejdsformidlingen og alle de dagpengeforsikrede. …"[3]

14.3.1.4. Evaluering og statusrapporter (1996, 1997 og 1999)

Farum Kommune udarbejdede i maj 1996 ved souschef John Gilbert Nielsen rapporten "Evaluering - Arbejdsdeling mellem Social og sundhed og Produktionshuset" indenfor kontanthjælp og revalideringsområdet.[4] Evalueringsrapporten blev fulgt op med et notat, "Status over arbejdsdeling på kontanthjælp- og beskæftigelsesområdet september 1997". Indledningsvis refererer notatet rapporten fra 1996:[5]

> "…
>
> Evalueringen blev udarbejdet i maj måned 1996 og blev fremlagt den 11. juni 1996 på et fællesmøde med deltagelse af Socialudvalget og Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.
>
> Hovedpunkterne i evalueringen:
>
> **Hurtigere etablering af job og afklaring af om ansøger er til rådighed og ønsker arbejde.**
> **Enkel og hurtig sagsbehandling med kun en sagsbehandler og dermed undgå, at der udføres dobbeltarbejde.**

[1] 906-2,f49
[2] 906-2,f50
[3] Se afsnit 14.5.2
[4] 224-16,b2-8. Medtaget i beretningens bilag 3.
[5] 224-16,b9

Bedre service overfor borgerne, der kun skal henvende sig et sted og til en sagsbehandler.

Vi lever op til målsætningen om at løse opgaven, der hvor problemet hører til.

Mindske sagstal og færre henvendelser i Visitation og Bistand og dermed flere ressourcer til oprydning og overblik.

Samarbejdet mellem de to afdelinger fungerer godt og at fejlvisitering sjældent forekommer.

Ordningen var positivt medvirkende til besparelser på det sociale budget.

Evalueringen pegede derudover på følgende områder som fremtidige samarbejdsområder; sygedagpenge, førtidspension og etablering af arbejdsplads for kontanthjælpsmodtagere, der ikke umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Status:

Der enighed mellem Visitation og Bistand og Produktionshuset om, at:

Arbejdsdelingen forsat fungerer, så positivt som den er beskrevet i evalueringen fra maj 1996.

Det daglige samarbejde omkring klienterne fungerer tilfredsstillende.

Eventuelle uoverensstemmelser omkring arbejdsdelingen og gråzone problemstillinger bliver løst i takt med at de opstår.

Den snitflade, der blev aftalt ved arbejdsdelingen forsat er hensigtsmæssig.

Efter evalueringen blev fremlagt på fællesmødet den 11. juni 1996 har samarbejdet ændret sig på følgende områder:
…

Sygedagpengeområdet.

I forbindelse med den skærpede lovgivning på sygedagpengeområdet er der indgået et tættere samarbejde omkring opfølgning og arbejdsfastholdelse. Jobkonsulenten deltager nu i samrådets møder med henblik på afklaring af erhvervsmuligheder og tilbagevenden/udslusning til arbejdsmarkedet. Derudover varetager jobkonsulenten etablering af arbejdsprøvninger.
…

Indvandreområdet.

Visitation og Bistand og Produktionshuset har gennem længere tid samarbejdet om løsningsmodeller til løsning af problemet omkring klienter, der er berettiget til kontanthjælp pga. ledighed, men som reelt ikke er eller bliver til rådighed for arbejdsmarkedet. Denne gruppe udgør i øjeblikket ca. 20 til 25 personer og består næsten udelukkende af indvandrerkvinder i alderen 35 til 50 år. Det forventes, at denne gruppe vil vokse de kommende år i takt med at flere og flere indvandrerkvinder vil falde ud af dagpengesystemet og dermed komme på bistandshjælp.

Som løsningsmodel peges der på, at der etableres et særskilt arbejdsprojekt i Produktionshuset for denne gruppe ledige. Arbejdsprojektet skal fungere som en permanent arbejdsplads og indholdet skal være produktionsarbejde kombineret med sprogundervisning på arbejdsstedet. Der er for 1998 søgt EU-midler til etablering af projektet.
…"

Erhvervs- og arbejdsmarkedsudvalget tog i 1999 efter retssikkerhedsloven stilling til kompetenceplaner og tidsfrister for sagsbehandling/afgørelser. Fristerne efter aktivloven var 2 dage for afgørelse om kontanthjælp/forsørgelse og afgørelse om aktivering. For afgørelse om revalidering, fleksjob og skånejob var fristen 2 uger.[1]

14.3.1.5. Målsætninger og håndbog (2000 og 2002)

Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget tog i et møde den 4. april 2000 (pkt. 15) forvaltningens redegørelse for målsætningerne for arbejdsområderne inden for udvalgets regi til efterretning. Bo Finsen (F) ønskede, at give udtryk for "at handlingsplanen for 1998-2001 ikke er vedtaget af byrådet".[2]

Skriftlige oplæg af 23. marts 2000 omfattede "De svage ledige", "Ledige kontanthjælpsmodtagere", "Dagpengemodtagere i jobtræning" og "Erhvervskontor". Disse oplæg afspejler såvel hidtidig beskæftigelsesindsats og målsætninger. [3]

Oplæggene er medtaget i mappen "Produktionshuset - Arbejdsmarked & Integration" fra 5. august 2002 med rettelsesblade 5. november 2002. Mappen er emneopdelt: "Socialområdet,

[1] Jf. § 3 i retssikkerhedsloven. Ved forvaltningens frist for afgørelse forstås den tid, der maksimalt kan forventes til sagsbehandling, når oplysninger til brug for afgørelsen foreligger, fra borgeren, fra relevante samarbejdspartnere og lignende. (168-3,f4,b2f).
[2] 484-2,b72
[3] 168-3,f4,b33-43. Medtaget i beretningens bilag 3.

Arbejdsprojekt, Aktivering og administration, Administrativ kontanthjælp, Sygedagpenge, Integration, Sprogskole". Mappen fremtræder som en medarbejderhåndbog med beskrivelse af arbejdsopgaver, organisations- og funktionsangivelser, procedurer mv., som de så ud ved slutningen af undersøgelsesperioden. Herfra citeres:[1]

> **"1. Arbejdsopgaver i Produktionshuset**
>
> Produktionshuset er Farum Kommunes lokale arbejdsformidling med 48 timers jobgaranti til ledige kontanthjælpsmodtagere. Produktionshuset varetager udover formidling af arbejde til ledige, arbejdsoptræning, og revalidering af ledige, udbetaling af kontanthjælp og sygedagpenge samt integration af udenlandske borgere
>
> **Produktionshusets hovedarbejdsområder**
>
> **1.01 Aktivering af ledige**
>
> Alle ledige kontanthjælpsmodtagere i Farum kommune, hvis eneste problem er arbejdsløshed, er ved henvendelse i Produktionshuset sikret jobgaranti indenfor 48 timer. Hvis den ledige ikke står fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet, vil den ledige indenfor 48 timer få en afklaring af, hvornår genoptræning eller uddannelse kan iværksættes.
>
> Produktionshuset varetager arbejdstræning af den ledige, som skal indsluses på arbejdsmarkedet. I forbindelse med denne træning udfører Produktionshuset mindre produktionsopgaver for virksomheder.
>
> **1.02 Kontanthjælp**
>
> Personer, der har sociale problemer, kan få råd og vejledning ved at rette henvendelse til det sociale team. De sociale problemer kunne være dødsfald, skilsmisse, misbrug etc. Råd og vejledning kan gives i form af samtaler, men også i form af en økonomisk hjælp.
>
> **1.03 Førtidspension**
>
> Der kan tilkendes førtidspension, hvis personen er mellem 18 og 67 år og på grund af sygdom, invaliditet eller sociale forhold ikke længere kan arbejde. Der kan først rejses sag om førtidspension, når alle andre muligheder for aktivering, revalidering og behandling har været afprøvet. Det er kommunen, som behandler en sag om førtidspension. Derfor sørger kommunen også for at skaffe de lægelige, økonomiske og sociale undersøgelser, som skal ligge til grund for en afgørelse.
>
> **1.04 Sygedagpenge**

[1] 168-3,f4,b2

Bliver man sygemeldt fra sit arbejde eller arbejdsløshedskasse, kan man være berettiget til at få udbetalt sygedagpenge, enten fra arbejdsgiveren eller fra kommunen. Farum Kommune er forpligtiget til - senest 8 uger efter første fraværsdag - at vurdere, om den sygemeldte kan vende tilbage til arbejdsmarkedet uden særlige tiltag herfra, eller om der skal iværksætte særlige hjælpeforanstaltninger.

De særlige hjælpeforanstaltninger kan være arbejdsprøvning, fleksjob, revalidering etc.

1.05 Revalidering

Har man mistet sit job af fysiske, psykiske eller sociale årsager, kan man modtage revalidering. Det vil typisk være uddannelse, optræning eller omskoling. Forudsætningen for den givne revalidering er, at det faktisk kan hjælpe personen tilbage på arbejdsmarkedet.

Men revalidering kan også foregå via ansættelse hos en privat eller offentlig arbejdsgiver. Denne revalidering kan bestå af egentlig faglig uddannelse, arbejdsoptræning, tillæring, oplæring eller omskoling. Hvis en person vurderes til at have en varig nedsat arbejdsevne, kan Farum Kommune tilbyde at etablere et fleksjob eller skånejob hos en privat eller offentlig arbejdsgiver.

1.06 Jobtræning af dagpengemodtager

Indenrigsministeriet udmelder hvert år en kvote jobtræningspladser, som Farum Kommune har pligt til at stille til rådighed for ledige dagpengemodtagere. Jobtræningen etableres af Farum Kommune på baggrund af en handlingsplan udarbejdet af Arbejdsformidlingen og den ledige.

1.07 Virksomhedslinien

Virksomhedslinien rådgiver og vejleder virksomheder omkring arbejdsfastholdelse af sygemeldte medarbejdere. Virksomhedslinien tilbyder virksomhederne at være behjælpelig med at formidle rette kontakter, samt at deltage i en afklaring i forbindelse med bevaring af arbejdspladser for ansatte med midlertidig eller varig nedsat arbejdsevne. Hjælpen til bevarelse af en arbejdsplads kan f.eks. bestå i oprettelse af job på særlige vilkår, delvis sygemelding i en periode, hjælp til omskoling samt hjælp til indretning af særlig arbejdsplads.

1.08 Integration

Udenlandske borgere der flytter til Farum henvender sig eller bliver kontaktet af Integrationsafdelingen. Der udarbejdes introduktionsprogram og en individuel handlingsplan senest 1 måned efter borgerens tilflytning til Farum. Introduktionsprogrammet omfatter tilbud om aktivering og undervisning i dansk og samfundsforståelse på Den Internationale sprogskole i Farum.

1.09 Sprogskole.

Den 1. januar 1999 oprettede Farum Kommune en selvstændig sprogskole "Den Internationale sprogskole i Farum." Hensigten med at oprette en selvstændig sprogskole var at give de bedste muligheder for en hurtig og effektiv integration gennem en samlet integrationsindsats. Sprogundervisning og aktivering foregår således i samspil ved tæt samarbejde mellem integrationsmedarbejdere og sprogskolen således, at det sikres, at kursisten lærer dansk og arbejdskultur og dermed forberedes til udslusning på det danske arbejdsmarked.

1.10 Andre opgaver

Udover hovedområderne varetages følgende arbejdsopgaver i Produktionshuset

- Bevilling af botilbud til personer med særlige sociale vanskeligheder
- Etablering af fleks- og skånejob
- Udbetaling af orlovsydelser til kontanthjælpsmodtagere
- Ældreservice, snerydning og havepasning for kommunens ældre
- Bevilling af taxa og alkoholbevillinger
- Administration af hjemmeserviceordningen
- Udbetaling af lommepenge ved højskoleophold
- Afregning af spilleautomater

1.11 Nævn og udvalg

Produktionshuset betjener følgende nævn og udvalg:
Politiske udvalg:

Arbejdsmarkeds- og integrationsudvalget
Det sociale Koordinationsudvalg
Råd & Nævn:
Integrationsrådet
Sprogcenterrådet
Alkoholbevillingsnævn
Taxabevillingsnævn
Erhvervsforening"

Efter organisationsplanen med funktionsbeskrivelse pr. 5. november 2002 varetog forvaltningsdirektør John Gilbert Nielsen[1] den overordnede ledelse af forvaltningen, samt den daglige ledelse af arbejdsprojekter og jobformidling. Souschefen varetog ledelsen af administrationen, herunder ansvaret for budgetlægning og regnskabsafslutning, samt driften af Produktionshuset. Forvaltningen var organisatorisk opdelt i 5 hovedområder som

[1] John Gilbert Nielsen var tidligere souschef under forvaltningsdirektør Lars Bjerregaard Jensen.

ledelsesmæssigt varetoges af 5 teamledere for henholdsvis Arbejdsprojekt, Socialteam, Aktivering, administration og integration, Administrativ kontanthjælp og Sygedagpenge. En konsulent varetog Virksomhedslinjen.

Procedurer ved henvendelse til Produktionshuset er beskrevet i en række diagrammer.[1]

Strategi og målsætning for Arbejdsmarkeds- og integrationsområdet er nærmere beskrevet således:[2]

> **"6.01 Udbetaling af kontanthjælp**
>
> Produktionshuset varetager udbetaling af kontanthjælp til personer, der henvender sig på grund af sociale problemer. Hjælpen ydes til personer, der ikke umiddelbart er til rådighed for arbejdsmarkedet.
>
> Målsætningen for området er, gennem en tæt sagsopfølgning, at tilskynde udslusning til arbejdsmarked, uddannelse, behandling eller andet, med henblik på at borgeren kan forsørge sig selv.
>
> **6.02 Aktivering af ledige**
>
> Alle ledige kontanthjælpsmodtagere i Farum kommune, hvis eneste problem er arbejdsløshed, er ved henvendelse i Produktionshuset sikret jobgaranti indenfor 48 timer. Hvis den ledige ikke står fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet, vil den ledige indenfor 48 timer få en afklaring af, hvornår genoptræning eller uddannelse kan iværksættes. De ledige henvises som hovedregel til ordinært job i private virksomheder. Ledige, som ikke er fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet tilbydes aktivering i form af ansættelse i privat virksomhed med løntilskud, arbejdstræning i Produktionshuset eller kurser med henblik på udslusning til arbejdsmarkedet.
>
> Målet for dette område er gennem samarbejde med private virksomheder, at fastholde den 48 timers jobgaranti.
>
> **6.03 Revalideringsforløb**
>
> Har man mistet sit job af fysiske, psykiske eller sociale årsager, kan man modtage revalidering. Det vil typisk være uddannelse, optræning eller omskoling. Forudsætningen for den givne revalidering er, at det faktisk kan hjælpe personen tilbage på arbejdsmarkedet.
>
> Men revalidering kan også foregå via ansættelse hos en privat eller offentlig arbejdsgiver. Hvis en person vurderes til, at have en varig nedsat arbejdsevne, kan

[1] 168-3,f4,b10-17. Medtaget i beretningens bilag 3.
[2] 168-3,f4,b18

Farum kommune tilbyde etablering af et fleksjob eller skånejob hos en privat eller offentlig arbejdsgiver.

Målsætningen for dette område er, at udbygge samarbejdet med de private virksomheder med henblik på det rummelige arbejdsmarked, således at personer der ikke er fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet i højere grad fastholder tilknytningen til arbejdsmarkedet.

6.04 Udbetaling af førtidspension

Der kan tilkendes førtidspension, hvis personen er mellem 18 og 67 år og på grund af sygdom, invaliditet eller sociale forhold ikke længere kan arbejde. Der kan først rejses sag om førtidspension, når alle andre muligheder for aktivering, revalidering og behandling har været afprøvet.

Målet for dette område er, at tilbyde førtidspensionister med en resterhvervsevne hjælp til, at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

6.05 Udbetaling af sygedagpenge

Produktionshuset varetager udbetaling af sygedagpenge til personer, der er fuld eller delvis uarbejdsdygtig. Farum kommune er forpligtiget til - senest 8 uger efter første fraværsdag - at vurdere, om den sygemeldte kan vende tilbage til arbejdsmarkedet uden særlige tiltag herfra, eller om der skal iværksættes særlige hjælpeforanstaltninger. De særlige hjælpeforanstaltninger kan være arbejdsprøvning, fleksjob eller revalidering.

Målet for området er, at man gennem hurtig sagsopfølgning fastholder den positive udvikling med forsat nedgang i udgifterne.

6.06 Koordinationsudvalg/Virksomhedslinien

Farum kommune har med midler fra Det Sociale Koordinationsudvalg etableret Virksomhedslinien, som rådgiver og vejleder virksomheder omkring arbejdsfastholdelse af sygemeldte medarbejdere. Virksomhedslinien tilbyder virksomhederne, at være behjælpelig med formidling af rette kontakter, samt at deltage i en afklaring i forbindelse med bevaring af arbejdspladser for ansatte med midlertidig eller varig nedsat arbejdsevne.

Hjælpen til bevarelse af en arbejdsplads kan f. eks. bestå i oprettelse af job på særlige vilkår, delvis sygemelding i en periode, hjælp til omskoling samt hjælp til indretning af særlig arbejdsplads.

Målet med virksomhedslinien er gennem øget service overfor virksomheder og borgere at fastholde ansatte med midlertidig eller varig nedsat arbejdsevne.

6.07 Integration

> Farum kommune overtog i 1999 ansvaret for integrationsindsatsen. Integrationsindsatsen omfatter boligplacering og introduktionsprogram for udlændinge, aktivering og kurser i dansk og samfundsforståelse. Med henblik på styrkelse af indsatsen etableredes Den internationale Sprogskole i Farum.
>
> Målet for integrationsindsatsen er, at skabe sammenhæng mellem danskundervisning og aktivering med henblik på udslusning til arbejdsmarked eller uddannelsesområdet og dermed bidrage til at ny ankommende udlændinge bliver integreret i det danske samfund og hurtigst muligt bliver i stand til at forsørge sig selv."

Håndbogen beskriver nærmere hvilke arbejdsopgaver, der udføres af navngivne medarbejdere og hvem, der er fagligt ansvarlig. Endvidere er der medtaget et skema for kvalitetskontrol.[1]

Om Socialministeriet og Rigsrevisionens behandling af disse spørgsmål henvises til afsnit 14.6.

Om Beskæftigelsesministeriets behandling henvises navnlig til afsnit 14.3.3.

14.3.1.6. Forklaringer

Der er om emnet i afsnit 14.3.1 afgivet en række forklaringer.

Vidnet Bente Abildstrøm har forklaret:[2]

> "Produktionshuset, som er angivet som forvaltningsenhed i "Den fremtidige forvaltningsstruktur", var den tidligere beskæftigelsesafdeling. Det blev placeret i et industrikvarter i nogle industribygninger. Formålet med Produktionshuset var at træne arbejdsløse og bistandsklienter, inden de skulle i beskæftigelse i private virksomheder. Der var forskellig småproduktion, for eksempel samlearbejde, og de leverede også mad ud af huset. Lars Bjerregaard Jensen var chef for Produktionshuset. Hans forvaltningsmæssige opgave bestod blandt andet i at kontakte virksomheder for derved at skaffe jobs med tilskud."

[1] 168-3,f4,b32. Medtaget i beretningens bilag 3.
[2] 316-1

Vidnet Jørn Frederiksen har forklaret:[1]

> ”For det tredje var der efter vidnets opfattelse foretaget virkelig epokegørende tiltag på beskæftigelsesområdet. Ledige var aktiveret og flygtninge kom i beskæftigelse. Der var en meget aktiv aktiverings- og beskæftigelsespolitik, der havde betydet væsentlige besparelser, men også på dette område var mulighederne for besparelser ved at være udtømte.”

Vidnet Peter Madsen har forklaret:[2]

> ”Foreholdt retningslinjer for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse af 25. oktober 1990[3] forklarede vidnet, at han har udfærdiget den oprindelige version, men ikke de senere. Baggrunden var demografien i Farum Kommune, hvor der taltes 75 forskellige sprog. Bistandslovens paragraffer skulle bruges til at få folk i arbejde. Hvis en borger bad om bistandshjælp og som eneste ”problem” havde manglende arbejde, skulle Farum Kommune tilbyde et job, ellers skulle borgeren, hvis der var andre problemer, eksempelvis sygdom eller misbrug, videre til en sagsbehandler. I Produktionshuset vurderede man den enkelte borger, der herefter fik tilbudt job enten i et privat firma eller for kommunen. Det kunne for eksempel være snerydning m.m. For nogle var der tale om ”arbejdstræning”. Borgeren skulle gøres ”klar” til at komme i arbejde. Det kunne specielt være træning i at møde til tiden. Denne træning var for folk, som kommunen ikke kunne ”være bekendt” at sende til private virksomheder.
>
> Også før Produktionshuset havde kommunen som andre kommuner forskellige beskæftigelsestilbud. Det blev vedtaget i byrådet, at beskæftigelsesindsatsen og spørgsmål om kontanthjælp mv. skulle samles i Produktionshuset. Produktionshuset skulle ligge uden for rådhuset. Politisk hørte det under erhvervs- og beskæftigelsesudvalget. Lars Bjerregaard Jensen var chef og havde ansvaret for Produktionshuset, til han stoppede i kommunen. I starten havde man en systue og et kontor, men senere voksede Produktionshuset sig større og større. Ved arbejdsledighed vurderedes blandt andet, om der var behov for undervisning ved siden af et tilbud om beskæftigelse. Farum Kommune har egen sprogskole. Sprogproblemer var en stor del af problematikken omkring de ledige. En del af borgerne arbejdede om formiddagen og gik til undervisning om eftermiddagen. Kommunen havde omfattende kontakt til firmaer via Lars Bjerregaard Jensen. Noget beskæftigelse var med løntilskud, men de fleste fik hurtigt rigtig ansættelse eller kom retur til Produktionshuset til yderligere arbejdstræning.
> …
>
> Foreholdt protokol fra erhvervs- og beskæftigelsesudvalget om orientering om samarbejdet mellem bistandsafdelingen og beskæftigelsesafdelingen[4] forklarede

[1] 316-2. Under forklaring om kommunens økonomi i 1993.
[2] 316-22,b6-7
[3] 224-16,b33-35
[4] 480-1, protokol 1990,b25

vidnet, at det på daværende tidspunkt handlede meget om Farum Midtpunkt, hvor der var store problemer. Det nedsatte koordinationsudvalg gennemgik alt omkring de borgere, der boede i Farum Midtpunkt, hvordan de var kommet til Danmark, om der boede for mange i lejligheden, eller om de holdt får i stuen osv. Der blev ryddet op. Arbejdet resulterede i et 10-punktsprogram. Man ville gerne leve op til bistandslovens principper om borgernes rettigheder og pligter. Hovedformålet med 10-punktsprogrammet var at skaffe arbejdstilbud, så folk kunne komme i beskæftigelse og ikke på kontanthjælp."

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret:[1]

"Foreholdt 10-punktsprogrammet med ændringer[2] forklarede vidnet, at det oprindelige 10-punktsprogram er fra først i 1990'erne, og dermed fra før han kom til Farum Kommune. Grundideen i 10-punktsprogrammet var, at ledighed ikke i sig selv er et socialt problem. Man ønskede derfor at udskille de personer fra det sociale område, der kun havde ledighed som problem. For disse personer handlede det først og fremmest om at skaffe et arbejde, og derfor skulle de henvises til den kommunale arbejdsformidling i Produktionshuset og ikke til socialkontoret.

Ad punkt 3 forklarede vidnet, at man i Produktionshuset efter en samtale med den ledige foretog en visitering efter kvalifikationer og herefter fandt et arbejde, der matchede med den enkelte. Produktionshuset rådede i hele vidnets periode fra 1995 til stadighed over ca. 100 stillinger i en jobbank. Disse stillinger var ikke kun i Farum Kommune, men i hele hovedstadsområdet. De fleste lå uden for Farum. Ad punkt 6-7 forklarede vidnet, at der fra 1996 var jobgaranti. Når de efter samtalen med den ledige om pågældendes kvalifikationer havde fundet frem til en virksomhed, sendte de vedkommende ud til en samtale på virksomheden. De søgte at skaffe den ledige i arbejde inden for 48 timer. Når de fra virksomheden havde fået bekræftelse på, at pågældende var ansat, vidste de også hvornår, vedkommende fik sin første løn, og kunne derfor videregive oplysningen til socialforvaltningen til vurdering af om kontanthjælp var nødvendig. Det var ren rutine. Ad punkt 8 forklarede vidnet, at der i Produktionshuset i hele hans tid blev foretaget sædvanlig sagsbehandling. Dette udviklede sig i løbet af den tid, han var der, idet der kom flere og flere funktioner fra socialforvaltningen dertil. Ad punkt 9 og 10 har vidnet fået fortalt, at der før hans tid lå en sprogskole med 1-2 undervisere på Farum Gydevej, hvor der var mulighed for danskundervisning. En regulær sprogskole i Produktionshuset kom først til i hans tid. Der var tre former for sprogundervisning. En regulær sprogskole efter lovgivningen herom, produktionsbaseret sprogundervisning, hvor man arbejdede i Produktionshusets værksted og lærte sprog i forbindelse med dette, og endelig kunne man lave en aftale om sprogundervisning på virksomheden tilrettelagt i sammenhæng med det arbejde, der skulle udføres. Sprogundervisning på virksomheder startede formentlig i 1996-1997, men vidnet husker det ikke præcist.

[1] 316-119,b5. Der henvises i øvrigt til protokollen b2-5.
[2] 224-16,b24-26,31-34

Foreholdt evalueringsrapporten fra 1996[1] forklarede vidnet ad "status over ordning", at visitation og bistand traditionelt foregik i socialafdelingen for så vidt angik dem, der søgte om kontanthjælp. Var der behov for kontanthjælp fik man kontanthjælp. Hvis en person havde mistet sit job, kunne man imidlertid ofte nå at få etableret et andet job, inden behovet for økonomisk hjælp opstod. Pågældende kom derfor aldrig på kontanthjælp. Det var også godt for kommunen. Ad billede 6 "uløste problemer" mener vidnet, at det drejede sig om en gruppe indvandrere, der gik på sprogskolen, og som nok først på længere sigt kunne komme i arbejde. Tanken var, at der måtte skelnes mellem den gruppe, hvis reelle problem alene bestod i ledigheden, og hvis kontakt til det sociale område bestod i at få hjælp til økonomien mellem 2 jobs, og så en gruppe der havde mere komplekse problemer, der ikke alene var af økonomisk art. Denne sidste gruppe skulle så behandles via det sociale område, f.eks. vedrørende misbrugsproblemer. Til at begynde med benyttedes der på beskæftigelsesområdet og på det sociale område forskellige edb-systemer. Det gav problemer med snitflader. Siden fik de samme system.

Ad "perspektiver" forklarede vidnet, at der allerede foregik en produktion i Produktionshuset. Den her omtalte etablering af værksted i Produktionshuset gik ud på at gøre Produktionshuset mere rummeligt, så der også blev et sted for de svage, der måske aldrig kunne komme på arbejdsmarkedet, og hvor det primære derfor ikke var muligheden for at komme i arbejde, men livskvalitet. Det kunne være førtidspensionister med en meget lille arbejdsevne. De pågældende kunne måske godt udføre et arbejde, men arbejdsevnen var så lille, at de private virksomheder ikke ønskede at modtage dem. Denne gruppe var meget lille og nok i snit omkring 10 personer, herunder en gruppe af ældre indvandrerkvinder. Mens andre under optræning i Produktionshusets i gennemsnit var der i 3 måneder, kunne denne gruppe af svage ledige godt være på værkstedet år efter år. Det var et spørgsmål om livskvalitet. Ad billede 8 "ophørsstatistik" forklarede vidnet, at dengang kunne man godt optjene ret til dagpenge via kommunale aktiveringsprojekter. Det blev siden stoppet. Mange kommuner havde brugt det som en "dagpengemaskine".
…

Foreholdt notat om svage ledige 2000 "Produktionshuset, arbejdsmarked og integration"[2] samt overordnet vedrørende Produktionshuset organisering "Produktionshuset, arbejdsmarked og integration 2000" forklarede vidnet om de her angivne "teams", at "Virksomhedslinjen" var en slags ambulancetjeneste, der havde til formål at rykke hurtigt ud, hvis en virksomhed stod over for at skulle fyre en medarbejder, f.eks. på grund af langvarig sygdom. Det var erfaringen, at det var lettere at yde hjælp til at fastholde folk i et job end at skaffe dem et nyt job, når først de var ledige. Kommunens konsulent rykkede ud samme dag eller dagen efter, virksomheden henvendte sig om en person, der risikerede fyring, og talte med den pågældende, virksomheden og evt. den faglige organisation (3 parts-samtaler). Virksomheden kendte måske ikke til de støttemuligheder, der fandtes med henblik på fastholdelse. Virksomhedslinjen var højt prioriteret og succesfuld. Det var på det tidspunkt noget helt nyt, de her lavede i Farum. Allerød

[1] 224-16,b2-11
[2] 168-3,f4,b2-46

lavede dog vist noget lignende. Ordningen blev startet og finansieret af det sociale koordinationsudvalg.

Ordningen vedrørende "administration af kontanthjælp" blev etableret i 1995 og omfattede de kontanthjælpsmodtagere, der f.eks. på grund af misbrugsproblemer, ikke kunne administrere deres økonomi. Kommunen sørgede så for ikke blot betaling af el, vand, husleje med mere, men også efter behov evt. dagudbetalinger. Også her var Farum Kommune de første, andre kommuner kom efter. I dag har alle kommuner en sådan kontanthjælpsordning. I 2000 flyttede hele det sociale område fysisk ud i Produktionshuset, således at f.eks. sygedagpenge og førtidspensionsområderne kom til ud over aktivering og kontanthjælp, som allerede lå der.

Historisk blev Produktionshuset således opbygget omkring 1990 på grundlag af det første 10-punktsprogram. Kontanthjælpsudbetalingerne kom til i 1995. I 2000 blev resten af socialforvaltningen fysisk og organisatorisk flyttet til Produktionshuset. Dvs. socialrådgiverne flyttede med ud og fik samme chef som øvrige medarbejdere i Produktionshuset, nemlig Lars Bjerregaard Jensen. Det var en stor organisatorisk ændring og ikke uproblematisk. Denne sammenlægning organisatorisk af beskæftigelsesområdet og det sociale område var Farum Kommune nok også nogle af de første til at gennemføre. Siden fulgte andre kommuner med.
…

Vidnet blev anmodet om at beskrive et typisk forløb vedrørende klienternes kontakt med Produktionshuset.

En kontanthjælpssøgende havde flere "veje ind". De kunne således have rettet direkte henvendelse til Produktionshuset enten personligt eller telefonisk, eller de kunne efter ansøgning om kontanthjælp være henvist af en socialrådgiver eller umiddelbart af kommunens telefonomstilling. Det var ikke nødvendigt at bestille tid i forvejen. Ringede klienten til Produktionshuset, ville jobkonsulenten tilbyde en jobsamtale 1-2 timer senere eller næste dag. I samtalen afdækkedes personens kvalifikationer. Matchede personens kvalifikationer med en stilling i jobbanken, ringede jobkonsulenten til arbejdsgiveren og aftalte et tidspunkt til en ansættelsessamtale. Virksomheden skulle så tilbagemelde, om den ledige havde fået arbejde, og den første løn blev udbetalt. Hvis den arbejdsledige ikke f.eks. havde en løn med sig fra sidste job, gik kommunen ind med kontanthjælp eller andre sociale ydelser, der rakte frem til første lønudbetaling.

Ud over denne gruppe, der umiddelbart kunne skaffes beskæftigelse i private virksomheder, var der en tungere gruppe, bl.a. personer som havde svært ved at fastholde et job. De blev betegnet som "gengangerne". Det kunne f.eks. være unge, der havde vanskeligheder med at indordne sig under en chef. De fik så i en periode arbejde på værkstedet i Produktionshuset og lærte her om, hvordan man gebærder sig på en arbejdsplads. Det kunne også være andre personer, hvor man benyttede tiden i Produktionshusets værksted til at finde ud af, hvad det handlede om, når personen ikke kunne få eller fastholde et arbejde. Det viste sig ofte at

bunde i misbrugsproblemer, hvor en socialrådgiver så gik ind og så på mulighederne for at behandle misbruget.
…

Det sociale Koordinationsudvalg er et organ, der repræsenterer organisationerne, DSI, lægerne med videre. Udvalget er en sparringspartner for kommunen, og det kan f. eks. foreslå generelle tiltag. Ideen om "Virksomhedslinjen" blev født i Det sociale koordinationsudvalg. Udvalget beskæftiger sig ikke med personsager. Til at begynde med havde udvalget ikke egne midler, men det fik de ret hurtigt.
…

Adspurgt om hvad Farum Kommune gjorde anderledes end andre kommuner, eller hvor de kom først, nævnte vidnet, at det bl.a. gjaldt virksomhedslinjen (ambulancetjenesten) og deres 48 timers jobservice. "

Vidnet Regner Møller har om 10-punktsplanen forklaret[1]:

"… Peter Madsen og vidnet konstaterede, at proceduren for samarbejdet og tonen mellem socialudvalget og Produktionshuset ikke var god. Peter Madsen har gjort meget for kommunen i enhver henseende. Vidnet gik til Peter Brixtofte og foreslog, at der kunne laves et lille udvalg, som så kunne gøre papirgangen lettere. Vidnet sad i det udvalg i 2 år. Vidnet blev medvirkende årsag til, at tingene lige pludselig begyndte at spille sammen. Det blev Farum berømt for."

Vidnet Leif Frimand Jensen har forklaret:[2]

"… Vidnet forklarede, at han havde været medforfatter på 10-punktsprogrammet. Der var tradition for, at når folk kom op til kommunen for at få kontanthjælp, og de ikke var medlem af en arbejdsløshedskasse, så fik de også kontanthjælp, selv om deres eneste problem var manglende arbejde. Det fandt politikerne ikke var en god idé en stor udgift for kommunen. Vidnet overværede de politiske drøftelser herom. Tidligere var det også sådan, at personer skulle tilbydes et passende arbejde, og hvis f.eks. en ingeniør havde været arbejdsløs i flere år, så var den nye holdning i kommunen, at han så skulle tåle at blive anvist til det arbejde, han kunne få. Holdningen i kommunen blandt sagsbehandlerne var, at sådan kunne man ikke behandle folk og f.eks. bede en civilingeniør om at tage ufaglært arbejde. Selvom politikerne og vidnet som socialchef ønskede det anderledes, var der derfor masser af sager, der smuttede igennem, hvor sagsbehandleren lod f.eks. en civilingeniør få kontanthjælp, selv om der var ufaglært arbejde at få. Det ville man ikke politisk acceptere. Derfor blev 10-punktsprogrammet lavet.

Folk, der manglede arbejde, skulle nu visiteres ved henvendelse til Produktionshuset, som så tog stilling til, om vedkommende kunne få et arbejde, og på

[1] 316-208,b4
[2] 316-242,b17

den måde blev der skabt et flow, og mange kom i arbejde. Hvis personen havde andre problemer end manglende arbejde, fx psykiske eller et handicap, blev vedkommende sendt tilbage til bistandsafdelingen. Folk vil meget gerne have et arbejde. Erfaringen var, at langt de fleste mennesker, der havde haft et arbejde, gerne ville være selvforsørgende. De havde ikke brug for at blive "klientificerede". Det forhold, at en person ikke var medlem af en arbejdsløshedskasse, skulle ikke i sig selv medføre, at de blev sociale klienter. Lars Bjerregaard Jensen skaffede på fortrinlig vis folk i arbejde også uden for kommunegrænsen. De, der havde ingen eller lille tilknytning til arbejdsmarkedet, kunne komme i arbejde i Produk-tionshuset og opnå en løn ved det. Det var tankerne bag 10-punktsprogrammet."

Vidnet har om kommunens medlemskaber af sponsorforeningen Farum & Erhverv forklaret:[1]

"På det tidspunkt medlemskaberne blev tegnet, havde samarbejdet med erhvervslivet i Farum kolossal betydning for beskæftigelsesområdet. Det medførte, at man lige kunne løfte røret og ringe til en erhvervsvirksomhed, sige tak for sidst og spørge, om virksomheden kunne finde plads til en mand, der skulle i arbejdsprøvning. Vidnet har fået oplyst, at kommunen har sparet mange 100 mio. kr. over årerne med den beskæftigelsespolitik, der blev ført. Det er ikke et tal vidnet selv har regnet på. Det var et spørgsmål om integration og om at få fat på unge, der ellers dryssede rundt på gader og stræder. …"

Vidnet Helene Lund har forklaret:[2]

"Adspurgt af kommissionen om Farum Kommunes sprogskole forklarede vidnet, at kommunens sprogskole oprindeligt var en del af Birkerøds fra 1986-1990. Vidnet var ikke tilfreds, for den var for firkantet og ufleksibel. Borgmestrene var meget forskellige, og det ville være bedre, hvis kommunen selv havde en sprogskole. Så kommunen besluttede, at få sin egen sprogskole i Farum, og den ligger der stadig. Beslutningen om en sprogskole i Farum blev taget i starten af vidnets politiske periode. Det var et kvalitetsløft for kommunens egne borgere, især for de svage. De svage fik et lokalt tilbud, der støttede dem, og der var en høj fremmødeprocent."

Vidnet Peter Brixtofte har forklaret:[3]

"Adspurgt til Farum Kommunes overordnede indsats inden for beskæftigelse og integration set i sammenhæng med dagældende lovgivning, og om hvilke sociale problemer kommunen havde, forklarede vidnet, at da han blev valgt som borgmester i 1985, skulle den sociale sammensætning i kommunen ses som en afspejling af det store antal almene boliger, bl.a. Farum Midtpunkt med ca. 1.500-

[1] 316-242,b19
[2] 316-244
[3] 316-251,b2-4

1.700 lejligheder. Det vil sige at ca. 5.000 borgere eller omkring 25-30 % af indbyggerne i Farum boede i Farum Midtpunkt. Kommunen havde udlejningsproblemer og en dårlig social sammensætning i Farum Midtpunkt med en overvægt af kontanthjælpsmodtagere. Forholdene kunne sammenlignes med boligområder i Brøndby eller i Gellerupparken. Kommunen havde derfor en stor opgave med at få "vendt" bebyggelsen Farum Midtpunkt til at tiltrække "velfungerende" borgere, som bedre kunne betale skat. Samtidig var ca. 10 % af kommunens borgere på det tidspunkt indvandrere, og lagt sammen med dem, der havde fået statsborgerskab, udgjorde indvandrerne i alt ca. 15 %. Kommunens udgifter til kontanthjælp/socialhjælp og langvarige ydelser gav kæmpe udgifter på det sociale område. Kommunens mål var at blive en "normal" kommune, og kommunen indførte kriterier på det sociale område, f.eks. at man skulle tjene 3,3 gange huslejens størrelse for at få anvist en bolig i Farum Midtpunkt. Det gav lidt ballade med en embedsmand i Boligministeriet, der ikke mente, man kunne indføre det som generel regel, men efter et møde med ministeriet var praksis, at kommunens regler var vejledende for det individuelle skøn, og så måtte man gerne. Det hjalp utrolig meget.

Vedrørende beskæftigelsesindsatsen skelede de til Allerød Kommune, hvor Lars Bjerregaard Jensen var leder af "Jobpatruljen". Han ønskede at skifte arbejdsplads, da han blev uvenner med Allerøds borgmester Oscar Jensen.[1] Vidnet fik Lars Bjerregaard Jensen ansat som konsulent[2] i Farum Kommune, og han tog hurtig fat i kontanthjælpsmodtagerne. Hvis de ikke mødte på arbejdet eller i Produktionshuset, så hentede han dem derhjemme og hev dem ud af sengen eller ringede til dem. Produktionshuset blev etableret i en almindelig industribygning i Farums industrikvarter på Farum Gydevej. Farum Kommune var ikke bureaukratisk, den var den bedste kommune i Danmark til at integrere og skaffe arbejde til kontanthjælpsmodtagerne med det samme. Lars Bjerregaard Jensen havde generelt et stort netværk. Han kendte mange direktører og virksomheder, og kommunen kunne skaffe mange flere jobs end normalt. Arbejdsløsheden faldt til

[1] 65-14,b19. Om Lars Bjerregaard Jensens virke som leder af Jobpatruljen i Allerød Kommune fra 1981 til 1986 anfører Bjarne Birkbak side 19, at Jobpatruljen blev oprettet i 1978 som et almindeligt beskæftigelsesprojekt, hvor unge arbejdsløse blev ansat til at lave forskelligt forefaldende arbejde og deltagerne" delte skæbne med de fleste andre i lignende projekter, nemlig at ryge ud i arbejdsløshed igen efter at de ni måneder var gået." "Efter Lars Bjerregaards ansættelse som leder ændrede projektet karakter, idet han satte ressourcerne ind på at skaffe de unge job i det private erhvervsliv. Dette lykkedes i vidt omfang - med eller uden tilskud til virksomhederne - ikke mindst på grund af Lars Bjerregaards store opsøgende arbejde i det private erhvervsliv i og omkring Allerød, hans talegaver og pågående facon, og fordi han aldrig tog et nej for et nej." Der blev stillet krav til de unge med henblik på at vænne dem til de krav, der blev stillet på det private arbejdsmarked, herunder ikke mindst at møde om morgenen. Bjarne Birkbak anfører endvidere, at det var karakteristisk for Lars Bjerregaard," at han indimellem bøjede reglerne en smule, hvor de var for stive, når unge mennesker skulle i arbejde. Dette skete ikke mindst skete ikke mindst i forbindelse med Arbejdsformidlingslovens bestemmelse om, at kun Arbejdsformidlingen måtte anvise arbejde til ledige." Det førte i Allerød til en undersøgelse foretaget af Kommunernes Landsforening, der i en rapport konkludere, at "der ikke kunne konstateres uregelmæssigheder i Lars Bjerregaards embedsførelse, idet borgmesteren dog opfattede det som en løftet pegefinger fra Kommunernes Landsforening, at rapporten flere steder understregede, at der var ulovligt at anvise arbejde udenom Arbejdsformidlingen."

[2] Ansættelsen af Lars Bjerregaard Jensen som konsulent behandles i bind 5, kapitel 7, under personaleforhold.

0, og det kunne måles på kommunens sociale udgifter. … Man kunne se i samtlige statistikker, at Farum Kommune var førende inden for det sociale område.[1] I kommunen indførte man tilbud om danskundervisning til indvandrere, og der blev oprettet en international sprogskole. Oplysningsforbundene, bl.a. LOF, tog sig oprindeligt af den opgave, men de havde en dårlig statistik, idet der kun mødte 10 % frem til undervisningen. Kommunen håndhævede, at hvis man ikke passede sit arbejde eller undervisning på sprogskolen, så blev man trukket i kontanthjælp. Det kom der mange klager ud af. Kommunen foreslog, at kommunerne skulle overtage AF, og dengang var man imod, men i dag har kommunerne overtaget Arbejdsformidlingen i de kommunale jobcentre. Der blev også fulgt op på familiesammenføringen. Når indvandrere landede i Kastrup, blev de straks tilbudt danskkursus. Vidnet blev inspireret fra dengang, han boede i Frankrig, for der lærte man fransk hele vejen igennem. I Danmark lærer man halv dansk, og så lærer man lidt mere, men i Farum kunne man ikke komme i skole, før man kunne tale dansk. Kommunen havde etableret et team, der blev kaldt "Streetworkers".[2]

Streetworkers bestod af tre medarbejdere fra kommunen, der havde til opgave f.eks. at gå til fester og opsøge de unge på gaden for at observere, om der var nogen, der lavede ballade. Det havde stor betydning for de unge indvandrere at vokse op i et hjem, hvor deres forældre havde et arbejde og ikke var på kontanthjælp. Dermed fik de et andet indtryk af samfundet. Streetworkers var med til at hæve niveauet i Farum Midtpunkt og skabe et andet miljø. Målet for kommunen var for indvandrere som for danskere at skaffe kontant-hjælpsmodtagere job inden for 48 timer. Til sidst lykkedes det at få Farum Midt-punkt vendt, så der nu var kø, fordi folk gerne ville bo der. Adspurgt om sprogskolen kun blev benyttet af Farum borgere i Farum Kommune, eller om den også blev brugt af andre uden for kommunen, forklarede vidnet, at det husker han ikke, men så vidt han ved, var det primært af egne borgere.

Foreholdt 10-punktsprogrammet med ændringer, …, ad pkt. 1-3 (visitering til Produktionshuset), forklarede vidnet, at det var nyt. Hvis ledighed/arbejdsløshed var det eneste problem, så blev borgeren henvist til Produktionshuset i stedet for at få sociale ydelser. Sådan var det ikke før. Det var et kulturskift, der gav anledning til stor diskussion mellem socialrådgiverne, for mange mente, at kommunen var for barsk, og at det var synd for kontanthjælpsmodtagerne. Ad pkt. 4 (interviews og arbejdspligt) forklarede vidnet, at det var en nyhed i forhold til den hidtidige virkelighed. Hvis en indvandrerkvinde havde fået job anvist, så risikerede man, at manden stod der næste morgen og sagde, at det var for langt væk fra deres bopæl. Kommunen kunne også anvise job uden for kommunen. Ad pkt. 5 (åbne arbejdstilbud) forklarede vidnet, at langt de fleste jobtilbud var uden for Produktionshuset, men de havde jobtilbud i Produktionshuset, så de "dovne" - og det ønskede vidnet at sige lige ud - også kunne lære at gå på arbejde. I Produktionshuset havde man oprettet en kantine. Det gjorde man alene af den

[1] Bisidderen, advokat Preben Kønig henviste til straffesagens bilagsmappe 40: Formentlig 651-47,b15 og 18 (resumé af "Farum Kommune mod år 2004" fra 1994). Se i øvrigt nedenfor afsnit 14.7 om reultaterne af beskæftigelsesindsatsen.

[2] Efter socialudvalgets protokol 19. februar 1991 (pkt. 12) gav Jørgen Larsen orientering om "Street-worker projektet" vedrørende tyrkiske drenge (476-1,f1,b265).

grund, at der var risiko for, at folk, der skulle holde frokost uden for Produktionshuset, ikke kom tilbage til deres arbejde i Produktionshuset efter frokost. Ad pkt. 6-8 (arbejdsoptræning, arbejdsprøvning, arbejdsvægring mv.) forklarede vidnet, at der var nogen, der kun "på papiret" stod til rådighed, men ikke i praksis. Hvis man f.eks. ikke kunne tale dansk, så stod man i praksis ikke til rådighed for arbejdsmarkedet. Ad pkt. 10 (afvisning eller udeblivelse fra danskundervisning) forklarede vidnet, at socialminister Åse Olesen i et informationsbrev lavede en præcisering af bekendtgørelsen. Selvfølgelig var det sådan, at kommunen kunne kræve danskundervisning. Kommunen opfyldte loven.

Adspurgt om hvor grænsen gik, hvis folk havde en form for handicap, forklarede vidnet, at via netværket skaffede man dem job, og man tog også højde for deres handicap, så den bredest mulige kreds kunne komme i arbejde. Jobgarantien på 48 timer blev tilføjet i 1995. Hele kulturen blandt socialrådgiverne ændrede sig, fra "det er synd for dig", til det positive "vi har et job til dig, du skal selv gøre noget", men det tog tid. Til sidst kom hele socialforvaltningen til at sidde i Produktionshuset."

14.3.2. Undersøgelse af den rejste kritik

SiD rejste i 1992-1993 kritik af beskæftigelsesindsatsen i Farum Kommune. Kritikken omfattede navnlig spørgsmål om, hvorvidt bistandsklienter blev "udlejet" til private arbejdsgivere og lovligheden heraf, om kommunen overholdt overenskomsten med SiD for "ansatte" i Produktionshuset, om bistandsklienterne faktisk var til fuld rådighed for arbejdsmarkedet, og om der i beskæftigelsesprojekter kun blev udført arbejde, der ellers ikke ville være blevet udført. SiD tog igen kritikken op i den såkaldte Tina Jensen-sag fra 2000, hvor SiD gik ind som mandatar for Tina Jensen i en retssag anlagt mod en virksomhed og kommunen om hendes ansættelsesvilkår. Denne kritik gav anledning til betydelig medieomtale og til spørgsmål i Folketinget. Disse emner behandles nedenfor i afsnit 14.3.2.2. og 14.3.3.

Landsforeningen af Arbejdsledige (LA) koncentrerede sig - med formanden Erling Frederiksens ordvalg - efter hvad de kunne magte "om det politiske frem for de enkelte sociale sager".[1] Foreningen ønskede i de aktiveredes interesse at bruge de muligheder, man havde. På den baggrund rettede foreningen fra 1998 henvendelse til bl.a. Arbejdsmarkedsrådet om uberettigede konkurrencefordele ved at benytte aktiverede, ligesom der hos kommunen søgtes aktindsigt i produktionsaftaler mv. Endvidere gik man til tilsynsrådet og Folketingets Ombudsmand. Endelig søgte man med aktioner direkte at påvirke virksomheder

[1] 316-126,b3

og deres kunder til ikke henholdsvis at benytte aktiverede til produktion eller at købe produkter produceret under anvendelse af aktiveret arbejdskraft. Disse emner behandles nedenfor i afsnit 14.3.2.5.

Forfatteren Jens Jørgen Nielsen har efter Farum-sagens opkomst i bogen "Ikke bare rødvin - Om underet i Farum" (2003)[1], kritiseret kommunens beskæftigelsesindsats. Kritikpunkterne kan sammenfattes således (side 10-12):

(1) Resultaterne lignede i mange henseender nabokommunernes, dog synes integrationen af indvandrere at have været lidt bedre end gennemsnittet.

> "At Farum kommune skulle vise sig at være et så strålende eksempel på en ny effektiv beskæftigelsespolitik savner imidlertid grundlag i virkeligheden. Farum ligner i mange henseender nabokommunerne. Dog synes integrationen af indvandrere at have været lidt bedre end gennemsnittet." (side 10)

Forfatteren henviser til, at kommunen i 1984 havde 50 % flere bistandsklienter end Frederiksborg Amt som helhed og angiver som baggrund, at det store sociale boligkompleks, Farum Midtpunkt, tiltrak grupper, som blev bistandsklienter, herunder også flygtninge og indvandrere.

(2) Aktivering fra Produktionshuset skete kun i den private sektor. I Produktionshuset overvejede man overhovedet ikke at aktivere folk i den kommunale sektor.

> "… John Gilbert, siger: "Der er intet perspektiv i at aktivere folk i den offentlige sektor, de får alligevel ikke arbejde på længere sigt. I den private sektor vil der til gengæld være langsigtede beskæftigelsesmuligheder"." (side 11)

(3) Der stilles spørgsmål, om de arbejdsløse får ordentlige arbejdspladser i den private sektor og om det er uproblematisk, at de private virksomheder går ind og overtager socialpolitikken for de svageste medborgere: Skal de private virksomheder overtage ansvaret for handlingsplaner, uddannelsestilbud m.m.?

[1] Bogen er udgivet af Fagligt Ansvar, et netværk af fagforeninger og faglige klubber.

(4) Der stilles spørgsmål vedrørende lovligheden af forskellige tiltag om lukkethed i forhold til faglige organisationer, pressen og borgerne om, hvad der er foregået i Produktionshuset.

(5) Kommunal contra statslig økonomi ("Kassetænkning").

> "I slutningen af 1980'erne indgik SID en aftale med Farum Kommune om, at de aktiverede skulle meldes i en a-kasse og fagforening. På den måde kunne de efter en vis periode overgå til understøttelse, der hovedsageligt blev betalt af staten, i modsætning til bistandshjælpen, der tyngede på kommunernes budgetter. Brixtofte udtalte åbenlyst, at det var hensigten. I BT 2. juli 1990 sagde han: "Jeg har en nem løsning på problemet. Jeg sørger bare for, at de får arbejde i et år, så er de understøttelsesberettigede, og det er igen statens problem"." (side 12)

(6) Kommunen tjener på de aktiverede.

> "I 1992 klagede SID over misbrug af de aktiverede. Farum Kommune lejede de aktiverede ud til virksomhederne, som så betalte overenskomstmæssig løn til Farum Kommune, der udbetalte kontanthjælp til de aktiverede og stak resten af pengene i lommen. SID mente, at kommunen udlejede de aktiverede som slaver. SID fik ikke medhold. Farum Kommunes opfattelse, at der var tale om arbejdsprøvning, overbeviste Tilsynsrådet og den faglige voldgift. Kommunen gik dog så langt som til at indrømme enkelte fejl." (side 12)

(7) Følordningen med Jydsk Rengøring.

> I 1993 havde Jydsk Rengøring "fået omkring 1 million kr. for at overtage rengøringsforpligtigelsen på et ældrecenter. De havde samtidig fået stillet et stort antal bistandsklienter til rådighed. Disse gennemgik formelt en række uddannelsesforløb, mens de reelt arbejdede for Jydsk Rengøring. Systemet var sådan, at én ordinært ansat var leder for tre aktiverede. Selv om der ikke var åbenhed om aktiveringspolitikken, behøver man ikke at være nogen talknuser for at regne ud, at det må have været en god fortjeneste for Jydsk Rengøring. I tilbudsmaterialet opererede virksomheden med normale lønninger." (side 12)

(8) Manglende skriftlige aftaler mellem firmaer, kommunen og ansatte.

> "Den manglende skriftlighed var normen i Farum. Den omfattede både arbejds-prøvning, revalideringssager, opgaver fra Produktionshuset, ansættelsesbeviser osv. En sådan mangel på skriftlig dokumentation gør det unægtelig ganske vanskeligt at arbejde som fagforening. Og de aktiverede må føle sig retsløse." (side 12)

(9) Endelig omtales Tina Jensen-sagen fra 2000 med særskilte kritikpunkter.

Vedrørende punkt (1) om resultaterne af beskæftigelsesindsatsen henvises til omtalen i afsnit 14.7.

Vedrørende punkt (2) om aktivering udelukkende i den private sektor bemærkes, at kommissionens undersøgelse viser, at der også er sket aktivering i den kommunale sektor, f.eks. daginstitutioner og Farum Bibliotek. Der henvises også til vidnet Bjarne Birkbaks forklaring om aktivering i Farum Arkiv.[1] Men der er primært søgt aktivering hos private virksomheder. Af beskrivelsen af Produktionshuset, jf. afsnit 14.3.1.1. fremgår udtrykkeligt: "Der ansættes ingen, hverken langtidsledige eller kontanthjælpsmodtagere i offentligt job, hvis der kan findes arbejde i en privat virksomhed til den ledige".[2] Denne målsætning og det af forfatteren citerede udsagn fra John Gilbert Nielsen synes at vedrøre spørgsmålet om varig beskæftigelse modsat midlertidige kommunale beskæftigelsesarbejder.[3]

Om problemstillingerne nævnt i punkt (3) - (8) henvises til omtalen af bl.a. disse emner i dette afsnit og om punkt (9) til omtalen i afsnit 14.3.3.

Der er navnlig efter Farum-sagens opkomst stillet mange spørgsmål i Folketinget om beskæftigelsesindsatsen, jf. afsnit 14.1.3. og beretningens bilag 10.

Disse spørgsmål i sammenhæng med kritisk omtale i medierne, herunder SiD's tidsskrift Fagbladet, gav anledning til beskæftigelsesministerens opfølgning i 2002, jf. afsnit 14.3.3.

[1] 316-254,b5. Se også bind 5, kapitel 7, om KL's lønskanning, hvor det bl.a. hedder: "I Farum Arkiv og Museer har konsulenterne registreret 11 medarbejdere, hvoraf de 4 er aflønnet via Farum Arkiv og Museers lønkonto (svarende til 2,79 årsværk) og resten aflønnet på hovedkonto 5. Ifølge Marianne Bolvig har der været beskæftiget 22 fleksjobbere i Arkivet, men konsulenterne har ikke gennemgået/haft mulighed for at gennemgå samtlige ikke-ordinært ansatte i Arkivet." (294-4,b192).
[2] 232-3,b4f. Dateret efter de refererede statistiske oplysninger til og med første halvår 1991.
[3] Ifølge artikel i Information den 21. juli 1992 med overskriften "Ingen kontanthjælpsmodtagere uden arbejde i Farum" udtalte Peter Brixtofte bl.a.: "I Farum Kommune er faktisk alle kontanthjælpsmodtagere ansat i den private sektor, og af langtidsledige får omkring halvdelen job i den private sektor mod kun 10-30 procent i andre kommuner." (232-10,b52).

14.3.2.1. Socialministeriets sager

Kommissionen har gennemgået bl.a. Socialministeriets sagsakter med omtale af forhold i Farum Kommune. Det meste er internt arbejdsmateriale. Konklusioner i notater mv. kan derfor ikke sidestilles med en ministeriel afgørelse. Det er således sædvanlig praksis, at en minister til egen orientering fra sit embedsværk modtager notater mv. til brug for stillingtagen til, om der er forhold, som bør give ministeriet anledning til initiativer, ikke blot ved regelfastsættelse, men også om ministeriets ulovbestemte ressorttilsyn (overtilsyn).[1]

Ud over de nævnte sager nedenfor henvises til afsnit 14.3.2.2. om besvarelse af Arbejdsmarkedsudvalgets spørgsmål.

14.3.2.1.1. Aktivitetsaftaler (1992-1994)

Farum Kommunes socialudvalg godkendte den 21. maj 1992 retningslinjerne "Aktiv på kontanthjælp", jf. afsnit 14.3.1.1.

Socialministeriets departementchef Ib Valsborg modtog efter ministeriets sagsakter mavebælte af 27. juli 1992 med følgende indhold:[2]

> "Der har været en debat i medierne: i aviserne om Farum kommunes fremgangsmåde ved udbetaling af kontanthjælp og i radioen mellem Peter Brixtofte og formanden for Kommunernes Landsforening, Hilmar Sølund.
>
> Det drejer sig om nogle oplysninger om, at kontanthjælpsmodtagere i Farum kommune skal skrive under på, at de er aktivt arbejdssøgende, for at de kan få kontanthjælp. Sindslidende og stofmisbrugere skriver også under på, at de vil gå i behandling. Debatten går på, om det er nødvendigt for at være "aktivt jobsøgende", og om Farum Kommunes fremgangsmåde er lovlig.
>
> Se vedlagte avisudklip, og vores notat om praksis på området.
>
> Vi fremhæver, at vi p. t. alene kender sagen fra omtalen i medierne. Der er således ikke nogen redegørelse fra kommunen selv om ordningen."

[1] Smh. i øvrigt bind 16, kapitel 26.1.7., om tilsynsreformen pr. 1. januar 2004 vedrørende det kommunale tilsyn (styrelseslovens § 63a).
[2] 232-10,b53 (og b60)

Avisudklippene omfattede bl.a. en artikel fra Jyllands-Posten den 18. juli 1992 under overskriften "Borgmester: Barske krav vil nedbringe ledigheden". I artiklen citeres Peter Brixtofte for følgende udsagn: "Aktivitets-aftalen skal fange den gruppe mennesker, der har lidt svært ved at forstå en mundtlig aftale". Det hedder videre bl.a.: [1]

> "Frederiksborg Amts Avis skiver, at ordningen har vakt vrede hos beskæftigelseskonsulent i Frederiksborg Amt, og medlem af socialudvalget i Farum, Bent Jensen (uden for partierne). Han kalder det en firkantet og desperat sorteringsmekanisme, fordi kommunen har sparet sine egne ressourcer væk.
>
> "Vås", siger Peter Brixtofte. "Mange er faktisk kommet i arbejde, vi har også nogle af landets laveste ledighedstal."

Endvidere var vedlagt en artikel fra Information den 20. juli 1992 under overkriften "Kritik af krav om behandling af kontanthjælp" med underrubrikken "Farum Kommune stiller betingelse for at kontanthjælps-modtagere kan få penge - "ufølsomt", siger Foreningen Sind."[2] og lignende artikel fra Kristligt Dagblad samme dato[3] samt artikel fra Information den 21. juli 1992 "Ingen kontanthjælpsmodtagere uden arbejde i Farum". [4]

Det vedlagte notat af 27. juli 1992 om praksis på området har følgende indhold:[5]

> "
>
> 1. Farum kommune stiller ifølge oplysninger i pressen krav om, at ledige kontanthjælpsmodtagere skal bevise, at de aktivt søger job og tager imod jobtilbud. Alkoholikere, stofmisbrugere og psykisk syge skal søge behandling og kniber det med danskkundskaberne må indvandrere på kursus.
>
> 2. De almindelige betingelser for, at en person kan modtage kontanthjælp efter bistandsloven er at personen:
>
> - har ophold her i landet
> - ikke selv har midler til sin forsørgelse
> - ikke har ret til forsørgelse fra andre personer
> - har været ude for ændringer i sine forhold
> - ikke er i stand til at forsørge sig selv, på grund af ledighed, sygdom, barsel, o. lign.

[1] 232-10,b49. Af Niels Christian Nielsen.
[2] 232-10,b50 Af Lars Bøgeskov.
[3] 232-10,b52
[4] 232-10,b52. Af Lars Bøgeskov.
[5] 232-10,b61-63

- godtgør at have udnyttet sine arbejdsmuligheder

3. Der kan ikke udbetales kontanthjælp, hvis ansøgeren afslår at modtage et tilbud om arbejde eller en beskæftigelsesfremmende foranstaltning. Hvis tilbuddet ikke længere står åbent, medfører afslaget, at kontanthjælpen kan ydes mod tilbagebetaling.

   Hvis en ansøger mener ikke at kunne påtage sig arbejde eller beskæftigelse på grund af sygdom eller risiko for helbred, skal dette attesteres af en læge, jf. § 40 stk. 1 nr. 3.

   Der findes ikke i bistandsloven udtrykkelige bestemmelser om at ansøgere skal være aktivt jobsøgende, men § 40 anviser eksempler på, hvordan udnyttelse af arbejdsmuligheder kan være godtgjort. Rådighedsvurderingen i kontanthjælpsreglerne afhænger af de individuelle forhold. Et krav om, at en person skal være aktivt arbejdssøgende, samt at kommunen skal være aktivt opfølgende, kan dog efter vores opfattelse udledes af reglerne i § 40 og 41.

4. Der ses heller ikke at være noget ulovligt eller i øvrigt kritisabelt i, at en kommune sikrer sig, at ansøgere har forstået betingelserne for at få hjælp. Ansøgere har således selv en oplysningspligt over for kommunen, jf. bistandslovens § 17 og 18, og desuden kan det være relevant at fremhæve betingelserne for at modtage den aktuelle form for hjælp, f. eks. ved at lade ansøgeren underskrive en formular, der beskriver betingelserne.

5. Om oplysningspligtens omfang i § 17 ... "herunder at lade sig undersøge af en læge eller indlægge til observation og behandling"... gælder, at den pågældende kun må afkræves disse oplysninger, hvis det er af direkte betydning for den foreliggende sag.

   I en almindelig kontanthjælpssag vil det typisk dreje sig om erklæring fra alment praktiserende læge om uarbejdsdygtighed på grund af sygdom. Men hvis der f. eks. er tale om afgørelse om, hvorvidt revalidering eller andre særlige foranstaltninger er påkrævede, kan der også blive tale om samtale med forvaltningens lægekonsulent, speciallægeundersøgelser eller indlæggelse til observation.

6. Den bestemmelse, der kommer nærmest den aktuelle debat om behandlingsvilkår for alkohol- og stofmisbrugere, er § 41 stk. 3:

   "Hvis hjælpen er begrundet i sygebehandling eller erhvervsmæssige foranstaltninger, er det en betingelse, at lægens eller kommunalbestyrelsens anvisninger følges".

   Vi mener ikke, at denne bestemmelse kan anvendes til at fratage en kontanthjælpsmodtager kontanthjælpen, hvis pgl. nægter f.eks. antabusbehandling. Den Sociale Ankestyrelse har ved en afgørelse af 9. september

1985 ikke fundet det berettiget at stille krav om antabusbehandling som betingelse for fortsat udbetaling af kontanthjælp. Derimod fandt man, at pgl. kunne overgå til den dengang eksisterende varige hjælp.

Farum kommune henviser formentlig heller ikke til denne bestemmelse, men mener måske, at det er en betingelse, at pågældende er på antabus eller i behandling for sit stofmisbrug for at være "arbejdssøgende."

7. Deltagelse i danskundervisning kan efter omstændighederne være en beskæftigelsesfremmende foranstaltning, som ikke kan afslås uden konsekvenser for kontanthjælpen.

8. Såfremt spørgsmålet dukker op mere officielt, vil det efter vores opfattelse være nødvendigt at indhente en redegørelse fra Farum kommune om ordningens nærmere omfang, før vi kan foretage en endelig vurdering af, om kommunen er gået videre, end bistandsloven giver mulighed for."

I artiklen 8. oktober 1992 i Danske Kommuner under overskriften "Ulovlig tvang - Farum metoder afvises af Socialministeriet" hedder det bl.a.:[1]

"Fem-ti kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune er på tvungen alkohol behandling på et alkoholambulatorium. Men det er ikke tilladt, siger Socialministeriet.

- Kontanthjælp må ikke gøres afhængig af en antabusbehandling på et alkoholambulatorium, fastslår fuldmægtig Lis Jakobsen fra kontantydelseskontoret i Socialministeriet.

Den Sociale Ankestyrelse traf en afgørelse om spørgsmålet allerede 9. september 1985, hvor der står: "Ankestyrelsen finder ikke, at det sociale udvalg har været berettiget til at stille krav om antabusbehandling som betingelse for fortsat udbetaling af hjælp efter Bistandslovens paragraf 37.4.
…"

Senere i samme artikel citeres områdechef Henning Skaarup, Farum Kommune:

"Vi siger bare, at hvis folk har lyst til at drikke, så skal de da gøre det. Bare ikke for vores regning. Hvis de ikke følger de henstillinger, vi giver, om at gå i alkoholbehandling, lukker vi af for kassen. Så opfylder de nemlig ikke længere Bistandslovens krav, hvor der står, at man skal gøre, hvad man kan for at forsørge sig selv og sine, som det så smukt hedder. Det kan man ikke, hvis man drikker sig bevidstløs hver dag.

Han fortæller, at man i praksis holder kontanthjælpen tilbage i en eller to uger.

[1] 232-10,b37

> Så finder folk som regel ud af, at de hellere må gøre, hvad vi siger.
> …"

Fuldmægtig Lis Jakobsen udarbejdede udarbejdede samme dato et notat om "i hvilket omfang der i bistandsloven er hjemmel til at gøre udbetaling af kontanthjælp betinget af en antabus-behandling".[1] I notatet diskuteres Farum Kommunes praksis. Konklusionen svarer til det refererede i artiklen, men det anføres også, at ankenævnets afgørelse er 7 år gammel, at der ikke er ændringer i bistandslovens bestemmelser på dette område, men at aktivlinjen er lagt i den mellemliggende tid. Efter notatet har ministeriet i øvrigt til bladet Danske Kommuner udtalt:

> "På spørgsmålet om, hvad Socialministeriet ville foretage sig i sagen, svarede vi, at sagen af de pågældende kunne indbringes for det sociale ankenævn, og derved blive prøvet. Vi oplyste endvidere, at det normalt ikke vil være den almindelige tilsynsmyndighed, der tager stilling til en klage, men den særlige klagemyndighed."

Ved brev af 19. december 1992 anmodede byrådsmedlem Bent Jensen (UP) Socialministeriet om at vurdere lovligheden af Farum Kommunes socialudvalgs beslutning af 21. maj 1992 om retningslinjerne "Aktiv på kontanthjælp":[2]

> "…
>
> Jeg har overfor socialudvalget, såvel som Farum byråd gjort rede for mine synspunkter, hvor jeg bl.a. har rejst tvivl ved lovligheden af at kunne nægte udbetalingen af kontanthjælp, hvis en person nægter at underskrive den udarbejdede aktivitetsaftale, men ikke nægter at deltage i behandling af sine misbrugsproblemer.
>
> Det er derfor min opfattelse, at personer i målgruppe 2, "Aktuelt ikke fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet" skal vurderes individuelt med henblik på en behandling- og deltage i denne jvf. Bistandslovens 41, stk. 3, og ikke kan nægtes kontanthjælp alene ved ikke at ville deltage i omtalte aktivitetsaftale."

Det fremgår af socialudvalgets protokol for møde den 15. december 1992 (pkt. 83), at Bent Jensen til udvalgets møde den 20. oktober 1992 havde anmodet om optagelse af følgende punkt på dagsordenen:

---

[1] 232-4,b32-34. Notat blev revideret 15. december 1992, men med stort set samme konklusion (232-4,b24-25).
[2] 232-10,b11

"I forbindelse med den løbende debat vedrørende retningslinier om "Aktiv på kontanthjælp" af 21.5.1992 skal jeg anmode om en orientering om den hidtidige administration af gr. 2 "Aktuelt ikke fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet"

1. Der ønskes oplyst, hvor mange personer, der har været omfattet af kravet om, "at borgeren går i behandling for sin sygdom eller sit misbrugsproblem" samt oplyst antal personer med alkoholproblemer, som på grund af manglende samarbejde har været omfattet af kontanthjælpsstop.
2. Der ønskes oplyst lovgrundlag for den hidtidige administration.
3. Der stilles forslag om, at notatets krav til misbrugere fjernes, således at retningslinierne bliver i overensstemmelse med gældende lov."

Socialudvalgets flertal fastholdt i mødet den 20. oktober 1992 lovligheden af retningslinjerne. Bent Jensen ønskede sagen indbragt for byrådet til afgørelse, idet han primært mente, at indgåelse af aktivitetsaftaler ikke var lovlig. Efter byrådsmøde den 11. november 1992 fastholdt socialudvalgets flertal beslutningen af 20. oktober 1992.

Socialministeriet anmodede den 25. januar 1993 tilsynsrådet om at behandle sagen.

Byrådet udtalte den 19. marts 1993 over for tilsynsrådet:[1]

"…
Socialudvalget har den 16. februar 1992 vedtaget at udtale, at Udvalget er ganske enig med Bent Jensen i, at Kommunen ikke kan nægte udbetaling af kontanthjælp alene med henvisning til, at en bor ger nægter at underskrive aktivitetsaftalen.

Socialudvalget har endvidere pålagt Socialforvaltningen at oraformulere notatet om "Aktiv på kontanthjælp", så det er i overensstemmelse med denne udtalelse.

Byrådet har den 10. d.m. vedtaget at tiltræde denne udtalelse.[2]

Endelig har Socialudvalget den 16. d.m. godkendt en revideret udgave af notatet "Aktiv på kontanthjælp"."

Tilsynsrådet udtalte - med beklagelse af sagsbehandlingstiden - den 23. juni 1994:[3]

"…

[1] 218-16,b8
[2] 249-4,b86-87. Protokol pkt. 41.
[3] 232-10,b3

Tilsynsrådet har bemærket at Farum Byråd har meddelt at Socialudvalget er enig i at kommunen ikke kan nægte udbetaling af kontanthjælp alene med henvisning til, at en borger nægter at underskrive aktivitetsaftalen. Retningslinierne er revideret i overensstemmelse hermed.

Vedrørende det reviderede notat om aktiv på kontanthjælp skal Tilsynsrådet udtale følgende:

Ad. side 2. B.: Midlertidigt uarbejdsdygtige eller sygemeldte.[1]
Der er ikke hjemmel til umiddelbart at nægte kontanthjælp alene fordi ansøgeren er misbruger og nægter at lade sig behandle. Først hvis misbruget resulterer i, at klienten undlader at opfylde betingelser om udnyttelse af sin arbejdsmulighed, foreligger der en afslagsgrund, jf. § 40, stk. 1.

Ad. side 5. 3.: Udbetaling af kontanthjælp[2]
Tilsynsrådet går ud fra at en standset kontanthjælp kan genoptages, når der er indgået/udleveret en ny aktivitetsaftale.

Tilsynsrådet skal for god ordens skyld bemærke, at den vurdering der ifølge notatets pkt. 2. Retningslinier skal foretages for hver enkelt klient med hensyn til hvilke aktivitetskrav der skal stilles, skal ske i samarbejde med klienten.
…"

14.3.2.1.2. Bistandslovens § 4 (1996)

I en avisartikel i Berlingske den 8. marts 1996 under overskriften "Fast arbejde på under 48 timer" omtaltes en sag, hvorefter nogle islændinge i Produktionshuset havde fået job efter 10 minutter.[3] Socialministeriets Kontantydelseskontor udarbejdede notat af 14. marts 1996 om en sagsbehandlers telefonsamtale med Lars Bjerregaard Jensen:[4]

"De islændinge, der er nævnt i artiklen, får kontanthjælp i højst én måned, hvorefter de får arbejde hos privat arbejdsgiver. De er hermed ude af kontanthjælpssystemet og skal ikke indberettes.

[1] Det hedder i retningslinjerne: "Borgere, der er skal i behandling, f.eks. pga. sygdom, barsel, misbrug, tunge sociale problemer. Aktivitetskravet til denne gruppe er, at de skal gå i behandling for deres sygdom. Der skal foreligge sygemeldning med behandlingsforslag/aktivitet/periode."
[2] Det hedder i retningslinerne: "Efter indgåelse eller udlevering af aktivitetsaftalen, hvis borgeren ikke ønsker at underskrive aftalen udbetales kontanthjælp for en måned eller 14 dage frem (efter normal lønudbetalings-periode). Hvis hjælpen er stoppet efter en advarsel kan udbetalingen først genoptages, når der er indgået en ny aktivitetsaftale."
[3] 232-11,b2
[4] 232-11,b1

Der er imidlertid også andre, der ikke mestrer det danske sprog, og som derfor revalideres.

Lars Bjerregaard oplyste endvidere, at man havde studeret den nordiske konvention, men var uvidende om bistandslovens § 4 og indberetningsskemaerne, som han fik oplyst rekvireringsadressen på.

Vi får så nok nogle indberetninger.

Ellers er det typisk 30-50 årige islændinge, veluddannede - enkelte akademikere - der alle får arbejde. De har deres egen "mafia" - støtter og hjælper hinanden.

Samtalen forløb udemærket - Lars Bjerregaard var glad for oplysningerne, men ville helst tale om indvandrere fra andre lande end de nordiske, som åbenbart er sværere at hjemsende.

Jeg foreslår, at vi foreløbig anser vores tilsynsforpligtelse for opfyldt. Vi er meget velkomne til at vende tilbage om det islandske spørgsmål, og kommunen er nu gjort opmærksom på vores muligheder og forpligtelser efter § 4."[1]

Indstillingen blev tiltrådt.

14.3.2.1.3. Sygemeldte (1998)

Jyllands-Posten skrev den 13. juni 1998 under overskriften "Farum tvinger sygemeldte i arbejde":[2]

"… Formålet er ifølge kommunen at få de sygemeldte væk fra passive ydelser og tilbage på arbejdsmarkedet. Ordningen forarger formanden for Folketingets Socialudvalg, Villy Søvndal (SF). Han mener, at kommunen handler ulovligt og vil rejse sagen over for socialministeren. …

Leif Frimand, der er ordførende direktør i Farum Kommune, opfatter ikke kommunens ordning som ulovlig. Han ser den derimod som en hjælp til folk om vende tilbage til arbejdsmarkedet efter en længerevarende sygdomsperiode. "Der er ingen grund til, at der går politik i, at vi beder folk om selv at hjælpe til med at komme væk fra offentlig forsørgelse," siger Leif Frimand. Kommunen vurderer, at mindst fem personer ikke har fået sygedagpengene, før de mødte op i kommunens Produktionshus.

---

[1] Bistandslovens § 4 havde følgende ordlyd: "§ 4. Bliver der behov for vedvarende hjælp til forsørgelse af en person, der ikke har dansk indfødsret eller ret til hjælp i medfør af § 3, afgør socialministeren eller den myndighed, ministeren giver bemyndigelse hertil, om pågældende skal hjemsendes. *Stk. 2.* Der kan dog ikke træffes beslutning om hjemsendelse af udlændinge, der bor her i landet med henblik på varigt ophold, og som lovligt har boet her i mere end de sidste 3 år."

[2] 257-9,f1,b13. Af Søren Kragh Petersen.

> Holdingen er, at hvis borgerne vil modtage offentlige ydelser, så har det offentlige ret til modkrav."

Folketingets Socialudvalg anmodede socialminister Karen Jespersen (A) om ministerens kommentarer til artiklen. Ministeren svarede den 3. juli 1998, at hun kunne henholde sig til en vedlagt udtalelse fra Farum Kommune.[1] I kommunens udtalelse af 23. juni 1998 hedder det bl.a.:[2]

> "…
> Farum kommune skal i den forbindelse henvise til skærpelse af kommunens forpligtelse om tidlig opfølgning i dagpengesager i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel § 24 stk. 1 af 27. december 1996.
> …
>
> Farum kommunes Socialudvalg og Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalg har i forlængelse af lovens vedtagelse og i overensstemmelse med lovens ånd, besluttet en målsætning for tidlig indsats i sygedagpengesager.
>
> Målsætningen er blandt andet udtrykt i ni punkter som vedlægges som bilag.[3]
>
> Farum kommune tvinger ikke sygemeldte i arbejde og stopper ikke udbetalingen af sygedagpenge, således som det fremgår af artiklen.
>
> Jyllandspostens bearbejdelse af artiklen må stå for journalistens egen regning."

14.3.2.2. SiD's kritik (1992-1994)

Såvel SiDs lokalafdeling i Birkerød Farum som SiDs landsorganisation rejste fra begyndelsen af 1992 kritik af Farum Kommunes beskæftigelsesindsats med det overordnede tema, at kommunen udnyttede bistandsklienterne. I pressen blev det tunge skyts trukket frem, herunder med udsagn om, at kommunen begik økonomisk-socialt bedrageri og modsvar i form af trusler om injuriesager.[4]

Kritikken omfattede spørgsmål, (1) om hvorvidt unge bistandsklienter blev "udlejet" til private arbejdsgivere og lovligheden heraf, og (2) om kommunen overholdt overenskomsten

[1] 232-15,b2-3. Der henvises i øvrigt til beretningens bilag 10 vedrørende Folketingsåret 1997-1998, 2. Samling, spørgsmål AD 313 med yderligere spørgsmål 58 og 59.
[2] 232-15,b4-5
[3] 232-15,b6
[4] Se bl.a. Frederiksborg Amts Avis 27. og 29. maj 1992 (470-34,b503-504).

med SiD for de beskæftigede i Produktionshuset. Kritikken omfattede endvidere spørgsmål, (3) om bistandsklienterne faktisk var til fuld rådighed for arbejdsmarkedet, og (4) om der i beskæftigelsesprojekter kun blev udført arbejde, der ellers ikke ville være blevet udført. Der henvises i øvrigt til Jens Jørgen Nielsens beskrivelse af kritikpunkter.

De to første emner behandles nedenfor, mens de sidste to spørgsmål er behandlet i henholdsvis afsnit 14.3.2.4. om klagesager i Det Sociale Ankenævn og afsnit 14.5.1. om Arbejdsmarkedsnævnet/Arbejdsmarkedsrådet.

14.3.2.2.1. Fortjeneste og overenskomst

Om SiD's oprindelige holdning skriver Jens Jørgen Nielsen i "Ikke bare rødvin - Om underet i Farum" (2003), side 12:

> "SiDs årelange kamp
>
> Oprindelig var SiD ikke negativt stemt over for Lars Bjerregaards idéer med Produktionshuset. Som Steen Johansson, faglig sekretær i SiD Birkerød-Farum, siger det:
>
> "Lars Bjerregaard havde en karisma, som vi dengang også mente, kunne bruges til noget fornuftigt". …"

Det Fri Aktuelt bragte den 25. februar 1992 en artikel med overskriften "Sociale klienter bliver lejet ud." med underrubrikken "Farum kommune har lejet 60 unge i kommunens beskæftigelsesprojekt ud til private virksomheder. Timeløn: 17,50 kr." Det hedder bl.a.:[1]

> "Farum kommune skylder 1.2 millioner til 60 unge, der i 1991 var ansat i kommunens beskæftigelsesprojekt, Produktionshuset, mener SiD.
>
> Samtidig anklager SiD kommunen for at tjene på at udleje de ansatte i Produktionshuset til private virksomheder.
>
> SiD har en overenskomst med Produktionshuset. I den står, at timelønnen for folk i beskæftigelsesprojektet ligger på omkring 70 kroner. Men sidste år havde Produktionshuset i samarbejde med socialforvaltningen sat 60 af de ansatte på forrevalidering efter bistandslovens paragraf 37. De skulle "arbejdsprøves", og fik

[1] 232-4,b25. Af Lisbeth Lambert.

derfor ikke løn efter overenskomsten, men arbejdede for en ydelse, der svarer til bistandshjælpen.

SiD mener, det er overenskomstbrud og kræver nu at kommunen efterbetaler de unge 1.2 millioner.

Samtidig kræver SiD, at kommunen helt ophører med at leje de ansatte i Produktionshuset ud til private virksomheder. Udlejningen foregår i dag på den måde, at en virksomhed kan låne arbejdskraft af Produktionshuset, hvis de står og mangler folk i kortere perioder.

Virksomhederne betaler så kommunen, hvad der svarer til den overenskomstmæssige timeløn. Men de udlånte er stadig ansat og lønnet af kommunen. Er den udlånte på forrevalidering, får vedkommende kun udbetalt, hvad der svarer til bistandshjælp.

Kort sagt: Virksomheden sparer penge og kommunen tjener penge. Sorteper bliver de unge ledige, mener SiD.
Forretningsfører Arne Hansen, understreger at SiD ikke har noget principielt imod arbejdsprøvning.

”Men de unge, der bliver lejet ud mens de er på paragraf 37, får omregnet, hvad der svarer til omkring 17,50 i timen. Det er jo ganske utroligt, at kommunen så samtidigt siger, at de er i stand til at leje klienter ud for for eksempel 80 kr. i timen.

Vi har konkrete eksempler på, at Farum Kommune har haft unge igennem systemet flere gange - og hver gang starter de forfra på arbejdsprøvning. Så er der jo ikke længere tale om, at Produktionshuset skal prøve de unges arbejdsevne”, siger han.

SiD vil nu have stoppet kommunens praksis.

”I første omgang giver vi Farum kommune en chance for et mindeligt forlig” siger Steen Johansson fra Sid Birkerød/Farums afdeling.

”Ud over efterbetaling vil vi have en skriftlig aftale om, at Produktionshuset stopper med at udlåne folk til det private erhvervsliv mod betaling, og vi vil have en aftale om, at en eventuel arbejdsprøvning ikke sker på bekostning af faste medarbejdere i virksomhederne.”

Lederen af Produktionshuset, Lars Bjerregaard Jensen er rystet over SiD's krav om efterbetaling. ”Jeg kan kun sige, at SiD hele tiden har været orienteret om, hvem der er på ydelse, og hvem der ikke er det. Ellers har jeg ikke nogen kommentar til erstatningskravet” siger han. ”Vi har Arbejdsmarkedsnævnets godkendelse af, at vi må sælge produktion. Mit udgangspunkt er kun et: Alt hvad vi kan lave af samarbejde med de private virksomheder, om det så drejer sig om

A, B eller C-løn, det går kun den ene vej, at vi håber, virksomhederne ansætter de folk de låner bagefter".

Farums borgmester Peter Brixtofte har ikke hørt om sagen. "Alt det her må være SiD's generelle forfølgelse af kommunen efter vores privatisering af det kommunale vejhold"[1] siger han. "Jeg ved ikke noget om det. Alt jeg kan sige er, at Farum kommune ikke har en eneste ledig. Alle er sat i sving."

Næstformanden i Dansk Socialrådgiverforening Rie Græsborg har aldrig hørt om Farum kommunes praksis før.

"Vi er ude i de grå zoner med hensyn til regler om det her," siger hun. "Men umiddelbart synes jeg det lyder kritisabelt, hvis et beskæftigelsesprojekt låner folk på arbejdsprøvning ud mod betaling. Alene af den grund, at hvis arbejdsgiverne er parate til at betale en løn for en præstation, så burde den løn tilhøre den person, der yder præstationen."

Farum Kommune udsendte den 25. februar 1992 en pressemeddelelse "om Farum Kommunes indsats for ledige":[2]

"Farum Kommune bruger årligt 23 mio. kr. på et samarbejde med private virksomheder med henblik på at skaffe ledige varig beskæftigelse i det private er hvervsliv.

Farum Kommunes indtægt i forbindelse med dette samarbejde udgør ca. 0,5 mio kr.

Indtægten opnås primært ved udførelse af arbejde i Produktionshuset men i visse tilfælde foregår produktionen af pladsmæssige årsager i de private virksomheder. Denne aktivitet er godkendt af Arbejdsmarkedsnævnet fra 1. januar 1987 og fra 1. januar 1992 ligger godkendelsen i kommunens eget regi.

Det hører til sjældenhederne, at Farum Kommune placerer ledige i arbejds-prøvning i private virksomheder idet disse ledige hovedsalig beskæftiges med produktion i Produktionshuset.

Farum Kommune har i 1991 haft ansat 6 ledige i arbejdsprøvning mod betaling i **sammenlagt ca. 125 timer ialt** i private virksomheder som Produktionshuset i forvejen samarbejder med.

Den timebetaling, kommunen får for at udføre arbejde for private virksomheder indenfor deres egne rammer er fastsat til 70,00 kr. og svarer til den betaling kommunen får for det arbejde, der udføres i Produktionshuset. Timebetalingen er naturligvis uafhængig af, hvad den enkelte ansatte modtager i ydelse fra

[1] Jf. bind 6, kapitel 9.
[2] 218-18,b76-77

kommunen. Det er **selvfølgelig** virksomheden uvedkommende hvor meget den enkelte ansatte modtager i kontanthjælp.

SiD er løbende holdt orienteret om ansættelserne i Produktionshuset på kontanthjælp og har **ikke** haft indvendinger tidligere.

I det hele taget har Produktionshuset siden åbningen for 5 år siden haft et tæt og positivt samarbejde med SID's Birkerød-Farum afdeling - bl.a. gennem ugentlige møder.

Der gøres iøvrigt opmærksom på, at Farum Kommune i 1991 har skaffet **500** kontanthjælpsmodtagere jobs i private virksomheder. Omkring 80 % er ikke vendt tilbage til kontanthjælp.

Udtalelse fra borgmester Peter Brixtofte:

SiD fører en kynisk hetz imod Farum Kommune - begrundet i SiD's modstand mod de forskellige privatiseringer, der er gennemført i kommunen.

SiD vil prøve - som det er lykkedes andre steder - at ødelægge gode beskæftigelsesaktiviteter med det resultat, at den ulyksalige arbejdsløshed bliver større.

SiD gør hvad de kan for at forhindre kommunen i at hjælpe de svagest stillede i samfundet.

Produktionshusets ledelse og medarbejdere har udført et forbilledligt og slidsomt arbejde, der har ført til et fald i arbejdsløsheden i Farum.

Afslutningsvis vil jeg sige, at SiD modarbejder de bestræbelser, som stort set hele folketinget er enige om under overskriften **Aktiv på kontanthjælp og dagpenge**."

Det Fri Aktuelt fulgte op den 26. februar 1992 med en ny artikel "KL: SiD bør ændre overenskomsten" med underrubrikken "Farumsborgmester bekræfter, at seks unge på bistand har været i arbejde mod betaling. SiD har flere eksempler". I artiklen udtaler kontorchef Eske Groes, KL bl.a.: [1]

"SiD's problem er, at de har lavet en aftale med Farum komrmme om overenskomstsmæsig løn til de unge. Samtidig er det fuldt lovligt at sætte de unge til at arbejde for deres kontanthælp, forklarer Eske Groes.

[1] 479-13 Jf. afsnit 14.3.2.2.3.

> Han siger, at virksomhederne blot betaler den overenskomstmæssige løn til Farum kommune, for at have ryggen fri. De har overenskomst med SiD og vil ikke have problemer.
>
> SiD-formanden Steen Johansson, Birkerød/Farum slår fast, at Farum kommune har overtrådt overenskomsten, og den er ikke sat ud af kraft, selv om sociallovgivningen tillader at unge arbejder for deres bistand."

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg bad den 28. februar 1992 henholdsvis socialministeren og arbejdsministeren om kommentarer til de to artikler i Det Fri Aktuelt. Socialministeren anmodedes samtidig om at "redegøre for, hvilke regler der er om forrevalidering, og hvordan disse skal administreres." Arbejdsministeren anmodedes om at "redegøre for, om den administration, der sker i Farum Kommune, er i overensstemmelse med loven og dens intentioner."

Socialminister Else Winther Andersens (V) svarede 6. marts 1992, at mange kommuner i tråd med de socialpolitiske intentioner praktiserer den såkaldte aktivlinje hvorefter personer på overførselsindkomst får et tilbud om beskæftigelse, revalidering eller en anden aktivitet i stedet for at skulle modtage en passiv ydelse. Det var en forudsætning, at der sker en effektiv visitering til et tilbud, der er afpasset efter den enkeltes ønsker og formåen. Som et redskab for aktiveringsindsatsen havde kommunerne fra den 1. juli 1990 fået mulighed for at anvise arbejde til personer, der modtager kontanthjælp, ungdomsydelse og revalideringsyde1se og til personer, der tilhører andre særligt udsatte grupper af ledige. I svaret redegjordes nærmere for reglerne.[1]

Det fremgår af Socialministeriets sagsakter, at ministeren modtog udkast til svar i et mavebælte af 6. marts 1992 med bemærkning bl.a.:[2]

> "Svaret til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg går ikke ind i en nærmere diskussion af påstandene i de to avisartikler, fordi det er særdeles vanskeligt ud fra artiklerne, at få hold på de faktiske forhold i Farum kommune.
> …
>
> Reglerne om arbejdsprøvning i et revalideringsforløb giver ikke hjemmel til en egentlig ansættelse af tidligere kontanthjælpsmodtagere på det almindelige arbejdsmarked med en aflønning svarende til kontanthjælpen."

[1] 232-4,b9-11. Svaret er i sin helhed medtaget i beretningens bilag 10 under 2.4.1.1.1 (spørgsmål nr. 81 af 28. februar 1992 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg, Alm. del - bilag 191).
[2] 232-4,b21

Til kontorets indstilling er påført - formentlig departementschefens - bemærkning om, at det er

> "svært at sige noget håndfast om Farum Kommunes behandling af disse sager. Det ville kræve en konkret vurdering af de enkelte sager som SM netop ikke skal eller har kompetence til. Det afgørende for mig at se må være om der reelt er tale om arbejdsprøvning eller ej. …"

Arbejdsminister Knud Erik Kirkegaard (K) svarede arbejdsmarkedsudvalget den 13. marts 1992.[1] Svaret er ordret gentaget i første og andet afsnit i ministerens svar af 17. marts 1992 på spørgsmål stillet af folketingsmedlem Lilli Gyldenkilde (F):[2]

> "Vil ministeren sørge for, at der bliver grebet ind over for kommuner, der som Farum Kommune udnytter unge bistandsmodtagere ved at leje dem ud til arbejdsgivere til overenskomstmæssig løn, selv om kommunen kun udbetaler de unge bistandshjælp?
>
> **Begrundelse:**
>
> Spørgeren betragter det som umoralsk, når en kommune lejer bistandsmodtagere ud til private arbejdsgivere, opkræver overenskomstmæssig løn og udbetaler den meget lavere bistandshjælp til de unge bistandsmodtagere.
>
> Det har ikke været intentionen bag lovgivningen om, at unge bistandsmodtagere skal aktiveres. Såfremt det er muligt for kommunen at finde job til de unge hos private arbejdsgivere, er det godt, men så må kommunerne anstændigvis lade være med at profitere heraf.
>
> Ifølge lovgivning vedrørende kommunens ret til at anvise arbejde på lige fod med AF og ifølge liberaliseringsloven for anvisning af arbejde blev det udtrykkelig nævnt og accepteret af ministeren, at der ikke måtte indeholdes dele af lønnen fra den anviste til dem, der fik anvisningsretten. Derfor er der efter spørgerens mening grundlag for at gribe ind over for Farum Kommune og eventuelt andre kommuner, der følger den praksis, der er anledning til dette spørgsmål.
>
> **Svar:**
>
> Efter reglerne i lov om kommunal beskæftigelsesindsats kan kommunerne give tilskud til ansættelse af unge og andre udsatte grupper af ledige i private

[1] 232-4,b15-16. Svaret er i sin helhed medtaget i beretningens bilag 10 under 2.4.1.1.2 (spørgsmål nr. 84 af 28. februar 1992 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg, Alm. del - bilag 193).
[2] 232-4,b12. Svaret er også medtaget i beretningens bilag 10 under 2.4.2.1. (spørgsmål nr. S 550 af 28. februar 1992).

virksomheder og institutioner. Løn- og arbejdsvilkår skal efter loven være overenskomstmæssige eller de sædvanlig tilsvarende arbejde. Det samme gælder for unge under 21 år, der ti1bydes beskæftigelse i private virksomheder efter reglerne om ungdomsydelse i lov om social bistand.

Det siges ikke direkte i loven, at den enkelte virksomhed udbetaler lønnen til den ansatte og ikke til kommunen, men loven forudsætter, at der etableres et ansættelsesforhold, og at lønnen udbetales til den ansatte. Såfremt en kommune modtager et beløb svarende til overenskomstmæssig løn for det pågældende område og udbetaler kontanthjælp til den ledige, er det efter Arbejdsministeriets opfattelse ikke i overensstemmelse med forudsætningerne i lov om kommunal beskæftigelsesindsats.

Lov om kommunal arbejdsformidling giver kommunalbestyrelsen adgang til at anvise arbejde på det ordinære arbejdsmarked til personer, der modtager eller søger støtte efter afsnit III eller IIIA i lov om social bistand, og til personer, der tilhører andre særligt udsatte grupper af ledige.

Loven om kommunal arbejdsformidling giver alene kommunerne adgang til at formidle arbejde til de af loven omfattede persongrupper, men ikke til at drive virksomhed i form af udlejning af arbejdskraft, således som det efter liberaliseringen af arbejdsformidlingen er blevet tilladt for private, uden at der kræves særlig tilladelse. Såfremt en kommune ved placering i arbejde af unge kontanthjælpsmodtagere går frem på den måde, der er beskrevet i spørgsmålet, vil kommunens fremgangsmåde ikke have hjemmel i loven om kommunal arbejdsformidling.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at der ikke med loven om kommunal arbejdsformidling er givet kommunerne adgang til at opkræve betaling i forbindelse med udøvelse af kommunens arbejdsformidlingsvirksomhed, hverken hos arbejdsgiveren eller arbejdstageren.

Efter § 47, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse varetages det almindelige tilsyn med kommunerne af de for hvert amt nedsatte tilsynsråd. Da spørgsmålet tager udgangspunkt i en konkret sag, som jeg ikke har kendskab til, har jeg bedt Tilsynsrådet for Frederiksborg amt om at undersøge sagen."

I forhold til SiD's påstand om overenkomstbrud søgte Farum Kommune bistand i Kommunernes Landsforening (KL), der herefter førte sagen for kommunen.

Farum Kommune, Produktionshuset, udarbejdede et notat af 18. marts 1992 om SiD's kritik og spørgsmål i Folketinget. Det hedder bl.a.:[1]

[1] 218-18,b41-43

"…

Der går ca. 1.000 mennesker igennem Produktionshuset om året. Af disse 1.000 er der ca. 50 mennesker på årsbasis der er på det der i daglig tale kaldes "arbejde på ydelse". Det vil sige, at de modtager kontanthjælp, men at kommunen forlanger at de skal være aktive for at modtage ydelsen.

De øvrige 950 mennesker er overenskomstmæssige lønnede i de arbejdsforhold de ansættes i.

Når de sidste 50, og bemærk at det er 50 på årsbasis, **i en kortere periode** ikke oppebærer overenskomstmæssig løn, skyldes det, at de enten selv har vist det eller ikke skønnes at kunne udfylde en arbejdsfunktion der berettiger til at oppebære løn. Det kan skyldes mange forhold, men for de fleste i denne gruppe er årsagen at de mangler "arbejdspladskultur" - de udebliver uden begrundelse, de går et ærinde i arbejdstiden og kommer ikke tilbage, de udfører ingen egentlig produktion, de beruser sig o.s.v.

Denne gruppe er placeret i "projekter" med projektledere og vil modtage bistandshjælp i en kortere periode i en "arbejdsprøvning". For nogle er det 1 måned og for andre 2-3 måneder, hvorefter de ved stabilt fremmøde anvises arbejde i private virksomheder eller indgår på overenskomstmæssig løn i Produktionshuset.

Produktionshuset har aftale med en række firmaer, der får udført arbejde for hvilket der betales efter arbejdets karakter. Dette sker i lighed med arbejde der udføres i andre værksteder under offentlig regi.

Den største del af produktionen foregår i Produktionshuset.

I nogle tilfælde er produktionen foretaget i virksomhederne og til overenskomstmæssig løn, der er udbetalt til den eller de der har været beskæftiget. Ud af de 50 der tidligere omtalt har "arbejdet på ydelse" er der **efter Produktionshusets opgørelse 6 mennesker der tilsammen har arbejdet 125 timer** i private virksomheder under ledelse af en projektleder fra Produktionshuset.

For denne ydelse har virksomheden **ikke udbetalt løn** men er blevet faktureret et beløb + moms pr. time pr. mand. Dette beløb er fastsat udfra, at den private virksomhed for ikke at modtage konkurrenceforvridende støtte, skal betale for en omsættelig produktion.

Tilsvarende betaler virksomheder der får udført arbejdet i Produktionshuset en pris + moms enten baseret på antal timer eller på akkordberegning.

Lidt "firkantet sagt" istedet for at flytte produktionshusarbejde til Produktionshuset i disse 125 timer, er projektgruppen flyttet til virksomheden, og har udført en afgrænset opgave.

Kommunen anvender ca. kr. 24 millioner om året på arbejdsplaceringer, løntilskud m.m med henblik på at skaffe varig beskæftigelse til de arbejdsløse og langtidsledige. (Staten refunderer noget af dette).

Produktionshuset omsætter for kr. 550.000,00 i sin produktion, så man kan ikke som det er fremkommet sige, at Farum kommune tjener fedt på de arbejdsløse.

Kommunen (borgmesteren) har stoppet projektgrupper med projektledere, i private virksomheder indtil Tilsynsrådet er kommet med den fornødne vejledning om hvordan reglerne, der kan virke noget selvmodsigende, skal tolkes.

Det bliver interessant at se, om fagbevægelsen har ret i, at aktivering af svage bistandsklienter der ikke udfylder en arbejdsplads skal have fuld løn.
…"

I notatets afsluttende resumé hedder det:

"…

- Farum kommunes målsætning er, at alle der modtager kontanthjælp på grund af manglende arbejde, skal have arbejde og anvises et sådant.
- ca. 1.000 personer om året henvender sig til Produktionshuset.
- de 950 personer anvises arbejde umiddelbart i en "fast stilling" eller mod løntilskud i henhold til arbejdsmarkedslov givningen.
- ca. 50 af de personer der henvender sig eller henvises fra Socialforvaltningen har behov for egentlig optræning for at opnå mulighed for tilknytning til arbejdsmarkedet. De fleste af disse har misbrugerproblernatikker og har mange svigt i arbejdssituationer. Disse anvises arbejde på ydelse (i henhold til § 37 eller § 43 i bistandsloven) i en kortere periode indtil stabilitet i fremmødet giver mulighed for, at anvise overenskomstmæssig arbejde.
- en del personer overgår til egentlig revalidering.
- SiD har ved ugentlige møder været orienteret og vidende om denne praksis.
- Farum Kommune udlejer ikke arbejdskraft!. I 125 timer tilsammen har 6 personer udført Produktionshus-arbejde under en projektleder i private virksomheder. Denne ydelse har arbejdsgiveren i lighed med arbejde i Produktionshuset betalt for/ kr. 70,00 + moms pr. time."

I et brev af 12. maj 1992 til KL uddybede SiD landsorganisationen sin kritik således:[1]

" …

Ad 1. Arbejdsprøvning

[1] 470-34,b169-171. Underskrevet af Hardy Hansen og Arne Hansen. Dette bilag og efterfølgende statusnotat af 24. september 1992 er alene et uddrag fra KL's meget omfangsrige sag. Kommissionen har ligeledes haft adgang til SiD Birkerød-Farums arkivalier.

Jeg vedlægger papir fra Farum Kommunes Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalg af 6. marts 92, hvor det på side 4 fremgår, at 60 personer i 1991 har været ansat i Produktionshuset på ydelse - alle som forrevalideringer!

Som bilag er hæftet navneliste over personer som enten har været på Arbejdsprøvning og/eller "udlån/udlejning".

Ad 2. Udlån

Her skal nævnes de virksomheder, hvortil Produktionshuset har lånt personer, angiveligt som § 37 (arbejdsprøvning) eller blot som simpelt udlån.
… [der opregnes navne på 11 personer med i alt 13 arbejdssteder, heraf 4 offentlige[1]]

Derudover har der været dokumenteret udlån til:

- Colon Miljøpack A/S (3 mand m/k)
- Farum Midtpunkt som gårdmand.

De 15 nævnte er dokumenteret udlån. Vi har kendskab til, at det forekommer i langt større udstrækning.

Vi modtager til stadighed henvendelser vedrørende denne sag.

Ad 3. Udflytning af Paltholmskolen

Nedenfor nævnte navne har deltaget i udflytningen:
… [navne på 23 personer]
Muligvis flere

Af dem har 2/3 dele udelukkende fået bistandshjælp på trods af aftale (undertegnede har korrespondance om denne sag i forvejen).[2]
…"

Kommunen udarbejdede den 24. september 1992 et statusnotat til brug for et forhandlingsmøde med SiD den 28. september 1992. I notatet opsummeres forløbet således:[3]

"Til forhandlingen med SiD hos Kommunernes Landsforening den 28. september 1992 ligger to (komplekser af) sager:

1) Arbejdsprøvning/forrevalidering
2) Udlån/udlejning

[1] De offentlige arbejdssteder er 1 børnehave, 2 pedelmedhjælper på skole og 1 Farum Bibliotek.
[2] 470-34,b489, 484 og 459. Kommunen erkendte, at de pågældende ved en administrativ fejl i kommunen ikke havde fået udbetalt skolebetjentmedhjælperløn, hvorefter dette punkt udgik af sagen.
[3] 470-34,b477 og 301-2,b266f

Arbejdsprøvning/forrevalidering
SiD påstår, at

Kommunen beskæftiger bistandsklienter i Produktionshuset, som i medfør af bistandslovens § 37 får udbetalt bistandshjælp + arbejdsdusør på 50 kr. pr. dag.

SiD har sideløbende indbragt 12 konkrete sager for det sociale Amtsankenævn, idet forbundet ikke mener, at bistandsloven er overholdt.

Subsidiært påstår SiD - uanset udfaldet af Amtsankenævnssagen - "overenskomstbrud" og kræver lønregulering i overensstemmelse med den lokale aftale.

Svar: Det er korrekt, at også bistandsklienter beskæftiges/arbejdsprøves i Produktionshuset.

Dette er sket siden 1986, hvor Produktionshuset blev oprettet for at koncentrere og integrere beskæftigelsesindsatsen for arbejdsløse, langtidsledige og revalidender i et fælles beskæftigelsesprojekt med det formål at medvirke til, at de ledige får beskæftigelse på arbejdsmarkedets normale vilkår.

Produktionshusets "kunder" kan opdeles i to hovedgrupper:

* Ledige, der umiddelbart er i stand til at få og beholde beskæftigelse
* Ledige, der har behov for at blive tilvænnet arbejdsmarkedets kvalifikationsmæssige krav og sociale normer.

Kommunen har videresendt SiDs klage over arbejdsprøvningen af 12 bistandsklienter til Amtsankenævnet. Kommunen redegør nærmere for de enkelte sager og afviser SiDs påstand om, at Kommunens beslutninger om at arbejdsprøve de pågældende er i strid med bistandsloven.

Kommunen vurderer det som usandsynligt, at Amtsankenævnet skulle "overskønne" Kommunen.

Hvis det alligevel sker, har Amtsankenævnet ingen sanktionsmuligheder ud over at udtale sig om, at Kommunen ikke havde hjemmel til at foretage arbejdsprøvningen og at give forslag til, hvad Kommunen burde have gjort.

Konklusion og forhandlingsmandat:
Kommunen bekræfter, at Produktionshuset også anvendes til arbejdsprøvning af bistandsklienter, hvilket er i overensstemmelse med dels Produktionshusets formål dels bistandsloven.

Da arbejdsprøvningen således har hjemmel i lov om social bistand, er der heller ikke tale om overenskomstbrud.
Udlån/udlejning
SiD påstår, at

Kommunen udlåner bistandsklienter til private virksomheder, som afregner 80 kr. pr. arbejdstime til Kommunen, men Kommunen udbetaler (kun) klienten bistandshjælp + 50 kr. pr. dag.

SiD forlanger efterbetaling af "manglende løn".

Under forhandlingen hos KL den 18. august 1992 præsenterede SiD en kopi af brevet fra Produktionshuset til Colon Miljøplast og nævnte, at forbundet har dokumentation for 12 tilsvarende udlejninger.

SiDs faglige sekretær, Steen Johansson, har den 1. september 1992 fremlagt yderligere "dokumentation" i form af en håndskrevet liste over 9 personer, som påstås at have været udlejet:

Nedenfor gengives de 9 navne med Kommunens kommentarer:

Johnsen Industri

[N1] Var ansat af Kommunen og aflønnet efter den lokale aftale.

Johnsen har betalt stk.-pris for antal producerede ydelser i overensstemmelse med Arbejdsmarkedsnævnets godkende1se. Produktionen har fundet sted i Johnsens lokaler.

[N2] Var på ydelse (bistandshjælp).

Indgår i social klagesag, af hvilken det fremgår, at [N2] har været 1,5 måneder hos Johnsen.

[N3] Som [N2]. Indgår i social klagesag.

[N4] Ansat af og hos Johnsen. Ukendt i Kommunen.

[N5] Ansat af og hos Johnsen. Ukendt i Kommunen.

[Firma F1]

[N6] Var på ydelse (bistandshjælp). Indgår i social klagesag.

[N7] 14 dage på ydelse, hvorefter hun af Produktionshuset blev anvist varig beskæftigelse i en privat virksomhed.

Wagner Plast

[N8] Ansat af og lønnet af virksomheden.

[N9] Har tidligere været ansat i Produktionshuset med aflønning efter den lokale aftale

[Firma F2]

[N10] Har ifølge SiD været hos [F2] tre eftermiddage. På ydelse.

[N11] Ansat af Kommunen og lønnet efter den lokale aftale. Stk.-pris afregning.

Konklusion og forhandlingsmandat:

Kommunen bekræfter, at bistandsklienter i medfør af bistandslovens regler har været på arbejdsprøvning i private virksomheder.

Da der har været tale om arbejdsprøvning, har de pågældende ikke modtaget løn. Virksomhederne har i intet tilfælde afregnet 80 kr. i timen til Kommunen."

Det i statusnotatet nævnte brev fra Produktionshuset til Colon Miljøplast, rettelig til Colon Miljøpack A/S, Farum, var dateret 13. februar 1992 og havde følgende indhold:[1]

"Vores aftale om lån af 3 mand kr. 80,00 pr. time i perioden 13. februar 1992 til og med 19. februar 1992 bekræftes herved"

På brevet er med håndskrift påført: "Torsdag Fra 12.00 2 MAND"

På kommunens sag findes følgende redegørelse af 4. maj 1992:[2]

"Den 13. februar 1992 ringer Colon Miljøpack og forespørger om de kan leje 3 mand i ca. 1 uge, idet driftslederen mener at have læst at dette var muligt.

Da Produktionshuset altid har ønsket at samarbejde og servicere det private erhvervsliv i Farum, blev det besluttet at gå ind i projektet med det formål, at disse ledige kunne få fast arbejde.

Der aftales en pris på ca. kr. 80,00 i timen, idet det er Produktionshusets opfattelse, at hvis der ikke bliver betalt for ydelsen, kunne det opfattes som konkurrenceforvridende virksomhed.

3 medarbejdere fra Produktionshuset sendes til virksomheden. Den ene ansat på kontanthjælp og de 2 andre ansat på timeløn. Det aftales, at personen ansat på kontanthjælp skal have timeløn fra den dag han starter på Colon Miljøpack. Han når aldrig at starte - de to andre som er ansat på timeløn i Produktionshuset, når totalt at arbejde i 8½ time og karakteriseres af driftslederen som meget ustabile og projektet stoppes.

[1] 175-13,b84 og 218-18,f1,b29. Som sagsbehandler var anført Lars B. Jensen. Ifølge CVR-registret ændrede virksomheden navn til Danisco Miljøpack A/S. Virksomheden ophørte i 1998.
[2] 218-18,b25

> Lederen af Produktionshuset har på et økonomiudvalgsmøde beklaget episoden og erkender at det var en fejl, det samme har borgmesteren på vegne af lederen af Produktionshuset beklaget på et byrådsmøde.
>
> Det kan i øvrigt oplyses, at Farum Kommune aldrig har modtaget penge for dette projekt og lederen af Produktionshuset beklager meget episoden."

Arbejdsministeriet rettede den 10. marts 1992 - som oplyst af ministeren i svaret til folketingsmedlem Lilli Gyldenklide - henvendelse til tilsynsrådet om at undersøge den konkrete sag i Farum som spørgsmålet vedrørte, nemlig om hvorvidt "Farum kommune udnytter unge bistandsmodtagere ved at leje dem ud til arbejdsgivere til overenskomstmæssig løn, selv om kommunen kun udbetaler de unge bistandshjælp".[1]

Byrådet behandlede besvarelsen af tilsynsrådets høring i et møde den 8. april 1992 (pkt. 60).[2] I sagsfremstillingen refereredes folketingsmedlem Lilli Gyldenkildes spørgsmål og arbejdsministerens svar. Byrådets flertal tilsluttede sig borgmesterens forslag:

> "Byrådet kan tilslutte sig Arbejdsministeriets fortolkning af loven om kommunal beskæftigelsesindsats.
>
> Farum Kommune har ikke handlet i strid med loven om kommunal beskæftigelsesindsats.
>
> Forholdet er nemlig det, at Kommunens Produktionshus har indgået aftale med et antal private erhvervsvirksomheder om produktion på de betingelser, der er nævnt i lovens § 4 og 5. For denne produktion modtager Kommunen en med virksomheden aftalt pris.
>
> Produktionen foregår inden for rammerne af et kommunalt beskæftigelsesprojekt for kontanthjælpsmodtagere m.fl.
>
> Der er altså **ikke** (som Lilli Gyldenkilde og Arbejdsministeren formoder) tale om, at Produktionshuset "udlejer" unge (eller ældre) bistandsmodtagere til private arbejdsgivere, og at Kommunen som "lejevederlag" har modtaget, hvad der svarer til overenskomstmæssig eller sædvanlig løn."

I økonomiudvalget havde flertallet anbefalet indstillingen.

> "Hans Carl Nielsen (A) undlader at stemme idet han henholder sig til Arbejdsministeriets svar.

[1] 218-18,b36
[2] 218-18,b31-33 (og 249-3,f3,b275-277).

P.E. Gustafsson (C) kan ikke medvirke idet det ikke af kommunens besvarelse, afsnit 3, fremgår klart om bistandsklienter har arbejdet for private firmaer mod at kommunen har fået lønindtægten.

Eric Christensen (F) kan ikke medvirke under henvisning til, at efter SF's informationer stemmer sagsfremstillingen ikke overens med de faktiske forhold, idet der er foregået udlejning af bistandsklienter omend i kortere perioder.

Eric Christensen (F) fastholder SF's tidligere fremsatte anmodning om en oversigt over indtægter og udgifter på beskæftigelsesområdet. Hvis SF nægtes disse oplysninger vil afslaget blive indbragt for Tilsynsrådet."

I byrådsmødet hedder det under beslutning:

"For at godkende økonomiudvalgets anbefaling, idet forvaltningen oplyser, at Farum Kommune administrerer i overensstemmelse med arbejdsministerens fortolkning som byrådet er enig i, stemmer 14 (V's, A's og C's byrådsgrupper samt Bent Jensen (UP) idet han tager til efterretning, at Farum Kommune oplyser, at beskæftigede ved kommunens projekter er ansat på overenskomstmæssige løn- og arbejdsvilkår eller de sædvanlige vilkår ved tilsvarende arbejde jfr. § i lov om kommunal beskæftigelses indsats."

Byrådet svarede herefter tilsynsrådet den 23. april 1992:[1]

"…
Byrådet ønsker at udtale følgende:

Byrådet kan tilslutte sig Arbejdsministerens fortolkning af loven om kommunal beskæftigelsesindsats.

Farum Kommune administrerer loven i overensstemmelse med denne fortolkning og har ikke handlet i strid med loven om kommunal beskæftigelsesindsats."

Svaret var vedlagt udskrift af byrådsprotokollen for mødet den 8. april 1992.

Byrådsmedlem Lisbet Jacobsen (UP), sendte den 24. april 1992 til tilsynsrådet kopi af brevet af 13. februar 1992 fra Colon Miljøpack A/S til Produktionshuset med bemærkning:[2]

"Da jeg mener at vedlagte bilag om leje af arbejdsløse har betydning for sagen, fremsendes det hermed.

[1] 175-13,b211
[2] 175-13,b183-184

Jeg læste det højt under Byrådets behandling den 8. april d.å., men borgmesteren ville ikke tillade, at jeg fik noget sendt med Byrådets svar til Tilsynsrådet."

Efter tilsynsrådets anmodning afgav byrådet en supplerende redegørelse af 18. juni 1992 herom, om mindretalsudtalelserne og om kommunens indtægter og udgifter på beskæftigelsesområdet:[1]

"

1. Byrådet fastholder sin udtalelse af 8. april 1992, idet det præciseres, at denne udtalelse er baseret på oplysninger fra forvaltningen.

2. Det har måske givet anledning til misforståelse, at der i et enkelt tilfælde (Colon Miljøpack A/S) er begået en administrativ fejl. Denne fejl blev rettet, så snart den blev opdaget.

3. Borgmesteren har ikke nægtet byrådsmedlem Lisbet Jacobsen (UP) adgang til at medsende en mindretalsudtalelse til Tilsynsrådet.

4. Farum Kommune bruger i 1992 24 mio. kr. på at skaffe ledige i arbejde, hvilket er langt mere end en gennemsnitskommune. Indtægterne fra produktionen udgør 0,6 mio.kr. Kommunens investering i bekæmpelse af arbejdsløshed er således 23,4 mio. kr. netto."

SiD sendte den 4. juni 1992 til tilsynsrådets orientering kopi af en ankeskrivelse af l. juni 1992 til det sociale ankenævn vedrørende anke af en række sager afgjort i Farum kommune angående forrevalidering efter bistandsloven, jf. afsnit 14.3.2.4. Af denne ankeskrivelse fremgik, at flere bistandsklienter skulle have arbejdet for eller været "udlånt" til private virksomheder udover de personer, der er tale om i aftalen med Colon Miljøpack A/S. Tilsynsrådet anmodede den 28. august 1992 under henvisning hertil og til mindretallets bemærkninger byrådet om "nærmere oplysning om og en redegørelse for, i hvilket omfang unge bistandsklienter eller andre personer fra udsatte grupper af ledige i Farum Kommune har arbejdet for private firmaer, herunder om Kommunen eller den ledige selv har modtaget et beløb svarende til den overenskomstmæssige løn for det pågældende område."[2]

Byrådet svarede den 21. september 1992:[3]

[1] 175-13,b181
[2] 175-13,b179
[3] 175-13,b175

"…, at Farum Kommunes Produktionshus i 1991 har formidlet jobs til 965 arbejdsledige, heraf 345 på det offentlige arbejdsmarked og 620 på det private arbejdsmarked.

Heri er inkluderet langtidsledige med dagpenge, men ikke bistandsklienter på arbejdsprøvning.

Alle disse ledige har for det anviste arbejde modtaget overenskomstmæssig løn.

I Kommunens beskæftigelsesprojekter produceres der såvel varer som tjenesteydelser. Produktionshuset har i forbindelse med afsætningen heraf modtaget vederlag fra private firmaer, som er beregnet enten pr. styk produceret vareenhed eller pr. time leveret tjenesteydelse.

Der henvises til § 4 i lov nr. 379 af 13. juni 1990 om kommunal beskæftigelsesindsats samt til pkt. A.l og pkt. B.1.4 i Arbejdsmarkedsstyrelsens vejledning nr. 226 af 29. november 1990 om kommunal beskæftigelsesindsats."[1]

Tilsynsrådet udtalte herefter den 9. november 1992[2]:

"Således som byrådet har redegjort for de rejste spørgsmål, finder tilsynsrådet ikke grundlag for at fastslå, at kommunen har handlet i strid med lov om kommunal beskæftigelsesindsats eller lov om kommunal arbejdsformidling i forbindelse med kommunens beskæftigelsesindsats bortset fra det tilfælde, der er erkendt som en administrativ fejl.

Der vil således ikke på det foreliggende blive foretaget videre i sagen fra tilsynsrådets side.

Tilsynsrådets bemærkninger:

Tilsynsrådet har ved sin vurdering af sagen hæftet sig ved, at der i den foreliggende situation omkring forrevalidering efter bistandsloven skal sondres mellem bistandsklienter på genoptræning og bistandsklienter på arbejdsprøvning.
…"

Folketingsmedlem Lilli Gyldenkilde (F) stillede den 2. februar 1993 nyt spørgsmål til arbejdsministerren, nu arbejdsminister Jytte Andersen (A) med besvarelse 11. februar 1993:[3]

"Vil ministeren undersøge, om Farums beskæftigelsesordninger er i overensstemmelse med love, regler og overenskomster ?

[1] Vejledningens pkt. A.1 indeholder en almindelig beskrivelse af loven, mens afsnit B indeholder bemærkninger til de enkelte bestemmelser. Afsnit B.1.4. vedrører konkurrencebestemmelserne (ad §§ 3, 4, 5 og 18, stk. 1).
[2] 175-13,b172-174
[3] 175-13,b157. Svaret er også medtaget i beretningens bilag 10 under 2.5.2.2. (spørgsmål nr. S 363 af 2. februar 1993).

Begrundelse

> Baggrunden for spørgsmålet er, at undertegnede tidligere har bedt ministeren undersøge sagen. Dette blev gjort ved, at ministeren bad tilsynsmyndighederne om at undersøge det. Af undersøgelsen fremgår det, at der er sket fejl, som er rettet. Alligevel kan det dokumenteres, at der udlejes arbejdskraft af kortere og længere varighed til private firmaer, som ikke betales med overenskomstløn til den enkelte, men derimod gennem et beskæftigelsesselskab Farum Kommune har oprettet."

Arbejdsministeren svarede den 11. februar 1993:[1]

> "I begrundelsen for spørgsmålet er henvist til et tidligere af spørgeren stillet § 20 spørgsmål om, hvorvidt der fra Arbejdsministeriets side ville blive grebet ind over for kommuner, der placerer unge bistandsklienter i private virksomheder til overenskomstmæssigt løn, selv om kommunen kun udbetaler de unge bistandsløn.
>
> Spørgsmålet, der tog udgangspunkt i en henvisning til Farum kommune, blev besvaret den 10. marts 1992, og af svaret fremgår det, at Tilsynsrådet for Frederiksborg amt blev bedt om at undersøge sagen. Tilsynsrådet afgav en udtalelse, hvoraf det fremgik, at Tilsynsrådet ikke fandt grundlag for at fastslå, at kommunen har handlet uretmæssigt, bortset fra et enkelt tilfælde, der er erkendt som en administrativ fejl. Der ville således ikke på det foreliggende grundlag blive foretaget videre i sagen fra Tilsynsrådets side.
>
> Jeg vil gerne understrege, at jeg med spørgeren er enig i at tage afstand fra en fremgangsmåde, der indebærer, at kommunerne får udbetalt overenskomstmæssig løn, selvom de kun udbetaler de unge kontanthjælp. Jeg kan imidlertid ikke som arbejdsminister gå ind i en nærmere undersøgelse af den konkrete sag, og jeg har derfor bedt Tilsynsrådet for Frederiksborg amt om at optage sagen til fornyet undersøgelse under henvisning til det nu af spørgeren oplyste i begrundelsen for spørgsmålet."

Til en artikel i Frederiksborg Amts Avis den 3. februar 1993 "Klager igen om ledige i Farum" med underrubrikken "Stadig mistanke om ulovlig udlejning" udtalte Lilly Gyldenkilde sig kritisk om tilsynsrådets rolle:[2]

> "…
>
> - Jeg ligger inde med dokumentation for at den ulovlige udlejning af ledige til private firmaer har fundet sted, og vil nu have klarlagt hvad det egentlig er, der foregår i Farum kommune, fastslår Lilli Gyldenkilde, som ikke er tilfreds med, at

[1] 175-13,b159
[2] 218-19,b45. Af henri.

> Tilsynsrådet traf en afgørelse udelukkende på grundlag af en udtalelse fra Farum Byråd.
>
> Det er for lidt. Jeg synes nok, at en tilsynsmyndighed burde have sat sig mere ind i sagerne, eventuelt ved at besøge kommunen, ..."
> …
>
> - Vi tager ikke ud og ser på tingene, sådan arbejder vi slet ikke, oplyser jurist Karsten Bache, Tilsynsrådet.
>
> -Vi fik en lovmæssig redegørelse fra arbejdsministeren og sammenholdte den med de oplysninger fra byrådet, som vi naturligvis antager er sande, oplyser Karsten Bache, og tilføjer, at hvis sagen tages op igen vil man overveje at se nærmere på den. Det har Tilsynsrådet ikke pligt til.
>
> Den dokumentation, som både Lilli Gyldenkilde og SiD omtaler, drejer sig i øvrigt om et brev fra kommunens beskæftigelseskonsulent til firmaet Colon Miljøpack A/S, hvor kommunen ved en administrativ fejl lavede aftale om at udlåne tre mand til 80 kroner pr. mand i timen i perioden 13-19. februar 1993. Fejlen blev opdaget og rettet, oplyste kommunen sidste år."

Arbejdsministeren anmodede herefter den 12. februar 1993 på ny tilsynsrådet om at undersøge sagen.[1]

Tilsynsrådet anmodede ved brev af 17. februar 1993 Lilli Gyldenkilde om forinden videre foretoges[2]

> "over for tilsynsrådet nærmere at redegøre for og dokumentere, i hvilket omfang Farum kommune udlejer arbejdskraft af kortere og længere varighed til private firmaer, som ikke betales med overenskomstløn til den enkelte, men derimod gennem et beskæftigelsesselskab, som Farum kommune har oprettet."

SiD v/forbundsformand Hardy Hansen skrev den 2. marts 1993 således til arbejdsministeren:[3]

> "… Da vi er vidende om, at ministeriet har bedt tilsynsrådet om på ny at se på Farum kommunes administration af bistandsloven og lovligheden heraf, fremsender vi til støtte for dette arbejde et notat, udarbejdet af forbundets advokat Ulrik Rasmussen.[4] Vi finder det nemlig overordentlig problematisk, at tilsynsrådet

[1] 175-13,b162
[2] 175-13,b150
[3] 175-13,b151
[4] Notatet af 10. december 1992 er medtaget i beretningens bilag 3 under 175-13,b152-154.

har fungeret som alene efterretningsorgan og ikke som tilsynsråd, d.v.s. selv at foretage en reel undersøgelse og vurdering af lovmedholdeligheden af Farum kommunes administration. Hvis et tilsynsråd alene kan indhente udtalelser fra kommunerne og herefter blåstemple dem, har det efter vor mening ikke karakter af tilsynsråd, så derfor vor glæde over den fornyede henvendelse til rådet.

Kopi af dette brev med vedlagte bilag er sendt til tilsynsrådet i Frederiksborg amt og SiD i Farum."

I det videre forløb gav borgmesteren i et brev af 9. august 1993 med kopi til byrådets medlemmer følgende oplysninger til tilsynsrådet:[1]

"…
Farum Kommunes Produktionshus har for tiden etableret produktionssamarbejde med følgende private virksomheder: [5 virksomheder]

Endvidere har Produktionshuset produktionssamarbejde med følgende daginstitutioner: [3 børnehaver i Farum]

Der er ikke indgået skriftlige aftaler med virksomhederne eller institutionerne.

Stykpris eller timepris aftales fra opgave til opgave. Prisen fastsættes ud fra virksomhedens eller institutionens egne kalkulationer.

Endvidere vedlægges uddrag af Farum Kommunes regnskaber for 1991 … og 1992. …

Det fremgår bl.a. heraf, at Kommunen vedrørende arbejdsmarkedsforanstaltninger mv. i 1991 har haft samlede udgifter på 21.221.000 kr. og indtægter på 10.221.000 kr., medens de tilsvarende tal for 1992 er 26.821.000 kr. og 15.534.000 kr.

Af disse indtægter stammer ca. 250.000 kr. pr. regnskabsår fra det omtalte produktionssamarbejde. De øvrige indtægter stammer navnlig fra kommunal udligning og statstilskud.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg for mit vedkommende finder det ganske ubegribeligt og urimeligt, at Arbejdsministeren nu pålægger Tilsynsrådet at genoptage sagen om "udlejning af bistandsmodtagere", efter at Byrådet i tre redegørelser (april, juni og september 1992) har redegjort udførligt for Kommunens administration af beskæftigelseslovgivningen, og Tilsynsrådet i november 1992 har fastslået, at Tilsynsrådet ikke finder grundlag for at fastslå, at Kommunen har handlet i strid med lov om kommunal beskæftigelsesindsats eller lov om kommunal arbejdsformidling i forbindelse med Kommunens beskæftigelsesindsats, bortset fra ét tilfælde, der er erkendt som en administrativ fejl.

[1] 175-13,b58-61

Det kan også oplyses, at dele af Farum Kommunes beskæftigelsespolitik for nylig har været genstand for en voldgiftssag mellem Specialforbundet i Danmark og Kommunernes Landsforening samt været forelagt for Arbejdsmarkedsnævnet i Frederiksborg Amt. Som det fremgår af de vedlagte afgørelser, har disse instanser givet Farum Kommune medhold i enhver henseende.

Endelig vil jeg for at sætte denne "sag" i relief gerne anføre følgende:

Folketinget har klart meldt ud, at kommunerne skal "aktivere" de borgere, der på grund af arbejdsløshed er under passiv forsørgelse i det sociale system.

Denne udmelding har vi i Farum hilst med tilfredshed, og et samlet byråd står bag ønsket om at sikre beskæftigelse til alle kontanthjælpsmodtagere med arbejdsevnen i behold.

Denne ikke nemme opgave er i Farum henlagt til Kommunens Produktionshus, og Produktionshuset har løst og løser opgaven med bravur.

Produktionshuset anviser beskæftigelse til ca. 1.000 borgere om året. Af disse er det kun ca. 50, der i en kortere periode "arbejder på ydelse", dvs. "kun" modtager kontanthjælp samtidig med, at de udfører arbejde.

Når der ikke udbetales overenskomstmæssig løn til disse ca. 50 borgere, skyldes det, at de enten selv har vist, eller at Produktionshuset skønner, at de ikke kan udfylde en arbejdsfunktion, der gør det rimeligt at oppebære egentlig løn. For de fleste i denne gruppe er årsagen, at de mangler "arbejdspladskultur". De udebliver uden begrundelse, går ærinder i arbejdstiden og kommer ikke tilbage, udfører ingen egentlig produktion eller beruser sig i arbejdstiden.

Denne gruppe borgere placeres i "projekter" i en kortere "arbejdsprøvnings-periode". I det omfang, de kan udvise stabilt fremmøde, anvises de herefter arbejde i private virksomheder eller overgår til overenskomstmæssig løn i Produktionshuset.

For at skabe tilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder bl.a. for denne gruppe borgere indgår Produktionshuset løbende samarbejdsaftaler om produktion med såvel private virksomheder som kommunale institutioner.

Der produceres såvel varer som tjenesteydelser, og jeg bekræfter på ny, at produktionen sker i fuld overensstemmelse med lov om kommunal beskæf-tigelsesindsats, der bestemmer, at kommunale beskæftigelsesprojekter kun kan producere og afsætte produkter, såfremt produktionen er nødvendig for at for-bedre beskæftigelsesmulighederne for de ansatte, såfremt afsætningen er en naturlig følge af produktionen, og såfremt afsætningen sker på markedsvilkår. Endvidere må arbejdet i beskæftigelsesprojekter ikke fortrænge anden produktion fra allerede eksisterende, virksomheder.

Afslutningsvis vil jeg for en ordens skyld vise statistikken om udviklingen i arbejdsløshedsprocenten i Farum Kommune og i Frederiksborg Amt: …"

Som bilag var vedlagt regnskabsuddrag, opmandskendelse af 22. juni 1993, jf. afsnit 14.3.2.2.2. og brev af 23. juni 1993 fra Arbejdsmarkedsnævnet, jf. afsnit 14.5.1.

Efter tilsynsrådets anmodning uddybede kommunen i brev af 22. september 1993 oplysningerne med specifikation af indtægterne fra hver af de fem virksomheder i 1991 og 1992 samt eksempel på aftale om stykpris pr. produceret vareenhed.[1]

Tilsynsrådet skrev på den baggrund den 31. maj 1994 således til kommen:[2]

"… Kommunen har bl.a. oplyst,

at Kommunens Produktionshus har etableret et produktionssamarbejde med 5 nærmere angivne private virksomheder, samt

at der ikke er indgået skriftlige aftaler med virksomhederne, men at der med hver enkelt virksomhed er aftalt en pris pr. styk produceret vareenhed, således at stykpris eller timepris, som fastsættes ud fra virksomhedens egne kalkulationer, aftales fra opgave til opgave.

Kommunen har som eksempel vedlagt en fotokopi af den gældende prisaftale med [virksomhed]

På baggrund af Arbejdsministerens anmodning om genoptagelse af behandlingen af sagen finder Tilsynsrådet det fortsat nødvendigt, at der skaffes så præcise og detaljerede oplysninger som muligt om de vilkår, herunder navnlig af økonomisk henseende, som gælder for de bistandsklienter, der som forrevalidenter er og har været beskæftiget gennem Produktionshuset.

Tilsynsrådet skal derfor med henblik på at kunne afslutte sagen anmode om følgende supplerende oplysninger og dokumentationer:

1) Fotokopi af prisaftalerne med de 4 øvrige af de 5 i Kommunens skrivelser nævnte virksomheder.

2) Fotokopi af de notater, der af Kommunen er udfærdiget i forbindelse med forhandlingerne med de enkelte virksomheder forud for aftalerne om etablering af produktionssamarbejdet i det omfang, der - således som anført af Kommunen - ikke er indgået skriftlige aftaler herom med de respektive virksomheder.

[1] 218-19,b30
[2] 218-19,b28-29

3) Oplysning om, hvordan de enkelte stk. og timepriser er beregnet, og om og på hvilken måde arbejdsvederlag indgår i disse priser.

4) Nærmere dokumentation og regnskabsmateriale (regnskabs oversigter eller lign.) for Produktionshusets indtægter og udgifter, idet bemærkes, at indtægterne i Kommunens regnskaber for 1991 og 1992 er anført til henholdsvis 594.000 kr. og 869.000 kr., hvorimod de samlede indtægter fra de 5 virksomheder ifølge Kommunens skrivelse af 22. september 1993 beløber sig til henholdsvis 475.577 kr. og 411.353 kr. for de samme regnskabsår."

Kommunen besvarede den 23. juni 1994 spørgsmålene fra tilsynsrådet:[1]

"…

1. Der er ikke indgået skriftlige prisaftaler med de omtalte 4 virksomheder.

2. Der foreligger ikke notater af den omtalte karakter.

3. Der er kun tale om stykpriser, ikke om timepriser. Der er udelukkende tale om arbejdsvederlag. Stykpriserne beregnes af den pågældende virksomhed.

4. Uddrag af Farum Kommunes regnskab for 1993 samt af bemærkningerne til regnskabet vedlægges.

Det bekræftes, at Produktionshusets indtægter (bortset fra statstilskud) i 1992 og 1993 har udgjort henholdsvis 594.000 kr. og 869.000 kr.
I 1993 har de tilsvarende indtægter udgjort 1.214.000 kr.

Det kan oplyses, at indtægterne ud over indtægter fra produktionen, jfr. ovenfor, i det væsentlige udgøres af administrationsbidrag på 100 kr. pr. dag pr. klient, som betales af de kommuner, på hvis vegne Farum Kommunes Produktionshus skaffer beskæftigelse til kontanthjælpsmodtagere: Allerød, Birkerød, Hillerød, Værløse, Slangerup og Stenløse kommuner."

Fuldmægtig Karsten Bache, tilsynsrådet, holdt den 8. august 1994 møde med embedsmænd i Farum Kommune. Af mødereferatet fremgår:[2]

"Den 8. august 1994 har undertegnede efter aftale med Tilsynsrådets formand haft et møde med Klaus Elbæk på Farum Rådhus for at tilvejebringe yderligere dokumentationer i sagen om beskæftigelse af kontanthjælpsmodtagere. I mødet deltog beskæftigelseskonsulent Lars Bjerregaard.

[1] 218-19,b27
[2] Der henvises om denne arbejdsform til Karsten Baches udtalelse til Frederiksborg Amts Avis 3. februar 1993.

Klaus Elbæk og Lars Bjerregaard bekræftede på forespørgsel, at der ikke findes andre skriftlige aftaler med virksomhederne end aftalen med Bifopet.[1] Der foreligger heller ikke notater om de mundtligt indgåede aftaler.

Lars Bjerregaard forklarede i denne forbindelse, at han mundtligt har aftalt med de enkelte virksomheder i hvilket omfang arbejdet fysisk skulle udføres i Produktionshuset eller i den pågældende virksomhed. Disse aftaler svarer fuldstændig til aftaler, som indgås med andre offentlige myndigheder, f.eks. fængselsvæsenet. Han finder, at det ville være alt for tidskrævende at udarbejde notater om disse aftaler. Klaus Elbæk bemærkede hertil, at kommunen ikke kunne være forpligtet til at udarbejde sådanne notater, da aftalerne indgås som led i kommunens forretningsvirksomhed, og da forholdet således ikke er omfattet af offentlighedsloven og forvaltningsloven.

Lars Bjerregaard nævnte endvidere, at kommunen efter indgået aftale modtager afregningsbilag en gang om måneden fra hver virksomhed, hvor de enkelte stykpriser er beregnet og fastsat af de enkelte virksomheder. Lars Bjerregaard nævnte som et eksempel, at der med firmaet Johnsen er indgået aftale om at producere 3 mill. stk. hjørner til papkasser - et projekt som forventes at strække sig over ca. 1 ½ år. Revalidenderne får afregnet deres løn af kommunen hver 14. dag i det omfang disse som forrevalidenter på genoptræning skal have udbetalt almindelig løn.

Et spørgsmål om, hvorvidt produktionen i Produktionshuset svarer til normalproduktion pr. time, blev besvaret benægtende.

På spørgsmål om, hvorledes man forholder sig, hvis værdien af klienternes produktion overstiger bistandsbeløbet pr. dag, svarede Lars Bjerregaard, at dette ikke kan lade sig gøre, idet han forklarede, at man må huske på, hvilke klienter det drejer sig om.

I SiD's brev af 1. juni 1992, hvoraf fotokopi er sendt til Tilsynsrådet den 4. juni 1992, er nævnt 3 personer, hvoraf den ene har været udlånt til Johnsen industri, den anden har arbejdet hos [firma NN] og den tredie har været "udlånt" til private. Under henvisning hertil blev det aftalt med Klaus Elbæk og Lars Bjerregaard, at Tilsynsrådet får tilsendt kopi af afregningen af den bistandshjælp, som de pågældende 3 bistandsmodtagere har modtaget i den omhandlede periode.

Da der ikke findes andre regnskabsoversigter end Kommunens årsregnskaber, og da sådanne oversigter kun kan udarbejdes ved en gennemgang af de mange tusinde regnskabsbilag blev det endvidere aftalt, at der i stedet sendes Tilsynsrådet kopi af afregningsbilag pr. 1. april 1992 for de 5 virksomheder, som kommunen har aftaler med.

Endvidere sendes Produktionshusets årsberetning for 1991, 1992 og 1993.

[1] 175-13,b46. Summarisk prisaftale pr. 1. januar 1992 på et A4-ark med stykpriser.

Det blev tillige oplyst, at ordningen med de andre kommuner begyndte i slutningen af 1991 eller i begyndelsen af 1992."

Det hedder i tilsynsrådet udtalelse af 30. august 1994 bl.a.:[1]

" …
I skrivelse af 12. februar 1993 … har ministeriet anmodet Tilsynsrådet om at genoptage sagen. Ministeriets ønske om, at sagen skal optages til fornyet undersøgelse, skal ses på baggrund af det af folketingsmedlem Lilli Gyldenkilde til Arbejdsministeren stillede spørgsmål nr. 363 og det i spørgsmålet anførte om begrundelsen for spørgsmålet.

I forbindelse med denne fornyede anmodning har Tilsynsrådet modtaget kopi af brev til Arbejdsministeren af 2. marts 1993 fra Specialarbejderforbundet i Danmark, der tilslutter sig en fornyet undersøgelse af sagen.

Tilsynsrådets udtalelse:

Efter en fornyet gennemgang af sagen og efter indhentelse af yderligere oplysninger og dokumentationer finder Tilsynsrådet fortsat, at der ikke er grundlag for at antage, at Farum Kommune har handlet i strid med lovgivningen i forbindelse med Kommunens beskæftigelsesindsats.

Der er således heller ikke belæg for de påstande, som er anført i SiD's skrivelse til Arbejdsministeren.

Tilsynsrådets bemærkninger:
…

Tilsynsrådet skal fra de foreliggende oplysninger særligt fremhæve følgende punkter, som Tilsynsrådet har lagt vægt på ved sin vurdering af de over for Tilsynsrådet rejste spørgsmål:

1) Ifølge den i fotokopi vedlagte opmandskendelse afsagt den 22. juni 1993 i voldgiftssagen mellem Specialarbejderforbundet i Danmark for forbundets Birkerød-Farum afd. mod Kommunernes Landsforening for Farum Kommune er det fastslået, at den mellem SID, Birkerød afd. og Farum Kommune indgåede aftale om aflønning af ansatte i Produktionshuset ikke omfatter kontanthjælpsmodtagere, der som led i arbejdsprøvning er beskæftiget - men ikke ansat - i Produktionshuset.[2]

2) Den pris, der i forbindelse med Produktionshusets produktionssamarbejde i det enkelte tilfælde har været fastsat af de respektive virksomheder ud fra virksomhedernes egne kalkulationer, og som af virksomhederne afregnes direkte med Farum Kommune som vederlag til Kommunen for de udførte

[1] 175-13,b11-13
[2] Se næste afsnit.

produkter, ligger meget lavere, end hvad der svarer til overenskomstmæssig løn for det omhandlede område.

3) Det er Farum Kommune, der afregner den overenskomstmæssige løn til de ansatte i Produktionshuset, herunder til de klienter, som er på arbejdsoptræning med almindelig løn efter bistandslovens § 43, stk. 8.

4) Følgende bemærkninger anført i Byrådets skrivelse af 9. august 1993: "Produktionshuset anviser beskæftigelse til ca. 1.000 borgere om året. Af disse er det kun ca. 50, der i en kortere periode "arbejder på ydelse", dvs. "kun" modtager kontanthjælp samtidig med, at de udfører arbejde.

Når der ikke udbetales overenskomstmæssig løn til disse ca. 50 borgere, skyldes det, at de enten selv har vist, eller at Produktionshuset skønner, at de ikke kan udfylde en arbejdsfunktion, der gør det rimeligt at oppebære egentlig løn. For de fleste i denne gruppe er årsagen, at de mangler "arbejdskultur". De udebliver uden begrundelse, går ærinder i arbejdstiden og kommer ikke tilbage, udfører ingen egentlig produktion eller beruser sig i arbejdstiden.

Denne gruppe borgere placeres i "projekter" i en kortere "arbejdsprøvningsperiode". I det omfang, de kan udvise stabilt fremmøde, anvises de herefter arbejde i private virksomheder eller overgår til overenskomstmæssig løn i Produktionshuset."

Blandt tilsynsrådets dokumenter var fakturakopier udstedt til fire virksomheder, registrantliste for de omhandlede personer og udbetalingshistorik. Fakturaerne vedrørte arbejde udført i Produktionshuset i marts 1992 for i alt ca. 36.000 kr. To af fakturaerne havde følgende tekstangivelser: "Regning ifølge bilag af [dato]" + et bilag med beløbspost pr. dato talt sammen, mens de øvrige lød på "45.000 S-kroge pakket a 50 stk." og "Opsyning af modeller." Også efter bilagene på tilsynsrådets sag har forløbet og de opnåede resultater lighed med den undersøgelse, som Folketingets Ombudsmand senere gennemførte, jf. afsnit 14.3.2.5. om produktionsaftaler.

Vidnet Steen Johansson har om emnet forklaret[1]:

"Foreholdt brev af 9. november 1992 fra tilsynsrådet til Arbejdsministeriet[2] forklarede vidnet, at han var involveret i spørgsmålet fra Lilli Gyldenkilde til arbejdsministeren. De havde et perfekt samarbejde. Vedrørende Farum byråds svar af 23. april 1998 til tilsynsrådet undrede vidnet sig over, at det juridisk set lægges til grund som et faktum, at en kommune ikke kan lyve om sine egne

[1] 316-125
[2] 175-13,b3-5

forhold, når tilsynsrådet spørger. SiD havde 3-4 sager, som blev indberettet, hvor de havde papirer på, at kommunen havde sendt fakturaer til virksomheden svarende til fuld løn, mens personen kun fik kontanthjælp. Peter Brixtofte sagde undskyld, og så var den ikke længere. De kunne ikke bevise, at det var reglen og ikke blot undtagelsen. Den ene sag vedrørte Colon Miljøpack A/S. Tillidsmanden så 3 personer fra Produktionshuset, der arbejdede hos Colon Miljøpack A/S, og vidnet fik af driftschefen udleveret regningen, som virksomheden havde fået tilsendt fra Produktionshuset, og heraf fremgik det, at virksomheden betalte fuld løn. Dermed var det den bedst dokumenterede sag, som SiD havde. Vidnet forklarede videre, at også virksomhederne Farusa (betonindustri), Farum Beton Industri (kaldet "FBI"), Willumsen og Albert Johnsen havde et tæt forhold til Produktionshuset, og i praksis behøvede de ikke den sidste 1/3 personale til spidsbelastningsperioder, men kunne hente dem i Produktionshuset. Vidnet mener, at Farum Kommune tjente penge på at udleje bistandsklienter, men han kan ikke bevise det. Han havde sin gang i virksomhederne og fik i den forbindelse dette bekræftet af bl.a. direktør Albert Johnsen "under hånden", men det var ikke noget han måtte bruge. Når han indgik en aftale, holdt han den også, og han kunne derfor ikke bruge denne viden i en sag. Han kan da også godt forstå, at Albert Johnsen ikke har fortalt kommissionen herom. Han havde også fået det at vide af direktøren eller driftschefen i Farum Beton Industri. Udlejningen af bistandsklienterne greb om sig, efter at Lars Bjerregaard Jensen også blev udnævnt som både socialchef og leder af Produktionshuset. Det var smart, for så skulle alle, der søgte kontanthjælp, ind over Produktionshuset. Det hele blev sat i system på en effektiv måde. Det var reelt "Farum Vikarudlejning A/S".

Sociallovgivningen fordrer, at der bliver ført journaler mv. Disse var mangelfulde omkring både beskrivelserne og journaliseringen, og når personerne ikke var ordentligt beskrevet, var det klart, at folk ikke nødvendigvis fik et tilbud, der passede til dem, f.eks. arbejdsprøvning eller jobtræning med løntilskud. Dette havde også betydning i Tina Jensen-sagen.

Adspurgt yderligere om dokumentationen for påstanden om, at kommunen lod bistandsklienter arbejde til en pris, der oversteg kontanthjælpen, forklarede vidnet, at han mener, at virksomhederne betalte mere, end hvad der svarede til kontanthjælpen. Han har ikke dokumentation herfor, men alle i Farum vidste det, og Lars Bjerregaard Jensen var en meget åbenmundet mand. Når der f.eks. skulle pakkes fuglefrø, sendte man læsset til Produktionshuset til pakning, og Produktionshuset sendte så en regning til virksomheden, der var større end kontanthjælpen og omkostninger til lokaler mv. Erhvervshæmmede sendte man også ud i virksomhederne, og de fik stadig kontanthjælp. Her sendte man også en regning til virksomheden, og der var nu intet overhead, som skulle indregnes. Vidnet har kun skriftlig dokumentation i det ene eksempel med Colon Miljøpack, som kommunen sagde var en fejl, men hvorfor skulle det være det eneste tilfælde."

Vidnet Peter Madsen har forklaret[1]:

> "Foreholdt tilsynsrådets afgørelse i en sag på baggrund af et spørgsmål fra Lilli Gyldenkilde til arbejdsministeren[2] forklarede vidnet, at han husker sagen om klager over, at ledige blev udlejet af kommunen. Han husker også kommunens udtalelse i sagen. Vidnet har ingen viden om nogen udlejning. Vidnet har således aldrig set indtægter, der kunne godtgøre, at "udlejning" skulle have fundet sted, men han kan selvfølgelig ikke udelukke det. Problemet er, at arbejdet med en produktion, for eksempel pakning af fuglefrø, på den ene side kan blive for dyr men modsat ikke må blive for billig, så det medfører lukning af virksomheder. Det er en balancegang."

14.3.2.2.2. Særligt om opmandskendelse (1993)

Efter aftale af 30. marts 1987 mellem SiD Birkerød-Farum og Farum Kommune skulle ansatte i Produktionshuset bl.a. aflønnes i henhold til overenskomst mellem SiD og FKKA med et fradrag pr. uge på 5,5 time, hvor der blev ydet undervisning. Øvrige ansættelsesforhold skulle følge overenskomsten. Aftalen blev ændret ved aftale af 1. april 1991 således, at unge mellem 18 og 30 år fik projektløn efter aftale mellem Kommunernes Landsforening og KTO, mens øvrige ansatte fik den til enhver tid gældende kvotatimeløn på skalatrin 5 i den kommunale løntabel.[3]

Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget besluttede den 7. december 1992 at opsige aftalen med SiD til udløb med udgangen af marts måned 1993. Protokollen indeholder følgende sagsfremstilling:[4]

> "I forbindelse med Produktionshusets etablering indgik kommunen og den lokale afdeling af Specialarbejderforbundet i Danmark en aftale om aflønning mv. af de, der blev ansat i Produktionshuset.
>
> Behovet for en lokal aftale opstod blandt andet med baggrund i et gensidigt ønske om at tilbyde indvandrere et kvalificeret danskundervisningstilbud inden for rammerne af ansættelsesforholdet.
>
> Økonomiudvalget godkendte i dets møde den 26. marts 1991, at aftalen blev fornyet for perioden 1. april 1991 til 31. marts 1993 med det ændrede indhold, at

[1] 316-22
[2] 175-13,b3-5
[3] 301-3,b211f, herunder ændringsaftaler af 25. april og 4. oktober 1988.
[4] 480-1,f3,b16

* unge mellem 18 og 30 år (før: 25 år) blev omfattet af landsaftalen om projektløn, hvilket er ensbetydende med aflønning på skalatrin 1
* øvrige ansatte indplaceredes på et skalatrin, der sikrer dem maksimale dagpenge i tilfælde af ledighed
* aflønning af holdledere og instruktører blev medtaget i aftalen.

Det fremgår af aftalen, at den kan opsiges med 3 måneders varsel til udgangen af en måned.

Efter Beskæftigelseskonsulentens og Løn- og Personaleafdelingens opfattelse er der ikke længere behov for den lokale aftale, idet de overenskomster/aftaler, som Kommunernes Landsforening indgår med personaleorganisationerne fuldt ud er dækkende for de initiativer, som Produktionshuset iværksætter.

Det bemærkes i øvrigt, at Tilsynsrådet på baggrund af beretning nr. 69 fra Kommunernes Revisionsafdeling over revisionsbesøg i Farum Kommune i august måned 1992 har anmodet Kommunernes Lønningsnævn om en udtalelse til spørgsmålet om, hvorvidt Byrådet rettelig burde have søgt Lønningsnævnets godkendelse af den lokale aftale, inden den blev indgået."[1]

Udvalget tog til efterretning, at den lokale lønaftale ikke kunne opretholdes, hvorfor udvalget intet havde at indvende mod opsigelsen. Også Peter Madsen (A) tog revisionens bemærkninger til efterretning, men tog i øvrigt forbehold med henvisning til, at det var et dårligt signal at udsende, at der fremover på det lokale område intet samarbejde var mellem kommunen og SiD.

Der blev indgået en ny aftale med SiD pr. 1. april 1993. Ifølge det underskrevne forhandlingsreferatet var parterne enige om følgende: [2]

"

1) Med virkning fra den 1. april 1993, hvor lov nr. 471 om ændring af loven om kommunal beskæftigelse (oplæringsydelse) træder i kraft, aflønnes unge og personer fra særligt udsatte grupper, som Kommunen skaffer beskæftigelse i Produktionshuset, og som p.t. ikke er omfattet af lovregler om lønnens størrelse, med projektløn.

2) Langtidsledige, dagpengeberettigede lønmodtagere, som får arbejde i Produktionshuset er lønmæssigt omfattet af den til enhver tid gældende lovgivning herom.

3) [tillæg til holdledere]

[1] Se nedenfor om tilsynsrådets udtalelse af 18. maj 1994.
[2] 301-3,b97

4) Aftale mellem SiD, Birkerød - Farum Afd. og Farum Kommune vedrørende aflønning mv. af ansatte i Farum Kommunes Produktionshus", som af begge parter er opsagt til udløb med udgangen af marts måned 1993, bortfalder med udgangen af marts måned 1993."

I øvrigt gav overenskomstspørgsmålet anledning til tvist, jf. statusnotatet af 24. september 1992 refereret ovenfor til brug for forhandlingsmødet den 28. september 1992.

På mødet den 28. september 1992 gjorde SiD således gældende, at også personer beskæftiget i Produktionshuset efter bistandslovens bestemmelser om arbejdsprøvning/genoptræning var omfattet af projektlønsaftalen fra 1. april 1991 om aflønning mv. af ansatte i Produktionshuset, mens kommunen gjorde gældende, at betaling under arbejdsprøvning og genoptræning skulle ske efter bistandslovens regler. Denne uenighed om forståelsen af aftalen fra 1. april 1991 blev herefter indbragt for en voldgiftsret.

Der blev den 22. juni 1993 afsagt opmandskendelse i voldgiftssagen. I sagsfremstillingen i opmandskendelsen anføres bl.a.: [1]

> "Indtil 1990 udgjordes klientellet i Produktionshuset af personer, der stod til rådighed for arbejdsmarkedet, men i slutningen af 1990 begyndte kommunen også at gennemføre arbejdsprøvninger (forrevalidering i henhold til bistandsloven i Produktionshuset). Baggrunden var et politisk ønske om at aktivere alle ledige borgere, der oppebar eller ansøgte om kontanthjælp efter bistandsloven, Passiv kontanthjælp var et begreb, som kommunen ønskede at afskaffe. I et 10-punkts program for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse, der blev vedtaget af kommunens socialudvalg i 1990, hed det bl.a.: …"

Kendelsen indeholder følgende gengivelse af Lars Bjerregaard Jensens forklaring:[2]

> "Lars Bjerregaard Jensen har forklaret, at han er ledende beskæftigelseskonsulent i Farum Kommune. Sigtet med tipunktsprogrammet var at aktivere de passive kontanthjælpsmodtagere. Indtil ændringen af bistandslovens § 43, der trådte i kraft i 1990, havde der kun været ganske få personer i denne gruppe i arbejde i Produktionshuset. Formålet med arbejdsprøvningen er at konstatere, om de pågældende overhovedet er i stand til at komme tilbage til eller ind på arbejdsmarkedet. Det arbejde, de udfører i huset, er ikke af almindelig karakter, da de kun må udføre arbejde, som ikke ellers ville blive udført. Indtægten ved deres produktion

[1] 301-3,b15-23
[2] Der er ikke afgivet forklaring af andre end Lars Bjerregaard Jensen.

har udgjort ca. 250.000 kr., der skal ses i forhold til et samlet forbrug på ca. 25 mio. kr.

Vidnet har deltaget i alle forhandlingerne med SiD om aftalerne vedrørende aflønning af de ansatte i Produktionshuset. Da lønnen blev aftalt i 1987, sigtede den typisk til f.eks. indvandrere der skulle tilskyndes til at tage dansk-undervisning, således at de fik bedre mulighed for at opnå ansættelse på det private arbejdsmarked. Lønnen blev derfor fastlagt på et attraktivt niveau. Efter at aktiveringen af kontanthjælpsmodtagerne var påbegyndt i 1990, aftalte vidnet under månedlige møder med Sten Johansen, der er faglig sekretær i SiD, at først hvis og når et aktiviseringsforsøg med en kontanthjælpsmodtager lykkedes, skulle den pågældende overgå til de almindelige beskæftigelsesmæssige foranstaltninger til den løn, der var fastsat i aftalen vedrørende aflønning af ansatte i Produktionshuset. Sten Johansen var indforstået hermed, fordi der også efter hans opfattelse skulle være plads til den nye gruppe personer i huset. Vidnet er derfor sikker på, at SiD var helt klar over forskellen mellem de revaliderings- og de overenskomstmæssige foranstaltninger. Først da Produktionshusets årsberetning for 1991 udkom i foråret 1992 med oplysning om, at 60 personer havde været på forrevalidering, protesterede SiD.

Lars Bjerregaard Jensen har endelig forklaret, at kommunen ikke har haft nogen særlig økonomisk fordel ved ordningen, der har været mere eller mindre neutral, og der har i hvert fald ikke ligget økonomiske overvejelser bag ordningen."

SiD anførte til støtte for sin påstand, at

"enhver erhvervsmæssig tilknytning til Produktionshuset med henblik på genoptræning eller lignende må anses som ansættelse i aftalens forstand, idet der hverken i aftalens ordlyd eller dens tilblivelseshistorie er holdepunkter for at anvende andre tilknytningsformer. § 1 i aftalen fra 1991, der er konciperet af kommunen selv, sondrer alene mellem på den ene side unge mellem 18 og 30 år og på den anden side "øvrige ansatte" i Produktionshuset. Der er ikke taget forbehold for andre opdelinger, og den omstændighed, at ansatte, der hører til den omstridte persongruppe, har status som for revalidender, kan ikke føre til, at de skal have en lavere løn end de øvrige ansatte. Aftalen er netop udformet således, at den tager højde for kommunens ønske om at bryde med den traditionelle opdeling af kunderne i kasser, og allerede fra indgåelsen af den første aftale i 1987 vidste kommunen, at de, der skulle ansættes Produktionshuset, var socialt belastede klienter."

KL/Kommunen anførte, at

"aftalen med SiD alene omfatter arbejdsledige der står til rådighed for arbejdsmarkedet, og for hvem der under beskæftigelsen i Produktionshuset er etableret et egentligt ansættelsesforhold. Da aftalen blev indgået i 1987, og da den senere blev forlænget, var kun denne gruppe personer beskæftiget i huset, men

efter vedtagelsen af tipunktsprogrammet blev husets funktioner udvidet til også at være arbejdsprøvningssted for personer, der oppebærer kontanthjælp efter bistandsloven. Der er her tale om personer, der efter kommunens vurdering - som SiD ikke kan gå ind i - er behandlingskrævende, og som ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. De befinder sig således inden for en anden del af det sociale system end den førstnævnte gruppe, og for deres vedkommende udgør anvendelsen af Produktionshuset det sidste forsøg på at gøre dem egnet til at klare sig selv på arbejdsmarkedet. Med henblik herpå er de - under modtagelsen af kontanthjælpen - beskæftiget og ikke ansat i huset, og denne sociale foranstaltning i medfør af bistandsloven ikke kan anskues ud fra overenskomstmæssige synspunkter. Bistandslovens regler er til hinder for, at kommunen udbetaler løn til borgere, der er berettiget til kontanthjælp, og arbejdsprøvningssituationen indeholder ingen af de elementer, der indgår i et ansættelsesforhold. Eksempelvis har bistandsklienterne, der er omfattet af tipunktsprogrammet, og som i øvrigt slet ikke hører til i SiD's regi, krav på bistandshjælp, selv om de ikke møder til arbejdet i huset, mens de, der som ansatte er omfattet af aftalen med SiD, kun har krav på løn, når de møder. Det er i det hele uden mening at tale om overenskomstmæssig løn til bistandsklienterne, hvis arbejde slet ikke bidrager til nogen indtjening for kommunen."

Opmandens bemærkninger:

"Der har ikke mellem de af parterne valgte medlemmer af voldgiftsretten kunnet opnås flertal for en afgørelse, og afgørelsen må derfor træffes af opmanden, der udtaler:[1]

Af aftalen af 30/3 1987 fremgår, at personer, der beskæftigedes i Produktionshuset, skulle være undergivet løn- og ansættelsesforhold svarende til dem, der gjaldt på arbejdsmarkedet i øvrigt, og at de ansatte skulle være medlem af en anerkendt arbejdsløshedskasse. Det må derfor lægges til grund, at det klientel, der var omfattet af aftalen, i hvert fald i helt overvejende grad var personer, der som arbejdsledige stod til rådighed for arbejdsmarkedet. Efter vedtagelsen af tipunktsprogrammet i 1990, der efter det oplyste skete på baggrund af ændringen af bistandsloven, jf. lov 853/1989[2], blev anvendelsen af Produktionshuset udvidet til også at omfatte aktiviteter for personer, der efter kommunens skøn ikke aktuelt stod til rådighed for arbejdsmarkedet. Det drejede sig om socialt tungere belastede personer, der havde behov for arbejdsmarkedsoptræning eller oplæring, inden det kunne vurderes, om de ville kunne klare sig selv på arbejdsmarkedet, jf. herved bistandslovens § 43, og som derfor naturligt ikke kunne anses for hørende til den kategori "ansatte", som aftalen sigtede til. Vurderingen af, hvem der hørte til denne sidstnævnte kategori og således ikke skulle aflønnes i henhold til aftalen, skulle som anført af indklagede

[1] Afgørelsen er herefter truffet af højesteretsdommer Per Sørensen alene. De øvrige voldgiftsdommere var faglig sekretær Steen Johansson og forretningsfører Arne Hansen udpeget af SiD og kontorchef cand. jur. Per Rohde Soelberg og juridisk konsulent Klaus Elbæk udpeget af KL. Steen Johansson og Klaus Elbæk kom således fra henholdsvis SiD Birkerød-Farum og Farum Kommune.

[2] Lov nr. 853 af 20. december 1989, der indfører en fast bruttorevalideringsydelse. Se beretningens bilag 10.

foretages af kommunen, men det havde været naturligt, om kommunen havde sørget for, at det ved fornyelsen af aftalen pr. 1/4 1991 blev klargjort, at der var tale om to forskellige grupper beskæftigede.

Efter Lars Bjerregaard Jensens forklaring om samtalerne med Sten Johansen må det dog lægges til grund, at kommunen over for SiD har tilkendegivet, at de, der blev beskæftiget i huset i medfør af "Aktiv på Kontanthjælp" ordningen, i alt overvejende grad var erhvervshæmmede personer, der ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet og derfor heller ikke kunne indgå i et ansættelsesforhold i huset på samme måde som dem, der var omfattet af aftalen,

Der må herefter gives indklagede medhold i, at aftalen ikke omfattede kontanthjælpsmodtagere, der blev beskæftiget i Produktionshuset i medfør af tipunktsprogrammet, og indklagedes frifindelsespåstand tages derfor til følge."

De indklagede, Kommunernes Landsforening og Farum Kommune blev derfor frifundet.

Spørgsmålet om Lønningsnævnets godkendelse som nævnt i erhvervs- og beskæftigelsesudvalgets protokol fra den 7. december 1992 førte til følgende udtalelse fra tilsynsrådet af 18. maj 1994:[1]

"…

Kommunernes Lønningsnævn har i skrivelse af 22. februar 1994 meddelt Tilsynsrådet, at Lønningsnævnet den 11. februar 1994 efter omstændighederne har godkendt, at aflønningen af projektlederne i perioden 1. april 1991 til 31. marts 1993 har fundet sted efter den mellem Farum Kommune og SiD lokalt indgåede aftale.

Lønningsnævnet har anført, at der til grund for godkendelsen ligger, at Lønningsnævnet tidligere - ved behandlingen af revisionssager, hvor der i en periode uretmæssigt er blevet udbetalt for meget i løn i forhold til de gældende regler - efter omstændighederne efterfølgende har godkendt de stedfundne betalinger, når de har fundet sted på basis af ikke bevidste fejl.
…"

Vidnet Steen Johansson har om emnet forklaret:[2]

"SiD havde omkring 1987-1988 indgået aftale om vilkårene for de aktiverede i Produktionshuset. Den gang var de aktiverede almindelige ledige dagpengemodtagere. Senere kom der også bistandsklienter til. Formålet med aftalen var at sikre, at det arbejde, der blev udført i Produktionshuset, var arbejde, der ellers ikke ville

[1] 176-11,b9-10
[2] 316-125

blive udført, og at dem der arbejdede i Produktionshuset fik overenskomstmæssig løn. Lønnen ville SiD ikke gå på kompromis om. SiD havde oprindeligt et godt samarbejde med Lars Bjerregaard Jensen.

Foreholdt opmandskendelse af 22. juni 1993[1] forklarede vidnet, at han på flere punkter ikke er enig i Lars Bjerregaard Jensens forklaring gengivet i opmandskendelsen. I Produktionshuset fik alle overenskomstmæssig løn uden undtagelse. Anvendelsen af rådighedsbegrebet kan bestemt diskuteres. En del af de personer, der blev aktiveret i Produktionshuset, var ikke umiddelbart til rådighed for arbejdsmarkedet (arbejdsmarkedsparate), men de fleste var. Det var derfor ikke generelt således, at de, der fik kontanthjælp, også havde behov for at blive arbejdsprøvet. Det bekræftes da også af, at de kunne udlånes til private virksomheder til udførelse af arbejdsopgaver, men alene mod betaling af kontanthjælp. Han har ikke indgået en sådan aftale med Lars Bjerregaard Jensen. Vidnet har ikke mulighed for at forringe en bestående overenskomst og ville ikke indgå i aftaler, der underminerede overenskomsten. Den aftale, han havde med Lars Bjerregaard Jensen, gik ud på, at han en gang om måneden kom i Produktionshuset for at tale med de nytilkomne personer, der var aktiverede, og med mulighed for at opfordre dem til at melde sig ind i fagforening og a-kasse, så de kunne optjene dagpengeret og komme ud af det kommunale system. Det sidste var en fælles interesse for SiD og kommunen. Aftalen mellem SiD og kommunen indeholdt ikke nogen form for graduering af ansættelsesforholdene. Tanken var, at alle, der arbejdede i Produktionshuset skulle have samme overenskomstmæssige løn. Det var forunderligt, at mennesker, der som "erhvervshæmmede" kom ind i Produktionshuset via "Aktiv på kontanthjælp", når der ikke var opgaver nok i Produktionshuset, alligevel blev sendt ud i almindelige virksomheder, hvor de så lavede arbejde på almindelige vilkår, men for kontanthjælp. Kommunen øvede heller ikke tilsyn med de mennesker, der var blevet sendt på aktivering i de private virksomheder."

Vidnet Peter Madsen har forklaret[2]:

"Foreholdt erhvervs- og beskæftigelsesudvalgets protokol fra møde den 7. december 1992, punkt 58 om opsigelse af lokalaftale vedrørende aflønning i Produktionshuset,[3] forklarede vidnet, at "P. M. tager forbehold" betød, at man ikke bare ville tage efterretningen for givet, men vidnet ønskede at få den undersøgt i sit politiske bagland. Vidnet talte ikke alene for sig selv, men også den gruppe, han repræsenterede i byrådet. Forbeholdet betød, at der senere i byrådet enten kunne stemmes for eller imod.

Foreholdt udvalgets protokol fra møde den 26. oktober 1993, pkt. 50 om haveordning for pensionister,[4]forklarede vidnet, at han ikke kan huske

[1] 301-3,b15-23
[2] 316-22
[3] 480-1,f3,b16-17
[4] 480-1,f4,b41

udarbejdelsen af forslaget, men man havde en snerydnings- og haveordning for de ældre i kommunen, som faktisk fungerede. Den er lige stoppet for ½ år siden. …

Foreholdt opmandskendelsen i voldgiftssagen anlagt af SiD[1] forklarede vidnet, at det var "det andet 10 punkts program", der indeholdt revalideringsprojektet. Peter Brixtofte og Lars Bjerregaard Jensen blev uvenner med SiD, og vidnet blev udpeget til at samarbejde med SiD og Steen Johansen. Vidnet ville gerne have folk i fagforening og a-kasse, ikke for at de skulle på dagpenge, men for at de kunne få hjælp, hvis de senere igen blev ledige."

14.3.2.2.3. Forklaringer

Forklaringer vedrørende afsnit 14.3.2.2. er medtaget i sagsfremstillingen.

14.3.2.3. Rengøring, "Føl-ordningen" mv. (1993)

14.3.2.3.1. Aftale med Jydsk Rengøring

Den såkaldte "føl-ordning" blev etableret i december 1991 i samarbejde med Jydsk Rengøring A/S. Ordningen er også omtalt i afsnit 14.4. om projekter med tilskud fra Den Europæiske Socialfond.

Bjarne Birkbak skriver i "På med Vanten - " side 49 bl.a.:

"Beskæftigelsesprojektet blev kaldt "Føl-ordningen", og bestod i, at en bistandsklient eller langtidsledig gennem en 3 måneders periode blev tilknyttet til en fastansat assistent i Jydsk Rengøring som "føl", og på denne måde blev oplært indenfor det pågældende område, både praktisk og teoretisk, idet der i ordningen også indgik en undervisningsdel, hvor "føllene" efter ca. en måned modtog undervisning i arbejdstiden, således at de typisk arbejdede om formiddagen og modtog undervisning om eftermiddagen, hvilket også omfattede indvandrere, som modtog sprogundervisning.
…

"Føllene" fik almindelig løn, hvoraf kommunen dog refunderede ca. 40 kr. i timen - som man i øvrigt gjorde ved alle andre støtteansættelser i det private erhvervsliv."

Tôrun Ellingsgaard & Jaku-Lina Elbøl Nielsen skriver i "Brixtofte - Spillet om magten" (2002) side 103:

[1] 301-3,b15-23

> ”I 1993 fandt SiD ud af, at en stor gruppe bistandsklienter var blevet udlejet til Jydsk Rengøring i flere omgange med den begrundelse, at de ledige skulle uddannes i rengøring. SiD undrede sig over, at Lars Bjerregaard Jensen mente, de ledige var nødt til at tage samme “uddannelse” flere gange. Samtidig undrede det dem, at Jydsk Rengøring foråret 1993 havde overtaget kommunens rengøring i kulturhuset Paltholmcentret til en pris af 857.000 kroner - uden at ordren blev udbudt i licitation. Hvis firmaet fik foretaget en stor del af rengøringen med langtidsledige, så lå der givetvis en endnu større fortjeneste for firmaet i at gøre rent for kommunen.”

Der kan endvidere henvises til Jens Jørgen Nielsens kritik i bogen ”Ikke bare rødvin - Om underet i Farum” (2003), jf. indledningen til afsnit 14.3.2.

I kommunens beskrivelse af Produktionshuset af 21. september 1992, jf. afsnit 14.3.1.1. hedder det bl.a.:

> ”Praktikordninger:
>
> - de ledige deltager under ansættelsen i praktik i private eller offentlige virksomheder, hvis dette er muligt.
> - aftale med Jysk Rengøring om ”følordning” i forbindelse med rengørings-arbejde.”

Den 23. februar 1993 skrev kommunen således til regionschef Reno Søbirk, Jydsk Rengøring A/S:[1]

> ”Efter 1 års samarbejde rekapituleres hermed:
>
> Samarbejdet startede i december 1991 på fælles initiativ af Farum Kommune og JRS. Her aftales ansættelse af 6 bistandsklienter med langtidsledighed bag sig.
>
> Ansættelserne var indenfor Skadeservice, Ejendomsservice og Kantineservice.
>
> Samarbejdet er løbende udvidet, således at nu 4 afdelinger er involveret, - Skadeservice, Kantineservice, Ejendomsservice og Rengøringsservice.
>
> I løbet af dette år har 25 personer været ansat i JRS.
>
> Heraf er 3 vendt tilbage til bistandshjælp, 6 har fået anden beskæftigelse og 16 er fortsat ansat i JRS. Disse fordeler sig med:

[1] 605-5,f1,b97. Underskrevet af Flemming Oppfeldt og Lars Bjerregaard Jensen.

Rengøringsservice, Paltholmcentret og Novo, Bagsværd.	7 personer
Kantineservice	5 personer
Skadeservice	3 personer
Ejendomsservice, Vejafdelingen	1 person

Farum Kommune.

Samarbejdet vurderes fra Farum Kommunes side som en succes. Vi ser en positiv mulighed for udbygning, specielt indenfor de 2 områder som især har kommunens interesse - Paltholmcentret og vejafdelingen.

Den anvendte model i Paltholmcentret kan anbefales på andre områder indenfor rengøringsservice, f.eks. på skoler og daginstitutioner. "Følordningen" giver god mulighed for optræning af den enkelte, både indenfor professionel rengøring samt det at være tilknyttet en arbejdsplads. Således må vi konkludere, at 90 % af de i dag ansatte i Paltholmcentret, inklusiv den tilsynsførende, først har været igennem "følordningen".

Afslutningsvis vil vi fremhæve, at en af årsagerne til det vellykkede samarbejde ligger i den parathed og risikovillighed som JRS' organisation har kunnet fremvise.

Den jævnlige kontakt med afdelingerne på Falkoner Allé og Strandlodsvej har været præget af interesse involvering, hvilket er en nødvendig forudsætning for gennemførelse af faste samarbejdsaftaler af den aktuelle karakter.

Vi ser frem til et fortsat og udbygget samarbejde imellem JRS og Farum Kommune."

Ekstra Bladet bragte den 25. april 1993 følgende artikel under overskriften "Borgmester fik gaver i trillebør":[1]

"Jydsk Rengøring har sugerøret dybt nede i Farums skattekasse - bistandsklienter udkommanderes til rengøring. Venstre-borgmesteren og tidligere skatteminister Peter Brixtoftes domæne, Farum Kommune, har indgået en særpræget og dyr aftale med firmaet Jydsk Rengøring.

Jydsk Rengøring får en formue af skatteyderne for at foretage rengøring af et center i Farum. Men arbejdet udføres blandt andet af specielt udkommanderede bistands-klienter, hvis indsats også betales af kommunen.

Jydsk Rengøring modtager et fast årligt beløb på 857.724 kr. for at gøre rent i byens "Paltholmcentret". I følge Reno Søbirk Petersen fra selskabet arbejder de langtidsledige som føl for folk, der er fast ansat i firmaet.

[1] 257-4,b38-39

Det lykkedes Jydsk Rengøring A/S at få ordren fra Farum kommune, uden at arbejdet havde været udbudt i licitation. Og det har flere byrådsmedlemmer forgæves protesteret imod.

Men både Peter Brixtofte, hans Venstre-makker i byrådet, Flemming Oppfeldt og kommunal-direktør John Frederiksen, fik også pæne gaver, samme dag aftalen med Jydsk Rengøring var i hus. Så pæne, at de bogstaveligt talt måtte transportere dem bort på hver deres trillebør.

I øvrigt var der samtidig med den milde gaveregn en licitation under behandling i byrådet om almindelig vedligeholdelse i kommunen. Jydsk Rengøring deltog i licitationen sammen med en gruppe oprindeligt kommunalt ansatte SiD-medlemmer. Jydsk Rengøring var dyrest, men fik påfaldende nok ordren.

Ud over den milde gaveregn er der et besynderligt - eller betænkeligt - sammenfald af personer og familieforhold i aftalen: KONEN ANSAT De mange kontanthjælpsmodtagere og langtids-ledige i Farum kommune er tilknyttet det såkaldte "Produktionshuset", hvis speciale er at få dem sat i arbejde - et oprindelig godt tiltag af Peter Brixtofte.

Virkningen er en anden: Som chef for dette Produktionshus sidder en mand ved navn Lars Bjerregård Jensen, hyret efter aftale med borgmester Peter Brixtofte selv.

Samme Bjerregård udkommanderer unge langtidsledige og kontanthjælps-modtagere til at arbejde for blandt andre Jydsk Rengøring i Paltholmcentret, mens deres arbejdskraft betales af kommunen: Lars Bjerregård Jensens kone, NN, er såmænd ansat i Jydsk Rengøring.

Lars Bjerregård og Peter Brixtofte begrunder aftalen med Jydsk Rengøring med, at man på den måde får sat netop langtidsledige og bistandsklienter i arbejde.

SKATTEYDERNE BETALER Farum-bosserne henviser blandt andet til en regel om, at disse grupper skal i "arbejdsprøvning", samt en aftale med Jydsk Rengøring om, at "de ledige skal uddannes i rengøring"! Det er dog påfaldende, at et stort antal af de langtidsledige og kontanthjælps-modtagere har været udkommanderet af Lars Bjerregård til at arbejde med rengøring for Jydsk Rengøring i flere omgange. Parret Brixtofte og Bjerregård mener åbenbart, at det er nødvendigt at tage samme uddannelse flere gange. Imens mister andre arbejde i Brixtoftes kommune."

14.3.2.3.2. Forklaringer

Vidnet Peter Madsen har forklaret:[1]

> "Foreholdt protokol af 9. september 1991 fra erhvervs- og beskæftigelses-udvalget[2] forklarede vidnet, at der var tale om en slags følordning. Problemet var at få særligt indvandrerkvinder i arbejde. "JRS-projektet" mener vidnet henviser til et rengøringsprojekt.
>
> Efter følordningen skulle indvandrerkvinderne oplæres i at være på arbejds-markedet. De kunne typisk ikke dansk og kom fra et sted i verden, hvor de slet ikke var vant til moderne byforhold. Det er vidnet, der har opfundet følordningen, jf. samme sag. Ordningen handlede om livskvalitet og ikke om penge. Det indebar også danskundervisning. Revalideringsprojektet var således opbygget, at det omfattede de, der faldt udenfor 10-punkts-programmet, og hvor det skulle overvejes, hvad man så kunne gøre, for eksempel give dem en uddannelse, genoptræning o.s.v."

Vidnet Reno Søbirk har forklaret:[3]

> "Vidnet forklarede om sine personlige forhold, at han blev ansat i Jydsk Rengøring i 1972 og sluttede som regionschef i 2000 i forbindelse med salget af Jydsk Rengøring. Han gik da på pension.
> …
>
> Foreholdt Farum Kommunes brev af 23. februar 1993 til Jydsk Rengøring[4] forklarede vidnet, at han husker brevet, men han ved ikke, hvorfor han skulle have det, men måske var det til brug for deres markedsføring. Det var rosende ord, og det var der grund til. Vidnet har været med til at søsætte følordningen. Han var selv ikke særlig begejstret, og det var mest på grund af den daværende direktørs sociale engagement, at de gjorde det. Det var de svageste bistandsklienter/ langtidsledige, der var "tunge" i systemet og hverken kunne dansk eller lignende, der var med i følordningen. De fik løncheck og arbejdstøj og var på den måde "rigtigt ansatte". De kunne få løntilskud i en kort eller længere periode. Der var mange, der startede arbejde op, men gik tilbage til bistand, men det lykkedes også at få mange i arbejde. Følordningen var mere en art markedsføring af firmaet end noget, de havde økonomisk interesse i. Følordningen er også prøvet i Hillerød Kommune og Frederiksberg Kommune, men især markedsført i Farum Kommune.

---

[1] 316-22
[2] 480-1,f2,b22. Sagsfremstilling: "Beskæftigelseskonsulenten vil på mødet orientere om projekt med Jydsk Rengøring". Beslutning: "Taget til efterretning …".
[3] 316-120
[4] 620-5,f1,b97-98

Foreholdt artikel i Ekstra Bladet den 25. april 1993[1] forklarede vidnet, at han har set artiklen, og det er rigtigt, at de fik et vederlag for at gøre rent i Paltholmcentret. Jydsk Rengøring tillagde det stor betydning, at de kun brugte "føl", hvor det ikke var nødvendigt at overveje refusion til kunden. Det ville ikke være troværdigt at kræve kunden en pris baseret på normal løn og så samtidig få refusion fra kommunen. D.v.s. de blev benyttet til udførelse af opgaver for Farum Kommune, ikke for private. Hvis der kom "føl" ud for at hjælpe de medarbejdere, der var ansat på normale vilkår, kunne de aflaste disse, således at der måske skete en grundigere rengøring i f.eks. Paltholmcentret, men de kunne ikke erstatte ansatte, som der blev faktureret for. Når folk var ude af tilskudsordningen, kunne de bruges på alle opgaver.

…

Vidnet ønskede at tilføje en bemærkning til Ekstra Bladets artikel den 25. april 1993[2] vedrørende passagen om at gaverne fra Jydsk Rengøring skulle køres væk på trillebør. Det forholdt sig således, at Jydsk Rengøring gav Flemming Oppfeldt og Peter Brixtofte hver en trillebør, og at man heri havde lagt 6 flasker vin, der var af helt almindelig kvalitet og pris."

Vidnet Steen Johansson har forklaret:[3]

"Adspurgt om SiD var involveret i andre udliciteringer i kommunen, forklarede vidnet, at kommunens "pensionisthjælp" også blev udliciteret til Jydsk Rengøring. Ordningen gik ud på, at pensionisten skulle være så længe som muligt i eget hjem, og for den, der boede i hus, betød det, at de havde behov for hjælp til f.eks. at slå græs, men opgaven kunne også bestå i bare at drikke kaffe med pensionisten, for det havde samtidig en social vinkel. Jydsk Rengøring overtog ordningen.

Kommunen betalte fuld timebetaling til Jydsk Rengøring samtidig med, at Jydsk Rengøring til nogle af opgaverne brugte langtidsledige med kommunalt tilskud, f.eks. en formand og 4-5 langtidsledige med tilskud. Det var "kassetænkning".

Vidnet Karen Schur Riss har forklaret bl.a.:[4]

"Adspurgt om der var aftaler om, at Jydsk Rengøring A/S kunne anvende personer fra Produktionshuset i aktivering på Lillevang, forklarede vidnet, at de har haft en sekretær i aktivering, og muligvis andre i administrationen, men hun husker ikke, at der var nogen blandt plejepersonalet eller rengøringen."

[1] 257-4,b38-39
[2] 257-4,b38
[3] 316-125
[4] 316-21

Vidnet Peter Brixtofte har forklaret bl.a.:[1]

> "Adspurgt om den rejste kritik om at kommunen gav indirekte erhvervsstøtte gennem f. eks. "følordningen" med Jysk Rengøring, forklarede vidnet, at det var en fremragende ordning. Som føl gik man med rundt med holdet og blev lært op. Når man så var blevet lært op, fik man job. Adspurgt til Jysk Rengørings rengøring for kommunen i Paltholmcentret og med anvendelse af "føl", forklarede vidnet, at det ikke siger vidnet noget. At virksomheden fik penge for at løse en uddannelsesopgave for kommunen var naturligt, da der skulle afsættes resurser til det. Det var ikke nemt at indføre nye ting her i Danmark. På spørgsmål om hvorvidt det var en form for "sidemandsoplæring", svarede vidnet bekræftende."

14.3.2.4. Sagsbehandling i Produktionshuset

Der er rejst kritik om utilstrækkelig sagsbehandling i forbindelse med aktivering og opfølgning herpå, herunder utilstrækkelig dokumentation for den faktisk foretagne sagsbehandling.

Forløbet illustreres ved klagesagerne til Det Sociale Ankenævn, der omtales nedenfor og i statslige og revisionsmæssige undersøgelser, jf. afsnit 14.3.3. og 14.6., samt ombudsmandssag vedrørende produktionsaftaler, jf. afsnit 14.3.2.5.

Herudover bemærkes, at kommunens problemer med Columbus it-projekt også berørte journalisering på beskæftigelsesområdet, jf. bind 9, kapitel 13.[2]

14.3.2.4.1. SiD's klager til Det Sociale Nævn (1992-1993)

Bjarne Birkbak har i sin bog, "På med Vanten", side 64-65 beskrevet forløbet under følgende indledende sammenfatning:

> "I sin klage til Det Sociale Ankenævn i Frederiksborg Amt var det SiD's påstand, at samtlige de 11 personer, i hvis sager SiD havde fået aktindsigt, var fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet og derfor skulle have udbetalt overenskomstmæssig løn.

[1] 316-251

[2] I en redegørelse til Columbus skrev kommunen bl.a. således den 15. august 2000: "Dele af "beskæftigelsesforvaltning" blev taget i brug medio december 1999, under lovning af hurtig udbedring af såvel mangler som udeståender. - "Beskæftigelsesforvaltning" har fortsat væsentlige mangler eksempelvis er journalsystemet på klienter ikke er leveret til Farum Kommune. Dette er en væsentlig gene for brugen af systemet og tillige en betragtelig besværliggørelse af Farum Kommunes overholdelse af gældende lovgivning." (566-15,f1,b281).

> Farum Kommune mente derimod at disse personer ikke var fuldt til rådighed og derfor skulle gennem en arbejdsprøvning inden ansættelse på almindelige arbejdsmarkeds vilkår."

Efter sagsfremstillingen i socialudvalgets protokol for 28. april 1992 (pkt. 29) "Revalideringsforanstaltninger. Orientering om SiD-sager" havde SiD efter offentlighedsloven fået aktindsigt i kontanthjælpssager for sager for 11 borgere. Det hedder bl.a.:[1]

> "De 11 sager berører Farum kommunes revalideringspolitik. Det drejer sig specielt om den del af revalideringspolitiken, der er udmøntet i "retningslinier for samspillet mellem kontanthjælp og beskæftigelse" (10 punktsprogrammet - nov. 1990) og revalideringsprojektet (godkendt februar 1991)."

Det hedder i SiD's anke af 1. juni 1992 til det sociale ankenævn på vegne 11 personer over Farum Kommunens afgørelser angående forrevalidering efter bistandsloven bl.a.:[2]

> "Farum kommune har, som andre kommuner, et beskæftigelsesprojekt kaldet P. Huset. (Produktionshuset)
>
> Alle ikke forsikrede (A. kasse) arbejdsløse bliver visiteret til P. huset. Her søger man at beskæftige de arbejdsløse. Beskæftigelsesmetoderne er forskellige:
>
> 1) Arbejde i selve P. huset hvor der primært foregår pakning/emballering af produkter på bestilling fra private firmaer.
> En Fremgangsmåde som i sig selv er højest betænkelig, idet det er arbejde som ellers ville være blevet udført i henhold til lov om beskæftigelsesarbejder § 3.[3]
>
> 2) Arbejde på en systue i forbindelse med P. huset.
>
> 3) Arbejde for private i deres firmaer, i "egenskab" af en påstået forrevalideringsplan efter lovens § 37. De arbejdsløse modtager her bistandshjælp for deres arbejdsydelse. Arbejdet der udføres er almindeligt produktionsarbejde. Arbejdet foregår i længere eller kortere perioder, typisk som "hjælp" ved ekstra arbejdspukler i firmaet. Arbejdet der udføres er som nævnt almindeligt produktionsarbejde og igen arbejde som ellers ville være blevet udført som nævnt i stk. l.
>
> 4) Udlån af ledige til private firmaer mod betaling til kommunen. De unge modtager kun bistand. Arbejdet er identisk med exs. i stk. 1 og 3.

[1] 476-1,f2,b44-45
[2] 232-4,b4-8. Underskrevet af Steen Johansson.
[3] Se afsnit 14.5.1 om Arbejdsmarkedsnævnet afgørelse af 23. juni 1993, der ikke gav SiD medhold.

5) ”Udearbejde”. De ledige deltager i almindeligt anlægsarbejde i kommunen, igen arbejde som ellers ville være blevet udført.

Kommunen benytter sig generelt af den praksis, efter vores opfattelse i strid med loven, at de ledige, uanset alder, ved fravær eller ”udeblivelse” ikke får udbetalt bistandshjælp.

Vores anke drejer sig principielt om kommunens beslutninger om iværksættelse af et antal forrevalideringer, som vi mener, er ulovlige, ligesom at samtlige på forrevalidering kun modtager bistandshjælp og ikke på noget tidspunkt modtager ydelse efter lovens § 43 stk. 2 i tilfælde hvor der er en fastlagt erhvervsplan.

Det sidste ”problem” kan kun forklares med at der overhovedet ikke foreligger nogen form for fastlagt erhvervsplan, eller for den sags skyld, nogen lovmedholdig afgørelse vedr. forrevalidering. Socialministeren og arbejdsministeren er blevet forespurgt vedr. lovligheden af Farums ”praksis”. Vi vedlægger svar fra begge ministerier.”

Herefter gennemgås de enkelte personsager. Det hedder afslutningsvis:

”Det samlede “billede” er, efter vores opfattelse at Farum kommune klart overtræder lovgivningen.

Følgende forhold ønsker vi skal indgå i vores anke

At ingen af de 11 vidste at de var på forrevalidering.

At en forrevalideringsperiode skal være kortvarig og tidsbegrænset, hvad ikke er tilfældet i nogen af sagerne.

At der i ingen af sagerne var skriftlige begrundelser for iværksættelse af en forrevalidering/revalideringsplan, begrundet i en nedsat erhvervsevne eller andet.

At der ikke efter en påstået forrevalideringsperiode foreligger nogen individuel vurdering af forløbet, ligesom en egentlig erhvervsplan mangler.

At ingen modtager ydelse efter lovens § 43 stk. 2 men kun alm. bistandshjælp.

At det er vores indtryk at skriftligheden først tager sin “begyndelse” efter SiD indblanding i Feb.92.

At de nævnte klienter er blevet brugt som billig arbejdskraft på forskellige private arbejdspladser.

At Kommunen gør krav på arbejdsydelse som betingelse for udbetaling af bistandshjælp uanset alder.

Vi mener således at socialmin. retningslinier for iværksættelse af revaliderings-forløb ikke er opfyldte.
…"

Kommunen afviste kritikken.

Det sociale ankenævns afgørelser af 14. juni 1993 i 10 af ankesagerne om forrevalidering og sagsbehandling var følgende:[1]

Sag 1:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hendes muligheder for at klage over afgørelsen.

Til trods for disse fejl fra kommunens side mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om størrelsen af den udmålte bistandshjælp under forrevalidering, idet nævnet finder klienten omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. 1.

Nævnet finder, at der ikke i bistandslovens § 43, stk. 6, er hjemmel til at ansætte en person som rådgiver for klienten, idet ydelse af hjælpeforanstaltninger for børn og unge skal ydes efter bestemmelserne i bistandslovens § 33, stk. 1, nr. 2."

Sag 2:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hans muligheder for at klage over afgørelsen.

Det social ankenævn finder, at oplysningen om, at Farum kommune ikke har kendskab til, hvilke arbejdsopgaver klienten bliver sat til, ikke er forenelig med kommunens forpligtelse til at tilrettelægge et så hensigtsmæssigt revaliderings-forløb som muligt.

Det sociale ankenævn finder det tvivlsomt, om klienten er omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. l. Nævnet finder dog ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens skønsmæssige vurdering heraf og har - under hensyn til, at arbejdsprøvningen har været kortvarig - heller ikke fundet grundlag for at

[1] 175-13,b116-125. Det sociale ankenævns sagsakter er destrueret, men afgørelserne er fundet henholdsvis på tilsynsrådets og socialministeriets sager (175-3 og 232-12).

ændre kommunens afgørelse om udmåling af bistandshjælp under forrevalidering."

Sag 3:

"Det sociale ankenævn har fundet, at klienten ud fra det i sagen oplyste ikke er erhvervshæmmet i et sådant omfang, at klienten med henvisning til bistandslovens § 43 kan anvises arbejde uden udbetaling af løn.

Nævnet pålægger herefter Farum kommune at udbetale klienten løn i det omfang, hun har udført almindeligt arbejde.

Nævnet har endvidere fundet, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hendes muligheder for at klage over afgørelsen.

Det sociale ankenævn har endelig fundet, at oplysningen om, at Farum kommune ikke har kendskab til, hvilket arbejdsopgaver klienten bliver sat til, ikke er forenelig med kommunens forpligtelse til at tilrettelægge et så hensigtsmæssigt revalideringsforløb som muligt."

Sag 4:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hans muligheder for at klage over afgørelsen.

Til trods for disse fejl fra kommunens side mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om udbetaling af bistandshjælp under forrevalidering. Nævnet har således på det foreliggende ikke fundet grundlag for at fastslå, at hjælpen skulle have været ydet efter reglerne i bistandslovens § 43, stk. 8.

Det sociale ankenævn bemærker, at der ikke i bistandslovens § 43, stk. 6 gives hjemmel til at foretage udbetalinger af arbejdsdusør.

Der henvises nærmere til socialministeriets vejledning nr. 155 af 6. august 1990 om hjælp efter bistandslovens § 43 - 45, punkterne 47 og 48."

Sag 5:

"Farum kommunes afgørelse ændres således, at det pålægges kommunen at behandle klientens anmodning om hjælp efter reglerne i bistandslovens §§ 49 a-f.

Nævnet har ved den trufne afgørelse lagt vægt på, at klienten ved sin henvendelse til kommunen var 19 år og søgte om hjælp på grund af ledighed.

Nævnet har på baggrund af det i sagen oplyste ikke fundet, at klienten er erhvervshæmmet i et sådant omfang, at hun, under henvisning til bistandslovens § 43, kan anvises arbejde uden løn.

Nævnet har endvidere fundet, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hendes muligheder for at klage over afgørelsen.

Det sociale ankenævn har endelig fundet, at oplysningen om, at Farum kommune ikke har kendskab til, hvilke arbejdsopgaver klienten bliver sat til, ikke er forenelig med kommunens forpligtelse til at tilrettelægge et så hensigtsmæssigt revalideringsforløb som muligt."

Sag 6:

"Nævnet finder, at kommunen burde have oplyst klienten om hendes mulighed for at klage over afgørelsen om revalidering.

Til trods herfor mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om størrelsen af den udmålte bistandshjælp under forrevalidering, idet nævnet finder klienten omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. 1."

Sag 7:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hans muligheder for at klage over afgørelsen.

Det sociale ankenævn finder endvidere ikke, at der i bistandslovens § 43, stk. 6 gives hjemmel til at foretage udbetalinger af arbejdsdusør. Der henvises nærmere til socialministeriets vejledning nr. 155 af 6. august 1990, om hjælp efter bistandslovens § 43 - 45, punkterne 47 og 48.

Til trods for disse fejl fra kommunens side mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om udmåling af bistandshjælp under forrevalidering, idet nævnet finder klienten omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. 1."

Sag 8:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hendes muligheder for at klage over afgørelsen.

Til trods for disse fejl fra kommunens side mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om størrelsen af den udmålte bistandshjælp under forrevalidering, idet nævnet finder klienten omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. l."

Sag 9:

"Nævnet finder, at kommunen ikke tilstrækkeligt klart har oplyst klienten om den afgørelse, kommunen har truffet om revalidering, og slet ikke har oplyst klienten om hendes muligheder for at klage over afgørelsen.

Til trods for disse fejl fra kommunens side mener nævnet ikke, at der er grundlag for at ændre kommunens afgørelse om størrelsen af den udmålte bistandshjælp under forrevalidering, idet nævnet finder klienten omfattet af personkredsen i bistandslovens § 43, stk. l."

Sag 10:

"Det sociale ankenævn afviser at behandle den indbragte klage.

Nævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at der ikke foreligger fornøden fuldmagt fra klienten til SiD om at indbringe det anførte klagepunkt for det sociale ankenævn."

SiD udsendte herefter følgende pressemeddelelse:[1]

"Farum Kommune har tabt ankesag i det sociale ankenævn i Frederiksborg amt.

SiD gentager:

Farum kommune begår kommunalt socialt bedrageri:

- I går var det en påstand.!
- I dag en realitet.!

SiD ankede 10 afgørelser, truffet af Farum kommune om lovligheden af at de 10 bistandsklienter af kommunen blev kaldt revalidender og tilbudt som gratis arbejdskraft til kommunens virksomheder. Af det sociale ankenævns afgørelse fremgår det at ingen af sagerne er behandlet lovligt. De 10 bistandsklienter har således på et fejlagtigt grundlag, måttet arbejde for deres bistandshjælp, og dermed gratis for arbejdsgiverne.

[1] 175-13,b115. Dato fremgår ikke.

I nogle af tilfældene var de revalidender, men ankenævnet fastslår at de ikke fik den behandling af Farum kommune som bistandsloven foreskriver.

Farum kommunes sagsbehandling er mangelfuld, misvisende, forkert og ulovlig. Afgørelserne taler for sig selv.
…"

Efter omtale i Frederiksborg Amts Avis 17. juni 1993 under overskriften "Ankesag om ledige en sejr for Farum" med underrubrikken "Kommunen mener, SiD tolker ankesager forkert" hedder det bl.a.:[1]

"SiD Farum-Birkerød gør en lille fjer til 10 høns. Det mener formanden for Socialudvalget, Marianne Helslev-Rasmussen. SID har ikke grund til at påstå, at Farum kommune har vildledt 10 ledige, da kommunen sendte dem til arbejdsprøvning i 1991 inden ansættelse på normale vilkår på fuld løn. SID's påstand er, at de 10 tilfældigt udvalgte ledige var fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet, og i tre sager har Det Sociale Ankenævn givet SID medhold, men Farum kommune mener kun, at den har tabt en enkelt af de 10 sager.
…

… I tre af sagerne mener SiD, at ankenævnet har underkendt Farum kommunes beslutning om, at de ledige var erhvervshæmmede.

Farum kommune mener kun, at de har tabt en enkelt af de ti sager, og selv om ankenævnet havde kritiske bemærkninger til de øvrige sager, fik kommunen medhold i sin vurdering af de øvrige kontanthjælpsmodtagere.

En af sagerne blev afvist, fordi der manglede fuldmagt fra den ledige. I syv sager godkendte ankenævnet Farum Kommunes vurdering af klienternes erhvervs-hæmning - dog med kritiske bemærkninger, og i en enkelt sag mente ankenævnet, at kommunen burde have behandlet sagen efter en anden paragraf i bistandsloven. Endelig var der en af sagerne, hvor ankenævnet ikke mente, at kommunens vurdering om erhvervshæmning var korrekt.

Ankenævnet havde til opgave at vurdere, om kommunens vurdering af de lediges erhvervsevne var korrekt, men tilføjede dertil også en række kritiske bemærk-ninger. Blandt andet, at kommunen ikke klart havde oplyst klienterne om, hvorfor de var indstillet til forrevalidering og heller ikke havde oplyst, at klienterne kunne klage over afgørelserne. Kommunen burde også vide mere om, hvilket arbejde forrevalidenderne blev sat til, hvis kommunen skulle tilrettelægge forløbet så hensigtsmæssigt som muligt, mener ankenævnet.

- Kommunen har siden sidste år indført en såkaldt "aktiveringsaftale" som de ledige underskriver, hvor alle disse kritikpunkter bliver imødekommet. Vi

[1] 175-13,b126. Af henri.

sikrer os, at de ledige nu er bekendt med kommunens forpligtelser og deres egne også, oplyser Marianne Helslev-Rasmussen,

Aktivitetsaftalen blev indført, fordi kommunen ville gøre kontanthjælps-modtagerne ansvarlige for deres egen situation gennem krav om aktivitet.

SiD fraviger ikke den holdning, at Farum kommune har fejlbehandlet sagerne.

- Det er stadig en kendsgerning, at ankenævnet blander sig i tre af sagerne, og at der er sket fejl i alle sagerne, oplyser Steen Johansson, SiD.

- Det er også uvigtigt, om kommunen skal betale penge tilbage eller lignende. Det, der betyder noget, er, at kommunen i forvaltningsleddet er nødt til at ændre sin praksis, hvis man skal sikre, at de ledige får en ordentlig behandling og ikke blot skal bruges som billig arbejdskraft i bistandslovens navn, understreger Steen Johansson.

- At snakke om, at vi laver en enkelt fjer til ti høns er også at bagatellisere en alvorlig sag, som i sin enkelthed går ud på, at Farum kommune ikke har givet de ti ledige den behandling, de har krav på, siger Steen Johansson og tilføjer:

- Vi mener stadig, som vi gjorde det sidste år, at Peter Brixtofte kan beskyldes for at have begået kommunalt bedrageri over for de ledige, og hvis han vil køre en sag på det, er han stadig velkommen."

Steen Johansson havde i øvrigt i en artikel dagen før til samme avis bl.a. udtalt:[1]

"

- Selvfølgelig handler det om, at vi må forhindre, at unge ledige uden løn bliver sat til at arbejde på virksomhederne i stedet for de almindeligt ansatte, der får overenskomstfastsat løn. Det er derfor vi kører disse sager, tilføjer Steen Johansson."

Bjarne Birkbak har i sin bog, "På med Vanten", side 64-65, bl.a. beskrevet forløbet således:

"SiD og Farum Kommune udlægger afgørelsen forskelligt

Ankenævnets afgørelse blev udlagt temmelig forskelligt af SiD og Farum Kommune. SiD's pressemeddelelse havde overskriften "Farum Kommune har tabt ankesag i det sociale ankenævn", mens overskriften på Farum Kommunes pressemeddelelse lød: "Farum Kommune får medhold ankesager om aktivering af kontanthjælpsmodtagere." (110)[2]

[1] 175-13,b127
[2] Pressemeddelelsen er ikke fundet.

SiD så ankenævnets afgørelse som bevis på, at Farum Kommune var lemfældig i sin behandling af bistandsmodtagerne, mens Socialudvalgsformand, Marianne Helslev-Rasmussen hæftede sig ved, at ankenævnet ikke havde fundet kommunens praksis i forbindelse med beskæftigelse af kontanthjælpsmodtagere ulovlig.

Enighed om, at klienterne ikke var blevet informeret godt nok

En ting var SiD og Farum Kommune dog enige om, nemlig at Det Sociale Ankenævn ikke mente, at kommunen tilstrækkeligt klart havde oplyst klienterne om de afgørelser, kommunen havde truffet om arbejdsprøvning.

"- Dette har Socialudvalget allerede i maj 1992 besluttet at gøre. Borgeren får nu forelagt en aktivitetsaftale, der kan underskrives af borger og sagsbehandler, så en hver tvivl om aftalens indhold undgås, siger Marianne Helslev-Rasmussen." (111)

SF's Helene Lund uenig i Marianne Helslev-Rasmussens udlægning
Ikke alle Farums politikere var dog enige i kommunens officielle udlægning af sagen, idet et af SF's byrådsmedlemmer, Helene Lund, til Farum avis udtalte, at:

" … det er forkasteligt, at Marianne Helslev-Rasmussen kan se det sociale ankenævns afgørelse som en sejr for kommunen. (…)

- Vi har fået en næse, og tingene skal nu bringes i orden." (112)""

Steen Johanson fremsendte den 21. juni 1993 afgørelserne til arbejdsminister Jytte Andersen (A), socialminister Karen Jespersen (A) og folketingsmedlemLilly Gyldenkilde (F) til orientering og med bemærkning:[1]

"Afgørelserne er interessante fordi Amtsankenævnet i samtlige sager har truffet afgørelse om at Farums sagsbehandling ikke har været i overensstemmelse med Bistandsloven. I flere af tilfældene har amtsankenævnet omstødt kommunens beslutning om at vedkommende var på forrevalidering. Vi mener at sagen har relevans for den udlejning af arbejdskraft - sag som ligger i tilsynsrådet.

Det undrer os imidlertid at amtsankenævnet på den ene side fastslår at reglerne ikke har været overholdt, og på den anden side undlader at lade det få konsekvenser for kommunen.
…"

[1] 175-13,b115. Socialministeren svarede den 2. juli 1993, at hun ville afvente tilsynsrådets afgørelse. Der er efter Socialministeriets sag ikke sket sagsbehandling i øvrigt (232-12,b4).

Vidnet Steen Johansson har forklaret:[1]

> "Foreholdt det sociale ankenævns afgørelser[2] forklarede vidnet, at efter socialloven skulle der laves handleplaner for kontanthjælpsmodtagere til afklaring af den enkeltes situation. Kontantmedhjælpsmodtagere var ikke medlemmer af SiD, men de ringede selv eller kom selv. SiD havde fået en social profil. I samarbejde med SiD's socialrådgiver Gunvor Auken samlede vidnet så 12 kontantmedhjælpssager og forelagde dem for det sociale ankenævn, der kritiserede den manglende overholdelse af formalia, men der kom ingen ændring af praksis i Farum Kommune. Peter Brixtofte udlagde afgørelserne som en sejr og Farum Kommune kunne fortsætte den praksis, som de hidtil havde fulgt. SiD har ført andre klagesager."

14.3.2.4.2. Grundlovens § 75, stk. 2, mv.

AA skrev den 19. januar 2001 til kommunens social- og sundhedsforvaltning og protesterede over kommunens afgørelse vedrørende aktiveringsydelse. Af brevet fremgår bl.a.:[3]

> "Undertegnede, AA, der igennem hele året 2000, har været aktiveret ved Produktionshuset i Farum, har i en række tilfælde måtte konstatere at kontanthjælpen har været enten beskåret, eller for givne perioder helt frataget, på baggrund af udeblivelser fra aktiveringen begrundet i private forhold.
>
> Jeg har i perioden ikke haft anden form for indtægt til at forsørge mig selv og mit barn. Jeg skal hermed søge oplyst, om det er korrekt, med henvisning til hvilke paragraffer i lovgivningen, at
>
> • Der er trukket med mere end 20 % af månedens kontanthjælp.
> • At hjælpen for hele perioder af gangen er annulleret.
> • At hjælp på den baggrund er blevet udbetalt med tilbagebetalingspligt.
>
> Jeg skal samtidig for samme udbetalingsperioder i år 2000, såfremt ovenstående indeholdelser måtte vise sig at være korrekte i henhold til gældende socialloven, begære udbetalt en alternativ hjælp med henvisning til grundlovens § 75 stk. 2."

Kommunen svarede den 7. februar 2001 bl.a. således til klageren:[4]

> "…

[1] 316-125
[2] 175-113,b116-125
[3] 224-85,b19
[4] 224-85,b17-18

Vi skal i den anledning oplyse, at den hjælp vi har ydet dig er sket efter en samlet vurdering af dine forhold. Vi skal samtidig oplyse, at kontanthjælp og aktivering betragtes som to sideordnede former for hjælp, og at aktivering er tilbudt dig, fordi du opfylder betingelserne for at få hjælp.

I lov om aktiv socialpolitik - lovbekendtgørelse nr. 707 af 29/9 - kapitel 4 findes reglerne om ydelse af kontanthjælp og aktivering.

Der er ikke i den nævnte lovgivning ikke opstillet regler for den situation, at aktiverede udebliver fra aktiveringen, uanset begrundelsen for udeblivelsen.

I de tilfælde, hvor vi har trukket i din kontanthjælp er dette sket ud fra en vurdering af, at du havde fravalgt kontanthjælpen og ønskede at bruge din tid til andre formål end aktiveringen.

Med hensyn til dit afsluttende spørgsmål om grundlovens § 75, kan vi oplyse, at grundlovens ord skal forstås derhen, at der skal være hjælp til rådighed for personer, der har behov for hjælp. Hjælpen ydes efter regler der fastsættes ved lov, som det bl.a. er sket i lov om aktiv socialpolitik.

Man kan med andre ord sige, at retten til hjælp er fastsat i grundloven, men udmålingen af hjælpen sker efter regler i almindelige love, og i dette tilfælde i lov om aktiv socialpolitik."

Klageren ankede ved brev af 19. februar 2001 afgørelsen til det sociale nævn og anførte i brevet herunder:[1]

"…

Det skal igen understreges at jeg aldrig har vægret mig ved at deltage i pålagt aktivering, og at fravær alene har skyldtes kommunen bekendte familiære problemer som har krævet min tilstedeværelse af hensyn til mit barn.

Jeg protesterer således imod at træk er indeholdt udover 20 % i perioder forud for 1. januar 2001.

Jeg anker samtidig afslag på begæring om hjælp i henhold til Grundloven som subsidiær begrundelse for hjælp.

Jeg er ikke enig i at Grundlovens bestemmelse i § 75 stk. 2 skal forstås således som det er angivet i kommunens brev, og skal følgelig anmode nævnet om at retvise Kommunen, - således at hjælp kan blive udmålt efter grundlovens hensigt, som er at en grundlæggende hjælp skal ydes, når en person ikke kan forsørge sig og sine."

[1] 224-85,b16

Kommunen revurderede sagen i en afgørelse af 22. marts 2001 og fandt klageren berettiget til 7.391,46 kr. (hvori modregnes udbetalt enkeltydelse til husleje- og elrestance).[1] I kommunens interne notat af 15. marts 2001 er anført:[2]

> "Ved brev af 19. februar 2001 anker AA afgørelse om fradrag/annullering af kontanthjælpen i visse perioder.
>
> 1) Klageren protester imod træk i kontanthjælpen udover 20 %.
>
> 2) Protesterer endvidere imod Farum Kommunes fortolkning af Grundlovens § 75, stk. 2.
>
> Ad 1) I henhold til Lov om aktiv socialpolitik § 39, stk. 1 kan der ske fradrag i kontanthjælpen, når modtageren udebliver fra et tilbud om aktivering uden rimelig grund. Klageren påberåber sig den grund, at hun har været nødsaget til at passe sit barn og derfor er udeblevet af rimelig grund. Det er op til kommunen at foretage en konkret vurdering om, hvorvidt der er tale om udeblivelse uden rimelig grund. I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå den pågældendes forudsætninger, herunder om denne har sociale problemer. Efter det oplyste om klagerens forhold er hun alene med sit barn og har ikke andre indtægter til forsørgelse af sig selv og hendes barn. Hun er udeblevet fra aktiveringen grundet familiære problemer, men dette er ikke i sig selv nok til at udeblive gentagne gange. Sådanne forhold må betragtes som almindelige og forudsigelige og kan ikke i sig selv godtage udeblivelse uden fradrag i ydelsen.
>
> Der kan efter stk. 2, sidste pkt. dog højst ske nedsættelse med 20 %.
>
> Efter samme lovs § 41 kan hjælpen ophøre, hvis modtageren uden rimelig grund afviser et tilbud om aktivering efter lovens § 16, stk. 2, nr. 1-5 & 8.
>
> Ad 2) Grundlovens § 75, stk. 2 skal forstås således, at en person har ret til hjælp af det offentlige, hvis vedkommende ikke selv kan ernære sig. Dette gælder dog kun mod, at personen underkaster sig de forpligtelser, der er påbudt af loven i forbindelse hermed. Det vil sige Lov om aktiv socialpolitik, hvorefter der i kap. 4 er fastsat nærmere bestemmelser om kontanthjælp, jf. særligt §§ 39 og 41 om nedsættelse og ophør af hjælpen. Grundlovens § 75, stk. 2 må som nævnt i brev af 7. februar 2001 forstås således, at hjælpen er hjemlet i Grundloven, mens udmålingen og betingelserne for hjælpen sker efter speciallovgivningens regler."

Parterne korresponderede om sagen frem til september 2001. Sagen blev øjensynligt ikke indbragt for det sociale nævn. Om grundlovsspørgsmålet henvises til afsnit 14.2.2.

[1] 224-85,b15
[2] 224-85,b25

14.3.2.4.3. Andre klagesager

Kommissionen har gennemgået et - set i forhold til åremålet - mindre antal klagesager fra aktiverede, navnlig om hvorvidt sygdom/helbred har været til hinder for aktivering.[1]

I en sag vedrørte udbetaling af kontanthjælp hver 14 dag skrev Det Sociale Nævn, Frederiksborg Statsamt, den 15. november 2000 således til kommunen:[2]

> "Nævnet har modtaget Farum kommunes svar på nævnets spørgsmål i brev af 27.10.2000 til Farum kommune om udbetaling af aktiveringsydelse for 14 dage til personer, der deltager i aktivering i Produktionshuset.
>
> Det fremgår af Farum kommunes svar, at den nuværende praksis med at udbetale aktiveringsydelse for 14 dage til nogle af de aktiverede har taget udgangspunkt i et generelt ønske hos ydelsesmodtagerne.
>
> Det ønske har sin baggrund i, at de personer, der deltager i aktivering i Produktionshuset, for de flestes vedkommende er vant til denne aflønningsform fra deres tidligere jobs på det private arbejdsmarked, og at det ligeledes må antages, at de vil blive aflønnet hver 14. dag, når de på ny kommer i lønnet beskæftigelse.
>
> I den anledning skal nævnet bemærke, at lovligheden af den omtalte praksis må forudsætte, at den pågældende kontanthjælpsmodtager på forhånd er gjort bekendt med, at han som udgangspunkt har ret til at få udbetalt kontanthjælpen for en måned ad gangen således, at det er pågældendes eget valg at gå over til 14 dages udbetalinger."

I en anden sag reducerede kommunen i oktober 2000 aktiveringsydelse for NN grundet udeblivelse fra et aktiveringstilbud. Efter klage til det sociale nævn den 1. november 2000 genvurderede kommunen sagen og efterbetalte ca. 2.000 kr. Sagen har ingen generel interesse.[3]

Øvrige sager giver ikke anledning til særskilt omtale, da de må anses for sædvanligt forekommende personsager vedrørende aktivering.

14.3.2.4.4. Forklaringer

Der er om emnet i afsnit 14.3.2.4. afgivet en række forklaringer.

---

[1] 224-64 og 224-83 til 85 om klager i forbindelse med aktivering mv. Der henvises i øvrigt til afsnit 14.3.2.1.3. om sygemeldte i arbejde.
[2] 224-84
[3] 224-83

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret:[1]

> "Ad punkt 8[2] forklarede vidnet, at der i Produktionshuset i hele hans tid[3] blev foretaget sædvanlig sagsbehandling. Dette udviklede sig i løbet af den tid, han var der, idet der kom flere og flere funktioner fra socialforvaltningen dertil.
> …
>
> Sagsbehandlingen i Produktionshuset skete som traditionel sagsbehandling i den offentlige forvaltning med alt, hvad deraf følger; herunder notatpligt efter lovgivningen om indholdet af samtaler med den ledige og dokumentation af beregninger mv. Foreholdt det sociale ankenævns afgørelser fra 1993 i sager efter bistandslovens § 43 indbragt af SiD bemærker vidnet, at i hvert fald siden hans tiltræden i 1995 er sagerne behandlet efter gældende lovgivning og helt som i andre kommuner.
> …
>
> Adspurgt af advokat Vibeke Borberg angående den kritik, der har været rejst i pressen, bemærker vidnet, at der ikke har været klagesager, hvor aktiveringsindsatsen i Farum Kommune er blevet underkendt som værende i strid med lovgivningen. Farum Kommune adskilte sig ikke fra andre kommuner i deres sagsbehandling, men de var nogle af de første på beskæftigelsesområdet til at tage nye initiativer, og de lagde ikke skjul på, at de var gode på det område. Generelt er alt vedrørende aktivering ganske tæt reguleret. Vidnet forklarede, at det var ham, der skrev redegørelsen i personsagen vedrørende Tina Jensen. Farum Kommune blev frifundet i denne sag. Der manglede dokumentation og retningslinier for de interne procedurer. Det var, hvad der kom ud af kritikken. Selve afgørelsen i Tina Jensens sag var der ikke noget galt med. Tina Jensen valgte i øvrigt trods kritikken at starte på ny i aktivering.
> …
>
> Adspurgt af Karen-Margrethe Schebye om hvorvidt der forelå kommunale retningslinjer for skønsudøvelsen på området, forklarede vidnet, at man fulgte de vejledninger og afgørelser, der lå vedrørende aktivering."

Vidnet Steen Johansson har forklaret:[4]

> "Sociallovgivningen fordrer, at der bliver ført journaler mv. Disse var mangelfulde omkring både beskrivelserne og journaliseringen, og når personerne ikke var ordentligt beskrevet, var det klart, at folk ikke nødvendigvis fik et tilbud, der passede til dem, f.eks. arbejdsprøvning eller jobtræning med løntilskud. Dette havde også betydning i Tina Jensen-sagen.
> …

[1] 316-119
[2] Punkt 8 i 10-punktsprogrammet.
[3] John Gilbert Nielsen blev ansat i Produktionshuset pr. 1. juni 1995 som stedfortræder for Lars Bjerregaard Jensen.
[4] 316-125

Efter 1992-1993 og frem til Tina Jensen-sagen kom der ikke flere klager fra SiD over aktiveringen i Farum. Det var en kamp op ad bakke med en vis "metaltræthed". Også vidnets eget bagland i SiD kunne stille spørgsmål om, hvorvidt vidnet førte en personlig vendetta mod Peter Brixtofte. Vidnet og Peter Brixtofte havde mange møder, og der var egentlig en god kemi, selvom de var meget uenige. Samtidig rejste Peter Brixtofte og socialdemokraten Peter Madsen rundt og fremhævede Farum-modellen for aktivering. Efter overenskomstdækningen var Farum Kommune med udliciteringen af driftsafdelingen blevet "et Steen Johansson-frit område". Vidnet havde dog et vist samarbejde med Landsforeningen for Arbejdsledige om deres klagesager."

Vidnet Erling Frederiksen har forklaret:[1]

"Efterhånden fik de et ret godt kendskab til Produktionshuset. Det er deres opfattelse, at personsagerne er blevet administreret lemfældigt. Efter hvad de kunne magte prøvede de at koncentrere sig om det politiske frem for de enkelte sociale sager. De førte dog en sag for en person ansat i Produktionshuset, som de mente blev trukket i sin kontanthjælp på et tvivlsomt grundlag. Kommunen måtte betale hende 15.000 kr. tilbage, blandt andet begrundet i manglende ansættelsesbevis. De aktiverede skulle dengang også have et ansættelsesbevis og der måtte betales 5.000 kr. for et manglende ansættelsesbevis.[2] Uanset påpegede fejl skete der dog generelt set ikke ændring af praksis."

Vidnet Poul Winckler har forklaret:[3]

"Vidnet var meget glad for at være med i erhvervs- og arbejdsmarkedsudvalget, der havde Produktionshuset under sig. Der var dygtige medarbejdere, bl.a. Lars Bjerregaard Jensen og John Gilbert. I udvalget var der meget åbenhed omkring budgetopfølgningen, og det så fornuftigt ud."

Vidnet Sabine Kirchmeier-Andersen har forklaret:[4]

"Den 1. januar 2003 blev vidnet udvalgsformand på beskæftigelsesområdet, og her tog det 1-2 år at få styr på budgettet og procedurerne, så det kom til at køre rigtigt. På beskæftigelsesområdet var sagsbehandlingen og opfølgningen mangelfuld. Folk blev i lang tid ikke indkaldt til samtaler. Det var ikke muligt at indløse forventede besparelser, fordi arbejdsgangene på området ikke var optimeret. Som udvalgsformand var vidnet med til at hente 2 mio. kr. i besparelse, ved at kommunen stoppede med at udbetale løn til nogle personer, der skulle have bidraget til beskæftigelsesindsatsen, men som reelt arbejdede i Farum Boldklub

[1] 316-126
[2] Om virksomhedens ansvar for manglende ansættelsesbevis henvises til dommen i Tina Jensen-sagen.
[3] 316-231
[4] 316-243

A/S. Nogle embedsmænd gjorde vidnet opmærksom på udgiften, og på den måde fandt man fra den ene dag til den anden 2 mio. kr., der kunne skæres væk. Beskæftigelsesudvalget havde ikke været gode nok til at følge op på tingene, og det var meget "ad hoc". Sagsopfølgningen var ikke systematisk, og der var heller ikke tilstrækkelig normering. Lars Bjerregaard Jensen sad som leder på området, og tingene blev forelagt ham. Folk kunne få udbetalt ydelser, som de ikke havde krav på. Der var ikke rigtig styr på tingene. Alt det vidste vidnet ikke noget om som ny udvalgsformand, men hun fandt efterhånden ud af det. Det tog tæt på 2 år, men til sidst kom der balance. Der kunne stadig være udsving i udgifterne på området, men hun fik tal på det, og de kunne følge forbruget og redegøre herfor. Tidligere kunne de ikke redegøre for økonomien på området. I 2003 blev der ansat ny kommunaldirektør og en ny områdedirektør på beskæftigelsesområdet, og det tog lang tid at få kommunens rutiner til at fungere. Også på skoleområdet var det en svær proces at få styr på, f.eks. omkring lærernormeringer, hvor timeantallet var medtaget midt på året. Man konstaterede, at de ting kunne man ikke gøre om fra den ene dag til den anden."

Vidnet Peter Brixtofte har forklaret:[1]

"Adspurgt om den rejste kritik om at "de svageste fik lov til at sejle i deres egen sø", således at forstå, at der ikke blev lavet handlingsplaner for den enkelte og fulgt op på dem ved kontrol i virksomhederne, forklarede vidnet, at det ikke siger ham noget indholdsmæssigt, men den kritik kom fra familien Auken, og det var en ren politisk sag, som SiD kørte. Svend Auken havde vidnet et specielt forhold til, de var både venner og uvenner. Det var en frygtelig provokation for dem, at en Venstre-kommune kunne skaffe job bedre end en Socialdemokratisk kommune. Kritikken var ren politisk chikane.

…

Foreholdt Sabine Kirchmeier-Andersens kritik[2] forklarede vidnet, at Produktionshuset efter vidnets afgang som borgmester blev omdannet til et gammeldags socialdemokratisk bureaukrati, hvor det hele drejede sig om at indkalde de arbejdsledige til samtaler. Det skete, efter at vidnet var holdt op som borgmester i maj 2002, så det forløb har ikke noget med vidnet at gøre."

14.3.2.5. Produktionshusets aftaler med private virksomheder mv.

Der blev i kritikken af Produktionshuset rejst påstande om, at

- at Farum Kommune opnåede en fortjeneste ved Produktionshusets aftaler med private virksomheder
- at virksomhederne modtoget et uberettiget erhvervstilskud

[1] 316-251
[2] 316-243,b10-11

- at der som følge af aktivering udøvedes konkurrenceforvridning
- at der misbrugtes midler fra Den Europæiske Socialfond.

Som allerede beskrevet i afsnit 14.3.2.2. vedrørte SiD's kritik i begyndelsen af undersøgelsesperioden disse emner. De blev i slutningen af 1990'erne fulgt op af navnlig kritik fra Landsorganisationen af Arbejdsledige (LA) og med spørgsmål i Folketinget efter Farumsagens opkomst, jf. oversigten i afsnit 14.1.3.[1]

14.3.2.5.1. Landsorganisationen af Arbejdsledige (1998-)

Landsorganisationen af Arbejdsledige (LA) blev stiftet i 1998 med det formål at varetage de ikke-forsikrede arbejdslediges interesser i forbindelse med aktivering mv. LA var meget kritisk over for kommunal aktivering af kontanthjælpsmodtagere m.fl. og søgte bl.a. via begæringer om aktindsigt at underbygge denne kritik, jf. afsnit 14.3.2.5.2.-3. om aktindsigt i produktionsaftaler med virksomheder og i projekter støttet af Den Europæiske Socialfond.

LA rejste endvidere over for arbejdsmarkedsrådene spørgsmål om om, hvorvidt kommunerne, herunder Farum Kommunes Produktionshus, udsatte andre virksomheder for konkurrenceforvridning, jf. afsnit 14.5.1.

Endelig søgte LA med direkte aktioner at påvirke kommuner, virksomheder og offentligheden, hvilket udløste kritik af LA's metoder, der ud over demonstrationer angiveligt også omfattede forsøg på direkte at gøre forbrugerne opmærksom på, at et produkt var blevet til under medvirken af aktiverede under vilkår, som LA fandt kritisable. Som følge heraf rejste

---

[1] S 1012 om aftaler med Farum Kommune/Produktionshuset om arbejde udført af kontanthjælpsmodtagere i jobtræning, S 1102 om, hvad Farum Kommune har betalt til private firmaer i forbindelse med aktivering af bistandsklienter, S 1166 om, hvordan pakning af produkter i Farum Produktionshus adskiller sig fra en ulovlig pakning i Bjergsted Kommune, S 1403 om forventet løntilskud til private virksomheder, der ansætter ledige kontanthjælpsmodtagere, S 1696 om marginalproduktionen i Farum Produktionshus er i overensstemmelse med lov om aktiv socialpolitik S 1698 om omfanget af produktionen i Farum Produktionshus sammenlignet med produktionen i Hal 13 i Bjergsted Kommune, S 1699 om private virksomheders betaling til Farum Kommune for produktion udført af kontanthjælpsmodtagere, jf beretningens bilag 10 (Folketingsåret 2001-2002, 2. samling).

Farum Kommune i forhold til LA's aktindsigtsbegæringer spørgsmål om, hvorvidt der var særlig grund til at tro, at LA ville misbruge oplysningerne.

Kritikken kom skarpt til udtryk i en artikel i Frederiksborg Amts Avis 1. juni 2002, hvor borgmester Lars Carpens under omtale af kommunens pressemeddelelse af 30. maj 2002 om kritik fra Folketingets Ombudsmand vedrørende aktindsigt i produktionsaftaler, jf. afsnit 14.3.2.5.2., er citeret for følgende udsagn:[1]

> "… LA har i flere tilfælde systematisk chikaneret de virksomheder, som købte ydelser i Produktionshuset. Derfor har Produktionshuset også efterfølgende valgt ikke at indgå egentlige skriftlige aftaler. "

LA protesterede over disse beskyldninger.

Farum Kommune skrev herefter den 21. august 2002 således til LA: [2]

> "Farum Kommune har modtaget Deres henvendelse af 11. juni 2002 og 15. juni 2002 vedrørende artikel i Frederiksborg Amts Avis 1. juni 2002 og ombudsmandens rapport.
>
> Baggrunden for udtalelserne om hærværk og chikane omhandler dels meldinger fra virksomheder der gentagne gange er blevet kontaktet af Landsforeningen af Arbejdsledige, med påstande om benyttelse af underbetalt tvangsaktiverede arbejdskraft via Produktionshuset i Farum Kommune, samt fra korrespondance og e-mails mellem LA og virksomhederne og oplysninger fra LAs egen hjemmeside. Det skal bemærkes, at arbejdet der udføres i Produktionshuset sker i overensstemmelse med gældende lovgivning på området hvilket er bekræftet af Arbejdsmarkedsrådet og Konkurrencestyrelsen.
>
> Vedrørende aftaler mellem Farum Kommune og private virksomheder henvises til verserende sag om aktindsigt.
>
> Bilag vedrørende korrespondance og e-mail og hjemmeside vedlægges."

Efter det for kommissionen oplyste var der følgende forhistorie:

[1] 447-28,f6,b1
[2] 440-156,b71 og 754-1,f1,b186

LA v/formanden Peter Johansen rettede den 17. august 1999 henvendelse til Peter Brixtofte under overskriften "Ferie til alle!" med forslag om, at også (aktiverede) bistandsklienter i lighed med pensionisterne blev tilbudt rejser betalt af kommunen.[1]

LA afholdt den 27. oktober 1999 et møde i Kulturhuset, Farum. Det fremgik af indkaldelsen, at mødet - udover at kritisere de konkrete forhold i Farum - havde til formål, at

> "sætte særlig fokus på private virksomheders anvendelse af offentligt finansieret arbejdskraft til f.eks. pakkeopgaver. Det handler både om manglende rettigheder, konkurrenceforvridning, løntrykkeri og manglende perspektiver i den nuværende aktiveringslovgivning.". …"På mødet vil der blive vist eksempler på produkter, som pakkes af aktiverede for private firmaer. Det sker i strid med en afgørelse fra foråret fra Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt..."[2]

Efter mødet skrev LA den 5. november 1999[3] til 10 virksomheder med opfordring til at afbryde samarbejdet med Produktionshuset om udførelse af arbejde ved "tvangsaktiveret arbejdsledige". Det hedder afslutningsvis i brevet, der er underskrevet af vidnet Erling Frederiksen:

> "Efter den 15. november 1999 vil vi iværksætte en landsdækkende "for-brugeroplysningskampagne" der oplyser hvilke private virksomheders produkter der bliver pakket af tvangsaktiverede arbejdsledige uden diverse rettigheder.
>
> Det vil derfor være hensigtsmæssigt hvis I forinden meddeler os, at I har besluttet at ophøre med at anvende den omtalte skatteyder-finansierede arbejdskraft, fordi vi dermed kan spare ressourcer og koncentrere indsatsen mod de firmaer, der også efter denne dato anvender tvangsaktiveret arbejdskraft."

LA offentliggjorde den 25. november 1999 en liste med en række firmanavne og ledsagende bemærkninger om firmanavn, adresse mv. og produkter og med følgende indledning[4]:

> "Liste over firmaer og kommuner der bruger tvangsaktiverede bistandsklienter som billig arbejdskraft til privat profit-orienteret produktion.
> …

[1] 754-1,f1,b1
[2] 754-1,f1,b6-7
[3] 754-1,f1,b8
[4] 754-1,f1,b32-33. Et firma nævnt på listen meddelte den 21. december 2001, at firmaet ikke fremover at ville pakke deres produkter i projekter under kommunale initiativer. LA kvitterede ved i en pressemeddelelse samme dag at aflyse boykotten af det pågældende firma.

> Herunder finder du navne på personer, kommuner og firmaer som bør høre din mening om, at bistandsklienter og andre ledige bruges som billig tvangsaktiveret arbejdskraft. Bistandsklienter har ikke ret til feriepenge, pensionsopsparing, dagpengeoptjening, at forhandle løn eller mulighed for at tjene en ekstra skilling f.eks. i weekenden, fordi indtægter over 10,51 i timen fratrækkes aktiverings-ydelsen.
>
> Hvis du synes det er forkert at skatteydernes penge skal bruges til at støtte private firmaer økonomisk - så sig din mening om samfundsskadelig virksomhed og konkurrenceforvridende statsstøtte.
>
> Kontakt din folketingspolitiker. Hellere i dag end i morgen.
> …
>
> Alle nedenstående firmaer har modtaget brev fra LA af 5-11-99 hvor vi har bedt dem om at holde op med at bruge tvangsaktiverede i produktionen. Men det har ikke virket!!
> …
>
> I Produktionshuset i Farum (Fuglefarmen) pakker bistandsklienterne lang række produkter fra de firmaer der er nævnt herunder. …"

I LA's brev af 15. december 1999[1] orienteres medlemmerne/interesserede om en kommende pressemeddelelse. Det hedder herudover bl.a.:

> "… Der er mere information på vores hjemmeside bl.a. kan I se de mærkater som vi nu sætter på varer i butikkerne og de sedler som de aktiverede der stadigvæk pakker, kan lægge i pakkerne fra de pågældende firmaer."

LA gennemførte et arrangement i Farum den 18. og 20. april 2001. I LA's pressemeddelelse herom af 10. april 2001[2] hedder det bl.a.:

> "LA, Landsorganisationen af Arbejdsledige arrangerer den 18. april kl. 12 til 14 en guidet tur for alle interesserede i Farum tvangsindustrielle kompleks i industrikvarteret omkring Farum Produktionshus.
> …
>
> I Farum Produktionshus og på mange af virksomhederne i området arbejder tvangsaktiverede kontanthjælpsmodtagere uden rettigheder og for timelønninger på mellem 15 og 64 kroner i timen. Farum Kommune og firmaerne har indgået hemmelige aftaler - således at offentligheden ikke kan få oplysninger om hvor de økonomiske gevinster forsvinder hen.

[1] 440-156,b73. Fundet i kommunens sagsakter.
[2] 754-1,f1,b45

LA finder det også urimeligt at lønningerne i private firmaer skal betales af det offentlige og LA har gennem to år indsamlet dokumentation om forholdene i tvangsindustrien i Farum.

På baggrund af LA's indsamlede dokumentation er Folketingets Ombudsmand gået ind i sagen …

To dage efter går det løs igen - Fredag den 20. april kl. 11.00 har LA nemlig arrangeret et åbent debat- og pressemøde i Kulturhusets filmsal.

Her vil man bl.a. orientere om Ombudsmandens spørgsmål til Borgmester Brixtofte og om LA's talrige forgæves forsøg på at få det LO-ledede Regionale Arbejdsmarkedsråd til at undersøge om Produktionshusets aktiviteter er lovlige.

Diverse tvangspakkede produkter vil desuden blive fremvist.

LA har inviteret både Borgmester Brixtofte og LO-forkvinde og forkvinde for det Regionale Arbejdsmarkedsråd Lissi Pedersen for at offentligheden kan få deres forklaringer - direkte til borgerne. Desuden er lederen af Produktionshuset, Lars Bjerregaard og Per Edrén, formand for Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget inviterede.[1]

Arrangementerne er åbne for alle og ganske gratis."

Som bilag til Farum Kommunes brev af 21. august 2002 var bl.a. vedlagt firmaet Chriscos brev af 22. december 1999 til FDB Tørvarer under overskriften "LA, Landsorganisationen af Arbejdsledige udøver politisk propaganda og chikane i butikkerne" og med følgende indhold:[2]

"Farum Kommunes Produktionshus

Farum Kommune har et velfungerende og lovligt Produktionshus, hvor langtidsledige (bl.a. bistandsklienter) beskæftiges, således at de "holder sig i gang" og derved relativt får lettere adgang til arbejdsmarkedet. I forbindelse med de lediges beskæftigelse i Farum Produktionshus får de ledige et tillæg oven i deres bistandshjælp, således at de også har et økonomisk incitament.

Farum Produktion er en anerkendt offentlig virksomhed med positive sociale hensigter.

Bifopet A/S

[1] Lissi Pedersen, Peter Brixtofte, Lars Bjerregård Jensen og Per Edrén meldte afbud med henvisning til andre gøremål. Se Flemming Oppfeldts forklaring nedenfor.
[2] 440-156,b80 og b77-79. Firmaet var omtalt på LAs liste offentliggjorde den 25. november 1999.

Chrisco's datterselskab og produktionsvirksomhed Bifopet A/S, der ligger i Lynge tæt på Farum, får nedpakket 12 blisterkortprodukter i kollienheder hos Farum Produktionshus.

Landsorganisationen af Arbejdsledige

LA, "Landsorganisationen af Arbejdsledige" er en ekstremistisk organisation, der arbejder politisk på bl.a. at få stoppet og nedlagt kommunernes Produktionshuse.

LA benytter primitive metoder ved at udøve politisk og ulovlig propaganda, chikane og hærværk. Dette foregår ved, at LA i butikker (konkret opserveret hos Irma og Kvickly i Farum) påsætter ikke-aftagelige propagandamærkater på produkter, der er nedpakket af langtidsledige beskæftiget hos Farum Produktionshus. I flere tilfælde påsættes mærkaten oven i købet på produkter, der ikke er berørt af Produktionshuset!

Mærkaten oplyser bl.a. at det pågældende produkt er pakket af "tvangsaktiverede" (som LA kalder de beskæftigede) - se vedlagte kopi af mærkaten!

Samtidig spreder LA politiske propagandasedler bl.a. på butikkernes hylder. Se vedlagte kopi af propagandasedlen!
…"

De vedlagte bilag var foto af pakke med Chrisco fuglefrø med mærkat med logo "LA" og følgende tekst:

"Dette produkt er pakket af tvangsaktiverede i Danmark for under 11 kroner i timen - uden ret til feriepenge, lønforhandlinger, pensionsopsparing eller ret til dagpenge. Landsorganisationen af Arbejdsledige [telefonnr., adresse]"

samt seddel:

"OBS Forbrugeroplysning!! - OBS

Dette produkt er pakket af et tvangsaktiveret menneske i Danmark. "Lønnen" for at pakke dette produkt er mindre end 11,- kroner i timen. Tvangsarbejdet giver ikke ret til at optjene dagpengeret, pensionsopsparing eller feriepenge. Aktiver på 10,51 kroner i timen kan ikke forhandles. Uanset arbejdsindsats kan vi som ledige ikke forbedre vores situation ved at arbejde hårdere. Hvis den aktiverede ledige skaffer sig ekstra arbejde f.eks. i weekenden, får han også kun 10,51 kroner i timen for det - selvom arbejdet er lønnet efter normale arbejdsmarkedsvilkår. En lang række produkter i Danmark pakkes/bearbejdes i dag af mennesker uden rettigheder og muligheder for at klage eller sige fra.

Du hjælper os ved at henvende dig til dit folketingsmedlem og ved at undlade at købe dette og andre produkt fra firmaer der benytter os som billig tvangsaktiveret arbejdskraft uden rettigheder til at forhandle eller forbedre vores situation.

Landsorganisationen af Arbejdsledige [adresse, giro, telefonnr., e-mail og hjemmeside]"

Kommunen havde endvidere fra Milcom modtaget kopi af brev af 2. maj 2001[1] med følgende indhold:

"TELEDANMARK
INDKØBSAFDELINGEN

Usikre forlydender vil, at én af Teledanmarks underleverandører er MILCOM ApS. … Farum.

Dette firma benytter sig af uorganiseret, underbetalt, tvangsaktiveret arbejdskraft fra Produktionshuset i Farum.

Dette finder vi i LA, Landsorganisationen af Arbejdsledige, meget beklageligt. Vi håber, at TeleDanmark kan afkræfte forlydendet. I modsat fald beder vi TeleDanmark overveje at bringe samarbejdet med denne leverandør til ophør.

Vi gør opmærksom på, at bl.a. Matas og McDonald efter lignende henvendelser fra LA har indstillet samarbejdet med underleverandører, der benytter sig af underbetalt tvangsaktiveret arbejdskraft.

Med venlig hilsen
[navn, adresse]"

samt kopi af Milcoms brev af 12. juni 2001[2] til LA med følgende indhold:

"Vedr.: Landsorganisationen af Arbejdslediges hjemmesides urigtige angivelser om vort selskab.

Vi har i dag konstateret, at Landsorganisationen af Arbejdsledige på den offentligt tilgængelige hjemmeside bevidst imod kendskabet til de faktiske forhold på det groveste og mod bedrevidende fremsætter urigtige oplysninger til en bredere offentlighed på følgende punkter

1) Under Farum Kommune, Firmaoplysninger angives i overskriftsform, "Firmaer, der anvender tvangsaktiverede som arbejdskraft".

[1] 440-156,b83
[2] 440-156,b84

2. Vi skal på det kraftigste protestere herimod, idet vi ikke anvender aktiverede i vort selskab, men tværtimod har indgået og forsat indgår sædvanlige ansættelsesaftaler med de ledige, der af Produktionshuset henvises til arbejde i vort selskab.

3. Ved siden af billedet af vort selskabs lokaler er der i teksten angivet følgende: "Et bredt udvalg af Teledanmarks mobiltelefoner (som forhandles i Teledanmarks butikker) pakkes af aktiverede udlånt fra Produktionshuset, "dårligt arbejdsklima", arbejde i 2001.

Udover at sætningen sprogligt i et vist omfang forekommer uforståelig, skal vi endvidere på det kraftigste protestere imod tekstens angivelser, idet vort selskab ikke anvender aktiverede ledige til pakkeopgaver udlånt af Produktionshuset. Der har alene i tidsmæssigt begrænset omfang fundet en arbejdsprøvning sted i separat lokale i vor virksomhed. Det bemærkes i den forbindelse, at 3 af de arbejdsprøvede har arbejde i vort selskab, 2 af de arbejdsprøvede har opnået ansættelse i andre virksomheder og 6 arbejdsprøvede med anden etnisk baggrund ikke blev tilbudt ansættelse på grund af særdeles mangelfulde danskkunskaber. Det er overfor os oplyst, at de sidstnævnte fortsat er tilknyttet Produktionshuset og tillige går på sprogskole. Hvorledes Landsorganisationen endvidere ser sig i stand til at angive, at vort selskab har et "dårligt arbejdsklima", skal vi selvsagt protestere imod, men ganske lade henstå.

Med baggrund heri må vi kræve, at …"

LA inviterede endvidere til et pressemøde på Christiansborg den 23. april 2001, herunder til erhvervsministeren, Arbejdsmarkedsstyrelsen og flere virksomheder. I brevet til Arbejdsmarkedsstyrelsen[1] ved direktør Lars Goldschmidt udtrykte LA undren over Arbejdsmarkedsstyrelsens rolle som ansvarlig over for EU, og som tilsynsmyndighed over for amternes fordeling af midlerne fra EU's Socialfond.

14.3.2.5.2. Aktindsigt i Produktionshusets aftaler med virksomheder

Farum Kommune afslog i brev af 25. november 1999 LA's anmodning om aktindsigt i "alle aftaler mellem Farum Kommune og Private Virksomheder, hvor der indgår anvendelse af ledige som aktiveret arbejdskraft" samt i første omgang aftaler/kontrakter vedrørende to bestemte virksomheder. Som begrundelse henvistes til, dels at anmodningen var for upræcis, dels at offentliggørelse for de to navngivne firmaer ville skade deres og kommunens økonomiske interesser. Under klage til tilsynsrådet oplyste kommunen, at der alene forelå

[1] 754-1,f1,b50

mundtlige aftaler fra gang til gang, hvorfor der ikke var noget skriftligt materiale at give aktindsigt i. Tilsynsrådet og Indenrigsministeriet gav bl.a. på den baggrund kommunen medhold.[1]

LA indbragte også afslaget for Folketingets Ombudsmand, der den 27. maj 2002 afgav "Endelig redegørelse i sagen vedrørende mundtlige aftaler mellem Farum Kommunes Produktionshus og private firmaer". Det hedder i redegørelsen bl.a.: [2]

> **"I. Konklusion**
> Jeg har nu foretaget min endelige gennemgang af sagen vedrørende spørgsmålet om hvorvidt der forefindes dokumenter i Farum Kommune der belyser de mundtlige aftaler der er indgået mellem kommunens Produktionshus og private firmaer.
>
> Under et møde jeg havde med Farum Kommune, oplyste kommunen at der ikke findes deciderede kontrakter mellem kommunen og de pågældende virksomheder, men at kommunen foretager visse interne notater ved indgåelse af de enkelte aftaler.
>
> Det er min opfattelse at det forhold at Farum Kommune bibragte Landsorganisationen af Arbejdsledige, Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, Indenrigsministeriet og senest ombudsmandsinstitutionen det indtryk at der ikke fandtes noget skriftligt materiale i Farum Kommune om indholdet af de indgåede aftaler, er meget kritisabelt.
> …
>
> **II. Sagsfremstilling**
>
> …
>
> **Ombudsmandens endelige redegørelse[3]**
>
> Som anført ovenfor anmodede Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt under sin behandling af sagen Farum Kommune om en udtalelse i anledning af landsorganisationens klage over afslag på aktindsigt.
> Farum Kommune fremkom den 15. marts 2000 bl.a. med følgende udtalelse:
>
> > "Vi skal i den anledning oplyse, at der ikke foreligger skriftlige aftaler mellem Farum Kommune og private firmaer om udførelse af arbejde i Produktionshuset. Udførelse af arbejdsopgaver i Produktionshuset aftales løbende mundtligt fra opgave til opgave."

[1] Se i øvrigt bind 12, kapitel 20, om aktindsigt.
[2] Der henvises navnlig til sagsfremstillingen side 2-13 i ombudsmandens redegørelse af 27. maj 2002, der i sin helhed er medtaget i beretningens bilag 3 under 162-28, f1,b89-105.
[3] Redegørelsen side 13-17.

Den 11. juli 2000 meddelte tilsynsrådet at rådet ikke foretog sig videre i sagen og henviste til kommunens udtalelse, idet tilsynsrådet bemærkede at de mundtlige aftaler var en del af kommunens forretningsvirksomhed hvorfor forholdet efter tilsynsrådets opfattelse ikke var omfattet af offentlighedsloven og forvaltningsloven.

Landsorganisationen klagede herefter til Indenrigsministeriet, der den 21. august 2000 fremkom med bl.a. følgende udtalelse:

> "I medfør af officialprincippet påhviler det en forvaltningsmyndighed, herunder et tilsynsråd, at tilvejebringe et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag, forinden myndigheden træffer afgørelse i en sag. Tilsynsrådet vil i den forbindelse som regel skulle indhente en udtalelse fra kommunen, og tilsynsrådet vil normalt kunne lægge kommunens oplysninger om de faktiske forhold til grund.
>
> Der henvises til Folketingets Ombudsmands beretning for 1993, side 119ff, og Carl Aage Nørgaard og Jens Garde, Forvaltningsret, Sagsbehandling, 1995, side 127.
>
> Indenrigsministeriet lægger på baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder det af Farum Kommune over for Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt oplyste, til grund, at der alene foreligger mundtlige aftaler mellem Farum Kommune og private firmaer om udførelse af arbejdsopgaver i Produktionshuset.
>
> Retten til aktindsigt efter offentlighedslovens § 4 og forvaltningslovens § 9 gælder alene dokumenter, der er indgået til eller oprettet af myndigheden på tidspunktet for fremsættelsen af aktindsigtsbegæringen. Disse bestemmelser giver således ikke en ansøger krav på, at myndigheden producerer dokumenter til opfyldelsen af aktindsigtsanmodningen.
>
> Der foreligger således ikke dokumenter omfattet af Landsorganisationen af Arbejdslediges anmodning om aktindsigt, og Indenrigsministeriet foretager derfor ikke videre i anledning af landsorganisationens henvendelse."

Ved brev af 29. november 2000 skrev Farum Kommune bl.a. følgende til mig:

> "Farum Kommune skal i den anledning oplyse, at kommunen af hensyn til et praktisk og smidig samarbejde med en række private firmaer vælger ikke at indgå skriftlige aftaler med disse firmaer om udførelse af diverse opgaver for kommunens Produktionshus.
>
> Vi anser dette for at være en særdeles hensigtsmæssig ordning, og står uforstående overfor klagen fra Erling Frederiksen om, at dette skulle være i strid med lovgivningen og god forvaltningsskik.

> Der spares megen tid og mange ressourcer ved at indgå mundtlige aftaler. Det ville være helt ude af proportion hvis hver enkelt opgave, hvor stor eller lille den er, skulle dokumenteres ved en skriftlig kontrakt.
>
> Med hensyn til spørgsmålet om notatpligt er det kommunens opfattelse, at forholdet falder udenfor området af offentlighedslovens § 6, da der ikke træffes forvaltningsmæssige afgørelser i disse sager."

Ved brev af 15. februar 2001 anmodede jeg Farum Kommune om at fremkomme med en udtalelse og herunder svare på 11 nærmere opregnede spørgsmål. I den forbindelse anmodede jeg kommunen om udtrykkeligt at oplyse om "der i kommunens interne dokumenter [er] oplysninger om indholdet af de mundtligt indgående aftaler" (spørgsmål 3).

Farum Kommune fremkom med en udtalelse den 6. april 2001.

Som nævnt ovenfor anmodede jeg ved brev af 14. maj 2001 på ny Farum Kommune om at besvare mit brev af 15. februar 2001. I brevet fremhævede jeg at kommunen bl.a. ikke havde besvaret mit spørgsmål 3.

Ved brev af 19. juni 2001 fremkom kommunen med følgende udtalelse:[1]

> "…
> Der foreligger ikke i Farum Kommunes interne dokumenter oplysninger om indholdet af de mundtlige indgåede aftaler. Det eneste skriftlige materiale, der foreligger, er de enkelte fakturaer til de private firmaer, der bliver fremsendt efter arbejdets udførelse og med baggrund i de mellem parterne mundtligt aftalte stykpriser (enhedspriser).
> …"

Under mødet den 30. oktober 2001 mellem ombudsmandsinstitutionen og embedsmænd fra Farum Kommune kom det imidlertid frem at der i kommunen foruden de nævnte fakturaer faktisk findes visse interne notater om de mundtligt indgåede aftaler.

Det er et fundamentalt princip at offentligt ansatte ikke må videregive oplysninger der er urigtige eller vildledende, eller fortie oplysninger der er af betydning for en sags bedømmelse. Dette generelle princip er bl.a. formuleret i minister-ansvarlighedslovens § 5, stk. 2, om en minister der forsætligt eller groft uagtsomt giver Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger. Princippet om sandheds-pligt har endvidere fundet udtryk i straffelovens § 162 og § 163.

---

[1] Efter notat af 13. juni 2002 til borgmester Lars Carpens: "Udkastet blev godkendt og underskrevet af Per Edrén og Lars Bjerregaard i den foreliggende form af 19. juni 2001, ligesom fotokopi heraf blev tilsendt forhenværende borgmester Peter Brixtofte og de øvrige medlemmer af Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget til orientering." (466-32,b7).

I Fagligt etiske principper i offentlig administration s. 146ff., Betænkning afgivet af Djøf's fagligt etiske arbejdsgruppe, anføres bl.a. følgende:

"3. Sandhedspligten i den offentlige forvaltning
3.1. Almindelige synspunkter

> Udgangspunktet er enkelt. Den offentligt ansatte, må ikke, bevidst eller uagtsomt, videregive oplysninger, der er urigtige eller, eventuelt på grund af fortielser, vildledende, eller medvirke til, at andre gør det.
>
> Den forpligtelse til sandhed følger af tjenesteforholdet, og pligten gælder derfor principielt i alle forhold, hvor de pågældende optræder i deres egenskab af offentligt ansatte. Sandhedspligten gælder således i forhold til andre offentligt ansatte, ministre, kommunalpolitiske organer, Folketinget, Folketingets Ombudsmand og de kommunale tilsynsmyndigheder. Og den gælder i forhold til organisationer, borgere, pressen og offentligheden i al almindelighed.
> …"

Efter ombudsmandslovens § 19 er myndigheder der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, forpligtet til at meddele ombudsmanden de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv. som forlanges af ombudsmanden.

I overensstemmelse med det ovenfor anførte forudsættes det at de oplysninger som myndighederne afgiver til ombudsmanden, er rigtige og fyldestgørende. Jeg henviser til Jon Andersen m.fl., Ombudsmandsloven med kommentarer (1999), s. 94f. og til en udtalelse i Folketingets Ombudsmands beretning for 1982 s. 275.

Også i forhold til de kommunale tilsynsmyndigheder forudsættes det at de oplysninger der afgives af en kommune til tilsynsmyndigheden, er rigtige og fuldstændige.

Efter de oplysninger som jeg - efter min gennemgang af sagens akter og efter mit møde med Farum Kommune - har kendskab til, må jeg lægge til grund at det er korrekt at der ikke foreligger egentlige skriftlige aftaler mellem kommunen og de private firmaer.

Derimod er det direkte urigtigt når Farum Kommune i sit brev af 19. juni 2001 til mig skriver:

> "Der foreligger ikke i Farum Kommunes interne dokumenter oplysninger om indholdet af de mundtlige indgåede aftaler. Det eneste skriftlige materiale, der foreligger, er de enkelte fakturaer til de private firmaer, der bliver fremsendt efter arbejdets udførelse og med baggrund i de mellem parterne mundtligt aftalte stykpriser (enhedspriser)."

På grundlag af sagsforløbet og de oplysninger jeg havde modtaget fra Farum Kommune, var jeg forud for mit møde med Farum Kommune den 30. oktober 2001 bibragt den opfattelse at der overhovedet ikke eksisterede skriftligt materiale

i kommunen der afspejlede de aftaler som kommunen indgik med firmaerne. Først ved mødet med Farum Kommune den 30. oktober 2001 fik jeg oplyst at der rent faktisk forelå skriftligt internt materiale om aftalerne.

Farum Kommune har således under hele sagens forløb gentagne gange oplyst at der ikke fandtes skriftlige kontrakter mellem kommunen og de private firmaer, uden samtidig at anføre at der i kommunen fandtes andre dokumenter der afspejlede indholdet af de pågældende aftaler. På baggrund af en henvendelse fra landsorganisationen til mig med spørgsmålet om hvorvidt der var notatpligt for aftalerne, oplyste kommunen at forholdet faldt uden for området af offentlighedslovens § 6. Denne oplysning måtte naturligt forstås således at kommunen ikke havde foretaget nogen notater.

Det er af afgørende betydning for udøvelsen af den kontrolfunktion som bl.a. tilsynsrådet, Indenrigsministeriet og Folketingets Ombudsmand er tillagt, at der ikke vil kunne opstå nogen form for tvivl dels om hvilket materiale der forefindes i en sag, dels om at dette materiale uden nogen form for dokumentundertrykkelse stilles til rådighed for den pågældende kontrolmyndighed. Som det fremgår af det jeg har anført ovenfor, er der da også en pligt for offentligt ansatte og folkevalgte politikere til at fremkomme med sande og fyldestgørende udtalelser.

Ved manglende omtale af et eller flere dokumenters eksistens i et svar på en anmodning om aktindsigt eller i forbindelse med en udtalelse til brug for kontrolmyndighederne er der - som det rent faktisk også skete i denne sag - betydelig risiko for at parten og prøvelsesmyndighederne fejlagtigt lægger til grund at der ikke findes (yderligere) dokumenter. Både tilsynsrådet, Indenrigsministeriet og jeg lagde som det fremgår af det ovenfor citerede, Farum Kommunes udtalelse af 15. marts 2000 til grund for de afgivne udtalelser.

Det må have stået Farum Kommune klart at oplysningerne var ufyldestgørende og for så vidt angår oplysningen om notatpligten, direkte vildledende.

Jeg anser det forhold at Farum Kommune bibragte Landsorganisationen af Arbejdsledige, Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, Indenrigsministeriet og senest ombudsmandsinstitutionen det indtryk at der ikke fandtes noget skriftligt materiale i Farum Kommune om indholdet af de indgåede aftaler, for meget kritisabelt.

Jeg har gjort Farum Kommune bekendt med min opfattelse.

I overensstemmelse med Farum Kommunes tilkendegivelse på mødet den 30. oktober 2001 forventer jeg at Farum Kommune træffer en endelig afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale der findes om kontrakterne.

Jeg har bedt Farum Kommune om at underrette mig om kommunens afgørelse.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i sagen."

Efter notits af 12. april 2002 er der udarbejdet følgende reviderede referat af mødet den 30. oktober 2001 i Farum Kommunes Produktionshus:[1]

> "…
>
> Til stede var:
>
> 1. viceborgmester og formand for Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget Per Edrén, forvaltningsdirektør Lars Bjerregaard og juridisk konsulent Steen Gensmann, alle Farum Kommune.
>
> Folketingets Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen, kontorchef … og fuldmægtig …, alle ombudsmandsinstitutionen.
>
> Per Edrén oplyste indledningsvist at der selvfølgelig ikke var tale om at Farum Kommune drev en helt papirløs forvaltning. Farum Kommune var imidlertid nødt til at tage visse forholdsregel i sager som den foreliggende, idet de private virksomheder som Farum Kommune samarbejder med, er udsat for hærværk og chikane fra Landsorganisationen af Arbejdslediges side. Virksomhederne føler sig af denne grund truet, og det har i 2 konkrete tilfælde medført, at de pågældende virksomheder har meddelt Farum Kommune, at de så sig nødsaget til at bringe samarbejdet med kommunen til ophør for at undgå at samarbejdet skulle komme til at skade deres virksomheder. Farum Kommune er således nødt til ved tilrettelæggelsen af kommunens drift og ved stillingstagen til anmodninger om aktindsigt at tage højde for at virksomhederne kan blive udsat for hærværk og chikane.
>
> Hans Gammeltoft-Hansen påpegede at der findes andre midler til at imødegå den omtalte form for misbrug af adgangen til aktindsigt end at meddele afslag på aktindsigt under henvisning til at der ikke findes dokumenter at få aktindsigt i. Lov om offentlighed i forvaltningen hjemler i visse tilfælde myndighederne adgang til at afslå aktindsigt, hvis der er risiko for misbrug af de pågældende dokumenter.
>
> Per Edrén oplyste at kommunen havde medtaget alle de originale fakturaer med tilhørende bilag til mødet således at ombudsmanden havde mulighed for at gennemgå det materiale han måtte ønske. Endvidere havde kommunen udarbejdet nogle anonymiserede udgaver af materialet for at illustrere den fremgangsmåde der anvendes i de enkelte tilfælde.
> Hans Gammeltoft-Hansen bemærkede at overdragelse af dokumenter til ombudsmanden ikke medfører at internt materiale derved mister sin interne karakter, og at ombudsmanden aldrig giver aktindsigt i en myndigheds egne sagsakter. Hvis en klager ønsker aktindsigt i dokumenter ombudsmanden har modtaget i forbindelse med behandlingen af en sag, henvises klageren til at søge den pågældende aktindsigt hos myndigheden selv.

[1] 162-28,f1,b129-131. Fra sagsakterne hos Folketingets Ombudsmand. Referatet er godkendt af kommunen.

På den anden side har alle myndigheder der er omfattet af ombudsmandens kompetence, pligt til at give ombudsmanden alt det materiale han anmoder om at se. Myndigheden er ikke berettiget til at holde noget materiale tilbage med henvisning til at det er fortroligt, hemmeligt eller lignende.

Per Edrén oplyste at der ikke findes deciderede kontrakter mellem kommunen og de pågældende virksomheder. Der er i branchen kutyme for bestemte stykpriser, der således gælder hvad enten arbejdet udføres af et kommunalt aktiveringsprojekt, en revalideringsinstitution eller lignende. Aftalerne indgås telefonisk fra gang til gang, og kommunen udfærdiger på dette grundlag en leveringsseddel der fastsætter aftalens indhold, og som også ligger til grund for revisionen. Den pågældende leveringsseddel danner senere grundlag for afregningen. Der er ikke tale om løbende leveringer, men alene om ad hoc-opgaver. Der bliver afregnet månedsvis.

Hans Gammeltoft-Hansen bemærkede at det nu var opklaret hvad Farum Kommune havde ment med "de enkelte fakturaer", og konstaterede at det materiale ombudsmanden havde anmodet kommunen om at medbringe til mødet, var medbragt, således at ombudsmanden havde mulighed for at gennemse det.

Det anonymiserede materiale blev gennemgået.

Steen Gensmann fremviste nogle anonymiserede eksempler på leveringssedler, der som nævnt er de bilag kommunen noterer en ordre på. Oplysningerne fra de enkelte leveringssedler for hver enkelt virksomhed overføres til en månedsopgørelse. De til leveringssedlerne knyttede eksempler på månedsopgørelser blev fremvist. Månedsopgørelsen er det dokument der danner grundlag for den faktura kommunen sender til den pågældende virksomhed. De anonymiserede eksempler på fakturaer der hørte sammen med månedsopgørelserne, blev fremvist.

Hans Gammeltoft-Hansen oplyste at ombudsmandsinstitutionen vil fremsende et udkast til referat af mødet med henblik på at kommunen kan fremkomme med eventuelle bemærkninger. Herefter vil referatet blive sendt til Landsforeningen af Arbejdsledige til kontradiktion.

Ombudsmanden opfattede herefter mødets forløb således at Per Edrén gav udtryk for at kommunen når ovennævnte referat var modtaget, på baggrund af dette opklarende møde agtede at træffe en endelig afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale som forelå ved mødet.

Efter at mødereferatet har været sendt til høring hos Farum Kommune, har Farum Kommune oplyst at Per Edrén efter kommunes opfattelse sagde:

"Per Edrén tilkendegav, at kommunen, når ombudsmandens endelige udtalelse var modtaget, på baggrund af det opklarende møde, agtede at træffe en endelig afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale, der forelå ved mødet."

Hans Gammeltoft-Hansen bemærkede afslutningsvist at ombudsmanden i givet fald vil stille behandlingen af spørgsmålet om aktindsigt i bero på dette."

Efter at Folketingets Ombudsmand den 28. maj 2002 havde offentliggjort sin endelige redegørelse af 27. maj 2002 udsendte Farum Kommune den 30. maj 2002 følgende pressemeddelelse[1]:

"**Pressemeddelelse fra Farum Kommune**

Farum Kommune løj ikke overfor ombudsmanden!

"Der er altså stadig tale om to forskellige opfattelser af samme sag, og Farum Kommune har ikke løjet overfor ombudsmanden," fastslår borgmester Lars Carpens efter at have gransket sagen om aktivering af ledige i Farum Kommune.

Debatten, der startede i 1999 på baggrund af en anmodning om aktindsigt af Landsorganisationen af Arbejdsledige, blussede op i går, da ombudsmand Hans Gammeltoft udsendte sin endelige redegørelse i sagen. I redegørelsens konklusion fremhæver Gammeltoft-Hansen, at han finder det "meget kritisabelt", at Farum Kommune har givet: "Landsorganisationen af Arbejdsledige, Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, Indenrigsministeriet og senest ombudsmandsinstitutionen det indtryk, at der ikke fandtes noget skriftligt materiale i Farum Kommune om indholdet af de indgåede aftaler".

"Farum Kommune har ikke noget at skjule", fortæller Lars Carpens, "og derfor opfordrede vi også ombudsmanden til at besøge Farums Produktionshus i 2001, så han selv kunne se, hvordan vi drev virksomheden. I oktober 2001 besøgte Hans Gammeltoft-Hansen Produktionshuset. Under besøget fremlagde man de fakturaer, som Farum Kommune sender til sine samarbejdspartnere, der ikke fra Farum kommunes side betragtes som skriftlige aftaler. En ting har man dog ikke været opmærksom på i Produktionshuset. Bag på alle fakturaer er påhæftet såkaldte leveringssedler, hvor Produktionshusets kunder kvitterer for modtagelsen af de leverede varer. Og det er disse leveringssedler, som Hans Gammeltoft nu betragter som skriftligt materiale i form af "andre dokumenter, der afspejler indholdet af de pågældende aftaler".

"Lederne i Produktionshuset og de politikere, der har haft med denne sag at gøre, har på intet tidspunkt forsøgt at skjule eller endog lyve i denne sag. Vi har blot betragtet disse leveringssedler som underbilag, der skulle tjene som et led i dokumentationen af fakturaens rigtighed overfor kunden og ikke mindst overfor revisionen", forklarer Lars Carpens.

"Men vi tager naturligvis ombudsmandens kritik til efterretning", siger han.

[1] 162-28,f1,b83-84

De manglende skriftlige aftaler mellem Farum Kommune og firmaer, som køber ydelser i Farum Produktionshus, er ikke et udtryk for rodede og kaotiske tilstande, men at Farum Produktionshus af hensyn til et praktisk og smidigt samarbejde med en række private virksomheder vælger ikke at indgå skriftlige aftaler med disse virksomheder om udførelse af opgaver for kommunes Produktionshus. Landsorganisationen af Arbejdsledige har i flere tilfælde systematisk chikaneret de firmaer, som købte ydelser i Produktionshuset i Farum. Derfor har Farum Produktionshus også efterfølgende valgt ikke at indgå egentlige skriftlige aftaler.

"Vi har flere gange fået bekræftet både fra Konkurrencestyrelsen og fra Arbejdsmarkedsrådet at arbejdet i Produktionshuset sker i overensstemmelse med lov om aktiv socialpolitik - det er altså fuldt lovligt, det vi gør", siger Lars Carpens. "Og derfor mener jeg også, at LA fra starten har skudt ved siden af målet. LA er en interesseorganisation, der ønsker at ændre den gældende lovgivning omkring aflønning i individuel jobtræning.

Det er en politisk diskussion, der bør føres mellem LA og politikerne på Christiansborg. Så længe vi følger gældende lov, finder vi det helt urimeligt, at LA chikanerer vore samarbejdspartnere", slutter Lars Carpens.

Et eksempel i anonymiseret form af ovennævnte fakturaer med underbilag vedlægges. Yderligere oplysning kan fås ved henvendelse til:

Lars Carpens
Borgmester

John Gilbert
Konstitueret Forvaltningschef"

Lars Carpens anmodede samme dato ombudsmanden om et møde for "at undgå en drøftelse af sagen via pressen og for at få mulighed for personligt at drøfte sagens realitet" med ombudsmanden.[1] Der blev herefter afholdt møde den 19. juni 2002. Af ombudsmandens interne mødereferat af 21. juni 2002 i ombudsmandsinstitutionen fremgår:[2]

"…

Til stede var Farum Kommunes borgmester, Lars Carpens, Folketingets Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen, kontorchef … og fuldmægtig ….

Borgmester Lars Carpens oplyste indledningsvist at han ikke har siddet i byrådet de sidste 4 år. Til gengæld sad han i byrådet de foregående 8 år. Han har valgt den strategi at få alle sager med tilsynsrådet og sager om aktindsigt afsluttet således at kommunen kan lægge de pågældende sager bag sig.

Lars Carpens finder det umanerlig ubehageligt at Farum Kommune har fået en så skarp kritik fra ombudsmanden som Farum Kommune har fået i denne sag. Han

[1] 162-28,f1,b78
[2] 162-28,f1,b52-63

har bedt om dette møde for at få præciseret hvad det reelle indhold er i ombudsmandens udtalelse.

Hans Gammeltoft-Hansen gennemgik kort forløbet i sagen og redegjorde for hvilke spørgsmål ombudsmanden under sagens behandling havde stillet Farum Kommune, og hvilke svar Farum Kommune var kommet med, herunder hvornår Farum Kommune havde oplyst at der overhovedet fandtes skriftligt materiale i sagen.

Hans Gammeltoft-Hansen bemærkede at ombudsmanden ikke i sin udtalelse har taget stilling til om Farum Kommune skal give klagerne aktindsigt og i givet fald i hvilket omfang.

Lars Carpens oplyste at embedsmændene forud for mødet med ombudsmanden i oktober 2001 havde været bange for at få kritik for ikke at have lavet skriftlige aftaler med de private firmaer. Derfor havde man inden mødet bedt 4 eller 5 firmaer om at skrive til kommunen om hvad de pågældende firmaer havde opfattet som aftalt. Disse aftaler/breve forelå ved mødet. Mødet med ombudsmanden fik et andet forløb end forventet hvorfor de pågældende aftaler/breve ikke blev udleveret.

Lars Carpens er først efter at han udsendte sin pressemeddelelse, blevet gjort opmærksom på dette. Han er meget vred over kommunens optræden, og har tilkendegivet dette over for sine embedsmænd.

Lars Carpens udleverede en kopi af det omtalte materiale.[1]

Hans Gammeltoft-Hansen bemærkede at materialet selvfølgelig burde have været fremlagt under mødet i oktober 2001.

Hans Gammeltoft-Hansen gentog at ombudsmanden ikke før der eventuelt kommer en klage, kan tage stilling til selv spørgsmålet om aktindsigt, men at det er klart at de omtalte aftaler/breve selvom de først er fremkommet efter at landsorganisationen fremkom med sin begæring om aktindsigt, er en del af det materiale som Farum Kommune skal tage stilling til om der skal gives aktindsigt i.

Lars Carpens oplyste afslutningsvist at Farum Kommune nu vil træffe en afgørelse om aktindsigt i sagen."

Til brug for mødet den 19. juni 2002 blev ombudsmanden forsynet med intern notits af 13. juni 2002 med bl.a. følgende indhold vedrørende mødet den 30. oktober 2001[2]:

"…

[1] 162-28,f1,b55-65. Dette materiale indgår i kommissionens beskrivelse.
[2] 162-28,f1,b69-71

Vedrørende fakturaer og leveringssedler fremgår følgende af "Revideret referat af møde...":

"Per Edrén oplyste at der ikke findes deciderede kontrakter mellem kommunen og de pågældende virksomheder. Der er i branchen kutyme for bestemte stykpriser, der således gælder hvad enten arbejdet udføres af et kommunalt aktiveringsprojekt, en revalideringsinstitution eller lignende. Aftalerne indgås telefonisk fra gang til gang, og kommunen udfærdiger på dette grundlag en leveringsseddel der fastsætter aftalens indhold, og som også ligger til grund for revisionen. Den pågældende leveringsseddel danner senere grundlag for afregningen. Der er ikke tale om løbende leveringer, men alene om ad hoc opgaver. Der bliver afregnet månedsvis.

Steen Gensmann fremviste nogle anonymiserede eksempler på leveringssedler, der som nævnt er de bilag kommunen noterer en ordre på. Oplysningerne fra de enkelte leveringssedler for hver enkelt virksomhed overføres til en måneds-opgørelse. De til leveringssedlerne knyttede eksempler på månedsopgørelser blev fremvist. Månedsopgørelsen er det dokument der danner grundlag for den faktura kommunen sender til den pågældende virksomhed. De anonymiserede eksempler på fakturaer der hørte sammen med månedsopgørelserne, blev fremvist."

Det fremgår således ikke af referatet, som kommunen har godkendt, at leveringssedlerne kvitteres af Produktionshusets kunder for modtagelsen af de leverede varer, sådan som borgmesteren beskriver det i sin pressemeddelelse.

I den endelige redegørelse side 16 næstsidste afsnit står:

"Først ved mødet med Farum Kommune den 30. oktober 2001 fik jeg oplyst at der rent faktisk forelå skriftligt internt materiale om aftalerne."

Hvis kunderne har kvitteret på leveringssedlerne, er de selvfølgelig ikke interne som det fremgår af den endelige redegørelse.

Om det pågældende materiale er internt eller eksternt er i øvrigt uden betydning for ombudsmandens udtalelse og kritik."

Tilsynsrådet anmodede ved brev af 6. juni 2002 Farum Kommune om underretning om kommunens "endelige afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale, der findes om aftalerne mellem Farum Kommunes Produktionshus og private firmaer." Samtidig sendte Tilsynsrådet ombudsmandens redegørelse til Statsadvokaturen for Særlig Økonomisk Kriminalitet "til orientering og eventuel foranstaltning".[1]

[1] 162-28,f1,b74-75

Farum Kommune skrev den 25. juni 2002 til LA, at byrådet havde besluttet, at imødekomme ansøgningen om aktindsigt i det nævnte skriftlige materiale mellem Farum Kommune, Produktionshuset og private firmaer, dog således, at kommunen forbeholdt sig ret til at "ekstrahere oplysninger i aftalerne i det omfang, der er tale om oplysninger, som er omfattet af Offentlighedslovens § 12 og 13."[1] Tilsynsrådet foretog sig ikke videre i sagen.

Det videre forløb vedrørende aktindsigt i produktionsaftaler indgår i den samlede beskrivelse i det følgende afsnit om aktindsigt i projekter under Den Europæiske Socialfond mv.

14.3.2.5.3. Aktindsigt i projekter under Den Europæiske Socialfond mv.

LA ønskede endvidere aktindsigt i følgende af Den Europæiske Socialfond støttede projekter for så vidt angår kvartalsrapporter og øvrige regnskaber: 1998: Husføl, Privat-føl, Rugekassen, Stabelkassen-2. 1999: Privat-føl, Rugekassen, Farum jobbank, Stabelkassen-2. 2000: Stabelkassen-2. Projekterne er beskrevet i afsnit 14.4.

Farum Kommune afslog den 7. august 2000 LA's generelle anmodning om aktindsigt i socialfondssagerne med den begrundelse, at materialet indeholdt personfølsomme oplysninger og oplysninger om drifts- og forretningsforhold, jf. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 1 og 2.[2]

Endvidere afslog kommunen den 1. november 2000[3] LA's anmodning om at få oplyst, hvorfra indtægterne - pkt. I og J[4] - i regnskaberne vedrørende projekterne 1998 "Private føl" og "Stabelkassen" stammede, med den begrundelse, at Frederiksborg Amt tidligere havde givet aktindsigt i regnskaberne for disse projekter, hvorfor henvendelse vedrørende yderligere aktindsigt i sagen måtte rettes til amtet. Frederiksborg Amt svarede den 10. november 2000 LA, at man ikke havde de ønskede oplysninger og derfor ikke kunne imødekomme anmodningen[5].

[1] 162-28,f1,b33
[2] 440-156,b161
[3] 440-156,b159
[4] 754-24. Fra regnskabsskemaets "Punkt 9 Finansiering" med underpunkter bl.a. "Punkt I Privat finansiering i alt " og "Punkt J Indtægter kr."
[5] 440-156,b157-158

LA klagede generelt til tilsynsrådet over den manglende aktindsigt vedrørende indtægts-oplysninger, dog først ved brev af 16. maj 2002[1]. Tilsynsrådet anmodede herefter ved brev af 28. maj 2002[2] Farum Byråd om en udtalelse.

Kommunen besvarede den 3. juni 2002 LA's generelle begæring om aktindsigt i projekter under EU's socialfond således:[3]

> "Vedrørende anmodning om aktindsigt i projekter under EU's socialfond.
>
> Ved brev modtaget af Farum Kommune den 27. maj 2002 har de anmodet om oplysninger om projekter under EU's socialfond i Frederiksborg Amt og Farum Kommune.
>
> Sagsakter til opfyldelse af aktindsigt ligger klar til afhentning i følgende sager:
>
> 1998: Husføl, Privatføl, Rugekassen, Stabelkassen.
> 1999: Privatføl, Rugekassen, Farum jobbank, Stabelkassen 2.
> 2001: Stabelkassen
>
> Aktstykker vedrørende lønforhold for ansatte i Farum kommune, samt aktstykker vedrørende projektdeltagere er undtaget aktindsigt, hvorfor disse ikke er vedlagt. Begrundelsen herfor er, at materialet indeholder personfølsomme oplysninger, jfr. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 1.
>
> Aktstykker vedrørende virksomheder er undtaget aktindsigt, hvorfor disse ikke er vedlagt. Begrundelsen herfor er, at materialet indeholder oplysninger om drift og forretningsforhold, hvor der er risiko for misbrug af de pågældende oplysninger jfr. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2 og § 13, stk. 1, nr. 5 og 6.
>
> Klage over denne afgørelse kan indbringes for Tilsynsrådet for Frederiksborg Statsamt, Roskildevej 10 A, 3400 Hillerød.
>
> Sagsakter kan afhentes i receptionen Produktionshuset, …"

Farum Kommune svarede den 21. juni 2002 tilsynsrådet[4]:

> "…
> Farum Kommune har på ny overvejet sagen og konstateret, at LA ikke har fået aktindsigt i de EU-socialfondstøttede projekter i Frederiksborg Amt.

[1] 440-156,b122
[2] 440-156,b121
[3] 440-156,b111
[4] 440-156,b116

> Farum Kommune er indstillet på, at give aktindsigt i hvorfra indtægterne - (under pkt. I og J) i regnskaberne for de EU-socialfondstøttede projekter i Farums Produktionshus stammer. Dog under forbehold for oplysninger om drift og forretningsforhold, hvor der er risiko for misbrug af de pågældende oplysninger jfr. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2 og 13, stk. l, nr. 5 og 6.
>
> Farum Kommune vil på baggrund af denne henvendelse, indhente udtalelser hos de virksomheder som er berørt af sagerne med henblik på, at afklare om virksomhederne har bemærkninger til, at Farum Kommune vil imødekomme anmodningen om aktindsigt."

Kommune skrev herefter den 25. juni 2002 til LA, at byrådet havde besluttet, at imødekomme ansøgningen om aktindsigt i det skriftlige materiale, der findes om aftalerne mellem Farum Kommune, Produktionshuset og private firmaer, dog således, at kommunen forbeholdt sig ret til at "ekstrahere oplysninger i aftalerne i det omfang, der er tale om oplysninger, som er omfattet af Offentlighedslovens § 12 og 13."[1]

Tilsynsrådet sluttede herefter sagen med breve af 11. juli og 14. august 2002[2], dog således at kommunen anmodedes om at sende "kopi af den afgørelse til Landsorganisationen af Arbejdsledige, hvori Farum Kommune efter endt høring konkret vil imødekomme anmodningen om aktindsigt."

Folketingets Ombudsmand anmodede ved brev af 16. september 2002 under henvisning til tilsynssagen og sin egen redegørelse af 27. maj 2002 "på ny" om at modtage underretning om kommunens afgørelse.[3]

Den 19. september 2002 rettede LA med kopi til ombudsmanden igen henvendelse til tilsynsrådet: [4]

> "**Klage fra Landsorganisationen af Arbejdsledige over manglende imødekommelse af anmodninger om aktindsigter i aftalerne mellem Farum Produktionshus og diverse private firmaer, samt aktindsigt i indtægterne fra de af EU Socialfond støttede projekter i Farum.**
>
> **Sagsforløb:**

[1] 162-28,b33
[2] 440-156,b109 og 112
[3] 162-28,f1,b47
[4] 162-28,f1,b42-45

LA har siden 1999 forgæves rettet adskillige henvendelser til Farum Kommune med anmodninger om aktindsigter i diverse forhold vedr. Farum Produktionshus og dettes aftaler med forskellige private firmaer. Ingen af disse anmodninger er hidtil blevet imødekommet af Farum Kommune. I forbindelse med Folketingets Ombudsmands redegørelse af 27. maj 2002 om *"sagen vedrørende mundtlige aftaler mellem Farum Kommunes Produktionshus og private firmaer"* skrev Ombudsmanden på side 17 at han forventede - *" Farum Kommune træffer en endelig afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale der findes om kontrakterne ".*

Heller ikke Ombudsmandens forventninger er blevet indfriede og LA henvendte sig derfor igen i juni 2002 til Farum Kommune og modtog efter måneders ventetid henholdsvis syv og halvanden kilo papir fra Farum, som er uden relation til de anmodninger om aktindsigt som LA har begæret af Farum Kommune.

LA modtog et brev af 31. juli 2002 fra Farum Kommune ved John Gilbert hvoraf det fremgik at materialerne vedr. år 2001 ville blive lagt på Farum hjemmeside. Heller ingen af de af LA ønskede oplysninger er tilgængelige på denne hjemmeside.

Desuden har LA stadig ikke opnået aktindsigt i forhold til den oprindelige anmodning om aktindsigt fra 2. og 9. nov. 1999 eller i øvrigt blevet imødekommet i forbindelse med nogen som helst anmodninger om aktindsigter vedr. forholdene i Farum Produktionshus i 1997, 1998, 1999, 2000, 2001 eller 2002.

I skrivelser af henholdsvis 14. og 15. august 2002 fra Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt til LA meddeles, at Tilsynsrådet af Farum Kommune har fået oplyst at LA's anmodninger om aktindsigt er blevet imødekommet og at Tilsynsrådet på den baggrund ikke foretager sig videre. Imidlertid er ingen af LA's anmodninger om aktindsigt blevet imødekommet og det er derfor uforståeligt at Tilsynsrådet ukritisk viderebringer usande meddelelser fra Farum Kommune og i øvrigt undlader at påtale Farum Kommunes voldsomme overskridelser af tidsfrister i forbindelse med anmodninger om aktindsigt.

Tilsynsrådet bedes tage stilling til følgende forhold:

Journallister

Farum Kommune har udover at undlade at imødekomme anmodninger om aktindsigter også undladt at fremsende eller udarbejde journallister - således at offentligheden på denne måde kunne få indsigt i korrespondancen og aftalerne omkring Farum Produktionshus. Farum Kommune bør pålægges at fremlægge journallisterne.

Aktindsigt via nettet

Farum Kommune har lagt bilag fra årene 2002 og 2001 vedr. Farum Produktionshus på Farum Kommunes Hjemmeside hvor kopier af disse mod betaling kan rekvireres. Imidlertid mangler der også her journallister ligesom det forekommer at være i strid med Lov om offentlighed i forvaltningen at et enkelt dokument kun kan rekvireres hvis samtlige bilag bestilles. Altså pålægges borgerne en udgift på ca. 1000 kroner (betaling, papir og udskrift) blot for at få aktindsigt i et enkelt stykke papir. Tilsynsrådet bedes vurdere om dette er i overensstemmelse med offentlighedsloven og Forvaltningsloven.
Endvidere vedrører LA's oprindelige anmodninger om aktindsigt forhold fra 1996, 1997, 1998 og 1999 og disse anmodninger er fortsat ikke imødekommet hverken på papir eller på nettet.

Overskridelser af tidsfrister

Tilsynsrådet bedes forholde sig til Farum Kommunes generelle og manglende overholdelse svarfrister. På trods af f.eks. Ombudsmandens redegørelse af 27. maj 2002 modtog LA ikke i den anledning noget materiale fra Farum Kommune. Først efter rykkere modtog LA 7 kilo irrelevant materiale vedr. EU-støttede projekter (i øvrigt foranlediget af en anmodning aktindsigt som ikke er omtalt i Ombudsmanden redegørelse) og der er fortsat ikke fremkommet noget materiale vedr. LA's anmodninger fra 1999.

Socialt ansvar og gode gerninger

Farum Produktionshus hævdes af Farum Kommune at være et socialt projekt hvor det offentlige og private virksomheder samarbejder om at integrere ledige på arbejdsmarkedet. Netop dette formål - finansieret af skatteyderne - har offentlighedens interesse og virksomhederne må forventes at have en objektiv interesse i at fremvise *"deres sociale ansvar for et rummeligere arbejdsmarked"*. Når virksomheder og kommuner ikke ønsker offentlighed om deres sociale velgerninger kan man med nogen ret formode at dette skyldes at disse *"velgerninger"* ikke har ført til de ønskede resultater eller at metoderne til at opnå påståede resultater ikke er i overensstemmelse med lovgivningen.

Offentligheden har altså interesse i at få afdækket hvad der reelt er sket i forbindelse med tvangsaktiveringen af arbejdsledige i Farum Produktionshus og samarbejdet med de private virksomheder. Tilsynsrådet anmodes om at sikre at erfaringerne fra Farum Produktionshus kommer offentligheden til gode.

Aktivloven i Farum

Tilsynsrådet bedes tilse, evt. indtil offentligheden får aktindsigt, at forvaltningslovens bestemmelser om notatpligt og skriftlighed i forvaltningen af Farum Produktionshus nu overholdes og om de ledige i overensstemmelser med Aktivlovens bestemmelser får taget hensyn til deres ønsker, motivationer og behov i forbindelse med visitationen på Farum Socialforvaltning/ Produktionshus.

Skriftlighed/ikke skriftlighed (Ombudsmanden udtalelser)

Ombudsmanden fastslog i sin redegørelse af 27. maj 2002 at der fandtes sagsakter på skrift hvilket var i modstrid med de oplysninger som daværende borgmester Peter Brixtofte gav i skrivelse af 15. marts 2000, hvori han skrev: *"Vi skal i den anledning oplyse, at der ikke foreligger skriftlig aftale mellem Farum Kommune og private firmaer om udførelse af arbejdet i Produktionshuset. Udførelse af arbejdsopgaver i Produktionshuset aftales løbende mundtligt fra opgave til opgave."*

Denne udtalelse har Farum Kommune og Brixtofte fastholdt overfor både LA, Tilsynsrådet, Indenrigsministeriet og Folketingets Ombudsmand.

Imidlertid har Ombudsmanden ikke i sin redegørelse taget stilling til om sagsakterne var fyldestgørende eller om de dækkede den samlede produktion i Produktionshuset. Det forhold at Ombudsmanden konstaterer at der i modstrid med Farum Kommunes hidtidige oplysninger faktisk findes sagsakter, er altså ikke ensbetydende med at disse sagsakter er fyldestgørelse eller at forvaltningen i Farum Kommune har handlet efter Forvaltningslovens bestemmelser.

Ligeledes må det konstateres at selvom der findes sagsakter eller bilag i forbindelse med nogle aftaler mellem private firmaer og Farum Produktionshus kan dette forhold ikke ses at betyde, at der findes skriftlige aftaler eller bilag mellem *alle* firmaerne og Farum Produktionshus eller at disse sagsakter er fyldestgørende i forvaltningslovens forstand.

LA antager at Peter Brixtofte i sin skrivelse af 15. marts 2000 faktisk beskriver den reelle praksis vedr. aftalerne med en meget stor del af de private firmaer og i medfør heraf må vi antage at Farum Kommune ikke blot først har løjet, som Ombudsmanden konstaterer og kritiserer i sin redegørelse, om den manglende skriftlighed, men at Peter Brixtofte og Farum Kommune yderligere har undladt at oplyse Ombudsmanden om at den manglede skriftlighed har været (er?) en udbredt praksis i Farum Kommune.

LA har vidneudsagn, som vi er villige til at fremlægge, og som bekræfter at det kun er i forbindelse med ca. halvdelen af aftalerne mellem Farum Produktionshus og de private firmaer at der foreligger skriftlighed. Det vil først være muligt at få be- eller afkræftet disse formodninger og vidneudsagn når Tilsynsrådet har bevilget aktindsigt i de aftaler og sagsakter der måtte foreligge.

Det er nærliggende at tillægge Brixtoftes skrivelse af 15. marts 2000 om undladelse af skriftlighed en delvis troværdighed og LA finder det påfaldende at Farum Kommune ikke efter Ombudsmandes redegørelse hverken har udsendt en beklagelse eller meddelt offentligheden at det reelt kun er for en del af produktionen i Farum Produktionshus at der findes sagsakter.

Der er efter LA's opfattelse god grund til at antage at Farum Kommune har ført både offentligheden og Ombudsmanden dobbelt bag lyset. Det er fortsat fuld-

stændigt uafklaret i hvilken udstrækning der har været anvendt skriftlighed i forvaltningen af Farum Produktionshus.

Tilsynsrådet anmodes derfor om at sikre at denne afklaring sker.

Regeringens målsætninger mht. aktivering

Regeringen har ved statsministeren og beskæftigelsesministeren ved flere lejligheder fremhævet Farum Kommune og Farum Produktionshus som eksempler til efterfølgelse mht. aktivering af ledige. Netop fordi Farum Produktionshus i visse kredse har haft status af forbillede for andre aktiveringsprojekter over hele landet og andre steder i Nordvesteuropa finder LA det påkrævet at der foreligger en reel mulighed for at offentligheden kan undersøge de virkelige forhold vedr. Farum Produktionshus. Endelig må det påpeges at Finansministeren i sin egenskab af tidligere direktør for Jydsk Rengøring direkte, meget omfattende og med økonomisk udbytte har været involveret i Farum Kommunes aktivering af ledige.

Udvidelse af Aktindsigtsmulighederne

Tilsynsrådet bedes tage indenrigsministerens meddelelse fra juni 2002 til kommunerne om en ændring af Bekendtgørelse om undtagelse af dokumenter om kommunale myndigheders indkøbsaftaler fra aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen af 20. januar 1999 i betragtning, således at borgerne fremover kan få aktindsigt i stat, amter og kommuners indkøbsaftaler - herunder udliciteringer - som fremover skal vurderes efter offentlighedslovens almindelige regler.

Ovenstående Bekendtgørelse støtter, efter LA's opfattelse, mulighederne for at tildele LA fuldstændig aktindsigt i de ønskede forhold.

Opsummering

Ingen af LA's anmodninger om aktindsigter til Farum Kommune i årene fra l999 til 2002 er blevet imødekommet.

Disse anmodninger bør imødekommes.

Essensen i LA's aktindsigtsanmodninger er oplysninger om de konkrete og økonomiske aftaler mellem Farum Kommune og Virksomhederne. I hvilke tilfælde foreligger der sagsakter og i hvilke tilfælde er der ingen skriftlighed.

Disse oplysninger bør forelægges offentligheden.

Desuden er LA interesserede i at vide hvorledes virksomhedernes eventuelle betaling for de arbejdslediges arbejde i Produktionshuset er administreret og hvor pengene er konteret. Disse sagsakter eller denne praksis bør der foreligge en redegørelse for.

> Endvidere har LA forgæves søgt at få oplyst hvorfra indtægterne i en række projekter - støttet af EU's socialfondsmidler - stammer, idet dette evt. kunne give et indblik i de økonomiske transaktioner mellem Farum Kommune og de private virksomheder.
>
> Disse regnskabsoplysninger bør foreligge.
>
> I den forbindelse skal det bemærkes at mindst et af de af EU-Socialfond støttede projekter i Farum blev lukket eller fik tilskuddet kraftigt reduceres idet amtet ikke fandt at det levede op til formålet. Alene dette forhold kan begrunde en offentlig interesse i sagen."

Tilsynsrådet anmodede herefter ved brev af 25. september 2002 Farum Byråd om en udtalelse om den manglende aktindsigt. Det hedder videre:[1]

> "…
> Tilsynsrådet skal tillige anmode om en liste med angivelse af hvert enkelt af de bilag, som Farum Kommune henholdsvis har givet LA aktindsigt i, og de akter, som LA ikke trods anmodning er meddelt aktindsigt i.
>
> Tilsynsrådet skal gøre opmærksom på, at meddelelse af akter via internettet mod betaling, ikke opfylder offentlighedslovens krav til aktindsigt herunder navnlig betalings reglerne. Meddelelse af akter via internettet mod betaling betragtes således ikke som aktindsigt i lovens forstand".

Ved brev af 1. oktober 2002 klagede LA endvidere til tilsynsrådet over manglende aktindsigt i de aftaler, som Farum Produktionshus havde haft og havde med firmaet Plast Print i Farum. LA havde ved anmodning af 5. september 2002 nærmere anmodet om oplysninger om antallet af aftaler, omfanget af det udførte arbejde og oplysninger om stykpriser samt oplysninger om det samlede økonomiske mellemværende for årene 1997-2002. Farum Kommune meddelte ved brev af 30. september 2002 LA, at anmodningen kunne imødekommes, dog således at "kommunen forbeholder sig ret til at ekstrahere oplysninger i det omfang, der er tale om oplysninger, som er omfattet af Offentlighedslovens § 12 og 13."[2]

Ved brev af 7. oktober 2002[3] anmodede LA på tilsvarende måde kommunen om aktindsigt i aftaler med firmaet Jydsk Rengøring i Farum for årene 1996-1999. Kommunen svarede ved

[1] 162-28,b35
[2] 162-28,f1,b23-24 og 27
[3] 754-1,f1,b196

brev af 21. oktober 2002[1], at også denne anmodning kunne imødekommes, men der var intet materiale til udlevering, da det ved behandlingen af begæringen er " konstateret, at der ikke forefindes materiale om aftaler mellem Farum Kommune/Produktionshuset og Jydsk Rengøring i Farum, der omfatter anmodningen om aktindsigt."

Kommune besvarede den 10. oktober 2002 tilsynsrådets anmodning om en udtalelse således:[2]

> "…
>
> Tilsynsrådet anmoder om en liste med angivelse af hvert enkelt af de bilag, som Farum Kommune henholdsvis har givet Landsorganisationen af Arbejdsledige aktindsigt i og de akter, som Landsorganisationen af Arbejdsledige ikke trods anmodning er meddelt aktindsigt i. Samtlige bilag, som henholdsvis er afhentet og har henligget til afhentning, men ikke afhentet pr. dags dato, vedlægges af tidsmæssige grunde i stedet for den ønskede liste.
>
> Bilag for årene 1997, 1998, 1999 og 2000 vil løbende kunne fotokopieres og afhentes af Landsorganisationen af Arbejdsledige, men der har i følge det nedenfor anførte ikke været vist interesse for afhentning eller gennemsyn af bilagene for år 2001.
>
> Tilsynsrådet har endvidere anmodet om en udtalelse i sagen. Farum Byråd skal i den anledning nedenfor fremkomme med følgende udtalelse:
> Landsorganisationen af Arbejdslediges begæringer af 2. og 9. november 1999 om aktindsigt i kontrakter og aftaler med private virksomheder er imødekommet på følgende måde:
>
> 1. Bilag for 2002 indtil udleveringsdatoen, den 15. juli 2002 er blevet afhentet af Landsorganisationen af Arbejdsledige i Produktionshuset.
>
> 2. Bilag for 2001 er blevet udlagt og har været tilgængelige på internettet fra medio august 2002. Endvidere har kopierede bilag for 2001 ligget klar til afhentning eller gennemsyn i Produktionshuset. Der henvises herved til den som bilag 1 vedlagte skrivelse af 31. juli 2002 til Landsorganisationen af Arbejdsledige. Landsorganisationen af Arbejdsledige har pr. dags dato ikke reageret herpå.
>
> Som det fremgår af bilag 2 lå sagerne omfattet af Landsorganisationen af Arbejdslediges begæring af 16. maj 2002 om aktindsigt i EU til afhentning eller gennemsyn i Produktionshuset fra den 4. juni 2002. Afhentning heraf skete den 10. juni 2002.

[1] 754-1,f1,b200
[2] 162-28,f1,b16-17

> Som det fremgår af bilag 3 lå sagen omfattet af Landsorganisationen af Arbejdslediges begæring af 5. september 2002 om aktindsigt i aftaler mellem Farum Kommune og Plast Print til afhentning eller gennemsyn fra den 3. oktober 2002.
>
> Som det fremgår af bilag 4 har Farum Kommune forbeholdt sig ret til at ekstrahere oplysninger i aftalerne i det omfang, der er tale om oplysninger, som er omfattet af Offentlighedslovens §§ 12 og 13. Baggrunden herfor er tidligere tilbagemeldinger om hærværk og chikane fra de virksomheder, Farum Kommune samarbejder med.
>
> Generelt skal det oplyses, at Farum Kommune, Produktionshuset ikke fører journallister i forbindelse med disse sager, da der ikke er et lovgivningsmæssigt krav herom.
>
> Med baggrund i ovenstående er det Farum Byråds opfattelse, at Farum Kommune har imødekommet Landsorganisationens af Arbejdslediges respektive anmodninger om aktindsigt."

LA klagede igen den 15. og 22. oktober 2002 til tilsynsrådet. I brevet af 22. oktober 2002 hed det bl.a., at den i kommunens brev af 30. september 2002 "omtalte "aktindsigt" kan ikke på nogen måde betegnes som værende en imødekommelse af en eneste af LA's mange anmodninger."[1]

LA gentog ved brev af 9. maj 2003[2] til kommunen sit ønske om aktindsigt i aftalerne med private virksomheder for årene 1993-1996, og med bemærkninger om kassationen efter arkivloven af sagsakterne for 1997. Kommune oplyste i brev af 22. august 2003[3], at faktura- og bilagskopier for 1994 og 1993 var kasseret efter reglerne i arkivloven og bekendtgørelsen om bevaring og kassation. Kommunen tilbød i stedet gennemsyn af posteringer på den aktuelle konto i hovedbogen, som var bevaret på mikrofilm for de pågældende år.

Den 3. september 2003 fremkom tilsynsrådet med følgende udtalelse:[4]

> "Landsforeningen af Arbejdsledige (LA) har den 19. september 2002 klaget til Tilsynsrådet over manglende aktindsigt i akter Farum Kommunes Produktionshus. Anmodningen om aktindsigt omfattede årene 1996-2002.

[1] 162-28,f1,b11. Folketingets Ombudsmand fik kopi af brevene. Ombudsmanden noterede sig i brev af 30. oktober 2002 til LA, at brevene alene var sendt til orientering (224-77,b6.)
[2] 754-1,f1,b199
[3] 162-28,b5-6
[4] 162-28,b4. Formandsudtalelse, jf. styrelseslovens § 51, stk. 1.

> Farum Byråd har meddelt, at anmodningen om aktindsigt kan imødekommes under iagttagelse af reglerne i offentlighedsloven om hensyn til private.
>
> Aktindsigten er givet løbende, og Tilsynsrådet har fået en månedlig status over imødekommelse af aktindsigten. Man er begyndt med de nyeste akter.
>
> Status for august 2003 vedlægges. Farum Kommune har oplyst, at LA ved brev af 22. august 2003 nu er meddelt aktindsigt i eksisterende materiale for 1993 og 1994.
>
> Da Farum Kommune nu løbende har givet aktindsigt i eksisterende akter i Produktionshuset i perioden 1996-2002, som klagen vedrørte, og tilmed har meddelt ret til aktindsigt i eksisterende materiale også forud for denne periode, foretager Tilsynsrådet sig ikke videre i denne sag.
> …"

Efter Farum-sagens fremkomst havde LA den 23. februar 2002 under henvisning til brevet af 21. august 2000 også skrevet til indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen:[1]

> "… I din egenskab af Danmarks Indenrigsminister vil Landsorganisationen af Arbejdsledige anmode dig om omgående at pålægge Farum Kommune og i denne forbindelse især Farum Produktionshus at lave skriftlige aftaler og respektere den såkaldte notatpligt hos offentlige myndigheder.
> …
>
> Landsorganisationen beder nu Indenrigsministeren om at rette op på tidligere Indenrigsministres langmodighed og gøre alvor af udtalelserne om at loven skal respekteres, ved at pålægge Farum Kommune og Farum Produktionshus skriftlighed i forvaltningen, således at vi kan få efterprøvet om aktiverings-politikken og økonomien omkring denne aktiveringspraksis er så succesfuld som den ofte fremføres at være, af bl.a. den siddende regering.
> …"

Ministeren svarede ved brev af 2. april 2002[2]:

> "Kære Erling Frederiksen
> …
>
> Som du selv henviser til, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved brev af 21. august 2000 behandlet en klage fra Landsorganisationen af Arbejdsledige over Tilsynsrådet for Frederiksborg Amts udtalelse af 11. juli 2000 vedrørende Farum Kommunes afslag på landsorganisationens anmodning om aktindsigt i aftaler mellem Farum Kommunes Produktionshus og diverse private firmaer om

[1] 754-1,f1,b105-106
[2] 754-1,f1,b107-108

udførelse af pakkearbejde som led i aktivering. Ministeriet har i sin besvarelse bl.a. meddelt, at ministeriet på baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder det af Farum Kommune over for Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt oplyste, har lagt til grund, at der alene foreligger mundtlige aftaler mellem Farum Kommune og private firmaer om udførelse af arbejdsopgaver i Produktionshuset. Ministeriet har samtidig henvist til offentlighedslovens § 4 og forvaltningslovens § 9, hvoraf det fremgår, at retten til aktindsigt alene gælder dokumenter, der er indgået til eller oprettet af myndigheden på tidspunktet for fremsættelsen af aktindsigts-begæringen. Disse bestemmelser giver således ikke en ansøger krav på, at myndigheden producerer dokumenter til opfyldelsen af aktindsigts-anmodningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at pligten til at gøre notat efter offentlighedslovens § 6, stk. 1 (lovbekendtgørelse nr. 572 af 19. december 1985 som senest ændret ved lov nr. 429 af 31. maj 2000) alene gælder i sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse. Sager om kontraktindgåelse er derfor ikke omfattet af reglen.

Reglerne om aktivering er indeholdt i lov om aktiv socialpolitik, der henhører under beskæftigelsesministeren. Beskæftigelsesministeriet har oplyst til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at det ikke fremgår af disse regler, at kommunerne har pligt til at indgå skriftlige aftaler med private firmaer i forbindelse med aktivering.

Ministeriet er bekendt med, at Folketingets Ombudsmand er i færd med at behandle en henvendelse fra Landsorganisationen af Arbejdsledige vedrørende ovennævnte sag.
Folketingets Ombudsmands kompetence er anderledes afgrænset end tilsynsrådets og Indenrigs- og Sundhedsministeriets kompetence. Folketingets Ombudsmand kan blandt andet tage stilling til eventuelle overtrædelser af god forvaltningsskik, hvilket de kommunale tilsynsmyndigheder ikke kan. Jeg må derfor henvise dig til at afvente ombudsmandens behandling af sagen.

Ministeriet foretager herefter ikke videre i anledning af din henvendelse.

Kopi af dette brev er sendt til Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt."

LA rettede den 23. februar 2002 også henvendelse til beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen i anledning af, at LA i løbet af år 2000 forgæves havde forsøgt[1]

"at få aktindsigt i de aftaler som Farum Kommune, via straksaktiveringsprojektet Farum Produktionshus, havde indgået med private firmaer, herunder Jydsk Rengøring, om at aktivere arbejdsledige med støtte fra EU's Socialfond.

Hverken via skriftlige henvendelser til Farum Produktionshus, Farum Kommune, Frederiksborg Amt eller til Arbejdsmarkedsstyrelsen lykkedes det Landsorganisationen af Arbejdsledige at få oplyst hvorfra indtægterne, i de regnskaber som blev indberettet til EU, stammede.

[1] 754-1,f1,b160

LA, Landsorganisationen af Arbejdsledige søgte bl.a. at få oplysninger om indtægterne fra et projekt kaldet PRIVATE FØL, hvor Jydsk Rengøring var involveret.
…"

Arbejdsmarkedsstyrelsen svarede på ministerens vegne ved brev af 3. maj 2002 LA således[1]:

"Aktindsigt i Socialfondsprojekter i Farum.

I et brev af 23. februar 2002 til Beskæftigelsesministeren, som Arbejdsmarkedsstyrelsen er blevet bedt om at besvare, har Landsorganisationen oplyst, at den - trods henvendelser til kommune, amt og Arbejdsmarkedsstyrelsen - forgæves har søgt at få aktindsigt i socialfondsprojekterne "Private Føl" og "Stabelkassen", som blev drevet af Farum Kommune.

LA bemærker yderligere, at Arbejdsmarkedsstyrelsen ikke har besvaret breve af 11. marts 2001 og 18. maj samme år, hvor LA bad styrelsen sørge for, at Farum Kommune og Frederiksborg Amt ikke fremover modtog midler fra Socialfonden. Styrelsen kunne som tidligere meddelt ikke se at have modtaget disse breve, og fik derfor tilsendt kopier fra LA.

Som meddelt i brev herfra af 10. januar 2001 har styrelsen ikke kendskab til regionaliserede projekter. Efter modtagelsen af LA's brev til beskæftigelses-ministeren, har styrelsen på ny kontaktet amtet, som har oplyst, at den ved brev af 3. oktober 2000 havde givet aktindsigt i de i amtet beroende akter. Derefter anmodede LA den 6.11. 2000 om indsigt i konkrete regnskabsposter, og amtet svarede den 10.11. 2000, at den ikke var i besiddelse af disse oplysninger.

Arbejdsmarkedsstyrelsen skal i denne anledning oplyse, at det efter de da gældende regler ikke havde behov for at modtage disse oplysninger, idet projekt-regnskaberne skulle være forsynet med revisorpåtegning.

Man skal derfor henvise Landsorganisationen om på ny at rette henvendelse til Farum Kommune, der ligger inde med de pågældende enkeltheder. Såfremt kommunen ikke imødekommer henvendelsen, kan klage indgives til Tilsynsrådet i Frederiksborg Statsamt, der kan pålægge kommunen at udlevere de pågældende akter, såfremt kommunen er forpligtet til dette efter offentlighedslovgivningen."

LA klagede herefter i et brev af 16. maj 2002 til Folketingets Ombudsmand over bl.a. Arbejdsmarkedsstyrelsens vilje til at undersøge Farum Kommunes forhold i forbindelse med socialfondsprojekter. Ombudsmanden oversendte den 11. juni 2002[2] dette spørgsmål til Beskæftigelsesministeriet som overordnet myndighed i forhold til Arbejdsmarkedsstyrelsen. I

[1] 754-1,f1,b161
[2] 754-1,f1,b178-181

en udtalelse af 18. juli 2002[1] fra Arbejdsmarkedsstyrelsen til Beskæftigelsesministeriet afvistes kritikken. Beskæftigelsesministeriet tog Arbejdsmarkedsstyrelsens redegørelse til efterretning og fandt ikke anledning til yderligere skridt i sagen. Ombudsmanden orienteredes herom.

14.3.2.5.4. Eksempler på aftaler med virksomheder

Kommissionen har bl.a. gennemgået skriftligt materiale udleveret til Folketingets Ombudsmand og det faktisk udleverede materiale til LA efter begæring om aktindsigt sammenholdt med i øvrigt tilgængelige oplysninger.[2]

Som eksempel kan nævnes aftale med Tolico A/S. Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget tiltrådte således den 20. april 1998 (pkt. 32) forvaltningens indstilling om indgåelse af aftale med Tolico A/S efter følgende sagsfremstilling:[3]

> "Produktionshuset har modtaget henvendelse fra virksomheden Tolico A/S vedrørende produktion/montage opgave. Tolico A/S ønsker, at indgå samarbejde med Produktionshuset om montering og pakning af deres produkter.
>
> Opgaven forventes at give Produktionshuset en årlig indtægt på ca. kr. 100.000.
>
> Tolico A/S har tidligere fået udført opgaven hos kriminalforsorgen og på forskellige beskyttede værksteder. Virksomheden ønsker på grund af transportmæssige grunde at samle opgaven i Farum.
>
> Forvaltningen indstiller, at Produktionshuset indleder et samarbejde med Tolico A/S."

Der blev herefter angiveligt indgået aftale med Tolico A/S om "samling og blisterpak af Pussycat produkter". Tolico A/S leverede de nødvendige varer og produktionsudstyr og sørgede for vedligeholdelsen af produktionsudstyret samt nødvendige forsikringer. Der aftaltes faste stykpriser for henholdsvis samling af sutter og blisterpakker samt produktionsplan med mængdeangivelser. Produktionshuset udpegede en kontaktperson, der varetog det

---

[1] 754-1,f1,b165

[2] De ved navn nævnte firmaer har alle været omtalt i pressen og har til dels selv afgivet pressemeddelelser, hvorfor der allerede af den grund ikke er sket anonymisering af firmanavne, ligesom offentliggørelse af de anførte oplysninger om aftaleforhold ikke kan antages at udgøre en krænkelse af driftshemmeligheder mv. sammenholdt med undersøgelsens sigte. Ordet "produktion" anvendes i det følgende som udtryk for et hvert værdiskabende arbejde uanset om der er tale om sortering, montage mv.

[3] 224-77,b6

daglige samarbejde med Tolico A/S og var ansvarlig for overholdelse af den aftalte produktionsplan. Som bilag til aftalen var optaget oversigt af produktionsudstyr tilhørende Tolico A/S og oversigt over produkter omfattende navnlig beskrivelse af opgaven og styk- og pakkepriser, eksempelvis vedrørende "samling af sutter".[1]

En række andre firmaer indgik aftaler om forskellige pakke- og monteringsydelser med stykpriser i typisk små ørebeløb. Produktionshuset har bl.a. efter aftale med A. Johnsen Industri A/S udført pakkeopgaver. Der er i undersøgelsen fremkommet fakturaer for perioden december 1997 til juni 2000 vedlagt prislister og stykantal. Typisk har stykpriserne ligget på nogle få øre pr. enhed. Der er månedligt faktureret for i alt typisk omkring 10.000 kr. inkl. moms, men med faldende tendens og i flere måneder under 1.000 kr.[2]

Fra sagen vedrørende Folketingets Ombudsmands undersøgelse, jf. afsnit 14.3.2.5.2. foreligger der skriftlighed om aftaler fra september 2001 til brug for møde med ombudsmanden i oktober 2001, udleveret på mødet 19. juni 2002.[3]

Farum Kommune underskrev den 25. marts 1999 en samarbejdsaftale med Grundtvig Emballage A/S efter udkast fra virksomhedens advokat. Aftalen beskriver parternes forpligtelser, men ingen konkrete priser mv.:[4]

"SAMARBEJDSAFTALE

> vedrørende samarbejde i lokaler beliggende 3520 Farum (herefter kaldet "Lokalerne"). Farum Kommune ønsker i medfør af Lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik at etablere aktiveringsprojekt omfattende forskellige pakke- og montagearbejder i lokalerne. Projektet er nødvendiggjort af Farum Kommunes behov for at etablere yderligere jobtræningsmuligheder. Samarbejdet skal således etableres og forløbe efter de regler, der gælder for individuel jobtræning. Parterne er efter en undersøgelse af markedet efter bedste overbevisning enige om, at projektet ikke virker konkurrenceforvridende.
> …"

§ 1.

[1] 224-77
[2] 754-1,f1,b4ff
[3] 162-28,f1,b55
[4] 302-33,b28-34

Samarbejdet påbegyndes 1999 og afsluttes, medmindre andet aftales mellem parterne. Parterne er dog senest den forpligtet til at meddele den anden part, hvorvidt samarbejdet ønskes fortsat udover den. Samarbejdet omfatter monterings- og pakkearbejde efter nærmere aftale mellem parterne.
…

§5.

…
Projektledere kan frit disponere over den enkelte aktiverede, således at behørige og nødvendige hensyn kan tages og produktionsforløbet tilrettelægges derefter, idet det dog tilstræbes at opnå den størst mulige lighed med en "normal" produktions gennemførelse, således at den aktiveredes egnethed til indtræden på det almindelige arbejdsmarked igennem medvirken ved pakke- og monterings-opgaverne optimeres mest muligt.
…

§7.

Prisen for arbejde udført af Projektværkstedet aftales fra ordre til ordre, før pakke- og monteringsopgaverne sættes i værk. Tilsvarende aftales inden udførelse af hver ordre: mængde, leveringsterminer samt øvrige vilkår. Efter hver ordres færdiggørelse udfærdiger Projektværkstedet på basis af følgesedler en faktura til Grundtvig med betalingsbetingelser løbende måned + 30 dage.
…

§ 12.

Parterne er enige om at nærværende aftale er omfattet af Lov om offentlighed i Forvaltningen.
…"

Aftalen indeholdt i øvrigt bestemmelser om parternes forpligtelser vedrørende lokaler og maskiner mv. til brug for produktionen. Firmaet skulle udarbejde en generel pakke- og monteringsinstruks. Kommunen sørger for ansættelsen af projektledere og medarbejdere til udførelse af plade- og montageopgaverne.

Efter presseomtale beskrev Farum Kommune efter anmodning fra Grundtvig Emballage A/S i en redegørelse af 15. april 1999 forløbet af virksomhedens medvirken til et igangsat projekt "Stabelkassen 2" for 1. generations indvandrerkvinder i perioden fra den 1. februar til 31. december 1999.[1]

[1] 224-76,b3, jf. afsnit 14.4

I en pressemeddelelse af 29. april 1999 meddelte firmaet Coloplast, at man "stopper samarbejde om aktivering af langtidsledige efter nyheden om at ansatte hos underleverandører har truet med sabotage af Coloplasts produkter". Det hedder videre[1]:

> "Coloplast benytter Grundtvig Emballage A/S som underleverandør til at pakke en del af vores Compeed-plastre som benyttes til vabler, ligtorne mm. Hovedparten af plastres pakkes automatisk på Coloplasts fabrik i Humlebæk, men i perioder med spidsbelastninger benyttes underleverandører, fordi Coloplast ønsker at undgå at ansætte medarbejdere i korte perioder.
>
> Grundtvig Emballage A/S har 8 værksteder som samarbejder med kommunerne om at få ledige tilbage på arbejdsmarkedet i overensstemmelse med "Lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik" fra 1993.
>
> Coloplast har sympati for værkstedernes forsøg på at få bistandsklienterne tilbage på arbejdsmarkedet, og projektet harmonerer med Coloplasts egen indsats inden for arbejdsprøvning af personer der er indstillet til før tidspension.
>
> Det har været nævnt i pressen at Coloplast udnytter billig arbejdskraft.
>
> Det er ikke korrekt. Den pris Coloplast betaler hos Grundtvig Emballage A/S, er den samme som hos alternative leverandører.
>
> På baggrund af trusler om sabotage på Compeed-produkterne, standser Colaplast samarbejdet med Grundtvig Emballage A/S.
>
> Det er med beklagelse at Coloplast konstaterer at enkeltpersoners sabotagetrusler betyder at mange seriøst arbejdende ledige i aktivering mister deres arbejde."

Grundtvig Emballage A/S meddelte herefter den 3. maj 1999 Produktionshuset, at man så sig nødsadiget til "indtil videre at stoppe samarbejdet med øjeblikkelig virkning". I brevet hedder det bl.a.:[2]

> "Landsorganisationen af Arbejdsledige har påtaget sig det fulde ansvar for denne sabotageaktion, jf. avisartikler i Information af d. 29. april 1999.
>
> Endvidere fremgår det af TV2 nyhederne og TV Lorry den 29. april 1999 henholdsvis kl. 19.00 og kl. 19.30, at formanden for Landsorganisationen af Arbejdsledige, Peter Johansen truer med lignende sabotageaktioner, hvis nogen kommunale værksteder skulle forsætte denne eller lignende former for aktivering af kontanthjælpsmodtagere eller andre ledige."

[1] 224-76,b16. Baggrunden var angiveligt Landsforeningen af Arbejdslediges omtale af firmaet gengivet samme dato i Information, TV2 og TV Lorry
[2] 224-76,b15

En journalist fra Dagbladet Information anmodede den 4. maj 1999 kommunen om aktindsigt:[1]

> "… i dokumenter, der indeholder oplysninger om Farum kommunes samarbejde med virksomheden Grundtvig Emballage A/S.
>
> Jeg ønsker at få tilsendt fotokopi af sagsjournalen og samtlige akter i sagen, herunder samarbejdsaftalen mellem Farum kommune og Grundtvig Emballage A/S og fakturaer udstedt af Farum kommune for arbejde udført for Grundtvig Emballage A/S."

Virksomhedens advokat skrev i den anledning den 6. maj 1999 til kommunen:[2]

> "…
>
> På vegne min klient skal jeg meddele, at min klient ikke ønsker at dokumenter, herunder fakturaer, hvis indhold indeholder økonomiske oplysninger, udleveres.
>
> Baggrunden herfor er, at det af konkurrencemæssige hensyn er af væsentlig betydning for min klient, at faktureringspriser ikke offentliggøres.
>
> Endvidere vil en imødekommelse af begæring om aktindsigt i fuld udstrækning betyde, at Dagbladet Information får en ganske nøje indsigt i hele økonomien i min klients virksomhed hvilket ikke er tanken bag reglerne om offentlighed i forvaltningen.
>
> På den anden side vil min klient ikke modsætte sig, at en eventuel skriftlig samarbejdsaftale mellem kommunen og min klient omfattes af aktindsigten."

Kommunen svarede herefter journalisten den 11. maj 1999:[3]

> "…
>
> Vi skal i den anledning oplyse, at vi ikke kan imødekomme Deres begæring. Begrundelsen herfor er, at kontrakten mellem Farum Kommune og Grundtvig Emballage A/S indeholder forretningsmæssige forhold, som det er af afgørende betydning for såvel kommunen som for Grundtvig Emballage A/S at kunne holde hemmelige, jf. lov om offentlighed i forvaltningen § 13, stk. 1, nr. 5 og 6 samt Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 32 af 20. januar 1999.
>
> Vi skal for god ordens skyld oplyse, at der foreligger udtalelse i sagen fra Grundtvig Emballage A/S' advokat. I udtalelsen understreges det vigtige i, at der

[1] 224-76,b14
[2] 302-33,b9
[3] 302-33,b3. Underskrevet af Peter Brixtofte og Jørgen Larsen. Sagsbehandler Erik Geert Pedersen.

af konkurrencemæssige hensyn ikke sker offentliggørelse af de ønskede dokumenter."

Der er i kommunens sag fundet kopi af besvarelsen af de tilsvarende aktindsigtsanmodninger fra Gladsaxe Kommune, Allerød Kommune, Karlebo Kommune og Frederiksværk Kommune, hvorefter der blev givet aktindsigt i samarbejdsaftaler, men navnlig ikke i faktureringspriser, jf. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2.[1]

Dagbladet Information skrev den 1. maj 1999 under overskriften "Coloplast dropper kommunen" med underrubrikken "Trusler om sabotage af virksomhedens produkter får nu Colo-plast til at opsige samarbejde med kommunen":[2]

"Virksomheden Coloplast stopper nu sit samarbejde med kommunen om aktivering af ledige. Det sker, efter Information torsdag kunne fortælle, at de aktiverede på virksomhedens værksteder i Allerød, Helsingør og Frederiksværk kommuner protesterer mod de forhold, de pakker plastre under, ved at lægge en lille seddel i æskerne med Compeed plastre, som benyttes til vabler og ligtorne. Seddelen fortæller på engelsk, at plastrene er pakket af "danske slavearbejdere" for en meget lav løn og uden ret til ferie, og forbrugerne anmodes derfor om ikke at købe plastrene i fremtiden.

Coloplast vil nu undersøge, om virksomheden kan få arbejdet udført i udlandet.

"Vi kan ikke leve med truslerne om sabotage, og derfor dropper vi samarbejdet. I stedet vil vi på længere sigt undersøge, om vi kan få udført arbejdet i udlandet - eksempelvis i USA, hvor mange af vore produkter sælges," siger direktør Niels O. Johannesson til Ritzau.

Han understreger, at Coloplast på ingen måde har sparet penge ved at benytte ledige til arbejdet med pakningen af plastre. Virksomheden benytter Grundtvig Emballage A/S som underleverandør til pakning af plastre. Den pris, Coloplast betaler hos Grundtvig Emballage A/S, er den samme, som man betaler hos andre leverandører, som ikke benytter kontanthjælpsmodtagere til arbejdet.

Susanne Bjerrum, som er leder af arbejdsmarkedsafdelingen i Frederiksværk Kommune betragter situationen som meget uheldig.

"Vi står helt klart med et problem. Vi har nu 20-30 mennesker, som ikke kan aktiveres på denne her måde, og vi aner ikke, hvad vi skal stille op med dem," siger hun til Information.

[1] 302-33,b35-46. Svarene illustrerer i øvrigt kommunernes behandlingen af spørgsmål om aktindsigt, jf. bind 12, kapitel 20.
[2] 969-1,f32. Af Ida Damgaard Andersen.

Hun frygter samtidig, at episoden med Coloplast vil komme til at betyde, at mange virksomheder i fremtiden ikke vil turde indgå samarbejde om aktivering af ledige med kommunen.

"Der er ingen tvivl om, at det her vil få vidtrækkende konsekvenser, og vi er nu gået i tænkeboks for at finde ud af, hvad vi kan gøre," siger hun."

Dagbladet Information skrev den 19. maj 1999 under overskriften "Råd stopper plaster-aktivering" med underrubrikken "Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt udelukker nu, at aktiverede fremover skal pakke for private virksomheder":[1]

"Slut med at pakke plastre og parfume for private virksomheder.

Det er den nye situation for de aktiverede i Frederiksborg Amt, efter at det regionale arbejdsmarkedsråd i går fremlagde et sæt nye retningslinier for den kommunale aktivering.

I retningslinierne gøres det klart, at pakkearbejde er en helt nødvendig del af en virksomheds produktion, og at den derfor ikke må udføres af de aktiverede.

Det vil være det samme som konkurrenceforvridning, da aktiverede kun får en brøkdel af den løn, en fastansat medarbejder skal have.

Tue Tortzen, formand for SiD i Hillerød og medlem af byrådet for Fælleslisten, betragter afgørelsen som principielt meget vigtig:

"Med dommen er vi sikret, at der ikke bliver sat mere af den slags arbejde i gang for private virksomheder. Vi vil gennem SiD sørge for, at alle vores afdelinger får besked om det her og holder udkig efter denne slags arbejde. Der er nok mange, der fra nu af vil få røde ører i kommunerne," siger han.

Arbejdsmarkedsrådet erklærede i en konkret sag, at Hillerød Kommune ulovligt har aktiveret ledige i individuel jobtræning ved at lade dem pakke parfume for firmaet Grundtvig Emballage.
Ulovligt, fordi aktiveringen strider imod lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, der fastslår, at "individuel jobtræning kun må omfatte arbejde, der ellers ikke ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde.

"Denne afgørelse, samt flere års slagsmål med den lokale SiD-afdeling i Hillerød om konkurrenceforvridning, har nu affødt helt nye rammer for den kommunale aktivering i regionen.

[1] 969-1,f31. Af Bjørn Byman.

Ifølge Torben Tranæs, arbejdsmarkedsøkonom og lektor ved Københavns Universitet, er afgørelsen i Frederiksborg Amt en ny udvikling indenfor den kommunale aktivering.

"Det er formentlig første gang, at en hel aktiveringsordning er faldet, og der ikke blot bliver lukket et enkelt aktiveringsprojekt," siger han.

Arbejdsmarkedsrådet udtalte allerede i april 1998, at de aktiveredes pakkearbejde for firmaet Grundtvig Emballage A/S var konkurrenceforvridende.

Sagen rundede både indenrigsministeriet og det regionale tilsynsråd før der var skabt enighed om, at det også var arbejdsmarkedsrådets opgave at vurdere lovligheden eller mangel på samme. Og det er det, der er sket nu.

Torben Tranæs advarer imidlertid om de mulige følger af arbejdsmarkedsrådets nye retningslinier.

"Det her lægger gift ud for intentionerne om at gøre aktiveringen mere givende for den enkelte. Jo mere mening, der bliver med arbejdet, og jo tættere man er på at lave et reelt produkt, desto mere vil det ligne et rigtigt arbejde - og dermed måske være konkurrenceforvridende. Derfor vil der fremover for alvor blive tale om idiotarbejde, for så er kommunerne sikre på ikke at komme i klammeri med de nye bestemmelser," siger han.

SiD vil efter afgørelsen nu overveje, om kommunen skal trækkes i Arbejdsretten for brud på overenskomsten.

Lissi Pedersen, formand for arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt og regional formand for LO, ser vide perspektiver bag beslutningen.

"Denne beslutning kan sagtens få betydning udover amtsgrænsen. Jeg vil tage afgørelsen med mig til møderne i LO og udbrede kendskabet til den. Jeg kan i øvrigt slet ikke forestille mig, at der skulle eksistere forskellige retningslinier på hver side af amtsgrænsen," siger hun."

14.3.2.5.5. Forklaringer

De nedenfor gengivne forklaringer er opdelt i følgende kategorier: (A) kritikere, (B) virksomhedsledere, (C) embedsmænd og (D) byrådsmedlemmer.[1]

[1] Forklaringer i de foregående afsnit belyser også Produktionshusets aftaler.

A. Kritikere

Vidnet Erling Frederiksen har forklaret:[1]

> ”Landsorganisation af Arbejdsledige blev stiftet i 1998 efter nogle års tilløb som reaktion på de fortsatte forringelser, der kulminerede med Karen Jespersens lov om aktiv socialpolitik. Han var sekretær for foreningen de første 2½ år og har siden da været formand. Baggrunden for, at organisation blev stiftet, var, at der var en mangel på nogen, der kunne tale de arbejdslediges sag og kritisere, hvordan man behandler de arbejdsløse. De arbejdsledige skal kunne leve et ordentligt liv, mens de er arbejdsledige. De må ikke fratages deres forsørgelsesgrundlag. De savner forhandlingsret. Niveauet er fastlagt fra oven. Den tendens er forstærket gennem årene. Landsorganisationen mener, der er fare for totalitære tendenser, hvis udvalgte grupper gøres rettighedssløse.
>
> …
>
> … Landsorganisationens strategi var at få alle med på, at det ikke var rimeligt, at private virksomheder fik arbejde udført for borgernes penge. De burde klare sig uden statsstøtte. Mange af virksomhederne involverede sig ud fra en tro på, at de gjorde en god gerning, et socialt engagement, og når Landsorganisationen så tog dialogen med dem om sammenhængen, stoppede de. Andre skulle presses noget mere, før de stoppede med at benytte aktiverede.
>
> …
>
> Der var mange ting, der ikke hang sammen, og derfor anmodede Landsorganisationen om aktindsigt for at underbygge historierne om misbrug af ordningen, men de fik ikke aktindsigt. De klagede til Ombudsmanden, men hans afgørelse var en skuffelse. Den påpegede blot, at Peter Brixtofte havde løjet, idet Peter Brixtofte havde skrevet tilbage til Ombudsmanden, at de i kommunen ikke havde skriftlige aftaler. Ombudsmanden besøgte Produktionshuset og konstaterede, at der var nogle papirer. Efter nogle måneder fik de aktindsigt, men det var i nogle andre papirer end dem, den oprindelige anmodning vedrørte. Derefter skrev de til Arbejdsmarkedsstyrelsen og fik til sidst aktindsigt i nogle produktionssedler vedrørende aftalerne med de private firmaer. På de papirer, de fik, var alle navne på firmaer og priser overstreget med sort tusch.[2]
>
> EU-socialfondstilskud blev administreret af amterne, og disse midler havde Farum Kommune fået til bl.a. Rugekassen og Stærekassen. Landsorganisationen søgte om aktindsigt i papirerne herom, men de fik det ikke. På et tidspunkt blev der efter amtslig kontrol faktisk lukket for et par projekter efter EU-socialfondstilskud til Farum Kommune, da de ”ikke var i orden”. De søgte også om aktindsigt i papirerne fra den private føl-ordning vedrørende Jydsk Rengøring, og her fik de at vide, at alle papirerne var smidt ud ved en fejltagelse.
>
> …

[1] 316-126

[2] Jf. protokollen: ”Vidnet udleverede forskelligt materiale, herunder de omtalte akter med overstregning af sort tusch, der efter scanning vil blive indlagt i kommissionens database.(754-1) Vidnet bemærkede, at det kun er det centrale materiale i forløbet. Landsorganisationen har således mere materiale liggende i flyttekasser.”

Vidnet har ikke kendskab til prisfastsættelsen af Produktionshusets opgaveudførelse og har f.eks. bare hørt rygter om, at der var syet og pakket noget fodboldstøj for fodboldklubben og den slags."

B. Virksomhedsledere

Vidnet Albert Johnsen har forklaret:[1]

"Vidnet forklarede om sine personlige forhold, at han er uddannet som værktøjsmager og indehaver af A. Johnsen Industri A/S, der i dag næsten udelukkende udfører lønarbejde indenfor sprøjtestøbning af plast til mange formål. Tidligere havde de også en egenproduktion.

Derudover ejer vidnet 3 udlejningsejendomme i Farum, bl.a. den industriejendom på Farum Gydevej 69, hvor Produktionshuset har til huse. Denne lejeaftale med kommunen kom i stand i 1986-1987, efter at vidnet havde læst en artikel om den nyansatte beskæftigelseskonsulent Lars Bjerregaard Jensen. Han manglede mandskab til sin virksomhed på Farum Gydevej. Arbejdsformidlingen duede ikke, og han ringede derfor til Lars Bjerregaard Jensen. Lars Bjerregaard Jensen var noget speciel, han besøgte vidnets fabrik efter ca. 1 time og sagde, at han "fandme nok skulle skaffe mandskab" til vidnet. Ejendommen på Farum Gydevej 69 var på ca. 2.000 $m^{2.}$ Lars Bjerregaard Jensen ville heraf godt leje ca. 400 m^2 i stueetagen. De fik også de folk, de skulle bruge fra kommunen, men ansættelsesvilkårene husker han ikke.

Han har fået mange folk fra Produktionshuset, herunder mange tyrkere, især kvinder. Langt de fleste aktiverede var uden tilskud. Det var måske fristende at få løntilskud i en længere periode. Hans holdning var imidlertid den, at han gerne ville tage folk ind med løntilskud i 14 dage. Hvis de duede, betalte han herefter almindelig løn. Duede de ikke, kunne han derimod med god samvittighed sende dem retur. Det var den aftale, han indgik med Lars Bjerregaard Jensen. Der var en stor gennemstrømning, og der var mere besvær med løntilskudsordningen, end den var værd. De havde mange alkoholikere, blandt andet en som var i firmaet i 6 år, og en som kom og gik, hende havde de i 8 år. Hun var flittig, når hun var der. Virksomheden har også i dag en ansat med løntilskud, men ellers har de ikke haft nogen i en længere periode.

De arbejdsopgaver A. Johnsen Industri A/S har fået udført på værkstedet i Produktionshuset har været sortering, efterbearbejdning med f.eks. boring af huller og andre simple opgaver, som de havde tid til at vente på. Produktionshuset fastsatte selv sin pris, f.eks. stykpriser på 10 øre, 5 øre eller 25 øre. Der var ingen skriftlig aftale eller ordrebekræftelse, og der forelå ikke prislister. Lagermanden skrev ned, hvad Produktionshuset fik over, og Produktionshuset returnerede herefter tingene og sendte en faktura.

[1] 316-121

Foreholdt Farum Kommunes brev af 9. august 1993 til Tilsynsrådet[1] bekræftede vidnet ad "for at skabe tilstrækkelige … ", at det er korrekt, at priserne blev fastsat på markedsvilkår. De kontrollerede fakturaerne fra Produktionshuset ved at regne baglæns.

De kunne ikke lave det billigere selv, men var villige til også at betale en tilsvarende pris for ikke at få problemer ud af det. Nogle gange, når de skulle hente tingene i Produktionshuset, var de ikke færdige. I dag bruger de næsten ikke Produktionshuset, men i stedet bl.a. Åndssvageforsorgen. A. Johnsen Industri A/S lagde produktionen ud i byen, når de havde travlt. Det er ubehageligt at fyre mennesker. Når de havde tryk på, var det bedre at lægge opgaver ud frem for at ansætte og så fyre folk. Herudover sendte de måske nogle opgaver over, hvis Produktionshuset havde problemer med at beskæftige de aktiverede. Det var kun i perioder, hvor der med fordel kunne produceres til lager.

Foreholdt artikel i Ekstra Bladet den 26. april 1993[2] forklarede vidnet, at han ikke kan genkende historien med tamilerne. Den er ikke sand. Den ene aktiverede med løntilskud har ikke afløst den anden. Det ville have været meningsløst og umoralsk. Vidnet husker ikke den konkrete sag. Selvfølgelig har han fået tilskud til nogen. Det var derfor, han kun fik løntilskud i 14 dage, og hvis de kunne bruge de langtidsledige, bortfaldt løntilskuddet.
…

Adspurgt af kommissionen om Lars Bjerregaard Jensens arbejdsform, forklarede vidnet, at han gik ind i folk med træsko på og skabte masser af kontakter. Han solgte Produktionshuset i Farum rigtig godt. Lars Bjerregaard Jensen var udadtil en hård negl, men blød indeni. Han fik folk videre."

Vidnet Ivan Vagner har forklaret:[3]

"Vidnet forklarede om sine personlige forhold, at han oprindelig er uddannet som teknisk assistent og derudover har taget en økonomiuddannelse inden for markedsføring. Han stiftede Vagner Plast A/S i 1984 sammen med sin bror. Virksomheden blev omdannet til A/S i 1989. De første 10 år lå firmaet på Gammelgårdsvej og derefter på Farum Gydevej. Firmaet sprøjtestøber og producerer blandt andet plastglas, bestik og stikkontakter og i det hele taget plastemner til andre virksomheder, f.eks. sutter. Firmaet er underleverandør til 700 forskellige produkter. Der er i dag 14 - 16 ansatte, og det svinger lidt. De har 14 fuldautomatiske maskiner, og de kræver meget lidt arbejdskraft. Vagner Plast A/S har samarbejde med Produktionshuset, men ikke så meget mere.

Opstår der fejl ved en støbeopgave mv. har man to muligheder, enten at kassere det producerede og genanvende plasten eller at rette fejlene, det kunne f.eks. ske

[1] 218-19,b35-38
[2] 257-4,b40
[3] 316-122

med små emner, ved at man i en serie havde støbt 12 emner i en form, hvor en af dem så skulle frasorteres. De lavede en kalkule, om hvorvidt det kunne svare sig at håndsortere for fejl med en merudgift på måske 7, 9 eller 10 øre pr. stk. Den slags håndarbejde blev lavet ude i byen, såvel i Produktionshuset som i beskyttede værksteder og fængsler. Virksomheden producerer mere end 100.000 enheder pr. døgn.

Adspurgt om hvordan Vagner Plast A/S kom i kontakt med Produktionshuset, forklarede vidnet, at Produktionshuset også ligger på Farum Gydevej, ligesom en af deres kunder benyttede Produktionshuset. Vagner Plast A/S benyttede Produktionshuset til ad hoc opgaver, og der kunne være meget i perioder, men der kunne også gå måneder imellem, at de brugte dem.

Prisfastsættelsen ved produktionssamarbejde blev fastsat til en aftalt stykpris, f.eks. 4 øre pr. stk. Prisen blev fastsat fra opgave til opgave. Det kunne f.eks. ske på den måde, at de spurgte Amtsgården i Næstved, som de også brugte til den slags arbejde, om de kunne udføre opgaven og til hvilken stykpris. Det skete så, at de derefter spurgte Produktionshuset, om de kunne løse opgaven til samme pris. I så fald var det en fordel for virksomheden, da de derved sparede transport. Den pris, Produktionshuset krævede, kunne godt være påvirket af, om der var mange ledige i Produktionshuset, der skulle have aktiveringsopgaver. I Produktionshuset var det mest Peter og Kåre, de havde med at gøre. Det var dem de forhandlede pris med og som stod for at sætte de aktiverede i gang med opgaven. Vidnet kender ikke til Produktionshusets kalkuler, men nogle gange prøvede Peter selv at lave et antal enheder, før der blev givet en pris. Opgaven kunne være meget enkel, f.eks. at brække et stykke af. Hvis Peter kunne lave f.eks. 100 stk. i timen, gav han så en pris på det grundlag. Priserne kunne variere og var ofte konkurrencedygtige, men nogle gange var prisen for dyr og andre gange billig. De tog det tilbud, der var billigst. Der var altid på forhånd aftalt en fast pris. Det var mundtlige aftaler og uden ordrebekræftelse. De spurgte, hvad prisen var, og fik så f.eks. en stykpris på 7 øre, som de så accepterede, og dagen efter blev der sendt 25.000 enheder over i Produktionshuset. Sådan var det også de andre steder, hvor de fik sådanne ting lavet. Produktionshuset var konkurrencedygtig, men de skulle også være billigere, fordi de ikke gav nogen fast leveringstid. Nogle gange var Vagner Plast A/S nødt til at hente tingene tilbage, fordi Produktionshuset ikke kunne løse opgaven hurtigt nok. Vidnet har ikke set selve produktionen i Produktionshuset.

Foreholdt Farum Kommunes brev af 9. august 1993 til tilsynsrådet[1] forklarede vidnet, at han kan bekræfte, at der ikke blev indgået skriftlige aftaler. Vagner Plast A/S har altid indgået aftaler baseret på stykpris og ikke på timepris. Ad billede 37 "markedsvilkår" forklarede vidnet, at Vagner Plast A/S ikke selv kunne udføre opgaverne til den pris, men at de priser, Produktionshuset tog, var på niveau med de priser, virksomheden skulle give på beskyttede værksteder og hos Kriminalforsorgen. Opgaverne ville ikke være kommet ud til andre private virksomheder, hvorfor alternativet ville være, enten at Vagner Plast A/S klarede det selv eller kasserede produktet og genanvendte plasten. Vagner Plast A/S har aldrig haft

[1] 218-19,b35-38

personer fra Produktionshuset beskæftiget i virksomheden. Det har de kun prøvet en gang med en person, som amtet i to måneder havde på genoptræning.

Foreholdt artikel i Ekstra Bladet den 26. april 1993[1] forklarede vidnet, at Vagner Plast A/S aldrig har haft den slags medarbejdere ansat. De fik på grund af artiklen mange trusler og fagforeningen demonstrerede. Situationen blev misforstået, fordi de havde kasser fra nogle leverandører, der brugte Produktionshuset, stående uden for. Vagner Plast A/S brugte slet ikke Produktionshuset på dette tidspunkt.

Samarbejdet med Produktionshuset startede omkring 2001. Det bygger vidnet på fakturaer, han har fundet frem de sidste 4-5 år. De gemmer ikke fakturaer længere tilbage.

Foreholdt artikel i Dagbladet Arbejderen den 18. august 2002[2] forklarede vidnet, at han husker artiklen. Vagner Plast A/S blev sortlistet på en hjemmeside. Sortlistningen betød, at Vagner Plast A/S stod på hjemmesiden som "nogle væmmelige nogen", men udover det har de ikke mærket noget til det. En af deres kunder, Tolico, fik sat mærkater på deres produkter i supermarkeder, hvor der stod, at sutterne var produceret med billig arbejdskraft."

Vidnet Bent Mikkelsen har forklaret:[3]

"Han har været medlem af Farum Erhvervsforening indtil 1999 og herunder som kasserer i 1993 og formand fra 1994 til 1999. Foreningens formål er at varetage erhvervslivets interesser i Farum, herunder i forhold til Farum Kommune.
…

Farum Kommunes repræsentant var i vidnets tid først Niels Erik Olsen og siden Lars Bjerregaard Jensen. Der var en tæt kontakt til kommunen. Der blev i erhvervsforeningen holdt et informationsmøde, hvor Lars Bjerregaard Jensen og en politiker fortalte hvad der var af muligheder for tilskudsordninger til virksomhederne vedrørende aktivering. Erhvervsforeningen havde intet at gøre med de aftaler, virksomhederne herefter evt. indgik med Produktionshuset. Vidnet har aldrig hørt medlemmer beklage sig over, at Produktionshuset evt. gav konkurrenceforvridning."

Vidnet Michael Henriksen har forklaret:[4]

"Adspurgt vedrørende Farum & Erhverv forklarede vidnet, at dengang i Farum Kommune kendte alle hinanden, og folk fra Farum Kommune var med på rejser til f.eks. Barcelona. Lars Bjerregaard Jensen formidlede arbejde og kom "af med rødderne" via det samarbejde, der opstod. Kontakten var nemmere, når man

[1] 257-4,b40
[2] 447-6,b7-8
[3] 316-124
[4] 316-134

mødtes efter arbejde, for der var et netværk. Vidnet har haft mange "rødder" i sit firma for at lære dem, hvordan man opfører sig på en arbejdsplads. At kommunen havde 7 medlemskaber var måske i overkanten og f.eks. halvt så mange havde været okay, men det var en fordel, at man som erhvervsvirksomhed vidste, hvem der var hvem i kommunen. I dag fungerer det helt anderledes; de unge i Farum hænger på gadehjørnerne, og der er en helt anden kontakt med kommunen.

Adspurgt om hvorvidt vidnet har haft personer i aktivering, forklarede vidnet, at han har haft mange aktiverede i sin virksomhed, nok mellem 50 og 100 over 6-7 år. Han har 360 tønder land og 50 gravemaskiner, der graver grus i Lynge grusgrav og på Prøvestenen. De aktiverede skulle lære at møde til tiden og på værkstedet lære at bruge deres hænder. I dag har vidnet stadig aktiverede i arbejde, men lige efter Farum-skandalen stoppede alt. Lars Bjerregaard Jensen arbejdede hos vidnet, efter han holdt op i Produktionshuset og frem til sin død. Aktiveringsforløbene startede altid med løntilskud. Det var en forudsætning, hvis man skulle drive en virksomhed. Lars Bjerregaard Jensen var tilbageholdende med pengene til løntilskud. Lars Bjerregaard Jensen kunne finde på at sidde i sin bil kl. 6 om morgenen ude ved grusgraven for at se, om de aktiverede mødte til tiden, og hvad de kunne. Hvis de så ud til at yde en god indsats, ville han ikke betale så meget i løntilskud. De aktiverede indvandrerkvinder arbejdede hos Milcom."

Kommissionen har herudover efter anmodning modtaget skriftlig redegørelse af 19. april 2006 fra firmaet Milcoms advokat:[1]

"… Firmaet MilCom (Miljø og Communication) blev etableret i oktober 1990 i Kokkedal, hvorfra selskabet i 1991 flyttede til Rugmarken i Farum.

Med udgangspunkt i forskellige agenturer solgte firmaet frem til 94/95 miljøvenlige produkter til it og beskyttelsesfiltre til laserprintere og kopimaskiner til brugerne.

I 1995 gik selskabet ind i markedet med nye agenturer for mobiltelefoner og tilbehør samt udviklede det system og koncept selskabet i dag benytter under navnet it- og logistikkoncept.

Fra 2000 og fremefter er det gået meget stærkt og firmaet er flyttet mange gange (Rugmarken, Lucernemarken, Gammelgårdsvej, Farum Gydevej, Lucernemarken) for at få plads nok, idet personalet er forøget fra 8 ansatte til i dag omkring 75-80 ansatte. Af de ansatte er ca. 16-20 % nydanskere og over 50 % kommer og bor i Farum.

Fra specielt 1999 og fremefter har samarbejdet mellem Farum Kommune og MilCom været rigtig godt, og specielt ansættelse af nydanskere har været en succes. Dette afspejler sig i, at vi har haft besøg af den tidligere udenrigsminister,

[1] 640-1

Karen Jespersen, og departement, diverse amter og kommuner samt udenlandske gæster bl.a. 3 borgmestre med følge fra Holland. Med til processen har også været at integrere sygdomsramte personer f.eks. med sclerose.

Som en naturlig ting har firmaet valgt at engagere sig i Farum Kommunes og lokalmiljøets aktiviteter, ud fra en aktiv personale politik der også går udover den normale arbejdstid.

…

Kommunale tiltag og samarbejde vedr. ansættelser:

I perioden fra 1999 og til dato har det været kutyme at MilCom ved opslag af nye stillinger har henvendt sig til Farum Kommune, Produktionshuset, for at vurdere mulighederne for at ansætte arbejdsledige og lokale.

Dette skyldes den succesfulde integration af tyrkiske kvinder - delvis analfabeter - til selskabets lager, som startede i 1999.

Igennem årene har der været mange møder og samtaler med lederne i Produktionshuset om at ansætte og integrere personer derfra i MilCom, som i den periode ekspanderede meget personalemæssigt. Det skete på forskellige måder, med prøvetid inden egentlig ansættelse med baggrund i de muligheder, som Farum Kommune tilbød i den på gældende situation.

Langt størstedelen af de personer som kom ind i MilCom på denne måde er stadig ansatte, hvilket efter selskabets oplysninger er meget usædvanligt og tegn på en succesfuld etablering af det rummelige arbejdsmarked. En proces som MilCom er stolt af at være medvirkende til."

Vidnet Carsten Pedersen har forklaret:[1]

"… Boldklubben har kun haft et par stykker i aktivering. Der var en medarbejder i fleksordning i boldklubbens administration og måske en medarbejder i receptionen på hotellet."

Vidnet Jørgen Torm har forklaret:[2]

"Adspurgt om aktiveringsområdet forklarede vidnet, at der var 2-4 aktiverede fra Produktionshuset i boldklubben, fordelt med 3 i Farum Park og 1 i Farum Arena. Det var i en god sags tjeneste. De udfyldte en funktion. Den ene hed AA, og vidnets kontakt i Produktionshuset var en, der hed BB. Vidnet samarbejdede også med CC i Produktionshuset."

[1] 316-117
[2] 316-118

Vidnet Bjarne Birkbak har forklaret:[1]

> "Adspurgt til Farum Kommunes samarbejde med Farum Arkiv vedrørende beskæftigelsesindsats forklarede vidnet, at Farum Arkivs benyttelse af aktiverede dengang var mere udpræget end nu. Der var to grupper af arbejdsledige, som kom til arbejdsprøvning på arkivet. Den ene gruppe var personer, som det var svært at placere andre steder, og det var ikke en nem opgave. Nogle gav mere arbejde, end hvad der kom hjem igen. Den anden gruppe var de, der havde en højere uddannelse, og som f.eks. havde svært ved at "pakke fuglefrø". Den sidste gruppe havde vidnet generelt gode erfaringer med."

E. Embedsmænd

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret:[2]

> "Vedrørende den produktion for private virksomheder, der fandt sted i Produktionshusets værksted og foreholdt henvendelser fra Landsforeningen for Arbejdsledige,[3] forklarede vidnet, at opgaverne typisk vedrørte montage og ompakning. Arbejdet med ompakning vedrørte ofte ompakninger af større produktioner, som fx var blevet pakket galt, og hvor alternativet var at smide produkter ud.
>
> Opgaverne for Tolico/Pussycat vedrørte typisk ompakning og montering af rangler og narresutter. For Chrisco A/S var opgaven pakning af fuglefrø. Det fyldte meget i medierne, men det var en af Produktionshusets mindre opgaver. For Bifopet A/S var det mest ompakning af dyrefoder. Vagner Plast A/S var også pakke- og montageopgaver. Arbi-skum A/S kunne være pakning af plastdele. Vidnet husker ikke, hvilke opgaver der udførtes for Tjellesen A/S. Kommunen fastsatte dengang den pris, man skulle have for udførelse af opgaven, med udgangspunkt i Kriminalforsorgens retningslinjer og beregningsmodeller, der var fastsat af et nævn med repræsentanter fra LO, DA med flere. Denne metode for prisfastsættelse var etableret, da vidnet startede i 1995, og den konkrete prisberegning skete oftest på projektlederniveau. Mange af opgaverne blev også udført andre steder, f.eks. på beskyttede værksteder, og priserne svarede hertil.
>
> Foreholdt Ombudsmandens redegørelse af 27. maj 2002[4] forklarede vidnet, at han har været involveret i den efterfølgende sagsbehandling, men ikke selve beslutningen om aktindsigt. Vidnet har ikke deltaget i møderne med ombudsmanden, men han har læst referaterne, idet vidnet var involveret i det interne notat, der kom senere.

---

[1] 316-254
[2] 316-119
[3] 162-28,f1,b213
[4] 162-28,f1,b89 ff

Produktionshusets opgaver blev mundtligt aftalt med virksomhederne. Til brug for faktureringen lavede projektlederen en intern beregning med specifikation af varenummer, stykpris og antal enheder. Denne specifikation blev hæftet bag på kommunens fakturakopi. Specifikationen er aldrig blevet betragtet som en aftaleseddel, men derimod som et internt notat. Hvorfor den arbejdsgang ikke er blevet oplyst til ombudsmanden, ved vidnet ikke. Per Edrén, Lars Bjerregaard Jensen og Steen Gensmann deltog i møderne med ombudsmanden. Vidnet deltog ikke.

Foreholdt internt referat af møde i ombudsmandsinstitutionen den 19. juni 2002[1] forklarede vidnet, at han ikke har været med til at indhente breve fra et antal virksomheder om den aftalte produktion, efter at arbejdet var blevet udført. Det må være Lars Bjerregaard Jensen og Steen Gensmann. Den 7. juni 2002, da Lars Bjerregaard Jensen blev sygemeldt, overtog vidnet hans arbejde. Vidnet blev først efterfølgende klar over, at disse skriftlige aftaler forelå. Han talte med projektleder Kaare Bojsen, der oplyste, at han som projektansvarlig var blevet bedt om at indhente udtalelserne fra virksomhederne. Vidnet konfererede herefter med daværende kommunaldirektør Geert Petersen. Geert Petersen og vidnet var enige om at tage et møde med Steen Gensmann, hvorefter borgmesteren blev orienteret og mødet med ombudsmanden afholdt.

Vidnet forklarede om revalidering, at en sådan ordning med en privat kunne løbe over et år. Efter ansættelse havde virksomheden pligt til at tilbagemelde inden for 1-3 måneder. Lønnen bliver i starten finansieret 100 % fra kommunens side. Efter omkring 3 måneder graduerede løntilskuddet måske til 25 %, 50 % eller 75 %. Herefter kunne ordningen overgå til et job med løntilskud eller i bedste fald et ordinært job. Det drejede sig typisk om personer med langvarigt fravær fra arbejdsmarkedet, f.eks. efter et sygeforløb.

Under en arbejdsprøvning får personen kontanthjælp i en begrænset periode. Det drejer sig om personer i den gruppe, som har sværest ved at komme i arbejde. De bedste af disse kom i arbejdsprøvning i en privat virksomhed. De øvrige tog Produktionshuset selv, også dem de var usikre på. Det kunne f.eks. være misbrugere og kriminelle. Når de ikke blev sendt i arbejdsprøvning i private virksomheder, var det også for ikke at skade det fremtidige samarbejde med virksomhederne. De lægelige oplysninger var typisk afgørende for, om der skulle forsøges med et ordinært job, eller om der først skulle foretages en arbejds-prøvning.

Virksomhederne betaler ikke løn eller andet for den, de har i arbejdsprøvning, men har en forpligtigelse til at melde tilbage, om personen har arbejdsevne. Lovgivningen på området er omfattet af et stort kontrolsystem, og klienterne bliver oplyst om ankeadgang. Der er statsrefusion på området, men det er ikke noget "Klondyke". Kommunernes Revision foretager to gange årligt sagsrevision ud fra tilfældigt valgte personnumre og foretager tilbagerapportering. Hele revisionssagen bliver sendt videre til ministeriet i forbindelse med refusionen.

[1] 162-28,f1,b52-53

Hvis en kommune ikke har administreret korrekt, kan den i værste fald miste statsrefusionen, som er på 50 %. Kommunen fik en tilbagemelding vedrørende fejlprocenten. Vidnet erindrer ikke, at Farum Kommunes tal på noget tidspunkt stak ud fra andre kommuner, og kommunen er aldrig blevet truet med, at den kunne miste statsrefusionen. Statsrefusionen blev opgjort ved årets udgang. Der er i det hele taget ikke noget i kommunens sociale regnskaber eller socialfonds-regnskaber, der har stukket ud."

Vidnet Steen Gensmann har forklaret:[1]

"Han blev tilknyttet Produktionshuset på Gydevej som juridisk konsulent i maj 2001… Han ydede også juridisk bistand i forbindelse med behandlingen af klage- og ankesager. Sådanne sager var der dog ikke mange af før i 2002, hvor der så kom rigtig mange. Der var dog bl.a. nogle sager, hvor Landsforeningen af Arbejdsledige havde bedt om aktindsigt bl.a. vedrørende kommunens 24-timers jobgaranti. De sager havde han lidt at gøre med."

Vidnet Leif Frimand Jensen har forklaret:[2]

"Adspurgt om vidnet kendte til kritikpunktet, at kommunen tjente penge på kontanthjælpsmodtagere, forklarede vidnet, at han ved godt, der var diskussioner herom i pressen. Der var nok enkelte tilfælde, hvor man sendte folk, som var på bistandshjælp, ud i regulært arbejde, mens kommunen fik den fulde løn dækket. Det blev stoppet. Vidnet tror således, at det kan være sket i starten i forhold til Albert Johnsen, der i samarbejde med kommunen lavede nogle ting, men vidnet er ret sikker på, at det blev stoppet, da der kom fokus på det. Der var også folk, der klagede over at være sat i arbejdsprøvning med fuld arbejdsindsats til en anden løn end normalt. Vidnet mener, at det aldrig har været lovligt for kommunen at tage mere end den udgift, kommunen havde. Det var jo ikke noget "slave-bureau"."

D. Byrådsmedlemmer

Vidnet Peter Madsen har forklaret:[3]

"Lars Bjerregaard Jensen besøgte mange virksomheder personligt. Vidnet skulle kende Lars Bjerregaard Jensen ret dårligt, hvis han havde lavet skriftlige aftaler med de private virksomheder. Det var ikke Lars Bjerregaard Jensens stil. Han gik rundt og bankede på døre og indgik mundtlige aftaler med folk. Der indgås ikke den slags aftaler for kommunen i dag, men der er heller ingen Lars Bjerregaard Jensen mere."

[1] 316-242
[2] 316-132
[3] 316-2

Vidnet Regner Møller har forklaret:[1]

> "Adspurgt til beskyldningerne om, at kommunen tjente penge på "udlejning" af kontanthjælpsmodtagere, forklarede vidnet, at beskyldningerne herom fremkom i 1998 efter vidnets periode. Fra 1997-1998 lavede kommunen aftaler med firmaer, der ansatte kontanthjælpsmodtagere, men det var ikke vidnets indtryk, at Farum Kommune tjente penge på det projekt."

Vidnet Lars Pedersen har forklaret:[2]

> "Der var vedrørende kommunens beskæftigelses- og integrationsindsats, herunder aktiviteterne i Produktionshuset, bred enighed i byrådet om det positive i kommunens indsats. SF var enig i den proaktive indsats med 48 timers jobgaranti. Der kom i perioden en udtalelse fra ombudsmanden med kritik af ukorrekte oplysninger vedrørende aftalerne med de involverede virksomheder, og SF havde skærpet opmærksomhed på ulovligheder."

Vidnet Lisbeth Mohr, tidl. Jacobsen, har forklaret:[3]

> "Adspurgt, om vidnets kendskab til og involvering i kommunens beskæftigelses- og integrationsindsats, herunder aktiviteterne i Produktionshuset, forklarede vidnet, at Lars Bjerregaard Jensen briefede socialudvalget, og der blev gjort en stor indsat for indvandrere på beskæftigelsesområdet. Lars Bjerregaard Jensen tog ud og hentede dem i deres hjem, hvis ikke de mødte op i Produktionshuset. Det var en succes. Adspurgt om hun kendte til SiD's kritik om, at kommunen tjente penge på at leje folk ud, forklarede vidnet, at hun husker, at SiD faktisk havde lidt at have det i. Adspurgt om SiD's kritik blev diskuteret i socialudvalget, forklarede vidnet, at det er det nok blevet. Det var noget med, at der blev betalt 80 kr. i timen til dem, der blev sat i beskæftigelse, hvor firmaet skulle betalte noget mere, og forskellen gik så tilbage til kommunen."

Vidnet Flemming Oppfeldt har forklaret:[4]

> "Adspurgt om vidnet kendte til SiD's kritik om, at kommunen tjente penge på "udlejning" af kontanthjælpsmodtagere til private virksomheder, og om det var korrekt, at kommunen tjente penge herpå, forklarede vidnet, at hvis der dermed mentes, at kommunen tjente penge set over en hel dag, var det forkert. Produktionshusets arbejdsgang bestod af en teoretisk og en praktisk del. F.eks. har man betalt en bestemt ydelse for aktivering over en hel dag, og hvis kontanthjælpsmodtagere fik undervisning om formiddagen og udførte praktiske

[1] 316-208
[2] 316-213
[3] 316-215
[4] 316-217

opgaver om eftermiddagen, er det da muligt, at kommunens indtægt isoleret set for eftermiddagen var større end den ydelse, kontanthjælpsmodtageren fik for disse timer, men samlet set var det en udgift for kommunen. I 2000 havde Landsforeningen for Arbejdsledige inviteret til konference i Paltholmcentret. Alle var inviteret bortset fra medlemmerne af erhvervs- og beskæftigelsesudvalget. Udvalgsmedlemmerne måtte sætte sig på tilhørspladserne. Journalist Sonja Dalgaard, der sad i høringspanelet, havde ikke som brevkasseredaktør på Ekstra Bladet modtaget kritiske læserbreve om Produktionshuset. Produktionshuset var en god ide, men ikke en overskudsforretning for kommunen. Ordningen er i øvrigt gennemtrawlet af alle mulige instanser."

Vidnet Per Edrén har forklaret:[1]

"Adspurgt - som formand for integrations- og beskæftigelsesudvalget - om beskyldningerne om, at kommunen tjente penge på "udlejning" af kontanthjælpsmodtagere, forklarede vidnet, at det kan han ikke genkende, det var nærmere modsat. Forholdet i Produktionshuset var sådan, at der blev gjort en stor indsats for at sende arbejdsledige til arbejdsprøvning. De benyttede de almindelige tilskudsregler. Virksomhederne fik tilskud hver gang, de modtog en arbejdsledig. Der var også arbejdstræning i selve Produktionshuset. De arbejdsledige lærte at passe et arbejde, fortrinsvis ved lettere montagearbejde. Når arbejdet var udført, modtog de betaling fra de private virksomheder. Adspurgt om hvor stor indtjeningen på produktionen i Produktionshuset var, forklarede vidnet, at indtjeningen svingende, da det kom an på, hvor mange ordrer der kom ind. Det må fremgå af regnskabet."

Vidnet Poul Winckler har forklaret:[2]

"Adspurgt om den kritik SiD og senere Landsorganisationen af Arbejdsledige har rejst mod kommunens beskæftigelsesindsats, herunder om overenskomstgrænser og om at kommunen tjente penge på at udleje bistandsklienter til virksomhederne, forklarede vidnet, at han ikke kan sige, om der har været problemer med overenskomsternes grænser, men der var nogle bistandsklienter, der ikke kunne sættes til noget meningsfuldt arbejde andet end at putte fuglefrø i poser osv. Det, at bistandsklienterne udførte arbejde, talte meget mere for vidnet, end at det evt. var lidt på kant med SiD's overenskomst. Bistandsklienterne fik en mening med tilværelsen. Vidnet så på indholdet i det arbejde, der blev udført. Han har ingen viden om stykpriser m.m. og kender således ikke mellemregningerne."

Vidnet Lars Carpens har forklaret:[3]

"Adspurgt af kommissionen om aktindsigtssagen efter anmodning fra Landsforeningen af arbejdsledige vedrørende skriftligt aftalegrundlag med virksom-

[1] 316-228
[2] 316-231
[3] 316-237

hederne og ombudsmandens besøg bekræfter vidnet, at han blev vred over, at ikke alt materiale blev udleveret under ombudsmandens første besøg. Det var den eneste måde, han kunne reagere på. Han var nødt til at kunne have tillid til embedsmændene. Vidnet var jo blevet forholdt oplysninger fra forvaltningen, og han afleverede så materialet ved mødet med ombudsmanden. Hele økonomiafdelingens ledelse blev skiftet ud, da vidnet tiltrådte som borgmester."

Vidnet Helene Lund har forklaret:[1]

"Adspurgt om beskæftigelsesindsatsen og om vidnet kendte til SiD's kritik om, at kommunen tjente penge på "udlejning" af kontanthjælpsmodtagere til private virksomheder, forklarede vidnet, at det ikke var vidnets indtryk, at kommunen tjente penge på aktivering af kontanthjælpsmodtagere. Integrationsindsatsen i kommunen var en rigtig god idé og prisværdig. SF gik ind for det. Vidnet må rose borgmesteren for - i stedet for at klynke over antallet af indvandrere i byen - at sige "vi bor i en international by, og det er vi glade for". Det støttede vidnet, og det gør hun stadig."

Vidnet Peter Brixtofte har forklaret:[2]

"Adspurgt om den rejste kritik om at kommunen tjente på de aktiverede, således at kommunen i visse tilfælde fik en højere indtægt end man havde udgifter, forklarede vidnet, at Farum Kommune ikke tjente penge på kontanthjælpsmodtagere. Farum Kommune overholdt alle regler, og folk fik den løn de skulle have. Adspurgt om den kritik SiD og senere Landsorganisationen af Arbejdsledige rejste mod kommunens beskæftigelsesindsats, herunder om overenskomstgrænser og om at kommunen tjente penge på at udleje bistandsklienter til virksomhederne, forklarede vidnet, at SiD havde sin egen dagsorden. Vidnet havde et generelt politisk slagsmål med formanden Hardy Hansen. De, der kom i arbejde, fik den løn, de skulle have. Adspurgt om afgørelserne fra tilsynsrådet i 1992 og 1993, hvorefter der ikke var grundlag for at fastslå, at kommunen havde handlet i strid med loven bortset fra et tilfælde vedrørende virksomheden Colon Miljøpack A/S, der var erkendt som en administrativ fejl, forklarede vidnet, at sagen om Colon Miljøpack A/S kendte han intet til, og han kan derfor ikke forklare yderligere om den sag.

…

Foreholdt henvendelser fra Landsforeningen for Arbejdsledige[3] og adspurgt om den rejste kritik om skjult erhvervsstøtte forstået således, at Produktionshusets "egenproduktion" var konkurrenceforvridende, f.eks. efter den løn de aktiverede fik for at pakke fuglefrø, forklarede vidnet, at Arbejdsmarkedsrådet tog stilling til det og gav kommunen medhold, og som vidnet husker det, udtalte Arbejdsmarkedsrådets formand sig meget positivt. Den nævnte skjulte erhvervsstøtte kender

[1] 316-244
[2] 316-251
[3] 162-28,f1,b102 og 213

vidnet ikke til. En virksomhed, der påtager sig at sætte folk i arbejde og som tager de folk, der ikke kan yde en 100 % indsats, får tilskud. Det er hensigten med ordningen.

Foreholdt Ombudsmandens endelige redegørelse af 27. maj 2002[1] i sagen vedrørende mundtlige aftaler mellem Farum Kommunes Produktionshus og private firmaer og adspurgt om baggrunden for at ombudsmanden først fik at vide, at der ikke fandtes nogle skriftlige aftaler med virksomheder, hvorefter han senere fik at vide, at der faktisk forelå noget skriftligt materiale i kommunen, forklarede vidnet, at det havde han ikke haft med at gøre. Adspurgt til priskalkulationerne i Produktionshuset forklarede vidnet, at det ved vidnet ikke noget om, det tog Lars Bjerregaard Jensen sig af. Han opfatter det som bureaukrati.

Advokat Valentiner-Branth foreholdt vidnet, at "melodien om den papirløse forvaltning" blev spillet over for både tilsynsrådet og Ombudsmanden og spurgte om det ikke var problematisk, hvis kommunens forvaltnings oplysninger reelt var usande. Vidnet forklarede hertil, at han ikke ved noget om de interne notater om produktionen. Vidnet har ikke haft fingrene nede i det papirarbejde. I kommunen lavede man så lidt papirarbejde som muligt. Kommunen var kun interesseret i at få folk i arbejde, og vidnet finder, at det andet er helt ligegyldigt. Lars Bjerregaard Jensen kunne have svaret på spørgsmålet, men han er desværre død."

14.3.3. Opfølgning på SiD's kritik (2002)

Jens Jørgen Nielsen skriver i bogen "Ikke bare rødvin - Om underet i Farum" (2003) side 12 under omtale af "SiD's årelange kamp":

"Omkring 2000 skærpedes konflikten mellem SiD og Farum Kommune endnu en gang. SiD havde aldrig affundet sig med Farum Kommunes særlige praksis, hvor der kun eksisterede mundtlige aftaler mellem firmaer; kommunen og ansatte. Den manglende skriftlighed var normen i Farum. Den omfattede både arbejdsprøvning, revalideringssager, opgaver fra Produktionshuset, ansættelsesbeviser osv. En sådan mangel på skriftlig dokumentation gør det unægtelig ganske vanskeligt at arbejde som fagforening. Og de aktiverede må føle sig retsløse."

Herefter omtales en konkret sag vedrørende Tina Jensen:[2]

"Tina Jensen har været igennem Produktionshusets mølle flere gange. SiD kom oprindeligt ind i sagen, fordi hun fik for lidt i løn. Men jo mere SiD's sagsbehandlere gravede i sagen, jo flere besynderlige forhold fandt de …

[1] 162-28,f1,b89 ff,
[2] Sagen har været udførligt offentligt omtalt som Tina Jensen-sagen, hvorfor navnet ikke er anonymiseret i beretningen.

> Senere kom hun i virksomhedsrevalidering på undertøjsvirksomheden AMI, som fra kommunen modtog 15.300 kr. for at have Tina Jensen, som fik udbetalt en månedsløn på 13.500 kr. Det var dobbelt ulovligt; For det første skulle en virksomhed i dette tilfælde kun have 50% refusion 100% refusion til arbejdsgivere gives til private virksomheder iflg. §62 Stk 5 kun til personer, der *"som følge af omfattende psykiske, fysiske eller sociale problemer yder en meget begrænset indsats"*. For det andet skulle, virksomheden i det mindste betale Tina Jensen det tilskud de modtog fra kommunen. Hvorfor skatteyderne skulle betale virksomheden flere penge, end loven give basis for, står stadig hen i det uvisse. Farum Kommune forsvarede sig med, at Tina Jensen ikke kunne regnes som fuld arbejdskraft, til trods for, at hun arbejdede på fuld tid, og endda undertiden på overtid.
>
> På AMI gik det så godt for Tina Jensen, at hun indgik en flekstidsaftale, hvor hun havde omfattende ansvarsopgaver. Det rimede meget dårligt med § 62 i Aktivloven. Hun fik en aftale om løn, som kommunen ydede 2/3 til, et beløb, som endda blev refunderet af staten. Kommunen ydede 2/3 af en løn på ca. 16.000, men i virkeligheden modtog Tina Jensen kun ca. 14.000 kr. Hun fik altså 2000 for lidt om måneden. Hvorfor skatteyderne skulle forære AMI disse 2.000 kr. er stadig et ubesvaret spørgsmål. Ifølge SiD er Tina Jensen sagen et typisk eksempel på Farum Kommunes administration."

Forfatteren har her givet et sammendrag af den kritik, der blev rejst i en række artikler i SiD's tidsskrift Fagbladet indeholdt påstande om "kassetænkning" mv. Det anførtes, at der under virksomhedsrevalidering blev givet 100 % refusion til arbejdsgiveren mod berettiget 50%, og at virksomheden betalte mindre til Tina Jensen, end det virksomheden modtog fra kommunen. Det anførtes endvidere, at der efter flekstidsaftale med 2/3 kommunalt løntilskud af virksomheden blev betalt mindre til Tina Jensen, end det beløb hvoraf virksomheden modtog 2/3 af kommunen. Endeligt var der spørgsmål om manglende handlingsplan.[1]

Der blev i Farum Kommune til brug for kommunens arbejdsmarkeds- og integrationsudvalg udarbejdet et notat af 14. maj 2002 med beskrivelse af presseomtalen og forvaltningens bemærkninger hertil.[2]

Beskæftigelsesministeriet anmodede på den baggrund og efter henvendelse fra SiD Farum Kommune om en redegørelse.

---

[1] Herunder artikel 22. maj 2002 med overskrift "Snydt i Farums jobjungle", artikel 25. juni 2002 med overskrift "Aktiveringsfusk skal undersøges", artikel 7. august 2002 med overskriften "Firma tjente på Farums aktiverede". Disse og andre artikler vedrørende Farum Kommunes aktiveringsindsats er citeret fra 3F's hjemmeside (488-2).
[2] 440-179,b29-30. Medtaget i beretningens bilag 3.

Arbejdsmarkeds- og integrationsudvalget fulgte op på sagen i bl.a. møder den 17. oktober 2002 (pkt. 53) og 6. november 2002 (pkt. 63). Her fremlagdes et notat med gennemgang af sagsforløbet. Det hedder indledningsvis:[1]

> **"Gennemgang af sagsforløb vedrørende:**
> **Anmodning om redegørelse for den arbejdsmarkedsrettede indsats i Farum Kommune.**
>
> Beskæftigelsesministeriet anmoder i et brev af 21. maj 2002 om en redegørelse for den arbejdsmarkedsrettede indsats i Farum Kommune.
>
> Baggrunden for anmodningen er at det i pressen er blevet fremført, at Farum Kommune generelt overtræder lovgivningen på en række punkter, samt en henvendelse fra Gunvar Auken fra SiD hvor hun på vegne af SiD anmoder Beskæftigelsesministeren undersøge ulovligheder og kritisable forhold i aktiveringsindsatsen i Farum. Anklagerne primært blevet fremført i SiD's fagblad og i Danmarks Radio "DR-indblik", anklagerne omhandler i hovedtræk:
>
> **- Aktiveringsfusk**
> **- Socialt bedrageri**
> **- Kassetænkning**
> **- Snydt i Farum jobjungle**
> **- Farum Kommune giver skjult erhvervsstøtte**
> **- Private virksomheder dræner de kommunale kasser**
> **- Manglende udbetaling af løn**
> **- Kritik af Produktionshuset og den aktivering der foregår i huset**
>
> Anklagerne tager udgangspunkt i konkret personsag vedrørende Tina Jensen…"

I det følgende redegøres for sagsforløbet.

14.3.3.1. Farum Kommune redegørelse for den arbejdsmarkedsrettede indsats

Beskæftigelsesministeriet anmodede i et brev af 21. maj 2002 Farum Kommune om en redegørelse for kommunens arbejdsmarkedsrettede indsats. Det hedder som begrundelse i anmodningen:[2]

> "Lovligheden af den arbejdsmarkedsrettede indsats, herunder integrationsindsatsen, i Farum Kommune er i pressen blevet anfægtet, og det er således bl.a.

[1] 489-18,b6
[2] 200-16,b8

blevet fremført, at kommunen generelt overtræder lovgivningen på en række punkter.

Beskæftigelsesministeriet skal på den baggrund anmode kommunalbestyrelsen om at kommentere vedlagte artikler fra SiDs tidsskrift Fagbladet.

Der ønskes endvidere redegjort for kommunalbestyrelsens beslutninger og kommunens praksis på følgende punkter:

- Redegørelse for anvendelsen af de instrumenter, som angives i lov om aktiv socialpolitik samt i integrationsloven, herunder anvendelse og omfang af arbejdsprøvning og løntilskud mv. til private virksomheder i forbindelse med aktivering, revalidering og fleksjob.

- Redegørelse for karakter og omfang af skriftlige aftaler, afgørelser og handleplaner mellem kommunen og private virksomheder og mellem kommunen og borgere.

…

Redegørelsen, som Folketinget orienteres om, vil danne grundlag for vurderingen af, om der er behov for iværksættelse af yderligere initiativer med henblik på belysning af lovligheden af kommunens praksis på det arbejdsmarkedsrettede område."

I samme periode stilledes i Folketinget en række spørgsmål til beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen (V), jf. beretningens bilag 10. Kommunen udsendte endvidere en pressemeddelelse den 23. maj 2002.[1]

SiD skrev den 23. maj 2002 til Beskæftigelsesministeriet:[2]

"Farum-sagen

Som led i Beskæftigelsesministeriets netop besluttede undersøgelse af eventuelle ulovligheder og kritisable forhold i Farum kommunes behandling af sociale sager, ønsker Specialarbejderforbundet i Danmark (SiD) at ministeriet undersøger, hvorvidt Farum kommune uden lovhjemmel har udbetalt løntilskud til private virksomheder. Tilskud der er betalt af staten som statsrefusion eller af Farumborgerne som kommuneskat.

Forbundet tager her udgangspunkt i en konkret sag der har været omtalt i især Danmarks Radio.

[1] Pressemeddelelse "Farum Kommune giver ikke skjult erhvervsstøtte" blev gengivet i Farum Avis. Medtaget i beretningens bilag 3 under 951-11,b56-57.
[2] 489-18,b37. Underskrevet af socialrådgiver Gunvor Auken.

Det drejer sig om Tina Jensen, cpr. nr. …, boende … Farum. (Fuldmagt fra Tina Jensen).

Som det fremgår af vedlagte bevillingsskrivelse fra Farum kommune af 19. december 2000, blev Tina Jensen ansat i virksomheden Asian Manufacturing fra 1. december 2000 til 12. juni 2001, som led i en arbejdsmarkedsoptræning med 100 % lønrefusion fra Farum kommune, i henhold til Lov om aktiv socialpolitik, § 60 og § 62, stk. 4.

Af bestemmelsen i § 62, stk. 4 fremgår det, at aftaler af denne art kun kan indgås, citat: "når beskæftigelsen finder sted hos offentlige eller dermed sidestillede arbejdsgivere". Asian Manufacturing er en privat virksomhed.

I § 62, stk. 5, er der en undtagelsesmulighed for at give 100 % lønrefusion til en privat virksomhed, nemlig når: "revalidenden som følge af omfattende psykiske, fysiske eller sociale problemer yder en meget begrænset arbejdsindsats".

Tina Jensen var ansat i 37 timer om ugen og udførte alle former for arbejde, med undtagelse af tungere løft og havde kun fravær i forbindelse med børns sygdom. Hun falder således ikke ind under undtagelsesbestemmelsen i stk. 5.

Fra 1. juli 2001 blev der forhandlet om at hun skulle fortsætte i virksomheden i et fleksjob med løntilskud fra Farum kommune. Løntilskuddet blev fastsat til 2/3 af lønnen.

Løntilskuddet på 2/3 viser at Farum kommune har afgjort, at Tina Jensens arbejdsevne er nedsat til 1/3 i forhold til det konkrete arbejde. Af bevillingsskrivelsen fremgår det, at skånehensynet består i at arbejdstiden reduceres til 32 timer pr. uge men med en aflønning for 37 timer pr. uge.

Det fremgår ikke af de sagsakter kommunen har sendt til SID, at der er foretaget den lovpligtige vurdering af, om revalideringsmulighederne er udtømte inden en aftale om fleksjob etableres.

Tina Jensen oplyser selv, at der ikke var nogen forskel i det arbejde hun ydede mens hun var under arbejdsoptræning, og da hun kom i fleksjob.

Vi finder således, ikke, at det er dokumenteret at revalideringsmulighederne var udtømte og heller ikke at Tina Jensens arbejdsevne var reduceret til 1/3.

Det er derfor, at SiD mener at både staten og Farums borgere uretmæssigt er påført betaling af løntilskud til en privat virksomhed:

• Under arbejdsmarkedsoptræningen hvor Farum kommune betalte 100 % løntilskud over Lov om aktiv socialpolitik med 50 % statsrefusion.

• Ved etablering af fleksjob med et løntilskud på 2/3, hvoraf Farum kommune betaler 1/3 og staten betaler 2/3 som statsrefusion.

Det skal tilføjes, at selvom fleksjobaftalen som det fremgår af teksten skulle træde i kraft 1. juli 2001, skete det rent faktisk først fra 1. november 2001.

Det fremgår da også at aftalen først er underskrevet 22. oktober 2001. Tina Jensen er således fortsat med arbejdsmarkedstræningen frem til 1. november 2001 med - formoder vi – 100 % løntilskud.
…

I 1993 fik SiD medhold i 10 konkrete sager i Det sociale ankenævn i Frederiksborg Amt, om at der var sket en overfladisk sagsbehandling, idet der ikke var sket en individuel behandling og ikke var den lovpligtige skriftlighed som dokumentation i sagerne.

Den her omtalte konkrete sag viser at de kritisable forhold fortsætter i Farum. Siden omtalen i DR har flere sociale klienter fra Farum kommune henvendt sig til SiD om tilsvarende forhold."

Med henvisning til dette brev anmodede Beskæftigelsesministeriet ved brev af 10. juni 2002 kommunen om også at kommentere Tina Jensens sag.[1]

Kommunen svarede Beskæftigelsesministeriet den 20. juni 2002:[2]

"Beskæftigelsesministeriet har i brev af 21. maj 2002 anmodet Farum Kommune om en redegørelse for den arbejdsmarkedsrettede indsats, herunder integrations-indsatsen.

Indledningsvis skal vi gøre opmærksom på, at Farum Kommune er meget uenig i fremstillingen af forløbet fremsat i den seneste tid bl.a. i SiD's fagblad og senest i DRs "Indblik", hvor det fremføres, at Farum Kommune generelt overtræder lovgivningen på en række punkter.

Anvendelse af Lovgivning:

Farum Kommune anvender de aktiveringsværktøjer som er beskrevet i:

Lov om aktiv socialpolitik:
kapitel 4. kontanthjælp og aktivering.
kapitel 6. revalidering, herunder virksomhedsrevalidering.
kapitel 7. fleksjob og skånejob med løntilskud.

Lov om dagpenge ved sygdom og barsel:
kapitel 10. forrevalidering og opfølgning.

[1] 489-18,b36
[2] 489-18,b24-30. Underskrevet af Lars Carpens og John Gilbert Nielsen.

Integrationsloven:
kapitel 4. introduktionsprogram.

Ovennævnte aktiveringsværktøjer anvendes i henhold til den gældende lovgivning.

Farum Kommune har siden 1. januar 2002 gennemført en intern kvalitetskontrol som er udarbejdet i samarbejde med Kommunernes Revision og omhandler kontrol af de ovennævnte lovområder (bilag 1).[1]

Farum Kommune er omfattet af reglerne for sagsrevision, der varetages af Kommunernes Revision ved 1 eller flere årlige stikprøvekontroller. Sagsrevisionen har ikke givet anledning til revisionsbemærkning vedrørende overtrædelse af gældende lovgivningen på områderne. Endvidere har Kommunernes revision i 2002 foretaget en helhedsrevision på områderne for kontanthjælp og aktivering. Hvor det bl.a. konkluderes at:

Det er vores opfattelse, at områderne og sagsbehandlingen generelt administreres betryggende og i overensstemmelse med gældende lovgivning samt internt fastlagte kompetencer og arbejdsprocesser (bilag 2).[2]

Anvendelse af aktiveringsværktøjer:

Alle ledige kontanthjælpsmodtagere i Farum Kommune, hvis eneste problem er arbejdsløshed, er ved henvendelse i Produktionshuset sikret jobgaranti indenfor 48 timer. Hvis den ledige ikke står fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet, vil den ledige få en afklaring af, hvornår genoptræning eller uddannelse kan iværksættes.
De ledige henvises som hovedregel til ordinært job i private virksomheder. Ledige, som ikke er fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet tilbydes aktivering i form af ansættelse i privat virksomhed med løntilskud, arbejdstræning i Produktionshuset eller kurser med henblik på udslusning til arbejdsmarkedet.

Har man mistet sit job af fysiske, psykiske eller sociale årsager, kan man modtage revalidering. Det vil typisk være uddannelse, optræning eller omskoling. Forudsætningen for den givne revalidering er, at det faktisk kan hjælpe personen tilbage på arbejdsmarkedet. Men revalidering kan også foregå via ansættelse hos en privat eller offentlig arbejdsgiver. Hvis en person vurderes til, at have en varig nedsat arbejdsevne, kan Farum Kommune tilbyde etablering af et fleksjob eller skånejob hos en privat eller offentlig arbejdsgiver. Farum Kommunes målsætning for dette område er, at udbygge samarbejdet med de private virksomheder med henblik på det rummelige arbejdsmarked, således at personer der ikke er fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet i højere grad fastholder tilknytningen til arbejdsmarkedet.

[1] 489-18,b75 Medtaget i beretningens bilag 3.
[2] Se afsnit 14.7.

Produktionshuset varetager udbetaling af sygedagpenge til personer, der er fuld eller delvis uarbejdsdygtig. Farum Kommune er forpligtiget til - senest 8 uger efter første fraværsdag - at vurdere, om de sygemeldte kan vende tilbage til arbejdsmarkedet uden særlige tiltag herfra, eller om der skal iværksættes særlige hjælpeforanstaltninger. De særlige hjælpeforanstaltninger kan være arbejdsprøvning, fleksjob eller revalidering.

Farum Kommune har med midler fra Det Sociale Koordinationsudvalg etableret Virksomhedslinien, som er en hotline ordning, der har til formål, at rådgive og vejlede virksomheder omkring arbejdsfastholdelse af sygemeldte medarbejdere. Virksomhedslinien tilbyder virksomhederne, at være behjælpelig med formidling af rette kontakter, samt at deltage i en afklaring i forbindelse med bevaring af arbejdspladser for ansatte med midlertidig eller varig nedsat arbejdsevne.

Hjælpen til bevarelse af en arbejdsplads kan f.eks. bestå i oprettelse af job på særlige vilkår, delvis sygemelding i en periode, hjælp til omskoling samt hjælp til indretning af særlig arbejdsplads. Målet med virksomhedslinien er gennem øget service overfor virksomheder og borgere, at fastholde ansatte med midlertidig eller varig nedsat arbejdsevne.

Farum Kommune overtog i 1999 ansvaret for integrationsindsatsen. Integrationsindsatsen omfatter boligplacering og introduktionsprogram for udlændinge, aktivering og kurser i dansk og samfundsforståelse. Med henblik på styrkelse af indsatsen etableres "Den internationale Sprogskole i Farum". Målet for integrationsindsatsen er, at skabe sammenhæng mellem danskundervisning og aktivering med henblik på udslusning til arbejdsmarkedet eller uddannelsesområdet og dermed bidrage til at ny ankommende udlændinge hurtigere bliver selvforsørgende.

Farum Kommune har gennem en årrække arbejdet tæt sammen med private virksomheder om udslusning af ledige til arbejdsmarkedet og har konstateret, at effekten af dette samarbejde er, at næsten ingen af de aktiverede i jobtræning længere får sociale ydelser fra Farum Kommune.

Kommunens erfaringer blev i 1995 bekræftet af en undersøgelse foretaget af Kommunernes Revisionsafdeling, hvoraf det fremgår, at ca. 80 % af de aktiverede ikke længere forsørges af sociale ydelser fra Farum Kommune. Udviklingen fra 1995 til dato har været, at den positive tendens er øget (bilag 3).[1]

Omfanget af aktivering:

Farum Kommune udarbejder hver måned en opgørelse over antallet af aktiverede i de forskellige aktiveringsordninger. Aktuelt for maj måned 2002 er antallet opgjort til 166 aktiverede fordelt på 87 personer i private virksomheder og 79 personer i offentlig regi.

[1] Se afsnit 14.7.

Antallet af aktiverede i private virksomheder fordeler sig på følgende ordninger.

- 28 personer i jobtræning med løntilskud.
- 21 personer i virksomhedsrevalidering.
- 3 personer i arbejdsprøvning på sygedagpenge.
- 29 personer i fleksjob.
- 6 personer i skånejob.

Antallet af aktiverede i offentligt regi fordeler sig på følgende ordninger.

- 38 personer i individuel jobtræning.
- 8 personer i arbejdsprøvning på sygedagpenge.
- 3 personer i særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.
- 22 personer i fleksjob.
- 11 personer i skånejob.

Vedrørende tilskud i fleksjob, er der følgende fordeling:

- Tilskud 1/3: 2 personer
- Tilskud 1/2: 38 personer
- Tilskud 2/3: 11 personer

Samarbejde mellem Farum Kommune, virksomheder og borgere:

Farum Kommunes arbejdsmarkedsrettede indsats er omfattet af kapitel 2 & 3 i Retssikkerhedsloven, som omhandler kommunens behandling af sociale sager og de forvaltningsretlige regler. Det er kommunens opfattelse og i øvrigt også Kommunernes Revision opfattelse, at sagsbehandlingen generelt administreres betryggende og i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Karakteren og omfanget af skriftlige aftaler, afgørelser og handleplaner er afhængig af hvilken ordning der iværksættes. Hvis der tages udgangspunkt i den omtalte sag i SiDs fagblad vedrørende virksomhedsrevalidering og fleksjob, vil kravet til skriftlige aftaler, afgørelser og handleplaner mellem kommunen, borgeren og virksomheden være følgende:

- faglig afprøvelse af om selvforsørgelse kan opnås ved anden og mindre foranstaltning
- vurdering af arbejdsevnen, herunder også sociale forhold, motivation mm.
- lægelige oplysninger m.m.
- erhvervsplan
- vurdering af løntilskuddets størrelse
- ansættelsesbreve/bevillingsskrivelser/aftaler
- samtykkeerklæringer i.f.m. indhentning af oplysninger fra arbejdsgivere m.fl.
- udtalelser fra arbejdsgivere m.fl. i.f.m. opfølgning
- journalisering - herunder på opfølgningssamtaler med borgeren m.m.

Vedrørende de aktuelle udsagn og beskyldninger om skjult erhvervsstøtte kan Farum Kommune med udgangspunkt i Kommunernes Revisions revidering af sagerne afviser, at Farum Kommune begår ulovligheder i form af skjult erhvervsstøtte og at der derfor heller ikke er tale om, at private virksomheder dræner de kommunale kasser.

Farum Kommune må også afvise kritikken af påstanden om, at borgeren ikke skulle være berettiget til omtalte virksomhedsrevalidering og fleksjob.

Bevillingen er sket på baggrund af en konkret vurdering foretaget af socialrådgivere, jobkonsulent og lægekonsulent. I øvrigt har en repræsentant fra SiDs lokalafdeling sammen med borgeren deltaget i de 3 opfølgningsmøder, der har været afholdt med forvaltningen og har på disse møder haft mulighed for, at fremsætte indsigelser, hvilket ikke er sket.

SiD har i sin kritik fremført, at Farum Kommune ulovligt udlåner personer i arbejdsprøvning eller projektansatte til private virksomheder. Det er Farum Kommunes opfattelse, at der intet ulovligt er i, at personer, der er i arbejdsprøvning fortsætter deres forløb i en privat virksomhed med henblik på afprøvning af arbejdsevne og jobmuligheder og i nogle tilfælde vender tilbage til Produktionshuset, hvis forløbet ikke udvikler sig positivt. Det er som i Tina Jensen's tilfælde altid personens behov, der er udgangspunktet og ikke virksomhedens behov og der derfor ikke er tale om "kassetænkning".

Samtidig må vi afvise SiD's påstand om, at Tina Jensen udførte alle former for arbejde i forbindelse med virksomhedsrevalidering og fleksjob. Det er de involverede medarbejdere fra Farum Kommune og virksomhedens opfattelse, at Tina Jensens arbejdsindsats falder ind under undtagelsesbestemmelserne i § 62, stk. 5. og at Tina Jensens arbejdsevne er nedsat til 1/3 i forhold til det konkrete arbejde.

I forbindelse med kritikken af Farum Kommunes aktiveringsindsats har der også været en generel kritik af Produktionshuset og den aktivering der foregår i huset. Aktiveringen i Produktionshuset sker i overensstemmelse med lovgivningen på området og Farum Kommune har godkendelse fra alle relevante myndigheder.

Det kan oplyses, at Arbejdsmarkedsnævnet i Frederiksborg Amt den 27. juli 1987 godkendte Farum Kommunes beskæftigelsesprojekt (bilag 4).[1]

Endvidere kan vi henvise til Arbejdsmarkedsrådets skrivelser af 11. april og 24. august 2000 og skrivelse af 14. maj 2001 samt Konkurrence Styrelsens skrivelse af 6. juni 2001 (bilag 5, 6, 7 & 8).[2] I Arbejdsmarkedsrådets svarskrivelse til Landsorganisationen af Arbejdsledige fremgår det bl.a.:

Arbejdsmarkedsrådet har noteret sig, at De nu for anden gang har henvendt Dem til Rådet vedrørende Produktionshuset om end med fornyet ordlyd.

[1] Se afsnit 14.5.1.
[2] Se afsnit 14.5.1.

Arbejdsmarkedsrådet skal meddele, at man ikke ønsker at behandle deres henvendelse, som udelukkende må antages at være af politisk karakter. Arbejdsmarkedsrådet er et seriøst organ, der arbejder målrettet med arbejdsmarkeds politikken og rådet ønsker ikke at blive draget ind i organisationens tilsyneladende kamp mod den kommunale aktivering.

Farum Kommune vil vedgå, at der i forbindelse med behandling af Tina Jensen's sag har været administrative fejl f.eks. henvises der til lovens § 62, stk. 4. Der burde være henvist til § 62, stk. 5. Derudover mangler der i sagerne dokumentation vedrørende aftaler, ansættelsesbrev og udbetalingsanmodninger mv., hvilket kommunen beklager, men anser ikke de administrative fejl og mangler af en karakter, der berettiger til påstande om kassetænkning, socialt bedrageri, skjult erhvervsstøtte og dræning af de kommunale kasser.

Farum Kommune har på baggrund af kritikken vedrørende den arbejdsmarkedsrettede indsats iværksat en gennemgang af alle sager, der omhandler samarbejde med private virksomheder om aktivering, revalidering og fleksjob. Gennemgangen vil blive udført i samarbejde med Kommunernes Revision og resultatet af gennemgangen vil efterfølgende blive fremsendt til Beskæftigelsesministeriet.

Farum Kommune ved Produktionshuset har gennem en lang årrække arbejdet med udslusning af de svageste ledige til job i private virksomheder og har gennem mange år arbejdet med udgangspunkt i principperne for "Det rummelige Arbejdsmarked". Dette arbejde er udført i tæt samarbejde med virksomheder på det private arbejdsmarked. Derfor er det også med stor beklagelse, at seriøse virksomheder der ønsker at bruge tid, ressourcer og kræfter på at deltage i, at løfte denne opgave uberettiget hænges ud for at modtage skjult erhvervsstøtte og dræning de kommunale kasser.

Tina Jensen:
…[1]

Sagsforløb:

25.5.2000 afholdes opfølgningsmøde (bilag 9) bistået af [NN] SiD. …

3.8.2000 afholdes opfølgningsmøde (bilag 10) bistået af [NN] SiD. Udarbejdet handlingsplan for det videre forløb. Aftalt opstart arbejdsprøvning …

8.8.2000 opstart arbejdsprøvning …

2.10.2000 med henblik på afklaring af jobmuligheder fortsætter arbejdsprøvningen jfr. dagpengelovens § 24, stk. 1. i privat virksomhed.

[1] Personoplysninger udeladt.

2.11.2000 afholdes opfølgningsrnøde (bilag 11) bistået af [NN] SiD. Alle parter er tilfredse med arbejdsprøvningen. Aftalt handlingsplan for det videre forløb. Aftalt at arbejdsprøvningen hos virksomheden fortsætter og at mulighederne for fleksjob undersøges.

1.12.2000 på baggrund af en positiv arbejdsprøvning bevilliges virksomheds-revalidering. Virksomhedsrevalideringen bevilliges med henblik på vurdering af arbejdsevne og fastholdelse på arbejdsmarkedet jfr. Lov om aktiv socialpolitik § 60, og § 62, stk. 5 (bilag 12) med fuld lønrefusion, for perioden 1.12.2000 til 30.6.2001. Tina Jensen indgår samtidig i et internt uddannelsesforløb på virksomheden (bilag 13). På bevillingen fremgår det, at revalideringen er bevilliget efter stk. 4, hvilket er en administrativ fejl. Af teksten i bevillingen fremgår det, at der bevilliges fuld lønrefusion. I forbindelse med revalideringsforløbet bevilliges kørekort til Tina Jensen.

1.7.2001 bevilling og opstart af fleksjob jfr. Lov om aktiv socialpolitik § 71, med 2/3 refusion hos virksomheden (bilag 14).

12.3.2002 efter gensidig aftale ophører Tina Jensen i fleksjob. …
…

Aktuel SiD sag:

11.4.2002 SiD anmoder om aktindsigt på vegne af Tina Jensen (bilag 15)

- hvilken slags hjælp er der bevilliget hende,
- fra hvilke datoer og til hvilke datoer er hjælpen bevilliget,
- efter hvilke paragraffer er hjælpen bevilliget,
- med hvilken begrundelse og efter hvilke planer er hjælpen bevilliget.

30.4.2002 Sagsakter vedrørende aktindsigt fremsendt til SiD.

30.4.2002 Brev fra SiD vedr. påstand om fejlagtige dispositioner fra kommunen i forbindelse med fleksjob og for lidt udbetalt løn til Tina Jensen. …
…
16.5.2002 på baggrund af anmodning fra Produktionshuset har Kommunernes Revision (bilag 19) revideret sagerne vedr. revalidering og fleksjob. Revisionen fremsender den 21.5.2002 en redegørelse, hvor det i begge sager fremgår:[1]

Konklusion:
På baggrund af gennemgangen er det vores opfattelse, at de beløbsmæssige beregninger er foretaget korrekt og i henhold til gældende regler.

[1] Den nævnte redegørelse af 21. maj 2002 fra revisionen er indeholdt i et notat fra Kommunernes Revision efter gennemgang af Tina Jensen-sagen (951-11,b51-52). Revisionens konkrete bemærkningerne vedrørende revalidering og flexjob er ordret gengivet i punktform i Beskæftigelsesministeriets brev af 5. juli 2002, jf. gengivelsen nedenfor.

Dog konkluderer Revisionen, at der i sagerne er foretaget nogle administrative fejl f.eks. henvises der til lovens § 62, stk. 4. Der burde være henvist til § 62, stk. 5. derudover mangler der i sagerne dokumentation vedrørende aftaler og ansættelsesbrev mv. Det skal bemærkes at dokumentation vedrørende afholdt ferie er eftersendt til revisionen.

Vi bad derudover Revisionen om en vurdering af lønudbetalingen til Tina Jensen og det var deres opfattelse, at på baggrund af de foreliggende oplysninger har Tina Jensen fået udbetalt den korrekte løn i forhold til den indgåede aftale. Revisionen vil dog ikke komme nærmere ind på lønudbetalingen, da det er et mellemværende mellem arbejdsgiver og arbejdstager.

…

23.5.2002 Farum Kommune udsender pressemeddelelse "Farum Kommune giver ikke skjult erhvervsstøtte" (bilag 21).

…"

Beskæftigelsesministeriet skrev herefter den 5. juli 2002 til Farum Kommune:[1]

"… Af redegørelsen fremgår det, at kommunen anvender de aktiveringsværktøjer, som er beskrevet i lov om aktiv socialpolitik (kap. 4, 6 og 7), lov om dagpenge ved sygdom og barsel (kap. 10) og integrationsloven (kapitel 4). Endvidere, at kommunens arbejdsmarkedsrettede indsats for så vidt angår samarbejde mellem Farum Kommune, virksomheder og borgere er omfattet af retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3.

Det fremgår ikke af redegørelsen, om Kommunalbestyrelsen eller udvalg herunder i relation til ovennævnte regler har udarbejdet interne instrukser.

Beskæftigelsesministeriet skal, jf. den kommunale styrelseslov § 63, anmode om en redegørelse for kommunens eventuelle anvendelse af interne instrukser, herunder anmode om, at kommunen fremsender kopi af de udarbejde instrukser. Ministeriet skal i øvrigt anmode om redegørelse for kommunens udmøntning af aktivlovens § 9 samt for de overordnede rammer, som kommunen har afstukket for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats (aktivlovens § 47b, stk. 3).

I notat af 21. maj 2002 vedrørende Tina Jensen konstaterer Kommunernes Revision bl.a. følgende vedrørende revalidering:

[1] 489-18,b19

- Der foreligger i sagen ikke en egentlig aftale mellem kommunen og virksomheden, der fastlægger lønvilkår, arbejdstid mv.
- Der foreligger i sagen ikke ansættelsesbrev mellem pågældende og virksomheden.
- Der ses ikke at være dokumentation for størrelsen af den overenskomstmæssige løn.
- Der foreligger alene et notat om, at lønnen er telefonisk oplyst den 30. april 2001.
- Der er i skrivelsen til virksomheden henvist til aktivlovens § 62, stk. 4. Der burde være henvist til aktivlovens § 62, stk. 5, som udløser en refusion med 100 %.

I samme notat konstateres bl.a. følgende vedrørende fleksjob:

- Der er for perioden 1. juli til 31. oktober 2001 foretaget udbetaling af refusion til arbejdsgiver, uagtet at der ikke foreligger en egentlig udbetalingsordning.
- Skriftlig aftale om fleksjob er først indgået 22. oktober 2001, uagtet aftalen/fleksjobordningen er iværksat fra 1. juli 2001.
- Der ses ikke at være dokumentation for pågældendes afholdte ferie, så det kan sandsynliggøres, at de af kommunen foretagne feriefradrag er foretaget korrekt.
- SiD har i skrivelse anført, at der er afholdt ferie i 96 timer, medens der i kommunens beregninger er foretaget fradrag for 170.

Beskæftigelsesministeriet forudsætter at kommunen har iværksat foranstaltninger til at få rettet op på forholdene. *Ministeriet skal i den forbindelse anmode om at få oplyst, hvordan der er rettet op på forholdene.*

Beskæftigelsesministeriet skal endvidere anmode Farum kommune om at oplyse, hvordan kommunen påtænker at hindre fremtidig fejladministration på området.

Det fremgår, at der i medfør af § 62, stk. 5 i lov om aktiv socialpolitik er ydet fuldt tilskud til pågældendes optræning eller uddannelse (virksomhedsrevalidering) i den private virksomhed.

Det fremgår endvidere, at pågældende efterfølgende blev ansat i et fleksjob med 2/3 løntilskud.

Om aktivlovens bestemmelser vedr. revalidering og fleksjob skal Beskæftigelsesministeriet oplyse følgende:

Efter § 62, stk. 5 kan der i indtil et år ydes fuldt tilskud til optræning og uddannelse i private virksomheder, når revalidenden som følge af omfattende psykiske, fysiske eller sociale problemer yder en meget begrænset arbejdsindsats.

§ 62, stk. 5 blev indført i aktivloven i forbindelse med en ændring af lov om aktiv socialpolitik om styrkelse af den virksomhedsrettede revalidering m.v., som trådte i kraft den 1. januar 1999.

Baggrunden for ændringen var en vurdering af, at en sådan adgang kunne gavne indsatsen for en bred kreds af persongrupper, som der var problemer med at få tilbage til arbejdsmarkedet, f.eks. ufaglærte personer i 40-50 års alderen, hvor begrænsningen i arbejdsevnen skyldes nedslidning, belastningsbetingede lidelser i bevægeapparatet, ofte kombineret med manglende eller dårlig uddannelse eller psykiske lidelser, men også unge med ringe boglige forudsætninger og ønsker samt personer med belastede sociale for hold i form af misbrugsproblemer og/eller kriminalitetsproblemer samt flygtninge og indvandrere.

I medfør af § 71 i lov om aktiv socialpolitik sørger kommunen for, at personer, der ikke modtager social pension, og som ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, har mulighed for at blive ansat i fleksjob. Mulighederne for revalidering til beskæftigelse på normale vilkår skal være udtømte, før der kan tilbydes et fleksjob.

I medfør af samme lovs § 72, stk. 2 giver kommunen arbejdsgiveren tilskud til lønnen. Tilskuddet udgør 1/3, ½ eller 2/3 af lønnen afhængig af den nedsatte arbejdsevne.

Beskæftigelsesministeriet kan efter lovgivningen ikke tage stilling til konkrete sager vedrørende lov om aktiv socialpolitik. Beskæftigelsesministeriet har derfor heller ikke mulighed for at vurdere, om pågældende opfylder betingelserne for en revalidering efter § 62, stk. 2.

Af samme grund kan Beskæftigelsesministeriet heller ikke vurdere, om arbejdsevnen er nedsat i et sådant omfang, at der kan udbetales et tilskud til arbejdsgiveren på 2/3 af lønnen i forbindelse med ansættelsen i fleksjob.

Afgørelse af disse spørgsmål hører således under de sociale nævn.

Beskæftigelsesministeriet noterer sig, at Farum Kommune på baggrund af kritikken vedrørende den arbejdsmarkedsrettede indsat har iværksat en gennemgang af alle sager, der omhandler samarbejde med private virksomheder om aktivering revalidering og fleksjob. Gennemgangen vil blive udført i samarbejde med Kommunernes Revision og resultatet af gennemgangen vil efterfølgende blive fremsendt til Beskæftigelsesministeriet.

Beskæftigelsesministeriet imødeser resultaterne af gennemgangen og kommunens redegørelse for, hvordan eventuelle fejl bringes i orden. Der henvises i øvrigt til ovenstående anmodning om, at kommunen oplyser ministeriet, hvordan kommunen påtænker at hindre fremtidig fejladministration på området.

…"[1]

Kommunen afgav herefter den 19. august 2002 supplerende oplysninger: [2]

[1] Afslutningsvis noterede ministreriet sig Folketingets Ombudsmands redegørelse af 27. maj 2002 og sendte kopi af ministeriets brev til folketingets arbejdsmarkedsudvalg, tilsynsrådet og Kommunernes Revision.
[2] 489-18,b15 Underskrevet af Per Edrén og John Gilbert Nielsen

”Af Beskæftigelsesministeriets brev fremgår det, at ministeriet anmoder om yderligere oplysninger om følgende:

1. Kommunens eventuelle anvendelse af interne instrukser jf. den kommunale styrelseslov § 63.
2. Kommunens udmøntning af aktivlovens § 9 samt for de overordnede rammer, som kommunen har afstukket for den forbyggende arbejdsmarkedsindsats.
3. Kommunens iværksatte foranstaltninger for at få rettet op på administra-tive fejl.
4. Kommunens iværksatte sagsgennemgang.
5. Kommunens endelige afgørelse om aktindsigt.

AD. 1
Til besvarelse af Beskæftigelsesministeriets spørgsmål om kommunens eventuelle anvendelse af interne instrukser fremsendes følgende skriftlige materiale:

- Journalinstruks for det sociale område.
- Instruks for Lov om Aktiv Socialpolitik.
- Instruks for virksomhedsrevalidering.
- Instruks vedrørende klager over afgørelser.
- Tidsfrister for sagsbehandling/afgørelser.
- Procedure ved henvendelse.

I øvrigt anvender Farum Kommune den af Kommunernes Landsforening udarbejdet vejledning på området “Arbejdsmarkedsindsatsen”, som indeholder sagsvejledning indenfor de forskellige ordninger på Social- og Arbejdsmar-kedsområdet.

AD. 2
Vedrørende kommunens udmøntning af aktivlovens § 9 der omhandler skriftlige planer kan det oplyses, at skriftlige planer for kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed indskrives i kontanthjælpsmodtagernes journal og for personer under revalidering, udarbejdes erhvervsplan på baggrund af personernes ønsker og forudsætninger.

Vedrørende de overordnede rammer for den forbyggende arbejdsmarkeds indsats fremsendes følgende:

- Forretningsorden for Koordinationsudvalg.
- Oversigt over sager for perioden 1998 -2002.

Derudover henvises til vores redegørelse af 20. juni 2002 side 2., afsnit 4. hvor det fremgår, hvorledes Farum Kommune i praksis udmønter den forebyggende arbejdsmarkedsindsats.

AD. 3

Vedrørende den aktuelle Tina Jensen sag kan Farum Kommune oplyse, at der er iværksat en fremskaffelse af den nødvendige dokumentation. Dokumentation for pågældendes ferie foreligger allerede på nuværende tidspunkt i sagen.

Med hensyn til dokumentation for størrelsen af den overenskomstmæssige løn, er det almindelig praksis på området, at oplysning om overenskomstmæssig løn indhentes telefonisk hos de faglige organisationer og indskrives i journalen.

Som det fremgår af vores redegørelse af 20. juni 2002 har Farum Kommune med virkning fra 1. januar 2002 iværksat en intern kvalitetskontrol, som er udarbejdet i samarbejde med Kommunernes Revision. Kvalitetskontrollen udføres som månedlig stikprøvekontrol og omfatter kontrol af bevillinger og afgørelser, samt kontrol af udbetalinger og beregninger. Derudover omfatter den kontrol af sagsadministration, herunder kontrol af journalførelse, dokumenter/akter og sags-opfølgning (bilag 1. i redegørelsen).

Endvidere skal vi henvise til vores redegørelse af 20. juni 2002 hvor det fremgår, at Kommunernes Revision løbende foretager kontrol af vores sager og at denne kontrol ikke har givet anledning til revisionsbemærkninger og at Kommunernes Revision på baggrund af revision i 2002 konkluderer, at:

Det er vores opfattelse, at områderne og sagsbehandlingen generelt administreres betrykkende og i overensstemmelse med gældende lovgivning (bilag 2. i redegørelsen).

Det skal derudover bemærkes, at revisionens kontrol tager udgangspunkt i en stikprøve-kontrol af alle sager og ikke som her i en enkelt sag.

AD. 4
Vedrørende gennemgang af alle sager, der omhandler samarbejdet med private virksomheder om aktivering, revalidering og fleksjob kan vi oplyse, at gennem-gangen forventes afsluttes medio/ ultimo september måned 2002.

Resultatet vil efterfølgende blive fremsendt til ministeriet.

AD. 5
Vedrørende Farum Kommunes endelig afgørelse om aktindsigt i det skriftlige materiale, der findes om kontrakter, kan det oplyses, at Tilsynsrådet for Frede-riksborg Amt er underrettet om Farum Kommunes afgørelse i sagen (bilag vedlægges)."

Beskæftigelsesministeren skrev den 23. september 2002 til kommunen:[1]

"…

[1] 489-18,b10

Beskæftigelsesministeriet tager den supplerende redegørelse til efterretning, Ministeriet har dog en række bemærkninger til fremsendte instruks for lov om aktiv socialpolitik. Bemærkningerne fremgår af vedlagte notat.

Beskæftigelsesministeriet imødeser, at instrukserne med udgangspunkt i vedlagte notat straks tilrettes.

Beskæftigelsesministeriet imødeser endvidere, at resultaterne af gennemgangen af alle sager, der omhandler samarbejdet med private virksomheder om aktivering, revalidering og fleksjob fremsendes til ministeriet, når den medio/ultimo september 2002 er afsluttet. Endvidere, at der umiddelbart rettes op på eventuelt fundne fejl."

I det vedlagte notat af 9. september 2002[1] opregnede ministeriet over 3 sider "en række uklarheder og unøjagtigheder i kommunens interne instrukser på det sociale beskæftigelsesrettede område.

Kommissionen har anmodet Beskæftigelsesministeriet om at redegøre for det videre forløb i ministeriet. Beskæftigelsesministeriet svarede den 25. februar 2011:[2]

"…

Beskæftigelsesministeriets departement beklager, at der ikke er fulgt op i sagen, men finder det efter omstændighederne undskyldeligt set i lyset af den meget omfattende ændring i arbejdsdelingen mellem departement og styrelser og de deraf følgende omplaceringer af opgaver og personale, der fandt sted på ministerområdet i sommeren/efteråret 2002.

Det bemærkes i den forbindelse, at det forhold, at der ikke er fulgt op på brevet af 23. september 2002, ikke betyder, at der ikke har været foretaget den sædvanlige regnskabs- og revisionsmæssige opfølgning på områder med statsrefusion på det sociale og beskæftigelsesmæssige område i Farum Kommune, jf. de 6 decisionsskrivelser for årene 2000-2005 fra henholdsvis Socialministeriet og Arbejdsdirektoratet, der er vedlagt Arbejdsmarkedsstyrelsens svar af 16. december 2010.

I den forbindelse bemærkes, at det i henhold til såvel tidligere som nugældende regler om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision på bl.a. Socialministeriets og Beskæftigelsesministeriets ressortområder er den kommunale revisions pligt at efterprøve, om betingelserne for at opnå statsrefusion er opfyldt, herunder om de udgifter, som kommunerne anmelder til statsrefusion, er afholdt i overensstemmelse med lovgivningen.
…"

[1] 489-18,b54ff
[2] 11-10,b1-3. Opgaver vedrørende tilsyn med og opfølgning på den arbejdsmarkedsrettede indsats i kommunerne blev efter en organisationsændring i Beskæftigelsesministeriet i 2002 placeret i Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Det fremgår af sagsakterne fra Kommunernes Revision, at der som særopgaver udførtes "Virksomhedsrevalidering 2002" omfattende en "supplerende sagsgennemgang på områderne aktivering, revalidering og fleksjob" med det formål "at påse, at sagsbehandlingen på ovennævnte områder er sket efter gældende lovgivning, kommunens interne retningslinier og instrukser, incl. kommunens kasse- og regnskabsregulativs bestemmelser." Konklusionerne forelå i december 2002 og januar 2003:[1]

> "RESULTAT/KONKLUSION:
>
> I forbindelse med gennemgangen er følgende konstateret:
>
> Generelt
> Der er gennemgået de 8 virksomhedsrevalideringssager som John Gilbert har forelagt os og som John selv vurderer, at kommunen ikke er refusionsberettiget af.[2]
> Vi er efter gennemgang af disse sager enig med John i, at kommunen ikke er refusionsberettiget. Generelt forekommer følgende fejl og mangler i sagerne:
>
> - Manglende ansøgninger
> - Manglende/ugyldige bevillinger (manglende kompetence)
> - Manglende dokumentation for revalidering
> - Personkreds ikke berettiget til støtte (udlændinge/pers. uden folkereg. adresse i Farum)
> - Manglende dok. for stamoplysninger, folkeregisteroplysninger m.v.
> - Manglende udarbejdelse af erhvervsplaner (v/virksomhedsrevalideringer)
> - Manglende opfølgning i sagerne
> - Fejlkonteringer af løntilskud i f.m. virksomhedsrevalideringer"

Det hedder under sagsgennemgang af de forelagte revalideringssager vedrørende kompetencer:[3]

> "Af generelle probstillinger i f.m. sagsgennemgangen kan nævnes, at det er uklart hvem der har kompetencen til at bevilge revalidering i de respektive reva-sager. Lars Bjerregaard har som hovedregel bekræftet ansættelsesforholdet og refusionstilsagnet overfor støtte-virksomheden, men der er oftest ingen sagsbehandler som har givet den reelle faglige revalideringsbevilling, incl. en evt. erhvervsplan som også skal indeholde en beskrivelse af virksomhedens ansvar i revalideringsprocessen.
>
> Nogle gange ligger der kun en slags bevilling fra jobkonsulent [NN], som vi ikke vurderer at kunne afgive bevilling i en revalideringssag. … I andre tilfælde

[1] 292-10,f8,b123
[2] Der blev oprindeligt udvalgt 10 sager, alle med 100 % tilskud (292-10,f8,b125).
[3] 292-10,f8,b125

bevilger [NN] virksomhedsrevalidering, under henvisning til ikke dokumenteret bevilling fra Lars Bjerregaard."

KR udarbejdede rapporter af 9. og 12. december 2002 om "Forretningsgangsbeskrivelse vedrørende Kontanthjælp, aktivering og flygtninge" og "Forretningsgangsbeskrivelse på fleks- og skånejob 2002". Revisoren noterede, at der ikke var behov for yderligere revision. "Der forekommer en del formelle mangler i 2002 sagsgennemgangen, men ingen væsentlige fejl eller refusionsfejl."[1]

Der henvises i øvrigt om revisionen og opfølgning herpå til afsnit 14.6.

Tina Jensen-sagen blev vedrørende de økonomiske krav afgjort ved Civilretten i Hillerøds dom af 27. september 2004.[2]

Sagen var anlagt af SiD Birkerød - Farum på vegne Tina Jensen mod henholdsvis Farum Kommune og AMI (Asian Manufacturing Int. A/S, Farum) med endelig påstand om, at de sagsøgte solidarisk skulle betale 25.326,87 kr. med tillæg af renter. Beløbet omfattede restlønkrav, feriepenge, søgnehelligdagsbetaling og overarbejdsbetaling samt godtgørelse for manglende ansættelsesbevis, som Tina Jensen anså sig berettiget til ved ophør af sin ansættelse i et fleksjob formidlet af kommunen. Farum Kommune påstod frifindelse, mens AMI påstod frifindelse mod betaling af 3.130,13 kr. AMI påstod sig i forhold til kommunen friholdt for bl.a. 2/3 refusion.

Ved dommen blev AMI dømt til at betale Tina Jensen 10.676,74 kr. med rente, heraf 5.676,74 kr. for restlønkrav og 5.000 kr. i godtgørelse for manglende ansættelsesbevis. Ingen af parterne skulle betale omkostninger til den anden. Af de 5.676,74 kr. for restlønkrav skulle Farum Kommune refundere AMI som arbejdsgiver 2/3 eller 3.163,94 kr. Farum Kommune blev i øvrigt frifundet og tilkendt sagsomkostninger.

Det hedder under rettens bemærkninger bl.a.:

---

[1] 292-10,f8,b281-291og 297-301 Påtegninger 9. og 11. december 2002 vedrørende første og sidstnævnte rapport (b291 og 324). Der blev også udarbejdet "Forretningsgangsbeskrivelse på integrationsområdet", dateret 26. november 2002 (b292-296).
[2] 60-2,b2

”Kommunens rolle og forpligtelser som følge af [Tina Jensens] ansættelse

Ifølge § 70, stk. i, i lov om aktiv socialpolitik sørger kommunen for, at personer under 65 år med varige begrænsninger i arbejdsevnen har mulighed for ansættelse hos private eller offentlige arbejdsgivere i f.eks. fleksjob.

Efter lovens § 71, stk. 1, giver kommunen tilbud om fleksjob og med et løntilskud til arbejdsgiveren på 1/2 eller 2/3 af lønnen afhængig af graden af den nedsatte arbejdsevne, jf. § 72, stk. 2.

Det fremgår af lovens § 73, stk. 1, at når kommunen har givet tilbud om fleksjob, fastsættes løn og øvrige arbejdsvilkår.

Herefter, og da [kommunen] ved sin formidling af og godkendelsespåtegning på aftalen om fleksjob ikke kan anses for at have påtaget sig andre og videre forpligtelser end dem, som lov om aktiv socialpolitik opregner, frifindes denne sagsøgte for sagsøgerens påstand.

Sagsøgerens krav om yderligere løn og feriegodtgørelse
[AMI] har erkendt at være [Tina Jensens] arbejdsgiver, hvilket i øvrigt understøttes af det regelsæt, som danner grundlaget for [Tina Jensens] ansættelse i fleksjob. …”

Herefter opgøres restlønkravet til 5.676,74 kr. Med henvisning til løntilskudsordningen i lov om aktiv socialservice var AMI berettiget til heraf at få godtgjort 2/3 eller 3.163,91 kr.

”Godtgørelse for manglende ansættelsesbevis

Pligten i medfør af § 2 i lov om ansættelsesbeviser til at give sagsøgeren oplysninger om alle væsentlige vilkår for ansættelsesforholdet påhviler [AMI] som arbejdsgiver.
…

I denne sag er oplysningerne om ansættelsesforholdet nedfældet i fleksjob formidlingskontrakten, hvilket i sig selv ikke kan anses for at stride mod ansættelsesbevislovens bestemmelser.

Da dokumentet imidlertid ikke omfatter tilstrækkeligt klare oplysninger om navnlig opsigelsesvarsler og reglerne, der regulerede arbejdsforholdet, og disse mangler må anses for at have haft nogen konkret betydning for sagsøgeren og ydermere har givet anledning til denne tvist, er der grundlag for at tilkende sagsøgeren en godtgørelse.

Da der med den seneste ændringsbekendtgørelse synes at være tilsigtet en nedsættelse af godtgørelsesniveauet, som Højesteret i tvistsager som udgangs-

punkt har sat til 10.000 kr., findes godtgørelsen, som sagsøgte 2 skal udrede i denne sag, passende at kunne sættes til 5.000 kr.

Herefter, og da [AMI] hverken med henvisning til lov om aktiv social politik eller andet rets- eller aftalegrundlag kan kræve godtgørelsen refunderet hos [kommunen], afsiges der dom… [som refereret indledningsvis]"

14.3.3.2. Forklaringer

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret[1]:

"Foreholdt dom i Tina Jensen-sagen,[2] forklarede vidnet, at det var socialrådgiver Gunvor Auken fra SiD, der kontaktede ministeren med påstand om, at kommunen gav ulovlig erhvervsstøtte osv. Det var derfor, sagen kom i medierne. Kommunen bad herefter Kommunernes Revision om at kikke disse sager igennem og foretage en grundig revision omfattende alle sager. Normalt tages kun stikprøver. Konklusionen fra Kommunernes Revision var, at der i denne sag og nogle andre sager var mangelfuld dokumentation, men det ikke var et generelt problem. Der var imidlertid heller ikke i de sager, der var mangelfuldt dokumenterede, noget der tydede på, at der var noget forkert i sagernes behandling og afgørelse. Ved gennemgangen fandt Kommunernes Revision således 10 sager ud af ca. 200-300 sager, hvor der var mangelfuld dokumentation, men selve afgørelserne var lovlige nok. Det gjaldt jo også Tina Jensen-sagen, hvor kommunen blev frifundet.

§ 62, stk. 5, vedrører i forhold til stk. 4 den tungeste gruppe. Afgørelserne i sagerne var baseret på oplysninger i sagen om, hvor mange lignende forløb personen havde været igennem, lægelige oplysninger om sygeperioder osv. Produktionshuset havde en opfølgningsforpligtelse over for virksomheder. De har haft mange personer i AMI, som dommen vedrørte. Det var en virksomhed nøje udvalgt på grund af et socialt engagement. Den var dygtig til at håndtere f.eks. misbrugsproblemer. Jobformidlingsprocessen slutter ikke, når personen fik et arbejde, der var fortsat løbende kontakt. Noget er lovbestemt og resten udtryk for den måde, hvorpå jobkonsulenterne arbejder.
…

Adspurgt af advokat Vibeke Borberg angående den kritik, der har været rejst i pressen, bemærker vidnet, at der ikke har været klagesager, hvor aktiverings-indsatsen i Farum Kommune er blevet underkendt som værende i strid med lovgivningen. Farum Kommune adskilte sig ikke fra andre kommuner i deres sagsbehandling, men de var nogle af de første på beskæftigelsesområdet til at tage nye initiativer, og de lagde ikke skjul på, at de var gode på det område. Generelt er alt vedrørende aktivering ganske tæt reguleret. Vidnet forklarede, at det var ham, der skrev redegørelsen i personsagen vedrørende Tina Jensen. Farum Kommune blev frifundet i denne sag. Der manglede dokumentation og retningslinjer for de

[1] 316-119
[2] 60-2,b2-12

interne procedurer. Det var, hvad der kom ud af kritikken. Selve afgørelsen i Tina Jensens sag var der ikke noget galt med. Tina Jensen valgte i øvrigt trods kritikken at starte på ny i aktivering."

Vidnet Steen Johansson har forklaret:[1]

"Sociallovgivningen fordrer, at der bliver ført journaler mv. Disse var mangelfulde omkring både beskrivelserne og journaliseringen, og når personerne ikke var ordentligt beskrevet, var det klart, at folk ikke nødvendigvis fik et tilbud, der passede til dem, f.eks. arbejdsprøvning eller jobtræning med løntilskud. Dette havde også betydning i Tina Jensen-sagen.
…

Vedrørende Tina Jensen-sagen forklarede vidnet, at personer på revalidering er mennesker på tynd is, som skal beskyttes. Det er ikke tilfældigt, at der er regler for revalidering. Kommunen havde ikke skaffet sig ordentligt kendskab til Tina Jensen. Var der foretaget en ordentlig sagsbehandling, hvor der efter samtaler var tegnet en social profil, var det måske ikke gået galt. Hun blev bare sendt ud til virksomheden. Farum Kommune udøvede heller ikke deres tilsynspligt i virksomheden. Det var generelt, at kommunen ikke førte tilsyn med de aktiverede mv., mens de var i virksomhederne. Kommunens holdning var, at det private er meget bedre, og bare en person fik et arbejde, så var alt godt."

Vidnet Gitte Breil har forklaret:[2]

"Vidnet forklarede om sine personlige forhold, at hun er uddannet psykolog, coach og sygeplejerske og er personaledirektør i Change Scandinavia A/S som tidligere hed Asian Manufacturing International A/S. … I virksomheden i Farum udvikles, designes og produceres lingeri. …

Virksomheden har siden 2000-2001 samarbejdet med Farum Kommune og haft et antal personer i arbejdsprøvning. De har også haft klienter fra andre kommuner. Vidnet har især interesseret sig for arbejdsprøvning af kvinder, som ikke havde været på arbejdsmarkedet i flere år. Formålet med arbejdsprøvningen er under supervision at finde frem til den enkelte persons resurser. Virksomheden havde mulighed for at aktivere personer i både produktionen i Farum og i salgsleddet. De startede den første butik i december 2001. På grund af vidnets uddannelse havde hun mange tunge sager, dvs. personer som ud over arbejdsledighed havde sociale og sproglige problemer. Vidnet havde den daglige kontakt med de aktiverede.

Arbejdsprøvning skete aldrig uden for virksomheden, og virksomheden har aldrig fået foretaget produktion uden for virksomheden, f.eks. i Produktionshuset.

[1] 316-125
[2] 316-138

Virksomheden har så at sige 3 "ben", nemlig at tjene penge, at være socialt ansvarlig og støtte f.eks. voldsramte kvinder.

Vidnet er blevet berømt for en succesrate på ca. 30 % for aktiverede, der er kommet i fast arbejde. F.eks. fik en ung mand som er spastiker og hjerneskadet fast arbejde efter arbejdsprøvning. Vidnet tager ellers 1.200-2.200 kr. i timen for en psykologkonsultation, men hun har aldrig modtaget penge fra kommunerne.

For Farum Kommune har hun haft i alt 5-6 personer i arbejdsprøvning fra 2001 til 2003, og hun skrev selv evalueringerne efter endt arbejdsprøvning, og hvis der var behov, var Kurt Jacobsen med til evalueringsmøderne. Vidnet havde kun en person i virksomheden ad gangen, da det er resursekrævende. Hun lavede selv en uddannelsesstilling. Mødeprocenten var et problem. Vidnet har haft konstruktivt samarbejde med sagsbehandlerne fra Farum Kommune. Sagsbehandlerne var ikke lige dygtige, men de havde hjertet med. Vidnet har lært meget. De opnåede gode resultater. Vidnet stolede på, at kommunens medarbejdere havde udført papirarbejdet korrekt, men det kunne glippe. Derfor fik hun en bøde på 10.000 kr. for ikke at have udfærdiget ansættelsesbevis.

Change Scandinavia A/S ligger lige ved siden af Produktionshuset. Derfor så hun hver dag medarbejdere fra Produktionshuset. Hun fik papirer for den enkelte klient vedrørende målsætningen med aktiveringen. Der var et godt samarbejde, som er vidnets "drive".

Adspurgt af kommissionen, hvori det skriftlige udgangspunkt for arbejdsprøvningerne bestod, forklarede vidnet, at der blev udarbejdet en beskrivelse og en målsætning for forløbet ud fra den enkeltes egen vision og målsætning.

Vidnet bemærker vedrørende Tina Jensen-sagen, at hun fortsat møder Tina Jensen og har et godt forhold til hende."

14.3.4. Sammenfatning og vurdering

Der er i kritikken af Farum Kommunes beskæftigelsesindsats som beskrevet rejst spørgsmål om, hvorvidt kommunen respekterede kontanthjælpsmodtageres rettigheder og pligter efter lovgivningen, herunder om aktivering blev gennemført med nødvendig hensyntagen til den enkeltes forudsætninger og muligheder. Det kunne både dreje sig om, hvilke beskæftigelseskrav der kunne stilles til personer med begrænsninger i arbejdsevne, og omvendt om hvorvidt arbejdsduelige blev sendt i unødvendig arbejdstræning eller ikke fik passende arbejdsopgaver. Produktionshuset blev kendt som stedet, hvor man "pakkede fuglefrø", skønt montering, sortering og pakning af plastdele måske havde været mere dækkende som eksempel på en typisk opgave. Der blev endvidere rejst spørgsmål om, hvorvidt den nødvendige sagsbe-

handling havde fundet sted og i øvrigt var dokumenteret med bl.a. individuelle handleplaner og journaltilførsler om opfølgende sagsbehandling.

Efter kommissionens opgave vedrørende fastlæggelsen af det faktiske hændelsesforløb tegner der sig et billede, hvor Peter Madsens forklaring om Lars Bjerregaard Jensens arbejdsform, "… han gik rundt og bankede på døre og indgik mundtlige aftaler med folk", meget muligt danner overskrift for den første del af undersøgelsesperioden, mens John Gilbert Nielsens forklaring om "traditionel sagsbehandling i den offentlige forvaltning med alt hvad deraf følger", nok er den mest dækkende overskrift for den sidste del af undersøgelsesperioden.

Et af hovedtemaerne har været den økonomiske opgørelse med hensyn til dels hvilken ydelse, de aktiverede havde krav på fra kommunen som "ansat" i Produktionshuset og som "udlånt" til private virksomheder, dels om kommunen gav private virksomheder så gunstige aftalevilkår, at der herved blev givet konkurrenceforvridende erhvervsstøtte, eller mere populært sagt om private virksomheder i forhold til sædvanlige overenskomstmæssige lønudgifter "tjente på" de aktiverede som billig arbejdskraft.

Som beskrevet blev nogle kritikpunkter underbygget og andre kunne afvises. Tilbage står flere påstande, der hverken med sikkerhed kunne bekræftes eller afvises ud fra den foreliggende dokumentation. Om sagsbehandlingen i Produktionshuset henvises i øvrigt til de sociale regnskaber, jf. afsnit 14.6, og sammenfatning og vurdering i afsnit 14.9.

Kommissionen finder ikke bevismæssigt grundlag for at fastslå, at den af kommunen erkendte fejl vedrørende Colon Miljøpack A/S, jf. tilsynsrådets afgørelser af 9. november 1992 og 30. august 1994, var reglen og ikke undtagelsen. For så vidt angår rengøringsopgaver udført af Jydsk Rengøring bemærkes, at Jydsk Rengøring som forklaret af Reno Søbirk overvejede, hvilke opgaver de aktiverede med tilskud kunne og burde udføre, således at de blev benyttet til kommunale opgaver. Denne vurdering synes dog foretaget ikke ud fra en juridisk nødvendighed, men ud fra hensyn til virksomhedens omdømme.

En stillingtagen til økonomien i aftaler med virksomhederne med opgørelse af kronebeløb ville i øvrigt kræve en egentlig revisionsmæssig gennemgang og forudsætte eksistensen af et

skriftligt materiale, der kunne danne grundlag for en sådan gennemgang.[1] Når det drejer sig om produktionsaftaler, har problemet netop været manglende eller meget summarisk skriftligt materiale i kommunen. Mundtlige aftaler har været normen. Kommissionen har ikke grund til at tro, at der hos de private virksomheder kunne findes eller har eksisteret meget, der kan supplere kommunens materiale. Regnskaberne viser kun de overordnede poster, ikke mellemregninger og kalkulationer. I mangel af skriftligt materiale har kommissionen koncentreret sig om vidneafhøringer også af erhvervsdrivende. For kommissionen at se har der meget muligt været et socialt sigte fra virksomhederne, men grundlæggende bygger aftalerne om benyttelse af aktiverede på sædvanlige forretningsmæssige overvejelser om en nettoindtjening. Kalkulationen i en plastvirksomhed har således f.eks. bygget på, om en fejlproduceret plastenhed kan rettes til ved manuelt arbejde udført i Produktionshuset til en konkurrencedygtig ørepris pr. enhed, eller om det bedre kunne svare sig at smelte plastenhederne om i en ny produktion. Dvs. overvejelser svarende til dem, der har dannet grundlag for virksomheders aftaler med Kriminalforsorgen og amtslige institutioner om udførelse af lettere arbejdsopgaver. For personer i jobtræning eller ansat med løntilskud har det for virksomheden basalt været et spørgsmål om, hvorvidt nettoværdien af arbejdsindsatsen oversteg og i hvert fald modsvarede udgifterne for virksomheden.

Farum-kommissionen har fra Landsorganisationen af Arbejdsledige modtaget samtlige sagsakter, der af kommunen er udleveret til landsorganisationen. Dette materiale er sammenholdt med andet tilgængeligt undersøgelsesmateriale. Kommissionen lægger til grund, at kommunen har imødekommet anmodningerne om aktindsigt i det omfang, der faktisk har eksisteret skriftlig dokumentation, der har kunnet udleveres som led i aktindsigt.

Om produktionsaftaler og skriftlighed mv. bemærkes, at notatpligten som anført i indenrigs- og sundhedsministerens brev af 2. april 2002[2] efter offentlighedslovens § 6, stk. 1, alene gælder i sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse, hvorfor sager om kontraktindgåelse ikke er omfattet af reglen, ligesom der - som oplyst af beskæftigelsesministeren - efter lov om aktiv socialpolitik ikke for kommunerne var pligt til at indgå skriftlige aftaler med private firmaer i forbindelse med aktivering.

[1] Om kommissionens adgangt til at benytte revisorsagkyndig bistand henvises til § 6 i lov om undersøgelses-kommissioner.
[2] Jf. gengivelsen i afsnit 14.3.2.5.3.

Navnlig efter undersøgelsesperioden har staten skærpet reguleringen af beskæftigelsesområdet, herunder dokumentationskrav, jf. afsnit 14.2.4.-5.

Om Arbejdsmarkedsrådets rolle og konkurrenceforvridning henvises til afsnit 14.5.

Der henvises i øvrigt til kommissionens bemærkninger i afsnit 14.9.

14.4. Særligt om støtte fra Den Europæiske Socialfond

Farum Kommune har i undersøgelsesperioden opnået tilskud til en række projekter under Den Europæiske Socialfonds mål 3-program.[1] Frederiksborg Amt varetog koordinationen af dette program i Nordsjælland. Der henvises om den retlige ramme til afsnit 14.2.7.

Som beskrevet i afsnit 14.3.2.5. søgte Landsforeningen for Arbejdsledige (LA) aktindsigt bl.a. i disse projekter. Formålet var angiveligt at efterprøve, om de opnåede tilskud er benyttet efter EU-reglerne og dansk lovgivning, herunder navnlig kravet om, at midlerne skal anvendes til projekter, der supplerer/komplementerer den offentlige arbejdsmarkeds indsats (additionalitet) og i øvrigt, om der via disse midler blev ydet konkurrenceforvridende erhvervstilskud. Aktindsigtsbegæringerne omfattede kvartalsrapporter og øvrige regnskaber: For 2000: Stabelkassen 2; for 1999: Private - Føl, Rugekassen, Farum's Job-Bank og Stabelkassen 2; for 1998: IT-kontorhjælp (Arkiv og museer), Husføl, Private - Føl, Rugekassen og Stabel-kassen.

Kommissionen har herunder gennemgået sagsakterne i Frederiksborg Amt vedrørende ansøgninger og regnskabsaflæggelse. For hvert projekt angives tilskud og projektbeskrivelse.

[1] Efter kommunens regnskaber har man allerede i regnskaberne fra 1989 indtægtsført tilskud fra Den Europæiske Socialfond (232-3,b8).

14.4.1. Sagsgang, kontrol og tilsyn

I ansøgningsskemaet beskrev kommunen projektets formål og indhold. Der skulle gives oplysninger til godtgørelse af, at kravet om additionalitet var opfyldt. Eksempelvis hedder det i ansøgningen til projekt Farum's Job-bank fra 1998:[1]

> "Projektet er tilrettelagt således, at det indgår som en særlig individuel tilrettelagt aktiveringsforanstaltning for Farum Kommunes kontanthjælpsmodtagere, hvor der dels er meget personrelateret vejledning og opfølgning, men samtidig således at projektets indhold er særdeles arbejdsrelateret og under stærk påvirkning af de private virksomheders ønsker om kvalifikationer og yderligere indlæring af diverse faglige teorier og praktiser. Dette giver en langt større kvalitativ og kvantitativ indsats end normalt for tilsvarende aktiveringsforanstaltninger.
>
> Projektet bliver gennemført som et helt ekstraordinært forløb ved siden af og som supplement til den aktiveringsindsats, som Farum Kommune praktiserer allerede."

Den forventede - positive - effekt skulle beskrives under punkt 7. Under punkt 8 skulle der foretages en nærmere beskrivelse af projektet, herunder beskrivelse af visitering, uddannelses- og erhvervssigte mv. Punkt 9 vedrørte budget og punkt 10 finansiering.

Farum Kommune havde i en årrække haft samarbejdsaftale med firmaet NHL-Information ApS om udarbejdelse af ansøgninger, projektkoordinering, rådgivning og vejledning i forbindelse med gennemførelse af EU-Socialfondsprojekter. Samarbejdsaftalen har foruden udarbejdelse af EU-Socialfondsansøgninger omfattet bl.a. udfærdigelse af situationsrapporter for hvert EU-støttet projekt, rådgivning og vejledning i forbindelse med gennemførelsen af projekterne, samt udarbejdelse af regnskaber, deltagerlister, bilagsoversigter, fordelingsnøgler og evalueringsrapporter.[2]

Ansøgningerne blev vedlagt revisorerklæring fra Kommunernes Revision om kendskab til de regnskabs- og revisionsbestemmelser, der var gældende for et projekt under Den Europæiske Socialfond og om betryggende forretningsgange. Kommunernes Revision afgav endvidere revisionspåtegning på de enkelte projektregnskaber.

[1] 224-86 (kommunens sag) og 526-16 (amtets sag).
[2] 224-75 og 806-13

De anvendte regnskabsskemaer følger samme princip, eksempelvis for projekt "Hus-Føl" 1997 er den regnskabsmæssige situation pr. en given dato angivet med fordeling på prioritet 1-3 på henholdsvis "Faktisk samlede støtteberettigede udgifter" (H) og "Finansiering", der igen er opdelt mellem "Staten" (I), Anden offentlig (J), Privat (K) og Europæisk Socialfond (L).[1]

Efter redegørelsen for den udførte revision har den bl.a. omfattet:[2]

> **"4. Årsregnskabet**
> Det er påset, at regnskabet er aflagt i overensstemmelse med bekendtgørelsen om regnskab og revision m.v.
>
> Den talmæssige rigtighed og sammenhængen mellem regnskabet og de enkelte posteringer er kontrolleret ved brug af det foreliggende regnskabsmateriale.
>
> Det er påset, at regnskabets udgifter og indtægter har hjemmel i støttebevillingen, og at de er i overensstemmelse med gældende love og bestemmelser samt indgåede kontrakter og lignende. Endvidere har vi påset at øvrige betingelser i bevillingen er overholdt.
>
> Vi har foretaget kontrolarbejder på de respektive områder med henblik på en vurdering af, om de indtægter, der tilkommer projektet, er tilgået regnskabet.
>
> Det er vurderet, om der er taget skyldige økonomiske hensyn ved projektets drift og ved forvaltningen af de midler, der er omfattet af regnskabet."

Kommissionen har haft lejlighed til at gennemgå Kommunernes Revisions revisionsmateriale for 1997-1999 i form af revisionsplaner og arbejdsnotater.[3] For revisionen af de enkelte projekter er anvendt revisionsprincippet detailrevision. Med "Farum's Job-Bank" som eksempel har revisionsgrundlaget omfattet:[4]

> "Bekendtgørelse om regnskab og revision nr. 910 af 15. oktober 1996.
> Skema til aflæggelse af endeligt revideret regnskab 1999.
> Tilsagnsskrivelse fra Socialministeriet.
> Ansøgning.
> Personoplysninger ved projektstart og slut.

[1] 526-8
[2] 526-16 vedrørende "Farum's Job-bank".
[3] 292-4,292-5,b24f,292-6
[4] 292-6,f11,b16

Deltagerstatistik.
G566-træk kmd. 1999.
Kontokort og bogføringsjournal for 1999 (Opus).
Bilag for 1999.
Løndelsrapport."

Enkelte fejl er fundet og rettet, hvorefter revisionen i påtegningen ikke har givet anledning til bemærkninger. Fremgangsmåden er den, at revisionen anmoder om nyt rettet regnskab fremsendt, hvorefter der kan afgives påtegning uden forbehold.[1]

Der er endvidere for at sikre, at kommunens regnskabsrutiner lever op til støttebekendtgørelsens krav til regnskabsaflæggelse, således at revisorerklæring kan udfærdiges i overensstemmelse med Socialfondsadministrationens retningslinjer, udført systemrevision på grundlag af kontoplan, regnskabsrapport og Arbejdsmarkedsstyrelsens bekendtgørelse og vejledning.

Der er ved projektophør udarbejdet evalueringsrapporter, skemaer over "Deltagernes arbejdsmarkedsstatus efter ophør i projektet" mv.

Socialfondsadministrationen (Arbejdsmarkedsstyrelsen) kunne endvidere foretage kontrolbesøg. Socialfondsadministrationen aflagde således sammen med amtets socialfondskoordinator den 10. juni 1999 kontrol- og tilsynsbesøg vedrørende projekterne Farum's Jobbank og Stabelkassen - 2. Efter rapporten om kontrolbesøget fik man bl.a. udleveret fremmødeopgørelse og talte med flere deltagere. Under økonomistyringen blev bl.a. ud fra posteringslisten udvalgt bilag til kontrol for korrekte påtegninger etc.[2]

Da projekter er bevilget af det regionale socialfondsudvalg i Frederiksborg Amt (RSU) var amtet regnskabsgodkendende myndighed. Afgørelserne kan ikke påklages til Arbejdsmarkedsstyrelsen, der heller ikke modtager regnskaberne.[3]

---

[1] Som eksempel 292-5,f2,b127 og 292-4,b11
[2] 526-17,b85
[3] Jf. lov nr. 335 af 1. maj 1996 om administrationen af tilskud fra Den Europæiske Socialfond § 8, stk. 7, hvorefter "Projektgodkendelsesudvalgenes afgørelser ikke kan indbringes for administrativ myndighed." og § 11, stk. 2, hvorefter "Projektadministrationen er ansvarlig for den samlede administration af projekterne, herunder indhentning af forslag til projekter, indstilling af projekter til projektgodkendelsesudvalget, meddelelse af tilsagn om eller afslag på godkendelse, udbetaling af tilskud og tilsyn og kontrol med tilskuddets anvendelse, rådgivning og vejledning, indhentning af oplysninger, status - og situationsrapporter, regnskabsaflæggelse, revision, afrapportering og evaluering." Se også FO 2002-1616-001 (Sag 162-38 og 200-1,b5-6).

I Farum Kommunes årsregnskab optræder støttemidlerne med regnskabet for 2000 som eksempel med følgende post:[1]

> "Tilskud vedrørende EU projekter 1.450.000
>
> I modtagne refusioner for 2000 indgår et tilskud fra EU's socialfond på kr. 1.450.000.
>
> Når et projekt er godkendt udbetales tilskuddet i 3 rater. 1. rate på 50 % af det bevilligede tilskud udbetales når projektet er iværksat. 2. rate på 30 % udbetales typisk midtvejs i projektforløbet. 3. rate på de sidste 20 % udbetales når regnskabet på projektet er godkendt.
>
> Denne udbetalingsform betyder, at tilskud til godkendt projekt udbetales over flere budgetår.
>
> Da tilskuddet fra EU's Socialfond ikke var udmeldt før efter vedtagelse af budget 2000 er området ikke budgetlagt, derfor vil udgiften og tilskuddet fremstå som merudgift og merindtægt."

14.4.2. Oversigt over de enkelte projekter

1996: "Indfly-Føl"

Prioritet 2, tilsagn 350.000 kr. og prioritet 3, tilsagn 400.000 kr. Forbruget for prioritet 2 svarede til støtte på 310.589,00 kr. og for prioritet 3 var der givet merbevilling på 77.960,00 kr.[2]

Projektbeskrivelse:

> **"Formål:** Igennem et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb at opkvalificere deltagerne til at kunne komme i en "FØL-ordning" i private virksomheder med efterfølgende erhvervstræning (løntilskud). Endvidere at give deltagerne en basisuddannelse indenfor de forskellige fagområder, således at de efter endt projektforløb kan videreuddanne sig indenfor fagområderne eller finde varig beskæftigelse.
>
> **Indhold:** Introduktion, teoretisk og praktisk undervisning samt særlig tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter hvilket fagområde, den enkelte har mulighed for at komme i gang indenfor."

[1] 317-1,b284
[2] 526-1

1996: "Hus-føl"

Prioritet 2, tilsagn 350.000 kr.[1]

Projektbeskrivelse:

> **"Formål:** Igennem et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb at opkvalificere deltagerne til at kunne komme i en "FØL-ordning" i private virksomheder med efterfølgende erhvervstræning (løntilskud). Endvidere at give deltagerne en basisuddannelse indenfor de forskellige fagområder, således at de efter endt projektforløb kan videreuddanne sig indenfor fagområderne eller finde varig beskæftigelse.
>
> **Indhold:** Introduktion, teoretisk, afledt og praktisk faglig undervisning samt tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter hvilket fagområde, den enkelte har mulighed for at komme i gang indenfor."

1996: "Service-føl"

Prioritet 2, tilsagn 300.000 kr. og prioritet 3, tilsagn 200.000 kr. Der blev givet merbevilling for prioritet 2 på 65.344,00 kr. og for prioritet 3 på 77.960,00 kr. [2]

Projektbeskrivelse:

> "**Formål:** At styrke deltagernes motivation og at opkvalificere dem til at påtage sig beskæftigelse indenfor Jydsk Rengøring eller andre virksomheders serviceområder: Kantine, rengøring og ejendomsservice.
>
> **Indhold:** Praktik, Faglig teoretisk undervisning, Afledt undervisning og Praktisk struktureret jobtræning."

1996: "Vi kan også – service"

Prioritet 2, tilsagn 300.000 kr. og prioritet 3, tilsagn 200.000 kr. Der blev givet merbevilling for prioritet 2 på 65.344,00 kr. og for prioritet 3 på 77.960,00 kr. [3]

Projektbeskrivelse:

> "**Formål**: At styrke deltagernes (indvandrere/flygtninge) motivation og at opkvalificere dem til at påtage sig beskæftigelse indenfor Jydsk Rengøring eller andre virksomheders serviceområder: Kantine, rengøring og ejendomsservice.
>
> **Indhold**: Praktik, Faglig teoretisk undervisning, Afledt undervisning og Praktisk struktureret jobtræning"

---

[1] 526-2. Der er ikke på sagen oplysninger om slutafregning mv.
[2] 526-3
[3] 526-4

1996: "Produktions- og kontor-føl"

Prioritet 2, tilsagn 500.000 kr. Der blev givet merbevilling på 35.965,00 kr.[1]

Projektbeskrivelse:

> "**Formål:** Igennem et samarbejde med private virksomheder i den producerende industri (plast og elektronik) og indenfor handel og kontor, at opkvalificere deltagerne til at kunne påtage sig beskæftigelse indenfor disse fagområder.
>
> **Indhold:** Introduktion, teoretisk og praktisk undervisning samt særlig tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter den enkelte virksomhed og branche."

1996-1997: "Vi ka' også - produktion og kontor"

Prioritet 3, Ansøgning 535.150 kr. i både 1996 og 1997. Der ligger ikke på amtets sag noget tilsagn.[2]

Projektbeskrivelse:

> "**Formål:** Igennem et samarbejde med private virksomheder i den producerende industri (plast og elektronik) og indenfor handel og kontor, at opkvalificere deltagerne (indvandrere/flygtninge) til at kunne påtage sig beskæftigelse indenfor disse fagområder.
>
> **Indhold:** Introduktion, teoretisk og praktisk undervisning samt særlig tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter den enkelte virksomhed og branche"

1996-1997: "Social- og sundhedsføl"

Prioritet 2, tilsagn 200.000 kr. for 1996. Det Regionale Socialfondsudvalg besluttede efter kommunens ansøgning, at overføre støtten til Produktions- og Kontorføl, prioritet 2. Dette projekt havde dermed opnået tilsagn om støtte på op til 500.000 kr. Kommunens begrundelse var, at projekt "Social- og sundhedsføl" ikke kom i gang, og at projekt "Produktions- og kontorføl" allerede i de 2 første kvartaler næsten havde forbrugt det bevilgede tilskud på kr. 300.000,00. kr.[3]

[1] 526-5
[2] 526-6
[3] 526-7

”**Formål:** At styrke deltagernes motivation og at opkvalificere dem gennem dette forkursus til at påbegynde social- og sundhedsuddannelsen eller finde beskæftigelse indenfor social- og sundhedssektoren.

Indhold: Introduktion, teoretisk og praktisk undervisning samt særlig tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte samt efter institutionen.”

1997: ”Hus-føl”

Prioritet 2, tilsagn 615.000 kr. Der blev givet merbevilling på 513.013kr.[1]

Projektbeskrivelse:

”**Formål:** Igennem særligt tilrettelagt uddannelsesforløb at opkvalificere deltagerne til at kunne komme i en “FØL-ordning” i private virksomheder med efterfølgende erhvervstræning (løntilskud). Endvidere at give deltagerne en basisuddannelse indenfor de forskellige fagområder, således at de efter endt projektforløb kan videreuddanne sig indenfor fagområderne eller finde varig beskæftigelse.

Indhold: Introduktion, teoretisk, afledt og praktisk faglig undervisning samt tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter hvilket fagområde, den enkelte har mulighed for at komme i gang inden for.”

1997: ”Integration gennem uddannelse og arbejdstræning”

Prioritet 3, tilsagn 570.000 kr. Der blev givet merbevilling på 55.740 kr.[2]

Projektbeskrivelse:

”**Formål:** Igennem et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb at opkvalificere deltagerne til at kunne komme i en “FØL-ordning” i private virksomheder med efterfølgende erhvervstræning (løntilskud).
Endvidere at give deltagerne en basisuddannelse indenfor de forskellige fagområder, således at de efter endt projektforløb kan videreuddanne sig indenfor fagområderne eller finde varig beskæftigelse.

Indhold: Introduktion, teoretisk og praktisk undervisning samt særlig tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter hvilket fagområde, den enkelte har mulighed for at komme i gang indenfor.”

1997: ”Produktion og kontorføl”

Prioritet 3, tilsagn 374.500 kr. Der blev givet merbevilling på 55.740 kr.[3]

[1] 526-8
[2] 526-9
[3] 526-10

Projektbeskrivelse:

> ”**Formål:** Igennem et samarbejde med private virksomheder i den producerende industri (plast og elektronik) og indenfor handel og kontor, at opkvalificere deltagerne til at kunne påtage sig beskæftigelse indenfor disse fagområder.
>
> **Indhold:** Introduktion, teoretisk, og praktisk undervisning samt tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter den enkelte virksomhed og branche.”

1997: ”Service-føl”

Prioritet 3, tilsagn 469.500 kr. Der blev givet merbevilling på 55.740 kr.[1]

Projektbeskrivelse:

> ”**Formål:** At styrke deltagernes motivation og at opkvalificere dem til at påtage sig beskæftigelse indenfor Jydsk Rengøring eller andre virksomheders serviceområder: Kantine, rengøring og ejendomsservice.
>
> **Indhold:** Praktisk, Faglig teoretisk undervisning. Afledt undervisning og Praktisk struktureret jobtræning.”

1998: ”Hus-føl”

Prioritet 2.[2]

Der blev i 1998 til Husføl, prioritet 2, Stabelkassen, prioritet 3, Private-føl, prioritet 1 og 2 samt Rugekassen, prioritet 1, givet tilsagn om i alt 2.690.480 kr. og med merbevilling et endeligt støttebeløb på 3.521.511 kr.

Projektbeskrivelse:

> ”**Formål:** Igennem særligt tilrettelagt uddannelsesforløb at opkvalificere deltagerne til at kunne komme i en “FØL-ordning” i private virksomheder med efterfølgende erhvervstræning (løntilskud). Endvidere at give deltagerne en basisuddannelse indenfor de forskellige fagområder, således at de efter endt projektforløb kan videreuddanne sig indenfor fagområderne eller finde varig beskæftigelse.
>
> **Målgruppe:** Ledige kontanthjælpsmodtagere og forsikrede ledige over 25 år, der på grund af dårlig uddannelsesmæssig baggrund og manglende, forældede faglige kvalifikationer er særdeles truede i forbindelse med udelukkelse fra arbejds-

[1] 526-11
[2] 526-12

markedet. Det er både mænd og kvinder, forsørgere og ikke forsørgere. Der kan være enkelte sygedagpengemodtagere, som afprøves igennem dette forløb.

Indhold: Introduktion, teoretisk, afledt og praktisk faglig undervisning samt tilrettelagt jobtræning afpasset efter den enkelte deltager samt efter hvilket fagområde, den enkelte har mulighed for at komme i gang indenfor.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for forskellige brancheområder."

1998: "Stabel-kassen"

Prioritet 3B.[1]

Projektbeskrivelse:

"Formål: At give deltagerne en forbedret mulighed for at indgå på det danske arbejdsmarked eller i uddannelsessystemet gennem styrkelse af praktiske sprogkundskaber og forståelsen for arbejdsmarkedet - med henblik på indtræden på dette. Igennem udbedring af disse områder styrkes også deltagernes personlige kvalifikationer og dermed deres evne til omstilling og fortsat indlæring.

Målgruppe: Ledige kontanthjælpsmodtagere og forsikrede ledige kvinder over 25 år, som alle er indvandrere eller flygtninge, der på grund af ringe sprogkundskaber og manglende både almene og faglige kvalifikationer er særdeles truede i forbindelse med udelukkelse fra arbejdsmarkedet og deraf manglende integrering.

Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for forskellige brancheområder, tilpasset den enkeltes ønsker, evner og forudsætninger."

1998-1999: "Private føl"

Prioritet 1 og 2. Støttebeløb i alt i 1998 på 472.500 kr. og 1999 på 48.750 kr. og med merbevilling et endeligt støttebeløb i 1998 på 592.976 kr. og i 1999 på 47.554 kr.[2]

Projektbeskrivelse (prioritet 1):

"**Formål:** At styrke deltagerne - ved give dem klarhed over deres egne muligheder, ved opkvalificere dem - både alment, fagligt og personligt, til enten at påtage sig beskæftigelse på private virksomheder inden for forskellige brancher eller til at gå i gang med en efter-/videreuddannelse.

[1] 526-13
[2] 526-14

Målgruppe: Ledige kontanthjælpsmodtagere under 25 år, som er interesserede i at komme til at arbejde inden for de nævnte brancheområder. Det er både mænd og kvinder, måske enlige forsørgere, der er truet af langtidsarbejdsløshed og som måske har forældede kvalifikationer i forhold til den teknologiske udvikling, der er sket på arbejdsmarkedet.

Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for både produktions- og servicevirksomleder."

Projektbeskrivelse (prioritet 2):

"**Formål:** At styrke deltagerne - ved at give dem klarhed over deres egne muligheder, ved opkvalificere dem - både alment, fagligt og personligt, til enten at påtage sig beskæftigelse på private virksomheder inden for forskellige brancher eller til at gå i gang med en efter-/videreuddannelse.

Målgruppe: Ledige kontanthjælpsmodtagere over 25 år, som er interesserede i at komme til at arbejde indenfor de nævnte brancheområder. Det er både mænd og kvinder, måske enlige forsørgere, der er truet af langtidsarbejdsløshed og som måske har forældede kvalifikationer i forhold til den teknologiske udvinding, der er sket på arbejdsmarkedet.

Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for både produktions- og servicevirksomheder."

1998-1999: "Rugekassen"

Prioritet 1. Støttebeløb i 1998 på 645.980 kr. og i 1999 på 148.000 kr. og med merbevilling et endeligt støttebeløb i 1998 på 664.083 kr. og i 1999 på 39.736 kr.[1]

Projektbeskrivelse:

"**Formål:** At styrke deltagerne - ved give dem klarhed over deres egne realistiske muligheder, ved at opkvalificere dem - både alment, fagligt og personligt, til enten at påtage sig beskæftigelse indenfor forskellige private virksomheder eller til at gå i gang med en efter-/videreuddannelse.

[1] 526-14

Målgruppe: Unge ledige kontanthjælpsmodtagere under 25 år, som er uafklarede men interesserede i et fremtidigt uddannelses- og erhvervsvalg. Målgruppen omfatter både mænd og kvinder samt enkelte indvandrere, der på grund af lidt for dårlige skolekundskaber eller andet ikke er kommet i gang med en erhvervsuddannelse eller har fået fodfæste på arbejdsmarkedet.

Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning samt praktik og jobtræning.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for både produktions- og servicevirksomheder."

1999: "Jobbank"

Prioritet 2. Støttebeløb 352.232 kr.[1]

Projektbeskrivelse:

"**Formål:** at deltagerne bliver trænet i uddannelses- og arbejdslivet på en sådan måde, at der sker en holdningsbearbejdelse i forhold til det at have et ordinært arbejde, at deltagerne får opbygget deres selvværdsfølelse med højere motivation og ansvarliggørelse til følge, at deltagerne individuelt får mulighed for deltagelse i relevante kurser, at deltagerne følges tæt af projektleder og øvrige kontaktpersoner med henblik på rådgivning, fastholdelse og det videre forløb i enten uddannelse eller arbejde.

Målgruppe: Målgruppen er kontanthjælpsmodtagere over 25 år, både kvinder og mænd, som har behov for en særlig indsats for at undgå udelukkelse fra arbejdsmarkedet. Disse er ofte kendetegnet ved: at have afsluttet et folkeskoleforløb uden den bedste eksamen, at mangle en kompetencegivende erhvervsuddannelse, at være bogligt svage eller identitetssvage, at have zig-zaget igennem flere forgæves aktiveringsforløb, at have et stort behov for megen rådgivning om personlige forhold, at have behov for støtte til udvikling af socialt netværk med ordinære normer, at have mistet troen på, at der er et arbejde til dem.
Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning.

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for både produktions- og servicevirksomheder.

1999-2000: "Stabelkassen 2 "

Prioritet 3B. Støttebeløb 1.536.330 kr.[2]

Projektbeskrivelse (prioritet 3B):

[1] 526-16
[2] 526-17

”**Formål:** At give deltagerne en forbedret mulighed for at indgå på det danske arbejdsmarked eller i uddannelsessystemet gennem styrkelse af praktiske sprogkundskaber og forståelsen for arbejdsmarkedet - med henblik på indtræden på dette. Igennem udbedring af disse områder styrkes også deltagernes personlige kvalifikationer og dermed deres evne til omstilling og fortsat indlæring.

Målgruppe: Ledige kontanthjælpsmodtagere og forsikrede ledige kvinder over 25 år, som alle er indvandrere eller flygtninge, der på grund af mange sprogkundskaber og manglende bade almene og faglige kvalifikationer er særdeles truede i forbindelse med udelukkelse fra arbejdsmarkedet og deraf manglende integrering.

Indhold: Vejledning og almen undervisning, praktisk og faglig teoretisk undervisning, afledt undervisning og praktisk struktureret jobtræning,

Uddannelses-/erhvervssigte: Der sigtes mod efter-/videreuddannelse eller beskæftigelse inden for forskellige brancheområder, tilpasset den enkeltes ønsker, evner og forudsætninger.”

Andre projekter

Kommunen søgte i 2001 om tilskud til projekt ”Integration gennem job” med tilskudsperiode 2001-2002. Efter resumeet i ansøgningen:[1]

”Formålet med projekt “INTEGRATION gennem JOB” er, at der hele vejen projektforløbet arbejdes på at gøre deltagerne arbejdsmarkedsparate, således at flest muligt igennem projektforløbet får en fast tilknytning til arbejdsmarkedet. Projektforløbet opbygges således, at der kan gives individuelle oplæringsmuligheder med udgangspunkt i den enkelte deltagers ressourcer og forudsætninger/ønsker.

Det forventes, at formentlig alle på grund af en massiv “mandsopdækning” bliver udsluset til ordinær beskæftigelse. Denne formodning skal ses i lyset af de tidligere erfaringer, som Produktionshuset i Farum Kommune har gjort i forbindelse med gennemførelse af lignende projektforløb.”

Kommunen søgte endvidere om tilskud til projekt ”Arbejdsfastholdelse” med tilskudsperiode 2001-2002. Efter resumeet i ansøgningen:[2]

”Formålet med projekt “ARBEJDSFASTHOLDELSE” er, at der hele vejen i projektforløbet arbejdes på at gøre deltagerne arbejdsmarkedsparate, således at flest muligt igennem projektforløbet får genetableret en fast tilknytning til ar-

[1] 356-5
[2] 356-5

bejdsmarkedet. Projektforløbet opbygges således, at der kan gives individuelle oplæringsmuligheder med udgangspunkt i den enkelte deltagers ressourcer og forudsætninger/ønsker.

Det forventes, at formentlig alle på grund af en massiv "mandsopdækning" bliver udsluset til ordinær eller støttet beskæftigelse. Denne formodning skal ses i lyset af de tidligere erfaringer, som Produktionshuset i Farum Kommune har gjort i forbindelse med gennemførelse af lignende projektforløb."

Ved breve af 6. juli 2001 gav socialfondsudvalget afslag på begge projekter med følgende enslydende begrundelser:[1]

"…

Projektet er løst struktureret, og det er ikke muligt at vurdere om indsatsen modsvarer deltagernes behov. Projektet vurderes at være et traditionelt aktiveringstiltag uden innovative elementer. RSU ser positivt på at ansøger videreudvikler projektet og indsender en ny ansøgning. RSU ser gerne at videreudviklingen sker i samarbejde med relevante samarbejdsparter. Videreudviklingen af projektet skal inddrage en uddybning af informationsaktiviteten og erfaringsspredning.
..."

Efter notat af 31. december 2001 er det uafklaret, om kommunen ville gå videre med projektet.[2]

Ud over projekter støttet af Den Europæiske Socialfond bemærkes, at kommunen søgte statslige midler. Arbejdsministeriet/Arbejdsmarkedsstyrelsen iværksatte en forsøgsordning for at fremme ansættelse af ledige med anden etnisk baggrund end dansk. Der blev afsat en pulje, der kunne søges af kommuner og AF til frikøb af medarbejder i virksomheden, betaling til udefra kommende konsulent, kurser til uddannelse af brobyggere og information lokalt til virksomhederne om ordningen. Kommunen modtog for 2001 tilsagn om 200.000 kr. og efter regnskabsaflæggelse 191.440,63 kr.[3]

[1] 356-5,b4 og 356-2,b3
[2] 356-5,b2
[3] 356-4,b4

14.4.3. Habilitet i Frederiksborg Amts Socialfonds Udvalg

Ved breve af 18. juni 2002[1] rejste LA over for tilsynsrådet m.fl. spørgsmål om, hvorvidt Lars Bjerregaard Jensen havde været inhabil ved at have optrådt både i rollen som bevilger via sit medlemskab af Frederiksborg Amts Socialfonds Udvalg og som modtager via sit lederskab af Farum Produktionshus. Ved brev af 25. juni 2002 oversendte tilsynsrådet LA's brev af 18. juni 2002 til Arbejdsmarkedsstyrelsen med bemærkning: [2]

> "…
> Da Arbejdsmarkedsstyrelsen - ifølge bekendtgørelse nr. 132 af 1. marts 2001 om ansvar og kompetencefordeling m.v. i forbindelse med administrationen at tilskud fra Den Europæiske Socialfond - fører tilsyn med administrationen af tilskud fra Den Europæiske Socialfond, oversender Tilsynsrådet hermed henvendelsen til videre foranstaltning.
>
> Det ligger uden for Tilsynsrådets kompetence at tage stilling til medlemmer af Frederiksborg Amts Socialfonds udvalgs habilitet.
> …"

Efter høring af RSU, Frederiksborg Amt svarede Arbejdsmarkedsstyrelsen LA ved brev af 4. september 2002[3]:

> "Spørgsmål om inhabilitet i Det Regionale Socialfondsudvalg i Frederiksborg Amt.
>
> I et brev af 25. juli 2002 oplyste Arbejdsmarkedsstyrelsen, at man har anmodet sekretæren for Det Regionale Socialfondsudvalg (RSU) i Frederiksborg Amt om en udtalelse omkring Lars Bjerregaard Jensens habilitet i forbindelse med tildeling af tilskud fra Den Europæiske Socialfond til aktivitetsprojekter i Farum.
>
> Som nævnt i brevet havde RSU's sekretær telefonisk oplyst, at det er sædvane i RSU, at kommunale repræsentanter forlader møderne, når den pågældende kommune har en ansøgning til behandling, og at dette normalt fremgår af mødereferatet, men at dette ikke var tilfældet i referatet fra mødet i marts 1998.
>
> I et brev af 7. august 2002, hvoraf kopi vedlægges, har RSU's sekretær bekræftet den telefoniske oplysning. Samtidig tilføjer han, at det af referaterne fra møderne både før og efter det pågældende møde fremgår, at udvalgsmedlemmerne har forladt mødet, når der er blevet behandlet ansøgninger, de selv er involveret i.

[1] 754-1,f1,b162-163
[2] 754-1,f1,b164
[3] 754-1,f1,b169

Dette kan fortolkes på to måder, nemlig at Lars B. Jensen havde forladt mødet, og at der er tale om en forglemmelse i referatet, eller også at referatet er korrekt, således at L. B. Jensen var til stede uanset han var inhabil.

På denne baggrund ser Arbejdsmarkedsstyrelsen sig ikke i stand til at afgøre, hvilken af fortolkningsmulighederne der er den rigtige, og styrelsen finder ikke at kunne gøre yderligere i sagen. Styrelsen har dog samtidig indskærpet, at habilitetsreglerne overholdes, og at det skal fremgå af mødereferaterne, at et udvalgsmedlem har forladt mødet på grund af inhabilitet."

14.4.4. Forklaringer

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret:[1]

"Vidnet havde kontakten til det firma, der stod for det praktiske omkring ansøgninger til EU's socialfond vedrørende tilskud. Konsulentfirmaet hed NHL, og de havde specialiseret sig i at hjælpe kommuner. Det var primært omkring indvandrergrupper og integration."

Vidnet Steen Gensmann har forklaret:[2]

"… Han har også været med til at lave to ansøgninger om projektstøtte fra EU. Her blev der dog givet afslag, da samarbejdsparterne ikke var tunge nok."

Der henvises endvidere til vidnet Erling Frederiksens forklaring i afsnit 14.3.2.5.5.

14.4.5. Sammenfatning og vurdering

Farum Kommune synes tidligt at have været opmærksom på mulighederne for at søge støtte fra Den Europæiske Socialfond til forskellige beskæftigelsesprojekter. Udnyttelsen af disse støttemuligheder indgår i en god varetagelse af den kommunale økonomi og er i overensstemmelse med en målsætning om, at europæiske støtteordninger bør anvendes.

Som beskrevet under den retlige ramme er der i undersøgelsesperioden gennemført national lovgivning om anvendelsen af disse tilskudsordninger, jf. afsnit 14.2.6.

[1] 316-119
[2] 316-132

Farum Kommune har overvejende benyttet et konsulentfirma ved uarbejdelse af ansøgninger, evalueringer mv., og der er udført revision efter de særlige retningslinjer for revision på dette område. Kommissionens gennemgang af forløbet, herunder sagerne fra det Regionale Socialfonds Udvalg (RSU) i Frederiksborg Amt giver ikke anledning til bemærkninger.

Berettigelsen af en kritik om manglende benyttelse af projektmidler efter deres formål er ikke godtgjort.

14.5. Særligt om relationerne til Arbejdsmarkedsrådet og AF

Der henvises til afsnit 14.2.7. om den retlige ramme for Arbejdsmarkedsrådet og Arbejdsformidlingen (AF) samt afsnit 14.2.5.1. om statsligt tilsyn med beskæftigelsesindsatsen.

14.5.1. Arbejdsmarkedsrådet

I kommissoriet er under "de forskellige tilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver" nævnt bl.a. Arbejdsmarkedsrådet, ligesom der i Folketingets beslutning af 5. december 2002 anvendes formuleringen "Arbejdsmarkedsrådet som tilsynsmyndighed."

Kritikken har vedrørt, om Arbejdsmarkedsrådet mere aktivt burde have ført tilsyn med beskæftigelsesindsatsen i Farum. Arbejdsmarkedsrådet for Frederiksborg Amt har gjort gældende, at man slet ikke er en tilsynsmyndighed, men alene klageinstans mv. med de begrænsninger, der måtte ligge heri.

I bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B2, hedder det bl.a.:

> "I det omfang, der er begået ulovligheder i Farum Kommune, som ikke er af strafferetlig karakter, f.eks. i forhold til spørgsmål om offentlighed i forvaltningen, vil en undersøgelseskommission derfor godt kunne undersøge, hvorfor der ikke blev grebet ind fra diverse tilsynsmyndigheder …
>
> Det samme er tilfældet på aktiveringsområdet, hvor Arbejdsmarkedsrådet for Frederiksborg Amt tilsyneladende ikke har ment, at det har skullet føre et aktivt tilsyn, men alene har henholdt sig til oplysninger fra Farum Kommune.
>
> Undersøgelseskommissionen skal både undersøge, hvad der er sket, og hvad der ikke er sket og gjort, hvor der måske skulle have været grebet ind…"

Under Folketingets forhandlinger udtalte Line Barfod (EL) bl.a.:

> "Nogle konkrete eksempler på noget af det, som vi forestiller os skal undersøges af undersøgelseskommissionen, og som ikke er med i det, bagmandspolitiet har oplyst at de undersøger, og som formentlig ikke på noget tidspunkt vil blive inddraget i en strafferetlig undersøgelse, er hele spørgsmålet om Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt. Hvorfor undersøgte man slet ikke aktiveringen, når der blev klaget over det? Hvordan kunne man bare lægge til grund, at de oplysninger, man fik fra en offentlig myndighed, pr. definition var sande, når de kom fra en offentlig myndighed, endda uden at man bad om at se dem på skrift, men bare fik mundtlige oplysninger?"

Line Barfod var også under forhandlingerne om det oprindelige beslutningsforslag B 84 inde på Arbejdsmarkedsrådets rolle og udtalte herom:

> "Et andet eksempel på problemerne i det nuværende tilsynssystem fremgår af beskæftigelsesministerens svar på et spørgsmål, jeg stillede den 28. februar i år[1], om lovligheden af aktiveringen. Den sag har været vurderet i arbejdsmarkedsrådets varslings- og klageudvalg i Frederiksborg Amt, og afgørelsen afviser, at der er noget ulovligt ved aktiveringen, bl.a. fordi man anfører, at pakkeopgaverne i Farum Produktionshus alene udgør en såkaldt marginalproduktion. Men vurderingen af det er alene baseret på Farum Kommunes egne oplysninger, og den afgørelse kan ikke indbringes for nogen andre myndigheder. Der er således ikke for borgeren nogen mulighed for at få indsigt i, om det nu også er korrekt, og nogen mulighed for at få det prøvet andre steder.
>
> I det hele taget har det været et problem, når vi gang på gang fra Enhedslistens side har spurgt til aktiveringen i Farum Kommune, at vi både fra de tidligere ministres og fra den nuværende ministers side har fået svar, der udelukkende baserer sig på oplysninger fra Farum Kommune, og hvor vi ikke har kunnet få indsigt i dokumenterne, fordi der på en lang række områder ikke er dokumenter, fordi meget jo er udliciteret og derfor er unddraget fra offentlighedsloven, og fordi der på en lang række områder ikke foreligger skriftligt materiale og kommunen åbenbart ikke har overholdt sin notatpligt i henhold til forvaltningsloven. Som de fleste jo nok er klar over på baggrund af de mange sager, der har været fremme i pressen, er det svært at opfylde tilsynsforpligtelserne over for en kommune, der mildt sagt bevæger sig på kanten af loven, og det er noget af det, vi finder det væsentligt at se nærmere på. …"

Der henvises i øvrigt til § 20-spørgsmål i Folketinget, jf. beretningens bilag 10 ad folketingsåret 2001-2002, 2. samling:

[1] Spørgsmål nr. S 1166, jf. gengivelsen i beretningens bilag 10. Se også S 1697.

S 1696 om marginalproduktionen i Farum Produktionshus er i overensstemmelse med lov om aktiv socialpolitik.

S 1697 om Arbejdsmarkedsrådets vurdering af lovligheden af aktiveringen i Farum Kommune.

S 2213 om, at borgerne sættes over systemet i klagesager til de regionale arbejdsmarkedsråd.

S 2910 om, hvor mange sager om kontanthjælpsmodtagere i jobtræning arbejdsmarkedsrådene har behandlet siden 1997.

Der henvises endvidere til beretningens bilag 10 ad folketingsåret 1992-1993, lovforslag L 272 om en aktiv arbejdsmarkedspolitik med arbejdsministerens svar på spørgsmål 30, 53 og 55, og ad folketingsåret 1999-2000, lovforslag L 242 om ændring af konkurrenceloven vedrørende afgrænsningen af opgaverne mellem Konkurrencerådet og tilsynsrådet (ad § 11 a, stk. 2 og 3).

Efter modtagelse af Farum-kommissionens åbningsbrev af 1. september 2003 vedlagt kommissoriet udtalte Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt i brev af 3. oktober 2003:[1]

”Farum-kommissionen meddelte ved skrivelse af 1. september 2003 Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt, at kommissionens arbejde blandt andet omfatter: De forskellige tilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver, herunder … Arbejdsmarkedsrådet.

I Justitsministeriets kommissorium for Kommissionens arbejde af 4. august 2003 er ligeledes nævnt: De forskellige tilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver, herunder Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt. Frederiksborg Amtskommune, relevante ministerier samt Arbejdsmarkedsrådet.

Farum-kommissionen gør i sin skrivelse opmærksom på, at man efterfølgende vil udbede sig det for rådet foreliggende materiale, hvilket er sket ved skrivelse af 24. september 2003.
I det Arbejdsmarkedsrådets sekretariat vedlægger alt det i rådets regi foreliggende materiale vedrørende Farum Kommune, skal man for en god ordens skyld gøre opmærksom på, at Arbejdsmarkedsrådet i relation til aktivering i Farum Kommune ikke er at betragte som tilsynsmyndighed i forhold til dennes aktivering med deraf følgende opgave at føre et tilsyn over denne.

[1] 12-4

> Arbejdsmarkedsrådet er alene i henhold til gældende arbejdsmarkedslovgivning klageinstans i rejste sager vedrørende konkurrenceforvridning og skal således ikke godkende eventuelle kommunale projekter og sikre deres eventuelle lovlighed.
>
> Arbejdsmarkedsrådet er endelig administrativ myndighed i disse sager."

Som nævnt i afsnit 14.2.7.1. har der siden 1968 i hver amtskommune været nedsat Arbejdsmarkedsnævn og fra 1994 Arbejdsmarkedsråd med det formål at varetage opgaver i forbindelse med styring af arbejdsmarkedsforholdene i regionen. Arbejdsmarkedsnævnet havde frem til 1. januar 1991 tillige til opgave at forhåndsgodkende kommunale beskæftigelsesprojekter, der afsatte produkter.

Arbejdsmarkedsrådet var i undersøgelsesperioden klageorgan for kommunale afgørelser i sager vedrørende konkurrenceforvridende løntilskud eller konkurrenceforvridende særligt tilrettelagte jobtræningsforløb. Særligt tilrettelagte jobtræningsforløb måtte kun omfatte arbejde, der ellers ikke ville blive udført som almindelig lønnet arbejde, ligesom produktion og afsætning af produkter kun måtte ske, hvis produktionen var nødvendig for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige, afsætningen var en naturlig følge af produktionen og afsætningen skete på markedsvilkår.

Arbejdsmarkedsrådets afgørelser kunne ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men arbejdsministeren kunne inden 4 uger på eget initiativ tage en afgørelse, der var truffet af Arbejdsmarkedsrådet, op til nærmere undersøgelse og afgørelse.

14.5.1.1. Det faktiske forløb

Arbejdsmarkedsnævnet i Frederiksborg Amt godkendte den 27. juli 1987 et beskæftigelsesprojekt i Farum Kommune:[1]

> "Farum kommune har i ansøgning af 25. juni 1987 anmodet om godkendelse af beskæftigelsesprojekt med produktion til afsætning.
> Arbejdsmarkedsnævnet skal hermed meddele sin godkendelse af, at projektet har 10 personer ansat, som producerer til afsætning.

[1] 286-6,b20. Kommissionen har afgørelsen. Arbejdsmarkedsrådet har ikke været i stand til at fremskaffe Arbejdsmarkedsnævnets egne sagsakter fra 1987.

Projektet har projektnr …"

Der er ikke i øvrigt sket forhåndsgodkendelse, og der har ikke været mulighed herfor efter den 1. januar 1991.

I en redegørelse af 27. februar 1992 "Samarbejde med Arbejdsmarkedsnævnet" - begrundet i avisomtale - skrev Lars Bjerregaard Jensen bl.a. således til Peter Brixtofte:[1]

> "Du har bedt om at få en redegørelse for kommunens forholdt til Arbejdsmarkedsnævnet.
>
> 1. Kommunen fik den 27. juli 1987 en godkendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet til at producere til afsætning …
>
> 2. Godkendelsen **skal ikke** fornyes hvert år som påstået af NN i avisen - kun hvis der sker væsentlige ændringer i projektet skal Arbejdsmarkedsnævnet **underrettes.**
>
> 3. Fra 1. januar 1991 har kommunerne selv kunnet iværksætte produktion uden godkendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet under visse forudsætninger, som fremgår af vedlagte Lov om kommunal beskæftigelsesindsats. Farum Kommune opfylder disse forudsætninger.
>
> 4. Fra 1. januar 1991 kan produktion til afsætning indbringes for Arbejdsmarkedsnævnet af parter i sagen - dette er ikke sket.
> …
>
> Til sidst: Vores samarbejde med Arbejdsmarkedsnævnet har altid været godt og positivt, både som samarbejdspartner og rådgivende organ."

Arbejdsmarkedsnævnet traf den 23. juni 1993 afgørelse vedrører en klage fra SiD over beskæftigelsesprojekter i Farum kommune:[2]

> "**<u>Vedrørende: Klage over beskæftigelsesprojekter i Farum kommune</u>**
>
> Arbejdsmarkedsnævnets beskæftigelsesudvalg har på sit møde den 17. juni 1993 igen drøftet Deres klage over aktiviteter i Farum kommunes beskæftigelsesprojekter. Udvalget har til belysning af sagens faktuelle og juridiske aspekter

[1] 218-18,b49
[2] 218-2,b4 og 175-3,b76. Arbejdsmarkedsrådet har ikke været i stand til at fremskaffe Arbejdsmarkedsnævnets sagsakter fra 1993.

indhentet oplysninger fra Farum kommune og fra Arbejdsmarkedsstyrelsen (AMS).

Kommunale beskæftigelsesaktiviteter udføres i henhold til lov om kommunal beskæftigelsesindsats (lov nr. 379 af 13. juni 1990), hvortil AMS har udgivet en vejledning om kommunal beskæftigelsesindsats af 29. november 1990.

Udvalget mener, ud fra en samlet vurdering af sagen og lovens bestemmelser, ikke at Farum kommune i påklagede tilfælde har overtrådt bestemmelserne i lov om kommunal beskæftigelsesindsats.

De klager over, at kommunens beskæftigelsesprojekt har overtrådt bestemmelserne om at udføre arbejde, der ellers ikke ville blive udført.

I Deres henvendelse angives tre konkrete aktiviteter:

- beskæring af planter på kommunalt område,
- udførelse af anlægsarbejde, såsom flisearbejde og gartnerisk arbejde,
- tømning/fyldning af sandkasser.

Disse aktiviteter er i følge skrivelsen vanligt blevet udført af kommunens arbejdshold fra driftsafdelingen.

En stor del af Farum kommunes driftsafdelings opgaver blev pr. 1. april 1992 udliciteret til et privat selskab. Før udliciteringen var 23 ordinært ansatte beskæftiget med opgavevaretagelsen. Pr. 1. april 1992 overgik 14 af disse til ansættelse i det private selskab og 9 personer var fortsat ordinært ansatte i driftsafdelingen, til varetagelsen af de tilbageblevne arbejdsopgaver.

Den tidligere driftsafdelings opgaver løses efter omlægningen som udgangspunkt med samme bemanding som før omlægningen, omend 14 personer har fået en ny arbejdsgiver. Eller sagt på en anden måde: I forhold til opgavemængden er der et uændret antal ordinært ansatte i driftsafdelingen. I relation til, at der er 9 ordinært ansatte finder AMN 1igeledes ikke, at omfanget af bistand fra ekstraordinært ansatte er urimeligt. Hertil kommer, at opgavernes karakter må siges at ligge inden for det arbejdsområde, der er blevet tilbage i driftsafdelingen. Dog er det udvalgets opfattelse, at i det omfang flisearbejde har karakter af egentligt anlægsarbejde, må det ikke alene udføres af ekstraordinært ansat personale.

Hvad angår det i klagen rejste spørgsmål om aflønningen af personerne, er dette forhold af rent faglig karakter, og uden for nævnets ressort.

Arbejdsmarkedsnævnets afgørelse er endelig, men arbejdsministeren kan inden 4 uger fra dato, på eget initiativ tage den afgørelse der er truffet af nævnet, op til nærmere undersøgelse og afgørelse (lovens § 18)"

Arbejdsmarkedsrådet skrev den 13. maj 1998 i en generel skrivelse således til Farum Kommune:[1]

> ”Arbejdsmarkedsrådet har behandlet en henvendelse om hvorvidt der i en konkret situation, hvor en kommune havde etableret en del af sit aktiveringsarbejde, som produktion til afsætning, var der tale om, at dette havde påført andre virksomheder ubillig konkurrence.
>
> De gældende regler for området fremgår af Lov om en aktiv arbejdsmarkeds-politik, hvor det i § 24, stk. 5 hedder:
>
> Etablering af individuel jobtræning og udbetaling af tilskud efter stk. 1 må ikke være konkurrenceforvridende”.
>
> Af § 84 i bekendtgørelse om en aktiv arbejdsmarkedsindsats, fremgår det:
>
> ”Produktion og afsætning af produkter må kun ske, hvis produktionen er nødvendig for at forbedre beskæftigelsesmuligheden for de ledige, afsætningen er en naturlig følge af produktionen, og afsætning sker på markedsvilkår”.
>
> Klagereglen findes i § 62, stk. 3 i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik:
> ”Arbejdsformidlingens og (amts)kommunemes afgørelse i spørgsmål om konkurrence forvridning efter § 14, stk. 7, § 22, stk. 5 og 6, § 24, stk. 5, og § 24 c, stk. 2, kan indbringes for Arbejdsmarkedsrådet.”
>
> De anførte henvisninger vedrører løntilskud til private arbejdsgivere ved privat jobtræning, forhold ved individuel jobtræning og ved puljejob.
>
> Arbejdsmarkedsrådets drøftelse af den aktuelle situation giver anledning til at indskærpe, at når de kommunale myndigheder ser sig nødsaget til, at etablere aktiveringstilbud som (et projekt med) produktion til afsætning skal man være meget opmærksom på, at afsætningen sker på markedsvilkår.
>
> Det er Arbejdsmarkedsrådets opfattelse, da man som regel ikke i praksis kan fastlægge afsætningsprisen ud fra en omkostningsberegning, at man må fastlægge den med udgangspunkt i, hvad kommercielle virksomheder vil kunne levere en tilsvarende vare eller tjenesteydelse til.
>
> Arbejdsmarkedsrådet kan anbefale, at relevante brancheorganisationer konsulteres i denne forbindelse, for at undgå at andre virksomheder påføres ubillig konkurrence.”

[1] 224-74,b2

Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt opstillede i maj 1999 retlingslinjer, der ud fra konkurrencehensyn udelukkede anvendelse af aktiverede til pakkearbejde, jf. afsnit 14.3.2.5.4.

Arbejdsmarkedsrådet besvarede den 11. april 2000 en klage fra Landsforeningen af Arbejdsledige (LA):[1]

> "Vedrørende klage over pakke- og monteringsarbejde i Farum kommune
>
> Ved brev af 8. april 2000 har De klaget over det arbejde, der bliver udført af ledige aktiverede i Farum.
>
> De anmoder herunder Arbejdsmarkedsrådet til at tage stilling til, om det ikke vil være rimeligt, at arbejdet udføres på ordinære arbejdsmarkedsvilkår, således at de ledige får samme muligheder som ordinært ansatte til at føre lønforhandlinger, opnå feriepenge, optjene dagpengeret o.s.v.
>
> Endeligt anmoder De Arbejdsmarkedsrådet om at udvirke, at De får aktindsigt i Farum Kommunes interne fortegnelser over de firmaer, som kommunen anvender i sin aktiveringsindsats, hvilket rådets sekretariat allerede i sin kvitteringsskrivelse af g.d. har oplyst Dem om ikke henhører under et Arbejdsmarkedsråds opgaver.
>
> For så vidt angår Deres hovedspørgsmål om, hvorvidt kommunalt aktiveringsarbejde bør udføres på ordinære arbejdsmarkedsvilkår, ses dette umiddelbart at være et lovgivnings- og ikke et rådsspørgsmål.
>
> Såvel ledige med dagpengeret som ledige kontanthjælpsmodtagere må under en aktivering "tåle", at reglerne om aflønningsforhold, optjening af dagpengeret og ferieret mv. er anderledes skruet sammen end de regler, der gælder for personer i ordinær beskæftigelse. Dette kan et arbejdsmarkedsråd ikke lave om på.
>
> Arbejdsmarkedsrådet har således ingen muligheder for at hjælpe Dem på de anførte områder, som det klart er op til folketing og regering at fastsætte regler for.
>
> Arbejdsmarkedsrådets opgave på området er alene at påse, at de gældende arbejdsmarkedsregler overholdes herunder at være ankeinstans i sager om tilbud eller afslag i sager om aktivering og sager om eventuel konkurrenceforvridning i forbindelse med aktivering. Så Deres spørgsmål kan kun tages op i andre politiske organer.
> …"

[1] 106-4

Arbejdsmarkedsrådet besvarede den 24. august 2000 en klage fra LA:[1]

> "Vedrørende Produktionshuset i Farum
>
> Ved brev af 25. juli 2000 har De anmodet Arbejdsmarkedsrådet om at tage stilling til, hvorvidt "det arbejde der udføres af tvangsaktiverede ledige i Produktionshuset i Farum er konkurrenceforvridende, og om dette arbejde ikke burde udføres på ordinære vilkår".[2]
>
> Arbejdsmarkedsrådet har noteret sig, at De nu for anden gang har henvendt Dem til Rådet vedrørende Produktionshuset omend med fornyet ordlyd.
>
> Arbejdsmarkedsrådet skal meddele, at man ikke ønsker at behandle Deres henvendelse, som udelukkende må antages at være af politisk karakter.
>
> Arbejdsmarkedsrådet er et seriøst organ, der arbejder målrettet med arbejdsmarkedspolitikken, og Rådet ønsker ikke at blive draget ind i organisationens tilsyneladende kamp mod den kommunale aktivering.
> Er Deres organisation politisk uenig i lovgrundlaget for kommunal aktivering, bør De, som også anført i Rådets brev af 11. april 2000, tage dette op med folketing og regering, og ikke ved at få diverse Arbejdsmarkedsråd til at behandle sager på områder, hvor ingen direkte parter i sagen ses at have problemer."

LA klagede til Indenrigsministeriet over tilsynsrådets afgørelse af 11. juli 2000 vedrørende kommunens afslag på aktindsigt og afvisning af besvarelse af foreningens bemærkninger til aktivering af de ledige i Produktionshuset. Indenrigsministeriet gjorde i sin besvarelse af 21. august 2000 bl.a. opmærksom på, at det var Arbejdsmarkedsrådet, der skulle tage stilling til spørgsmål om aktiveringens eventuelle konkurrenceforvridende virkning. Efter Indenrigsministeriets svar klagede LA den 17. oktober 2000 på ny over konkurrenceforvridning til tilsynsrådet, der videresendte klagen til Arbejdsmarkedsrådet. Arbejdsmarkedsrådet skrev herefter den 14. november 2000 til tilsynsrådet:[3]

> "Vedrørende henvendelse fra Landsorganisationen af Arbejdsledige.
>
> Ved brev af 31. oktober 2000 har Tilsynsrådet oversendt henvendelse af 17. oktober 2000 fra ovennævnte organisation til udtalelse i Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt.

[1] 107-2
[2] I klagen henvistes til: "Der pakkes bl.a. produkter for firmaer som Tolico og Chrisco der i øvrigt fungerer på ordinære markedsvilkår."
[3] 108-4

> Arbejdsmarkedsrådet kan oplyse, at man i 2 omgange har besvaret henvendelser fra organisationen, og man under henvisning til at organisationens henvendelse er præcis den samme som tidligere stilet til Arbejdsmarkedsrådet ikke finder, at kunne bidrage yderligere til besvarelsen.
>
> Som det klart måtte fremgå af det vedlagte finder Arbejdsmarkedsrådet ikke at ville behandle de stillede spørgsmål, som efter Rådets opfattelse alene ses at være af politisk karakter og et forsøg på at ændre den kommunale aflønning på området.
>
> Arbejdsmarkedsrådet fastholder endvidere sin tilkendegivelse om, at klageren ikke ses at være part i eventuelle sager om konkurrenceforvridende, der måtte rejses over for Rådet."

LA klagede den 8. juni 2001 til Arbejdsmarkedsrådet over Produktionshuset med henvisning til, at Arbejdsmarkedsstyrelsen[1]

> "i skrivelse af 23. maj 2001 har meddelt Arbejdsmarkedsrådet i Vestsjællands Amt at LA, Landsorganisationen af Arbejdsledige som udgangspunkt må have en væsentlig interesse i at få "prøvet" spørgsmålet om konkurrenceforvridning for Arbejdsmarkedsrådet.
>
> Landsorganisationen anmoder derfor for fjerde gang Arbejdsmarkedsrådet for Frederiksborg Amt om at vurdere:
>
> Om Farum Produktionshus udfører konkurrenceforvridende virksomhed.
>
> Om de tvangsaktiverede i Produktionshuset udfører arbejde der ellers ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde.
>
> Om den individuelle jobtræning og udbetaling af løntilskud med udspring i Produktionshuset virker konkurrenceforvridende.
>
> Arbejdsmarkedsrådet bedes vurdere hvorvidt aftalerne mellem Farum og en række virksomheder er, og har været, i overensstemmelse med lovgivningen.
>
> Må vi foreslå at Arbejdsmarkedsrådet undersøger MilCom, AMI, Plast Print, Tjellesen, Mateeh, Tolieo, Chriseo, Bifo-Pet, Pussycat, Jydsk Rengøring A/S, Poul Willumsen, Johnsen Industri, Elite Plast, Vagner Plast og ARBI-Skum."

I kommunens høringssvar af 3. august 2001 til Arbejdsmarkedsrådet hed det bl.a.:[2]

[1] 109-3
[2] 109-2

”Indledningsvist skal bemærkes, at Landsorganisationen af Arbejdsledige senest ved skrivelse af 7. maj d.å. har rejst det tilsvarende spørgsmål overfor Konkurrence Styrelsen, der efter indhentelse af en udtalelse i sagens anledning fra Farum Kommune ved skrivelse af 6. juli då. har meddelt Landsorganisationen af Arbejdsledige, at det følger af konkurrencelovens § 2, stk. 2, at Konkurrence Styrelsen ikke har mulighed for at gribe ind i Forhold til Farum Kommunes foranstaltninger i henhold til lovgivningen. Som bilag vedlægges korrespondancen herom.

Det skal herudover oplyses, at Farum Kommune, Produktionshuset p. t. har følgende grupper beskæftiget:

1. Aktiverede kontanthjælpsmodtagere i medfør af lov om aktiv socialpolitik § 16.2.3. dvs. ledige personer, der vanskeligt kan opnå beskæftigelse på almindelige arbejdsmarkedsmæssige vilkår, og som aflønnes med den kontanthjælp, de er berettigede til (dog minimum kr. 33,57 pr. time), samt et beskæftigelsestillæg på kr. 11.20 pr. time. Herudover kan der bevilliges en godtgørelse på kr. 1.500,00 pr. måned til dækning af udgifter til arbejdstøj, transport mv.
2. Personer under revalidering i medfør af lov om aktiv socialpolitik § 46-49. Der foretages enten arbejdsprøvning (47.2.1.) af personer med begrænsninger i arbejdsevnen, og hvor der er behov for en vurdering af, hvorvidt de pågældende kan optrænes til at kunne udføre et givent arbejde. (Dette er kun af kortere varighed). Aflønnes med den kontanthjælp, de pågældende er berettigede til. Herudover finder der arbejdsoptræning sted (47.2.4.) af personer med behov for arbejdstræning med henblik på opnåelse af beskæftigelse ved ordinært arbejde. Aflønnes med minimum den mindste overenskomstmæssige løn.
3. Personer i fleksjob i medfør af lov om aktiv socialpolitik § 70-71, dvs. personer med varige begrænsninger i arbejdsevnen. Aflønning sker efter gældende overenskomst.
4. Dagpengemodtagere i jobtræning i medfør af lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik, d.v.s. personer, der henvises fra Arbejdsformidlingen. Aflønning sker efter gældende overenskomst, dog max. kr. 94,28 pr. time.

I ovennævnte situationer og i de tilfælde, hvor Produktionshuset samarbejder ned private virksomheder om individuel jobtræning, og hvor der eventuelt gives løntilskud, skal det oplyses, Farum Kommune påser, at lovgivningens bestemmelser, herunder motiverne til de enkelte love overholdes, og at der under ingen omstændigheder kan blive tale om et konkurrenceforvridende element.

Det drejer sig om såkaldte “marginale” arbejdspladser, hvor produktionen kun omfatter arbejde, der ellers ikke ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde. og således at produktionen og afsætningen af produkterne udelukkende finder sted, såfremt produktionen er nødvendig for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige, afsætningen er en naturlig følge af produktionen, og afsætningen sker på markedsvilkår. Det skal herved specielt bemærkes, at de private firmaer på ingen måde får arbejdet udført gratis, men selv bidrager til

betalingen af lønudgifterne, ligesom det er Farum Kommunes bestemte opfattelse, at der ikke i vores samarbejdstilfælde er tale om, at en fortrængning af anden produktion fra private virksomheder finder sted.

Dette sidste underbygges af det faktum, at Farum Kommune aldrig har modtaget en klage fra en privat virksomhed om konkurrenceforvridende produktion - hverken fra den produktion, der finder sted i Produktionshuset. eller den produktion, der finder sted i de private virksomheder, der samarbejdes med."

Arbejdsmarkedsrådet besvarede herefter klagen den 9. oktober 2001:[1]

"Ved brev af 8. juni 2001 har Landsorganisationen af Arbejdsledige anmodet Arbejdsmarkedsrådet for Frederiksborg Amt at vurdere, hvorvidt Produktionshuset i Farum kan siges at udføre konkurrenceforvridende virksomhed.

Endvidere forespørger organisationen om det arbejde, de "tvangsaktiverede" udfører, er arbejde, der ellers ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde.

Organisationen har i forbindelse med sin henvendelse bedt Arbejdsmarkedsrådet om at vurdere en lang række enkeltaftaler, som Farum Kommune måtte have med forskellige virksomheder med henblik på om disse er i overensstemmelse med lovgivningen.

Klagen må anses for en gennerel klage over kommunens aktivering, som på ingen punkter er nærmere uddybet.

Indledningsvis bemærkes, at Landsorganisationen i sine tidligere henvendelser har anmodet Arbejdsmarkedsrådet om at tage stilling til om arbejde i individuel jobtræning ikke burde aflønnes som ordinært arbejde. Arbejdsmarkedsrådet har afvist at behandle dette spørgsmål, i det dette ses at være et politisk spørgsmål gående på indholdet af en gældende lovgivning omkring aflønning i individuel jobtræning, som det ligger uden for Rådets opgaver at tage stilling til.

Arbejdsmarkedsrådet er alene en klageinstans i sager vedrørende klager over konkurrenceforvridende virksomhed og ikke et organ, der i øvrigt har til opgave af egen drift at undersøge kommunale projekter, der har til formål at aktivere ledige.

Arbejdsmarkedsrådets sekretariat har til brug for behandlingen af den rejste klage i Rådets varslings- og klageudvalg hørt Farum Kommune over henvendelsen af 8. juni 2001.

Af kommunens høringssvar fremgår, at Produktionshuset i det omfang der samarbejdes med private virksomheder om individuel jobtræning følger den gældende

[1] 162-28,f1,b164

lovgivning herunder også de motiver, der ligger til baggrund for denne lovgivning.

Det bemærkes, at individuel jobtræning, hvilket også fremgår af lovgivningen, alene anvendes på personer, der vanskeligt umiddelbart kan opnå beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked, det vil sige personer, der ikke umiddelbart vil kunne henvises til ordinært arbejde eller ordinær jobtræning.

Kommunen har gjort rede for aflønningen af disse ledige, og aflønningen ses at være i overensstemmelse med den gældende lovgivning herom.

I Produktionshuset udføres produktion, hvilket også er nævnt i klagen. Denne produktion og afsætningen af produktionen sker udelukkende med henblik på at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige og afsætningen sker angiveligt på gældende markedsvilkår.

Der er tale om marginale arbejdspladser, og det konkrete udførte arbejde ses ikke af de involverede virksomheder at ville blive udbudt som ordinært arbejde uden for projektet. Virksomhederne betaler for den udførte produktion og får således ikke udført arbejdet gratis.

Kommunen bemærker endeligt, at ingen anden eventuelt konkurrerende privat virksomhed har klaget over denne produktion og fundet denne konkurrenceforvridende.

Sekretariatet har ikke, som også nævnt i tidligere besvarelser fra Arbejdsmarkedsrådet, fundet det som værende Rådets opgave at være en selvstændig undersøgelsesmyndighed i aftaler mellem en kommune og en privat virksomhed. Landsorganisationen må i givet fald selv fremskaffe sådanne aftaler, og i givet fald rejse konkrete sager, såfremt organisationen finder belæg for sådant.

Afgørelse:

Arbejdsmarkedsrådet (Varslings- og klageudvalget) har på møde i udvalget d. 20. september 2001 behandlet den rejste klage.
Udvalget finder ikke, at den produktion, der udføres i Produktionshuset, efter det i sagen oplyste, kan siges at være konkurrenceforvridende, jf. § 120 i bekendtgørelse om en aktiv arbejdsmarkedsindsats.

Produktionen ses alene at være tilrettelagt for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige, herunder gøre dem i stand til efterfølgende at overtage ordinært arbejde på det almindelige arbejdsmarked eller komme i ordinær jobtræning på samme. Herunder har udvalget bemærket sig, at der alene er tale om en "marginalproduktion".

Virksomhederne, der måtte aftage den givne produktion, ses at betale for denne (efter det af kommunen oplyste på gældende markedsvilkår) og kan, når henses til

produktionens omfang næppe siges at opnå konkurrencefordele i forhold til eventuelle konkurrenter. Der har da heller ikke været klager over samme.

Når henses til selve udførelsen af arbejdet (produktionen) beliggende i kommunalt regi, ses dette ikke umiddelbart at ville blive udført uden tilskud, når henses også til den kreds af ledige, der udfører dette, jf. § 119 i ovennævnte bekendtgørelse.

Udvalget har også bemærket sig, at arbejdet ofte udføres kombineret med andre aktiviteter, eksempelvis sprogundervisning, og således indgår i et samlet hele, der alene har til hensigt at gøre den enkelte ledige i stand til at blive "selvhjulpen" på arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedsrådets afgørelse er endelig og kan, jf. § 230, stk. 2 i bekendtgørelse om en aktiv arbejdsmarkedsindsats, ikke indbringes for anden administrativ myndighed."

Som nævnt i kommunens høringssvar af 3. august 2001 havde Konkurrencestyrelsen den 6. juli 2001 besvaret en klage fra LA, der den 7. maj 2001 efter at have redegjort for klage til ombudsmanden bl.a. skrev:[1]

"For **Konkurrencestyrelsen er det imidlertid interessant** at finde ud af, om det giver ulige konkurrencevilkår for de andre virksomheder, som ikke anvender aktiverede som arbejdskraft, når et privat firma fra Produktionshuset i Farum Kommune hyrer arbejdskraft fra den ene dag til den anden, tilsyneladende uden at betale fuld løn og hvad der ellers hører til af arbejdsgivermæssige forpligtelser. Praksis omkring de private firmaers brug af aktiverede er således, at de aktiverede dels i selve Produktionshuset udfører pakkearbejde for private firmaer og dels bliver kørt ud til de pågældende virksomheder, hvor de aktiverede ved siden af de ordinært ansatte udfører præcis samme arbejde. Førhen har det været sådan, at man på virksomhederne indrettede særlige lokaler for de aktiverede, for netop ikke at komme på tværs af gældende regler.

Det kan naturligvis forholde sig sådan, at de private firmaer, der benytter aktiverede som arbejdskraft, betaler fuld løn til kommunen for arbejdsudførelsen. Hvis det er tilfældet, konkurrerer de vel på lige vilkår, bortset fra at de ikke skal søge arbejdskraft gennem annoncer eller lign., men altså blot kan kontakte kommunen. Det har som nævnt ikke været muligt for os, og foreløbig heller ikke for Ombudsmanden, at få indsigt i de økonomiske aftaler, der kunne opklare om forholdene omkring Produktionshuset i Farum Kommune er konkurrenceforvridende."

Af kommunens udtalelse af 13. juni 2001 til Konkurrencestyrelsen fremgik bl.a.:[2]

[1] 250-9,f1,b14
[2] 250-9,f1,b15

”Det skal samtidig bemærkes, at det arbejde, der udføres gennem Produktionshuset i al væsentlighed sker i kommunens egne lokaler i Produktionshuset. Kun undtagelsesvis, og hvor det sker af praktiske årsager, foretages arbejdet hos private virksomheder, alt i overensstemmelse med reglerne i lov om aktiv socialpolitik.

Der er således på ingen måde tale om at nogen del af arbejdskraften i Produktionshuset er forbeholdt bestemte typer af virksomheder eller virksomheder i bestemte lokaliteter.

Afslutningsvis skal vi bemærke, at vi aldrig har modtaget klager fra private virksomheder om konkurrenceforvridende arbejde i Produktionshuset.”

Konkurrencestyrelsen svarede herefter den 6. juli 2001 LA:[1]

”Landsorganisationen anmodede den 7. maj 2001 Konkurrencestyrelsen om at vurdere, om det er konkurrenceforvridende, når Farum Kommune, Produktionshuset, anvender aktiverede til at udføre ordinært arbejde for kontanthjælp.

Konkurrencestyrelsen har derfor indhentet en udtalelse fra Farum Kommune, der vedlægges.

Det fremgår af udtalelsen, at arbejdet i Produktionshuset sker i overensstemmelse med lov om aktiv socialpolitik, der pålægger kommunen at sikre beskæftigelse til ledige.

Det følger derfor af konkurrencelovens § 2. stk. 2, at Konkurrencestyrelsen ikke har mulighed for at gribe ind i forhold til kommunens foranstaltninger i henhold til lovgivningen.”

Konkurrencelovens formål og anvendelsesområde er beskrevet i lovens kapitel 1. Det hedder bl.a.:

”**§ 2.** Loven omfatter enhver form for erhvervsvirksomhed samt støtte ved hjælp af offentlige midler til erhvervsvirksomhed.

Stk. 2. Reglerne i kapitel 2 og 3 gælder ikke, hvis en konkurrencebegrænsning er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering. En konkurrencebegrænsning, som er fastsat af en kommunalbestyrelse, er kun en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering, når konkurrencebegrænsningen er nødvendig for, at kommunalbestyrelsen kan opfylde de opgaver, den er pålagt i henhold til lovgivning.
…”

[1] 250-9,f1,b3

De nævnte kapitler 2 og 3 vedrører bestemmelser om "Forbud mod visse konkurrencebegrænsende aftaler" og "Misbrug af dominerende stilling".[1]

Kommunen havde til Konkurrencestyrelsen bl.a. medsendt kopi af brev af 14. maj 2001 fra formanden for Arbejdsmarkedsrådet, Lissi Gyldendahl Pedersen, til Svend J. Christensen og Kenneth Soldahl, Milcom A/S, med følgende indhold:[2]

> "Først tak for sidst for et behageligt møde på jeres virksomhed i sidste måned, hvor jeg deltog sammen med Ole Hammer jurist i Rådssekretariatet og Lars Bjerregaard Farum kommune.
>
> Der har både forud for mødet og efterfølgende været en del presseomtale af den kommunale aktivering i Farum Kommune, hvor Erling Frederiksen Landsorganisationen af Arbejdsledige (LA), har kritiseret Farum kommunes aktiveringspolitik.
> Erling Frederiksens organisation arbejder for, at kontanthjælpsmodtagere ikke skal aktiveres, og dem der ønsker det skal have ordinær løn (Formålet i LA).
>
> Ole Hammer og jeg blev af Lars Bjerregaard orienteret om, hvordan Farum kommune griber aktiveringen af kontanthjælpsmodtagere an i kommunen og det samarbejde der foregår med de private virksomheder.
>
> Som jeg forstod, laver Produktionshuset i Farum kommune forskellig produktion, og ind imellem i samarbejde med Milcom, særligt tilrettelagte aktiverende forløb for de ledige kontanthjælpsmodtagere, hvor de er i arbejdspraktik i forbindelse med deres aktiveringsforløb.
>
> Dette anser jeg umiddelbart for at være i overensstemmelse med Sociallovgivningen og intentionerne med denne."

[1] Citeret fra lovbekendtgørelse nr. 972 af 13. august 2010 med uændret formulering i stk. 2 siden den oprindelige konkurrencelov, lov 384 af 10. juni 1997. Lovens § 2, stk. 1, havde oprindeligt formuleringen "Loven omfatter enhver form for erhvervsvirksomhed." Tilføjelsen "samt støtte ved hjælp af offentlige midler til erhvervsvirksomhed." skete ved lov nr. 416 af 31. maj 2000. Om kompetencen til at træffe afgørelse om, hvorvidt en konkurrencebegrænsning er omfattet af stk. 2, og om Konkurrencerådets muligheder for at rette henvendelse til myndigheden, henvises til lovens stk. 4 og 5. Se i øvrigt beretningens bilag 10 vedr. Folketingsåret 1992-1993 med omtale af lovforslag L 242, herunder om tilsynsrådets rolle vedr. støttens lovlighed (ad § 11a, stk. 2-3).

[2] 250-9,f1,b7

14.5.1.2. Efterforløb

Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt har efter undersøgelsesperioden den 2. juni 2006 truffet følgende afgørelse, der er medtaget ikke mindst for at vise de nugældende dokumentationskrav: [1]

> ”**Vedr. konkurrenceforvridende aktivitet i Farum Produktionshus.**
>
> Landsorganisationen af Arbejdsledige har ved brev af 2. februar 2006, modtaget i sekretariatet den 6. februar 2006 bedt Arbejdsmarkedsrådet om at vurdere hvorvidt det arbejde, som de tvangsaktiverede udfører i Farum Produktionshus er i overensstemmelse med lovgivningens mål og intentioner. Hvorvidt aktiviteterne i Produktionshuset er konkurrenceforvridende. Herunder om der foreligger tilfredsstillende beregningskalkuler for tvangsarbejdet i forhold til tidsforbruget og markedspriserne.
>
> Sekretariatet har den 9. maj 2006 modtaget Farum Kommunes udtalelse af 5. maj 2006 vedrørende klage over konkurrenceforvridende aktiviteter i Produktionshuset.
>
> Af kommunens udtalelse af 5. maj 2006 fremgår det bl.a., ”at kommunen ikke har arkiveret hverken tidsstudier eller kalkuler, og kan derfor ikke fremvise dokumentation for Arbejdsmarkedsrådet”, men kan oplyse, at ”processen omkring produktion og afsætning af produkter i forbindelse med projektet foregår på følgende måde:
>
> Ved en henvendelse fra en privat virksomhed om en konkret opgave foretager den daglige ledelse af projektet et tidsstudium samt en kalkule for den pågældende opgave. Formålet med denne kalkule er at sørge for, at arbejdet udføres til en pris, der er over mindstelønnen på området. Kalkulen er en simpel lønberegning ud fra tidsstudiet.”
> Farum kommune oplyser samtidig om, ”at man i overensstemmelse med Arbejdsmarkedsstyrelsens vejledning nr. 9066 af 11. januar 2005 om afsætning af produktion i forbindelse med kommunens særligt tilrettelagte projekter for ledige fremover vil anvende de anbefalede kalkulationsregler i kommunens beskæftigelsesprojekt.
>
> Arbejdsmarkedsrådet (Klage- og Varslingsudvalget) har på møde i Udvalget den 16. maj 2006 behandlet jeres sag.
> Det fremgår af Arbejdsmarkedsstyrelsens vejledning nr. 9066 af 11. januar 2005[2] om afsætning af produktion i forbindelse med kommunens særligt tilrettelagte projekter kapitel 1.6., at ”når der rejses spørgsmål om konkurrenceforvridning i forbindelse med et konkret aktiveringsprojekt, er det den kommune, der har etableret projektet/aktiviteten, som skal dokumentere, at der ikke er tale om

[1] 106-5,f2
[2] 727-1

konkurrenceforvridning. Der er ikke fastsat krav til, hvordan dokumentationspligten skal opfyldes, men kommunen skal kunne sandsynliggøre, at aktiviteterne ikke er konkurrenceforvridende. I forbindelse med afsætning af produkter vil dette sige, at kommunen skal kunne dokumentere, at afsætningen sker på markedsvilkår og uden noget støtteelement."

Farum Kommune ses ikke at kunne dokumentere, at der ikke er tale om konkurrenceforvridning i forbindelse med aktiviteter i Produktionshuset. Farum Kommune kan således ikke dokumentere at den af kommunen iværksatte produktion er i overensstemmelse med reglerne i § 71 i bekendtgørelse nr. 1099 af 18/11/2005 om en aktiv beskæftigelsesindsats og dermed at projektet holder sig inden for lovens rammer."

Forpligtelse til dokumentation blev indført efter undersøgelsesperioden. Her havde bl.a. en sag om aktiveredes samling af kaffekander givet anledning til megen debat (Bodum-sagen).

Nyhedsbrevet 3F skrev den 12. juni 2006 under overskriften "Farums aktivering af ledige kendt ulovlig":[1]

"- Jeg forventer, at aktiveringsprojektet bliver lukket, indtil Farum Kommune kan dokumentere, at man følger loven. Der er ikke nogen undskyldning for ikke at følge reglerne og dokumentere, at man producerer på markedsvilkår, siger Niels Rasmussen, der er sekretariatschef i Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt.

Han henviser til, at reglerne for aktivering har været kendt længe, men oplyser samtidig, at Arbejdsmarkedsrådet ikke har hjemmel til at kontrollere, om Farum Kommune overholder loven fremover.
…

… på baggrund af sagen oplyser Farum Kommune til Arbejdsmarkedsrådet, at man fremover vil leve op til reglerne.
…

Hos Landsorganisationen af Arbejdsledige er formand Erling Frederiksen glad for, at organisationen har fået medhold efter næsten ti års kritik af Farums aktiveringsfabrik.

- Men sagen får næppe de store konsekvenser, og jeg frygter, at aktiveringen i Farum bare kører videre, ligesom det er sket flere andre steder efter klagesager, siger Erling Frederiksen.

I 3F deler arbejdsmarkedspolitisk sekretær Poul Hansen LA-formandens bekymring.

[1] http://forsiden.3f.dk/article/20060612/LONARB/60612012.

- Afgørelsen om Farum burde mane til eftertanke i mange kommuner. Farum har opfundet aktiveringsfabrikkerne, og mange kommuner har valfartet til Farum for at se og lære af forholdene i Produktionshuset. Nu viser det sig, at de har kunnet lære en masse om, hvordan man ikke skal gøre, siger Poul Hansen.

- Der er desværre mere end 20 kommuner, der er blevet afsløret i konkurrenceforvridende aktiveringer de seneste tre år. Det har ramt almindelige arbejdspladser, og samtidig har jeg meget svært ved at se, hvad ledige har ud af at blive sat til at putte fuglefrø og andre produkter i poser. Det er ikke den slags opkvalificering, arbejdsmarkedet skriger på, fortsætter han."

14.5.1.3. Forklaringer

Vidnet Niels Rasmussen har forklaret,[1]

"at han er uddannet cand. polit. Han har været ansat i Arbejdsformidlingen siden 1987. Siden 1994 har han været sekretariatschef for Arbejdsmarkedsrådet. Stillingen er en fuldtidsstilling. For nogle måneder siden blev han udnævnt til regionschef.

Arbejdsmarkedsrådet er et politisk organ, som repræsenterer arbejdsmarkedets parter og kommunerne, og der er en lige fordeling mellem repræsentanter for LO, DA og kommunerne. Arbejdsmarkedsrådets overordnede rolle vedrører styring af beskæftigelsesindsatsen, og her fungerer de som en slags bestyrelse for Arbejdsformidlingen. Rådet beskæftiger sig derudover med klagesager over konkrete beskæftigelsesprojekter iværksat af kommuner og arbejdsformidlingen. Derudover er Arbejdsmarkedsrådet klageinstans i sager om konkurrenceforvridning.[2] I 1991 skulle Arbejdsmarkedsnævnet efter den dagældende lov forhåndsgodkende

[1] 316-123

[2] Niels Rasmussen har efter forespørgsel i mail af 16. november 2010 oplyst: "Jeg vurderer, at jeg med bemærkningen "Rådet beskæftiger sig derudover med klagesager over konkrete beskæftigelsesprojekter iværksat af kommuner og arbejdsformidlingen. Derudover er Arbejdsmarkedsrådet klageinstans i sager om konkurrenceforvridning." har taget udgangspunkt i, at Rådet havde forskellige opgaver i forhold til henholdsvis dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere. Arbejdsformidlingen havde ansvaret for indsatsen for dagpengemodtagerne, og som en slags bestyrelse havde rådet derfor et større ansvar for indsatsen for dagpengemodtagerne. Rådet skulle f.eks. forholde sig til individuelle klager over den aktivering, de ledige var blevet sat i. Kommunerne havde ansvaret for indsatsen for kontanthjælpsmodtagerne, og her havde Rådet alene en opgave som klageinstans i forhold til konkurrenceforvridning. Når jeg i denne forbindelse taler om projekter iværksat af kommuner, skal der igen skelnes mellem om projektet omfattede såvel dagpengemodtagere som kontanthjælpsmodtagere. I forhold til dagpengemodtagerne var Rådets opgave både at forholde sig til klager over projektets indhold i forhold til den lediges behov som klager over konkurrenceforvridning. I forhold til kontanthjælpsmodtagere skulle rådet alene forhold sig til klager over konkurrenceforvridning. Vurderingen af, om der var tale om konkurrenceforvridning, var uafhængig af, om deltagerne i projektet var dagpenge- eller kontanthjælpsmodtagere. Det Rådet forholdt sig til var, om ansættelse af ledige med tilskud, gav virksomheden en konkurrencefordel i forhold til andre virksomheder. I spørgsmål om konkurrenceforvridning var det rådets vurdering, at man ikke både kunne fungere som "rådgiver" og klageinstans. Rådet afviste derfor at "godkende" projekter på forhånd." (587-4).

beskæftigelsesprojekter. Arbejdsmarkedsrådet er derimod alene klageinstans, om end denne afgrænsning havde en lidt bredere formulering indtil 1994.

Foreholdt Arbejdsmarkedsnævnets projektgodkendelse i brev af 27. juli 1987 til Farum Kommune[1] forklarede vidnet, at han startede i 1987 og først fik ansvar for denne type sager fra 2000. Ham bekendt så Arbejdsmarkedsnævnet på om målgruppens behov blev imødekommet, om der skete lønpres, og om der opstod konkurrenceforvridning. Efter 1. januar 1991 krævedes ingen forhåndsgodkendelse, og det nye Arbejdsmarkedsråd hverken skulle eller kunne forhåndsgodkende. Det betød, at hvis Arbejdsmarkedsrådet fik en henvendelse om en sådan godkendelse, ville man afvise at behandle spørgsmålet, fordi de var en klageinstans. De kunne jo ikke først godkende et projekt og derefter underkende det i en klagesag. Adspurgt om, hvorvidt en godkendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet fortsat kunne have betydning efter 1. januar 1991, forklarede vidnet, at det var et konkret projekt, der var godkendt, og meget kunne have ændret sig. Kravene til kommunernes projekter er dog de samme.

Adspurgt om klagesagsbehandlingen generelt, forklarede vidnet, at Arbejdsmarkedsrådet foretager høring af parterne, der skulle afgive en skriftlig redegørelse om sagens punkter, der så danner grundlag for rådets behandling.

Foreholdt afgørelse i brev af 11. april 2000 til Landsorganisationen af Arbejdsledige[2] forklarede vidnet, at de i denne sag ikke partshørte Farum Kommune, idet klagen gik på hele beskæftigelsesindsatsen i Danmark som sådan og ikke et konkret forhold. Derfor blev sagen afvist. De brugte meget tid på Landsorganisationen af Arbejdsledige, der søgte om aktindsigt etc., og der var også klager over andre kommuner.

Foreholdt afgørelse i brev af 24. august 2000 til Landsorganisationen af Arbejdsledige[3] forklarede vidnet, at de heller ikke her foretog partshøring af Farum Kommune, idet der stadig var tale om en generel klage af politisk karakter. Sagen har været rådsbehandlet, men kun i det såkaldte "varslings- og klageudvalg" med 7 medlemmer.

Foreholdt afgørelse i brev af 14. november 2000 til Landsorganisationen af Arbejdsledige[4] forklarede vidnet, at Arbejdsmarkedsrådet fortsat ikke mente, at Landsorganisationen af Arbejdsledige var part. Det var de parter, der direkte var involveret i projektet, der skulle høres. Han mente ikke, at Landsorganisationen havde partsstatus.

Foreholdt afgørelse i brev af 9. oktober 2001 til Landsorganisationen af Arbejdsledige[5] forklarede vidnet, at Arbejdsmarkedsstyrelsen siden forrige af-

[1] 286-6,b20
[2] 106-4
[3] 107-2
[4] 108-4,
[5] 109-1,b2-7

gørelse havde anerkendt Landsorganisationen af Arbejdsledige som klageberettiget part.

Foreholdt Farum Kommunes udtalelse af 13. august 2001[1] og adspurgt om hvorvidt der skete kontrol af kommunens oplysninger, forklarede vidnet, at inden afgørelsen blev truffet, havde rådets formand og den juridiske konsulent besøgt Produktionshuset. Der var ingen klager fra andre private virksomheder om, at de mente sig udsat for konkurrenceforvridning. SiD havde tilkendegivet, at de ikke havde problemer med projektet. Arbejdsmarkedsrådet tillægger det stor vægt, hvis arbejdsmarkedets parter er enige om at acceptere et projekt. Så skal der mere til, før det bliver underkendt. Arbejdsmarkedets parter forudsættes at have afklaret deres holdning med deres bagland om evt. problemer.

Adspurgt om myndighedsafgrænsningen mellem Arbejdsmarkedsrådet og tilsynsrådet og det Sociale Ankenævn forklarede vidnet, at det nok altid har været Arbejdsmarkedsrådets opfattelse, at hvis tilsynsrådet var kompetent, måtte det i første række være tilsynsrådet, der behandlede en sag. Tilsynsrådets opgave var at påse, om tingene lå inden for kommunalfuldmagten. Arbejdsmarkedsrådet havde i flere tilfælde afvist klagesager og henvist klageren til tilsynsrådet. Arbejdsmarkedsrådet forholder sig til dagpengeområdet og den Sociale Ankestyrelse til kontanthjælpsområdet. Her har der aldrig været tvivl om kompetenceafgrænsningen.
…

Adspurgt af kommissionen om Arbejdsmarkedsrådet har behandlet andre sager end de modtagne, der vedrører Farum Kommune i undersøgelsesperioden, forklarede vidnet, at det mener han ikke."

Vidnet John Gilbert Nielsen har forklaret:[2]

"Adspurgt om Arbejdsmarkedsrådets rolle forklarede vidnet, at det er rigtigt, at der foreligger en gammel godkendelse fra Arbejdsmarkedsrådet, der også er klageinstans. Der er i vidnets tid klaget to gange over produktionen, men i begge tilfælde afviste Arbejdsmarkedsrådet klagerne. Der var også en klage til Konkurrencestyrelsen, hvor klageren heller ikke fik medhold."

Vidnet Erling Frederiksen har forklaret:[3]

"Foreholdt afgørelse i brev af 9. oktober 2001 til LA[4] sammenholdt med Farum Kommunes udtalelse af 13. august 2001[5] og adspurgt om hvorfor de klagede over, at der skete konkurrenceforvridning, forklarede vidnet, at grundlaget var, at de

[1] 109-2
[2] 316-119
[3] 316-126
[4] 109-1,b2-7
[5] 109-2

havde en fornemmelse af, at virksomhederne fik en form for støtte ved, at de mundtlige aftaler var baseret på en underpris. Tolico var f.eks. i Enhedslistens Avis citeret for, at de ikke ville ansætte nogen, men gjorde det på den måde, fordi det var billigere.

Arbejdsmarkedsrådet havde i en tilsvarende sag fra en virksomhed i Frederiksværk givet LA 100 % medhold i, at der forelå konkurrenceforvridning. Sagen drejede sig om pakning af rawlplugs. Derfor var det oplagt, at der også måtte være noget galt i Farum. Landsorganisationen kunne i hvert fald ikke se forskel på de to sager.

Foreholdt kommunens angivelse af, at der ikke var klaget over konkurrenceforvridning fra andre virksomheder, forklarede vidnet, at Arbejdsmarkedsrådet næppe havde undersøgt, hvordan produktionen blev tilrettelagt, og om det kommunen skrev faktisk passede. Formanden for rådet havde været på charmebesøg i Produktionshuset og udtalte til Frederiksborg Amtsavis, hvor godt det var, og rådet var sammensat af repræsentanter for interesseorganisationer. Der er stor forskel fra region til region på hvilken holdning interesseorganisationerne indtager. LA burde også være spurgt. Det var ikke en uvildig sagsbehandling.

Med hensyn til at der ikke blev klaget fra andre virksomheder over konkurrenceforvridning, er det vidnets indtryk, at man i det private erhvervsliv ikke klager over hinanden eller ikke tør klage. F.eks. kender han til et tilfælde fra Herning-området, hvor nogle ledige pakkede søm og skruer. En person, der var fra en konkurrerende virksomhed og som stod frem i medierne og forklarede, at det var konkurrenceforvridende, har ingen virksomhed i dag, selvom han ikke kan sige, at det er derfor. Der er en sammenkædning af interesser i erhvervslivet. LA er for så vidt ligeglad med, om det er konkurrenceforvridning, men da det er LA's eneste mulighed for at klage, så er det den klagemulighed, man bruger."

Vidnet Flemming Oppfeldt har forklaret:[1]

"Foreholdt vidnet Niels Rasmussens forklaring[2] forklarede vidnet, at han i Arbejdsmarkedsrådet sammen med Lars Løkke Rasmussen foreslog straksaktivering af alle ledige, men de blev stemt ned. Der var ingen tvivl om, at det i Arbejdsmarkedsrådet blev opfattet som en kritik, da de i Farum ubestridt havde gode resultater med straksaktivering."

Vidnet Steen Johansson har forklaret:[3]

"Foreholdt Arbejdsmarkedsrådets afgørelse i brev af 23. juni 1993 til SiD[4] forklarede vidnet, at den sag omhandlede, hvilke typer arbejde der kunne udføres,

[1] 316-222
[2] 316-123,b4 nederst og b5, sidste afsnit.
[3] 316-125
[4] 218-2,b4-5

”som ellers ikke ville blive udført”. I dette tilfælde var det flisebelægning i Hovedgaden.”

14.5.1.4. Sammenfatning og vurdering

Efter den retlige ramme for Arbejdsmarkedsrådets virksomhed sammenholdt med vidnet Niels Rasmussens forklaring lægger kommissionen til grund, at Arbejdsmarkedsrådet har haft en overordnet koordinerende rolle vedrørende beskæftigelsesindsatsen og særlige opgaver vedrørende den statslige Arbejdsformidling.

Arbejdsmarkedsrådet skulle forholde sig til evt. konkurrenceforvridning ved beskæftigelsesprojekter, men opgaven var i øvrigt forskellig i forhold til henholdsvis dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere mv.

Ved beskæftigelsesprojekter iværksat af kommuner, skulle der således skelnes mellem dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere. I forhold til dagpengemodtagerne var Arbejdsmarkedsrådets opgave både at forholde sig til klager over projektets indhold i forhold til den lediges behov og klager over konkurrenceforvridning. I forhold til kontanthjælpsmodtagere skulle rådet alene forhold sig til klager over konkurrenceforvridning. Vurderingen af, om der var tale om konkurrenceforvridning, var uafhængig af, om deltagerne i projektet var dagpenge- eller kontanthjælpsmodtagere. Rådet forholdt sig til, om ansættelse af ledige med tilskud gav virksomheden en konkurrencefordel i forhold til andre virksomheder.

Arbejdsformidlingen havde ansvaret for dagpengemodtagerne. Arbejdsmarkedsrådet har f.eks. behandlet individuelle klager fra dagpengemodtagere over den aktivering, de ledige var blevet sat i. Kommunerne havde ansvaret for indsatsen for kontanthjælpsmodtagerne, og her havde Arbejdsmarkedsrådet alene en opgave som klageinstans i forhold til konkurrenceforvridning.

Det Sociale Nævn for Frederiksborg Amt (tidligere Det Sociale Ankenævn for Frederiksborg Amt) behandlede individuelle klager fra kontanthjælpsmodtagere mv. vedrørende aktivering.

Det kommunale tilsyn har i almindelighed haft tilsynsopgaven med kommunens virksomhed, ligesom kommunens revision også på dette område har haft en opgave suppleret af Rigsrevisionen i det omfang, staten har ydet refusion og tilskud. Der henvises til afsnit 14.2.5. om statsligt tilsyn på beskæftigelsesområdet.

Kommissionen har herefter i sin undersøgelse lagt til grund, at Arbejdsmarkedsrådet i forhold til kommunernes beskæftigelsesindsats vedrørende kontanthjælpsmodtagere mv. (alene) har haft en rolle som klageinstans vedrørende sager om konkurrenceforvridning.

Arbejdsmarkedsnævnet har efter de dagældende regler i 1987 godkendt et beskæftigelsesprojekt i Farum Kommune. Efter de beføjelser Arbejdsmarkedsrådet senere fik som klageinstans vedrørende konkurrenceforvridning afviste man at forhåndsgodkende beskæftigelsesprojekter ud fra den vurdering, at man ikke både kunne fungere som "rådgiver" og klageinstans.

Den retlige ramme har haft betydning for, at kommissionen alene har afhørt Arbejdsmarkedsrådets sekretariatschef og i øvrigt har koncentreret undersøgelsen om de faktiske forhold, herunder ved afhøring af nøglepersoner samt en række erhvervsdrivende, der har haft aktiverede i deres virksomhed eller fået opgaver udført i Produktionshuset.

Sammenfattende har et tilsyn ikke pligt til at behandle individuelle klager, men kan omvendt af egen drift rejse tilsynssager f.eks. efter avisomtale.[1] Et klageorgan har derimod pligt til at behandle individuelle klager, men kan ikke rejse sager af egen drift.

For Arbejdsmarkedsrådet som klageorgan har alene rådets overordnet koordinerende rolle vedrørende beskæftigelsesindsatsen dannet undtagelse fra dette udgangspunkt. Arbejdsmarkedsrådet skrev herom i afgørelsen af 9. oktober 2001:

> "Arbejdsmarkedsrådet er alene en klageinstans i sager vedrørende klager over konkurrenceforvridende virksomhed og ikke et organ, der i øvrigt har til opgave

[1] Eksempelvis rejste Statsforvaltningen Midtjylland i juli 2010 efter avisomtale på eget initiativ en tilsynssag i anledning af, at et kommunalt jobcenter angiveligt ikke ville godtage forklaring om, at en ledig skulle til sin mors begravelse som undskyldning for at flytte et informationsmøde. Statsforvaltningen konstaterede på baggrund af kommunens redegørelse, at kommunen havde taget skridt til at sikre afklaring af retsgrundlaget for jobcentrets adfærd i lignende situationer, og at kommunens ledelse havde truffet forholdsregler, der skulle sikre en både lovlig og smidig administration på området. Herefter sluttede sagen.

af egen drift at undersøge kommunale projekter, der har til formål at aktivere ledige."

Kritikken mod Arbejdsmarkedsrådet har rejst spørgsmål, om man blot ukritisk har lagt kommunens oplysninger til grund, og om man kunne og burde have gjort mere for at undersøge rigtigheden af kommunens oplysninger.

Kommissionen må efter sin undersøgelse lægge til grund, at der ikke er dokumenteret tilfælde af konkurrenceforvridning mv. og dermed forhold, som Arbejdsmarkedsrådet evt. kunne have afdækket som klageorgan. I denne forbindelse bemærkes, at ingen erhvervsdrivende har påberåbt sig konkurrenceforvridning, og at Landsorganisationen af Arbejdsledige på de lediges vegne i høj grad har kæmpet for en anden dagsorden med de midler, der nu var, herunder klagemuligheden til Arbejdsmarkedsrådet.

Det generelle problem og dermed den mulige systemfejl består i, at der ikke har kunnet findes dokumentationsmateriale, der har gjort det muligt positivt at dokumentere, at beskæftigelses-indsatsen ikke kan have været konkurrenceforvridende. Dermed udsætter man sig for kritik.

Det illustreres ved Folketingets Ombudsmands undersøgelse af mundtlige produktionsaftaler, jf. redegørelsen af 27. maj 2002 behandlet i afsnit 14.3.2.5.2., hvor eksistensen af leveringssedler/enkeltkalkulationer til brug for månedsopgørelser og fakturering blev afdækket. Det var materiale indhentet efterfølgende netop for, at der kunne fremvises noget dokumentation, hvis der blev behov for det, under ombudsmandens undersøgelse. Herudover er det fundne ud over fakturaer i høj grad brudstykker i form af enkeltkalkulationer mv.

Som refereret i ombudsmandens redegørelse af 27. maj 2002 udtalte Indenrigsministeriet i afgørelsen af 21. august 2002 bl.a.:

"I medfør af officialprincippet påhviler det en forvaltningsmyndighed, herunder et tilsynsråd, at tilvejebringe et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag, forinden myndigheden træffer afgørelse i en sag. Tilsynsrådet vil i den forbindelse som regel skulle indhente en udtalelse fra kommunen, og tilsynsrådet vil normalt kunne lægge kommunens oplysninger om de faktiske forhold til grund.

Der henvises til Folketingets Ombudsmands beretning for 1993, side 119ff., og Carl Aage Nørgaard og Jens Garde, Forvaltningsret, Sagsbehandling, 1995, side 127."

Indenrigsministeriet lagde herefter kommunens oplysninger til grund om, at der alene forelå mundtlige aftaler mellem Farum Kommune og private firmaer om udførelse af arbejdsopgaver i Produktionshuset. Det forhold, at der faktisk forelå noget skriftligt materiale, og at kommunen må have vidst det, gav Ombudsmanden anledning til følgende konklusion:

> "Det må have stået Farum Kommune klart at oplysningerne var ufyldestgørende og for så vidt angår oplysningen om notatpligten, direkte vildledende.
>
> Jeg anser det forhold at Farum Kommune bibragte Landsorganisationen af Arbejdsledige, Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, Indenrigsministeriet og senest ombudsmandsinstitutionen det indtryk at der ikke fandtes noget skriftligt materiale i Farum Kommune om indholdet af de indgåede aftaler, for meget kritisabelt."

Spørgsmålet om, hvorvidt et klageorgan er henvist til blot ukritisk at lægge en kommunes oplysninger til grund, kan efter kommissionens opfattelse - i kort form - besvares benægtende. Der skal i alle tilfælde foretages en bevisvurdering med henblik på at fastlægge det faktum, der skal lægges til grund for en afgørelse. På baggrund af dette faktum sammenholdt med den retlige ramme må det herefter afgøres, om reglerne er overholdt, konkret reglerne om konkurrenceforvridning.

Der henvises i øvrigt til kommissionens overvejelser i afsnit 14.9. hvor kommissionen peger på muligheden for at anvende civilprocessens regler for bevisbedømmelse (i tillempet form) på det forvaltningsmæssige område, herunder om fravigelse af de almindelige bevisbyrderegler på konkret grundlag (processuel skadevirkning mv.), hvilket bør kunne ske uden lovændring, dvs. administrativt i form af f.eks. vejledning. [1]

Vedrørende efterforløbet henvises til den i afsnit 14.5.1.2. refererede afgørelse af 2. juni 2006 fra Arbejdsmarkedsrådet om produktionsaftaler efter udstedelsen af Beskæftigelsesministeriets "Vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommuners særligt tilrettelagte projekter for ledige", der er medtaget ikke mindst for at vise de nugældende dokumentationskrav. De nugældende regler er beskrevet i afsnit 14.2.4., Afsætning af produktion, og 14.2.5., Tilsyn og revision.

[1] Se også høringssvar fra ledende embedsmænd Indenrigsministeriet i beretningens bilag 1.4.2.3.

Der henvises i øvrigt til kommissionens bemærkninger i afsnit 14.9.

14.5.2. Arbejdsformidlingen

Samarbejdet mellem Arbejdsformidlingen i Hillerød og Farum Kommune har omfattet ansættelse af dagpengeberettigede ledige i jobtræning, individuel jobtræning eller puljejob.[1] Farum Kommune fik herunder tildelt kvotepladser (ansættelse af langtidsledige i kommunalt regi i 12 måneder).[2] Spørgsmål om, hvorvidt den ledige dagpengemodtager opfyldte kravene til at modtage tilbud om jobtræning og puljejob, samt spørgsmål vedrørende handlingsplaner henvistes til Arbejdsformidlingen i Hillerød.

Ifølge kommunens pjece "Serviceinformation Produktionshuset" fra 1997 er opgaven vedrørende dagpengemodtagere beskrevet således:[3]

> "DAGPENGEMODTAGERE
>
> SERVICEYDELSEN
>
> Placering af ledige dagpengemodtagere i jobtræning og puljejob i Farum Kommune.
>
> MÅL
>
> • Opfylde lovmæssige krav om at stille jobtrænings- og puljejobpladser til rådighed for ledige dagpengemodtagere.
>
> MÅL OPFYLDELSE
>
> Indenrigsministeriet udmelder hvert år en kvote jobtrænings- og puljejobpladser, som Farum Kommune har pligt til at stille til rådighed. Farum Kommune har kunnet fremskaffe det nødvendige antal pladser.
>
> INDFLYDELSESMULIGHEDER
>
> Jobtræning og puljejob etableres i samarbejde mellem Arbejdsformidlingen, den ledige og Farum Kommune på baggrund af en handlingsplan, der er udarbejdet af Arbejdsformidlingen og den ledige.

[1] 224-91. Med 1999 som eksempel i henhold til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.
[2] 224-89. I 2001 var jobtræningskvoten for dagpengemodtagere for Farum Kommune på 51 pladser.
[3] 224-22,b5

> Den ledige har under forløbet mulighed for, efter aftale med arbejdsstedet, at deltage i kurser."

På dette område har kritikken primært været rejst af Farum Kommunes politikere, navnlig Flemming Oppfeldt som formand for erhvervs- og beskæftigelsesudvalget (og som folketingsmedlem). Men kritikken gik begge veje.

Forholdet mellem Arbejdsformidlingen og Farum Kommune har således været præget af en vis rivalisering/konkurrence, idet kommunen hævdede at være langt bedre til at formidle arbejde end Arbejdsformidlingen (AF). Det kulminerede i 1995, hvor Farum Kommune som forsøgskommune ønskede at overtage arbejdsformidlingen for A-kassemedlemmer.

14.5.2.1. Overtagelse af Arbejdsformidlingen

Byrådet besluttede den 3. april 1995 under punktet "Kommunal arbejdsformidling for A-kassemedlemmer" at søge arbejdsministeren om tilladelse til frikommune-forsøg i perioden 1995-1999 efter de dagældende regler herom. Kommunens vilkår og forudsætninger for forsøget var opregnet i 10 punkter - ikke at forveksle med kommunens 10-punktsprogram, jf. afsnit 14.3.1.1.[1]

Forslaget havde forinden været behandlet i erhvervs- og beskæftigelsesudvalget den 9. marts 1995 og i økonomiudvalget den 3. april 1995.

I sagsfremstillingen i erhvervs- og beskæftigelsesudvalgets protokol 9. marts 1995 (pkt. 20) "Overtagelse af formidlingen af A-kassemedlemmer" anføres bl.a.:[2]

> "Sideløbende med at beskæftige de arbejdsløse ikke forsikrede, har vi haft et fornuftigt samarbejde med Arbejdsformidlingen.
>
> Dette samarbejde var mest effektivt under loven om arbejdstilbud. Grunden til dette var, at kommunen skulle ansætte langtidsledige, enten i den offentlige sektor eller i det private erhvervsliv. Farum Kommune havde dengang en anbringelsesprocent på ca. 40 % i det private erhvervsliv, hvor landsgennemsnittet var på ca. 18 %.

[1] 249-6,f1,b31
[2] 224-29,b32

> Gennem samarbejdet med Arbejdsformidlingen fik vi i december 94 overdraget 35 ledige med mere end 2 års ledighed. …
> I begyndelsen af februar 95 har vi fået lovning på 125 ledige, kun med 6-8 måneders ledighed bag sig.
> …
>
> Formanden for Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget foreslår på denne baggrund, at sagen fremsendes Byrådet med anbefaling af at: … [1]"

I et notat af 26. januar 1995 til udvalget om de overdragne 35 ledige var det opfattelsen, at mange flere ville være kommet tilbage på arbejdsmarkedet, hvis Farum Kommunes jobformidling på et langt tidligere tidspunkt i ledighedsperioden var kommet i kontakt med de ledige. Det hedder bl.a.: [2]

> "Ved fortsat samarbejde med Arbejdsformidlingen, vil det være fornuftigt, at kommunen får kontakt med dagpengemodtagere i starten af arbejdsløshedsperioden - hvilket fremmer muligheden for hurtigt at komme i gang igen.
>
> Det er indtrykket, at **Regeringens arbejdsmarkedsreform** bl.a. har vanskeliggjort jobplacering i det private erhvervsliv hvad angår rådighedsbegrebet.
>
> **Valgmulighederne** til de forskellige ordninger er helt overladt til de lediges ønsker og initiativer. Spørgsmålet er bl.a., om "man" kan afslå et konkret arbejdstilbud, for i stedet at vælge en overgangsydelse o. lign.?
> …
>
> Arbejdsformidlingen er placeret i Hillerød (tidligere eksisterede en afdeling i Birkerød).
>
> Mange jobsøgende og ligeledes firmaer i Farum føler, at Arbejdsformidlingen "ligger langt væk". Da lokalkendskab er af stor betydning for samarbejde såvel med jobsøgende som virksomheder, vil det etablerede samarbejde med Arbejdsformidlingen, som Farum Kommune er glad for, yderligere kunne styrkes og intensiveres til gavn for beskæftigelsen."

Efter protokollen fra byrådets møde den 3. april 1995 blev forslaget med enkelte ændringer vedtaget med følgende protokoltilførsel (pkt. 16):[3]

> "For forslaget med de vedtagne ændringer stemte 8 (V's byrådsgruppe). Imod stemte 4 (F's og A's byrådsgrupper).

---

[1] Herefter følger opregning af 10 punkter om vilkår for arbejdsformidlingen. Disse vilkår er gengivet i kommunens brev af 11. april 1995 som refereret nedenfor.
[2] 224-30,b169. Skrevet af jobkonsulent Helle Northeved.
[3] 224-29,b25

A's byrådsgruppe anbefaler, at Farum Kommune forhandler konstruktivt med Arbejdsformidlingen i Frederiksborg Amt om det udkast til aftale mellem Arbejdsformidlingen og Farum Kommune, som Arbejdsformidlingen har fremsendt den 15. marts 1995.

A's byrådsgruppe tager afstand fra tipunktsforslaget om at overflytte arbejdsformidlingssystemet til Farum Kommune. Forslaget er et uacceptabelt indgreb i de lediges rettigheder, det skaber ikke flere jobs, det er uegnet som forsøg, fordi det ikke kan fungere i en større skala, og det er udtryk for ren kommunal kassetænkning, hvor Farum Kommune på bekostning af andre prøver at profitere på den konjunkturstigning og det fald i ledigheden, som Regeringens politik har hjulpet kraftigt på vej."

Farum Byråd anmodede herefter ved brev af 11. april 1995 arbejdsministeren om tilladelse til at blive forsøgskommune efter den dagældende frikommune-ordning og overtage arbejdsformidlingen for forsikrede, hvilket arbejdsminister Jytte Andersen (S) afslog ved brev af 18. maj 1995.

I Farum Kommunes brev af 11. april 1995 hedder det:[1]

"**Kommunal arbejdsformidling for A-kassemedlemmer**

I 1986 besluttede Farum Byråd, at alle ledige på kontanthjælp skulle i arbejde, primært på det private arbejdsmarked.

I 1987 blev Produktionshuset åbnet med det formål, at ledige, som ikke var umiddelbart til rådighed for arbejdsmarkedet, skulle ansættes i Produktionshuset for at lære de nødvendige arbejdsrutiner, som skal til for at blive ansat i det private erhverv.

I 1990 vedtog Byrådet et program, hvori samarbejdsreglerne mellem Socialforvaltningen og Produktionshuset blev lagt i faste rammer.

Siden 1990 har samarbejdet mellem de to forvaltninger fungeret optimalt. Det har således været muligt at finde job til ledige bistandsmodtagere fra dag til dag.

Farum Kommune har endda til tider haft ledige job, men ingen bistandsmodtagere.

Som følge heraf har såvel udgifterne til kontanthjælp som til beskæftigelse været faldende. Denne tendens er blevet stadig tydeligere, og i 1994 og 1995 har antallet af ledige job med eller uden løntilskud været konstant stigende.

[1] 224-29,b18

Sideløbende med at beskæftige de arbejdsløse ikke-forsikrede har Farum Kommune haft et fornuftigt samarbejde med Arbejdsformidlingen.

Dette samarbejde var mest effektivt under loven om arbejdstilbud. Grunden til dette var, at Kommunen skulle ansætte langtidsledige, enten i den offentlige sektor eller i det private erhvervsliv. Farum Kommune havde dengang en anbringelsesprocent på ca. 40 % i det private erhvervsliv, hvor landsgennemsnittet var på ca. 18 %.

På denne baggrund har Farum Byråd den 3. april 1995 vedtaget at fremsende følgende forslag til Arbejdsministerens godkendelse:

1) Farum Kommune bliver forsøgskommune i en 5-årig periode 1995-1999, hvor målet er at nå den fulde beskæftigelse i 1997 og kunne holde den i resten af forsøgsperioden. Farum Kommune garanterer den fulde beskæftigelse for alle dagpengemodtagere senest 48 måneder efter Kommunens godkendelse som forsøgskommune, såvel som Kommunen garanterer opretholdelsen af den fulde beskæftigelse af alle ikke-forsikrede.

2) Arbejdsministeren anmodes om at overflytte AF-systemet til Farum Kommune samt medfølgende kommunens andel af Arbejdsmarkedsrådets ressourcer, skønsvis 30 millioner kroner. Et tilskud til Farums arbejdsmarkedsforanstaltninger, som falder i takt med, at de ledige kommer i arbejde.

3) Farum Kommune får den udøvende kompetence til at bringe de forsikrede ledige i arbejde. Dvs. at alle oplysninger fra AF-systemet og A-kasserne overflyttes til en lokal beskæftigelsesindsats. I tilknytning hertil oprettes lynformidling i Kommunen, som sikrer virksomhederne og de arbejdsløse 48-timers jobservice. Dvs. der må maks. gå 48 timer fra et job er ledigt til der er skabt en relevant kontakt til en ledig (såfremt der findes dagpengeforsikrede).

4) A-kasserne forpligtes til at samarbejde med forsøgskommunen og følge Kommunens anvisninger, når det drejer sig om opstramning af rådighedsreglerne i overensstemmelse med Farum Kommunes politik for fuld beskæftigelse i 1997.

5) Rådighedsreglerne i Farum går ud på, at enhver ledig på hvilket som helst tidspunkt forpligtes til at tage et relevant anvist arbejde, uddannelse eller behandling.

6) Overholdes rådighedsreglerne ikke, kan kassen lukkes og dagpengeretten dermed ophøre for en nærmere beskrevet karensperiode. Det er kommunen, der styrer kasselukningen.

7) Kommunen modtager til sin beskæftigelsesindsats 50 % af statens udgifter til A-kasserne for hver dagpengemodtager, der kommer i arbejde. Efter 1 års beskæftigelse falder tilskuddet for dagpengemodtageren til 25 % og efter to år ophører tilskuddet. Det er tanken, at forsøgsordningen skal afløses af en

kommunal forpligtigelse til at betale 50 % af de eventuelle fremtidige dagpengeudgifter.

8) Det lokale arbejdsmarkedsråd i Farum er Byrådets stående udvalg: Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

9) Den lokale arbejdsmarkedschef er chefen for Produktionshuset.

10) Farum Kommune vælger i samråd med den ledige den mest effektive voksen-efteruddannelse, som Kommunen og den ledige i samråd skønner relevant, dvs. når den skønnes at være det af både den ledige og arbejdsgiveren, eller når beskæftigelsen ligger indenfor det område, den ledige er uddannet i eller tidligere har været ansat i.[1]

Arbejdsminister Jytte Andersen (S) svarede således den 18. maj 1995:[2]

"Kære Peter Brixtofte

Tak for brevet med Farum Byråds forslag til at blive forsøgskommune og overtage arbejdsformidlingen for forsikrede.

Jeg synes, det er positivt med nytænkning inden for arbejdsmarkedspolitikken, der som politikområde aldrig må blive stationært og stift, men konstant skal have den nødvendige fleksibilitet for at følge med den samfundsmæssige og økonomiske udvikling. Det er jeg naturligvis opmærksom på, så derfor er og bliver der også hele tiden taget initiativer, som skal sikre den nødvendige dynamik i arbejdsmarkedspolitikken.

Jeg synes imidlertid ikke, at den rigtige fremgangsmåde er at overlade hele formidlingsansvaret og store dele af kompetencen inden for forsikringsområdet til en kommune, heller ikke som et forsøg. Væsentlige ændringer i dagpenge- og formidlingssystemet bør overvejes og drøftes grundigt, idet det samtidig er vigtigt at overveje hensigtsmæssigheden af at gennemføre en række væsentlige ændringer i arbejdsmarkedspolitikken - især på forsikringsområdet - som et forsøg i en enkelt kommune.

Jeg er enig i, at det er vigtigt, at samarbejdet mellem AF og kommunerne skal fungere optimalt, og med lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik er der skabt gode rammer herfor. Der er også på regionalt niveau flere eksempler på fornuftige og velfungerende samarbejdsaftaler mellem AF og kommunerne.

Jeg vil i den forbindelse nævne, at det i Landsarbejdsrådet er blevet besluttet, at Arbejdsmarkedsstyrelsen og Kommunernes Landsforening i fællesskab skal udarbejde en række modeller for, hvordan samarbejdet mellem AF og kommunerne konkret kan foregå. Modellerne skal række fra, at AF står for aktive-

[1] Underskrevet af Peter Brixtofte og Lars B. Jensen
[2] 224-29,b11

ringen af arbejdsmarkedsparate bistandsmodtagere til, at AF inden for lovens rammer overlader det til en kommune at gennemføre aktiveringen også for forsikrede.

Der er således også fra centralt hold iværksat initiativer til et øget samarbejde mellem AF og kommunerne.

Selv om jeg ikke kan støtte forslaget om at lade Farum kommune blive forsøgskommune, vil jeg pege på de gode muligheder der er for regionalt samarbejde, og vil derfor foreslå, at kommunen drøfter disse muligheder på regionalt plan."

Ministeren kunne således ikke støtte forslaget. Farum Kommune reagerede ved i et brev af 6. juli 1995 at invitere ministeren til et møde i Farum med henblik på at præsentere kommunens beskæftigelsespolitik og uddybe anmodningen. Anmodningens indhold var allerede før denne ikke accepterede politiske invitation blevet debatteret via medierne, idet Flemming Oppfeldt i sin egenskab af formand for erhvervs- og beskæftigelsesudvalget (og som medlem af Folketinget) bl.a. havde udsendt pressemeddelelse af 6. februar 1995 med overskriften "Kommunerne kan overtage AF"[1] og pressemeddelelse af 2. marts 1995 med overskrift "10 punkts program afskaffer arbejdsløsheden i Farum - Farum vil være forsøgskommune", og vedlagt et papir "Jobs år 2000"[2], der bl.a. indeholdt forslaget til 10 punkts programmet.

Der fulgte herefter en del avisomtale, bl.a. artikel i BT den 6. februar 1995 under overskriften "Brixtoftes kommune vil overtage AF"[3], artikel i Politiken 7. februar 1995 under overskriften "Peter Brixtofte får hug"[4], artikel i Berlingske Tidende 8. februar 1995 under overskriften "Slagvare fra Farum"[5] og artikel i Berlingske Tidende 7. marts 1995 under overskriften "Farum får en kold skulder" - "Beskæftigelse Arbejdsminister Jytte Andersen (S) skyder nu Farum Kommunes plan for en total afskaffelse af arbejdsløsheden i sænk"[6].

Den 8. marts 1995, bragte Berlingske Tidende under overskriften "Hver 2. ledige sagde nej til job" en artikel med bl.a. følgende udsagn:[7]

[1] 906-2,f46. Synspunktet blev gentaget i pressemeddelelse af 3. november 1997 om effekten af kommunens 48-timers jobgaranti, jf. afsnit 14.3.1.3.
[2] 224-29,b39. Blev fremlagt i erhvervs- og beskæftigelsesudvalgets møde den 9. marts 1995.
[3] 257-6,b8. Medtaget i beretningens bilag 3.
[4] 257-6,b9. Medtaget i beretningens bilag 3.
[5] 257-6,b10. Medtaget i beretningens bilag 3.
[6] 257-6,b16. Af Hans Larsen. Medtaget i beretningens bilag 3.
[7] 281-3,b6

”… ”Ud af 58 personer, som Arbejdsformidlingen har bedt kontakte os, var halvdelen tilsyneladende ikke til rådighed, siger jobkonsulent i Farum Kommune, Helle Northeved, der har talt med de ledige.

Hun finder situationen ”frustrerende, fordi kommunen har 160 stillinger i private firmaer, der mangler at blive besat. Det er stillinger inden for rengøring, lagerarbejde, restaurationsarbejde, kontor med mere.”
…

Medlem af Folketingets arbejdsmarkedsudvalg Flemming Oppfeldt (V), der er formand for erhvervs- og beskæftigelsesudvalget i Farum siger:

”AF og A-kasserne burde langt tidligere have sagt til de ledige: Enten arbejder I eller også lukkes kassen i. Tallene er en sønderlemmende kritik af AF-systemet og A-kasserne, som forsømmer at hjælpe de ledige og holder dem i passivitet. Arbejdspladserne er der, men AF-systemet er ikke orienteret mod private virksomheder. Er det her et billede af situationen i resten af landet, så er det rystende.”

Regionschef Eva Hansen, AF i Hillerød, siger til kritikken:

”Ifølge arbejdsmarkedsreformen har folk ret til at gå på orlov eller uddannelsesydelse. Man kan ikke konkludere, at de ikke er til rådighed, fordi de vælger et alternativ frem for et arbejde eller jobtræning.

Men hvis Farum har 160 job, så skulle de ringe til os. Vi har mange ledige, der gerne vil arbejde.”

Samme dag skrev Berlingske Tidende 8. marts 1995 under overskriften ”Opgør med dagpengesystemet” bl.a.:[1]

”Med dagens melding fra Farum Kommune hældes der endnu mere benzin på den i forvejen lystigt blussende debat om dagpengesystemet. Farum Kommune har konstateret, at omkring halvdelen af kontaktede arbejdsløse ikke reelt var til rådighed for arbejdsmarkedet. Nogle af de ledige ville hellere på orlov, andre syntes, der var for lang vej til arbejdet og andre igen kom slet ikke til jobsamtalerne. Det er muligt, at tallene fra Farum ikke er repræsentative. Måske står det ikke så slemt til, som tallene antyder. Men selv om det kun er en fjerdedel af de ledige, der ikke er reelt arbejdssøgende, så er det en falliterklæring. I ly af den høje arbejdsløshed har dagpengesystemet været et lukrativt flugtsted for personer, som mere betragtede dagpengene som en slags borgerløn end som erstatning for midlertidigt bortfald af arbejdsindkomst. Risikoen for at få tilbudt

[1] 257-6,b16

reelt arbejde har været til at overse. Og omvendt har chancen for arbejde til de reelt arbejdssøgende været tilsvarende beskeden.

Det er synd for alle parter, at et godt og særdeles rundhåndet dagpengesystem er blevet miskrediteret og misbrugt. Det igangværende opsving gør det muligt at tage et effektivt opgør med dagpengesystemet, så det bliver svært at gemme sig i systemets krinkelkroge og bureaukrati. …

… Farum Kommune har tidligere tilbudt at afskaffe begrebet ledighed i kommunen, hvis staten ville dele gevinsten ved de sparede dagpenge. Hvorfor egentlig ikke lade kommunen prøve? Det er da ikke dyrere for staten end at lade de ledige drage på orlov med statsydelse."

Formand for Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt, Kurt Holm-Pedersen, udsendte den 8. marts 1995 under overskriften "Farum Kommune utroværdig"[1] følgende pressemeddelelse:

"AF og de kommunale myndigheder skal stå sammen om at bekæmpe arbejdsløsheden bedst muligt, så virksomhederne ikke kommer til at mangle arbejdskraft, og de ledige hurtigst muligt kan komme i beskæftigelse.

Som formand for det regionale Arbejdsmarkedsråd i Frederiksborg Amt vil jeg nævne, at der er en aftale herom. Den har været gældende siden februar 1992, hvor den blev underskrevet af Farum Kommune og AF i Frederiksborg Amt.

I aftalen fastslås det, at såfremt kommunen modtager ordrer på arbejdskraft, som man ikke kan besætte, forpligter kommunen sig til straks at videregive denne til AF.

Af en artikel i Jyllands Posten den 8. marts 1995 udtaler formanden for Farum Kommunes Erhvervs- og beskæftigelsesudvalg, byråds- og folketingsmedlem Flemming Oppfeldt (V), at Farum har valgt at holde 100 - 150 ledige stillinger for sig selv. "Vi giver dem ikke til A-kasse eller til AF-systemet, for det fungerer ikke. Vores gode kontakter og virksomheder skal ikke udsættes for den prøvelse".

At Flemming Oppfeldt selv er medlem af det regionale Arbejdsmarkedsråd, udnævnt af Arbejdsministeren efter indstilling fra kommuneforeningen gør, at jeg må betragte udtalelsen med megen alvor. Jeg kan ikke acceptere, at en af regionens 19 kommuner er med til at forhindre arbejdsløse i at komme i arbejde, fordi man hellere vil bruge kræfterne på obstruktion af den arbejdsmarkedspolitik, som folketinget og regeringen har betroet Arbejdsmarkedsrådet at koordinere og AF og kommunerne at forvalte.

[1] 224-30,b88

Det er min opfattelse, at AF fungerer godt. Det er blandt andet dokumenteret ved, at der er et stigende antal virksomheder, der henvender sig til AF når de søger arbejdskraft. AF besætter flere jobs nu end nogensinde før.

Farum Kommune har offentligt tilkendegivet, at der ikke aktuelt er ledige kontanthjælpsmodtagere i kommunen. Det virker helt uacceptabelt at Farums behov for at markere sig skal betyde, at ledige forhindres i at få arbejde.

Jeg har derfor brug for at få svar på:

Hvor længe skal de 100 til 150 ledige stillinger stå ubesatte?

Hvorfor må regionens 17.000 ledige ikke få mulighed for at søge job i de pågældende virksomheder?"

Samme dag skrev Jyllands Posten under overskriften "Brixtofte angribes fra alle sider":[1]

"Farum Kommune og de to venstre-politikere fra kommunen, borgmester Peter Brixtofte og byrådsmedlem Flemming Oppfeldt, kritiseres nu fra stort set alle sider i debatten om dagpengesystemet.

Nu må det holde op. Farum Kommune fører sig frem på en måde, der ikke er konstruktiv, siger DA's arbejdsmarkedschef, underdirektør Ole Krog.

Kurt Holm-Pedersen, der er formand for Arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt, som Farum Kommune ligger i, kalder Farum Kommune for utroværdig.

Peter Brixtofte tilbød for en måned siden at overtage arbejdsformidlingen og afskaffe ledigheden i Farum Kommune, hvis kommunen fik halvdelen af de 80 mio. kr., som staten via dagpengesystemet betaler til de 800 ledige i Farum.

Ole Krog finder Farums ønske om at overtage formidlingen fra AF useriøs.

Ikke mindst i hovedstadsregionen er der mange, som bor i en kommune og arbejder i anden. Alene derfor er der ikke hold i Farum-forslaget, mener Ole Krog.

Vi kan jo ikke have et arbejdsmarked, der er delt op på 275 kommuner, siger Ole Krog.

I dagspressen onsdag er Flemming Oppfeldt og jobkonsulent Helle Northeved fra Farum Kommune refereret for, at kun halvdelen af de ledige, som AF har henvist til Farum Kommune, reelt ønskede et job.

[1] 257-6,b76

I følge Berlingske Tidende har AF henvist 58 personer til job i Farum Kommune, hvoraf kun halvdelen reelt ønskede job. Mens Jyllands-Posten skriver at 20 ud af 35 ikke ønskede job.

Regionschef Eva Hansen fra AF-Hillerød, der er hovedkontor for hele Frederiksborg Amt, står imidlertid uforstående over disse oplysninger.

Vi har selv tjekket tallene. Siden november har vi henvist 76 personer til job-træning i Farum Kommune, fortæller Eva Hansen til Ritzau.

Hun oplyser, at det er helt legalt, hvis den ledige i stedet for et aktiveringsjob vælger uddannelse eller orlov. Den ledige skal sammen med AF blot vælge aktiviteter, som forbedrer mulighederne for at bide sig fast på det almindelige arbejdsmarked. 14 af de 76 har fået ordinær beskæftigelse, oplyser Eva Hansen - Og vi har indberettet fire personer til a-kassen. Det kan være folk, som har sagt nej til et ordinært job, eller folk som er udeblevet fra en samtale. Det hele er kørt helt efter bogen, siger Eva Hansen.

Ifølge Flemming Oppfeldt og Peter Brixtofte har Farum Kommunes private jobformidling de første 160-180 job, som blot mangler at blive besat. Men Farum har ikke henvendt sig til AF med disse job.
…

Peter Brixtofte giver over for Ritzau udtryk for, at de job, som Farum Kommune får ind i sin private jobformidling, kun går til Farum-borgere og ikke til andre.

Vi har ansvaret for vore borgere, så vi skal nok skaffe dem i arbejde, siger Peter Brixtofte.

Det overrasker ikke Farum-borgmesteren, der i forvejen er voldsomt på kant med fagbevægelsen, at arbejdsmarkedsrådet og Dansk Arbejdsgiverforening nu også melder sig i koret af kritikere af Farum Kommune.

Det er det rene sludder, lyder Peter Brixtoftes kommentar til DA's Ole Krog. Vi er oppe imod hele pampervældet. Hele vores arbejdsmarkedssystem er pilråddent, siger Farum-borgmesteren."

Ekstra Bladet bragte den 16. marts 1995 et læserbrev fra byrådsmedlem Hans Carl Nielsen under overskriften "For groft Brixtofte".[1]

Arbejdsdirektoratet anmodede på baggrund af artiklen i Berlingske Tidende 8. marts 1995, "Hver 2. ledige sagde nej til job", AF-regionen om en redegørelse. Af redegørelsen af 14.

[1] 257-6,b18. Medtaget i beretningens bilag 3.

marts 1995 om visitation til Produktionshuset i Farum kommune som Arbejdsdirektoratet tog til efterretning, fremgår bl.a.:[1]

> "… Indledningsvis skal det bemærkes, at Farum Kommune og AF i samarbejdet omkring aktivering af ledige begge har haft den erklærede målsætning at få aftalt procedurer der både muliggjorde at ledige, private jobtræningspladser som Farum Kommune havde kendskab til blev besat med ledige dagpengemodtagere, og muliggjorde at AF kunne overholde de forpligtelser AF i henhold til Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 1200 paragraf 50 til 58 er pålagt.
>
> Farum Kommunes virksomhedsnetværk muliggør udplacering af ledige med løntilskud i private virksomheder. AF har accepteret dette, forudsat at AF blev underrettet om de påtænkte ansættelsesforhold i rimelig tid, så det var muligt for AFs administration at sikre, at ansættelsesforholdet var lovmedholdeligt m.h.t. f. eks. kravet om merbeskæftigelse.
>
> Efter indførelsen af Arbejdsmarkedsreformen har AF og kommunen aftalt at ledige jobtræningspersoner enten blev direkte henvist til private jobtræningspladser via Produktionshuset, eller at personen først blev ansat i offentlig jobtræning, og derefter overgik til privat jobtræning. Proceduren er i begge tilfælde, at AF skal have meddelelse om et påtænkt ansættelsesforhold senest to dage før ansættelsesdatoen, samt at både person og virksomheden ønsker at indgå en ansættelsesaftale.
>
> Fra ultimo 1994 er der efter aftale med Farum Kommune henvist ledige dagpengemodtagere til visitation i Produktionshuset. Formålet med denne procedure var at forøge hastigheden i udnyttelsen af de kommunale jobtræningskvoter gennem en præsentation af kommunale jobtræningsmuligheder for den ledige. Den ledige kunne herefter vælge en kommunal jobtræningsplads, eller efterfølgende andre former for aktivering i samråd med AF. Med henblik på at sikre og udbygge kvaliteten i visitationen, vil AF fremover deltage i jobsamtalerne med de ledige.
>
> Fra primo december 1994 til dags dato er der i alt henvist 76 aktiveringsberettigede dagpengemodtagere til Farum Kommune. I henhold til AFs registreringer er der sket følgende med de henviste personer:
>
> [Uddannelsesorlov 3, forældreorlov 3, overgangsydelse 9, efterløn 1, etableringsydelse 1, IHP-Jobtræning 11, IHP andet l5, fortsat i visitering 12, gået i ordinært job 12, barsel 1, sygemeldt 4, indberettet til A kasse 4][2]
>
> Bortset fra de fire personer der er indberettet til A Kassen, er AF ikke fra Farum Kommune blevet gjort opmærksom på at nogen af de ledige ikke var villige til at lade sig aktivere, eller overtage et ordinært job. AF har derfor heller ikke indberettet disse personer, men i den efterfølgende kontakt med personen klarlagt

[1] 281-3,b2-4
[2] IHP er en forkortelse for Individuel Handlings Plan.

> hvordan vedkommendes Individuelle Handlingsplan skulle se ud. Endeligt skal det nævnes at Regionen ikke er vidende om eventuelle ordinære ubesatte job i området, der i øvrigt i henhold til samarbejdsaftale af 25/2 1992 i givet fald burde oversendes til AF."

Arbejdsformidlingschef Niels-Jørgen Holm, AF Hillerød, skrev den 10. marts 1995 således til kommunen:[1]

> "… Pressen har i den seneste tid været præget af historier fra vores fælles område, hvor det efter artiklernes indhold skulle være vanskeligt at skaffe arbejdskraft til private virksomheder.
>
> AF er ikke bekendt med at der findes et større antal ubesatte job i vores område, men ser med bekymring at flere beskæftigelsessekretariater har udtalt, at de jævnligt modtager forespørgsler fra virksomheder der ønsker kommunens medvirken fordi man enten ikke kan komme igennem til AF, eller fordi man af andre grunde er betænkelig ved AFs indsats.
>
> På den baggrund vil AF gerne i dialog med beskæftigelsessekretariatet for at få eventuelle problemer ryddet af vejen. Desuden vil vi opfordre beskæftigelsessekretariatet til at informere virksomheder der henvender sig til at kontakte AF - på fax eller telefonisk…"

I et brev af 13. marts 1995 fra kommunen til AF anmodede Lars Bjerregaard Jensen om navnene på 24 ikke arbejdsløshedsforsikrede som fremgik af Arbejdsformidlingens CRAM-statistik fra december 94, idet kommunen ønskede dem aktiveret, såfremt de ikke allerede var det. I brev af 23. marts 1995 underskrevet af vidnet Niels Rasmussen svarede AF bl.a.:[2]

> "… I forhold til Farum kommune gælder det dog, at kommunen selv har påtaget sig formidlingsopgaven, og at ledige kontanthjælpsmodtagere derfor normalt ikke registreres hos AF. Ledige kontanthjælpsmodtagere, der af egne vilje kontakter AF og bliver registreret som ledige, er derfor at betragte som personlig tilmeldte, og AF kan ikke med baggrund i de eksisterende registerforeskrifter udlevere disse personnumre til andre instanser, heller ikke kommunen..."

14.5.2.2. Forklaringer

Vidnet Niels Rasmussen har forklaret:[3]

---

[1] 224-30,b136-137
[2] 224-30,b126 og 132
[3] 316-123

”Adspurgt om opgavefordelingen mellem Arbejdsformidlingen og kommunerne forklarede vidnet, at hver kommune får udmeldt en kvote af dagpengemodtagere, som kommunen har pligt til at finde ”tilskudsjob” til. Farum Kommune overførte efter aftale med Arbejdsformidlingen nogle gange dagpengemodtagerne til Produktionshuset i en periode, før de kom videre ud i en privat virksomhed. Dagpengemodtageren skulle videre til private virksomheder, da det har en væsentlig højere effekt med henblik på at komme i beskæftigelse. Amtet havde ansvaret for de allersvageste.

Adspurgt om hvorvidt der var et formaliseret samarbejde mellem Arbejdsformidlingen og Farum Kommune, forklarede vidnet, at der var et samarbejde. Der var jo tale om to systemer med samme opgave, nemlig at få ledige i beskæftigelse. Farum Kommune mente dog, at de opnåede bedre resultater end Arbejdsformidlingen, hvilket de ikke undlod at gøre opmærksom på, navnlig ikke politisk. Samarbejdet var derfor præget af konkurrence og ikke specielt godt. Det var arbejdsformidlingens opfattelse, at Farum Kommune ikke altid spillede med åbne kort. Kommunen oplyste således i pressen, at de havde 150[1] ledige stillinger i private virksomheder, som de ikke kunne få besat. Da Arbejdsformidlingen så bad om at få oplyst, hvilke virksomheder der havde disse ledige stillinger, så Arbejdsformidlingen kunne godkende virksomhederne og henvise dagpengemodtagere til dem, ville kommunen ikke oplyse, hvilke virksomheder det drejede sig om. Det er vidnets opfattelse, at de 150 stillinger slet ikke fandtes, og at det udelukkende var en politisk udmelding. På forespørgsel mener vidnet således ikke, at det kunne have noget at gøre med, at kommunen vogtede på oplysningerne om kommunens kontakter til virksomheder til brug for egen aktivering af kontanthjælpsmodtagere. På daværende tidspunkt sad den politiske ansvarlige fra kommunen, Flemming Oppfeldt, også i Arbejdsmarkedsrådet. Den politiske dagsorden i Farum Kommune var at få flyttet opgaven fra Arbejdsformidlingen til kommunen. Arbejdsformidlingen henviste ikke dagpengemodtagere til Farum Kommune.

Foreholdt redegørelse af 14. marts 1995 fra Arbejdsformidlingen[2] forklarede vidnet, at samarbejdet drejede sig om udslusning af ledige til private virksomheder. Arbejdsformidlingen skulle først ud og godkende de pågældende virksomheder, og det kunne man ikke bare lige gøre dagen efter. Det kunne heller ikke overlades til kommunen. De skulle således stadig godkende virksomhederne, men det skulle gå hurtigere.

Behov for jobtræning kan variere meget - fra personer, der tidligere har været i beskæftigelse, og som skal oplæres til et nyt område, til personer der skal ind på arbejdsmarkedet og f.eks. lære at møde til tiden. Produktionshuset bistår med visitationen. Der var et politisk pres, primært fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, om at Arbejdsformidlingen skulle indgå i et samarbejde med Farum Kommune. Den politiske målsætning var at få folk ud i arbejde.

[1] Formentlig de 160 omtalt i artiklen 8. marts 1995.
[2] 281-3,b2-4 samt b6

Foreholdt Farum Kommunes brev af 13. marts 1995 til Arbejdsformidlingen samt vidnets svar herpå af 23. marts 1995[1] forklarede vidnet, at CRAM-statistikken var en opgørelse over både kontanthjælps- og dagpengemodtagere. Opgørelsen viste ifølge arbejdsformidlingen 24 ikke-aktiverede i kommunen, der modtog dagpenge eller kontanthjælp. Registreringen skete via Arbejdsformidlingen. Foreholdt svaret til kommunen forklarede vidnet, at Farum Kommune havde valgt selv at overtage formidlingen af kontanthjælpsmodtagere og valgt ikke at tilmelde kontanthjælpsmodtagere. Arbejdsformidlingen havde derfor ingen indflydelse på, hvem der stod i CRAM-statistikken. De 24 personer er derfor meget muligt en registreringsfejl. Alle kan dog tilmelde sig Arbejdsformidlingen, også selvom man er i beskæftigelse.

Samarbejdet mellem Farum Kommune og Arbejdsformidlingen var ikke særlig godt. Arbejdsformidlingen mente, at Farum Kommune ikke gav Arbejdsformidlingen mulighed for at løse de opgaver, som Arbejdsformidlingen var forpligtet til at udføre, f.eks. virksomhedsgodkendelse. Kommunen gjorde Arbejdsformidlingen til syndebuk med jobtilbud "i morgen" i virksomheder, som Arbejdsformidlingen først skulle godkende, især hvis virksomheden ikke levede op til kravene. Det har vidnet oplevet utallige eksempler på. Farum Kommune havde en anden dagsorden med sin kritik.

Adspurgt af kommissionen, om der skete forandringer i samarbejdet mellem kommunen og Arbejdsformidlingen i løbet af kommissionens undersøgelsesperiode fra 1990 til 2003, forklarede vidnet, at der ikke skete nogen væsentlig udvikling, men i dag er det anderledes."

Vidnet Flemming Oppfeldt har forklaret:[2]

"Foreholdt pressemeddelelse af 6. februar 1995 fra Flemming Oppfeldt vedrørende "Kommunerne kan overtage AF"[3] forklarede vidnet, at Farum Kommune også gerne ville have overtaget hele AF delen med de arbejdsløsforsikrede. Det var den politiske dagsorden. Deres succes var "stjernemeget højere" end på dagpengeområdet. Ad pressemeddelelse 3. november 1997 fra Flemming Oppfeldt vedrørende Farum Kommunes overtagelse af AF,[4] forklarede vidnet, at synspunkterne blev gentaget, og noget af det blev siden gennemført.

Vidnet Peter Madsen har forklaret:[5]

"Vidnet og andre mente ikke, at Arbejdsformidlingen gjorde det godt nok. Kommunen hjalp bare Arbejdsformidlingen, hvor den kunne."

---

[1] 224-30,b132 og 126,2. afsnit
[2] 316-222
[3] 906-2,f46 (10.8)
[4] 906-2,f50 (10.12)
[5] 316-22

Vidnet Peter Brixtofte har forklaret:[1]

> "Kommunen foreslog, at kommunerne skulle overtage AF, og dengang var man imod, men i dag har kommunerne overtaget Arbejdsformidlingen i de kommunale jobcentre."

14.5.2.3. Sammenfatning og vurdering

Som beskrevet under den retlige ramme har kommunerne i dag i de kommunale jobcentre overtaget jobformidlingen. Der søges bl.a. via Jobindsats.dk gennemført sammenlignende undersøgelser med henblik på at optimere indsatsen. Forløbet i undersøgelsesperioden giver ikke kommissionen anledning til at foreslå ændring i de nugældende regler. Kommissionen er i øvrigt opmærksom på den dagsaktuelle debat om kommunernes beskæftigelsesindsats.

14.6. Regnskab og revision

Med henblik på kontrol af grundlaget for statslig refusion har Socialministeriet - og siden Beskæftigelsesministeriet - på dette område haft indsigt med den kommunale regnskabsaflæggelse, ligesom Rigsrevisionen kan foretage selvstændig undersøgelse. Kommunernes Revision og tilsynsrådet modtog kopi af ministeriets breve til kommunen med ministeriets bemærkninger til revisionsberetningerne.

Regnskabsaflæggelsen og revisionen af regnskaberne bør også på beskæftigelsesområdet være en central kilde til vurdering af, om der foreligger fejl og forsømmelser og evt. uhensigtsmæssige forretningsgange.

Der henvises i øvrigt til kommunen svar af 20. juni 2002 til beskæftigelsesministeriet ad bilag 1 om Farum Kommunes interne kvalitetskontrol gennemført siden 1. januar 2002[2] og Beskæftigelsesministeriets brev af 25. februar 2011 til kommissionen, jf. afsnit 14.3.3.1.

[1] 316-251
[2] 489-18,b24f

14.6.1. Bemærkninger til de sociale regnskaber

Af Socialministeriets - og siden 2002 Beskæftigelsesministeriets - bemærkninger til revisionsberetningerne for sociale regnskaber med statsrefusion for de enkelte regnskabsår fremgår bl.a. følgende:

Regnskabsåret 1991:[1]

> ”ad sagsakterne:
> Socialministeriet har taget til efterretning, at der, nu er tilrettelagt interne forretningsgange, som sikrer løbende ajourføring i den enkelte sag.
> …
>
> ad 2.2. Ydelsesregistrant
> Socialministeriet forstår byrådets svar således, at der er eller snarest vil blive tilrettelagt en procedure, som sikrer, at afstemning fremover finder sted i umiddelbar tilknytning til registrantens udskrivning.
>
> ad 2.3. udbetaling af kontanthjælp som “arbejdsdusør” i henhold til bistandslovens § 46:
> Socialministeriet går ud fra, at kommunen tager skridt til refusionsmæssig berigtigelse, for så vidt de udbetalte beløb anmeldt til statsrefusion, idet bemærkes, at der ikke bistandslovens bestemmelser ses at være hjemmel til at yde en “arbejdsdusør” som anført.
>
> ad 2.4. Tilskud i henhold til § 133, stk.3., i lov om social bistand
> Socialministeriet har noteret sig, at der foretages refusionsmæssig berigtigelse.”

Regnskabsåret 1992:[2]

> **”Ad. Beretningen om revisionen af regnskabet for 1990**
> Kontanthjælp vedrørende flygtninge.
>
> Socialministeriet har bemærket sig, at revisionen ved kontrol af den endelige refusionsopgørelse for 1992 har konstateret flere fejl, der har medført, at kommunen har hjemtaget for meget i statsrefusion. Det fremgår af kommunens besvarelse, at der er foretaget en total gennemgang af samtlige konteringer på flygtningekonti og personer med flygtningestatus.
>
> Socialministeriet har noteret sig, at kommunen vil foretage en refusionsmæssig berigtigelse i regnskabet for 1993.

[1] 232-17,f1
[2] 232-17,f2,b3

Ad beretningen om revisionen af regnskabet for 1991.

Ydelsesregistranten
Revisionen påpegede i beretningen for 1991, at der burde tilrettelægges en procedure, som sikrede, at afstemning fandt sted i umiddelbar tilknytning til registrantens udskrivning.

Socialministeriet opfattede byrådets svar således, at der var eller snarest ville blive tilrettelagt en procedure, der sikrede afstemning i umiddelbar tilknytning til registrantens udskrivning.

Alligevel konstaterer revisionen, ved påbegyndelsen af revisionen af regnskabet for 1992, at der end ikke er udskrevet en registrant.

Socialministeriet skal understrege, at det er en forudsætning for opnåelse af statsrefusion, at Socialministeriets bekendtgørelse nr. 88 af 18. februar 1991 overholdes, der henvises til § 13 samt til §§ 8-11.

Socialministeriet har noteret sig, at kommunen fremover vil sikre, at registranten bliver udskrevet og afstemt.

Udbetaling af kontanthjælp som "arbejdsdusør"[1]
Socialministeriet forudsatte i sine bemærkninger til regnskabet for 1991 - da der ikke i bistandsloven er hjemmel til at udbetale "arbejdsdusør" - at kommunen ville tage skridt til en refusionsmæssig berigtigelse, i det omfang de udbetalte beløb var anmeldt til refusion.

Revisionen konstaterer, at en berigtigelse endnu ikke er sket.

Det fremgår af kommunens svar, at man i samarbejde med revisionen vil foretage en gennemgang af tilgængeligt materiale fra de forrevalideringsprojekter, hvor der har været anvendt "arbejdsdusør". På denne baggrund foretages en skønsmæssig opgørelse af de beløb, som kommunen har anvendt som "arbejdsdusør".
Socialministeriet kan under de givne omstændigheder godkende denne metode, men forudsætter i denne forbindelse, at revisionen kan godkende opgørelsen. Det forudsættes tillige, at forholdet berigtiges i regnskabet for 1993.

Tilskud i henhold til 133, stk. 3. (sparet kontanthjælp)
Heller ikke på dette punkt er der, som tidligere forudsat foretaget en berigtigelse. Socialministeriet har noteret sig kommunens beklagelse, samt at beløbet berigtiges i regnskabet for 1993.

[1] Kommunernes Revision havde i delberetning for regnskabsåret 1991 bl.a. gjort følgende bemærkning: "Udgifter til fødevarer. Da det er bemærket, at der er konteret enslydende beløb for kost til flere personer, er der efterfølgende foretaget en nærmere revision af sagerne. Det er … konstateret, at bistandsklienter, der har deltaget i projekterne mv.: - Dus med livet, - Reva projekt ud over den løbende hjælp i henhold til bistandslovens § 37, har fået betalt frokost … arbejdsbeklædning … og endelig en "arbejdsdusør" på 50 kr. pr. fremmøde dag. Det er vor opfattelse, at de foretagne udbetalinger ud over den løbende hjælp ikke er omfattet af den gældende lovgivning indenfor kontanthjælpsområdet."

Ad. Den afsluttende revision for 1992.

Tilskud i henhold til 133, stk. 3, (sparet kontanthjælp)
Kommunen har foretaget en skønsmæssig opgørelse, hvorved der er anmeldt 892.601 kr. for meget i statsrefusion. Det fremgår af kommunens besvarelse, at den skønsmæssige opgørelse skyldes, at de nødvendige data på opgørelses-tidspunktet ikke var tilgængelige på grund af EDB-nedbrud.

Efter Socialministeriets opfattelse skulle tidsrummet indtil endelig restafregning for 1992 være tilstrækkelig til at kontrollere den skønsmæssige opgørelse og rette fejlen.

Socialministeriet har noteret sig kommunens oplysninger om berigtigelse ved refusionsanmeldelsen for 1993.

Betaling fra andre kommuner.

Det fremgår af kommunens bemærkninger, at opgørelserne er foretaget og regningerne udsendt.

Socialministeriet forudsætter, at der, jf. bemærkningerne til beretningen for 1991, nu er tilrettelagt en forretningsgang, som fremover sikrer kvartalsvis udsendelse af regninger også på kontanthjælpsområdet.

Tilsynsrådet skrev på den baggrund den 18. maj 1994 bl.a. således til kommunen:[1]

"…
For så vidt angår revisionens bemærkninger om "arbejdsdusør" i forbindelse med udbetaling af kontanthjælp efter bistandsloven skal Tilsynsrådet henvise til bemærkningerne i Socialministeriets skrivelse af 23. februar 1994 vedrørende beretningen om revisionen af Kommunens regnskab for 1991, hvorefter der ikke i bistandsloven er hjemmel til at udbetale "arbejdsdusør".

Tilsynsrådet forventer på denne baggrund, at det omhandlede forhold vil blive berigtiget i regnskabet for 1993 som forudsat af Socialministeriet.

Herudover vil der ikke fra Tilsynsrådets side blive foretaget videre i sagens anledning.
…"

Regnskabsåret 1993: [2]

"…

[1] 176-11,b9-10
[2] 232-17,f3

Socialministeriet skal på baggrund at de mange forhold vedrørende flygtninge anbefale, at der indføres en forretningsgang, der sikrer en korrekt løbende refusions-anmeldelse på området.

Det skal bemærkes, at det er Socialministeriets erfaring, at en mere nøjagtig sagsbehandling på området, ofte sikrer kommunen et højere - og korrekt - refusionsbeløb.
…"

Regnskabsåret 1994:[1]

"Ad Afsluttende revision for 1994 (side 3)
…

Ad Statusafstemninger (side 9)

Det fremgår af beretningen, at kasse- og regnskabsregulativets regler for afstemning af kommunens statuskonti ikke er efterlevet, og at omfanget af de manglende afstemninger tyder på, at ledelsestilsynet ikke har fungeret tilfredsstillende.

Socialministeriet har bemærket, at der vil blive etableret en forretningsgang, som sikrer, at kravene til afstemning af kommunens statuskonti efterleves. Ministeriet går ud fra, at der i denne forbindelse etableres et effektivt ledelsestilsyn.

Herudover har Socialministeriet følgende bemærkninger til den stikprøvevis udførte revision af personsager:

Ad kontanthjælpssager efter lov om social bistand og udgifter vedrørende kommunal aktivering (side 12 og 13)

Det fremgår af beretningen, at 42 % (14 ud af 33) af de reviderede sager er behæftet med fejl, som vedrører manglende overholdelse af kravene i regnskabsbekendtgørelsen.

Socialministeriet har bemærket, at der er iværksat foranstaltninger, som skal sikre, at de gældende bestemmelser i regnskabsbekendtgørelsen fremover overholdes. Ministeriet forventer herefter, at revisionen i næste års beretning kan konstatere, at der er sket en væsentlig forbedring af kommunens sagsbehandling.

Desuden forudsætter ministeriet, at der sker refusionsmæssig berigtigelse i det omfang kommunens mangelfulde sagsbehandling har medført fejludbetalinger, og i det omfang det ikke er godtgjort, at modtagerne har været berettiget til de udbetalte ydelser.

Ad Sociale pensioner (side 14).

[1] 232-17,f5

Det er bemærket, at der i 19 % af de reviderede sager er formelle fejl.

Socialministeriet går ud fra, at der er rettet op på fejlene og taget initiativ til at sikre, at lignende fejl ikke fremover opstår.
…"

Regnskabsåret 1995:[1]

"Ad Endelig afregning af statsrefusion (side 2) og puljemidler efter § 26 i lov om kommunal aktivering (side 4)

Det fremgår af beretningen, at staten har et samlet tilgodehavende på kr. 1.619.407 kr. på grund af for meget hjemtaget refusion på følgende områder: Refusion af visse driftsudgifter på 5.98, tilskud efter lov om kommunal aktivering § 25 og berigtigelser vedrørende tidligere år. Angående puljemidler efter § 26 i lov om kommunal aktivering er der et mindre forbrug på kr. 87.678, som skal afregnes til Socialministeriet.

Socialministeriet forudsætter, at der nu er sket berigtigelse af forholdene, og at kommunen fremover udviser større omhyggelighed ved hjemtagelse af løbende refusioner.

Ad Kontanthjælp efter lov om social bistand, udgifter vedrørende flygtninge, udgifter vedrørende kommunal aktivering og dagpenge ved sygdom og fødsel

I revisionens stikprøvekontrol er der fundet fejl i 2 ud af 21 kontanthjælpssager, fejl i 3 ud af 17 flygtningesager, fejl i 6 ud af 11 aktiveringssager og fejl i 2 ud af 19 dagpengesager.

Fejlene vedrører hovedsageligt manglende erklæringer om oplysningspligt, fejlkonteringer mellem flygtninge/ikke-flygtningekonti, mangelfuld journalføring og manglende dokumentation for foretagen kontrol af FKO-oplysninger ved opstart af en sag."

Regnskabsåret 1996:[2]

"Socialministeriet har noteret sig, at det af beretningen fremgår, at revisionen af statsrefusionsskemaet har givet anledning til korrektioner vedrørende:

- driftsudgifter i forbindelse med aktiveringstilskud
- fejlkontering af § 66 institution, refunderet af amtet
- fejlkontering af flygtningeudgifter, fundet ved dataanalyse
- tilskud i henhold til bistandslovens § 134a.

[1] 232-17,f4
[2] 232-17,f6

…
Socialministeriet har videre noteret sig, at det af beretningen fremgår, at det ved stikprøver er fundet, at en række sager ikke indeholder erklæringer om oplysningspligt. Ministeriet finder i den anledning grund til at henlede opmærksomheden på Socialministeriets brev af 22. august 1997 til samtlige kommuner og kommunale revisorer om bl.a. § 18-erklæring."

Regnskabsåret 1997:[1]

"Det oplyses i bilaget til revisionsberetningen, at stikprøverne vedrørende kontanthjælp har vist, at ud af 24 prøver var der fejl i 3 med udbetaling eller refusionsmæssig betydning (udbetalt for meget på grund af manglende opfølgning, en § 48, stk. 4, bevilling var ikke fornyet og ikke flygtningeydelse konteret som hjælp til flygtninge).

Ud af 15 sager om flygtninge var der 1 med fejl (ydelse til flygtning konteret som hjælp til ikke-flygtning).

Af 10 stikprøver vedrørende kommunal aktivering var der en fejl med udbetalings- eller refusionsmæssig betydning (fejlkontering af flygtningeudgifter) og 2 sager med mangelfuld journalføring.

Det er oplyst, at der er sket berigtigelse af de konstaterede forhold inden den afsluttende revision.

Med hensyn til forretningsgange mener revisionen, at de generelt fungerer tilfredsstillende, men det bør overvejes at gennemgå procedurerne for intern kontrol af ydelsessystemerne.

Revisionen konstaterer, at der ikke er konstateret generelle og systematiske fejl, men at de enkeltstående fejl og mangler viser, at der fortsat bør fokuseres på sagernes indhold."

Regnskabsåret 1998:[2]

"Socialministeriet har noteret sig revisionens bemærkninger om, at kommunens sagsbehandling generelt fungerer tilfredsstillende, men at der på områderne for kontanthjælp, flygtninge og aktivering er konstateret enkelte fejl og mangler."

Regnskabsåret 1999:[3]

[1] 232-17,f7
[2] 232-17,f9
[3] 232-17,f10

”Det fremgår af beretningen, at der i stikprøvekontrollen forekommer fejl i 5 ud af 11 kontanthjælpssager og 1 fejl ud af 4 aktiveringssager.

Ministeriet forventer, at de konstaterede fejl og mangler efterfølgende vil blive påset berigtiget.”

Af revisionsberetning nr. 113 fremgår

”7.1.1 Kontanthjælp

Stikprøveantallet udgør 11, heraf 6 stikprøver uden fejl.

I stikprøven forekommer der 2 fejl af udbetalings- og eller refusionsmæssig betydning og 3 mangler uden umiddelbar udbetalings- eller refusionsmæssig betydning. Om de enkelte fejl og mangler kan anføres:

• Betalt husleje dobbelt
• Betalt for meget til merudgifter
• Manglende opfølgning på bevilling til merudgifter
• Manglende opfølgning på bolig- og varmetillæg
• Journalark ej ajourført”

…

7.1.3 Aktivering

Stikprøveantallet udgør 4, heraf 3 stikprøver uden fejl.
I stikprøven forekom ingen fejl af udbetalings- eller refusionsmæssig betydning og mangel uden umiddelbar udbetalings- eller refusionsmæssig betydning. Om manglen kan anføres:

Det ses ikke af sagen at der er foretaget kontrol af uforenelige ydelser.”

Regnskabsåret 2000:[1]

”Det fremgår af beretningen, at der blandt 18 udtagne opstartssager efter aktivloven og serviceloven er konstateret 18 fejl i de reviderede kontrolpunkter, at der blandt 7 udtagne opfølgningssager efter aktivloven og serviceloven er konstateret 7 fejl, og at der blandt 7 opstartssager efter pensionsloven er konstateret 4 fejl.

Socialministeriet har noteret sig, at der ikke er konstateret systematiske fejl eller enkeltstående fejl, der i sig selv er væsentlige, og at fejlene efterfølgende er rettet. Socialministeriet finder, at der er konstateret et for højt antal fejl, og vi forventer, at der i næste beretning kan konstateres en nedgang i antallet af fejl.”

[1] 232-17,f11

Det bemærkes, at Beskæftigelsesministeriet som nyt ressorministerium i sit svar til Folketinget i 2002, B84, bilag 38 oplyste:[1]

> "Revisionsberegningerne for 1999 og 2000. Socialministeriet har på aktiv- og kontanthjælpsområdet i de to år konstateret et for højt antal fejl i de reviderede kontrolpunkter. Socialministeriet har endvidere noteret sig, at der ikke er konstateret systematiske fejl eller enkeltstående fejl, der i sig selv er væsentlige samt at fejlene efterfølgende er blevet rettet. Socialministeriet har meddelt, at det forventes, at der ved næste beretning kan konstateres en nedgang i antallet af fejl."

Regnskabsåret 2001:[2]

Som led i den løbende revision vedrørende regnskabsåret 2001 foretog Kommunernes Revision bl.a. en helhedsrevision på området kontanthjælp og aktivering, jf. afsnit 3 i delberetning nr. 119 afgivet den 15. maj 2002.[3] Der blev foretaget interview af nøglepersoner med henblik på af klaring af politiske og administrative målsætninger på områderne samt om hvorledes ledelsesinformationen er tilrettelagt. Herudover blev områdernes arbejdsprocesser gennemgået og der foretoges revision af et antal sager. Konklusionerne var følgende:[4]

> **"3.1. Strategier og målsætninger**
> …
>
> De politisk fastsatte strategier og inålsætningerne på delområderne anses for operationelle. Der er dog ikke fastsat politiske resultatkrav ud over beskæftigelsesgarantien for personer, hvis hovedproblem er arbejdsløshed.
>
> Som en videreudvikling af området kan det anbefales, at der opstilles succeskriterier for målopfyldelsen og klare måleparametre vedrørende øvrige delområder og målgrupper. Endvidere kan der med fordel etableres en årlig samlet evaluering af de opnåede resultater.
>
> **3.2 Ledelsesinformation og arbejdsprocesser**
> …

[1] Se beretningens bilag 10, afsnit 3.3.10.
[2] 232-17,f11
[3] 75-1,b7-10
[4] Af kommunens svar af 18. juni 2002 efter behandling i arbejdsmarkeds- og integrationsudvalget den 6. juni 2002 (pkt. 25) fremgår, at der ville blive afholdt et ekstraordinært udvalgsmøde i september med henblik på vedrørende "3.1 kontanthjælp og målsætninger" og "3.3 Resultater og tilsyn" på alle delområder/indsatsområder at formulere succeskriterier for målopfyldelse og klare målparameter samt fastlagt strategi for evaluering og resultatmåling. Vedrørende "3.2 Ledelsesinformation og tilsyn" blev der iværksat en gennemgang af kompetenceplanen (418-44,b84).

Det er vores opfattelse, at områderne og sagsbehandlingen generelt administreres betryggende og i overensstemmelse med gældende lovgivning samt internt fastlagte kom petencer og arbejdsprocesser.

Det skal dog oplyses, at kompetenceplaner endnu ikke i fuldt omfang er justeret i for hold til de seneste lovændringer på området. Det er oplyst, at dette arbejde er iværksat.

3.3 Resultatmålinger og tilsyn

…

Det er vores vurdering, at den løbende økonomiske opfølgning og resultatmåling er tilstrækkelig til løbende at sikre overblik over udviklingen på de berørte områder.

Den etablerede kvalitetskontrol er efter vores opfattelse et godt redskab i forhold til sikring af en ensartet sagsbehandling.

I det omfang, der fremover bliver opstillet succeskriterier for de enkelte indsats-områder, vil der være basis for løbende at foretage resultatmålinger."

For regnskabsåret 2001 fremsatte Socialministeriet den 17. januar 2003 en omfattende kritik vedrørende de sociale regnskaber på områder med statsrefusion (revisionsberetning nr. 121) og boligstøtteområdet (revisionsberetning nr. 120). Det hedder bl.a.:[1]

" …

Ministeriet skal generelt bemærke, at Farum Kommunes regnskabsaflæggelse på det sociale område og på boligstøtteområdet, sådan som det kommer til udtryk i revisionsberetningerne, er behæftet med så mange væsentlige fejl og mangler, at der efter ministeriets opfattelse er en betydelig usikkerhed med hensyn til, om statsrefusionen på disse områder er udbetalt på et korrekt grundlag.

Ministeriet skal derfor anmode kommunen om …

…

Revisionsberetning nr. 121 og bilag 1 til denne beretning giver Social-ministeriet anledning til følgende bemærkninger:

IT Systemer

Generelt

Det fremgår af beretningen, at revisionen har givet bemærkninger om, at der har været store problemer med kommunens IT-systemer. I løbet af 2001 har

[1] 232-17,f11,b92ff

kommunen ibrugtaget en række nyudviklede, administrative edb-systemer fra Columbus IT Partner A/S (CITP) og i starten af 2002 vendte kommunen tilbage til systemer fra KMD. Skiftene mellem de forskellige systemer har medført en lang række problemer, som har haft betydning for såvel kommunens bogføring som for mellemværendet med borgere eller andre offentlige myndigheder.
…

Debitorstyring
…

Dagpenge - Kontanthjælp/aktivering - Underholdsbidrag - Restafregning vedrørende statsrefusion

Det fremgår af beretningen, at kommunen indtil medio 2002 har anvendt systemer fra CITP. Efter dette tidspunkt blev aktive sager genindtastet i tilsvarende KMD-systemer. Regnskabsaflæggelsen for 2001 vedrørende dagpengeområdet er baseret på systemer fra CITP. Kvalitetskontrol er udført parallelt med indtastningen. Der er ikke foretaget en egentlig afstemning af antal sager, beløb mv.

Revisionen anfører, at den store stigning i dagpengeudgifterne, jf. kommunens bemærkninger til regnskabet, skyldes en stigning i antallet af personer, som er berettiget til dagpenge, samt eventuelle bogføringsmæssige fejl for ca. 4 mil. kr., som skyldes fejlkonteringer i forbindelse med skiftet mellem de forskellige systemer.

Ministeriet har noteret sig, at det ved revisionens afslutning er konstateret,

- at dokumentationskontrollen på dagpengeområdet efter genindtastningen ikke er foretaget. På kontanthjælps- og aktiveringsområdet er der ikke foretaget dokumentationskontrol i forbindelse med indtastningen. Efter 1. juli 2002 er der ikke foretaget dokumentationskontrol i nye sager.
- at genindtastningen på dagpengeområdet ikke har været tilrettelagt på en sådan måde, at egentlig kontrol af kvaliteten har været mulig.
- at der efter revisionens skøn er væsentlige regnskabsmæssige fejl i det aflagte regnskab på dagpengeområdet. Fejlenes art og omfang er ikke klarlagt. Efter forvaltningens eget skøn er den reelle udgift til dagpenge 4 mil. kr. lavere end det fremgår af regnskabet.
- at der på områderne for dagpenge, kontanthjælp, aktivering og underholdsbidrag ikke foreligger en årsregistrant, d.v.s. en specifikation af de samlede udbetalinger fordelt på personer.
- at det på dagpengeområdet ikke har været muligt at få forelagt en afstemning af A- og B-indkomst eller af indeholdte og afregnede skatter.
- at der på områderne for kontanthjælp og aktivering ikke var forelagt afstemning af A-indkomst, A-skat, ATP m.v.
- at der på områderne for kontanthjælp og aktivering ikke er foretaget afstemning af restance- og mellemregningskonti for tilbagebetalingspligtig hjælp og administrationskonti.
- at der på området for underholdsbidrag …

Revisionen anfører, at revisionen på baggrund af de ovenfor nævnte forhold ikke har kunnet vurdere,

- om der på områderne for dagpenge, kontanthjælp og aktivering, samt underholdsbidrag er overensstemmelse mellem kommunens bogføring og foretagne udbetalinger ifølge beregnings- og udbetalingssystemet, om der er sket korrekt registrering af udbetalinger i henhold til bekendtgørelsen om regnskabsaflæggelse og statsrefusion mv. på visse dele af det sociale område, om der er sket korrekt skatteredegørelse af foretagne udbetalinger.
- om der på områderne for dagpenge, kontanthjælp og aktivering er sket korrekt tilbageholdelse og afregning af A-indkomst, A-skat, ATP m.v.
- om der på området for underholdsbidrag …

Revisionen anfører, at revisionen har taget forbehold ved revisionens påtegning af kommunens endelige restafregning vedrørende statsrefusion. Revisionen har konstateret, at der i statusopgørelsen vedrørende sygedagpenge, mellemregning vedrørende underholdsbidrag og underholdsbidrag ikke er anført regnskabstal, men at de anførte beløb beror på forvaltningens skøn. Efter revisionens vurdering kan det anførte beløb vedrørende dagpenge indeholde ikke-refusionsberettigende udgifter.

På baggrund af de foreliggende oplysninger er det ministeriets opfattelse, at kommunens opgørelse af udgifter på det sociale område er så mangelfuld, at der er en betydelig usikkerhed med hensyn til, om statsrefusionen er udbetalt på et korrekt grundlag.

Ministeriet forventer, at kommunen har fulgt revisionens anbefalinger, således at det nu er sikret vedrørende regnskabsåret 2001,

- at der på områderne for dagpenge, kontanthjælp og aktivering er overensstemmelse mellem kommunens bogføring og foretagne udbetalinger ifølge beregnings- og udbetalings systemet, at der er sket korrekt registrering af udbetalinger i henhold til reglerne i bekendtgørelsen om regnskabsaflæggelse og statsrefusion mv. på visse dele af det sociale område, at der er sket korrekt skatteredegørelse af foretagne betalinger, og at der er sket korrekt tilbageholdelse og afregning af A-indkomst, A-skat, ATP m.v.
- at der på området for underholdsbidrag …
- at der efter afslutningen af konverteringsprocessen på disse områder er foretaget en gennemgang af de i refusionsopgørelsen anførte beløb og refusioner med henblik på refusionsmæssige berigtigelser.

Ministeriet forventer, at revisionen vil attestere kommunens berigtigelser vedrørende regnskabet 2001 på områderne for dagpenge, kontanthjælp, aktivering og underholdsbidrag.

Ministeriet forventer desuden, at de nødvendige refusionsmæssige berigtigelser på disse områder foretages i forbindelse med den foreløbige restafregning for 2002,

som det var anført i Socialministeriets brev af 18. oktober 2002 til Farum Kommune.

Helårspersoner

Det fremgår af beretningen, at revisionen har givet bemærkninger om, at revisionen ikke har efterprøvet det i opgørelsen anførte beløb vedrørende driftsudgifter i forbindelse med aktivering, idet revisionen ikke har modtaget dokumentation for det i opgørelsen anførte antal helårspersoner (256 personer), der ligger til grund for opgørelsen af rådighedsbeløb efter aktivlovens § 100, stk. 2.

Revisionen anfører, at det ikke har været muligt at skabe et grundlag for perioden 1. maj til 31. december 2001 via kommunens it-systemer, der kan dokumentere antallet. Tallet er fremkommet ved, at kommunen med baggrund i datagrundlaget for perioden 1. januar til 30. april 2001 har omberegnet dette til deltagertal på helårsbasis.

På baggrund af de foreliggende oplysninger er det ministeriets opfattelse, at det i opgørelsen anførte antal helårspersoner, der ligger til grund for opgørelsen af rådighedsbeløb efter aktivlovens § 100, stk. 2 skal dokumenteres. I modsat fald må der foretages refusionsmæssig berigtigelse.

Varmetillæg, pensionister

…

Børnetilskud

…

Bilag I til revisionsberetningen giver Socialministeriet anledning til følgende bemærkninger:

Temarevision

…

Kontanthjælp, aktivering og revalidering

Det fremgår af bilag 1 til beretningen, at der i 10 ud af 10 udtagne sager er konstateret formelle fejl vedrørende manglende indhentelse af erklæring om oplysningspligt, manglende dokumentation for den foretagne opfølgning, manglende dokumentation for kontrol af uforenelige ydelser i forbindelse med opstart og manglende dokumentation for kontrol af folkeregisteroplysninger.

Ministeriet har noteret sig, at der er udarbejdet nye regler, der sikrer, at sagsbehandlingen foretages efter de gældende bestemmelser.

Ministeriet forventer, at der i næste års beretning kan konstateres en forbedring af sagsbehandlingen på området.

Fleks og skånejob samt ledighedsydelse

Det fremgår af beretningen, at der i 2 ud af 4 udtagne sager er konstateret fejl, heraf 1 fejl af refusionsmæssig betydning vedrørende fejlagtig anvendt månedsløn, som efterfølgende er berigtiget og modregnet i efterfølgende udbetaling til arbejdsgiver. Den anden fejl vedrører manglende udbetalingsanmodning fra virksomheden.

Ministeriet forventer, at anmodninger nu indhentes forinden udbetaling til virksomheden, som det er aftalt med revisionen.

Dagpenge ved sygdom, graviditet. barsel, adoption mv.

Det fremgår af beretningen, at der i 3 ud af 7 udtagne sager er konstateret fejl uden umiddelbar udbetalings- eller refusionsmæssig betydning vedrørende manglende FKO-kontrol ved sagens opstart og manglende dokumentation for det anvendte indtægtsgrundlag. Det er oplyst, at kontrollen er foretaget, men at der mangler dokumentation for den udførte kontrol.

Ministeriet forventer, at der er rettet op på disse forhold.

Ministeriet har noteret sig, at det er oplyst, at der efterfølgende altid i de enkelte sager foreligger dokumentation for det anvendte indtægtsgrundlag.

Revisionsberetning nr. 120 giver Socialministeriet anledning til følgende bemærkninger:"[1]
…

Integrationsministeriet skrev den 18. februar 2003 således til kommunen:[2]

"Integrationsministeriet skal hermed bekræfte modtagelsen af Farum Kommunes revisionsberetning, modtaget d. 7. november 2002, for regnskabsåret 2001 for integrationsområdet.

I henhold til bekendtgørelse nr. 539 af 16. juni 2000 om statsrefusion og tilskud, regnskabsaflæggelse og revision på integrations- og repatrieringsområdet § 38-39 skal kommunerne hvert år indsende en revisionsberetning inden udgangen af september måned.

[1] Beretning nr. 120 vedrører boligstøtteområdet. Da dette område ikke i øvrigt omtales i beretningen bemærkes her, at Socialministeriet bl.a. udtalte som "ministeriets opfattelse, at kommunen har administreret reglen i § 15 i boligstøtteloven forkert, og at der derfor i § 15 sager må foretages de nødvendige refusionsmæssige berigtigelser for hele den periode, hvor kommunen har administreret i strid med loven. Berigtigelsen i disse sager foretages ved en skønsmæssig beregning af, hvor meget statens refusion ville være blevet nedsat, hvis reglerne var blevet fulgt." Se også forklaringer afgivet af Sidse Ægidius (316-65,b4) og Peter Brixtofte (316-251,b2-3).
[2] 168-3,f1,b67.

Integrationsministeriet har noteret sig revisionens konklusioner og bemærket, at der i den stikprøvevise gennemgang er fundet i alt 4 fejl vedrørende introduktionsprogrammet mv. og introduktionsydelse. Fejlene omhandler 3 forhold vedrørende manglende dokumentation for foretaget opfølgning, for foretaget kontrol af uforenelige ydelser ved opstart samt manglende dokumentation for om familien er orienteret om deres oplysningspligt. Et forhold vedrører manglende oplysning om årsagen til bevilget hjælp i en sag. Ministeriet har også noteret revisionens anbefalinger og bemærkninger angående kommunens forretningsgange og procedurer.

I forlængelse af de konstaterede fejl og den efterfølgende indsendte redegørelse godkender Integrationsministeriet Farum Kommunes regnskab på integrationsområdet. Kommunen forsikrer i ovennævnte redegørelse Integrationsministeriet om, at der efter Farum Kommunes opfattelse er foretaget de nødvendige foranstaltninger, herunder af udarbejdelse hensigtsmæssige forretningsgange og betryggende procedurer med henblik på at reducere eller helt undgå denne type fejl fremover.

Integrationsministeriet agter på denne baggrund at følge op på sagen i forbindelse med Farum Kommunes revisionsberetning for 2002."

Farum Kommune svarede foreløbigt Socialministeriet den 12. februar 2003 med bl.a. oplysning om, at kommunen i samarbejde med Kommunernes Revision havde "igangsat en fremadrettet proces med henblik på at få implementeret de udarbejdede og nødvendige tids- og handlingsplaner." Ved brev af 17. marts 2003 fremsendte kommunen tids- og handlingsplaner, dateret 25. februar 2003. Der henvises til omtalen under regnskabsåret 2002.

Regnskabsåret 2002:[1]

For regnskabsåret 2002 skrev Beskæftigelsesministeriet (Arbejdsdirektoratet) den 14. juni 2004 bl.a.:

"Vedrørende tidligere årsberetninger.

Socialministeriet har blandt andet i Socialministeriets decisionsskrivelse af 17. januar 2003 angående revisionsberetning nr. 121 (revision af de sociale regnskaber for året 2001, området med statsrefusion) anført en række forventninger til Farum Kommunes berigtigelser, afklaringer af forhold m.v.

[1] 281-4,f2

Regnskabsåret 2002 har været præget af, at Farum Kommune har anvendt mange personaleressourcer på sagsbehandling m.v. i forbindelse med sager over for en række myndigheder.

Revisionen har konstateret, at der med henblik på at understøtte afklaring, berigtigelser m.v. af disse revisionsbemærkninger er etableret en tids- og handlingsplan.
…

Forhold der efter revisors opfattelse endnu ikke er afklaret, belyst og berigtiget i tilstrækkeligt omfang.
…

Kontanthjælp/aktivering

Det er ikke muligt at vurdere,

- om der er sammenhænge mellem kommunens bogføring og foretagne udbetalinger via beregnings- og udbetalingssystemet.

- om der er sket korrekt registrering af udbetalinger i henhold til bekendtgørelse om regnskabsaflæggelse og statsrefusion m.v. på visse dele af det sociale område.

- om der er sket korrekt skatteredegørelse af foretagne udbetalinger.

- om der er sket korrekt tilbageholdelse og afregning af A-indkomst, A skat og ATP m.v.

Revisionen har anbefalet, at der iværksættes arbejde med henblik på at sikre ovenstående, samt at

- der efter afslutning af den igangværende proces vedrørende IT konvertering foretages en gennemgang af de i refusionsopgørelsen anførte beløb og refusioner med henblik på refusionsmæssige berigtigelser i regnskabsåret 2002.

Revisionsbemærkninger i forbindelse med revision af de sociale regnskaber for året 2002, områder med statusrefusion.

Kommunens IT-systemer
Generelt

Revisionen har anført i revisionsberetning nr. 122, vedrørende revision af regnskabet for året 2001, at der i regnskabsåret havde været væsentlige problemer med kommunens IT-systemer.

I starten af 2002 besluttede kommunen at afbryde samarbejdet med Columbus IT Partner A/S (CITP) og i stedet vende tilbage til systemer fra KMD.

Skiftene mellem de forskellige systemer har medført en lang række problemer, som har haft betydning for såvel kommunens bogføring som for mellemværendet med borgere eller andre offentlige myndigheder.
…

Det må sammenfattende konkluderes, at

- der mangler afstemning af en lang række mellemregnings- og restancekonti.

- det ikke i alle tilfælde har været muligt at foretage afstemning til beregnings- og udbetalingssystemer til kommunens bogføring.

- det ikke er muligt for revisionen at estimere, hvilken indflydelse ovenstående vil have på kommunens regnskab.

Revisionen har anbefalet, at

- det iværksatte afstemningsarbejde afsluttes, herunder at endnu ikke afstemte konti afstemmes.

- det sikres og dokumenteres, at IT-konverteringen er sket korrekt.

Revisionen har oplyst, at Farum Kommune i august måned 2003 har tilkendegivet, at man ønsker Kommunernes Revision's bistand til at sikre og dokumentere, at IT-konverteringen er sket korrekt.

Ministeriet forudsætter, at Farum Kommune følger revisionens anbefalinger.

Farum Kommune har efterfølgende ved brev af den 25. februar 2004 oplyst vedrørende ovennævnte forhold, at:

"Revisionens bemærkninger omhandler de problemer der er et resultat af de vanskeligheder Farum Kommune har haft og fortsat har i forbindelse med skiftene mellem edb-systemerne fra KMD til Columbus og tilbage til KMD igen.

Farum Kommune har i august måned 2003 aftalt med revisionen, at der iværksættes en gennemgang af delsystemerne med henblik på at sikre korrekt konvertering. Dette arbejde er gået i gang den 16. september 2003.

Der er nedsat såvel en styregruppe som en arbejdsgruppe med repræsentation fra Farum Kommune, Business Services og Kommunernes Revision.

Gruppen er ultimo november 2003 nået så langt, at der for alle delsystemerne forligger beskrivelser af arbejdsopgaverne vedrørende konvertering fra Axapta-KMD-systemerne. Dokumentation herfor foreligger ligeledes.

Der restere herefter en kontrol og godkendelse fra revisionens side inden punktet kan afsluttes."

Ministeriet har taget Farum Kommunes efterfølgende redegørelse til efterretning.

…

Forbehold i revisionspåtegninger

På grund af ovenstående bemærkninger om it-systemer og afstemning af statuskonti har revisionen taget forbehold i revisionspåtegningerne vedrørende refusionsopgørelse om sociale udgifter for året 2002.

Revisionen har i påtegningerne anført følgende forbehold:

"I forbindelse med revisionens gennemgang af årsregnskabet 2002 har revisionen konstateret, at kommunens bogføring ikke giver et tilstrækkeligt grundlag for udarbejdelse refusionsopgørelse vedrørende sociale udgifter for året 2002, idet der er væsentlig usikkerhed vedrørende:

- afstemning af balancens statuskonti.

- bruger/udbetalingssystemernes afstemning/afstemningsmulighed til kommunens økonomisystem."

Farum Kommune har efterfølgende ved brev af den 25. februar 2004 oplyst vedrørende ovennævnte forhold at:

Forvaltningen har taget revisionens bemærkninger til efterretning, idet de nævnte forhold vil blive taget op i det afstemningsarbejde, der allerede er planlagt at skulle gå i gang i samarbejde mellem Farum Kommune, Business Services og Kommunernes Revision.

Der er nedsat såvel en styregruppe som en arbejdsgruppe med repræsentation fra Farum Kommune, Business Services og Kommunernes Revision.

Gruppen er ultimo november 2003 nået så langt, at der for alle delsystemerne forligger beskrivelser af arbejdsopgaverne vedrørende konvertering fra Axapta-KMD-systemerne. Dokumentation herfor foreligger ligeledes.

Der resterer herefter en kontrol og godkendelse fra revisionens side inden punktet kan afsluttes."

Ministeriet tager Farum Kommunes bemærkninger til efterretning.

…

Endelig kan der henvises til den nedenfor refererede redegørelse fra Farum Kommune af den 25. februar 2004.

”**Orientering vedrørende revisionsberetningerne for årene 2001 og 2002 for Farum Kommune.**

Farum Kommune ønsker med dette brev at gøre status over hvor langt kommunen i dag er nået med hensyn til at løse de problemer, der har været fremhævet af revisionen i de seneste års beretninger vedrørende regnskabsårene 2000 og 2002.

Dette skal blandt andet ses i lyset af, at man ved læsningen af de nye beretninger vedrørende regnskabsåret 2002 kunne få det umiddelbare indtryk at mange forhold ikke er blevet forbedret siden beretningerne for regnskabsåret 2001 blev skrevet.

Blandt andet har Kommunernes Revision i beretning 125 vedrørende regnskab 2002 (beretning 125) taget forbehold der relaterer sig “... til problem stillinger, der er opstået i regnskabsåret 2001 og beskrevet i revisionsberetning nr. 122., “, ligesom revisionen anfører at, “... Farum Kommunes arbejde med henblik på at sikre de nødvendige afklaringer, berigtigelser m.v. er end nu ikke endeligt afsluttet “.

Farum Kommune er enig i at de nævnte forbehold relaterer sig til problem-stillinger, der også gjorde sig gældende i regnskabsåret 2001. Der er fortrinsvis tale om en række problemstillinger omkring afstemninger mv., der kan føres tilbage til de efterhånden velkendte problemer, der opstod i kølvandet på Farum Kommunes skift mellem IT-systemer.

Det er derfor Farum Kommunes opfattelse, at der bortset fra disse “gamle forbehold” ikke er noget nyt i forbindelse med revisionen af regnskab 2002, der har givet Kommunernes Revision anledning til at tage forbehold.

Farum Kommune har i mere end et år, ofte i samarbejde med revisionen, arbejdet målrettet med opfølgningen af de resterende uafsluttede punkter fra 2001-beretningen, og kommunen er nu tæt på at nå målet med hensyn til at få løst pro-blemerne, jf. nedenfor.
…

Sammenfattende kan det således konkluderes, at alle udestående punkter i revisionsberetningerne vedrørende 2001 og 2002 inden for kort tid forventes at være løst og dermed vil kunne afsluttes.”

Vedrørende personsagsgennemgang

Revisionen har bemærket, at det er dens opfattelse, at sagsbehandlingen generelt foregår som fastlagt i gældende lovgivning og Farum Kommunes fastlagte procedurer.

Revisionen har anført, at kommunens administration af områderne generelt er tilrettelagt hensigtsmæssigt og betryggende, men at der på baggrund af de problemstillinger, der hænger sammen med brugen af de IT-systemer, der

anvendes til sagsadministration, er en række forhold, der efter revisionens opfattelse medfører risiko for, at der er eller kan opstå fejl i f.eks. refusions hjemtagelse m.v.

Revisor har i beretningen redegjort for den gennemførte gennemgang af personsager. Gennemgangen udviser følgende fordeling:

Sagsområde:	Antal gennemgåede sager:	Heraf med fejl:	Heraf med fejl af refusionsmæssig betydning
Kontanthjælp	6	4	1
Aktivering	4	4	0
Revalidering	3	3	0
Fleksjob	3	2	0
Skånejob	1	1	1
Ledighedsydelse	1	1	0
Dagpenge	7	6	0
Delpension	1	1	0
I alt:	**26**	**22**	**2**

Det fremgår af beretningen,

- at der i 4 ud af 6 sager på området for **kontanthjælp** er konstateret fejl.

    - Der forekommer 1 sag med en materiel fejl (fejl af udbetalings- og /eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til, at der for perioden 1. maj til 31. august 2002 er sket en mindre beregningsfejl.

      Det er oplyst, at fejlen vil blive korrigeret, men at det har endnu ikke været muligt for revisionen at se dokumentation for den foretagne korrektion.

Ministeriet går ud fra, at der nu er sket refusionsmæssig berigtigelse, og at revisionen har påset dette.

    - I 3 sager forekommer der formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), idet journalen ikke blev ajourført ved sagsopstart.

      Arbejdsmarkeds- og integrationsafdelingen har efterfølgende foretaget opfølgning i sagerne og denne opfølgning har ikke medført berigtigelser i de pågældende sager.

- at der i 4 sager ud af 4 sager på området for **aktivering** er konstateret formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til,

    - at der i en sag ikke forelå dokumentation for det anvendte bankkontonummer. Dokumentation er efterfølgende indhentet.

- at der i en sag er foretaget helhedsvurdering, der ikke efter følgende ses at være udleveret til klienten. Det er oplyst at forholdet efterfølgende er berigtiget.

- at der i en sag ikke foreligger dokumentation for kontrol af formueforhold og eventuelle uforenelige ydelser. Disse kontroller er efterfølgende foretaget, uden at det har med ført berigtigelser i sagen.
- at der i en sag ikke foreligger dokumentation for kontrol af folkeregister-oplysninger, uforenelige ydelser samt grundlaget for bevilling. Disse kontroller er nu foretaget samt registreret korrekt i journalen.

Det er oplyst, at Socialforvaltningen vil foretage opfølgning i sagerne og fremtidig sikre, at dokumentation beror i sagerne.

- at der i 3 sager ud af 3 sager på området for **revalidering** er konstateret formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til,

- at der i to personsager ikke var dokumentation for, at opfølgning var foretaget i overensstemmelse med de gældende regler.

- at der i en personsag i forbindelse med sagsopstart ikke forelå dokumentation for indhentelse af stamoplysninger, så som folkeregisteroplysninger m.v.

Det er oplyst at Socialforvaltningen vil foretage opfølgning i sagerne og fremtidig sikre, at dokumentation beror i sagerne.

Ministeriet går ud fra, at fejlene nu er rettet, og at revisionen har påset dette.

Herudover går ministeriet ud fra, at de konstaterede fejl ikke har medført en fejludbetaling. Hvis det mod forventning ikke er tilfældet, går ministeriet ud fra, at revisionen har påset, at der er sket behørig udbetalings- og/eller refusions-mæssig berigtigelse.

- at der i 2 sager ud af 3 sager på området i forbindelse med **fleks-job** er konstateret formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til,

- at der i en personsag ikke ses at være foretaget opfølgning i henhold til de gældende bestemmelser. Det er oplyst, at denne kontrol fremover vil blive udført i overensstemmelse med de gældende regler.

- at der i en personsag ikke foreligger dokumentation for, hvorledes tilskuddet er beregnet. Det er oplyst, at det fremover altid fremgår af en personsag, hvorledes beregning af tilskud foretages.

Ministeriet går ud fra, at fejlene nu er rettet, og at revisionen har påset dette.

Herudover går ministeriet ud fra, at de konstaterede fejl ikke har medført en fejludbetaling. Hvis det mod forventning ikke er tilfældet, går ministeriet ud fra, at revisionen har påset, at der er sket behørig udbetalings- og/eller refusionsmæssig berigtigelse.

- at der i 1 ud af 1 sag på området i forbindelse med **skånejob** er konstateret en materiel fejl (fejl af udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til, at

- det udbetalte tilskud til arbejdsgiver ikke er foretaget i overensstemmelse med de gældende bestemmelser.

Det er oplyst, at forvaltningen vil gennemgå de foretagne beregninger, og foretage de nødvendige berigtigelser over for arbejdsgiver.

Ministeriet går ud fra, at der nu er sket refusionsmæssig berigtigelse, og at revisionen har påset dette.

- at der i 1 ud af 1 sag på området for **ledighedsydelse og særlig ydelse** er konstateret formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til,

- at der ikke i personsagen foreligger underskreven erklæring omkring oplysningspligt, jf. retssikkerhedslovens bestemmelser.

Det er oplyst, at kommunen fremover vil sikre, at disse erklæringer udarbejdes og arkiveres i personsagerne.

Ministeriet går ud fra, at fejlene nu er rettet, og at revisionen har påset dette.

- at der i 1 ud af 1 sag på området for **delpension** er konstateret formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til,

- at der ikke foreligger dokumentation for folkeregister oplysninger, bopæl m.v.

Det er oplyst, at dokumentationen for denne kontrol fremover opbevares i personsagerne.

Ministeriet går ud fra, at fejlene nu er rettet, og at revisionen har påset dette.

- at der i 6 ud af 7 sager på området for dagpenge ved sygdom, graviditet, adoption m.v. er konstateret fejl.

- Der forekommer i sag med en materiel fejl (fejl af udbetalings- og /eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til, at der er usikkerhed om

refusionen er korrekt beregnet, idet dagpengeperioden i dagpengesystemet ikke umiddelbart se at være korrekt overført fra det tidligere udbetalingssystem.

Det er oplyst, at forvaltningen foretager en genindberetning af personsagen, samt vurdere om den er korrekt registreret i dagpengesystemet.

Ministeriet går ud fra, at der nu er sket refusionsmæssig berigtigelse, og at revisionen har påset dette.

- I 5 sager forekommer der formelle fejl (uden umiddelbar udbetalings- og/eller refusionsmæssig betydning), der kan henføres til, at journalisering ikke er ført kontinuerligt.

Det er oplyst, at journaliseringen fremover vil blive foretaget løbende.

Ministeriet går ud fra, at fejlene nu er rettet, og at revisionen har påset dette.

Herudover går ministeriet ud fra, at de konstaterede fejl ikke har medført en fejludbetaling. Hvis det mod forventning ikke er tilfældet, går ministeriet ud fra, at revisionen har påset, at der er sket behørig udbetalings- og/eller refusionsmæssig berigtigelse.

*****

Ministeriet forventer, at kommunen har fulgt revisionens anbefalinger, således at det nu er sikret vedrørende regnskabsåret 2002, at der på områderne for dagpenge, kontanthjælp og aktivering,

- er sammenhænge mellem kommunens bogføring og foretagne udbetalinger via beregnings- og udbetalingssystemet.

- er sket korrekt registrering af udbetalinger i henhold til bekendtgørelse om regnskabsaflæggelse og statsrefusion m.v. på visse dele af det sociale område.

- er sket korrekt skatteredegørelse af foretagne udbetalinger.

- er sket korrekt tilbageholdelse og afregning af A-indkomst, A-skat og ATP m.v.

- og at der efter afslutning af den igangværende proces vedrørende IT konvertering foretages en gennemgang af de i refusionsopgørelsen anførte beløb og refusioner med henblik på refusionsmæssige berigtigelser i regnskabsåret 2002.

Ministeriet forventer, at revisionen vil attestere kommunens berigtigelser vedrørende regnskabet for 2002 på områderne for dagpenge, kontanthjælp og aktivering.

Ministeriet forventer desuden, at de nødvendige refusionsmæssige berigtigelser på disse områder foretages i forbindelse med den foreløbige restafregning for 2003.

*****

Herudover går ministeriet ud fra, at den udarbejdede årsopgørelse for 2002 over modtaget refusion i forbindelse med udbetaling af orlovsydelse er kontrolleret og godkendt af revisionen.

*****

Endvidere skal ministeriet henvise til Socialministeriets decisionsskrivelse af den 17. januar 2003, vedrørende beretning nr. 121 om revision af kommunens sociale regnskaber 2001 på området med statsrefusion vedrørende "Helårspersoner".

Det fremgår således af denne beretning, at revisionen har givet bemærkninger om, at revisionen ikke har efterprøvet det i opgørelsen anførte beløb vedrørende driftsudgifter i forbindelse med aktivering, idet revisionen ikke har modtaget dokumentation for det i opgørelsen anførte antal helårspersoner (256 personer), der ligger til grund for opgørelsen af rådighedsbeløb efter aktivlovens § 100, stk. 2.

Revisionen har anført, at det ikke har været muligt at skabe et grundlag for perioden 1. maj til 31. december 2001 via kommunens IT-systemer, der kan dokumentere antallet. Tallet er fremkommet ved, at kommunen med baggrund i datagrundlaget for perioden 1. januar til 30. april 2001 har omberegnet dette til deltagertal på helårsbasis.

På baggrund af de foreliggende oplysninger var det således Socialministeriets opfattelse, at det i opgørelsen anførte antal helårspersoner, der ligger til grund for opgørelsen af rådighedsbeløb efter aktivlovens § 100, stk. 2 skal dokumenteres. I modsat fald må der foretages refusionsmæssig berigtigelse.

For god ordens skyld kan der gøres opmærksom på, at beretningen nr. 124 om revision af kommunens sociale regnskaber 2002 på området med statsrefusion vedrørende forhold fra den sociale regnskab 2001 ikke nævner noget om spørgsmålet om "Helårspersoner".

Ministeriet skal således for god ordens skylde bede om en tilbagemelding i forbindelse med beretningen for 2003, vedrørende spørgsmålet om "Helårs personer", herunder om det kan dokumenteres det anførte antal helårspersoner, der ligger til grund for opgørelsen af rådighedsbeløb efter aktivlovens § 100, stk. 2. I modsat fald må der foretages refusionsmæssig berigtigelse.

*****

Ministeriet skal endvidere henvise til Farum Kommunes redegørelse af den 25. februar 2004, som i øvrigt er nævnt ovenfor, hvoraf det bl.a. fremgår, at alle

udestående punkter i revisionsberetningerne vedrørende 2001 og 2002 inden for kort tid forventes at være løst og dermed vil kunne afsluttes.

Ministeriet må således gå ud fra, at revisionen inden for kort tid kan godkende de sociale regnskaber vedrørende 2001 og 2002 uden anmærkninger, idet alle udestående punkter er løst.

Ministeriet skal således bede om at få oplyst i forbindelse med revisionsberetningen for 2003, om der stadig henstår nogle punkter og i bekræftende fald hvornår disse kan forventes at være afsluttede, herunder hvad de beror på.

*****

Ministeriet skal understrege, at det er en forudsætning for at få statsrefusion, at der i sagerne er foretaget en korrekt sagsbehandling, og at det er byrådets ansvar, at lovgivningen overholdes, samt at der er den fornødne kvalitet i sagsbehandlingen.

Ministeriet forventer, at det vil fremgå af beretningen for 2003, i hvilket omfang, der er fulgt op på ministeriets bemærkninger.

For god ordens skyld, skal der gøres opmærksom på, at der ikke er redegjort for fravalg af personsagsgennemgang vedrørende aktivlovens §§ 34, 63 og 78.

Ministeriet går ud fra, at det vil fremgå af beretningen for 2003, hvis der inden for områder er fravalgt personssagsgennemgang, herunder på hvilket grundlag dette sker.

Kopi af dette brev er samtidig sendt til Kommunernes Revision, Farum Kommissionen og Statsamtmanden for Københavns Amt."

Regnskabsåret 2003 og senere opfølgning[1]

For regnskabsåret 2003 skrev Beskæftigelsesministeriet (Arbejdsdirektoratet) den 10. maj 2005 vedrørende "Afstemning af konti i kommunens status" bl.a.:

"Ministeriet har noteret sig, at det fremgår af udskrift fra ordinært byrådsmøde den 15. marts 2005, at der den 1. marts 2005 nu resterer ca. 10 konti, der ikke er afstemt og at afstemningsarbejdet med disse konti vil blive afsluttet i nær fremtid.

Ministeriet har endvidere noteret sig, at kommunen er ved at opdatere det eksisterende bilag til kasse- og regnskabsregulativet vedr. afstemning af statuskonti, således at retningslinjerne for, hvem der er den afstemningsansvarlige, og hvad der kræves for at afstemningerne er foretaget korrekt, er klare.

[1] 281-4,f3-5

Det fremgår imidlertid, at det er forvaltningens opfattelse, at det aldrig vil være muligt at komme helt til bunds med hensyn til at få afstemt statuskontiene p.g.a. de store edb-problemer, der har været.

Forvaltningen har derfor den 15. marts 2005 fremlagt en afskrivningssag for Byrådet med henblik på at få "trukket en streg i sandet" i forhold til de manglende afstemninger for perioden 1999 - 2002.

Ministeriet har noteret sig, at Byrådet har tiltrådt, at der afskrives ca. 11,8 mio. kr. Ministeriet har endvidere noteret sig, at forvaltningen i samråd med Kommunernes Revision er i færd med at afklare, hvorvidt de afskrevne beløb vil få statsrefusionsmæssig betydning."

Herudover er der bemærkninger under punktet "Opfølgning vedrørende tidligere års beretninger", dels om debitorstyring (beretning nr. 122) og om it-systemer, kontanthjælp/aktivering (beretning nr. 121). Under "Opfølgning vedrørende beretning for 2002" noterer ministeriet om "Personsagsgennemgang", at

"det er revisionens opfattelse, at kommunen har korrigeret/præciseret forretningsgangene efter revisionens anbefalinger, hvilket har medført en forbedring i administrationen af personsagerne."

Det hedder herefter bl.a.:

"Temarevision

Kommunens administration af rådighedsreglerne for kontanthjælpsmodtagere m.fl.

Ministeriet har noteret sig, at det er revisionens vurdering, at kommunen først efter den 13. august 2003 opfylder de gældende regler omkring indberetning til AF, idet den da har etableret en hensigtsmæssig forretningsgang i overensstemmelse med gældende regler for området.

Det er således revisionens vurdering at personsagerne efter den 13. august 2003 er administreret hensigtsmæssigt og efter de gældende regler og bestemmelser.

Kommunens administration vedr. driftsudgifter i forbindelse med aktiveringstilbud med 50 pct. refusion.

På baggrund af det foreliggende materiale er det ikke muligt at opgøre udnyttelsesgraden af de enkelte projekter set i forhold til driftsudgifterne.

Revisionen anbefaler derfor, at der etableres en procedure for registrering af fremmøde og løbende fravær samt bearbejdning af data, således at kapacitetsudnyttelsen og udnyttelsesgraden kan opgøres.

Ministeriet går ud fra, at kommunen følger revisionens anbefaling.

Gennemgang af personsager

I beretningen (bilag 2) er der redegjort for den gennemførte gennemgang af personsager på Beskæftigelsesministeriets område. Gennemgangen viser følgende fordeling:

Sagsområde:	**Antal gennemgåede sager:**	**Heraf med fejl:**	**Heraf med fejl af refusionsmæssig betydning**
Kontanthjælp	8	4	0
Aktivering	5	4	1
Delpension	1	0	0
Revalidering	3	1	0
Forrevalidering	1	1	0
Særlig støtte under revalidering (AKL § 63)	1	0	0
Ledighedsydelse og særlige ydelser	4	3	0
Fleksjob	4	4	0
Skånejob	1	1	0
Særlig støtte (AKL § 34)	1	0	0
Dagpenge ved sygdom og barsel	9	1	0
I alt:	**38**	**19**	**1**

Særligt vedrørende fleksjob, sygedagpenge, ledighedsydelse og særlig ydelse har ministeriet noteret sig, at kommunen har tilrettet/etableret forretningsgange, der skulle sikre, at de fejl revisionen har fundet ikke optræder fremover.

Det er Beskæftigelsesministeriets opfattelse, at der forekommer for mange fejl i sagsbehandlingen, og ministeriet forventer, at de tilrettede forretningsgange og en opstramning og tydeliggørelse af arbejdsopgaver/rutiner i forbindelse med sagsadministrationen, vil medvirke til, at den nødvendige kvalitet i sagsbehandlingen tilvejebringes, således at det fremgår af næste års beretning at antallet af fejl er væsentligt reduceret.

Ministeriet skal samtidig understrege, at det er en forudsætning for at få statsrefusion, at der i sagerne er foretaget en korrekt sagsbehandling, og at det er byrådets ansvar, at lovgivningen overholdes, samt at der er den fornødne kvalitet i sagsbehandlingen.

…"

Under henvisning til revisionens bemærkninger og Beskæftigelsesministeriets (Arbejdsdirektoratets) opfølgning herpå har kommissionen endvidere gjort sig bekendt med ministeriets bemærkninger til regnskaberne for 2004-2005.

I ministeriets brev af 20. februar 2006 vedrørende regnskabet for 2004 mv. hedder det under "Opfølgning på tidligere beretninger og beretning for 2003" om it-konvertering, at ministeriet noterer sig, at der efter revisors opfattelse er sket en afklaring af en stor del af de problemer, der har været og at revisor forventes at følge op i næste beretning. Ministeriet forventer underretning om, hvorvidt det af byrådet godkendt afskrevne beløb på 11,8 mio. kr. har betydning for statsrefusionen. Der er fortsat alvorlige bemærkninger under "Gennemgang af personsager". Det er ministeriets opfattelse, "at der er for mange fejl i sagsbehandlingen, herunder systematiske fejl inden for områderne kontanthjælp, fleksjob og jobtræning. Dette er ikke tilfredsstillende, idet ministeriet tidligere har påtalt et for højt fejlniveau og fejlniveauet er steget i forhold til tidligere år."

I ministeriets brev af 25. januar 2007 vedrørende regnskabet for 2005 mv. hedder det under "Opfølgning på beretningerne for 2003 og 2004", at ministeriet noterer sig, at der er fulgt op på de bemærkninger, som ministeriet havde i forhold til beretningerne. Under "Gennemgang af personsager" hedder det bl.a.: "Det er Beskæftigelsesministeriets opfattelse, at der stadig er for mange sagsområder med væsentlige fejl, herunder systematiske fejl på områderne".

Der henvises i øvrigt til bind 14, kapitel 23, om den udførte revision.

14.6.2. Rigsrevisionen

Ved brev af 25. oktober 2002[1] skrev Rigsrevisionen til borgmester Lars Carpens:

> "Rigsrevisionen vil gerne aflægge besøg i Farum Kommune for at gennemgå den del af de kommunale regnskaber, som vedrører virksomhed for hvilken der skal ske afregning over for staten; jf. rigsrevisorlovens § 5.

[1] 168-3,f1,b12-13

Formålet med besøget er at undersøge og vurdere, om kommunen har etableret en forvaltning, der sikrer, at vilkårene for statens tilskud m.v. er opfyldt, og at de kommunale regnskaber på området er undergivet betryggende revision.

Gennemgangen af forvaltningen af det sociale område, beskæftigelses, byfornyelses- samt integrations- og repatrieringsområdet, hvor der sker afregning af udgifter over for staten, vil primært være koncentreret om kommunens processer, de administrative systemer og forretningsgange og interne kontroller. Rigsrevisionen har foretaget en lignende gennemgang i 9 andre kommuner i 2002.

Fra Rigsrevisionens side vil deltage 3-4 medarbejdere, og besøget forventes at strække sig over 5 dage.
…"

Rigsrevisionen skrev den 10. marts 2003 til henholdsvis borgmester Lars Carpens og kommunaldirektør Karsten Ole Knudsen. I brevet til borgmesteren hedder det bl.a.:[1]

"Rigsrevisionen foretog 20-24. januar 2003 ved besøg i Farum Kommune en gennemgang af de kommunale regnskaber, som vedrører virksomhed for hvilken, der skal ske afregning over for staten.
…

Under besøget havde Rigsrevisionen et møde med kommunens revisor, som orienterede Rigsrevisionen om konceptet for den planlagte og udførte revision i Farum Kommune samt resultaterne heraf.

Som led i gennemgangen orienterede Rigsrevisionen på et afsluttende møde den 24. januar 2003 med kommunens ledelse om den foreløbige konklusion, hvor vurderingen var, at kommunens initiativ med udarbejdelse af en række tids- og handlingsplaner til opfølgning af revisionsberetningerne nr. 120 - 122 vedrørende budgetopfølgning, afstemning af konti, opretning af IT problemer mv. var tilfredsstillende.

På baggrund af bl.a. de problemer med bogføringen, der har været/er som følge af skiftet fra Kommune Data til Columbus IT Partner A/S og tilbage til Kommune Data igen, kan det ikke udelukkes, at der er sket fejl i opgørelsen og afregningen af statslig refusion.

Rigsrevisionen forventer, at differencerne snarest afklares med henblik på udarbejdelse af korrekte regnskabsopgørelser, og at der i givet fald foretages berigtigelse af de beløb, der er anmeldt til statslig revision.

På baggrund af de førte drøftelser med kommunens revisor, er det Rigsrevisionens opfattelse, at revisionen har været udført tilfredsstillende.
…"

[1] 168-3,f1,b73og 77

Rigsrevisionens rapport af 11. marts 2003 har følgende indhold:[1]

"Rapport vedrørende gennemgang af kommunal afregning i Farum Kommune

1. Rigsrevisionens gennemgang af Farum Kommunes forvaltning på de refusionsdækkede områder har rettet sig imod kommunens forretningsgange og interne kontroller, herunder kvalitetskontrol.

2. Rigsrevisionen har under besøget haft en række møder med ledelse og medarbejdere i Produktionshuset og regnskabsforvaltningen samt Business Service A/S for så vidt angår beregning og hjemtagelse af statstilskud.

Kvalitetskontrol

3. Ved kvalitetskontrol forstår Rigsrevisionen handlinger, der er med til at sikre at den udførte forvaltning af et ansvarsområde (fx boligstøtte - eller kontanthjælpsområdet) har den fornødne kvalitet.
4. Rigsrevisionen konstaterede, at der for sygedagpenge og Kontant hjælp/Aktiveringsområderne var iværksat kvalitetskontrol. Kontrollen omfattede ifølge det oplyste bl.a. en gennemgang af hver 3. sag, hvor der blev foretaget kontrol af uddata, afstemninger, udbetalinger og beregninger, samt kontrol af sagsetablering og sagsopfølgning.

5. Rigsrevisionen skal anbefale, at der for alle de ordninger, hvor der afregning over for staten, udføres en kvalitetskontrol som en løbende proces.

Forretningsgange og interne kontroller

<u>Arbejdsmarked og Integrationsafdelingen</u>

6. Rigsrevisionen havde møder med ledelse og medarbejdere om kommunens processer, forretningsgange og interne kontroller for følgende forvaltningsområder:

   - Integration
   - Førtidspension
   - Kontanthjælp/Aktivering
   - Sygedagpenge
   - Boligstøtte.

7. For de refusionsdækkede områder, der organisatorisk henhører under Arbejdsmarked og Integrationsafdelingen (Produktionshuset), var der etableret hensigtsmæssige forretningsgange og interne kontroller for de udbetalte ydelser og for de anvendte edb-systemer.

[1] 168-3,f1,b78

Der var ligeledes udarbejdet instrukser for administrationen af syge- og barselsdagpenge, integration samt førtidspension.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

8. Det er dog Rigsrevisionens vurdering, at så længe regnskabsgrundlaget er fejlbehæftet, er der risiko for, at der kan opstå fejl i sager oprettet i det tidligere system med mulighed for fejl i afregningen over for staten til følge. Rigsrevisionen finder det utilfredsstillende, at forskelle i data mellem de anvendte edb-systemer endnu ikke er fuldstændig identificeret.

9. Forvaltningen havde samlet en række beskrivelser af arbejdsopgaver i Arbejdsmarked og Integrationsafdelingen vedrørende:

   - Socialområdet
   - Arbejdsprojekt
   - Aktivering og administration
   - Administrativ kontanthjælp
   - Sygedagpenge
   - Integration og
   - Sprogskole.

Det fremgik heraf, at der var udarbejdet målsætning og strategi for de områder som blev forvaltet i afdelingen.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Samlet vurdering

10. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at der i Farum Kommune nu er etableret en række hensigtsmæssige forretningsgange på de områder, hvor der sker afregning over for staten."

14.6.3. Forklaringer

Der henvises til vidnet John Gilbert Nielsens forklaring om sagsbehandlingen i afsnit 14.3.2.4.4. Vidnet har i øvrigt forklaret:[1]

"Der er statsrefusion på området, men det er ikke noget "Klondyke". Kommunernes Revision foretager to gange årligt sagsrevision ud fra tilfældigt valgte personnumre og foretager tilbagerapportering. Hele revisionssagen bliver sendt videre til ministeriet i forbindelse med refusionen. Hvis en kommunen ikke har administreret korrekt kan den i værste fald miste statsrefusionen, som er på 50 %. Kommunen fik en tilbagemelding vedrørende fejlprocenten. Vidnet erindrer

[1] 316-119,b8 og 10

ikke, at Farum Kommunes tal på noget tidspunkt stak ud fra andre kommuner, og kommunen er aldrig blevet truet med, at den kunne miste statsrefusionen. Statsrefusionen blev opgjort ved årets udgang. Der er i det hele taget ikke noget i kommunens sociale regnskaber eller socialfondsregnskaber, der har stukket ud."

Der henvises i øvrigt til vidneforklaringerne under afsnit 14.3.2.4.4. og 14.3.3.2

14.6.4. Sammenfatning og vurdering

Kommissionen lægger til grund, at der også før behandlingen af de sociale regnskaber fra regnskabsåret 2001 og 2002 forelå kritik, navnlig i 1994, hvor Socialministeriet - med ministeriets understregning - bemærkede, at det fremgik af revisionsberetningen, "at 42 % (14 ud af 33) af de reviderede sager er behæftet med fejl, som vedrører manglende overholdelse af kravene i regnskabsbekendtgørelsen." Spørgsmålet om ulovlig arbejdsdusør blev endvidere fulgt op af tilsynsrådet. Socialministeriets kritik af de sociale regnskaber fra regnskabsårene 2001-2002 er ikke alene begrundet i it-problemer.

Rigsrevisionen valgte i oktober 2002 Farum ud til revision og gennemførte herefter en undersøgelse, der mundede ud i en samlet vurdering, hvorefter "der i Farum Kommune nu er etableret en række hensigtsmæssige forretningsgange på de områder, hvor der sker afregning over for staten."

Kommissionen lægger herefter til grund, at der for sagsbehandlingen mv. før 2002 er påpeget fejl og mangler, men at der - i hert fald fra september 2002 skete opfølgning i kommunen i form af hensigtsmæssige forretningsgange mv., og at emnet blev fulgt op af revisionen i de følgende år.

Der henvises i øvrigt til kommissionens bemærkninger i afsnit 14.9.

14.7. Resultater af beskæftigelsesindsatsen

14.7.1. Medieomtale

Som omtalt i afsnit 14.1.2. har medieomtalen af kommunens beskæftigelsesindsats overvejende været positiv, men ikke uden kritik. Ikke mindst Peter Brixtofte og Flemming Oppfeldt deltog aktivt i debatten om resultaterne af beskæftigelsesindsatsen, herunder også i folketingsarbejdet.

Ud over de angivne referencer i afsnit 14.1.2. kan der henvises til Bjarne Birkbak "På med vanten -" (1997), side 89:[1]

> **"Overbevisende resultater**
>
> Der kan ikke være nogen diskussion om, at man i Farum har opnået ret enestående resultater gennem den beskæftigelsespolitik, man har ført i det seneste årti. I modsætning til resten af landet, hvor antallet af ledige ikke-forsikrede steg - endog ret kraftigt - gennem perioden, faldt antallet i Farum kraftigt, og har siden 1995 i praksis at være nul.
> Disse resultater har betydet en meget omfattende interesse for Farum-modellen både inden for landets grænser og i udlandet. Produktionshuset og beskæftigelsespolitikken i Farum har været genstand for mange avisartikler, TV-udsendelser i såvel Danmark som Sverige, ligesom Produktionshuset har modtaget mange delegationer fra ind- og udland, der skulle studere Farum-modellen. Senest har man vist interesse så langt væk som i Canada."

Endvidere skriver Bjarne Birkbak side 88:

> **"Farum påvirker landspolitikken**
>
> At Farums beskæftigelsespolitik har haft direkte indflydelse på landspolitikken er indiskutabelt, i og med at de ændringer, der åbnede for selvstændig kommunal arbejdsformidling og tillod kommunerne at anbringe ledige med støtte i det private erhvervsliv udenom AF, blev gennemført direkte foranledning af politikerne i Farum Kommune.
>
> Beskæftigelsespolitikken i Farum har imidlertid også haft indflydelse på mere indirekte måde. Mange kommuner landet over har i større eller mindre omfang fulgt Farums eksempel og har stillet krav til bistandsklienterne om at arbejde for pengene, en tankegang, som også har vundet indpas i forbindelse med revisionen af bistandsloven."

[1] Bjarne Birkbak omtaler side 43-46 udviklingen i ledighedstallene.

Som behandlet i de forrige afsnit har navnlig SiD, nu 3F, og Landsforeningen af Arbejdsledige i medierne stillet kritiske spørgsmål vedrørende aktiveringsindsatsen i Farum Kommune. Kritikken har også omfattet spørgsmål om, hvorvidt de opnåede resultater adskiller sig fra sammenlignelige kommuner.

I en artikel i SiD's Fagbladet den 15. maj 2002 hedder det:[1]

> "Selv om Farum bryster sig af lav ledighed, er kommunen hverken værre eller bedre end nabokommunerne til at skaffe folk i arbejde. Hver femte bistandsklient flytter væk, viser undersøgelse.
>
> **På halen for Farum**
>
> Politikere og mange andre er faldet på halen over resultaterne i Farum Kommune. Et af de tal, borgmester Peter Brixtofte (V) fremhæver, er en arbejdsløshedsprocent på 2,4. En af landets laveste.
>
> Men det er ikke hele sandheden om Farum Kommunes succes. I 1996 målte kommunens egen interne revisionsafdeling effekten af indsatsen over for kontanthjælpsmodtagere.
>
> Af de, der i 1995 havde fået kontanthjælp, var 37,1 procent kommet i arbejde året efter, oplyser kommunen.
>
> Men et andet tal i samme statistik viser, at hver femte - der i 1995 havde fået kontanthjælp i Farum Kommune - var flyttet væk fra byen året efter.
>
> - Det kan man næsten kalde en flygtningestrøm fra kommunen af folk, der ikke brød sig om at blive tvangsaktiveret, siger Enhedslistens socialpolitiske ordfører Line Barfod.
>
> Farum Kommune var en af de første i landet til at indføre straksaktivering af kontanthjælpsmodtagere. Det er siden 1986 sket via kommunens Produktionshus, hvor alle, der henvender sig for at få kontanthjælp, bliver anvist pakkearbejde senest efter 48 timer.
>
> Ser man på nabokommunerne Allerød, Birkerød og Hillerød er Farum hverken værre eller bedre til at skaffe folk i arbejde.
>
> Alle kommunerne i Frederiksborg Amt under et har haft et fald på 42 procent i antallet af kontanthjælpsmodtagere siden 1994. Faldet i Farum er på 44 procent.

[1] 951-11,b95

- Vi vil gerne have et regulært grundlag for at sammenligne Farum Kommune med andre danske kommuners evne til at skaffe arbejdsløse i arbejde. Men det er meget svært. Farum Kommune er god til at prale, mens det samtidig er helt umuligt at få aktindsigt og oplysninger om baggrunden for tallene, siger hun.

I Folketinget har Line Barfod bedt beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen (V) om at levere tal, der sammenligner Farum Kommune med lignende kommuner, når det gælder evnen til at skaffe kontanthjælpsmodtagere i arbejde."[1]

Artiklen var ledsaget af følgende oversigt:

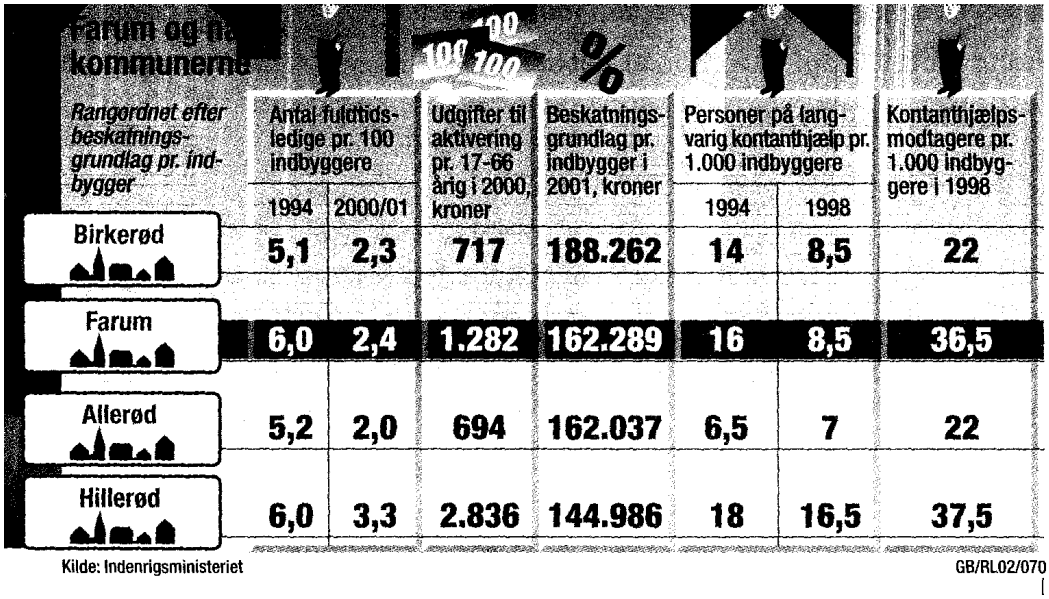

Farum og nabokommunerne

Rangordnet efter beskatningsgrundlag pr. indbygger	Antal fuldtidsledige pr. 100 indbyggere 1994	Antal fuldtidsledige pr. 100 indbyggere 2000/01	Udgifter til aktivering pr. 17-66 årig i 2000, kroner	Beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2001, kroner	Personer på langvarig kontanthjælp pr. 1.000 indbyggere 1994	Personer på langvarig kontanthjælp pr. 1.000 indbyggere 1998	Kontanthjælpsmodtagere pr. 1.000 indbyggere i 1998
Birkerød	5,1	2,3	717	188.262	14	8,5	22
Farum	6,0	2,4	1.282	162.289	16	8,5	36,5
Allerød	5,2	2,0	694	162.037	6,5	7	22
Hillerød	6,0	3,3	2.836	144.986	18	16,5	37,5

Kilde: Indenrigsministeriet

GB/RL02/070

Jens Jørgen Nielsen har i bogen "Ikke bare rødvin -" (2003) fremsat kritik af bl.a. resultaterne af beskæftigelsesindsatsen i Farum med følgende sammenfatning (side 10):[2]

"At Farum kommune skulle vise sig at være et så strålende eksempel på en ny effektiv beskæftigelsespolitik savner imidlertid grundlag i virkeligheden. Farum ligner i mange henseender nabokommunerne. Dog synes integrationen af indvandrere at have været lidt bedre end gennemsnittet."

Forfatteren henviser til, at Farum Kommune i 1984 havde 50 % flere bistandsklienter end Frederiksborg Amt som helhed og angiver som baggrund, at det store sociale boligkompleks,

[1] Se beretningens bilag 10 ad spørgsmål S 2107 i Folketingsåret 2001-2002, 2. samling om afvisning af SiD's anklage om lovstridig aktivering i Farum Kommune.

[2] Jens Jørgen Nielsen har side 15-19 under overskriften "Beskæftigelsesunderet i Farum" nærmere beskrevet sin kritik.

Farum Midtpunkt, tiltrak grupper, som blev bistandsklienter, herunder også flygtninge og indvandrere.

Kritikken er navnlig efter Farum-sagens opkomst fulgt op af spørgsmål i Folketinget, jf. oversigten i afsnit 14.1.3 og beretningens bilag 10.[1]

14.7.2. Undersøgelser og anden dokumentation

14.7.2.1. Kommunens eget materiale

Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget modtog efter det foreliggende i hele undersøgelsesperioden løbende fra forvaltningen oversigter over beskæftigelse af ledige i form af oversigter, ophørsstatistikker, diagrammer og samleoversigter.[2]

Den i afsnit 14.3.1.4. omtalte evalueringsrapport fra maj 1996 om arbejdsdeling mellem socialforvaltningen og Produktionshuset indeholder også statistiske oplysninger, jf. side 5-6.[3]

I kommunens redegørelse af 20. juni 2002 for den arbejdsmarkedsrettede indsats er medtaget et afsnit om omfanget af aktiveringer fordelt på de forskellige ordninger, senest efter månedsopgørelsen for maj 2002, jf. afsnit 14.3.3.1.

Danmarks Statistik udarbejdede opgørelser på baggrund af kommunernes indberetninger af Arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger (AMFORA).[4]

Endvidere gav "Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal" oplysninger for de enkelte årgange.[5]

---

[1] Der henvises fra Folketingsåret 2000-2001 til spørgsmål S2411 og fra 2001-2002, 2. samling til S885, S1101, S1103, S1404, S1694, S1695, S1702, S1703, S2014, S2103, S2119, S2443 og S2610 og US 41 og 44 samt F23 og 25.

[2] Som eksempler er i beretningens bilag 3 medtaget oversigter fra møder 13. januar 1995, 9. marts 1995, 5. december 1997 og 25. januar 2000 (224-26,b3-4, 224-23,b23, 224-27,b3 og 224-68,f1,b27), ophørsstatistik for januar-september 1998 (224-68,f1,b2) og samleoversigt oktober 1998 (224-68,f1,b18).

[3] Rapporten er medtaget i beretningens bilag 3 (224-16,b2-8).

[4] Som eksempel er i beretningens bilag 3 medtaget tabeller for indberetningerne for 2. kvartal 1998 vedrørende henholdsvis fordelingen af mænd/kvinder på samtlige foranstaltninger og udviklingen 2. kvartal 1997 -2. kvartal 1998 (224-41,b29-30).

[5] 224-42

14.7.2.2. Kommunernes Revision

Kommunernes Revision foretog i 1992, 1996 og 2002 forvaltningsrevision/helhedsrevision vedrørende effekten af beskæftigelsesindsatsen i Produktionshuset.

I rapporten fra oktober/november 1992 er formålet med undersøgelsen angivet således: [1]

> "Formålet med gennemgangen har været dels at undersøge, hvorledes den aktive indsats på beskæftigelsesområdet har påvirket kommunens samlede udgifter set i forhold til passiv forsørgelse (bistandshjælp), dels at undersøge hvilken her og nu effekt, indsatsen har haft overfor den enkelte borgers fremtid (job, uddannelse m.v.)."

Rapporten indeholder bl.a. "Konklusion - Økonomiske konsekvenser" hvorefter det har kostet 1.474.365 kr. at drive Produktionshuset. Udgiften til bistandshjælp efter fradrag af statsrefusion ville have udgjort 3.194.040 kr., hvorfor besparelsen ved aktiv beskæftigelsesindsats er 1.719.675 kr. De beskæftigelsesmæssige konsekvenser analyseres.

I rapporten fra december 1996 hedder det:[2]

> "Formålet med gennemgangen har været, dels at følge op på den tilsvarende undersøgelse vi foretog i l991, og dels at sammenholde Farum Kommunes udvikling i udgiftsniveauet på området med øvrige kommuner."

De beskæftigelsesmæssige konsekvenser analyseres, herunder med sammenligning med kommunerne i Frederiksborg Amt, i hovedstadsområdet og i hele landet med udgangspunkt i Indenrigsministeriets Nøgletal i 1996. Som sammenfatning er det KR's konklusion, "at Farum Kommune fortsat opnår gode resultater i sine bestræbelser på at reducere arbejdsløsheden i kommunen."

Kommunernes Revision foretog - ud over løbende revision - for regnskabsåret 2001 en helhedsrevision på områderne for kontanthjælp og aktivering, jf. afsnit 14.6. om delrapport nr. 119 afgivet 15. maj 2002.

---

[1] Rapporten er medtaget i beretningens bilag 3 (301-3,b123-130).
[2] Rapporten er medtaget i beretningens bilag 3 (224-7,b3-9).

14.7.2.3. Eksternt materiale

AKF rapport: Kommunal beskæftigelsesindsats (1994)

I erhvervs- og beskæftigelsesudvalgets møde den 9. juni 1994 blev fremlagt uddrag af en af Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut gennemført analyse af beskæftigelsesindsatsen i årene 1991-1992, herunder top 20 liste over de kommuner, som havde haft de fleste placeringer i det private erhvervsliv med løntilskud på fuld tid. Farum Kommune indtog førstepladsen med 362 beskæftigede svarende til en beskæftigelsespromille på 20,91 i forhold til folketallet.[1]

To veje - i den kommunale opgaveløsning (1999)

I et notat, "To veje - i den kommunale opgaveløsning" udgivet i april 1999 af Politisk Økonomisk Sekretariat, Venstres Folketingsgruppe, er der foretaget en sammenligning mellem driftsresultaterne i Albertslund og Farum.[2] Det hedder i indledningen, at de to kommuner har visse fælles træk, men adskiller sig grundlæggende i deres måde at løse de kommunale opgaver på. "Derfor - og fordi begge kommuner opfattes som en slags mønster-kommuner for henholdsvis Socialdemokratiet og Venstre - er netop disse to kommuner valgt." Der henvises til notatets afsnit 5.6, Ledighed og sociale forhold, side 13-15.[3]

Hvidovre undersøgelsen (1999)

I Folketingsspørgsmål S 1101 og S 1103 nævnes materiale fra Kommunernes Landsforening. Dette materiale omfatter en konsulentrapport af 2. december 1999, "Undersøgelse af bistands- og beskæftigelsesområdet i Hvidovre Kommune". ("Hvidovre-undersøgelsen")[4]. Hvidovre Kommune havde ønsket en sammenligning med følgende 7 kommuner i hovedstadsområdet: Brøndby, Gladsaxe, Herlev, Rødovre, Tårnby, Farum og Greve. Rapporten har et udførligt kapitel om vanskelighederne ved at finde nogle objektive nøgletal for udgiftsbehovene på arbejdsmarkedsområdet og de praktiske vanskeligheder med at udarbejde retvisende nøgletal på områderne kontanthjælp, aktivering og revalidering. Sammenligninger af nøgletal baseres på kriterier i den kommunale udligning for år 2000. Ifølge Farum Kommunes brev af 6. marts

[1] 224-35,b4. Medtaget i beretningens bilag 3. Tal fra Olaf Ingerslev: Kommunal beskæftigelsesindsats: Omfang, indhold og strategi (AKF rapport).
[2] 55-14 og 906-2,f31.
[3] Se Flemming Oppfeldts forklaring, 316-222,b4-5.
[4] 200-2,b20f

2002 understøtter undersøgelsen, at Farum Kommune har haft en bedre udvikling på området end de sammenlignelige kommuner.[1]

Agenda nr. 5 (2000)

Det i Folketingsspørgsmål S 1101, S 1103 og S 1404 omtalte materiale fra Dansk Arbejdsgiverforening omfatter artiklen "Stor forskel på indvandrernes ledighed" fra Nyhedsbrevet ArbejdsMarkedsPolitisk Agenda, nr. 5 af 16. marts 2000.[2] I artiklen hedder det bl.a.:

> "Der er kolossal stor forskel på hvor gode kommunerne hver især er til at integrere deres indvandre på arbejdsmarkedet. Mens hver fjerde indvandrer er ledig i Odense kommune, er det kun 8,6 pct. i Farum - som dermed har nedbragt indvandrernes ledighed til et niveau tæt på danskernes.
>
> Det viser nye beregninger som ArbejdsMarkedsPolitisk Agenda har udført på baggrund af en særkørsel på Danmarks Statistik, og som for første gang gør det muligt at sammenligne kommunernes indsats over for indvandrere, flygtninge og deres efterkommere. I alle beregninger indgår kun personer fra de såkaldt mindre udviklede lande …
>
> Ledigheden hos indvandrerne fra de mindre udviklede lande ligger særligt i kommunerne rundt om hovedstaden noget under landsgennemsnittet på 19 pct.
> …
>
> Da mange indvandrere i den erhvervsaktive alder er udenfor arbejdsstyrken og derfor ikke tæller med som ledige er det også interessant at se på beskæftigelsesfrekvensen, det vil sige, hvor stor en del af hele gruppen af indvandrere i den erhvervsaktive alder, som kommunerne har fået i beskæftigelse - og det svinger mildt sagt også: Fra 32 pct. og helt op til 56 pct. Værst ser det ud i Odense og Århus, bedst i Farum.
>
> Det betyder, at der ville være over 17.000 flere indvandrere i beskæftigelse, hvis alle landets kommuner - ligesom Farum - havde en beskæftigelsesfrekvens på 56 pct. …
> …
>
> Tilsammen har kommunerne i Københavns amt den højeste beskæftigelsesfrekvens tæt fulgt af Frederiksborg amts kommuner…
> …
>
> "Vi har i mindst 10 år haft et tæt samarbejde med både sprogskoler og virksomheder for tidligt at kunne iværksætte en målrettet arbejdsmarkedsindsats

[1] Herved tænkes formentlig bl.a. på følgende tabeller: 200-2,b61-64 medtaget i beretningens bilag 3.
[2] 200-2,b16f

over for bl.a. flygtninge og indvandrere, og det har vist sig at give et godt resultat", siger afdelingsleder i Farum kommune Agnete Christensen.
…"

Det fremgår af en faktaboks i artiklen bl.a., at Farum har en ledighedsprocent på 8,6 mod 14,6 i Frederiksborg Amt og 19,2 på landsbasis og en beskæftigelsesfrekvens på 55,8 mod henholdsvis 46,9 og 41,00.

Budgetredegørelsen 2000-2001 (2001)

Tidligere statsminister Anders Fog Rasmussen (V) har i besvarelsen af spørgsmål S 337 og S 2610 henvist til budgetredegørelsen fra 2000-2001 og forskellige publikationer fra den tidligere indenrigsminister om udlændinges integration på arbejdsmarkedet.

I svaret på spørgsmål S 2610 anføres det:

"I kapitel 6 i Budgetredegørelse 2000/2001, januar 2001 er gennemført sådan en analyse af kommunernes indsats for at reducere socialgruppen. Socialgruppen er et udtryk for antallet af personer, der langvarigt modtager offentlig forsørgelse og ikke nødvendigvis står til rådighed for arbejdsmarkedet hele tiden.

I analysen foretages så vidt muligt en korrektion for forskellene i rammevilkårene i kommunerne, så de enkelte kommuners indsats kan vurderes. Resultaterne af analyserne fremgår af tabel 6.3. Heraf fremgår, at med udgangspunkt i begge de to forskellige metoder, som anvendes, er Farum Kommune blandt de 10 kommuner, som har ydet den bedste indsats i form af et lavt korrigeret antal personer i socialgruppen.

Succeskriteriet er altså et lavt antal personer, der langvarigt modtager offentlig forsørgelse. Da langt størstedelen af befolkningen i den erhvervsaktive alder enten er i beskæftigelse/under uddannelse eller modtager offentlig forsørgelse, vil en reduktion af antallet i den sidste gruppe med overvejende sandsynlighed medføre en stigning i antallet i den første gruppe.

I kapitel 7 gennemføres en tilsvarende analyse af integrationsindsatsen i kommunerne. Af boks 7.4 fremgår det, at Farum Kommune - både hvad angår integrationen af mænd og af kvinder - er blandt de 10 større kommuner med den bedste integration i form af beskæftigelse/uddannelse af indvandrere og efterkommere fra tredjelande. Der måles således på andelen i beskæftigelse eller under uddannelse."

I Finansministeriets budgetredegørelse 2000-2001 hedder det i afsnit 6, "Fra passiv forsørgelse til aktiv deltagelse på arbejdsmarkedet":

”…

Det er især en række kommuner i den nordlige del af hovedstadsområdet, f.eks. Farum, samt i Jylland, som synes at have ydet en god indsats. Kommunerne Ishøj og Albertslund, som har en klar overvægt af de grupper, der har en svag tilknytning til arbejdsmarkedet, er også blandt dem, der synes at have ydet en god indsats.
…”

I samme afsnit beskrives og foretages henholdsvis regressionsanalyse og en standardisering. Regressionsanalysen er en tværsnitsanalyse, hvor socialgruppegraden ultimo 1999 på kommuneniveau er søgt forklaret med en række variable for befolkningssammensætning og socialøkonomiske forhold i den enkelte kommune. En anden måde at finde frem til de kommuner, som synes at have ydet en god indsats er at standardisere socialgruppegraden på baggrund af forskellene i befolkningssammensætning og socioøkonomiske forhold. I tabel 6.3 sammenlignes de ti bedst placerede kommuner ved de to metoder. Efter begge metoder indtager Farum førstepladsen.

Det hedder videre i budgetredegørelsen:

…

”En hurtig og mere erhvervsrettet indsats
Produktionshuset, der er Farum Kommunes lokale arbejdsformidling, har blandt andet til opgave at sikre kontanthjælpsmodtagere, med ledighed som problem, jobtræning inden for 48 timer. For øvrige kontanthjælpsmodtagere sikres, at den ledige inden for 48 timer får en afklaring af, hvornår genoptræning eller uddannelse kan iværksættes.
…

7.4. Analyse af kommunale forskelle i udlændingenes arbejdsmarkedstilknytning.

Der er stor forskel på, i hvilket omfang udlændingene er integreret på arbejdsmarkedet i de forskellige kommuner. I kommuner med flere end 100 indvandrere fra tredjelande i alderen 16-66 år svinger andelen i beskæftigelse eller under uddannelse således fra ca. 25 til ca. 75 pct.

Som diskuteret ovenfor afhænger udlændingenes integration på arbejdsmarkedet i vidt omfang af de pågældende udlændinges karakteristika som køn, uddannelse, oprindelsesland og opholdstid i Danmark. Andelen af udlændingene i beskæftigelse eller under uddannelse i en kommune kan derfor forventes delvist at afhænge af sammensætningen af udlændingegruppen i kommunen.

På baggrund af regressionsanalysen, …, er der i dette afsnit foretaget en korrektion for forskelle i kommunernes udlændingesammensætning … Korrektionen indebærer, at der tages højde for de kommunale forskelle i integrationen af indvandrere … fra tredjelande på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet, der skyldes køn, alder, uddannelse taget i Danmark, opholdstid i Danmark, antal børn under 7 år, civilstand og national oprindelse.

På baggrund af regressionsanalysen kan det beregnes, hvor stor sandsynlighed en gennemsnitlig indvandrer har for at være i beskæftigelse eller under uddannelse i de forskellige kommuner. På dette grundlag kan der konstrueres et integrationsindeks, der angiver, hvor godt gruppen af indvandrere fra tredjelande er integreret på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet i de forskellige kommuner.

Scorer en kommune 100 på indekset, betyder det, at en gennemsnitsindvandrer, som bor i den pågældende kommune, har en sandsynlighed for at være i beskæftigelse eller under uddannelse svarende til landsgennemsnittet. Er scoren over 100, er sandsynligheden for, at en gennemsnitsindvandrer, som bor i den pågældende kommune, er i beskæftigelse eller under uddannelse højere end landsgennemsnittet. Tilsvarende betyder en score under 100, at sandsynligheden er lavere end landsgennemsnittet.
…

Analysen viser, at forskelle i sammensætningen af gruppen af indvandrere i de forskellige kommuner med hensyn til alder, opholdstid og de øvrige ovenfor nævnte baggrundsvariable ikke fuldt ud kan forklare forskellene mellem kommunerne i indvandrerens integration. En række kommuner opnår således værdier, der ligger over 100 på indeksene for mænd og kvinder, mens andre kommuner opnår værdier under 100.
I *boks 7.4* er samlet en del af de større kommuner, der opnår høje værdier på indeksene for henholdsvis mænd og kvinder.

Boks 7.4. Udvalgte kommuner med en høj score på indeksene.

Høj værdi på indeks for mænd		**Høj værdi på indeks for kvinder**	
• Farum • Frederiksværk • Gentofte • Glostrup • Herning	• Ikast • Silkeborg • Søllerød • Tårnby • Aabenraa	• Ballerup • Farum • Frederiksværk • Gentofte • Hillerød	• Hjørring • Rødovre • Silkeborg • Søllerød • Tårnby

At disse kommuner har høje værdier på indekset betyder, at gruppen af indvandrere i disse kommuner er bedre integreret, end det skulle forventes på baggrund af gruppens sammensætning.
…

> Mange af de kommuner, der opnår høje værdier på indekset, er beliggende i Sydvest- og Midtjylland samt i det nordøstsjællandske område. Kommuner, der scorer lavt på indeksene, er hovedsageligt placeret i Vestsjælland, på Fyn, på Lolland-Falster og til dels i det østjyske område …
>
> En stor del af de kommuner, der er placeret i den dårligste halvdel på indeksene, befinder sig således i områder, hvor den generelle beskæftigelsessituation er dårligere end landsgennemsnittet. Det kan antyde, at den generelle beskæftigelsessituation i kommunen spiller en rolle for kommunens placering på indekset.
> …
>
> Specielt synes det at give positive resultater, hvis aktiveringsindsatsen tilrettelægges i nært samarbejde med det lokale erhvervsliv. I en evalueringsrapport om den kommunale integrationsindsats … fremhæves Munkebo, Holmegaard og Juelsminde kommuner for en succesfuld beskæftigelsesindsats over for udlændinge, blandt andet gennem tæt samarbejde med det lokale erhvervsliv. I Farum kommune er der opbygget et netværk med flere end 100 virksomheder, som kommunen arbejder tæt sammen med i beskæf-tigelsespolitikken.[1] De fire kommuner opnår alle høje værdier på indeksene for såvel mænd som kvinder.
> …"

Benchmarkanalyse af indsats og effektivitet (2006)

Der blev i 2006 gennemført en Benchmarkanalyse: "Kommunernes indsats i forhold til indvandrere - Benchmarkanalyse af indsats og effekter". Denne analyse er baseret på tal fra 2003, dvs. ved undersøgelsesperiodens udløb. Analysen findes på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside med følgende omtale:[2]

> **"Analyse: Det nytter at aktivere indvandrere**
>
> De bedste kommuner i landet har større succes med at aktivere indvandrere end kommunerne generelt har med at aktivere danskere. Det er konklusionen på en ny Benchmarkanalyse fra Arbejdsmarkedsstyrelsen af kommunernes indsats i forhold til indvandrere. Analysen sætter en tyk streg under, at det har en positiv effekt at aktivere indvandrere. Alligevel er der enorm forskel på, hvor meget kommunerne aktiverer indvandrerne. I de dårligste kommuner bliver indvandrerne aktiveret mellem fire og 11 pct. af tiden set over et år. I de bedste kommuner bliver indvandrerne aktiveret mellem 40 og 63 pct. af tiden."

I rapportens afsnit III er der foretaget en inddeling af indvandrere og kommuner, herunder med følgende indledende bemærkninger:

[1] Note 11: Indenrigsministeriet, Udlændinges integration på arbejdsmarkedet - gode erfaringer fra kommuner og virksomheder, september 2000.
[2] Publiceret 14. september 2006, www.bm.dk

”Der er muligheder for at begå fejl og drage forkerte slutninger, når man sammenligner kommuners indsats over for indvandrere.

En af de mest indlysende fejl er at sammenligne indsatsen i forhold til grupper af indvandrere, der er så forskellige, at de reelt ikke kan sammenlignes. Det giver ikke mening at betragte ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknytning under et. Det har vist sig, at der er betydelige forskelle på tilknytningen, alt efter oprindelsesland.

En anden fejl er, at sammenligne kommuner, der har helt forskellige vilkår, f.eks. når det drejer sig om størrelse, antal indvandrere, ledighed etc. - ved at gruppere både indvandrere og kommuner.”

De ikke-vestlige indvandrere er herefter inddelt i 4 grupper og kommunerne i 8 grupper.

Inddelingen af kommuner afhænger af, hvorvidt den enkelte kommune har relativt gunstige eller mindre gunstige forudsætninger - såkaldt rammebetingelser - for at reducere antallet af modtagere af overførselsindkomster. Rammevilkårene er opgjort efter en række variable; Indbyggertal, andel indvandrere og efterkommere fra mindre udviklede lande, andel af enlige forsørgere, andel af arbejdsstyrken i alderen 25-44 år, andel med erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, andel af ledige og aktiverede, beskæftigede pr. arbejdssted, andel af beskæftigede uden uddannelse og andel af selvstændige.

Om kommuneinddelingen hedder det i øvrigt:

”De otte kommunegrupper er grupperet på følgende måde:

- Kommuner med en større by, ”Store byer” (30 kommuner - bl.a. Slagelse, Silkeborg og Viborg)
- Kommuner i Københavnsområdet med gennemsnitlige vilkår, ”Kbh. normal” (6 kommuner - bl.a. Ballerup, Glostrup og Herlev)
- Kommuner i Københavnsområdet med mange indvandrere, ”Kbh. indvandr.” (2 kommuner - Brøndby og Albertslund)
- Omegnskommuner til Københavnsområdet med relativt gunstige vilkår, ”HS reg gunstig” (20 kommuner - bl.a. Roskilde, Hillerød og Birkerød)

- Små kommuner med relativt gunstige vilkår, "Små gunstige" (103 kommuner - bl.a. Thisted, Nordborg og Ikast)
- Øvrige kommuner med relativt gunstige vilkår, "Øvrige gunstige" (32 kommuner - bl.a. Farum, Middelfart og Skanderborg)
- Kommuner med mindre gunstige vilkår, "Ugunstige vilkår" (74 kommuner - bl.a. Assens, Brønderslev og Skagen)
- "Fire store byer" (4 kommuner - København, Odense, Aalborg og Århus)

> Når både kommuner og indvandrere grupperes på denne måde sikrer man, at: Kommuner sammenlignes med kommuner, der har de samme muligheder og kommunerne sammenlignes for en gruppe af indvandrere, der har en relativt ens tilknytning til arbejdsmarkedet
>
> Hvis relativt ens kommuner gør en relativt ens indsats over for relativt ens grupper af indvandrere kan vi forvente et billede af en ensartet beskæftigelsesindsats. Men det ensartede billede viser sig ikke. Der er - med andre ord - store forskelle på indsatsen."

Rapporten munder ud i tabeller med angivelse af kommuneplaceringer i 2003 med "Top 10" og "Bund 10". Som det ses ovenfor optræder Farum i rapporten i gruppen "Øvrige kommuner med relativt gunstige vilkår". Farum Kommune optræder hverken på "Top 10" eller "Bund 10", og den faktiske placering ses ikke offentliggjort.

Jobindsats.dk

På Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside www.jobindsats.dk har der siden 2004 månedsvis været samlet centrale tal om overførselsmodtagere og beskæftigelsespolitik.

> "Fokus er på ydelser til mennesker i den erhvervsaktive alder, som er uden arbejde i kortere eller længere tid. For alle ydelser er det muligt at få en lang række informationer: Hvor mange er på ydelsen? Hvor længe har de været det? Hvor meget koster det? Hvor store er bevægelserne ind og ud af ydelserne? Etc."

Under menupunktet "Resultatrevision" kan man for Jobcenter Furesø gå ind og se, at dette jobcenter efter Arbejdsmarkedsstyrelsens opfattelse er sammenligneligt med følgende kommuner:

Ballerup, Fredensborg, Frederikssund, Gladsaxe, Glostrup, Greve, Herning, Hillerød, Holbæk, Holstebro, Kolding, Roskilde, Sorø og Viborg.

Under ”Forklaring” er anført:

> ”Det valgte jobcenter sammenlignes med en fast gruppe af jobcentre med samme rammevilkår, dvs., at de har en række grundlæggende træk til fælles, der har betydning for, hvor lang tid borgerne kan forventes at modtage offentlig forsørgelse. Resultaterne for det valgte jobcenter sammenlignes med gennemsnittet for de sammenlignelige jobcentre og det bedste af de sammenlignelige jobcentre. Det valgte jobcenter indgår ikke selv i beregningen for sammenligningsgrundlaget. Resultatet for udviklingen i det valgte jobcenter kan således godt være bedre end resultatet for ”Den bedste udvikling i klyngen ift. perioden før”. Du kan under beskæftigelsesregion også vælge at trække en resultatoversigt for ”Hele landet”. ”Hele landet” sammenlignes ikke med et sammenligningsgrundlag. Kolonnerne for ”Den bedste udvikling i klyngen ift. perioden før” og ”Gnsn. udvikling i klyngen ift. perioden før” er derfor tomme.”

Om formålet med resultatoversigter hedder det:

> ”...
>
> Formålet med resultatoversigten er at understøtte og styrke dialogen i det beskæftigelsespolitiske system, primært mellem beskæftigelsesregioner og jobcentre, og sætte fokus på, hvordan indsats og resultater kan forbedres på beskæftigelsesområdet. Herudover kan resultatoversigten indgå som en del af grundlaget for dialogen mellem jobcenterets ledelse og medarbejdere, og mellem jobcentret og de politiske udvalg i kommunen.
>
> Ved at lade resultatoversigten indgå som en del af resultatrevisionen sikres overensstemmelse mellem det talmateriale der benyttes til den løbende opfølgning over året og den årlige resultatrevision. I udarbejdelsen af resultatrevisionen tages dermed udgangspunkt i velkendte målinger.
>
> I resultatoversigten er det muligt at følge udviklingen i antallet af personer der er på offentlige forsørgelsesydelser og se hvorvidt udviklingen adskiller sig fra udviklingen i klyngen. Denne sammenligning danner grundlag for at vurdere, om der er særlige ydelsesgrupper, der fremover med fordel bør kunne sættes ind overfor med henblik på at reducere antallet af personer.”

Der henvises i øvrigt til hjemmesiden vedrørende bl.a. ”Besparelsespotentiale”, ”Scorecard, ministermål” og ”Scorecard, rettigheder”.

Disse oplysninger bruges i dag angiveligt også af Furesø Kommune til aktivitetsrapporter mv.

14.7.2.4. Andet materiale

Vidnet Flemming Oppfeldt har fremlagt forskelligt materiale om resultaterne af beskæftigelsesindsatsen. Materialet er bl.a. anvendt af vidnet under foredragsvirksomhed. Vidnets forklaring herom er gengivet i afsnit 14.7.3.

Planche: Bruttoudgifter til kontanthjælp

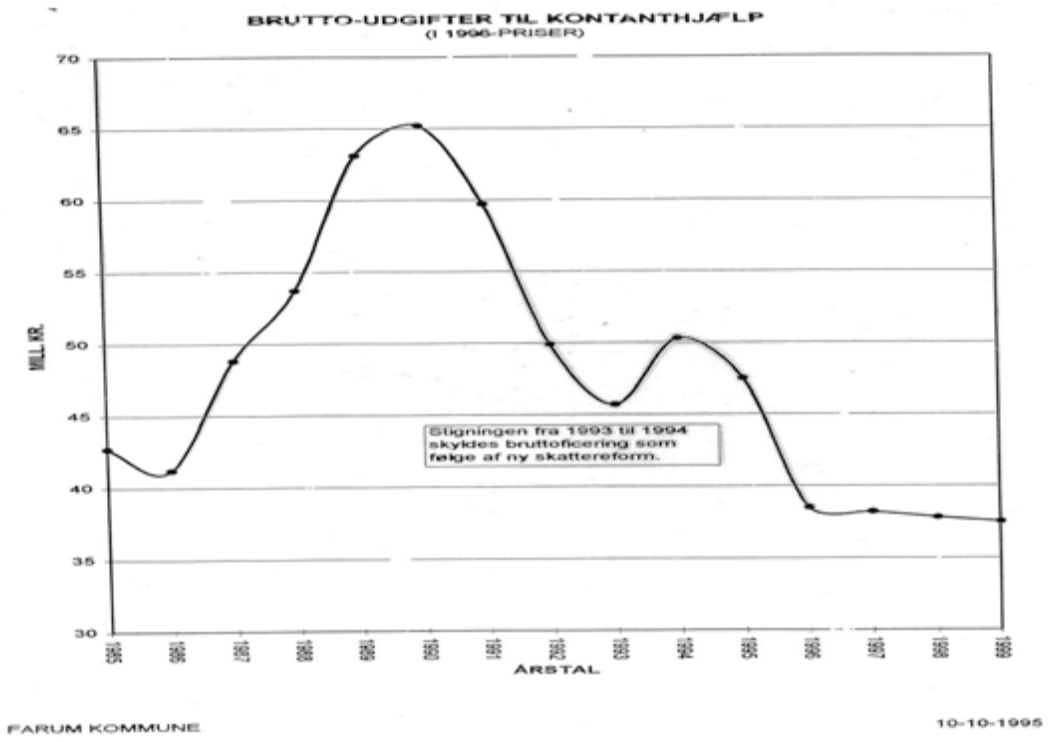

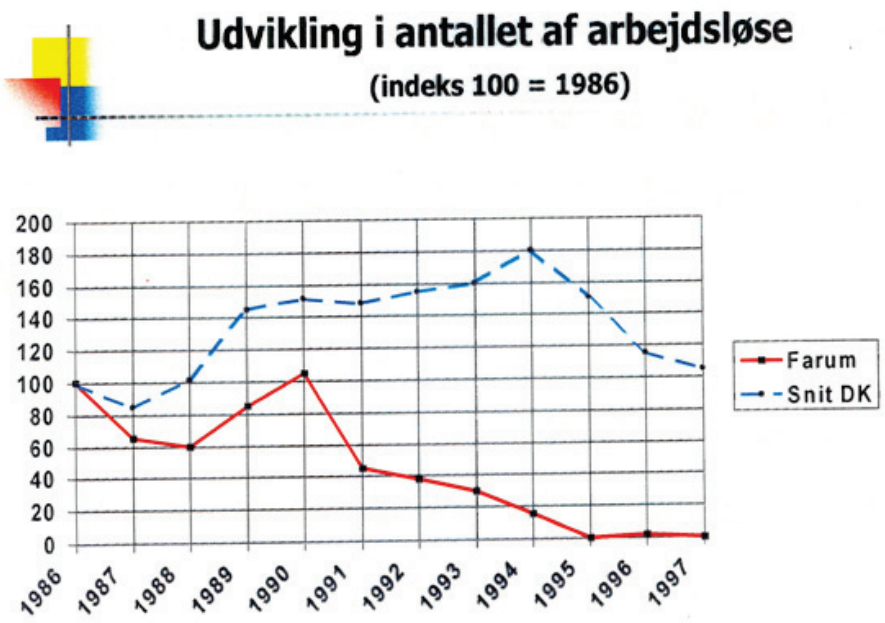

Opstillinger: Sammenligning efter nøgletal

Opstillinger: Servicetjek 1999 Værløse Kommune i forhold til Farum, Birkerød og landsgennemsnit[1]

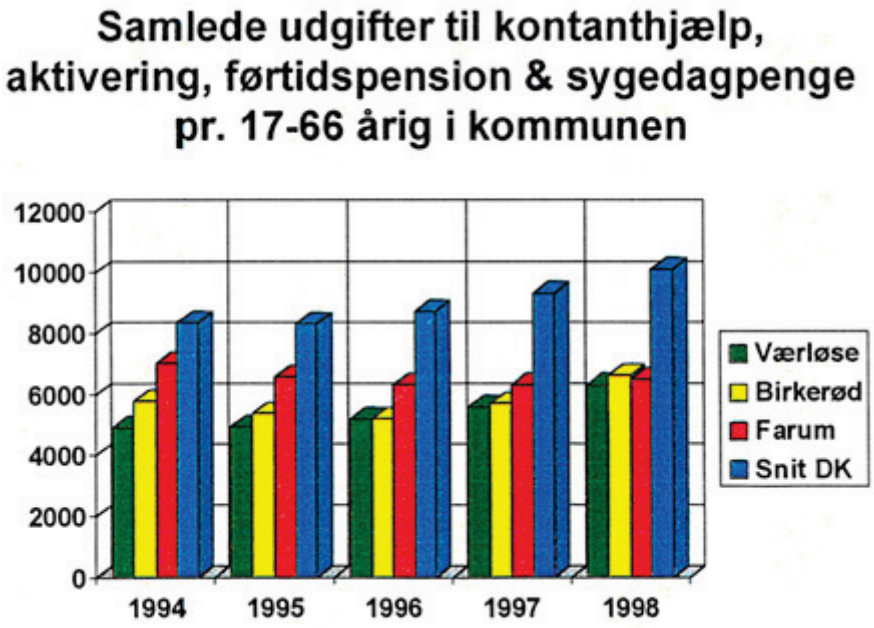

[1] 906-2,f32, (5.3)

Udviklingen i samlede udgifter til kontanthjælp, aktivering, jobtræning, sygedagpenge førtidspensionering pr 17-66 årig

1994 = indeks 100

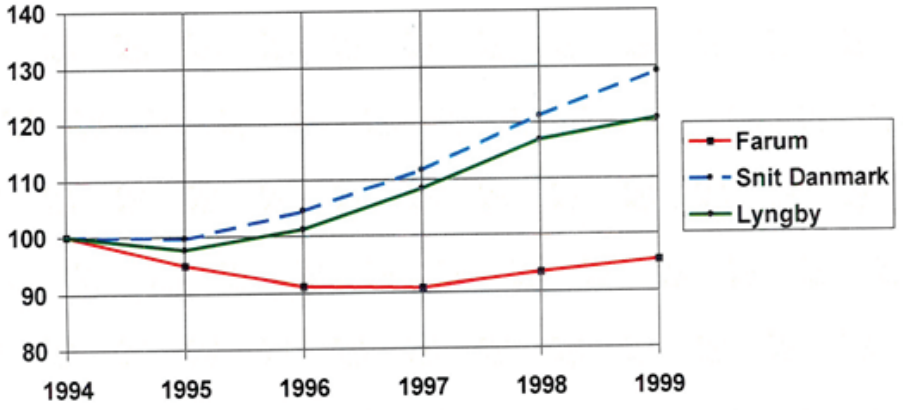

Udviklingen i samlede udgifter til kontanthjælp, aktivering, førtidspensionering og sygedagpende

1994 = indeks 100

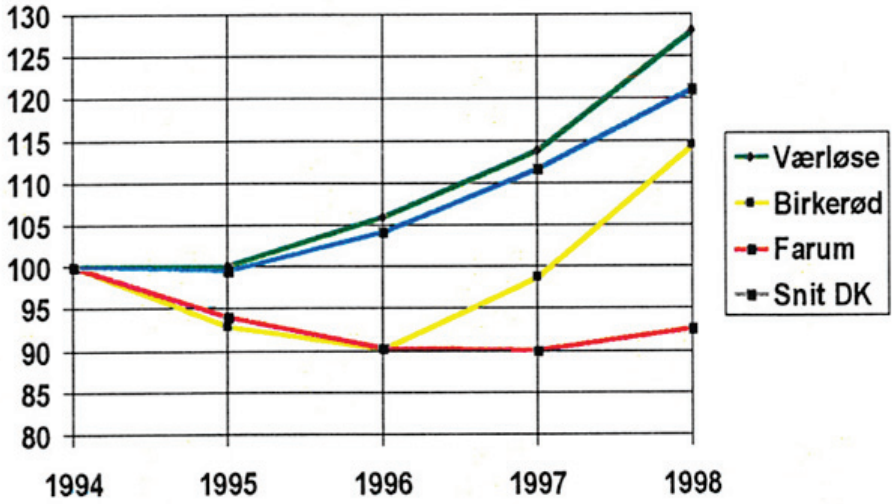

14.7.3. Forklaringer

Forklaringerne er rubriceret efter (A) Embedsmænd, (B) Byrådsmedlemmer og (C) Andre.

A. Embedsmænd

Vidnet John Gilbert Nielsen har om evalueringen i 1996 forklaret:[1]

> "Ad … "ophørsstatistik" forklarede vidnet, at dengang kunne man godt optjene ret til dagpenge via kommunale aktiveringsprojekter. Det blev siden stoppet. Mange kommuner havde brugt det som en "dagpengemaskine".
>
> Foreholdt statistikken med 62 % i arbejde forklaret vidnet at han ikke ved, om der forelå lignende statistik fra andre kommuner. Der var fokus på området, og der var i kommunen et stort politisk ønske om at få belyst resultatet af beskæftigelsesindsatsen. Det var en simpel statistik, da den kun viste den procent, der havde arbejde, da de gik ud af Produktionshusets dør og ikke hvordan det siden gik, f.eks. efter 3 måneder, 6 måneder eller 1 år. Der er Kommunernes Revisions undersøgelse bedre.
> …"

John Gilbert Nielsen har videre forklaret, at

> "Kommunernes Revisions undersøgelse grundlæggende var god. De var meget glade for resultaterne af denne undersøgelse. Kritikken af Farum Kommunes aktiveringsindsats var dengang voldsom. De var oppe mod en undersøgelse fra Herning, der vist blev lavet af AKF, og som pegede i retning af, at aktiveringsindsatsen efter 1 år var uden effekt. Det var beskæftigelsesterapi. Det mente man ikke i Farum, og derfor undersøgte man det. Forsørgelsesudgifterne blev mindre. Kommunen brugte ikke særligt mange penge på at drive Produktionshuset. Værkstedet kørte effektivt. Mange kommuner brugte mere på deres projekter. Nu er den måde, de gjorde det på i Farum, blevet god latin. Det er i dag den generelt anvendte fremgangsmåde."

Vidnet Leif Frimand Jensen har forklaret[2]:

> "Adspurgt om den af vidnet nævnte besparelse på 100 mio. kr. som følge af kommunens beskæftigelsespolitik forklarede vidnet, at måske var den besparelse, kommunen kunne opnå, nærmere mellem 50 og 100 mio. kr., men i hvert fald meget stor. Der var store udgifter til kontanthjælpsområdet. Vidnet mener, at der står mere om det i bogen "På med vanten". Det er et stort tal på kontanthjælp og dertil skal lægges andre offentlige følgeudgifter, bl.a. andre forsørgelsesudgifter,

[1] 316-119,b4
[2] 316-232. Vidnet har endvidere forklaret om beskæftigelsesindsats i tilknytning til kommunens medlemskab af Farum & Erhverv.

boligstøtte og boligsikring og sparede stillinger i forvaltningen. Det kan godt være, at det er vel højt sat med hensyn til kommunens besparelse."

B. Byrådsmedlemmer

Vidnet Flemming Oppfeldt (V) har om de af ham fremlagte plancher, jf. afsnit 14.7.2.4. forklaret:[1]

Ad "Bruttoudgifter til kontanthjælp":

"… at kurven viser bruttoudgifter til kontanthjælp inkl. statens refusion af ca. 50 % af kontanthjælpsudgifterne.

Kurven stiger drastisk i 1989 og 1990. Stigningen var lig med stigninger i andre kommuner, der udbetalte kontanthjælp, og skyldtes "kartoffelkuren". Der var mange, der ikke var arbejdsløshedsforsikret. Produktionshuset blev etableret i 1987 som et træningscenter og fungerede i starten ikke helt godt nok. For kontanthjælpsmodtagerne var socialrådgiverne på Rådhuset indgangen til Produktionshuset, men de havde ingen brugbare forbindelser til det private arbejdsmarked. For at bryde kurven, skulle systemet laves om. Folk, hvis primære problem var arbejdsløshed, blev i stedet sendt direkte til en jobkonsulent i Produktionshuset, der havde kontakt til de lokale virksomheder. Socialrådgiverne blev tilknyttet de personer, der havde klassiske sociale problemer, f.eks. i familien. Statistikken var interessant. I sammenligningen med andre kommuner lå kurven for de andre kommuner vandret i 90'erne. Deres indsats fik ikke kurven til at gå ned. Farum moddelen var en succes historie."

Ad "Sammenligning efter nøgletal:[2]

"Ad Indenrigsministeriets nøgletalsrapport 1998-1999[3] forklarede vidnet, at Farum var bagud for Søllerød, som ikke har indvandrere i et antal af betydning, men i øvrigt viste tallene, at hvis man virkelig skulle skaffe penge, skulle man sørge for at udgifterne til passiv forsørgelse holdes nede. Farum Kommunes udgifter var totalt 81 mio. kr. og omregnet til forbrug pr. indbygger viste tallene derfor, at der havde været mange penge at spare for andre kommuner, hvis de havde valgte Farum-løsningen. Tallene er inklusive statsrefusion. F.eks. kunne Albertslund have sparet 173 mio. kr."

[1] 316-222,b8. Se i øvrigt 906-2,f33.
[2] 316-222,b10
[3] 906-2,b1 (5.4)

Ad "Servicetjek 1999 Værløse Kommune i forhold til Farum, Birkerød og landsgennemsnittet": [1]

> "Han sammenlignede altid med andre kommuner vedrørende økonomien. Alle figurerne blev udarbejdet af økonomiforvaltningen i 2001. Ad "Ingen gæld" forklarede vidnet, at de vidste, at i Farum var gælden pr. indbygger 0 og at udliciteringsgraden på 25 % var et højt niveau og kunne diskuteres. Ad "Lav administrationsudgifter, lav skatteprocent, lav arbejdsløshed, høj udlicitering, højt serviceniveau og lave udgifter til forsørgelse", forklarede vidnet, at det var alt sammen baseret på Indenrigsministeriet nøgletal, og sådan så det ud for dem, der var med dengang, inden verden faldt sammen i februar 2002."

Flemming Oppfeldt har i øvrigt forklaret bl.a.:[2].

> "Foreholdt programmet om integration "Sidste efterår med kliken 1992"[3] forklarede vidnet, at da han var socialudvalgsformand, var der en drengebande af indvandrere i kommunen. Noget skulle der gøres, og der blev nedsat en arbejdsgruppe efter kommunernes styrelseslov § 17, stk. 4. De foreviste initialer er vidnets. De unge skulle fylde fritiden ud med arbejde, i stedet for at "slå folk ned". Integration og beskæftigelse hang sammen.
> …
>
> Ad vidnets læserindlæg "Målrettet uddannelse for indvandrerkvinder" med forventet start 1. januar 1998 i Produktionshuset[4] forklarede vidnet, at nu var nået så langt med beskæftigelses- og integrationsindsatsen, at de målrettet kunne tage sig af den meget tunge gruppe af kontantmedhjælpsmodtagere, herunder indvandrerkvinder. De skulle lære sproget og vænne sig til at komme uden for hjemmet. I Produktionshuset startede de med f.eks. at komme på sykursus. Det startede med 12 indvandrerkvinder. Normalt blev de i kommunerne førtidspensioneret, men i Farum prøvede man noget andet og ville ikke bare give førtidspension.
> …
>
> Ad Kommunernes Revisions undersøgelse af 5. december 1996 af Produktionshusets resultater[5] forklarede vidnet, at der blev lavet to revisionsrapporter. Revisionsrapporten viste, at der var meget få tilbage, der fik kontanthjælp. 1/5 af kontanthjælpsmodtagerne var flyttet, men selv af dem var kun 20 % tilbage på

[1] 316-222,b12
[2] 316-222,b9-10. Se også beretningens bilag 10, Folketingsspørgsmål og forslag vedrørende Flemming Oppfeldt henholdsvis L 69: Forslag til lov om ophævelse af lov om servicejob, S 1401, L 126: Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven i Folketingsåret 2001-2002, 2.samling og B 12, Forslag til folketingsbeslutning om dagpengemodtageres og kontanthjælpsmodtageres ret til overenskomstmæssig løn under aktivering i Folketingsåret 2003-2004.
[3] 906-10 (10.14)
[4] 906-2,f40 (10.2)
[5] 906-2,f44,b1 og 2 (10.6).

bistandshjælp. Der var derfor også for den gruppe kommet noget godt ud af det "tryk", der var øvet på dem via Produktionshuset.

Vidnet Peter Brixtofte (V) har forklaret:[1]

"Adspurgt om hvilken dokumentation der ligger for størrelsen af de kommunale besparelser som følge af beskæftigelsesindsatsen, og om hvordan vidnet og Flemming Oppfeldt kom frem til resultatet med en samlet besparelse på 100 mio. kr. i alt for stat og kommune som følge af aktiveringsindsatsen, forklarede vidnet, at han ikke husker de nøjagtige tal, men der ligger papirer om det. Vidnet ved, at de regnede på det og så på, hvor mange der var i arbejde, som normalt ville have været på kontanthjælp, f.eks. hvis 400 kontanthjælpsmodtagere kom i arbejde, og man så også sparede på andre ydelser til disse ville det måske være 90 mio. kr. værd, og hertil kom, at de nu betalte mere i skat. Herfra skulle trækkes, at staten sparede 50 %. …

Resultaterne af kommunens beskæftigelsesindsats blev ikke modsagt af hverken LO eller DA, og Karen Jespersen - som var socialdemokrat på det tidspunkt - besøgte Farum Kommune og gav tværpolitisk opbakning. Hun sagde, at hele Danmark skulle gøre sådan, som de gjorde i Farum Kommune.

Adspurgt om den rejste kritik fra navnlig SiD og Landsorganisationen af Arbejdsledige om "kassetænkning", således at der var noget i systemet, der gjorde at kontanthjælpsmodtagere blev tilskyndet til at komme i A-kasse, så det efter et år blev statens udgift alene, forklarede vidnet, at de fik Kommunernes Revision til at lave en undersøgelse, der også så på, hvor de aktiverede personer var året efter. Der var en klar dokumentation for en positiv effekt. Kommunen havde den holdning, at man skulle "højne" kontanthjælpsmodtagere selvrespekt. Der er mange andre sociale ting, der følger af at være arbejdsløs, f.eks. alkoholmisbrug. Undersøgelsen dokumenterer, at langt de fleste fortsat var i arbejde efter et år.

Foreholdt KRs undersøgelse[2] og adspurgt om noget af effekten blev opnået ved, at folk flyttede væk fra kommunen for at undgå aktivering, forklarede vidnet, at det blev der blev taget højde for i Kommunernes Revisions undersøgelse, som viste rimelig flotte resultater. Mange havde selv fundet job og flyttede, men der kunne også være andre årsager. Der var mange, der flyttede til kommunen, fordi de kunne få job i Farum. Ad rapportens side 2 og 3 og adspurgt af advokat Valentiner-Branth om resultaterne af undersøgelsen forklarede vidnet, at der kom ikke flere på sygedagpenge eller på førtidspension. På planen kan man se lavere udgifter til forsørgelse over hele linjen. Adspurgt om disse tal indgår i beregningen af besparelsen på 100 mio. kr., bekræfter vidnet dette."

[1] 316-251,b5-6. Der henvises i øvrigt til vidnets skriftlige redegørelse, jf. beretningens bilag 2.2.
[2] 168-3,f22,b2-8

Vidnet har endvidere forklaret:[1]

> "Rockwoolfonden har i en rapport fra 2008 "Forbryderen og samfundet"[2] beskrevet sammenhængen mellem den førte politik i Farum og udviklingen i kriminaliteten i byen, hvilken rapport dokumenterer effekten af kommunens tiltag inden for beskæftigelsesområdet derved, at kriminaliteten faldt drastisk i forhold til andre kommuner."

C. Andre

Vidnet tidligere socialminister Karen Jespersen (S,V) har forklaret:[3]

> "Adspurgt til aktivering af kontanthjælpsmodtagere og integrationsindsats i Farum Kommune, herunder om tiltagene i Farum Kommune var en inspiration for lov om aktiv socialpolitik pr. 1. juli 1998 forklarede vidnet, at da den gamle bistandslov i 1998 blev splittet op i flere selvstændige love, kom inspirationen på det omtalte område nok primært fra Arbejds- og Beskæftigelsesministeriets regelsæt. Reglerne skulle ligne hinanden, så der ikke var mulighed for "kassetænkning"."

Vidnet Lars Løkke Rasmussen (V) har forklaret:[4]

> "… Venstre fremhævede, at Farum Kommune på en række politikområder havde anvist gode løsninger f.eks. indsatsen på integrations- og beskæftigelsesområdet, ligesom Græsted-Gilleleje Kommune blev nævnt for deres indsats vedrørende "Frit valg". Der var nogle brikker fra Farum Kommune, der var interessante, ikke hele pakken…
> …
>
> Advokat Kønig spurgte om betydningen af samspillet mellem kommunen og erhvervslivet i forhold til den anerkendelse som vidnet giver udtryk for med hensyn til kommunens indsats på beskæftigelses- og integrationsområdet. Vidnet forklarede, at han som udvalgsformand i Græsted Gilleleje Kommune i 1990 havde et godt øje til den model, Lars Bjerregaard Jensen havde udviklet i Farum.

---

[1] 316-248,b7

[2] Torben Tranæs og Lars Pico Gerdsen: "Forbryderen og samfundet" med Farum som case: "Kontanthjælps-aktivering i Farum, 1987-2004". Det hedder side 109: "Vi undersøgte også kontanthjælps- systemet. Vi benyttede Farum Kommune i perioden 1987 til 1997 som et pseudo-eksperiment. Også her fandt vi klare indikationer afsat at aktivering medfører et lavere kriminalitetsniveau. Inden 1987, hvor Farum havde aktiveringsregler på niveau med resten af Danmark, fandt vi ingen statistisk sikker forskel i kriminalitetsniveau mellem Farum og resten af Danmark. Fra 1987 og frem til slutningen af 190'erne fandt vi, at Farum udviser et statistisk sikkert fald i kriminaliteten relativt til resten af Danmark. Fra slutningen af 1900'erne og frem, hvor Farums aktiveringsregler igen nærmer sig resten af Danmark, fandt vi som forventeligt, at forskellen i kriminalitetsniveauet aftager." (965-1,b6).

[3] 316-193

[4] 316-192,b10

> Borgmester Jannich Petersen implementerede modellen i Græsted Gilleleje Kommune, hvor det hedder "Fabrikken". Vidnet finder dog, at ordet samspil mellem kommunen og erhvervslivet i den forbindelse er en upræcis formulering, idet niveauet af dette samarbejde er af selvstændig betydning."

Der henvises i øvrigt til forklaringerne gengivet i forrige afsnit, navnlig afsnit 14.3.2.5.5. vidnerne Poul Winckler og Helene Lunds forklaring om byrådets opbakning til beskæftigelsespolitikken.

14.7.4. Sammenfatning og vurdering

Kommissionen har som led i fastlæggelsen af det faktiske hændelsesforløb i Farum Kommune ikke anset det som sin opgave at gennemføre en analyse med stillingtagen til, på hvilke parametre Farum Kommune kan sammenlignes med andre kommuner.[1] Eksemplerne viser, at der kan gennemføres benchmarkanalyser, men også at det kræver indsigt at gennemføre signifikante undersøgelser og i øvrigt at forklare forskelle og ligheder mellem anvendt metode og resultat af forskellige undersøgelser.

Kommissionen finder det imidlertid ubetænkeligt at lægge til grund, at Farum Kommunes beskæftigelsespolitik har "gjort en forskel" i Farum Kommune, herunder med hensyn til sparede udgifter til kontanthjælp og med et ikke ubetydeligt beløb.

Vanskelighederne ved den rejste kritik består i, hvorvidt der "skal trækkes noget fra", dvs. om de kommunale besparelser ved aktivering er fratrukket alle afledede kommunale udgifter, dvs. ikke blot til drift af Produktionshuset. Ordningerne med statsrefusion og tilskud er baseret på at give kommunerne også et økonomisk incitament til at fremme aktiveringen. Der kan opnås et lovligt provenu ved aktivering.

Kommissionen finder det endvidere ubetænkeligt at lægge til grund, at Farum Kommunes beskæftigelsespolitik også har "gjort en forskel" i landspolitikken - uanset om der kan stilles spørgsmål om tallene sammenholdt med "markedsføringen" heraf. Det gælder navnlig for den retning, beskæftigelsespolitikken har fulgt i undersøgelsesperioden.

---

[1] Det ville i øvrigt henset til kommissionens sammensætning forudsætte inddragelse af sagkyndig bistand indenfor arbejdsmarkeds- og socialforskning mv. , jf. § 6 i lov om undersøgelseskommissioner.

Der henvises i øvrigt til kommissionens bemærkninger i afsnit 14.9.

14.8. Forklaringer

Der er om beskæftigelsesindsatsen for kommissionen afgivet forklaring af følgende vidner - med henvisning til protokolnummer:

Bente Abildstrøm (nr. 1), John Frederiksen (nr. 2), Jørgen Larsen (nr. 3), Klaus Elbæk-Jørgensen (nr. 11), Karen Schur Riis (nr. 21), Peter August Madsen (nr. 22), Jørgen Bredal Tidemand (nr. 95), Stine Helslev-Rasmussen (nr. 115), Carsten Pedersen (nr. 117), Jørgen Torm (nr. 118), John Gilbert Nielsen (nr. 119), Reno Søbirk (nr. 120), Albert Johnsen (nr. 121), Ivan Vagner (nr. 122), Niels Rasmussen (nr. 123), Bent Mikkelsen (nr. 124), Steen Johansson (nr. 125), Erling Frederiksen (nr. 126), Charlotte Høyer (nr. 127), Steen Gensmann (nr. 132), Michael Henriksen (nr. 134), Gitte Breil (nr. 138), Elin Møller (nr. 148), Jørgen Larsen (nr. 158, nr. 166 og nr. 179), Lars Løkke Rasmussen (nr. 192), Karen Jespersen (nr. 193), Regner Møller (nr. 208), Lars Pedersen (nr. 213), Lisbeth Mohr, tidl. Jacobsen (nr. 215), Flemming Oppfeldt (nr. 217 og nr. 222), Per Edrén (nr. 228), Poul Winckler (nr. 231), Lars Carpens (nr. 237), Leif Frimand Jensen (nr. 240 og nr. 242), Sabine Kirchmeier-Andersen (nr. 243), Helene Lund (nr. 244), Peter Brixtofte (nr. 251)[1] og Bjarne Birkbak (nr. 254). Kommissionen har herudover efter anmodning modtaget skriftlig redegørelse fra firmaet Milcom (Kenneth Soldal Nielsen).[2]

Forklaringerne er i det væsentligste citeret i kapitlets enkelte afsnit.

14.9. Sammenfatning og vurdering (kapitlet som helhed)

Beskæftigelses- og integrationsindsats har i hele undersøgelsesperioden været en del af den kommunale opgave, men således at opgaven og mulighederne i perioden er blevet udvidet og ændret med ny lovgivning.

[1] Der henvises også til vidnets skriftlige redegørelse, jf. beretningens bilag 2.2.
[2] 640-1. Jf. § 9 i lov om undersøgelseskommissioner.

Den førte beskæftigelsespolitik i Farum har været udtryk for, at borgere med problemer, der alene skyldtes manglende beskæftigelse, skulle tages helt ud af det sociale system, og at andre borgere med problemer, der kunne løses ved arbejdstræning, sprogundervisning mv., skulle hjælpes i gang på arbejdsmarkedet. Det var også væsentligt for integrationsindsatsen, at udlændinge kom ind på arbejdsmarkedet. Kommunen mente sig bedre i stand til at skaffe beskæftigelse for de arbejdsløse end Arbejdsformidlingen. Der kæmpedes politisk for, at kommunen i det hele taget overtog beskæftigelsesindsatsen. Beskæftigelses- og integrationsindsatsen er i hvert fald for den sidste halvdel af undersøgelsesperioden helt overvejende gennemført af et enigt byråd.

En god del af de emner, der har været rejst lokalt af SiD og Landsforeningen af Arbejdsledige og i et vist omfang fulgt op i medierne og i Folketinget, er af politisk art.

Kommissionen har efter sin opgave søgt at fastlægge det faktiske forløb med særlig omtale af de forhold, der har givet anledning til kritik i forhold til de til enhver tid gældende regler for beskæftigelsesindsatsen, og har på den baggrund overvejet behovet for fremadrettede forslag.

Farum kommune ønskede at etablere, hvad der vel kan betegnes som "en så vidt muligt formløs, effektiv og enkel forvaltning" på beskæftigelsesområdet, og fastholdt fra Produktionshusets start at aftaler med private virksomheder henhørte under kommunens forretningsområde og derfor ikke var undergivet forvaltningsretlige formkrav.

Dette bestyrkedes af Indenrigsministeriets og tilsynsrådets afgørelser, hvorefter der ikke blev stillet krav om notatpligt eller om, at aftalerne skulle være skriftlige. Det har således ikke været noget dokumentationskrav i forhold til den forvaltningsretlige grundopfattelse af god forvaltningsskik.[1]

[1] Det hedder i høringssvar fra ledende embedsmænd i ministeriet bl.a.: "… baggrunden for, at ministeriet ikke gik ind i spørgsmålet om notatpligt i den konkrete sag om Produktionshuset, [ ] var, at ministeriet ikke anså sig for kompetent hertil. Det var vurderingen, at spørgsmålet om notatpligt i forbindelse med kontraktsindgåelserne var et spørgsmål om god forvaltningsskik og dermed ikke et spørgsmål om overholdelse af lovgivningen, som er temaet for tilsynsmyndighedernes retlige prøvelse." Det anføres, at kommissionens bemærkning " kan give et urigtigt indtryk af, at ministeriet havde mulighed for at udtale sig om Farum Kommunes iagttagelse af god forvaltningsskik..". Se beretningens bilag 1.4.2.3.

Kommunen har som konsekvens af denne fremgangsmåde ikke kunnet føre dokumentation til imødegåelse af påstande om, at aftalerne skulle have indebåret ulovlig erhvervsstøtte eller konkurrenceforvridning, ligesom kritikerne omvendt ikke har kunnet dokumentere påstande herom. Dog har Arbejdsmarkedsrådet på et enkelt område - pakning - konstateret konkurrenceforvridning og helt lukket for denne form for aktivering. Denne afgørelse vedrørte ikke særskilt pakning i Farum Kommune, jf. afsnit 14.5.1.2.

Efter kommissionens opfattelse bør en kommune sikre sig dokumentation for alle væsentlige aftaler uanset, om der gælder formkrav efter god forvaltningsskik. Det kan som i ethvert aftaleforhold juridisk set have betydning ved evt. senere konflikt om det aftalte, og det kan demokratisk set have betydning for såvel kommunalpolitikernes som borgernes muligheder for at følge kommunens arbejde. Endelig kan det have afgørende betydning for tilsynsmyndighedernes mulighed for at føre en effektiv kontrol. Kommissionen anser det således for "en systemfejl", hvis ikke en offentlig forvaltning kan dokumentere sin faktiske forvaltning og dermed, at der er forvaltet efter gældende ret. Regler om aktindsigt rummer muligheder for i fornødent omfang at begrænse aktindsigt af hensyn til forretningsforhold mv.

Kommunen har påkaldt sig kritik fra Folketingets ombudsmand for at have afgivet forkerte og vildledende oplysninger. Dermed har kommunen skabt tvivl om det almindelige princip, at offentlige myndigheder afgiver sandfærdige og korrekte oplysninger. Kommunen har ligeledes nægtet aktindsigt på et forkert grundlag, jf. afsnit 14.3.2.5.2.

I afsnit 14.5.1. om Arbejdsmarkedsrådet berøres spørgsmålet om, hvorvidt et klageorgan er henvist til blot ukritisk at lægge en kommunes oplysninger til grund, hvilket efter kommissionens opfattelse - i kort form - besvares benægtende. Der skal i alle tilfælde foretages en bevisvurdering med henblik på at fastlægge det faktum, der skal lægges til grund for en afgørelse. På baggrund af dette faktum sammenholdt med den retlige ramme må det herefter afgøres, om reglerne er overholdt, konkret reglerne om konkurrenceforvridning.

Der må gælde en formodning for, at både den offentlige og private part efter bedste evne opfylder deres pligt til at give korrekte og så vidt muligt udtømmende oplysninger om de faktiske forhold. Denne formodning kan helt eller delvist afkræftes i den nærmere

bevisvurdering. For oplysninger afgivet af en offentlig myndighed, herunder en kommune, bygger formodningen på de almindelige principper for udøvelsen af offentlig myndighed og forretningsgange for tilvejebringelse af oplysninger understøttet af reglerne i forvaltningsloven mv. Kan der påvises fejl i sagsbehandlingen, herunder tilsidesættelse af pligten til at notere oplysninger af væsentlig betydning for sagens afgørelse som ikke på anden måde er skriftligt dokumenterede, skal det indgå i bevisvurderingen.

For det tilfælde, at der er sået alvorlig tvivl om rigtigheden eller fuldstændigheden af oplysninger fra en kommune, vil klageorganet efter at have opfordret kommunen til at fremlægge (yderligere) dokumentation ved manglende eller mangelfuld besvarelse kunne lade det komme kommunen til skade og borgeren til gunst. Det samme må gælde, hvis borgeren har ført et vægtigt, men ikke udtømmende bevis for rigtigheden af sin udlægning af de faktiske forhold.

Der bør således også ved bevisbedømmelsen inden for offentlig ret anvendes principper svarende til de fra retsplejen velkendte principper om bl.a. "processuel skadevirkning", dvs. manglende eller mangelfuldt svar kommer parten til skade, og om muligheden for at lade bevisbyrden tippe over, såfremt en part ikke fuldt ud har løftet sin bevisbyrde, men dog har ført et vægtigt bevis for rigtigheden af sin udlægning af de faktiske forhold. Dvs. de almindelige bevisbyrderegler kan på konkret grundlag fraviges.

Det er derfor kommissionens opfattelse, at der også inden for gældende ret i undersøgelsesperioden efter læren om "fri bevisbedømmelse efter alt foreliggende" ville være mulighed for at imødegå også en situation, hvor en kommune ikke er i stand til at give fyldestgørende oplysninger eller giver urigtige eller villedende oplysninger..

En offentlig forvaltningsmyndighed, eksempelvis tilsynsrådet, må dog alt andet lige antages at være mere tilbageholdende med at anvende disse principper end domstolene, fordi man ikke på samme måde som i en kontradiktorisk domstolsproces med bl.a. advokatbistand og mundtlig forhandling har haft lejlighed til at efterprøve faktum.

Skønt formodningen således kan afkræftes, må der gælde en stærk formodning om, at oplysningerne fra en offentlig myndighed lever op til de forventninger, man i et demokratisk samfund kan have til, at oplysningerne er tilvejebragt og videregivet efter spillereglerne for en uvildig offentlig myndighedsudøvelse. For både Arbejdsmarkedsrådet, tilsynsrådet og andre involverede myndigheder samt ombudsmanden har dette derfor været det naturlige udgangspunkt for vurderingen af modtagne oplysninger også fra Farum Kommune. Disse spilleregler kan ikke i forhold til klageorganet generelt tilsidesættes med henvisning til, at kommunen "driver forretning" (indgår i forretningsforhold med tredjepart). Dette moment er særskilt beskyttet i offentlighedslovens undtagelsesbestemmelse om økonomisk skadevirkning.

Forløbet giver således kommissionen anledning til at pege på, at klageorganer, tilsynsmyndigheder og andre offentlige myndigheders som led i deres frie bevisbedømmelse på det forvaltningsmæssige område bør være opmærksomme på bl.a. princippet om processuel skadevirkning. Der kan evt. udstedes administrative forskrifter, f. eks. i form af en vejledning.[1]

Hertil kommer de muligheder, der pr. 1. januar 2004 gennemførtes ved lov nr. 381 af 28. maj 2003 i den kommunale styrelseslovs § 49, stk. 5, hvorefter statsamtmanden, nu statsforvaltningen, "når det er påkrævet", kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018. Denne bestemmelse giver således tilsynet mulighed for at vidneafhøre enhver, der må formodes at have (væsentlige) oplysninger om sagens faktum og med det formål, at uklarheder om et faktisk begivenhedsforløb ikke fører til en begrænsning af legalitetstilsynet. Hertil kommer, at tilsynet også før 1. januar 2004 kunne gennemføre samtaler med kommunalbestyrelsesmedlemmer, ansatte og andre, men uden vidnepligt- og ansvar, jf. i øvrigt bind 16, kapitel 26, om det kommunale tilsyn.

Det må i øvrigt som forklaret af John Gilbert Nielsen bevismæssigt lægges til grund, at aktiviteterne i Produktionshuset siden midt i 90'erne har kunnet drives i overensstemmelse

[1]Det hedder i høringssvar fra ledende embedsmænd i Indenrigsministeriet bl.a., at sådanne forskrifter i givet fald må udstedes af Justitsministeriet. Se i øvrigt om høringssvaret beretningens bilag 1.4.2.3.

med de almindelige krav til god forvaltningsskik, hvorefter en offentlig administration skal være i stand til at dokumentere sine handlinger. Den oprindeligt praktiserede meget uformelle forvaltningsform har således ikke været en nødvendighed for beskæftigelsesindsatsen.

På det regnskabsmæssige område har Socialministeriet og siden Beskæftigelsesministeriet i en årrække kunnet påvise mange og alvorlige fejl i de sociale regnskaber, der har dannet grundlag for statsrefusion, og for så vidt angår regnskabet for 2001 fandt ministeriet kommunens opgørelse af udgifter på det sociale område så mangelfuld, "at der er en betydelig usikkerhed med hensyn til, om statsrefusionen er udbetalt på et korrekt grundlag." Emnet blev fulgt op i ministeriets senere gennemgang af beretninger.

For så vidt angår den faktiske administration af ikke mindst personsager har først Socialministeriet og siden Beskæftigelsesministeriet ligeledes kunnet påvise mange fejl fra regnskabsårene 1999 og frem. Både i regnskaberne for 2002 og 2003 understreges det, at det er en forudsætning for at få statsrefusion, at der i sagerne er foretaget en korrekt sagsbehandling, og at det er byrådets ansvar, at lovgivningen overholdes, samt at der er den fornødne kvalitet i sagsbehandlingen. Beskæftigelsesministeriet anfører om 2003-regnskabet, at det er ministeriets opfattelse, "at der forekommer for mange fejl i sagsbehandlingen, og ministeriet forventer, at de tilrettede forretningsgange og en opstramning og tydeliggørelse af arbejdsopgaver/rutiner i forbindelse med sagsadministrationen, vil medvirke til, at den nødvendige kvalitet i sagsbehandlingen tilvejebringes, således at det fremgår af næste års beretning, at antallet af fejl er væsentligt reduceret", jf. afsnit 14.6.1.

Om Produktionshusets aftaler med virksomhederne er der for så vidt angår kommuners mulighed for at udføre indtægtsdækket produktion på markedsvilkår gennemført et meget detaljeret regelsæt. I det hele bærer udviklingen på beskæftigelsesområdet præg af en intensiv regulering, ikke mindst efter at beskæftigelsesindsatsen blev samlet hos kommunerne, men under tilsyn. Kommissionen har derfor lagt vægt på så forholdsvis udførligt at beskrive denne udvikling under "den retlige ramme".

Farum Kommune har uden tvivl opnået gode resultater på aktiveringsområdet, uden at der dog er fremlagt dokumentation for årlige besparelser i den hævdede størrelsesorden på 50-100 mio. kr.

Farum Kommune har kunnet spare kommunale udgifter (kontanthjælp) ved at overføre aktiverede til det statslige område (dagpenge). Sådan kassetænkning er lovlig. Også de gældende statslige refusionsordninger indebærer, at kommunerne er tilskyndede til at bringe kontanthjælpsmodtagere i aktivering.

Navnlig på integrationsområdet har Farum Kommune opnået gode resultater i de sammenligninger der har været foretaget med andre kommuner. Kommunen var meget tidligt ude med krav om danskundervisning og beskæftigelse som hovedelementer i integrationsindsatsen.

På baggrund af de ændringer, der er sket på området under og efter undersøgelsesperioden, giver kommissionens undersøgelse af det faktiske forløb ikke anledning til forslag om regelændringer.